
SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV. ANG.
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

Hartman
=

TIJDSCHRIFT

ter beoefening van het

ADMINISTRATIEF RECHT.

HOOFDREDACTEUR :

H. G. HARTMAN Jz.,
Secretaris der gemeente Goes.

Achtste Jaargang.

1891.
F. KLEEUWENS & ZOON,
GOES.

Bij de voltooiing van den achtsten jaargang zien redactie en uitgevers met erkentelijkheid terug en zijn dankbaar voor de medewerking en de welwillendheid, die het Tijdschrift mocht ondervinden.

Het zal hun streven zijn het Tijdschrift te doen beantwoorden aan het doel, waarmede de uitgave indertijd ondernomen werd, te weten het te doen zijn en blijven een „leerschool" voor de de beoefenaars en een „gids" op de vaak kronkelende paden van het administratief recht.

Goes, 1 Dec. 1891.

INHOUD.

STUKKEN VAN DE REDACTIE, ENZ.

INGEZONDEN STUKKEN.

BEANTWOORDING VAN DE DOOR DE REDACTIE GESTELDE VRAGEN.

ONZE LEESTAFEL.

Koning Willem III.

De technische bewerking der laatste aflevering van den vorigen jaargang was reeds te ver gevorderd, toen de treurmare van het overlijden des Konings door het land klonk, om nog in die aflevering van deze droevige gebeurtenis melding te maken. Wij mogen er echter niet het stilzwijgen over bewaren, en nemen dus dé eerste gelegenheid, die wij hebben, te baat, om eene kleine herinnering aan den Vorst in ons Tijdschrift eene plaats te verleenen.

Koning Willem III had eene moeielijke taak. Pas was de herziene Grondwet in werking getreden, toen hij aan de regeering kwam, en vele waren de veranderingen, die, tengevolge van hare voorschriften, onze instellingen moesten ondergaan. Maar de Vorst heeft zich, getrouw aan den eed bij de inhuldiging gedaan, steeds stipt aan de Grondwet gehouden en toen de tijdsomstandigheden, naar het oordeel zijner raadslieden, andermaal tot eene herziening der Grondwet noopten, heeft hij met ridderlijke grootmoedigheid daartoe het initiatief genomen. De taak om de voorschriften der weder herziene Grondwet in toepassing te brengen, is hem echter helaas! ontvallen.

Daalde met een anderen Willem III (1702) de laatste telg der Oranjes in het graf, met dezen Willem III is de laatste mannelijke telg der Nassau's ons ontvallen. Maar het geslacht, waarop Nederland terecht trotsch mag zijn, is daarom nog niet uitgestorven. Een jeugdige spruit is nog overgebleven, die, onder de leiding harer verstandige moeder, bijgestaan door een raad van betrouwbare mannen, hare verdere opvoeding en opleiding zal genieten voor de schoone maar moeielijke levenstaak die haar wacht. En daarom, ofschoon treurende over den dood van Koning Willem III, begroeten wij onze Koningin met een hartelijk:

Dat zij leve!!

De Redactie.

Ons Vorstengeslacht en de Troonopvolging.

Het Oranjehuis mag zeker tot de oudste vorstengeslachten van Europa gerekend worden.

De eerste Prins uit de dynastie, die over de Nederlanden regeeringsrechten heeft uitgeoefend, is de bekende figuur uit onze vaderlandsche geschiedenis, Prins Willem I.

De titel van Prins van Oranje had hij te danken aan het in Frankrijk gelegen vorstendom van dien naam, dat hij erfde van zijn neef René van Châlons.

Ofschoon geboren te Dillenburg in Nassau, waar zijn vader graaf was, bezat hij toch een overwegenden invloed in de Nederlanden.

Had niet de verraderlijke hand van een Balthasar Gerards in 1584 een einde aan zijn leven gemaakt, dan zou hem zelfs de erfelijke waardigheid van hoofd der verschillende, bij de Unie van Utrecht (1579), vereenigde Nederlandsche Gewesten zijn opgedragen.

Waarschijnlijk waren de troebele tijdsomstandigheden en de weinig hechte grondslagen, waarop het landsbestuur destijds rustte, oorzaak, dat zijne nakomelingen niet in de erfelijke waardigheid van stadhouder werden bevestigd.

Zijne zonen, Maurits en Frederik Hendrik, bekleedden wel is waar deze aanzienlijke betrekking in de voornaamste der geüniëerde Provinciën, doch zij bezaten geen souvereine macht daarover, evenmin als na den dood van dezen laatste (1647) diens zoon Willem II.

In 't algemeen kan men zeggen, dat de stadhouders de uitvoerende macht in handen hadden, terwijl bij de staten van iedere provincie afzonderlijk het wetgevend bestuur berustte.

De behoefte aan eene eenhoofdige opperste leiding heeft zich steeds in de Nederlanden doen gevoelen.

Immers toen in 1672 onze onafhankelijkheid verloren scheen en alle krachten tot verdediging van het vaderland als verlamd waren, ontwaakte opeens het nationaal gevoel, door voor één veldtocht slechts, Prins Willem III, die tengevolge der door Holland met Engeland in 1654 gesloten overeenkomst (Acte van Seclusie) van de waardigheid zijner voorvaderen was uitgesloten, tot Kapitein-Generaal der vereenigde provinciën te benoemen. Alle krachten herleefden weer en na een gelukkigen strijd werd Nederland tot mogendheid van den eersten rang verheven.

Willem III overleed (1702) kinderloos. Tot zijn universeelen erfgenaam had hij Joan Willem Friso benoemd, een afstammeling in de rechte lijn van Jan van Nassau, broeder van Prins Willem I.

Een gedeelte der erfenis werd dezen betwist, doch het geschil werd voor goed opgelost, doordat de zoon van Joan Willem Friso de meeste bezittingen in de Nederlanden ontving. Ook de titel van Prins van Oranje bleef aan de Nassau's in de Nederlanden.

Het stadhouderschap kon hij niet erven, daar dit slechts erfelijk verklaard was voor de mannelijke descendenten van Willem III. We treffen bijgevolg in onze vaderlandsche geschiedenis weer een stadhouderloos tijdperk aan tot 1747. In dit jaar keerde hetzelfde verschijnsel van 1672 terug. Zoodra we bedreigd werden door een oorlog eischte het volk opnieuw een stadhouder.

De keuze viel weer op een Oranjetelg.

Den zooeven vermelden zoon van Joan Willem Friso, Willem Karel Hendrik — van nu af aan Willem IV — werd het erfelijk stadhouderschap opgedragen, zoo in zijne mannelijke als vrouwelijke lijn.

Reeds in 1751 stierf hij, nalatende een minderjarigen zoon, Willem V, die hem onder het regentschap der prinses-weduwe, Anna van Engeland, opvolgde.

Toen Anna in 1759 stierf, werd de Hertog van Brunswijk tot regent benoemd, totdat Willem V, meerderjarig geworden — in 1766 zelve de teugels van 't bewind in handen nam.

De partijstrijd in de Republiek was niet minder hevig dan vroeger. De Prins was een doorn in 't oog van de zoogenaamde patriotten, die de nieuwe begrippen van vrijheid, gelijkheid en broederschap waren toegedaan.

Toen dan ook de Franschen, wie het vaderschap dier nieuwe denkbeelden moet worden toegeschreven, in den winter van 1794 op 1795 de Nederlanden binnenrukten, werden zij door die partij met gejuich ontvangen. De Prins, wel ziende, dat zijn invloed getaand was, scheepte zich in naar Engeland. In 1806 stierf hij in Brunswijk.

Later, bij of na het verdrijven der Franschen uit ons land, werd zijn zoon Willem opontboden, om de regeling te aanvaarden, en den 31 Maart 1814 als Souvereine Vorst in de Nederlanden gehuldigd.

Sinds dien tijd leven we onafgebroken voort onder het zegenrijk bestuur van een vorst uit het huis van Oranje, — een vorst, die de waardigheid van hoofd der vereenigde Nederlanden slechts heeft aanvaard onder voorwaarde, dat er eene constitutie zou tot stand komen, waarin de rechten en verplichtingen van vorst en onderdanen zou worden afgebakend.

In de grondwet van 1815, een gevolg van de vereeniging van Belgie met Nederland en voorts in alle volgende constituties, is een art. opgenomen, hetwelk bepaalt, dat de kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan zijne Majesteit Willem Frederik, Prins van Oranje-Nassau, om door Hem en Zijne wettige nakomelingen erfelijk te worden bezeten.

Vreemd klinkt deze bepaling, nu er reeds vijftig jaren zijn verloopen sedert de vorst, ten wiens gunste dit art. is geschreven, afstand van den troon heeft gedaan, te meer, wijl in dat tijdperk reeds meermalen wijziging in de grondwet is gebracht.

De kracht van dit art. schijnt gezocht te moeten worden in de geschiedenis. Immers toen bij de wijziging in 1848 op het zonderlinge dezer bepaling werd gewezen, merkte men op: „dat dit artikel betrof den oorsprong van het erfelijk koningschap, en dat het den historischen en wettelijken grond der tegenwoordige regeering betrof."

Deze overweging heeft de vertegenwoordiging met de regeering er toe geleid het artikel onveranderd te behouden, teneinde te doen uitkomen, dat de grondwet van 1848 geene nieuwe, doch slechts eene gewijzigde was, en dat de regeering niet opnieuw aan Willem II werd opgedragen.

Het erfrecht op de kroon is geen burgerlijk, maar een staatkundig recht; vandaar de afwijkingen in zake de erfopvolging van de gewone regelen, die in het belang van erven geschreven zijn.

„Het staatkundig recht van troonsopvolging is mogelijk niet anders, dan eene voortdurende, maar gevestigde verkiezing, verondersteld, dat die verkiezing voorafgegaan zij" (Kluit, Holl. Staatsregeering dl. III blz. 6).

Volgens de Grondwet verliezen wettige nakomelingen van een Koning reeds hun recht op den troon, wanneer deze bij het aangaan van hun huwelijk geen overleg hebben gepleegd met de beide takken der volksvertegenwoordiging. Voor eene Prinses, die een verkregen recht op den troon heeft, gaat dit zelfs te loor, door buiten de bij de wet vereischte toestemming eene huwelijk aan te gaan, eene bepaling, die haren oorsprong heeft in het Bourgondische recht.

Naar de Burgerlijke wet heeft verzuim van eene formaliteit voor het aangaan van een huwelijk geen verlies van erfrecht tengevolge.

In de bepalingen der Grondwet, welke de erfopvolging regelen en welke klaarblijkelijk zijn geschreven, ten einde onzekerheid uittesluiten, wie aan het hoofd van den staat zal staan en om den vermoedelijken opvolger in staat te stellen zich voor deze hoogst aanzienlijke betrekking voor te bereiden, is echter wel eenige overeenkomst met de betrekkelijke artt. van het B. W. Inzonderheid art. 17 der Grondwet, dat eerst van 1887 dagteekent, en art. 3 B. W. hebben eene gelijke strekking. Beide houden eene gelijkluidende gunstige bepaling in voor kinderen, die na het overlijden van hunnen vader geboren worden.

Mocht het vóór de laatste wijziging der Grondwet twijfelachtig geweest zijn of de Koning ook ten gunste van een bepaald per-

soon afstand van de kroon kon doen, thans is die twijfel geheel opgeheven door het nieuwe artikel 19, dat den regeerenden vorst uitdrukkelijk zulk eene bevoegdheid toezegt. Hem is, en ook hem alleen, de macht toegekend om, wanneer zulks raadzaam geacht wordt of wanneer geen bevoegde opvolger naar de Grondwet bestaat bij de Staten-Generaal een voorstel te doen tot verandering der erfopvolging. Eigenaardig is de vraag of in zulk een voorstel door de vereenigde vergadering der Staten-Generaal in dubbelen getale ook wijziging mag gebracht worden of wel, dat het zal moeten worden aangenomen of verworpen, zooals het luidt. Door art. 107 der Grondwet van 1848 was het niet uitgemaakt; volgens de letter van het thans vigeerend art. 112 heeft zij zulk een recht wel. Men mag echter met prof Buijs aannemen, dat dit wel het geval is, wijl eene vereenigde. vergadering der Staten-Generaal haar karakter niet verliest als hare leden in dubbele getale worden opgeroepen,

In welke volgorde de afstammelingen van Koning Willem I rechten op den troon kunnen doen gelden blijkt uit de artt. 11 tot en met 14 der Grondwet.

Krachtens art. 11 is Koning Willem I opgevolgd door zijn oudsten zoon (Willem II). Was deze kinderloos of zonder mannelijke nakomelingen gestorven, dan zou zijn broeder, Prins Frederik, aanspraak op den troon hebben kunnen maken. Doch Willem II liet twee zonen en eene dochter na. De oudste van die is hem opgevolgd onder den naam van Willem III, die op zijne beurt twee zonen had, welke beiden kinderloos zijn gestorven, zoodat de erfrechten op den troon na zijn overlijden zouden overgegaan zijn op zijn broeder Prins Hendrik, indien hij nog geleefd had. Had deze mannelijke nakomelingen gehad, dan zou de oudste zoon de aangewezen persoon zijn geweest om thans, na het overlijden van onzen geëerbiedigden Vorst den troon te beklimmen, doch daar dit niet het geval was, ging het erfrecht der kroon over op Prins Frederik, broeder van Willem II, doch deze liet bij zijn overlijden geen mannelijke kinderen na, die anders bij recht van eerstgeboorte troonopvolgers zouden geweest zijn.

Daar bij het overlijden van Prins Hendrik de laatste wettige mannelijke uit mannen geboren nakomeling van wijlen Koning Willem I heeft opgehouden te bestaan, is ingevolge art. 12 Grondwet de oudste dochter des Konings troonopvolgster. Ware deze gestorven vóor wijlen haren koninklijken vader, met nalating van kinderen, dan toch hebben deze geen recht op den troon, daar 's Konings dochters slechts een persoonlijk recht op de kroon kunnen doen gelden.

Bijgevolg zou bij het ontbreken van dergelijke kroonpretendenten de kroon krachtens art. 13 der Grondwet overgaan op de oudste der dochters van den oudsten zoon van Willem III en bij vooroverlijden op haar oudsten zoon of hare verdere nakomelingen, hetzij mannelijke of vrouwelijke bij recht van representatie en eerstgeboorte, zoodat eerst dan de tweede dochter van den Prins van Oranje (gesteld, dat deze kinderen had nagelaten) tot regeeren kan geroepen worden, wanneer geen afstammelingen — zoomin mannelijke als vrouwelijke — den eerste bestaan en zoo vervolgens de derde, wanneer kinderen van de tweede geheel en al ontbreken.

Dat steeds de mannelijke tak voor de vrouwelijke gaat en de oudere lijn voor de jongere zal wel niet gezegd behoeven te worden.

Wanneer een troonopvolger volgens bovenstaande regelen ontbreekt, dan worden, krachtens art. 14 der Grondwet, de zusters van den laatst overleden koning tot de kroon gerechtigd, juist in dezelfde volgorde als hiervoor is gezegd ten aanzien der dochters van de zonen van den laatst overleden koning. Na deze kunnen de zusters van Willem II in aanmerking komen in meergemelde volgorde en dus, dewijl Prins Frederik alleen dochters heeft nageaten, in de eerste plaats de zoon van zijne zuster (wijlen Prinses Marianne) Prins Albrecht van Pruissen, thans Regent van Brunswijk. Zijn er geene pretendenten meer in de lijn van Prinses Marianne, dan komen de dochters van Prins Frederik in aanmerking.

Is er ook eindelijk uit deze categorie van personen niemand meer, die aanspraak op den troon kan doen gelden dan treden de zonen van Prinses Carolina van Oranje, zuster van Willem V

als troonpretendenten op of wel hare zonen of verdere mannelijke uit mannen geboren nakomelingen bij recht van eerstgeboorte en representatie zooals hiervoren is omschreven.

Hare dochters schijnen nooit tot deze waardigheid geroepen te kunnen worden, evenmin als de dochters harer zonen.

Is ten slotte geen bevoegde opvolger meer volgens de bepalingen onzer hoogste staatswet aanwezig, dan zal art. 21 der Grondwet in toepassing gebracht moeten worden.

Hij zal dan de kroon dragen, die daartoe door de Staten-Generaal in vereenigde zitting en in dubbele getale wordt aangewezen.

WAALWIJK. L. B. VAN BOKHOVEN,
Candidaat-secretaris.

Vrijstelling van eedsaflegging.

De 6e titel van het 4e boek van het Burg. Wetb. is, met enkele wijzigingen ontleend aan de artt. 1357—1369 van het Wetb. Napoleon. Het verdient opmerking, dat in het ontwerp van het Fransch Wetboek niet werd gesproken van »serment", maar van »affirmation judicaire" en dat laatstgemelde uitdrukking door de eerste is vervangen, omdat men haar als meer respectabel beschouwde, doch daarbij uitging van dezelfde gedachte: »jusjurandum est affirmatio religiosa". De Grand-Juge schreef dan ook aan den keizerlijken procureur te Mainz, den 26 Nov. 1805: »Le serment est un acte religieux, qui par consequent doit être prêté dans les formes prescrites par la religion que professe celui auquel el est déféré ce principe s'accarde d'ailleurs parfaitement avec l'état actuel des choses et il est une suite de la liberté des cultes", Uitstekende Fransche schrijvers, bijv.: Dalloz, Delvin Court, Zachariae, Marcadé, Toullier, Demolombe, Larombière, Bonnier, Carré en anderen leeren dan ook eenstemmig, dat men een individu niet mag dwingen een eed af te leggen, welke zijn godsdienst hem verbiedt, en dat Kwakers en Doopsgezinden kunnen volstaan met het afleggen eener plechtige verklaring, die dezelfde waarde heeft als de eed.

DE REDACTIE.

Eene opmerking betreffende de uitvoering van artt. 14 en 20 der wet van den 4den December 1872 (St.bl. no. 134).

Wie misschien meent dat de aan het hoofd dezes genoemde wet — de z.g. „Ziektenwet"— àlle besmettelijke ziekten bestrijdt, verkeert in dwaling. Mij althans kwam dezer dagen een geval ter ooren, 't welk de waarheid van dit beweren duidelijk — zoo dit nog noodig ware — kan aantoonen. De ziekte, waarvan mij verhaald werd, is wel van anderen aard, dan die, welker bestaan of voortgang onze wet moet bekampen, doch, zonder medicus te zijn en zonder vrees, dat men mijn oordeel voor een product van verwaandheid zal houden, durf ik haar voor „besmettelijk" verklaren; ja, verder gaande, zou ik haast denken, dat zij een soort van epidemie is, die op onaangename wijze telkens en telkens teeken van leven geeft. Om kort te gaan, ik meen het overal voorkomend antagonisme van het publiek tegenover de administratieve autoriteiten. Dat deze zucht tot tegenstreven ook personen aantast, die door den aard van hun beroep schijnen aangewezen om de autoriteiten zooveel mogelijk in hun werk te steunen, mag vreemd voorkomen, niettemin is het zoo.

Ziehier een voorbeeld:

Artikel 14 der ziektenwet (1e alinea) eischt, opdat bewoners van huizen of vaartuigen, waarin eene besmettelijke ziekte voorkwam, weder scholen zullen kunnen bezoeken, dat 8 dagen zullen verloopen nadat, volgens verklaring van een geneeskundige, de z i e k t e uit die huizen of vaartuigen geweken is, terwijl, volgens de 2e al. de termijn van 8 dagen wordt ingekrompen of zelfs vervallen kan, wanneer ontsmetting overeenkomstig art. 25 heeft plaats gehad.

De geneeskundige uit het mij verhaalde geval gaf aan een genezen patiënt de bedoelde verklaring af, luidende: „de mazelen zijn

ten huize van . . . . geweken." De Burgemeester gaf, op ontvangst dezer verklaring, bericht aan het hoofd der o. l. school in de gemeente, onder mededeeling, dat na 8 dagen weder kinderen uit het betrokken gezin zijne school mochten bezoeken, tenware eerder behoorlijke ontsmetting hadde plaats gevonden. Tot zoover ging dus alles goed.

Het hoofd des gezins vroeg nu tevens verwijdering van het aan zijne woning geplaatste kenmerk, waarop de Burgemeester hem inlichtte, dat hij, om dit gedaan te krijgen, bij den geneesheer eene verklaring moest halen, overeenkomstig de laatste alinea van art. 20 der wet, vermeldende, „dat het gevaar voor besmetting te zijnent geweken was." De man keert kort daarop terug met een briefje, waarop kortweg: „Als de mazelen geweken zijn, ligt daarin opgesloten, dat het gevaar voor besmetting geweken is."

In deze handelwijze nu, in het korte en bondige van dit antwoord, dat waarschijnlijk op nog ruwer toon den belanghebbende mondeling zal medegedeeld zijn, straalt m. i. het straks vermelde antagonisme volkomen door. Hoe gemakkelijk ware 't den geneesheer geweest, met evenveel woorden het verlangde te geven, maar neen: het publiek bestuur moest weer eens „op z'n voorman gezet worden."

Enfin: de handelwijze, uit het oogpunt van meêgaandheid bekeken, kan ons nimmer belang inboezemen. Anders is het met de vraag, hoe de Burgemeester nu moest handelen en hoe hij in ieder volgend geval moet optreden.

M. i. blijkt uit de laatstmedegedeelde verklaring van den geneeskundige genoegzaam, dat, naar zijn oordeel, gevaar voor besmetting in de bedoelde woning niet meer bestond en kon het kenmerk derhalve verwijderd worden.

In ieder volgend geval evenwel zal de Burgemeester weder denzelfden — straks vermelden — eisch moeten stellen, waaraan voldaan moet zijn, alvorens hij last geeft tot verwijdering van het kenmerk.

Niet alleen luidt het voorschrift van art. 20 laatste al. ge-

biedend en moet dus — al is het model der bedoelde verklaring niet vastgesteld — deze inhouden „dat gevaar voor besmetting geweken is", maar het moet ook de bedoeling des wetgevers geweest zijn hier te onderscheiden tusschen ziekte en gevaar voor besmetting.

Men denke slechts aan de onteigening van besmette of van besmetting verdachte voorwerpen, door de wet toegestaan, natuurlijk teneinde den voortgang der besmetting tegen te gaan. Niemand — hij moge van de geneeskunde geen jota verstaan — zal gelooven, dat vernietiging van een bed of een pak kleederen den voortgang der ziekte stuit. Ook zal nimmer een geneeskundige vernietiging voorschrijven, zoolang de ziekte niet geweken of de lijder niet vervoerd zij, welk laatste feitelijk gelijk is aan het eerste. Is dus de ziekte geweken, dan geldt het nog de besmetting te verdrijven. Dit kan geschieden door besmette voorwerpen een tijdlang aan zich zelven over te laten, waardoor het schijnt dat de besmettingsoorzaak gedood wordt, of wel door onmiddellijk vernietiging en ontsmetting toe te passen. Maar in elk geval maakt de wetgever klaarblijkelijk onderscheid tusschen ziekte en gevaar voor besmetting.

Tot steun voor mijn gevoelen diene nog het volgende, 't welk ik aangeteekend vind bij mr. Hoog (ziektenwet) add. art. 14.

Bij de behandeling van dat artikel in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zeide de heer Moens o. a.: „En ik geloof niet, dat ik veel tegenspraak zal vinden, indien ik beweer dat de besmetting veel langer dan acht dagen na het wijken der ziekte in de woning blijven kan", hetgeen hij door een voorbeeld uit eigen ervaring aantoonde.

Iets verder houdt genoemde heer deze stelling vol door te zeggen, dat het artikel luidende: acht dagen nadat de ziekte geweken was niet gelijkluidend (hij meende waarschijnlijk: gelijk van beteekenis) is met: als de besmetting geweken is. Anders zou ook de verkorting van den termijn van 8 dagen als er, nadat de ziekte verdwenen was, ontsmetting had plaats gehad, geen zin hebben.

De bedoelde aanteekening zegt nog:

„Deze bedenking werd door de Regeering niet besproken en was toch zeker niet ongegrond." Maar mij dunkt — vooral in een geval als dit, waar de zaak voor zichzelve spreekt — moet de stelregel gehuldigd worden: die zwijgt, consenteert.

Daar, waar de bedoeling van den geneeskundige éenmaal gebleken is, volgens zijne nadere uitlegging — zooals bovenvermeld — kan, dunkt mij, ook voor volgende gevallen, met zijne verklaring: „de mazelen zijn geweken", genoegen worden genomen. Ieder ander geneeskundige zal evenwel — wil de Burgemeester verantwoord zijn — òf beide verklaringen moeten afgeven òf op zijne beurt verklaren, dat, waar de ziekte geweken is, ook geen gevaar voor besmetting meer bestaat. In dit geval zou nog beter zijn in eens maar de verklaring aftegeven, dat dit gevaar geweken is.

Wanneer nu deze verklaring is ingekomen, mogen dàn de bewoners van de huizen enz. scholen bezoeken, vóor de 8 dagen verloopen zijn? (van ontsmetting zal hier wel geen sprake meer zijn).

Naar den geest der wet, moet m. i. deze vraag toestemmend beantwoord worden. Het verbod heeft ook dan geen zin meer en dient slechts om de ingezetenen last te veroorzaken.

De letter van de wet staat evenwel dit schoolbezoek niet toe.

Waar nu bedoeling en letter der wet samen niet overeen te brengen zijn, — evenwel aan een leemte moet gedacht worden — zou m. i. de Burgemeester gerust de bedoeling boven den letter kunnen stellen en het schoolbezoek toestaan.

In dit opzicht meen ik van den heer v. d. Helm (Handboek, 2e druk) te moeten verschillen, waar hij op pag. 51 zegt:

„Bewoners enz. mogen niet worden toegelaten dan na verloop van 8 dagen nadat de ziekte en het gevaar van besmetting, volgens schriftelijke verklaring van den geneeskundigen . . . zijn geweken".

HOF VAN DELFT. E. A. DANIËLS.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 1. Geef eene duidelijke en beredeneerde verklaring van art. 54 der Grondwet.

Niet te verwonderen is het, dat door het minder ontwikkelde deel onzer natie art. 54 der Grondwet veelal verkeerd wordt begrepen.

Immers waar dat art. zegt: „De Koning is onschendbaar", kan het niet anders, of iemand, niet of slechts weinig bekend met de inrichting van ons staatsbestuur, zal uitroepen: welk zonderling begrip om het hoofd van den staat te ontheffen van alle verantwoordelijkheid voor zijne daden.

Laat ons echter nagaan waarom deze redeneering onjuist is.

In datzelfde artikel 54 volgen onmiddellijk op de uitdrukking „de Koning is onschendbaar" de woorden: „de Ministers zijn verantwoordelijk."

Reeds in denzelfden zin dus, welks eerste woorden bezwaren zouden kunnen doen rijzen, worden die bezwaren door de laatste woorden geheel opgeheven.

Want waar de Koning een wet zou willen schenden of naar het oordeel van zijn Minister een maatregel zou willen nemen, strijdig met 's lands belang, daar kan en moet de Minister zijne medewerking weigeren.

De Ministers zijn de verantwoordelijke raadslieden van de Kroon, dus waar de Koning mocht dwalen, is de Minister verplicht hem daarop te wijzen en zoo mogelijk tot andere gedachten te brengen. Zoolang, volgens het oordeel van den Minister, de Koning blijft dwalen, mag hij zijne medewerking niet verleenen en kan hij door het nemen van zijn ontslag den Koning in de gelegenheid stellen een ander raadsman te kiezen, die zijn gevoelen wel is toegedaan.

Om de ministeriëele verantwoordelijkheid nog duidelijker te doen uitkomen zegt art. 77 der Grondwet: „Alle koninklijke besluiten en beschikkingen worden door een der hoofden van de ministeriëele departementen medeonderteekend".

Van hoeveel belang deze bepaling is zal wel onnoodig zijn te zeggen; zij is het zwaartepunt der ministeriëele verantwoordelijkheid. Immers waar het ministeriëele contra-seign ontbreekt, daar bestaat het besluit of de beschikking niet of zijn die althans niet van kracht.

Deze bepaling is dus als het ware een waarborg dat alle koninklijke besluiten en besehikkingen goed worden overwogen en niet genomen worden dan in het werkelijk belang vau den Staat, want de Minister neemt door zijne handteekening de verantwoordelijkheid ervan op zich.

Nooit kan een Minister zich dekken achter de Koninklijke onschendbaarheid; met andere woorden: nooit kan hij de verantwoordelijkheid van eene regeeringsdaad van zich afwerpen door te zeggen „de Koning wilde het", want als in één adem verkondigt de Grondwet: „de Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk".

Die verantwoordelijkheid van den minister staat dus naast de onschendbaarheid des Konings; zij is er het gevolg van. Zelfs zou men kunnen zeggen de onschendbaarheid des Konings is een gevolg van de ministeriëele verantwoordelijkheid. Immers waar geen besluit van kracht is zonder de medewerking van den verantwoordelijken Minister, daar kan men gerust bepalen: de Koning is onschendbaar.

Wij kunnen de ministeriëele verantwoordelijkheid verdeelen in de strafrechtelijke, de financiëele en de staatkundige verantwoordelijkheid. Van deze is alleeen de strafrechtelijke bij wet vastgesteld en wel bij de wet van 22 April 1855 (St.bl. no. 33), zooals die gewijzigd is bij de wet van 15 April 1886 (St.bl. no. 64), terwijl de straffen zijn vervangen door die van de artt. 355 en 356 van het Wetboek van Strafrecht.

De financiëele verantwoordelijkheid wacht nog steeds op nadere regeling, terwijl wij vervolgens nog moeten opmerken, dat de staatkundige verantwoordelijkheid uit den aard harer zaak niet voor eene regeling vatbaar is, want: wat is de staatkundige verantwoordelijkheid?

Zij is de verantwoordelijkheid die ontstaat door de verhouding van de Ministers tot de vertegenwoordiging, met andere woorden: de Ministers moeten handelen in den geest van de volksvertegenwoordiging; ministerie en meerderheid der volksvertegenwoordiging moeten homogeen zijn.

Handelen de Ministers in strijd met het gevoelen van de vertegenwoordiging, dan worden zij getroffen door een votum van wantrouwen, dat, geldt het een hoofdbeginsel, het vragen van ontslag door dien Minister of zoo het geschil het geheele ministerie betreft, door het ministerie, ten gevolge zal hebben.

Hieruit volgt dus dat de staatkundige verantwoordelijkheid afhankelijk is van de staatkundige richting der Ministers tegenover de vertegenwoordiging en dat deze dus niet voor eene regeling bij wet vatbaar is.

Laat ons ten slotte trachten de meening van sommigen, als zoude de onschendbaarheid des Konings den vorst verlagen of benadeelen in zijne waardigheid, te weêrleggen.

De onschendbaarheid des Konings is juist een blijk van zijne waardigheid, want daardoor komt nog duidelijker uit, dat Hij de hoogste macht in den Staat is.

Ware de Koning niet onschendbaar, Hij zou ter verantwoording kunnen geroepen worden, evenals nu met de Ministers het geval is. Maar wie iemand ter verantwoording kan roepen, moet boven die iemand staan, anders is er geen recht of bevoegdheid voor dat roepen, en daar de Koning de hoogste regeermacht is, staat er niemand boven Hem, en kan Hij dus niet gevraagd worden om rekenschap van Zijne regeeringsdaden te geven; ergo: de Koning moet onschendbaar zijn.

Dat de onschendbaarheid des Konings alleen betreft zijne hoedanigheid als hoogste regeermacht spreekt wel van zelf.

Als mensch en burger staat Hij met ieder ander individu gelijk en is dus onderworpen aan de uitspraak des rechters, met dit onderscheid echter dat Hij, uit hoofde van zijn rang, voor den Hoogen Raad terecht staat en dat niet zijn persoon, maar de Commissaris des Konings in de provincie, waar het feit werd gepleegd, gedagvaard en veroordeeld wordt.

GOES, December 1890. H. VAN PANHUIJS.

Wij wenschen jhr. Van Panhuijs geluk met zijn entree in de rei onzer medewerkers. Moge het succes, dat hij met zijn eerstelinge behaalde, hem aansporen tot volhardende studie; dan zal de zege niet achterwege blijven.

Goede stukken werden nog ontvangen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, E. A. Daniëls te Hof van Delft, W. S. J. Dieleman te Ter-Neuzen, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, E. Van Douwen te Dockum, P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg. A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. H H. Piccardt te Adorp, P. J. Du Puij te Goes, W. S. J. Tenkink te Winterswijk, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, M. F. Zachariasse te 's-Gravenpolder en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 2. Is de Burgemeester verplicht een register aan te leggen en bij te houden van afgegeven arbeidskaarten en gewaarmerkte werklijsten? Moeten deze laatste bij iedere verandering van arbeiders of arbeidsuren op nieuw gewaarmerkt worden?

De arbeidswet, de wet van 5 Mei 1889 (St bl. no. 48), draagt den Burgemeester werkzaamheden op, o. a. ook de afgifte van arbeidskaarten en het waarmerken van de werklijsten. Hij kan deze werkzaamheden ook aan een ambtenaar opdragen.

Behalve op de bepalingen der wet, moet gelet worden op den alg. maatr. van best. van 9 Dec. 1889 (St.bl. no. 176), gewijzigd bij die van 30 Oct. 1890 (St.bl. no. 158).

Uit de wet of den alg. maatr. van best. vloeit voor den Burgemeester of den aangewezen ambtenaar niet de verplichting voort om van de afgegeven arbeidskaarten en gewaarmerkte lijsten een register aan te leggen en bij te houden. Ook uit de bij K. B. van 21 Febr. 1890 (St.bl. no. 27) vastgestelde instructie voor de inspecteurs van den arbeid en uit de aanschrijving van den Minister van Justitie van 24 Maart 1890, 2e afd. A. no. 211 vloeit zij niet voort.

De inspecteurs zijn belast met het toezicht op de uitvoering der wet en van de naar aanleiding daarvan uitgevaardigde K. B. en Ministeriëele voorschriften. Naarmate dit noodig wordt geoordeeld, bezoeken zij de plaatsen, waar arbeid verricht wordt of pleegt verricht te worden. Bij weigering van toegang roepen zij de hulp in van den Burgemeester of anderen ter plaatse aanwezigen hulpofficier van justitie. De wet schrijft de vormen voor, die in acht moeten worden genomen bij het binnentreden van werkplaatsen, tegen den wil van den gebruiker.

Bij de evengemelde aanschrijving is den officieren en hulpofficieren van justitie de opdracht verstrekt met den bevoegden inspecteur omtrent de uitvoering en naleving der wet in overleg te treden. Bij het ontdekken van misbruiken, die niet terstond aanleiding geven tot het opmaken van proces-verbaal, geven zij daarvan den inspecteur kennis.

De Burgemeester en de ambtenaren van de rijks- en gemeentepolitie zijn belast met het opsporen van overtredingen der wet en der algemeene maatregelen van bestuur.

Ten einde de uitvoering en handhaving der wet en alg. maatr. van bestuur te bevorderen en meer gemakkelijk te maken voor de ambtenaren, met het toezicht en de opsporing der strafbare feiten belast, is het wenschelijk een register aan te houden. Vermeent een der gemelde ambtenaren, dat iemand in de fabriek of werkplaats werk verricht, die niet op de werklijst voorkomt, waarvoor de bestuurder of het hoofd geen arbeidskaart bezit of buiten de op de werklijst aangeduide tijdstippen arbeid wordt verricht, kan hij eerst ter secretarie opgave vragen en is niet ver-

plicht dadelijk naar de fabriek of werkplaats te gaan om daar de lijst en kaarten in te zien.

Mochten opgaven voor het bureau van statistiek door den Commissaris des Konings worden gevraagd, de Burgemeester kan deze niet verstrekken, wanneer hij geene aanteekening heeft gehouden of doen houden van de afgegeven arbeidskaarten en gewaarmerkte werklijsten. Krachtens art. 124 der Gem.wet kunnen deze opgaven toch gevraagd worden.

Hoe zal de Burgemeester of Commissaris van politie met vrucht met den inspecteur in overleg kunnen treden of dezen ambtenaar bijstand verleenen, als hij niet weet op welke werkplaatsen en personen de wet van toepassing is?

Een voorschrift evenwel om aanteekening te houden is noch in de Min. aanschrijving, noch in de wet of alg. maatr. van best. opgenomen.

Wat de tweede vraag betreft.

Op eene plaats waar arbeid wordt verricht moet steeds op eene zichtbare wijze zijn opgehangen: een door het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming onderteekende en door of van wege den Burgemeester gewaarmerkte lijst. Op deze lijst moeten de namen en voornamen van de personen, beneden 16 jaren en de vrouwen zijn vermeld, die arbeid verrichten; tevens moet worden aangeduid, voor elk in het bijzonder, den aanvang en het einde van den werktijd, de werkuren en het etmaal tot wekelijkschen rustdag bestemd. Voor eenige bedrijven is bij K. B. van 9 Dec. 1889, bovengenoemd, ontheffing verleend van het voorschrift tot opneming van sommige gegevens.

De vraag werd gedaan, bij de behandeling van het wetsontwerp of, bij kleine verwisseling van personeel, de werklijst direct moet worden gewijzigd en door of van wege den Burgemeester gewaarmerkt.

De Min. antwoordde op deze vraag het volgende, wat mede ter beantwoording van de aan het hoofd van dit opstel geplaatste vraag kan strekken.

„Het komt mij voor dat wij hier wel moeten onderscheiden.

Op de lijst moeten staan de namen en tevens begin en einde van het werk en de werkuren. Het is noodig, dat wanneer de lijst gewijzigd wordt, zij ook worde gewaarmerkt, want, zooals ik reeds zeide, de fabrikant, de werkgever moet niet in de gelegenheid zijn om door het werk vroeger te laten aanvangen en later te doen eindigen, den werktijd te veranderen en zoodoende door de zekere speling die er bestaat, de wet te ontduiken.

„Ik heb verwezen naar de Engelsche wetgeving, volgens welke in de eenmaal vastgestelde regeling geene verandering kan gebracht worden, dan nadat er drie maanden verloopen zijn. Om die stabiliteit ook hier te verkrijgen, moet de lijst, na iedere wijziging, volgens mijne meening, ook gewaarmerkt worden.

„Is een van de op de lijst voorkomende personen niet meer op het werk, en er komt geen ander in de plaats, dan is daarvoor naar het mij voorkomt, het waarmerken overbodig. Het is toch in de eerste plaats voor de contrôle te doen om te weten welke de uren van aanvang en einde van het werk zijn, en in de tweede plaats welke personen er werkzaam zijn. Komt er nu iemand op de lijst voor, die niet meer aan het werk gevonden wordt, dan kan dit minder bezwaar opleveren. Als allen maar op de lijst staan die in het lokaal zijn.

„Binnen 2 maal 24 uren na het eindigen der arbeidsbetrekking moet de arbeidskaart van den persoon beneden 16 jaren bij den Burgemeester terugbezorgd worden, door het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming, na daarop gedane aanteekening van den dag van opneming en dien van ontslag.

„Wordt op een anderen tijd dan op de werklijst vermeld, werk verricht door een daarop voorkomend persoon, dan is de bestuurder of het hoofd der onderneming strafbaar, omdat hij de lijst niet naar waarheid heeft opgemaakt. Het feit zelve dat op een anderen dan den vermelden tijd arbeid wordt verricht is niet strafbaar, tenzij bewezen worde dat de werktijd 11 uren heeft overtroffen".

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Mede zeer goed beantwoord door de heeren E. A. Daniëls te

Hof van Delft, W. S. J. Dieleman te Ter-Neuzen, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. H. H. Piccardt te Adorp, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, P. De Vos te Westkapelle, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 3. Wat wil art. 1 der wet van 11 Germinal XI? Is deze bepaling nog van kracht?

Volgens dit art. mogen alleen de namen in de onderscheidene almanakken in gebruik, en die van bekende personen uit de oude geschiedenis, als voornamen aangenomen worden in de registers van den Burgerlijken Stand, ter inschrijving van de geboorte der kinderen bestemd, en is het den ambtenaren verboden eenige andere voornamen in hunne akten te gedoogen.

Voorzeker een zeer onbepaalde uitdrukking: „namen in de onderscheidene almanakken in gebruik en die van bekende personen uit de oude geschiedenis”.

Het is m. i. dan ook niet twijfelachtig of, daar het artikel zoo ruim mogelijk spreekt van de onderscheidene almanakken, dat daarmede worden alle almanakken, zoo oude als nieuwe, bedoeld.

Zoo is ook met de oude geschiedenis, waarmede volgens het *Weekblad van het Recht* niet de wetenschappelijke zoogenaamde oude geschiedenis, in tegenstelling met midden- en nieuwe geschiedenis wordt bedoeld, maar die van vóor den datum der wet. Het blijft dan echter maar de vraag wat bekende personen zijn, deze zal iemand „bekend” vinden, gene juist het tegenovergestelde.

Het is dus voor den Ambt. van den Burg. Stand zeer lastig om niet in overtreding te komen, want hoe dikwijls gebeurt het niet dat bij eene geboorte een voornaam aangegeven wordt die men nog nooit gehoord heeft.

Jammer is het, dat niet bij eene wet eene meer duidelijke bepaling is gegeven, welke voornamen al dan niet gebezigd mogen

worden. Wel zijn er nog een paar nadere voorschriften gegeven, doch ook deze verschaffen geen voldoend licht.

Zoo moet volgens besluit van den Souv. Vorst van 15 Maart 1815 no. 87 deze wet niet in dien strikten zin worden opgevat, alsof hier te lande verboden zouden zijn, zoodanige bekende voornamen welke van overoude tijden in onderscheidene provinciën of geslachten gebruikelijk zijn geweest.

Dit besluit geeft blijkbaar weer eene heele uitbreiding aan het art. Hierdoor is het dus geoorloofd ook andere voornamen te nemen, dan in de kalenders of in de oude geschiedenis voorkomen, indien ze maar reeds langen tijd in gebruik zijn. Het besluit heeft dan ook ten doel de nakoming van art. 1 eenigszins mogelijk te maken, daargelaten de vraag of de Koning wel het recht heeft zoodanige uitbreiding aan eene wet te geven.

Volgens circul. van den Min. van Justitie van 25 Sept. 1838 handelt een Ambt. van den Burg. Stand tegen het art., indien hij een voornaam aanneemt, die niet als zoodanig bekend is, of blijkbaar tot de geslachtsnamen behoort. Het is echter, zooals boven reeds gezegd is, lang niet gemakkelijk uit te maken of een naam niet als zoodanig bekend is, en zeker ook niet of het al dan niet een geslachtsnaam is. Vele namen toch zijn nu eens als voor- dan als geslachtsnamen gebruikt.

Zoo is bij circ. van den Min. van Justitie van 24 Aug. 1857 te kennen gegeven, dat een Ambt. van den Burg. Stand niet behoort vervolgd te worden wegens overtreding van art. 1 bovenbedoeld, wanneer redelijkerwijze het bestaan van onzekerheid kan worden aangenomen omtrent de vraag of de gegeven voornaam werkelijk als voornaam is te beschouwen, in den zin van het besl. Souv. Vorst van 15 Maart 1815.

Een Ambt. van den Burg. Stand, welke een naam, die ook als geslachtsnaam gebezigd wordt, als voornaam opneemt, op grond dat hij ook als zoodanig bekend is, is dus m. i. niet strafbaar op grond van genoemd besluit van 1815.

De Ambt. van den Burg. Stand zal echter door dat besluit en de circul. niet beduidend wijzer geworden zijn. Het blijft nog

zeer moeilijk uit te maken, of een naam al dan niet een voornaam is of als zoodanig door hem aangenomen mag worden.

Toch is er een geval dat een aangegeven voornaam m. i. gerust door hem geweigerd kan worden. Ik bedoel het geval, dat de geslachtsnaam der moeder — zooals nogal licht plaats heeft — als laatste voornaam aan het kind wordt gegeven.

In zoodanig geval is het blijkbaar een geslachtsnaam en zou de Ambt. van den Burg. Stand dus strafbaar zijn, indien hij dien voornaam in zijne akte opnam.

Bij vonnis der Rechtbank van Zieriksee van 20 Juli 1852, bevestigd bij arrest van den Hoogen Raad van 20 Juli 1853, is uitgemaakt, dat het openbaar ministerie, een Ambt. van den Burg. Stand vervolgende, wegens het opnemen in eene geboorte-akte van een voornaam in strijd met de wet van Germinal, het bewijs moet leveren dat die voornaam een geslachtsnaam is, en niet in een der almanakken voorkomt, noch door eenig persoon uit de oude geschiedenis is gedragen.

Dit is nog eenigszins in het belang van den betrokken Ambt., daar zoodanig bewijs in duistere gevallen niet altijd even gemakkelijk te leveren is.

Het is echter te hopen, dat bij eene eventueele herziening van het Burg. Wetboek dit punt niet aan de aandacht van den wetgever moge ontsnappen.

De redactie van *De Gemeente-Stem* geeft in haar blad nog den m. i. nuttigen wenk, om in de akten duidelijk te doen uitkomen welke de voornamen en welke de geslachtsnaam des vaders is.

De wet van 11 Germinal bevat geene strafbepalingen, doch die haar overtreedt wordt veroordeeld krachtens art. 27 B. W. wegens overtreding van art. 17. (Zie art. 466 Wetb. v. Strafr.)

Het bedoelde art. 1 geldt zoowel voor den Ambt van den Burg. Stand als voor de Arrond.-rechtb. Voor eerstgenoemde ten aanzien van de geboorte-akten, voor laatstgenoemde bij het geven van vergunning tot verandering of bijvoeging van voornamen.

Wat betreft de vraag of die bepaling nog van kracht is, geldt het volgende:

Bij arrest van den Hoogen Raad van 4 Jan. 1856 en 15 Jan. 1857 is beslist, dat het geven van bekende geslachtsnamen als voornamen in eene geboorte-akte alsnog verboden is. Art. 1 der wet van 11 Germinal an XI is niet te beschouwen als vervallen door de invoering der Nederlandsche wetboeken, omdat bepaaldelijk slechts besluiten en verordeningen, geenszins wetten tot het wetboek Napoleon behoorende, met dat wetboek voor vervallen zijn te houden. Het geven van bekende geslachtsnamen als voornamen in eene geboorte-akte is daarom onderworpen aan de strafbedreiging van art. 27 B. W. omdat het eene invoeging is van iets, dat de verschijnende personen hebben opgegeven, niet overeenkomstig de wet.

Verschillende rechtsgeleerde schrijvers zijn het echter met de meening van ons hoogste rechtscollege niet eens.

Volgens Opzoomer lijdt het geen twijfel of art. 1 bovenbedoeld is door de wet van 16 Mei 1829 vervallen, omdat het behoorde bij art. 57 C. C.

De Pinto en Diephuis zijn van meening, dat de wet van 11 Germinal behoort tot het burgerlijk recht en bijgevolg sedert de invoering van het B. W. is afgeschaft.

Alle schrijvers op te noemen, welke meenen, dat art. 1 niet meer geldt acht ik overbodig, daar zij het allen eens zijn dat het door het B. W. vervallen is.

Ik kan mij daarmee goed vereenigen, hoewel ik moet bekennen, dat er geene zekerheid bestaat, daar het niet uitdrukkelijk vervallen verklaard is.

Daar het art. door den Hoogen Raad als nog geldende wordt beschouwd, is de zooveel mogelijke opvolging ervan den Ambt. van den Burg. Stand, die niet met de justitie in aanraking wenscht te komen, aan te raden; in twijfelachtige gevallen kan ook het gevoelen van den officier van justitie gevraagd worden.

WESTKAPELLE. P. DE VOS,
Secretaris.

Behalve het bovenstaande ontvingen wij ook goede stukken van

de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg en G. Weerman te Delden.

DE REDACTIE.

VRAAG 4. Hoe moet art. 5 der wet van 5 Dec. '89 (St.bl. no. 175) worden toegepast in eene gemeente, waar, indien het getal onderwijzers in overeenstemming was met art. 24 der gewijzigde onderwijswet, minder zou genoten worden, dan over '89 genoten is?

Art. 5 van de overgangsbepalingen der onderwijswet van '89 heeft reeds heel wat stof tot denken en aanleiding tot over en weêr praten gegeven. En waarlijk dit is niet te verwonderen. Waarom toch moest de wetgever juist zulk een ingewikkelde zin kiezen, om zijne bedoeling kenbaar te maken?

Wij zullen door een voorbeeld trachten duidelijk te maken, hoe te moeten handelen, wanneer het geval zich voordoet, dat in bovenstaande vraag is vermeld, en stellen ons daartoe voor, te doen te hebben met een school van 100 kinderen. Aan die school moeten (volgens art. 24) verbonden zijn 1 hoofd en 2 onderwijzers.

Volgens art. 45 (ond.wet) bedraagt dan de bijdrage van het rijk: voor het hoofd *f* 300 en voor iederen onderwijzer (zonder hoofdacte) *f* 200. De tegenwoordige subsidie van het rijk bedraagt totaal dus *f* 700.

In de vooropgestelde opgave wordt verondersteld, dat het aantal onderwijzers reeds in overeenstemming was met het tegenwoordige art. 24 der onderwijswet. Er waren dus in '89 eveneens 1 hoofd en 2 onderwijzers. Volgens art. 26 der wet moet het hoofd der school eene jaarwedde van minstens *f* 700 en iedere onderwijzer (zonder hoofdacte) eene jaarwedde van minstens *f* 400 hebben.

Gesteld nu, dat deze jaarwedden respectievelijk bedragen *f* 1000, *f* 600 en *f* 500, en dat er in '89 geene vacaturen geweest zijn, dan bedroeg het totaal der jaarwedden dàt jaar ('89) *f* 2100.

Stel, dat verder werd uitgegeven:

voor huishuur van het hoofd	*f*	200
voor toelagen en bijdragen tot opleiding van onderwijzers	„	100
voor uitgaven, ten behoeve van het onderwijs . . .	„	50
Dat zou dan te zamen zijn . . .	*f*	2450

Indien nu de gemeente geene ontvangsten ten behoeve van deze kosten van het onderwijs heeft gehad, dan bedroeg de subsidie van het rijk 30 pct. van *f* 2450 = *f* 735.

De gemeente zou dus nu van het rijk *f* 735 — *f* 700 = *f* 35 minder ontvangen dan in '89.

„Neen!" zegt art. V Overgangsbepalingen, „het Rijk geeft voor dit geval nu ook 30 pct. van de bovengemelde kosten, mits niet meer dan het cijfer dat de gemeente over '89 ontvangen heeft".

Welke gevallen kunnen zich nu voordoen?

a. Vooreerst kunnen de uitgaven van de gemeente stijgen door b. v. het verhoogen der jaarwedden met *f* 100. De rijkssubsidie zou dan eigenlijk moeten bedragen 30 pct. van *f* 2550. De gemeente krijgt dan toch maar *f* 735;

b. Vervolgens kunnen de uitgaven onveranderd blijven; dan blijven ook de 30 pct. onveranderd; en

c. Ten laatste kunnen ook:

1o. de uitgaven verminderen; b.v. door vermindering der „toelagen en bijdragen tot opleiding van onderwijzers", maar *zóó*, dat de 30 pct. altijd nog meer dan *f* 700 is, dan blijft de berekening van 30 pct. bestaan; en

2o. dat de uitgaven dalen tot *f* 2333,3 ... (of lager), dan zou de gemeente krijgen 30 pct. van *f* 2333,3 ... (of minder) = *f* 699,99 1/2 (of minder).

Dit is minder dan *f* 700.

In dit geval (het geval dat in bovenstaande vraag gesteld wordt), vervalt de oude wijze van berekening, en treedt de nieuwe

in werking. De gemeente krijgt dan *f* 700; en voor 't vervolg blijft dan steeds de nieuwe regeling gelden, zooals blijkt uit art. 5 al. 5 der overgangsbepalingen.

En hiermede hoop ik eenig licht op het voor velen zoo duister art. 5 overgangsbepalingen te hebben geworpen.

MIDDELBURG. Z. W. VAN TEIJLINGEN.

Met het geplaatste stuk dong zeer de beantwoording van den heer E. Van Douwen te Dockum, die, evenals de heer Van Teijlingen, helder en eenvoudig, door een voorbeeld gestaafd, de toepassing uiteenzette. Voorts ontvingen wij nog goede antwoorden van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. J. Van Luijk te St.-Annaland en P. De Vos te Westkapelle. In een der ons gezonden stukken wordt gezegd: „thans wordt eene bijdrage verleend, gebaseerd op het aantal leerlingen en tevens eene bijdrage, berekend naar het volgens art. 24 benoodigd aantal onderwijzers". Natuurlijk moest dit stuk buiten mededinging blijven.

DE REDACTIE.

VRAAG 5. Is in elk der art. 95 en 99 van 't Burgerlijk Wetboek niet eene leemte?

Art. 95 B. W. stelt voor echte minderjarige kinderen, wanneer de vader en de moeder, mitsgaders de grootvaders en grootmoeders ontbreken, of wanneer zij zich allen in de onmogelijkheid bevinden om hunnen wil te verklaren, de toestemming van hunnen voogd en toezienden voogd tot het aangaan van een huwelijk noodzakelijk. Het geval kan zich evenwel voordoen dat een der voogden met zijne pupil in het huwelijk wenscht te treden. De vraag hoe te handelen ten aanzien van de toestemming in dit geval wordt verschillend beantwoord. Volgens mr. De Geer moet men zich aan de bepalingen van art. 95 houden, ofschoon het huwelijk van voogd en pupil zeer laakbaar is wegens ontduiking van art. 467 B. W. en is het benoemen van eenen voogd ad hoc in strijd met den geest der wet. Naar het oordeel van R.

Van Meerlant wordt in dezen wel eene uitdrukkelijke wetsbepaling gemist, doch de Ambt. van den Burg. Stand stelt zich niet boven de wet, indien hij in het hiergestelde geval zwarigheid maakt in de voltrekking van het huwelijk en zich van het gevoelen van hoogere ambtenaren vergewist, desnoods 's rechters beslissing afwacht. Mr. Vaillant beweert dat het eene ongerijmdheid is, dat de voogd toestemt in het huwelijk van hem zelven met de pupil, doch dat deze moeielijkheid kan worden opgeheven door de benoeming van eenen specialen voogd door den kantonrechter. Volgens mr. Van de Wijnperse moet, indien de voogd of zijn kind met de pupil huwt, de toeziende voogd toestemming geven; weigert deze, dan mag de kantonrechter op verzoek van de minderjarige verlof verleenen. De kantonrechter is onbevoegd eenen specialen voogd te benoemen. Als de voogd bij zijn huwelijk met zijn pupil verklaart als voogd zijne toestemming tot dit huwelijk te geven is deze verklaring voldoende. Vonnis der rechtbank van Dordrecht dd. 9 Febr. 1887.

De redactie van *De Gem.-Stem* schrijft in no. 1972: Van der Kemp en De Witt Hamer zijn in hunne geschriften over de bevoegdheid van den kantonrechter van oordeel dat als de voogd met zijne pupil wenscht te huwen, gedwongen weigering van toestemming aangenomen moet worden. Deze oplossing schijnt ons veel juister dan die van Diephuis en de jurisprudentie. Het gaat niet aan te gelooven dat de vereischte toestemming van den toezienden voogd genoegzamen waarborg oplevert, dat door het huwelijk tusschen den voogd en de minderjarige de stoffelijke en zedelijke belangen dezer laatste geen nadeel behoeven te lijden. Hoe licht kan immers door samenspanning der beide voogden, de voogd zich van zijne rekenplichtigheid ontslaan en daardoor dus aan de pupil aanmerkelijke schade berokkenen. Wij achten dus zoo lang de wet voor dit geval geen bijzonderen voogd zal vorderen de toestemming van den kantonrechter volgens de beginselen van ons burgerlijk recht onmisbaar.

In art. 99 B. W. staat niet duidelijk uitgedrukt dat echte kinderen, die meerderjarig zijn, doch den vollen ouderdom van

dertig jaren nog niet hebben bereikt, de toestemming der moeder tot het aangaan van een huwelijk bepaaldelijk noodig hebben. De Hooge Raad beslistte bij zijn arrest dd. 25 October 1850 dat mondigen, die den ouderdom van 30 jaren niet hebben bereikt, tot het aangaan van een huwelijk wel de toestemming van vader en moeder beiden moeten verzoeken, doch niet noodzakelijk die der moeder behoeven, daar niet alleen in het geval van art. 100 de vader alleen wordt opgeroepen, maar zelfs voor onmondigen vaders toestemming voldoende is. (Zie *De Gem-Stem* no. 404.)

De redactie van dit art. heeft tot verschillende opvattingen aanleiding gegeven. In het geval van art. 92 moet wel de toestemming van de moeder gevraagd, maar die van den vader verkregen zijn. Art. 99 vordert beider toestemming en zoo moest het ook, al schijnt het vreemd dat voor meerderjarige kinderen meer gevorderd wordt dan voor minderjarigen. Art. 92 is gegrond op de vaderlijke macht, welke alleen door hem uitgeoefend wordt; deze houdt op bij meerderjarigheid volgens art. 354 B. W. en nu is alle onderscheid tusschen vader en moeder opgeheven, en de eerbied door het kind aan zijne ouders verschuldigd aan beide gelijk. De toestemming van de moeder kan dus voor meerderjarige kinderen niet voldoende blijken uit de verklaring dienaangaande door den vader te geven (Diephuis B. R.). Opzoomer betoogt dat zoo de zaak daarvan moest afhangen men in het geval van art. 92 zelfs het vragen van de toestemming der moeder niet had moeten eischen; dat Diephuis met zich zelve in strijd is, daar hij zeer juist opmerkt dat de toestemming noodig is „niet juist om de ouderlijke macht, maar veeleer om het belang van het kind", dat hier anders dan in art. 92 de moeder volmaakt met den vader gelijk staat, omdat in art. 92 geen macht bestaat waar beroep op is, in art. 99 daarentegen wel, en er in het geheel geen beslissing geweest ware had men in art. 92 den vader de beslissing niet opgedragen. De redactie van *De Gem.-Stem* verklaarde in hare nos. 1014 en 1016, dat een meerderjarige bij zijn huwelijk alleen bij gebreke van den vader de toestemming der moeder behoeft. Art. 99 lijdt aan min-juiste redactie;

de wet kan voor den mondige niet meer noodig achten dan voor den onmondige; dit blijkt ook uit de artt. 100, 101 en 103 B. W. Men zie verder de nos. 1087, 1093 en 1310 van *De Gem.-Stem.*

LOCHEM. C. A. W. NAIRAC.

Wij ontvingen vele antwoorden, waaronder verscheidene zeer goede, op deze vraag. Toch twijfelen wij niet of de keuze zal door de medewerkers gebillijkt worden.

De stukken, die ook in aanmerking kwamen waren die van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

Herziening der plaatselijke belastingen.

Door de Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen in Noord-Holland is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een adres ingediend, omtrent het ontwerp van wet, houdende herziening der algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen, met verzoek dit ontwerp niet aantenemen, op grond o. a., dat

a. verbetering der gemeentelijke geldmiddelen niet uitsluitend door uitbreiding der inkomsten, maar in de eerste plaats door inkrimping der uitgaven zal behooren verkregen te worden;

b, dat, nu het dwangmiddel door inlegering van militairen, om de belasting in te vorderen, zal vervallen, een ander dwangmiddel had moeten zijn aangewezen;

c. dat weder de afwisselende bate van de personeele belasting, gelijk vroeger, aan de gemeenten moesten worden toegekend.

DE REDACTIE.

INGEZONDEN STUKKEN.

Veeartsenijkundig Staatstoezicht.

Het onderstaande behelst een overzicht van de bepalingen, die door den Raad, Burgemeester en Wethouders en den Burgemeester in acht genomen moeten worden.

De bepalingen dezer wet zijn alleen van toepassing indien veepest, longziekte, mond- en klauwzeer, kwade droes, schurft, schaapspokken, varkensziekte (borst- en vlekziekte), trichinenziekte, miltvuur of hondsdolheid (art. 1 van het K. B. van den 27 Maart 1888, St.bl. 67) of kwaadaardig klauwzeer (K. B. van den 9 October 1889, St.bl. 128) in de gemeente heerschen.

De Burgemeester ontvangt van den eigenaar of hoeder van het vee, overeenkomstig art. 13 der wet, dat is de wet van 20 Juli 1870 (St.bl. 131), kennis dat dit lijdende of gestorven is aan een der hiervoren genoemde ziekten, of, indien de districts-veearts kenteekenen meent te bespeuren die argwaan doen wekken, dat een dier ziekten zich binnenkort zal openbaren, dat het verdacht is.

De Burgemeester stelt den districts-veearts daarmeê direct in kennis, desnoods per telegraaf, niet den plaatsvervangend districts-veearts die, indien de districts-veearts verhinderd is het in art. 16 der wet omschreven onderzoek te doen, daartoe door dezen gemachtigd wordt.

Degene die het onderzoek verricht heeft, geeft aan den Burgemeester kennis van zijn bevinding, en, zoo noodig, schrijft hij de maatregelen voor, die genomen moeten worden, teneinde verspreiding der ziekte te voorkomen. De Burgemeester moet die maatregelen uitvoeren, behoudens zijn beroep bij den Minister van Binnenlandsche Zaken.

Indien het vee aan een besmettelijke ziekte lijdende of daaraan gestorven is, of verdacht wordt van daaraan te lijden, plaatst de Burgemeester direct de in art. 17 bedoelde kenteekenen, terwijl

hij toeziet, dat aan de verplichte afzondering, gezonde van zieke, verdachte of gestorven dieren wordt voldaan. Deze afzondering, die volgens art. 14 door den eigenaar moet geschieden, duurt zoolang, tot dat daaromtrent door den Burgemeester in overleg met den districts–veearts zal beslist zijn.

De Burgemeester zorgt tevens, dat ziek of verdacht vee (art. 22) niet vervoerd wordt of dat de maatregelen, die hij in overleg met den districts-veearts heeft vastgesteld, om een uitzondering op deze bepaling te maken, dat hem bij de 2e al. van art. 21 is toegekend, worden nageleefd.

De Burgemeester kan alleen vervoer binnen zijne gemeente toestaan; zal het vervoer ook in een andere gemeente plaatshebben, dan zal de Burg. dier gemeente toestemming behoeven te geven.

Omtrent het vervoer van vee, aan veepest lijdende of verdacht daaraan te lijden, zijn bij art. 12 en volgende der wet van den 27 Maart 1888 (St.bl. no. 67) de navolgende bepalingen vastgesteld.

De Comm. des Konings of de door dezen gemachtigden Burgemeester stelt maatregelen vast voor het vervoer van vee naar de slachtplaats, bij verhuizing van den stal naar de weide of omgekeerd, of wel van een publieke verkooping.

De Burgemeester geeft voor dat vervoer een vervoerbiljet af dat inhoudt: getal, soort en signalement van het vee, den te volgen weg en den tijd waarop het vervoer zal moeten plaatshebben.

De Burgemeester voorziet, indien dit door den districts-veearts noodig wordt geoordeeld het te vervoeren vee van een merkteeken, terwijl hij, indien het vervoer ook in een andere gemeente plaats heeft, afschrift van het vervoerbiljet zendt aan zijn ambtgenoot dier gemeente.

Geschiedt het vervoer niet overeenkomstig de door den Burgemeester gegeven voorschriften of volgens den inhoud van het vervoerbiljet dan wordt het vee door den Burgemeester in beslag genomen en van de overtreding door hem proces-verbaal opgemaakt.

Wordt het vee naar een slachtplaats vervoerd dan geschiedt de slachting onder politie-toezicht binnen een door den Burgemeester bepaalden termijn.

Publieke verkooping van vee, behoorende aan een eigenaar of tot een nalatenschap, mag niet verkocht worden dan op een door den Burgemeester, na verhoor van den districts-veearts, afgegeven schriftelijke toestemming, welke tevens den tijd bepaalt binnen welken de verkoop moet hebben plaats gehad.

De Burgemeester of de Kantonrechter machtigt den districts-veearts om hoeven, weiden, landerijen enz. binnen te treden, tusschen zons-opkomst en ondergang, indien de bewoner of eigenaar hem den toegang weigert; deze machtiging geschiedt schriftelijk.

De Burgemeester is verplicht uitvoering te geven aan de door den districts-veearts voorgeschreven maatregelen die deze, bij voorkomende, in art. 10 der wet genoemde, gevallen noodig oordeelt.

De Burgemeester voorziet ziek, verdacht of hersteld vee van een merkteeken, indien dit door den districts-veearts gewenscht wordt.

De Burgemeester besluit tot onteigening, bij welk besluit tevens de onmiddellijke inbeslagneming wordt bevolen, indien de districts-veearts dit in het belang van den veestapel noodig acht.

Het vee kan vóór onteigening en in beslagneming nimmer worden afgemaakt.

De Burgemeester benoemt vóór de onteigening een deskundige om de waarde van het te onteigenen vee te taxeeren. Deze neemt bij de taxatie in acht, dat voor gezond vee, de volle, voor verdacht vee de halve waarde berekend wordt.

Ontstaat er verschil van gevoelen omtrent de waarde van het vee, dan verzoekt de Burgemeester den Kantonrechter nog twee deskundigen te benoemen, die met den eerste bij meerderheid van stemming beslissen.

Het bedrag der geschatte waarde wordt door den Burgemeester den eigenaar aangeboden; weigert hij of is hij niet in staat het te ontvangen dan wordt het bij den gemeente-ontvanger te zijner beschikking gesteld.

De Burgemeester maakt hiervan op den eed bij de aanvaarding zijner bediening proces-verbaal op.

De Burgemeester of de eigenaar kan vorderen, dat de taxateurs

den eed (de belofte) in des burgemeesters handen zullen afleggen, dat zij de schatting naar hun beste weten zullen verrichten.

De Burgemeester onteigent, neemt in beslag en laat waardeeren, de voorwerpen, die in onmiddellijke aanraking met het zieke vee zijn geweest en door den districts-veearts worden aangewezen. De betaling der waarde van die voorwerpen geschiedt, evenals hunne inbeslagneming, taxatie en onteigening, met inachtneming van dezelfde bepalingen als hiervoren zijn genoemd.

De eigenaar kan vervangen worden door een gemachtigde, mits hij in dezelfde gemeente woont, wat betreft de betalingen dezer wet, uitgezonderd voor die welke voor de invordering der waarde van onteigend vee of goed zijn vastgesteld.

Gedurende 6 maanden ligt het bedrag der waarde ter beschikking van den eigenaar ten kantore van den gemeente-ontvanger. Is het dan nog niet afgehaald dan wordt het gestort in de kas van de gerechtelijke en vrijwillige consignatiën. Het bewijs dat het in die kas is gestort of de quitantie van uitbetaling aan den rechthebbende wordt door den gemeente-ontvanger aan de Algemeene Rekenkamer toegezonden. Gedurende 5 jaren na de storting ligt het geld ter beschikking van den rechthebbende. Meldt hij zich ter inning daarvan aan dan wordt het hem uitbetaald na aftrek der kosten, gevallen op de storting in de zooeven genoemde kas.

Na verloop van dezen termijn vervalt het geld aan het Rijk.

Mocht de eigenaar de aanspraak op vergoeding wegens niet nakoming der bepalingen, vervat in artt. 13 en 14 der wet, verliezen, — niettegenstaande dit, is de Burgemeester verplicht de waardeering, onteigening en inbeslagneming te doen plaatshebben, teneinde het bedrag bij den gemeente-ontvanger te storten, opdat de eigenaar in de gelegenheid zij de waarde van het hem onteigende vee te bekomen, indien de rechtbank beslist dat hij de bepalingen der wet niet had overtreden.

De termijn, bedoeld in art. 26 der wet, begint alsdan te loopen van af den datum der eindbeslissing.

De gemeente-ontvanger zendt afschrift van het vonnis benevens

de quitantie van betaling van den eigenaar aan de Algemeene Rekenkamer.

De Burgemeester ontvangt tegen quitantie van den gemeente-ontvanger de benoodigde gelden; dus de gemeente schiet voor. Dit is niet het geval indien de Burgemeester ten genoege van den Commissaris des Konings aantoont, dat de gemeentekas niet toereikend is die kosten te betalen, alsdan ontvangt de Burgemeester het geld van den betaalmeester; van deze uitzondering moet echter zoo weinig mogelijk gebruik gemaakt worden. Gebeurt het echter dan doet de Burgemeester binnen 2 maanden na ontvangst rekening en verantwoording aan de algemeene rekenkamer. Hierbij meen ik te mogen opmerken, dat het bewijs, „dat de gemeentekas niet in staat is de kosten bij voorschot te betalen", geleverd moet worden door Burgemeester en Wethouders bij formeele kasopneming, zooals bedoeld in art. 181 der gemeentewet.

Uit de bij voorschot ontvangen gelden kunnen alle kosten zoowel voor verbranding, ontsmetting als voor onteigening, voldaan worden.

De Burgemeester sluit door het inroepen der militaire macht, op last van den districts-veearts, erven, hoeven enz., af, indien zij door dezen besmet worden verklaard.

De Burgemeester niet, alleen de Commissaris des Konings heeft het recht vervoer uit en naar die afgesloten erven toe te staan.

De Burgemeester beveelt op vordering van den districts-veearts het vastleggen van honden, indien deze het wenschelijk acht, eveneens brengt hij binnen 30 dagen na het laatste ziektegeval ter kennis dat dit verbod wordt ingetrokken.

De maatregelen, die voor elk der ziekten genomen moeten worden, vindt men opgeteekend in het K. B. van den 27 Maart 1888 (St.bl. 67) en in dat van den 9 October 1889 (St.bl. 128).

De ontsmetting der plaatsen waar het vee gestaan heeft en vernietiging of reiniging der goederen, die in onmiddellijke aanraking met het vee zijn geweest, heeft plaats overeenkomstig de voorschriften gevoegd bij het K. B. van den 9 Juni 1885 (St.bl. no. 125).

De begraving van vee of overblijfselen geschiedt zooveel mogelijk op de plaats waar het gestorven of geslacht is. Zijn daaraan bezwaren verbonden, dan wijst de Burgemeester een stuk grond aan waar zij kan plaats vinden; hij kiest daarvoor zooveel doenlijk gemeente-grond; is deze niet aanwezig dan beschikt hij over den eigendom van een ander, die de begraving tegen schadeloosstelling moet gedoogen.

De Burgemeester zorgt steeds dat de plaats van begraven minstens 50 M. verwijderd is van woningen, stallen of putten.

Strookt de meening van den Burgemeester niet met die van den eigenaar van den grond waar de begraving plaats vond, dan beslist de Kantonrechter zonder hooger beroep.

Op plaatsen, waar vee geleden heeft of gestorven is, mag geen gezond vee gebracht worden gedurende een termijn voor iedere ziekte bepaald.

De Burgemeester is, ook zonder hoogere toestemming, bevoegd woningen enz. tusschen zons-opkomst en ondergang binnen te treden, ondanks den wil van den bewoner of eigenaar.

Omtrent de begraving of ontsmetting zij nog opgemerkt, dat, indien het ernstige of gevaarlijke ziekten zijn, zooals miltvuur, veepest, waaraan het vee gestorven is of geleden heeft, dit plaats heeft onder toezicht van een Rijks-veeopzichter, door den districts-veearts aangewezen, waarvan de reis- en verblijfkosten door het Rijk worden vergoed.

De kosten, vallende op de verbranding en ontsmetting, worden gebracht op den eigenaar of op het rijk, al naarmate dit in het K. B. van 27 Maart 1888 (St.bl. no. 67) is vermeld; daarin is echter voorzooveel wat betreft art. 63 van dit besluit wijziging gebracht.

Volgens art. 3 van het K. B. van 12 Mei 1889 (St.bl. no. 67) tot wijziging van het te voren genoemde art. 63, mogen geslachte varkens, die verdacht waren, niet voor comsumptie gebruikt worden tenzij zij gekeurd zijn door een districts-veearts, plaatsvervangend districts-veearts, geëxamineerd veearts of door een door den Burgemeester benoemde deskundige en het oordeel van den deskundige daaromtrent goedgunstig luidt.

Geschiedt de keuring door een deskundige, dan worden de door den Minister van Binnenl. Zaken bepaalde kosten door het Rijk vergoed, indien de Burgemeester verklaart dat er geen veearts beschikbaar was.

Wordt het vleesch voor de consumptie ongeschikt geacht, dan wordt het geheele beest en het cadaver, of indien het vleesch voor de consumptie wel geschikt wordt bevonden alleen het cadaver op de door den veearts voorgeschreven wijze onschadelijk gemaakt.

Werden voor de inwerkingtreding van het K. B. van den 20 Mei 1890 (St.bl. no. 92) alleen de kosten betaald, vallende op de verbranding van de voor consumptie afgekeurde varkens en de cadavers daarvan, — thans worden door het Rijk ook vergoed de kosten vallende op de onschadelijkmaking der cadavers van de voor de consumptie goedgekeurde beesten.

De eigenaars kunnen de varkens ook slachten voor dat het hiervoren genoemde onderzoek heeft plaatsgehad, mits zij de cadavers tot dat onderzoek bewaren en er den Burgemeester direct mee in kennis stellen.

De kosten vallende op de ontsmetting worden geheel en al door het Rijk vergoed.

Ten slotte nog iets over het declareeren.

Bij de declaratie, die niet meer in vier- maar in tweevoud wordt verlangd, moet worden ingeleverd:

1o. het verslag van den veearts dat inhoudt: ziekte, soort van het vee, eigenaar van het vee, plaats waar het zich bevindt, de te nemen maatregelen en zoo noodig omschrijving van het te onteigenen vee of goed;

2o. een besluit van den Burgemeester, inhoudende inbeslagneming en onteigening, en benoeming van een deskundige om het onteigende te waardeeren; hieruit moet blijken dat de eigenaar aan zijne verplichtingen heeft voldaan;

3o. de acte van waardeering met vermelding dat de volle of halve waarde moet worden uitbetaald;

4o. het proces-verbaal van den Burgemeester, dat de eigenaar

verklaart genoegen te nemen met de taxatie, of dat de door den Burgem. hem aangeboden som door dezen wordt geweigerd;

5o. het bewijs van ontvangst van den eigenaar;

6o. een verklaring van den politiebeambte of vee-opzichter, dat de verbranding, ontsmetting overeenkomstig de wet heeft plaatsgehad.

De bij de declaratie overteleggen stukken moeten gesteld zijn op naam van den Burgemeester. Alles moet per stuk en per uur of per meter of kilogram, niet per el of pond berekend worden.

Bedraagt een rekening meer dan *f* 10, dan moet daarop een plakzegel gesteld worden, die komt ten koste van den Staat, den schuldenaar, zooals vermeld is in art. 2 der wet van 11 Juli 1884 (St.bl. no. 93).

Uitgaven van meer dan *f* 3 moeten door quitantie gestaafd worden.

Nauwlettendheid bij het maken der declaratie is een eerste vereischte; want bij de minste op- of aanmerking die er te maken is krijgt men haar terug.

En wat de werking der wet betreft, zij nog vermeld dat, mochten verleden jaar in Berkhout plm. 100 hokken ontsmet zijn, omdat er de ziekte had geheerscht, na 1890 deed zich slechts een ziektegeval voor, in een in 1889 niet ontsmet hok, m. a. w. de wet werkt, voor zooveel de plaats mijner inwoning aangaat, best.

Berkhout, 19 Nov. '90. O. BRAMER.

Aardlegging.

Art. 625 B. W. luidt: „Eigendom is het recht, om van eene zaak het vrij genot te hebben, en daarover op de volstrekste wijze te beschikken, mits men er geen gebruik van make, strijdende tegen de wetten of de openbare verordeningen, daargesteld door zoodanige macht, die daartoe, volgens de Grondwet, de bevoegdheid heeft, en mits men aan de rechten van anderen

geen hinder toebrengt; alles behoudens de onteigening ten algemeene nutte, tegen behoorlijke schadeloosstelling, ingevolge de Grondwet."

Volgens art. 190 der Grondwet hebben de Prov. Staten het toezicht op alles wat betreft den waterstaat.

De vragen doen zich nu voor, of de Prov. Staten ten opzichte van den waterstaat in hunne provincie, hetzelfde toezicht uitoefenen, als de Koning ten opzichte van het geheele rijk, en wat onder „toezicht" moet worden verstaan? De eerste vraag moet m. i. bevestigend worden beantwoord.

Immers art. 137 Prov. wet bepaalt: „De Staten hebben het „toezicht" op alle wateren, bruggen, wegen, waterwerken en waterschappen binnen hunne provincie."

Mr. J. J. De la Bassecour Caan zegt in zijne: „Handleiding tot de kennis van het administratief recht in Nederland" p. 386: „dat onder toezicht moet verstaan worden, de macht, om te doen voor de provincie, hetgeen 's Konings oppertoezicht doet voor het Rijk, zoodanig echter, dat het toezicht gebonden is aan de regels, door het oppertoezicht gegeven." En verder: „aan het toezicht is verbonden, het recht om regels voor te schrijven, voor zooverre het toezicht reikt."

De H. R. besliste bij arrest van 4 Mei 1858 (*Weekblad van het Recht* no. 2097) dat de Staten o. a. het recht hebben, regelen te stellen, ten aanzien van het maken, herstellen of onderhouden van openbare wegen en waterlossingen. En nog bij arrest van 24 Dec. '67, dat onder het „oppertoezicht," dat de Koning dienaangaande heeft, moet verstaan worden, de bevoegdheid, tot het nemen van alle zoodanige voorzieningen of algemeene maatregelen van politie, als in het belang van den waterstaat mochten worden noodig geoordeeld.

Uit het bovenstaande blijkt dus, dat Prov. Staten de bevoegdheid hebben, te bepalen, dat een vaart, kanaal of waterleiding op eene bepaalde diepte moet worden gehouden. Wanneer het nu, om dit te kunnen doen, noodig is, den eigendom te beperken, door te bepalen, dat de eigenaar toe moet laten, dat de aarde op

zijn land worde uitgeworpen, dan moet hij dat volgens art. 625 B. W. toelaten.

Als bijkomende omstandigheid kan nog verwezen worden naar art. 677 B. W., uit het slot waarvan blijkt, dat de openbare autoriteit bevoegd is, verordeningen, opzichtelijk den loop, de hoogte en het gebruik der wateren te maken; en naar een arrest van den Hoogen Raad van 1 Februari 1886 (*Weekblad van het Recht* no. 5273), volgens hetwelk de gemeenteraad bevoegd is, omtrent de openbare wegen in zijne gemeente politieverordeningen vast te stellen, onverschillig of de gronden, waarover die wegen loopen al dan niet zijn het eigendom van bijzondere personen, ook dan, als daarvan eene beperking van het gebruik van den grond het gevolg kan zijn. M. i. zijn evenzoo hiertoe bevoegd de Prov. Staten ten opzichte der openbare wateren in hunne provincie.

MIDDELBURG. Z. W. VAN TEIJLINGEN.

Heerlijke rechten.

Het IIIe der additioneele artikelen van de Grondwet zegt dat de heerlijke rechten betreffende voordracht of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen afgeschaft zijn. Hieruit blijkt reeds wat men onder heerlijke rechten verstaan moet. Openbare betrekkingen zijn die welke staatsburgerlijke en betrekkingen van bestuur zijn of in onmiddellijk verband met de uitvoerende macht staan; alle openbare betrekkingen die vanwege den staat, de provincie of de gemeenten opgedragen of bekleed worden.

Vervolgens wordt er in de tweede en laatste alinea van voornoemd artikel bepaald, dat door de wet de opheffing der overige heerlijke rechten en de schadeloosstelling der eigenaren kunnen worden vastgesteld en geregeld.

Met opzet is de schadeloosstelling wegens afschaffing der staatkundige heerlijke rechten niet bepaald; maar moet in ieder voorkomend geval door den rechter worden beslist of er aanspraak

op gemaakt kan worden. Onder de overige heerlijke rechten moeten verstaan worden die, welke voorwerpen van burgerlijke eigendommen betreffen en alzoo het tiendrecht, de uitkeering van zekere praestatiën en het verrichten van zekere diensten.

Door de 2e alinea van dit artikel is aan den wetgever de bevoegdheid toegekend om de bedoelde heerlijke rechten op te heffen altijd na regeling der schadeloosstelling (d. i. het volgen en toepassen der regelen die de rechterlijke macht bij het vaststellen van de hoegrootheid der schadevergoeding heeft gevolgd).

VLISSINGEN. C. P. J. DOMMISSE.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 15 FEBRUARI 1891.

---

11. In welke categorieën worden de instellingen van weldadigheid door de armwet onderscheiden? Geef eene omschrijving van elke categorie, met hare rechten en verplichtingen.

12. Hoe geschiedt de toelating van een vreemdeling? Wat is daaraan verbonden?

13. Welke bemoeiingen zijn den Burgemeester opgedragen bij de wet van 27 April 1884 (St.bl. no. 96)?

14. Ontwerp verordeningen tot heffing en invordering van schoolgeld, wanneer dit, voor ieder kind van dezelfde klasse, niet gelijk is. (Art. 46, laatste al. der onderwijswet).

15. Geef eene schets van de benoeming, den werkkring en de bevoegdheden der wethouders.

Subsidie uit de gemeentekas aan bijzondere scholen tot bevordering van getrouw bezoek.

Mijns bedunkens mag voor de wering van het schoolverzuim aan bijzondere scholen geen toelage uit de gemeentekas verstrekt worden, tenzij de bestuurders zich onderwerpen aan de bepalingen van art. 33 der wet.

Art. 82 al. 2 der wet zegt wel in algemeene bewoordingen: „Door het uitloven van openbare belooningen en eereblijken kan het getrouwe schoolbezoek vanwege het gemeentebestuur worden aangemoedigd." Op deze alinea beroept men zich, om het recht der bestuurders van bijzondere scholen, op toelage uit de gemeentekas, tot wering van schoolverzuim, aan te toonen. En men meent zulks met te meer klem te kunnen doen door de uitdrukking in de Memorie van Toelichting op deze alinea, luidende: „De hierbedoelde belooningen en eereblijken moeten evenzeer voor het getrouw bezoeken van bijzondere als van openbare scholen gegeven worden."

Men ziet echter voorbij, dat de wet tweeërlei soort van bijzondere scholen kent.

Nadat in de eerste al. van art. 3 is gezegd: „Lagere scholen, waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk door de gemeente of het rijk worden gedragen, zijn openbare, alle andere zijn bijzondere scholen," volgt in de 3e al.: „Onverminderd het bepaalde in het 1e lid, worden als bijzondere scholen beschouwd de zoodanige, waaraan onderwijs gegeven wordt in een of meer der vakken, genoemd in art. 2 onder *l.*, *m.* en *n.*, en het vak aldaar genoemd onder *p.*" en aan welke vanwege de gemeente subsidie wordt verleend onder de voorwaarden, die de gemeenteraad noodig acht." Dit is de eene soort van bijzondere scholen.

De andere soort bijzondere scholen wordt beheerscht door den derden titel der wet (art. 51—54) en zijn de zoogenaamde kerkelijke scholen; waarop slechts een algemeen toezicht wordt gehouden.

Wordt aan de eerstbedoelde bijzondere scholen subsidie gegeven of niet, altijd zijn daarop (zie het slot van art. 3, dat een afzonderlijken zin vormt) de artt. 4 en 5 en het 1e en 2e lid van art. 33 toepasselijk. Voor de laatstbedoelde bijzondere scholen geldt eene dergelijke bepaling niet, omdat, wanneer de gemeente of het rijk geheel of gedeeltelijk de kosten eener school draagt, behalve de nu laatstelijk bepaalde bijdrage, zij daardoor van zelf (art. 3 al. 1) eene openbare lagere school wordt.

Willen dus de kerkelijke scholen haar bijzonder karakter bewaren, dan mogen hare bestuurders geene ondersteuning uit de gemeentekas of, behalve de bijdrage, uit 's rijks schatkist aannemen, en dus geene toelage tot wering van het schoolverzuim. Want wering van schoolverzuim is ondersteuning der zaak.

In de Memorie van Toelichting op de wet vindt men deze merkwaardige woorden: „Het bijzonder onderwijs, dat neutraal gegeven wordt, heeft geene aanspraak op geldelijke ondersteuning van overheidswege. Met welk recht zou dan het bijzonder onderwijs, dat niet neutraal is, dergelijke aanspraak willen laten gelden? Integendeel elke zoodanige ondersteuning kan inbreuk maken op de onzijdigheid, welke de staat in alle opzichten jegens het bijzonder onderwijs moet in acht nemen. Zij, die van de hun gewaarborgde vrijheid gebruik maken, concurreeren onder elkander. De staat behoort niet den een boven den ander te bevoorrechten en het is reeds daarom raadzaam, al schijnt somwijlen uitzondering op den regel aanbevelenswaardig, het verleenen aan zulke subsidiën niet toe te staan, daar elke tegemoetkoming uit de publieke kas, hoe gering ook, de school tot eene openbare stempelt."

Even merkwaardig zijn de woorden uit de Memorie van Beantwoording: Daarentegen behoeft het geen betoog, dat de gelden, door de Nederlandsche belastingschuldigen gezamenlijk opgebracht, niet kunnen worden beschikbaar gesteld voor het onderhouden van inrichtingen, uitsluitend bestemd tot het verschaffen van „een degelijk Katholiek onderwijs", beantwoordende aan de voorwaarde, „dat, zal eene school het vertrouwen der Katholieken alleszins waardig zijn en hunne goedkeuring wegdragen, het niet voldoende

is, dat zij den Katholieken godsdienst (gelijk het heet) eerbiedige, dat is, volstrekt onaangeroerd late: maar zij dezen godsdienst zelf moet leeren kennen en beoefenen". Het subsidiëeren van dergelijke scholen zou het verleenen zijn van een vermomd subsidie aan de kerk. Hoe kan men dan van de regeering als recht vorderen, wat zij niet zou kunnen toestaan als gunst? De Minister Kappeijne maakt bovendien een door hem k l e m m e n d genoemd betoog van Minister Van der Brugghen in 1857 tot het zijne:

Wanneer hij (de wetgever) in de gemengde school den steun der volkseenheid, den waarborg van verdraagzaamheid, de kweekplaats van echten godsdienstzin aanschouwt; — wanneer de voortreffelijkheid der instelling geroemd wordt, inzonderheid omdat op het vermijden van al, wat de conscientie van iemand zou kunnen kwetsen, gelet wordt; — wanneer men de gemengde school èn christelijk genoeg èn nationaal bij uitnemendheid acht; — dan is het ongerijmd te vergen, dat rijksgeld aan het ondermijnen van rijksinstellingen worde ten koste gelegd. Vooroordeel moet en mag niet met bijdragen uit de schatkist worden gevoed. Is menigeen, op grond van individuëele en subjectieve zienswijze, niet tevreden met de openbare school, daarvoor is, in naam der gewetensvrijheid, volledige vrijheid van onderwijs daar.

Inrichtingen, waarbij men het verdeelen van hetgeen de wet begeert vereenigd te houden bedoelt, hebben op onbelemmerd aanzijn, niet op begunstiging recht. Zoo tweedrachtstokerij niet belet wordt, het zal ten minste niet geoorloofd zijn van staatswege giften daarvoor uit te reiken."

En bij de algemeene beraadslagingen over de wet van 1878 verklaarde de Minister:

Ik kan dus niet medegaan om gelden beschikbaar te stellen voor de school met den bijbel, want ik herinner mij te goed, hoeveel in ons land onder die leus van den bijbel is misdreven, hoezeer het groote gevaar, dat ons altijd bedreigd heeft, dit is geweest, dat de predikanten niet kunnen dulden de wettige burgerlijke overheid en zich meester willen maken van de taak, die niet aan de kerk, maar aan den staat behoort.

In zijn rapport aan den Koning omtrent de smeekschriften, dat de wet niet mocht bekrachtigd worden herinnert de Minister aan de betuiging van Groen Van Prinsterer in diens aan Graaf Schimmelpenninck gerichte brochure „Over de vrijheid van onderwijs," waar deze het geschilpunt aldus omschrijft: „of men hen behoort te dwingen niet enkel tot medebekostiging maar tot medegebruik van openbare scholen, dan wel of wij Hervormden vrijheid zullen hebben om voor ons zelven op eigen kosten en met belangrijke opofferingen eenige scholen op te richten, waar men, zonder te vragen of het den pastoor bevalt, den bijbel opneemt." Na deze herinnering laat de Minister volgen: Is bij de Grondwetsherziening, mits onder sterke bevestiging der gemengde openbare school, de lang verzochte vrijheid verleend, het stond destijds vast: vooreerst dat de school met den bijbel nooit kan zijn de openbare school; ten tweede dat zij, die dergelijke school voor hunne kinderen begeeren, die onderhouden moeten uit eigen bijzondere middelen; ten derde dat zij volkomen vrij verklaard werden dergelijke school te stichten zonder daarvoor verlof te vragen; ten vierde dat dit hen niet ontslaat van hunne verplichting om evenals andere ingezetenen tot de openbare lasten en dus tot medebekostiging der openbare school bij te dragen.

Mijns inziens mag dus uit de gemeentekas niet de geringste bijdrage verleend worden, om het getrouw schoolbezoek op kerkelijke scholen te bevorderen, of zooals Minister Van der Brugghen zelf het uitdrukte en Minister Kappeijne het overnam: „dat rijks- (of gemeente-) geld aan het ondermijnen van rijksinstellingen worde ten koste gelegd."

GOES. H. G. HARTMAN Jz.

Onze Verlofgangers.

Gedurende ruim zes jaren werd door mij het verlofregister, model no. 26, bijgehouden en teekende de burgemeesters mijner standplaatsen de zakboekjes voor „gezien" bij aankomst in, en vertrek uit de gemeente, tot ik in de vorige maand plotseling bericht ontving, dat ik overbodig werk verrichtte, omdat n e r g e n s staat voorgeschreven, dat ik dien arbeid m o e s t verrichten.

De uitgebreidheid onzer administratie doet gaarne overbodig werk op zijde zetten en het is daarom, dat ik de lezers van het Tijdschrift, waarvan zeker eenigen met mij dit werkje ter hand namen, de mededeeling kan doen: wanneer een verlofganger zich bij u aanmeldt voor vertrek naar eene andere gemeente, laat hem dan het zakboekje maar in de zak houden en vertel hem, dat hij te X. zich moet aanmelden, om dat bewuste boekje aldaar voor a a n k o m s t te laten afteekenen en het gelijktijdig te d o e n voorzien van een nieuwe reiswijzer. Ik wil echter de lezers voor zij daartoe overgaan aandachtig maken op de missive van den Min. van Binn. Zaken dd. 30 October 1867 no. 163 waarbij wordt medegedeeld:

„Voortdurend wordt nog telken jare een aantal verlofgangers gestraft, wegens het niet behoorlijk nakomen van art. 134 der militiewet.

„Teneinde het opvolgen van het daarbij voorgeschrevene b e t e r te verzekeren, heeft een der Militie-Commissarissen een maatregel voorgesteld, die reeds vroeger door meer dan een zijner ambtgenooten is aanbevolen. Zijn voorstel heeft namelijk de strekking, dat, wanneer een verlofganger de gemeente zijner inwoning v e r l a a t, door den Burgemeester hiervan aanteekening worde gedaan op den verlofpas, waardoor het mogelijk zou zijn, ieder verzuim, met opzicht tot art. 134, door den verlofganger begaan, dadelijk te ontdekken. Ter bereiking van dit doel, ware de aandacht van

de Burgemeesters op dit hulpmiddel te vestigen, zonder dat echter door de toepassing daarvan eene wijziging wordt gebracht in de voorschriften, welke nopens dit punt bij de circulaire van mijn Departement van den 3 Februari 1863 no. 129, 4e afd., zijn gegeven enz."

Voor deze provincie is de aandacht hierop gevestigd bij Prov.-blad no. 243 van 1867 en „aanbevolen om de voorschriften en inlichtingen, welke daarbij zijn gegeven of waaraan bij die missive herinnerd wordt, stiptelijk op te volgen."

Nu wordt echter het „hulpmiddel" als hiervoren genoemd noch als voorschrift noch als inlichting beschouwd en is het voor „gezien" teekenen van den verlofpas bij vertrek uit de gemeente ook niet verplichtend.

Waarom die uitgebreide missive dan in kleuren en geuren wordt medegedeeld en of het dan beter is om het niet te doen en de toestanden te laten bestaan, gelijk ze in 1867 werden bevonden (naar het oordeel van meer deskundigen wel) ik begrijp het niet.

Hoogst aangenaam zou het mij echter zijn eens te vernemen welke provinciale voorschriften ten deze in andere provinciën bestaan om daarnaar te oordeelen of het „hulpmiddeltje" niet als verplichting *kan* beschouwd worden, want zoo het toch door geheel Nederland wordt gevolgd, zou ik het niet gaarne laten vervallen; de arbeid is gering en de gevolgen kunnen bij niet naleving van art. 134 groot zijn.

Dus alleen ter verzekering van eene goede naleving van art. 134 der militiewet is het wenschelijk dat eenstemmigheid in deze heersche. Of het dan kan geschieden of moet geschieden laat ik over aan het oordeel van hen, die niet gaarne iets doen dan strikt noodzakelijk is.

WILNIS. J. LAKEMAN,
Gemeente-secretaris.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

Vraag 6. Wanneer oefent de Raad van State het koninklijk gezag uit? En welk attribuut van dat gezag is niet aan dien Raad toegekend?

De zware en moeielijke taak, de waarneming van het koninklijk gezag, heeft de Raad van State voor eenigen tijd moeten vervullen.

Art. 45 der Grondwet bepaalt, in welke gevallen de Raad van State het koninklijk gezag waarneemt.

Is de Koning overleden en is geen troonopvolger aangewezen, of indien deze minderjarig is, niet in de benoeming van een Regent voorzien, dan treedt de Raad van State op. Ook zou zich het geval kunnen voordoen, dat de troonopvolger of Regent afwezig was, b. v. Willem III bevond zich in 1849 bij den dood zijns vaders in Engeland, en kon de regeering niet dadelijk aanvaarden.

Verder treedt de Raad van State op als zich het geval voordoet, in art. 40 der Grondwet en ook in art. 44 genoemd. De lijdende toestand van Z. M. den Koning in 1889 en 1890 maakte, dat een geregelde behandeling der staatszaken niet mogelijk was. Omdat een langere bestendiging van den toestand niet wenschelijk was, begaven in 1889 zich de Ministers van Justitie en van Koloniën naar het Loo, ten einde zich van 's Konings toestand te overtuigen.

De bevinding der Ministers was, dat de Koning buiten staat was de Regeering waar te nemen.

In de residentie teruggekeerd, deelden zij hun bevinding mede aan den Raad van State, en dit college was van hetzelfde gevoelen.

Nu werd eene vereenigde zitting der Staten-Generaal uitgeschreven. De voorzitter der Eerste Kamer, mr. v. Naamen v. Eemnes, nam het presidium waar en na voorlezing van het advies van den Raad van State werd verklaard, dat het geval van art. 38 aanwezig was. Zie besluit van 3 April 1889 (St.bl. no. 33).

De Raad van State nam gedurende eene maand het Koninklijk gezag waar. Om aan den eisch der Grondwet te voldoen, was een ontwerp van wet tot voorziening in het Regentschap gereed, toen de Koning weder werd in staat geacht het gezag waar te nemen, zoodat het ontwerp niet werd ingediend. Zie besluit van 2 Mei 1889 (St.bl. no. 43).

In 1890 werd opnieuw verklaard, dat de Koning niet in staat was het Koninklijk gezag uit te oefenen. Zie besluit van 29 October 1890 (St.bl. no. 155). Ditmaal bleef de toestand voortduren en werd bij wet van 14 November 1890 (St.bl. no. 170) H. M. Koningin Emma tot Regentes benoemd, welke waardigheid bij proclamatie van 20 November daaraanvolgende (St.bl. no. 175) werd aanvaard. Dit Regentschap duurde, door het overlijden van Z. M. den Koning Willem III slecht weinige dagen, waarna bij proclamatie van 24 November (St.bl. no. 177) werd kennis gegeven van de troonsbeklimming van Wilhelmina Helena Paulina Maria, onder Regentschap van de Koningin-Weduwe, waartoe deze, aangezien de Grondwet bepaalt, dat nog bij het leven des Konings in het Regentschap moest voorzien worden, bij de wet van 2 Aug. 1884 (St.bl. no. 188) was benoemd.

De Raad van State had dus de teugels van het bewind in handen, van 4 April tot 2 Mei 1889 en van 30 October tot 29 November 1890, toen H. M. de Koningin den eed als Regentes in vereenigde zitting der Staten-Generaal aflegde.

Er is evenwel een recht dat den Raad van State bij de waarneming van het Koninklijk gezag niet is toegekend; in art. 73 wordt het genoemd, het recht tot ontbinding der Staten-Generaal.

De ontbinding der Eerste of Tweede Kamer is het bewijs, dat tusschen de volksvertegenwoordiging en de Ministers niet de overeenstemming heerscht, zoo noodig voor een goede gang van

's lands zaken. Het behoeft wel geen betoog, dat in zulk een quaestie de Koning alleen de beslissing heeft. Blijkt het dat de nieuwe verkiezingen aan het Ministerie de zedelijke, zoowel als de numerieke meerderheid niet bezorgd hebben, dan zal de Koning tot het ontslaan van het kabinet moeten overgaan, indien de Ministers zelve niet reeds hun ontslag hebben ingediend.

Het is niet noodig, zoo schreef de Staatscommissie voor de laatste herziening der Grondwet, den Raad van State, het koninklijk gezag uitoefenende, het recht van ontbinding te geven. Want het bezit van dat recht kan gevaarlijk zijn, wanneer er een Koning moet benoemd worden, en de Raad van State het gevoelen der Kamers omtrent de keuze niet deelt. Ook zou de Raad van State door herhaalde ontbindingen de waarneming van het koninklijk gezag voor onbepaalden tijd kunnen behouden.

Delden. G. WEERMAN,
Volontair ter Secretarie.

Wij ontvingen op deze vraag goede, minder goede en . . . . antwoorden. Onder de eersten meenden wij, behalve het geplaatste stuk, te moeten rangschikken, de opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, L. J. Van Helvoirt te Heusden, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

Vraag 7. Beschrijf het werk van het opmaken en vaststellen der kiezerslijsten, voor zoover de gemeentebesturen of hunne ambtenaren daarmede gemoeid zijn.

Door den voorzitter, onder medewerking van de met de dagelijksche leiding van zaken belaste leden van den gemeenteraad, dus door Burgemeester en Wethouders, worden drie lijsten opgemaakt die de personen aanwijzen, bevoegd tot het kiezen der leden van de Tweede Kamer, der Provinciale Staten en van den Gemeenteraad.

Deze lijsten worden opgemaakt naar aanleiding der opgaven, die jaarlijks voor 15 Februari door de ontvangers der directe belastingen worden ingezonden aan den Burgemeester.

De Burgemeester noodigt tevens bij kennisgeving de mannelijke ingezetenen der gemeente uit, tot opgave naar een vastgesteld model, wanneer zij in eene of meer andere gemeenten over het laatstverloopen dienstjaar hun aanslag in de personeele belasting naar eene hoogere huurwaarde, dan die aanspraak geeft tot vermindering der belasting met $^1/_3$ of $^2/_3$ volgens de wet van 24 April 1843 (St.bl. no. 15) ten volle hebben betaald, of wanneer zij in eene of meer andere gemeenten tot een bedrag van ten minste tien gulden in de grondbelasting zijn aangeslagen en die belasting geheel hebben voldaan.

Als bewijs, dat ze hunne belastingen ten volle hebben betaald moeten zij vóor 15 Februari overleggen hunne voor voldaan geteekende aanslagbiljetten of een authentiek afschrift daarvan. Na de vaststelling der kiezerslijsten bekomen zij deze terug.

Bij deze zelfde kennisgeving noodigen B. en W. de mannelijke inwoners der gemeente uit, wanneer zij meenen op de kiezerslijsten te moeten worden geplaatst op grond van te zijn huurder van een gedeelte van een woonhuis, of van een afgezonderd gedeelte van een woonhuis door den eigenaar of eersten huurder bewoond, waarvan de aanslag in de personeele belasting minstens het dubbele bedraagt van het laagste in de gemeente voor den vollen aanslag vereischte bedrag en dat gedeelte gedurende negen maanden vóor den 15 Februari hebben in huur gehad en bewoond, waarvoor geen afzonderlijke aanslag in de personeele belasting geschiedt, maar waarvan de jaarlijksche huurwaarde ongestoffeerd, in verhouding tot de belastbare huurwaarde van het woonhuis of afgezonderd gedeelte daarvan geschat, het bedrag van den vollen aanslag bereikt, waarvan geen vermindering is toegestaan, hiervan voor den vijftienden Februari aan hen kennis te geven.

Hierbij dient opgemerkt, dat:

1o. De man geacht wordt den aanslag in de grondbelasting

zijner vrouw te betalen, en de vader dien zijner minderjarige kinderen, voor de goederen, waarvan hij het vruchtgenot heeft.

2o. Aanslagen in de grondbelasting wegens onverdeelde onroerende goederen gelden ook voor den medeeigenaar, wiens naam niet bij den aanslag in het kohier is vermeld; zijn aandeel in dien aanslag mag echter niet minder dan tien gulden bedragen.

Naar deze gegevens worden de lijsten opgemaakt. en worden dus hierop geplaatst zij, die voorkomen op de lijst door den ontvanger der directe belastingen ingezonden; zij die voor den 15 Februari hun aanslagbiljet of een authentiek afschrift daarvan hebben overgelegd, mits daaruit blijke dat het bedrag van den aanslag minstens gelijk is aan het bedrag door de wet vastgesteld om kiezer te kunnen zijn, en dat hun aanslag geheel zij voldaan.

Ten slotte de zoogenaamde lodgers, dat zijn zij, bedoeld in litt. *c* van art. 1 der kieswet.

Bij het opmaken dezer lijst dient echter nog gelet te worden op de bepalingen, dat men om kiezer te kunnen zijn, moet zijn Nederlander (wet van 28 Juli 1850 St.bl. no. 44) en den leeftijd van drie-en-twintig jaren moet hebben bereikt, terwijl men bovendien om kiezer voor de Provinciale Staten te zijn, ingezeten der provincie en om kiezer voor den Gemeenteraad te zijn, ingezeten der gemeente wezen.

Als ingezeten des Rijks worden beschouwd, zij die hun woonplaats 18 maanden voorafgaande aan de sluiting der kiezerslijsten (25 April) in Nederland, in zijne koloniën of bezittingen gehad hebben.

Als ingezetenen van provincie of gemeente, zij die het jaar voorafgaande aan de sluiting der lijsten hun woonplaats binnen de provincie of gemeente hadden.

Op de lijsten worden echter niet gebracht, zij:

wien het kiesrecht bij rechterlijk vonnis is ontzegd;

die bij rechterlijke uitspraak het beheer of de beschikking over hunne goederen hebben verloren;

die in het burgerlijk jaar (1 Jan.—31 Dec.), aan de vaststelling

der kiezerslijsten voorafgaande, onderstand hebben genoten van eene erkende instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur;

die op de kiezerslijsten eener andere gemeente voorkomen.

Hoewel het kiesrecht niet wordt uitgeoefend door hen, die in gevangenschap of hechtenis zijn, moeten hunne namen toch op de lijsten worden gebracht.

De lijsten moeten vermelden den naam en de voornamen van den kiezer, plaats en dagteekening zijner geboorte, en, ingeval de kiezer genaturaliseerd is, de dagteekening dier naturalisatie.

Voorts het bedrag der huurwaarde van de woning, waarvoor hij in de personeele belasting naar den eersten grondslag over het laatstverloopen dienstjaar was aangeslagen, het bedrag der grondbelasting, of het bedrag der jaarlijksche huurwaarde waarop het door hem bewoond gedeelte van een woonhuis is geschat.

Vóor 15 Maart worden de kiezerslijsten door B. en W. vastgesteld, dadelijk aangeplakt en gedurende veertien dagen ter secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage nedergelegd. Van deze vaststelling en ter-visie-legging geschiedt tegelijkertijd openbare kennisgeving, met vermelding der personen, die van de lijsten zijn geschrapt.

Op den dag der vaststelling zendt de secretaris een afschrift van de lijsten aan de besturen van erkende instellingen van weldadigheid, met het verzoek zoo op die lijsten personen mochten voorkomen, die van die instellingen gedurende het laatstverloopen jaar onderstand hebben genoten, daarvan binnen veertien dagen opgave te doen aan den gemeenteraad. Deze beslist dan dat die personen van de lijsten worden geschrapt en dat daarvan aan de belanghebbenden kennis worde gegeven.

Tegen deze lijsten kunnen bezwaren worden ingebracht door elk inwoner van het kiesdistrict, zoo het de lijsten voor de Tweede Kamer of de Provinciale Staten geldt, door ieder kiezer in de gemeente, wanneer het eene lijst voor den Raad betreft (art. 11 der kieswet).

Deze bezwaren moeten worden ingebracht bij den Raad, die daarover tusschen den achtsten en den veertienden dag, nadat zij zijn ingediend, moet beslissen.

Vooraf moet echter, wanneer de bezwaren de schatting der woningen van lodgers betreffen, de herschatting hebben plaats gehad en moet de secretaris aan de besturen van weldadigheid hebben gevraagd of van de personen wier plaatsing op de lijst verlangd wordt (art. 11, 1o. der kieswet) niemand gedurende het laatste jaar onderstand heeft genoten van hunne instelling.

Van de uitspraak van den Raad, die met redenen omkleed aan de belanghebbenden wordt medegedeeld, is beroep op de Rechtbank en van deze op den Hoogen Raad toegelaten.

Zoo noodig, wijzigt de Burgemeester de lijsten volgens die uitspraken en sluit die uiterlijk op den vijf-en-twintigsten April, waarna ze op nieuw worden aangeplakt en ter visie gelegd.

De Burgemeester zendt, binnen vijf dagen na de sluiting der lijsten, een afschrift daarvan aan het bestuur van het hoofdkiesdistrict, indien de gemeente een onderkiesdistrict is.

Behoudens rechterlijke uitspraken, het verbeteren der lijsten bevelende, blijven deze gelden tot aan de herziening in het volgend jaar.

Goes, Januari 1891. H. VAN PANHUIJS.

Slechts weinige opgaven, die wij stelden, gaven voor de keuze van het te plaatsen stuk ons zooveel moeielijkheid als vraag 7 van dezen jaargang. Ten laatste werd de eerepalm aan Jhr. H. Van Panhuijs toegekend. Evenwel mogen wij niet de verdiensten ontkennen van de studievruchten, die de navolgende heeren ons toezonden, en waarvan later nog wel een enkele eene plaats in het Tijdschrift zal erlangen. Wij bedoelen de opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, E. Van Douwen te Dokkum, L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, G. B. Werther te Capelle (N.-B.) en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

VRAAG 8. Voor rekening van welk lichaam komen de verpleegkosten in het krankzinnigengesticht te Medemblik, van iemand, die op last van den rechter, bij de behandeling eener tegen hem ingestelde vordering, derwaarts wordt overgebracht?

Plaatsing van een krankzinnige in een gesticht geschiedt niet dan met machtiging van den Kantonrechter, President der rechtbank of de rechtbank van de woon- of verblijfplaats.

De Kantonrechter is bevoegd de machtiging te verleenen op verzoek van een meerderjarigen bloedverwant van den krankzinnige in de rechte lijn onbepaald en in de zijlinie tot en met den 3en graad, van den echtgenoot, den voogd of curator.

De President der rechtbank is tot de machtiging bevoegd, op requisitoir van den Officier van Justitie, genomen ter voorkoming van ongelukken, in het belang der openbare orde, bij verwaarloozing van de krankzinnige of bij ontstentenis van bovenvermelde familieleden enz.

De Burg. is in spoedeischende gevallen bevoegd krankzinnigen, in zijne gemeente verblijvende, in bewaring te doen stellen voor dien tijd van hoogstens 8 dagen. Van deze inbewaringstelling, die bij voorkeur in een krankzinnigengesticht en bij onvermijdelijke noodzakelijkheid in eene gevangenis geschiedt, geeft hij binnen 24 uren kennis aan den Officier van Justitie, binnen wiens ressort de krankzinnige in bewaring is gesteld en voegt daarbij de bescheiden, waaruit de krankzinnigheid blijkt. Bij het ontvangen dezer kennisgeving is de Officier van Justitie bevoegd bij schriftelijk requisitoir den President der rechtbank machtiging tot plaatsing te verzoeken; hij kan den termijn verlengen. De verleende machtiging, die op het verzoekschrift of op het requisitoir kan gesteld worden, is uitvoerbaar op de minuut en vóór de registratie.

Vindt de Kantonrechter of President der rechtbank geene termen tot het verleenen van machtiging, dan geeft hij hiervan aan de rechtbank kennis, die in hoogste ressort beslist. Ook

kan op andere wijze plaatsing in een gesticht geschieden. Oordeelt de rechter in strafzaken, dat iemand een begaan strafbaar feit niet kan worden toegerekend, wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing zijner verstandelijke vermogens, dan kan hij de plaatsing in een krankzinnigengesticht gelasten, gedurende een proeftijd van ten hoogste een jaar. De opneming geschiedt tegen overlegging van de onherroepelijk geworden uitspraak die de plaatsing beveelt.

De rechter kan de plaatsing bevelen in het Rijksgesticht.

Dit gesticht is bestemd ter verpleging van krankzinnigen, wier onderhoud komt ten laste van den Staat, en in de tweede plaats van hen, wier plaatsing door den strafrechter is bevolen.

De Staat is verplicht de kosten van overbrenging en verpleging van arme krankzinnigen te dragen, wier wettelijke woonplaats niet in het Rijk is te vinden. Overigens komen de kosten ten laste van de gemeente, waar de verpleegden wettelijke woonplaats hebben, indien zij niet ten laste van de fondsen der gestichten voor krankzinnigen komen of door kerkelijke of bijzondere weldadigheid worden gedragen.

De kosten van in bewaringstelling en verpleging in gestichten van een vermogende worden uit de inkomsten of bezittingen van den krankzinnige bestreden of door de tot alimentatie verplichten gedragen; kunnen de kosten op deze wijze niet worden gedekt, dan betaalt de gemeente de resteerende som.

In onderscheidene Kon. Besl. ter beslissing der geschillen over de woonplaats is beslist, dat, blijkens de geschiedenis van het art., daarmede bedoeld is de gemeente, waar de woonplaats gevestigd was, toen de opneming in een krankzinnigengesticht noodig werd geacht en daartoe rechterlijke machtiging gevraagd werd, welke gemeente dan met de kosten belast blijft, zoolang de verpleging duurt, ook al is de woonplaats later naar elders overgebracht. K. B. 22 Juni 1890 (*De Gem.-Stem* no. 2036). Bij Kon. Besl. van 2 Aug. 1870 zijn voorschriften gegeven ter verzekering eener juiste uitvoering van art. 26 der armwet.

Bij de opneming van een krankzinnige in het rijksgesticht, op

verzoek van het gemeentebestuur, wordt overlegging gevorderd, behalve van de machtiging van den Kantonrechter, President der rechtbank of van de rechtbank, van een staat van inlichtingen en van eene verklaring van den geneeskundige, die den lijder heeft behandeld omtrent zijne ziekte, en van eene verklaring van het gemeentebestuur tot betaling der kosten.

Bij opneming krachtens bevel van den rechter, bedoeld in art. 18 der wet van 27 April 1884 (St.bl. 96), gew. bij art. 10 no. 46 der wet van 15 April 1886 (St.bl. 64), kan dit niet geschieden.

Door de wet op het staatstoezicht op krankzinnigen is niet aan den algemeenen regel van art. 26 der armwet gederogeerd. H. R. 14 Nov. 1889 (*De Gem.-Stem* no. 2003).

Het Rijk brengt de kosten van verpleging van krankzinnigen in het rijksgesticht en die van overbrenging naar het gesticht van een krankzinnige, omtrent wie het onzeker is wie deze kosten moet dragen, in rekening aan den tot betaling volgens de wet verplichte.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Mede zeer goed beantwoord door slechts vier medewerkers, en wel de heeren G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 9. Hoe wordt thans het recht van gratie uitgeoefend?

„De Koning heeft het recht van gratie van straffen, door rechterlijk vonnis opgelegd"; aldus luidt de aanhef van art. 68 Grondwet.

Dit recht oefent Hij uit na het advies te hebben ingewonnen van den rechter, daartoe bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen.

Het is voor eene monarchie voorzeker een groot voorrecht, dat in haar het recht van gratie eene plaats vindt. Hierdoor kan de toepassing der dikwijls zoo harde en onveranderlijke wet, met het

oog op de zoo vaak wisselende omstandigheden, gewijzigd en verzacht worden.

Dit recht moet natuurlijk niet met weekelijke lauwheid worden uitgeoefend; neen, met wijze grootmoedigheid; dàn pas zal het ook de rechtsordening niet opheffen, maar bevestigen.

Het recht van gratie wordt den Koning gegeven in het publiek belang, natuurlijk niet, om personeele gunsten te bewijzen. Van daar, dat de Koning ook dit recht kan uitoefenen, al wordt het niet gevraagd, of al is het tegen den wil van den veroordeelde.

(Zie hierover o. a. Prof. De Bosch Kemper, Wetb. v. Strafv. deel III blz. 641 en de daar aangehaalde schrijvers).

Bij de behandeling van dit art. in de Kamers werd druk gediscusseerd over de vraag, of het recht van gratie ook dat van commutatie in zich bevat, d. w. z. of de Koning eene crimineele straf in eene correctioneele kan veranderen.

De regeering was van oordeel, dat hij, die het meerdere kan, ook het mindere in dezen moet geacht worden te kunnen doen; dat hij, die eene straf kan kwijtschelden, haar ook moet kunnen veranderen. Daarom werd de vraag bevestigend beantwoord.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 23 Febr. 1848 (W. v. h. R. no. 166) werd beslist, dat de Koning, uit krachte van zijn recht van gratie bevoegd is, tot het verleenen van brieven van rehabilitatie.

Alle aan eene onteerende straf door de wet verbondene gevolgen, moeten als aankleve, en mitsdien als een gedeelte der straf beschouwd worden; daarvan kan dus, evenals van de straf zelve, door den Koning, bij-wege van gratie, ontheffing worden verleend.

In dien zin besliste o. a. de Hooge Raad bij arresten van 28 Febr. 1843, 23 Juli 1844 en 9 Juni 1846. Door rehabilitatie kan men weer in het bezit komen van het volle genot zijner burgerlijke en politieke rechten.

Hoe dit „recht van gratie" wordt uitgeoefend is bepaald bij K. B. van 13 Dec. 1887 (St.bl. no. 215).

De korte inhoud van dit besluit vinde hieronder eene plaats.

Omtrent een verzoek aan den Koning gericht, om vermindering, verwisseling of kwijtschelding van straf, door een vonnis van een rechter in het rijk in Europa opgelegd, wordt het advies van den rechter, die de straf oplegde eerst ingewonnen; alleen wanneer het op het tijdstip van het indienen van het verzoekschrift reeds meer dan 3 jaar geleden is, sedert de straf werd opgelegd, moet het advies van de kamer van strafzaken van den H. R. worden ingewonnen.

Evenzoo moet omtrent verzoeken van gratie voor straffen, door een rechter in de koloniën of bezittingen en in andere werelddeelen, van een consulaire rechtbank of ambtenaar opgelegd, vooreerst het advies van de kamer voor strafzaken van den H. R. worden ingewonnen, behalve wanneer het verzoek strekt, tot het bekomen van gratie van de doodstraf, in welk geval het advies van den H. R. wordt ingewonnen, die dit in eene algemeene vergadering vaststelt.

Bovenstaande bepalingen zijn niet van toepassing op verzoeken, om gratie van straffen, door vonnissen of sententiën van een militairen rechter opgelegd. Omtrent dezulke, overeenkomstig de wettelijke voorschriften aan den Koning ingediende verzoeken, wordt, alvorens daarop wordt beschikt, het Hoog Militair Gerechtshof ingewonnen, en, zoo het verzoek dient tot het bekomen van gratie van de doodstraf, ook dat van den Hoogen Raad, die het in eene algemeene vergadering vaststelt.

Na ontbinding of opheffing van het rechterlijk college of het kantongerecht, dat volgens bovenstaande bepalingen tot het uitbrengen van advies zou zijn geroepen, treedt in de plaats daarvan die rechter, aan welken de rechtsmacht is opgedragen, te voren door dat college of kantongerecht uitgeoefend.

Zoo gevangenen of verpleegden in eene rijks-werkinrichting een verzoek om gratie aan den Koning indienen, moet dit vergezeld gaan van een visum van het college van regenten of van het hoofd van het gesticht, waarin de verzoeker is opgenomen.

Zoo zulk een verzoek is gegrond op ziekte van den gevangene

of verpleegde, dan wordt daarbij eene desbetreffende verklaring van den geneeskundige van het gesticht overgelegd.

Een verzoek om gratie zendt de Minister van Justitie aan den tot het uitbrengen van advies aangewezen rechter, die het dadelijk in handen van het Openb. Ministerie stelt, ten einde hem daarover verslag te doen.

Dit verslag van den Ambt. van het O. M. vermeldt leeftijd en gedrag vóor en nà de veroordeeling van den veroordeelde benevens de omstandigheden, die op de beoordeeling van het verzoek van invloed kunnen zijn.

De verdere stukken, die dit verslag moeten vergezellen, zijn bij art. 8 vermeld, terwijl art. 9 omschrijft, wat het advies behelst. Het advies wordt, benevens het verslag van het Openb. Minist. en de daarbij behoorende stukken, aan den Minister van Justitie gezonden, die dit alles, vergezeld van zijn voorstel, omtrent de op het verzoek te nemen beschikking, aan den Koning doet toekomen. Zoo de bijzondere aard van het feit het wenschelijk maakt, dat het rapport van een ander departement van algemeen bestuur ook wordt gehoord, en zoodanig verzoek om gratie niet reeds aanvankelijk van wege den Koning aan dat departement tot het uitbrengen van een afzonderlijk of een in overeenstemming met het Depart. van Justitie te ontwerpen gemeenschappelijk rapport is verzonden, wordt het gevoelen van het hoofd van dat Depart. door den Min. van Justitie ingewonnen, en de betrekkelijke ambtsbrief bij het voorstel van dezen aan den Koning overgelegd, of wel een gemeenschappelijk voorstel door de hoofden der betrokken departementen aan den Koning gedaan.

Wanneer de Koning dit verlangt, of de Min. van Justitie het noodig acht, wordt, behalve het advies van den anderen, tot het uitbrengen daarvan bij dit besluit aangewezen, rechter, ook het advies ingewonnen van de kamer voor strafzaken van den H. R. of dat van den rechter, die de straf heeft opgelegd, en door den Min. van Justitie aan den Koning overgelegd.

's Konings beschikking op het verzoek van gratie wordt daarop aan den Min. van Justitie meêgedeeld. Deze brengt het dan ter

kennis van het O. M., die weêr op zijn beurt, het aan den belanghebbende meldt.

En hiermede is de gang van zaken, die tot het verleenen van gratie moet leiden, afgeloopen.

MIDDELBURG. Z W. v. TEIJLINGEN.

De duidelijke en heldere opgave van den heer Van Teijlingen deden hem den eerepalm verwerven, Ook de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, L. J. te Helvoirt te Heusden, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse leverden goede antwoorden. DE REDACTIE.

VRAAG 10. Mag een arme door twee of meer instellingen van weldadigheid tegelijk ondersteund worden?

De instellingen van weldadigheid worden onderscheiden in:

a. Staats-, provinciale- of gemeente-instellingen, door de burgerlijke overheid geregeld en bestuurd;

b. instellingen eener kerkelijke gemeente, bestemd voor de armen eener bepaalde godsdienstige gezinte en van wege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd;

c. instellingen door bijzondere personen of door bijzondere, niet kerkelijke, vereenigingen (waaronder de doleerenden te verstaan) geregeld en bestuurd; en

d. instellingen van gemengden aard, in welker regeling of bestuur door de burgerlijke overheid en vanwege eene kerkelijke gemeente of door bijzondere personen of bijzondere, niet kerkelijke, vereenigingen gezamenlijk wordt voorzien.

De ondersteuning der armen is overgelaten aan de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid. Bij miss. van den M. van B. Z. van 2 Maart 1859 no. 176, 7e afd. (P. B. van Gron. no. 16) is dit stelsel der wet in herinnering gebracht. Zij maakt melding van de tegen de wet bestaande klachte, dat vele kerkelijke armbesturen van de hun bij de wet gelaten vrijheid een

verkeerd gebruik maken, door de armenverzorging te beperken en te trachten de armen over te brengen op de burgerlijke armenverzorging, die daardoor uitgebreid, in plaats van, naar het doel der wet, verminderd zou worden. Bij de miss. zijn gevoegd afdrukken van eene aanschrijving van de Algemeene Synodale Commissie der Ned. Herv. kerk en van den Bisschop van Haarlem.

De Nederl. Herv. kerk behoeft hare armenzorg niet tot de lidmaten te beperken; aan de diakoniën is aanbevolen ook hen, die door den doop als anderszins tot hun kerkgenootschap behooren, onder de armen op te nemen.

Armenverzorging is geheel vrij; geen dwang kan daarbij uitgeoefend worden. Het doel der wet is echter, dat de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid zich dezen tak aantrekke. Kunnen de kerkelijke instellingen niet met hare beschikbare middelen de kosten bestrijden, dan dient eene collecte te worden gehouden en den liefdadigheidszin te worden opgewekt. Voor het houden eener collecte, enkel aan de huizen der lidmaten van eene kerkelijke gemeente, is voorafgaande kennisgeving aan, noch vergunning van B. en W. noodig. Zal de collecte zich verder uitstrekken, dan is voorafgaande kennisgeving een vereischte. Kunnen de kerkelijke instellingen niet met ééne collecte volstaan, dan dient op nieuw te worden gecollecteerd.

De kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid richten hare armenverzorging naar eigen goedvinden in. Zij mogen een en dezelfde arme wel te zamen ondersteunen.

Een burgerlijk bestuur (burgerlijk- of algemeen armbestuur of gemeentebestuur) mag alleen onderstand verleenen nadat het zich zooveel mogelijk de zekerheid heeft verschaft dat een arme die niet van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid kan erlangen, en dan nog slechts bij volstrekte onvermijdelijkheid.

Alleen dan, wanneer ondersteuning bloot uit het oogpunt van politie, in het belang der openbare orde volstrekt onvermijdelijk is, verleent het burgerlijk bestuur onderstand.

Het burgerlijk bestuur kan de bestuurders der, zoowel in als buiten de gemeente, gevestigde kerkelijke-, bijzondere- en gemengde

instellingen van weldadigheid vragen of een arme, die zich bij het burgerlijk bestuur heeft aangemeld, van hen onderstand kan genieten, op welke vraag binnen 14 dagen moet geantwoord worden. De vraag kan, zonder uitweiding, met ja of neen worden beantwoord.

Om dubbele bedeeling te voorkomen is dit voorschrift opgenomen. De instellingen van weldadigheid moeten samenwerken tot verkrijging eener goede armenverzorging. Eene kerkelijke instelling van weldadigheid heeft niet het recht inlichtingen te vorderen, maar het burgerlijk bestuur mag die wel verleenen; de heer Mackay achtte wederkeerige verplichting gewenscht, maar de Min. bestreed dit denkbeeld als strijdende met de beginselen der wet.

Eene kerkelijke of bijzondere instelling van weldadigheid kan niet van overheidswege worden gedwongen tot het verstrekken van bedeeling, ook al bepaalt het reglement, dat bedeeling wordt verstrekt.

De heer Van Deinse stelde bij de behandeling van art. 21 een amendement voor om uit art. 21 te schrappen het woord kunnen. De burgerlijke besturen mochten niet beoordeelen of onderstand kan worden verleend; alleen behoorde de vraag te zijn of zij onderstand willen verleenen, onverschillig of zij daartoe bij machte zijn of niet. De Min. antwoordde, dat de vraag alleen met ja of neen kan worden beantwoord, en het burgerlijk bestuur niet in een onderzoek naar de redenen mag treden. Het amendement werd hierna ingetrokken.

Reeds dadelijk is gedacht aan ondersteuning door meer armbesturen te zamen. Zoo kwam in de Mem. van Beantw. voor: „Daar waar de diakoniën geldelijken en het burgerlijk bestuur geneeskundigen onderstand verstrekt, zal de laatste, zoo de diakonie er zich niet mede belast, van zelf behooren tot hetgeen het burgerlijk bestuur kan verleenen, want het geven van geneeskundige hulp aan zieken is voorzeker in redelijken zin, volstrekt onvermijdelijk”.

Wanneer een bijzonder-, kerkelijk- of gemengd armbestuur geen voldoende onderstand kan verstrekken, wegens gebrek aan middelen, dan is het in het belang van den arme, dat deze armbe-

sturen hem onderstand weigeren; dubbele bedeeling is uitgesloten.

Kan het bestuur wel onderstand verleenen, maar wil het niet, dan kan de weg worden ingeslagen aangewezen bij circ. van den M. van B. Z. van 13 Aug. 1854, no. 1, 7e afd., luidende: Wordt echter hier of daar tegen verwachting een kerkelijk bestuur aangetroffen, dat zijne schoone roeping schijnt te vergeten en er naar streeft om de armenverzorging op het burgerlijk bestuur over te brengen, en blijven alle middelen van welwillend overleg en overreding vruchteloos, dan zal de bereiking van dat verkeerde oogmerk het best kunnen worden verhinderd door beleid en eene bezadigde doch vaste houding van het burgerlijk bestuur. Dit beperke dan de door hem te verleenen hulp tot hetgeen, met het oog op de handhaving der politie onmisbaar is, en trachte door gepaste middelen de ondersteuning der armen, die in den regel tot de taak der kerk en der bijzondere liefdadigheid behoort, weder naar haar terug te leiden.

Op een verzoek tot het verleenen van onderstand wordt door het burgerlijk of algemeen armbestuur, het gemengd armbestuur, of, bij gebreke daarvan, door B. en W. zonder hooger beroep beslist.

De arme wordt ondersteund waar hij zich bevindt, maar heeft geen recht op onderstand.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

De heer Berghuis streed om de eer der plaatsing met de heeren L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

Gedeputeerde Staten en de begrooting van ontvangsten en uitgaven eener gemeente

„De begrooting behoeft, om te werken, de goedkeuring van Ged. Staten." Geeft deze bepaling van de Gemeentewet aan het gewestelijk bestuur het recht, om bedenkingen te maken tegen een post van ontvang, wanneer deze tot een lager bedrag dan het vorige jaar is uitgetrokken?

Die vraag wenschen wij te beantwoorden, onder mededeeling, van wat aanleiding gaf tot het stellen van haar.

In zekere gemeente moest een groot werk verricht worden, waartoe, daar de gemeente geene fondsen bezat, de hulp van van Staat en Provincie werd ingeroepen. De Staat verleende een subsidie van 1/3 en de Provincie een renteloos voorschot, onder voorwaarde van jaarlijk 1/20 af te lossen, van 2/3 der kosten. Het werk zou in 1891 en 1892 worden uitgevoerd, en de gelden dan over die jaren aan de gemeente door Rijk en Provincie worden verstrekt.

De begrooting van ontvangsten en uitgaven voor 1890 werd opgemaakt en vastgesteld met een lager bedrag voor Hoofdelijken Omslag dan het vorige jaar. De begrooting ontmoette bij Ged. Staten eene bedenking, die zij in de volgende bewoordingen kenbaar maakten.

„In de begrooting uwer gemeente voor 1890 is voor Hoofdelijken Omslag minder uitgetrokken dan in die voor 1889. Dit heeft in niet geringe mate onze bevreemding opgewekt. In verband met de uitgaven toch, die der gemeente weldra, ten gevolge van . . . . . (het bewuste werk) zullen worden opgelegd, komt ons vermindering van belastingen op dit oogenblik onvoorzichtig voor. De subsidie van de Provincie is, zooals U bekend is, toegezegd tot een maximum. Gesteld, dat dit maximum door de kosten overschreden wordt, dan moet het ontbrekende door

Uwe gemeente worden bijbetaald. De post voor onvoorziene uitgaven bedraagt niet meer dan *f* 3000. Het is reeds daarom wenschelijk, den Hoofdelijken Omslag ook in 1890 tot het vroeger geheven bedrag te heffen, opdat de gemeente zoo noodig over meer kasgeld kunne beschikken en hare geldmiddelen in elk geval versterke, opdat deze bestand mogen zijn tegen de eischen, die daaraan in de naaste toekomst zullen gesteld worden.

„Ook is vermindering bedenkelijk, omdat op verlaging in 1890 zeer waarschijnlijk in 1891 slechts eene te sterker verhooging zou moeten volgen. Bij de toelichting van de vermindering van den post voor Hoofdelijken Omslag werd dan ook door u erkend, dat die vermindering zeer tijdelijk zal zijn".

Ged. Staten gaven om deze redenen, nog vermeerderd met eene, ontleend aan de vrees, dat, terwijl de hulp van den Staat en de Provincie voor het werk was gevraagd, bij vermindering van de gemeentebelasting, bij de Staten-Generaal den twijfel zou kunnen doen rijzen of een subsidie van het rijk tot het door de regeering voorgedragen bedrag wel noodig en gerecht vaardigd is — „dringend in overweging, den raad op het onraadzame en gevaarlijke te wijzen van vermindering van belasting onder de bestaande omstandigheden".

Alvorens aan dien welgemeenden raad gevolg te geven, veroorloofden Burgemeester en Wethouders zich nog eene poging, Ged. Staten van gevoelen te doen veranderen. Zij gaven te kennen, dat er vooruitzicht was, dat eerst in 1892 aan de provincie den eersten termijn van het te verstrekken renteloos voorschot zal moeten worden teruggegeven. „Met het oog daarop" zoo drukten zij zich uit, „meenden wij het alleszins gewettigd, om — nu de gemeentebegrooting, dank zij het groote batig slot der rekening over het dienstjaar 1887, gelegenheid gaf om in de eischen van den dienst te voorzien, zonder het drukkende cijfer van den Hoofdelijken Omslag der laatste jaren (*f* 26500) te houden — laatst bedoelde belasting te verminderen met het bedrag, dat door het afloopen der aflossing eener schuld vrij is gevallen. Juist het onmatig drukkende van den Hoofdelijken Omslag stelde het, naar onze bescheiden meening,

het gemeentebestuur ten plicht, om, waar de eischen van den dienst het niet bepaald vorderen, de heffing tot het strikt noodige te bepalen."

Verder gaven Burg. en Weth. een lijst van de personen, die in het afgeloopen jaar overleden of uit de gemeente vertrokken waren, met vermelding van hunnen aanslag in den Hoofdelijken Omslag, te zamen tot een bedrag van p.m. *f* 2300 om aan te toonen, dat bij eene heffing van *f* 24000 de aangeslagenen niet veel minder zullen betalen dan in het vorige jaar, toen wel de heffing hooger, maar ook het belastbaar vermogen grooter was.

Het gevoelen van Ged. Staten „dat, èn in verband met de te verwachten uitgaven èn in verband met den indruk, dien verlaging der plaatselijke directe belasting op de Staten-Generaal zou kunnen maken, die verlaging zeer ongeraden is," werd echter niet veranderd. Zij gaven dit te kennen, en herhaalden hunne uitnoodiging van vroeger.

Burg. en Weth. brachten toen de zaak bij den Raad in behandeling en deelde zijne beslissing aan het gewestelijk college mede in de volgende bewoordingen. „Men was eenstemmig van oordeel, dat ons beweren omtrent de daling, die in den loop van het jaar het belastbaar vermogen der ingezetenen heeft ondergaan, eerder te zwak dan te sterk gekleurd was; en men meende dat, waar alle bij de wet voorgeschreven uitgaven en behoeften ruimschoots door de geraamde ontvangsten werden gedekt, er geen aanleiding was voor den Raad, om op de begrooting voor 1890 een hooger belasting-cijfer uittetrekken dan ten behoeve van dien dienst gevorderd werd."

Ged. Staten meenden nu niet langer tegen de aanhangige begrooting bezwaar te moeten maken en werd deze goedgekeurd.

Wij scharen ons, met volle overtuiging aan de zijde van het gemeentebestuur en gelooven, dat Ged. Staten, hoe welgemeend hun raad ook moge wezen, zich in deze niet mengen konden in het regelen van de huishoudelijke comptabiliteit der gemeente.

De Redactie.

INGEZONDEN STUKKEN.

De provinciale en gemeentelijke huishouding wat betreft de begrooting en verantwoording.

Om dit onderwerp geschikt te behandelen, zal wel het beste zijn, drie punten vasttestellen, en wel:

1o. de inrichting en vaststelling van de provinciale- en de gemeente-begrooting;

2o. het doen van uitgaven voor de provincie en voor de gemeente, en

3o. de verantwoording van ontvangsten en uitgaven der provincie en der gemeente.

1o. De begrooting der provincie is in twee deelen gesplitst en wel de kosten van de provincie, voor zooveel het rijksbestuur betreft, en die der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven. Op de eerste begrooting worden gebracht: de jaarwedden van den Commissaris des Konings, van de leden der Gedeputeerde Staten, van den Griffier en van de verdere ambtenaren en bedienden der provinciale griffie; de reis- en verblijfkosten voor die allen, alsmede voor de leden der Prov. Staten, de kosten van licht, brand en bureaubehoeften met de schrijfloonen ter griffie; het onderhoud, schoonhouden en meubeleeren der gebouwen voor de vergaderingen en bureaux, alsmede voor de woning van den Commissaris of de daarvoor te betalen huur. Op de tweede begrooting moeten voorkomen: de jaarwedden der niet op de provinciale griffie werkzame ambtenaren en bedienden, met de door hen te genieten vergoeding van reis- en verblijfkosten; de kosten van aanleg en onderhoud der provinciale wegen en werken, van het onderhoud der eigendommen en de wegens die eigendommen verschuldigde lasten, de renten en aflossingen van geldleeningen, de kosten van gedingen, van het Prov.blad en van

andere ten behoeve der provincie gedrukte stukken, die van verpleging van arme krankzinnigen, en alle uitgaven, in het provinciaal belang noodig of door bijzondere wetten aan de provincie opgelegd.

Voor de sommen der eerste begrooting behoeft de provincie geene middelen aan te wijzen; zij worden, bij goedkeuring door de Hooge Regeering, op de begrooting der rijksuitgaven gebracht. Voor de tweede begrooting moeten de middelen tot dekking worden aangewezen; zij bestaan voornamelijk uit de opbrengst van provinciale eigendommen, het heffen van opcenten op de rijks directe belastingen — de heffing van provinciale belastingen is onderworpen aan de regels betreffende rijksbelastingen d. w. z., dat daartoe eene wet wordt vereischt — met uitzondering van het patentrecht, en de ontvangsten van geldleeningen en verkoop van eigendommen. Het model der tweede begrooting is voorgeschreven bij Kon. besluit van 22 Aug. 1850 (St.bl. no. 52).

De beide begrootingen worden door Gedep. Staten opgemaakt, 14 dagen voor het openen der zomervergadering aan ieder lid der Provinciale Staten gezonden, en algemeen verkrijgbaar gesteld. De Staten onderzoeken die en stellen haar voorloopig vast, waarna zij aan de goedkeuring des Konings worden onderworpen. De posten der begrooting mogen, zonder 's Konings machtiging, niet overschreden worden, kunnende tot het doen van hoogere uitgaven, dan de raming, een besluit tot af- en overschrijving genomen worden (artt. 103—115 Prov.wet en Hartman, *Staatsrecht en Staatsinrichting van Nederland* bl. 203 en 204).

De begrooting der gemeente bevat alle uitgaven ten behoeve der gemeente te doen, ook die welke de Gemeentewet of andere wetten ten laste der gemeente gebracht zijn. Tot dekking daarvan kunnen de gemeentebesturen: 1o. beschikken over eene som vervangende het 4/5 der rijksbelasting op het personeel in hunne gemeente geheven (Wet van 26 Juli 1885, Staatsbl. no. 169); 2o. de volgende belastingen heffen: opcenten op de hoofdsom der grondbelasting; idem der personeele belasting en andere daarvoor vatbare rijksbelastingen, direct naar het vermogen

of inkomen geheven, met uitzondering van het patentrecht; hoofd. omslagen of andere plaatselijke directe belastingen; eene belasting op de honden; idem op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijkheden; de rechten, loonen en andere gelden, bedoeld in art. 238 der Gemeentewet. Ontvangsten van geldleeningen, verkoop en opbrengst van eigendommen, strekken mede tot dekking der uitgaven. De begrooting wordt jaarlijks door Burg. en Weth. opgemaakt en 4 maanden vóór den aanvang van het jaar, waarvoor zij moet dienen, den Raad anngeboden. Na die aanbieding ligt zij gedurende 14 dagen voor een ieder ter secretarie ter lezing, waarvan openbare kennisgeving geschiedt, alsmede van het algemeen verkrijgbaar stellen. Nadat de Raad haar heeft onderzocht en vastgesteld, wordt zij onderworpen aan de goedkeuring van Gedep. Staten, van wier beslissing de gemeente zich kan beroepen op den Koning. De posten der begrooting mogen zonder machtiging van den Raad of van den Raad en Gedep. Staten niet overschreden worden, kunnende tot het doen van hoogere uitgaven dan de raming, een besluit tot af- en overschrijving genomen worden. Uitgaven buiten de begrooting mogen niet geschieden dan met afzonderlijke voorafgaande machtiging van Gedep. Staten; deze worden dan aan de begrooting toegevoegd (artt. 203—216 en 214 Gem.wet en Hartman, *Als voren* bl. 216).

Het model der begrooting voor gemeenten in Zuid-Holland is vastgesteld door Gedep. Staten dd. 10 Aug. 1880, goedgekeurd bij Kon. besl. dd. 24 Aug. d.a.v. no. 5 (Prov. bl. no. 58 v. d. jaar).

2o. De betaling ten behoeve der enkel provinciale en huishoudelijke uitgaven geschieden op bevelschriften van Gedep. Staten, door hunnen Voorzitter, een der leden en den griffier te teekenen door de rijksbetaalmeesters (artt. 122—124 Prov.wet en Hartman, *Als boven* bl. 204).

Alle uitgaven der gemeente geschieden op bevelschriften van Burg. en Weth., geteekend door den Voorzitter en een der Wethouders, door den ontvanger der gemeente of in het geval bedoeld in art. 225 Gem.wet op een besluit van Gedep. Staten (artt. 113, 114, 224—227 Gem.wet en Hartman, *Als voren* bl. 216).

3o. Het beheer van de financiën der provincie is aan Gedep. Staten opgedragen en de rekenplichtige ambtenaren, zijnde de rijksbetaalmeesters. Zij doen van de door hen voor de provincie gedane ontvangsten en uitgaven rekening en verantwoording aan de algemeene rekenkamer, terwijl Gedep. Staten van de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven rekening doen aan de Provinciale Staten, die haar, onder goedkeuring des Konings van het deswege te nemen besluit na onderzoek vaststellen. De rekening wordt 14 dagen voor het openen der tweede gewone zomervergadering, na het jaar waartoe de rekening betrekking heeft, aan elk lid der Staten gezonden en algemeen verkrijgbaar gesteld (artt. 118—121 prov. wet en Hartman, *Als boven* bl. 204).

Het beheer van de financiën der gemeente berust bij Burg. en Weth. De ontvanger der gemeente doet na het einde des jaars aan dat college rekening. Binnen 7 maanden na afloop van het jaar doen Burg. en Weth. rekening en verantwoording aan den Raad. Deze rekening en verantwoording wordt ter secretarie voor ieder ter lezing nedergelegd en algemeen verkrijgbaar gesteld. Nadat de Raad ze heeft goedgekeurd, wordt zij onderworpen aan het oordeel van Gedep. Staten. Eerst nadat dit college zich er mede vereenigd heeft, zijn Burg. en Weth., alsmede de ontvanger als ontlast te beschouwen.

Op het besluit van Gedep. Staten, bedoeld in art. 222 Gem.-wet, is art. 202 dier wet van toepassing, d. w. z. dat de Raad of Burg. en Weth. er in hebben te voorzien, indien het door Gedep. Staten goedgekeurde besluit door den Koning wordt geschorst of vernietigd. Tegen de beslissing van Gedep. Staten omtrent de rekening kan de Raad, Burg. en Weth. en de ontvanger bij den Koning voorziening vragen (artt. 115, 179*e* en 218—223 Gem.-wet en Hartman, *Als boven* bl. 216).

Het model der rekening voor gemeenten in Zuid-Holland is vastgesteld door Gedep. Staten dd. 10 Aug. 1880, goedgekeurd bij K. B. dd. 24 Aug. d. a. v. no. 5 (Prov. bl. no. 58 v. d. jaar).

NUMANSDORP. F. NIEMANTSVERDRIET.

Uitvoering en toepassing der wet van 2 Juni 1875 (St.bl. no. 95.)

De Raad kan bij plaatselijke verordening:

1o. Wijken, buurten of straten aanwijzen, waar een of meer uitdrukkelijk genoemde inrichtingen, in art. 2 der wet bedoeld, zonder voorafgaande vergunning kunnen worden opgericht;

2o. In het belang der openbare orde, veiligheid of gezondheid eene bepaalde plaats of gedeelte der gemeente aanwijzen voor het oprichten, hebben of gebruiken van eene der in art. 2 genoemde inrichtingen, met verbod om elders in de gemeente het bedrijf of de bedrijven uitteoefenen, waartoe de oprichting of het gebruik van die inrichting vereischt wordt. Deze bevoegdheid strekt zich evenwel niet uit tot de inrichtingen, die onder geen ander nommer dan I van art. 2 vallen.

Plaatselijke verordeningen, hier bedoeld, gelden voor een bepaalden, daarin genoemden tijd, die 20 jaren niet mag te boven gaan.

Zij kunnen, voor dat die tijd is afgeloopen, telkens worden hernieuwd. (Art. 4). Bij eene beslissing van den Koning, tot goedkeuring eener door een departement van alg. bestuur voorgedragen oprichting van eene inrichting, in art. 2 der wet bedoeld, behoeven deze verordeningen niet te worden in acht genomen.

Het Gemeentebestuur beslist, behoudens hooger beroep, over aanvragen om vergunning of om nieuwe vergunning voor het oprichten der inrichtingen, in art. 2 der wet genoemd. (Art. 1 en 14).

Uitzonderingen: Zal de inrichting in twee of meer gemeenten eener provincie liggen, dan wordt de vergunning door Ged. Staten, de besturen dier gemeenten gehoord, verleend of geweigerd, behoudens hooger beroep op den Koning; liggen de gemeenten in verschillende provinciën, dan wordt de beslissing door den Koning genomen, de Ged. Staten gehoord; inrichtingen,

bedoeld in art. 2 der wet, kunnen door een dep. van alg. best. met 's Konings goedkeuring worden opgericht zonder vergunning van het Gemeentebestuur; voor het oprichten eener inrichting door het bestuur van eene gemeente of van een waterschap wordt de vergunning van Ged. Staten, voor het oprichten van zulk eene inrichting door een spoorweg-maatschappij, door een provinciaal bestuur of door het bestuur van een waterschap, dat in meer dan éene provincie is gelegen, 's Konings vergunning gevorderd.

Van elk verzoek om vergunning tot oprichting eener inrichting geeft het Gemeentebestuur ten spoedigste schriftelijk kennis aan de eigenaars en gebruikers van elk der perceelen (gebouwde en ongebouwde), onmiddellijk grenzende aan dat, waar de inrichting zal worden opgericht en van de gebouwen en lokalen, bestemd tot ziekenverpleging, uitoefening van den openbaren eeredienst of tot scholen, binnen den kring van 200 M. van 't gebouw of lokaal der inrichting gelegen. Het verzoek en de bijlagen, daarbij over te leggen, worden ter visie gelegd ter secretarie, en het gemeentebestuur geeft daarvan gelijktijdig op de in de gemeente gebruikelijke wijze, alsmede door aanplakking op het terrein, voor de inrichting bestemd, aan het publiek kennis; strekt de kring, hierboven genoemd, zich ook in andere gemeenten uit, dat geschiedt ook dáár openbare aankondiging. Valt een gedeelte van een gebouw of lokaal binnen dien kring, dan wordt het geheele gebouw of lokaal gerekend daarbinnen te liggen.

Wordt eene inrichting door een dep. van alg. best. opgericht, dan zendt het hoofd van dat dep. de stukken, genoemd in art. 5 der wet, aan het gemeentebestuur, dat alsdan voormelde formaliteiten verricht (art. 6, 26).

Op den 14den dag na de openbare kennisgeving wordt op daarin aangewezen plaats en uur gelegenheid gegeven om ten overstaan van het gemeentebestuur of een of meer zijner leden bezwaren tegen de voorgenomen oprichting in te brengen. Van het op die zitting voorgevallene wordt proces-verbaal opgemaakt (art. 7). Binnen eene maand na dit onderzoek beslist het gemeentebestuur over 't verzoek, en geeft daarvan onmiddellijk aan

den verzoeker en gelijktijdig door aankondiging aan het publiek kennis. Kan de beslissing binnen dien tijd niet genomen worden, dan wordt zij bij een met redenen omkleed en af te kondigen besluit verdaagd, 't welk aan den verzoeker wordt medegedeeld. Het gemeentebestuur zorgt, dat in hetzelfde geval als de aanvrage om concessie, ook de beslissing in andere gemeenten worde bekend gemaakt (art. 8). Aan de vergunning, die schriftelijk verleend wordt, en gesteld wordt ten name van den verzoeker en zijne rechtverkrijgenden, wordt een exemplaar van de in duplo overgelegde stukken, vanwege 't gemeentebestuur gewaarmerkt, gehecht. (art. 9). De vergunning geldt alleen voor het perceel, waarop de inrichting gevestigd is.

Indien er binnen den afstand van 100 M. van het gebouw of lokaal, waarin het bedrijf, waarvoor de inrichting bestemd is, zal worden uitgeoefend, geene perceelen aan anderen dan de aanvragers toebehoorende, of bij anderen in gebruik, en binnen den kring van 200 M., hierboven genoemd, geene gebouwen of lokalen van de aldaar bedoelde soorten zijn, wordt deze omstandigheid door het gemeentebestuur verklaard aanwezig te zijn, en op het verzoek beschikt zooals bevonden wordt te behooren. Dit geval staat geheel op zich zelve (art. 10).

Ingeval van weigering der vergunning worden de redenen, die daartoe geleid hebben, in het besluit vermeld (art. 11). Bij de vergunning wordt een termijn gesteld, binnen welken de inrichting voltooid en in werking gebracht moet zijn. Bij niet-inachtneming van dien termijn, vervalt de vergunning, tenzij het bestuur, dat haar verleend heeft, hem nog eenmaal, vóór de expiratie, met een nieuwen termijn verlenge. (Art. 13). Indien door het stellen van voorwaarden aan een bezwaar, ontleend aan vrees voor gevaar, schade of hinder, dat anders tot weigering der vergunning zou kunnen leiden, kan worden tegemoet gekomen, wordt de vergunning voorwaardelijk verleend. Indien na het verleenen eener voorwaardelijke vergunning blijken mocht, dat de naleving der gestelde voorwaarden niet noodig mocht zijn, kan het Gemeentebestuur den concessionaris geheel of gedeeltelijk daarvan ontslaan, na aan be-

langhebbenden, te wier behoeve de voorwaarden zijn gesteld, gelegenheid te hebben gegeven, hunne bezwaren in te brengen. (Art. 12). Het bestuur, dat de vergunning geeft, kan den concessionaris nieuwe voorwaarden opleggen, indien de ondervinding de noodzakelijkheid daarvan aantoont. Geene nieuwe voorwaarden worden opgelegd dan bij met redenen omkleed besluit, nadat de concessionaris is gehoord of behoorlijk opgeroepen, en behoudens diens hooger beroep op den Koning. (Art. 17). Kan over de gevolgen eener inrichting tijdens de aanvrage om vergunning niet met voldoende zekerheid worden geoordeeld, zoo wordt de vergunning voor een bepaalden proeftijd verleend. De aanvrage om verlenging van proeftijd of om definitieve vergunning na afloop van den proeftijd wordt (als in gewone gevallen) ter kennis van buren, en door ter visie-legging en publicatie ter algemeene kennis gebracht. De zitting tot aanhooren der bezwaren wordt herhaald; verder geldt wat hierboven is gezegd van termijn, bekendmaking en verdaging der beslissing, en bekendmaking in andere gemeenten. (Art. 12).

Wordt van eene beslissing van B. en W. op eene aanvrage om vergunning, (tot ontheffing van vroeger aan eene vergunning verbonden voorwaarden) om verlenging van proeftijd, om definitieve vergunning na afloop van proeftijd, om eene nieuwe vergunning of eene beslissing, in hooger beroep gekomen bij den Koning, waartoe de verzoeker en de belanghebbende, ieder voor zooveel hij in het ongelijk is gesteld, gerechtigd zijn, gedurende 14 dagen na de afkondiging der beslissing, — dan geeft hij, die het beroep instelt, daarvan gelijktijdig kennis aan het Gemeentebestuur, dat zorgt voor onverwijlde openbare kennisgeving. Wordt het beroep ingesteld door een ander dan de verzoeker, dan moet aan dezen bij exploit worden kennis gegeven van het beroep. (Art. 15).

Moet de vergunning tot oprichting eener inrichting door Gedep. Staten worden verleend, dan doet het Gemeentebestuur, alvorens advies uit te brengen, de gewone schriftelijke kennisgeving aan eigenaars en gebruikers van aangrenzende perceelen en van de gebouwen of lokalen, bestemd tot ziekenverpleging enz.; legt het adres met de

bijlagen ter visie op de secretarie; geeft daarvan gelijktijdig bij publicatie en door aanplakking op het terrein kennis aan het publiek, en houdt zitting tot aanhooren der bezwaren. (Een of meer leden van het Gemeentebestuur).

Het Gemeentebestuur houdt toezicht, dat aan de voorwaarden, bij de vergunning of later gesteld, worde voldaan, behalve wat betreft de inrichtingen, bedoeld sub II van art. 2, de fabrieken en bewaarplaatsen van vuurwerken daaronder niet begrepen. De leden van het Gemeentebestuur en de door dat bestuur aan te wijzen gemeente- en politie-ambtenaren hebben, behoudens de evengemelde uitzondering, ten allen tijde vrijen toegang tot de inrichtingen. Zij hebben de bevoegdheid van de overtredingen der wet proces-verbaal op te maken. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien des noods met inroeping van den sterken arm. Is de inrichting enkel door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze, tegen den wil van den bewoner, niet binnen, dan op schriftelijken last van den Burgemeester. Hiervan wordt door hen binnen tweemaal 24 uren proces-verbaal opgemaakt en aan den ingezetene, wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld. Zij die krachtens 't voorgaande eene inrichting binnentreden, zijn op verzoek van den concessionaris verplicht tot geheimhouding van hetgeen het daarin uitgeoefende bedrijf betreft, voor zoover dit niet met de naleving van gestelde voorwaarden in verband staat. Schending der verplichte geheimhouding is strafbaar. Worden de gestelde voorwaarden niet opgevolgd dan kan het Gem.bestuur de vergunning intrekken. Is de vergunning verleend door den Koning of door Ged. Staten, zoo geeft het Gem.bestuur van 't niet naleven der voorwaarden kennis aan het gezag, dat haar verleend heeft, en beslist dit na onderzoek over de intrekking. Van het besluit tot intrekking door een Gemeentebestuur genomen kan de concessionaris binnen 14 dagen aan den Koning voorziening vragen. Hij geeft daarvan gelijktijdig aan dat bestuur kennis, dat voor onverwijlde openbare kennisgeving zorgt. Hangende 's Konings beslissing kunnen de werkzaamheden in de inrichting op zijn bevel worden geschorst. (Artt. 18, 19, 20). Het voort-

zetten der werkzaamheden in eene inrichting wordt door het Gemeentebestuur verboden en desnoods wordt de inrichting gesloten of worden de daarin aanwezige werktuigen verzegeld, wanneer zij zonder de vereischte concessie in werking is. De belanghebbende kan hiertegen in beroep komen bij den Koning; hij geeft daarvan gelijktijdig aan het Gemeentebestuur kennis, dat voor onverwijlde openbare kennisgeving zorgt. (Art. 21).

De Burgemeester heeft als lid van het Gemeentebestuur ten allen tijde vrijen toegang tot de inrichtingen, uitgezonderd die, bedoeld sub II van art. 2 der wet, de fabrieken en bewaarplaatsen van vuurwerken daaronder niet begrepen; hij bezit de bevoegdheid, van de overtredingen der wet proces-verbaal op te maken.

Hij geeft den schriftelijken last tot het binnentreden eener woning tegen den wil der bewoners, wanneer de toegang tot eene inrichting, die enkel door eene woning toegankelijk is, door den bewoner geweigerd wordt.

LAREN, (Geld.) H. W. J. R. DE WILDE

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 25 MAART 1891.

16. Beschrijf Hoofdstuk VI*a* van het jaarverslag der gemeente.
17. Moet eene akte van aanbesteding door de gemeente op het repertoire van den secretaris gesteld worden?
18. Is het K. B. van 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51) nog van kracht?
19. Is de benaming „Hertogdom” voor de provincie Limburg nog gewettigd?
20. Wat is zakelijke borgtocht?

De verantwoordelijkheid van B. en W. aan den Gemeenteraad.

Art. 183 der Gemeentewet luidt:

„De Burgemeester en Wethouders zijn wegens het Dagelijksch Bestuur aan den Raad verantwoording schuldig en geven te dien aanzien alle de door den Raad verlangde inlichtingen."

Volgens art. 143 (oud 139) der Grondwet staat aan het hoofd der Gemeente een Raad. De hiermede lijnrecht in strijd zijnde meening van velen, dat de Burgemeester het hoofd der gemeente zijn zoude, is eene van die, waaraan het volksgeloof, liever de volksmond, met onbegrijpelijke volharding blijft vasthouden.

Als hoofd der Gemeente wordt aan den Raad bij de Grondwet en art. 134 der Gemeentewet eene, slechts in weinige opzichten beperkte, bestuurs-bevoegdheid verleend. De artt. 135—149 der Gemeentewet bevatten bepalingen, die de genoemde bevoegdheid eerder nader omschrijven of verduidelijken, dan wel beperken.

Moeilijk valt het evenwel, aan eene eenigszins talrijke vergadering, als den Raad, de dagelijksche leiding van zaken toe te vertrouwen.

Vandaar dat het zoogenaamde „Dagelijksch Bestuur" der Gemeente aan Burgemeester en Wethouders is opgedragen.

Wat onder dat „Dagelijksch Bestuur" te verstaan is leeren de artt. 179—183 der Gemeentewet.

Zijn het alzoo Burgemeester en Wethouders, die ten dezen niet alleen uitvoerende maar ook regelende bevoegdheid bezitten, uit het karakter van den Raad, als hoofd der Gemeente, vloeit voort, dat hij het toezicht over de handelingen van het „College van dagelijksch bestuur" uitoefene. Ten einde de uitoefening van dit toezicht mogelijk te maken, strekt de bepaling van art. 183 der Gemeentewet, dat Burgemeester en Wethouders jegens den Raad verantwoordelijk stelt, wat betreft de dagelijksche

leiding der zaken. Ten einde al weder aan deze bepaling eene juiste werking te verzekeren moeten Burgemeester en Wethouders, volgens den verderen inhoud van het artikel, den Raad alle, door dezen te dien aanzien verlangde, inlichtingen verstrekken.

Wat wordt nu bedoeld met die uitdrukking „verantwoordelijk"? M. i. moet hier slechts gedacht worden aan publiekrechtelijke verantwoordelijkheid en niet aan de meer materiëele aansprakelijkheid, die privaatrechtelijke verantwoordelijkheid genoemd wordt.

Privaat-rechtelijke verantwoordelijkheid van Burgemeester en Wethouders, die namelijk, welke onder de bepalingen van art. 1401 van het Burgerlijk Wetboek valt, en de leden van het college persoonlijk aansprakelijk stelt voor toegebrachte schade, op hunnen last veroorzaakt, kan hier niet bedoeld zijn, aangezien zoodanige verantwoordelijkheid slechts tegenover de Gemeente of derde benadeelden kan bestaan. Moge de Raad al, in het, bij art. 226 der Gemeentewet bedoelde geval, een zijner leden belasten met eene rechtsvervolging tot schadevergoeding, het is wel degelijk de Gemeente, die door dit lid verhaal eischt, niet de Raad.

Publiek-rechtelijke verantwoordelijkheid treedt dus alleen op den voorgrond.

De gevolgen dezer verantwoordelijkheid zijn, dat de Raad, door de verstrekte inlichtingen, met het dagelijksch bestuur van Burgemeester en Wethouders nog niet tevreden, hunne handelingen kan afkeuren, eene zoogenaamde „motie van wantrouwen" kan uitspreken, en daardoor de Wethouders en — als het erg loopt — zelfs den Burgemeester tot aftreden kan doen besluiten.

Hierbij zij aangeteekend, dat, zooals ten opzichte der Ministers en der Gedeputeerde Staten, de verantwoording slechts aan het college, — hier den Raad — schuldig is.

Wil dus een raadslid het college van dagelijksch bestuur „interpelleeren", het behoeft daartoe de toestemming van den Raad. Door de interpellatie toe te staan, geeft de Raad te kennen, dat hij het vragen van de inlichtingen verlangt.

Zoo gaat de wensch van één lid over op het geheele lichaam. Hoe meerdere schrijvers over de verantwoordelijkheid van B. en W. denken, kan uit het volgende blijken.

In mijne meening — dat nl. art. 183 der Gemeentewet eene publiek-rechtelijke verantwoordelijkheid op het oog heeft, — word ik allereerst versterkt door 't geen ik vind aangeteekend bij Boissevain (Gemeentewet aangevuld door v. Oosterwijk) art. 161 blz. 744.

„. . . . . hunne verantwoordelijkheid ten deze kan moeilijk eene andere zijn, dan die, welke op publiek-rechtelijk terrein op hen rust, namelijk de verantwoordelijkheid, bedoeld bij art. 183 der Gemeentewet, die — het moet erkend worden — alleen tot eene openbare afkeuring van hunne daad en niet tot herstel daarvan kan leiden, maar toch in ieder geval eene verantwoordelijkheid is, die hen van het onbehoorlijk toepassen der verordening zal kunnen terughouden" enz.

Ik onderscheidde hiervoren tusschen verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid, welke laatste (eigenlijk met het bijvoegel. naamw. materiëele) in het privaatrecht te huis behoort, geregeld als zij is bij art. 1401 van het Burgerlijk Wetboek.

Dit onderscheid springt vooral in het oog, bij het lezen van de artt. 127, 213, 225 en 226 der Gemeentewe ten leidt m. i. stellig tot de overtuiging, dat art. 183 slechts publiekrechtelijke responsabiliteit vaststelt.

Daar deze beschouwing voert tot vermelding van gevallen, waarin de civiel-rechtelijke verantwoordelijkheid (aansprakelijkheid) van Burgemeester en Wethouders op den voorgrond treedt, zij het mij vergund ook bij deze een oogenblik stil te staan.

Art. 126 der Gemeentewet draagt aan Burgemeester en Wethouders de uitvoering op van wetten, algemeene maatregelen van bestuur, Koninklijke bevelen, provinciale reglementen en provinciale verordeningen.

Artikel 127 stelt Burgemeester en Wethouders aansprakelijk voor de kosten der uitvoering van bedoelde wetten enz., wanneer

bij verzuim hunnerzijds 's Konings Commissaris daarin voorziet.

Die kosten zullen in de eerste plaats zijn: die van benoeming en schadeloosstelling of belooning van ambtenaren, met de uitvoering door den Commissaris des Konings belast.

Maar verder kan, door het verzuim van Burgemeester en Wethouders, ook materiëele schade aan derden zijn toegebracht.

De vraag of Burgemeester en Wethouders ook voor deze schade aansprakelijk zijn, moet, naar mij toeschijnt, niet aan art. 127 Gemeentewet getoetst worden.

Hier geldt het de vraag, of de Gemeente voor de handelingen harer ambtenaren kan aansprakelijk gesteld worden.

Onder verwijzing naar hetgeen daaromtrent bij Hartman (Best. en Adm. I blz. 4 v. en III blz. 6 volg.) vermeld is, geloof ik, dat, waar die ambtenaren tegenover derden, in de rechtmatige uitoefening hunner bediening handelen, niet zij, maar de Gemeente in rechten moet worden aangesproken ter vergoeding van geleden schade.

Onder rechtmatige uitoefening hunner bediening, versta ik dan uitvoering — binnen de grenzen hunner bevoegdheid — van wetten of op wettige wijze vastgestelde verordeningen.

Zonder de ambtenaren tot werktuigen te willen verlagen, geloof ik niet dat zij het wettige in de verordening hebben te beoordeelen, op hunne eigene privaat-rechtelijke verantwoordelijkheid. Immers de oordeelvellingen over de wettigheid of onwettigheid van menige bepaling in plaatselijke verordeningen loopen zoover uiteen! Getuige het vernietigen en handhaven derzelfde bepaling onder twee verschillende Regeeringen en de tegenstrijdige rechterlijke decisiën in eene zelfde quaestie! En het gaat toch niet aan de ambtenaren aansprakelijk te stellen voor te goeder trouw begane fouten, waar deze fouten een noodzakelijk uitvloeisel zijn van de uitvoering van hunnen plicht, die wederom hun opgelegd is door de voorschriften, welke eene vergadering eveneens te goeder trouw maakte, maar die, naar het oordeel des rechters, onwettig genoemd moeten worden.

Hoogstens — voor zooverre Burgemeester en Wethouders en

het hun opgedragen dagelijksch bestuur betreft — kan hier sprake zijn van hunne verantwoordelijkheid, volgens art. 183 der Gemeentewet, omdat men somtijds te recht had mogen verwachten, dat zij den Raad tijdig zouden opmerkzaam gemaakt hebben op het naar hun oordeel onwettige in eene of andere verordening.

Slechts wanneer vast staat, dat de ambtenaar onrechtmatig (d. i. zonder dat zijne daad te goeder trouw verricht werd en op wettelijken grondslag steunde) handelde, kan te zijnen opzichte, naar mijne bescheiden meening, het privaat-recht (dat de verhouding der burgers onderling regelt) worden toegepast.

In dat geval kan des noods van pœnale responsabiliteit sprake zijn.

Waar nu, — om tot het eigenlijke onderwerp terug te keeren — Burgemeester en Wethouders nalatig bleven in de hun opgedragen uitvoering van wetten, maatregelen van bestuur of provinciale verordeningen, en daardoor schade voor derden ontstond, zijn zij m. i. voor deze schade civiel-rechtelijk tegenover den benadeelde aansprakelijk (art. 1402 Burgerl. Wetb.).

Hetzelfde moet m. i. gelden, wanneer Burgemeester en Wethouders, door nalatigheid in de uitvoering van plaatselijke verordeningen, aan derden schade veroorzaken.

De aansprakelijkheid waarvan art. 213 der Gemeentewet gewaagt (bij dringend vereischte uitgaaf buiten de begrooting), is natuurlijk van privaat-rechtelijken aard.

Eveneens die, welke op Gedeputeerde Staten rust, wanneer zij, krachtens art. 225 der Gemeentewet, plaatselijke uitgaven bevelen, bij weigering van Burgemeester en Wethouders om dit te doen.

Eindelijk nog de bij art. 226 der Gemeentewet voorgeschreven aansprakelijkheid van Burgemeester en Wethouders.

Uit het bestaan dezer, de privaat-rechtelijke aansprakelijkheid van den Raad, Gedeputeerde Staten of Burgemeester en Wethouders regelende, artikelen mag men veilig besluiten, dat art. 183 de publiek-rechtelijke verantwoordelijkheid van Burgemeester en Wethouders bedoelt.

Tevens vind ik daarin steun voor mijne medegedeelde meening

betrekkelijk de aansprakelijkheid der gemeente voor de daden harer ambtenaren.

Immers, waar Burgemeester en Wethouders de begrootingsposten overschrijden, zonder dat die overschrijding wordt goedgekeurd, handelen zij in hetgeen ik noemde onrechtmatige uitoefening hunner bediening, en moeten zij — niet de Gemeente — van hunne onrechtmatige daad de nadeelige gevolgen dragen.

Ten aanzien van de verantwoordelijkheid van Burgemeester en Wethouders tegenover den Raad, zij ten slotte nog vermeld, dat, aangezien zij als college zich te verantwoorden hebben en inlichtingen moeten verstrekken, de Raad niet vorderen mag, dat eene interpellatie beantwoord worde in dezelfde vergadering, waarin zij gedaan wordt. Het college van dagelijksch bestuur moet den tijd hebben, over de te geven antwoorden te beraadslagen.

HOF VAN DELFT. E. A. DANIËLS.

Vervulling eener vacature van hoofd der school.

Volgens art. 29*a* der wet op het Lager Onderwijs moet het ontslag, aan onderwijzers van openbare scholen, rechtstreeks en overeenkomstig eigen verzoek, verleend worden door den Gemeenteraad in te gaan op den dag, welke daartoe door den Raad wordt bepaald.

De aanvraag om ontslag moet op zegel gesteld en eigenhandig onderteekend aan den Raad worden opgezonden. Ofschoon daartoe niet verplicht, is het toch wenschelijk, dat het advies van het schooltoezicht gevraagd worde, om waarborg te hebben, dat een eervol ontslag kan verleend worden.

Het hoofd der school krijgt van dit besluit kennis en de belanghebbende autoriteiten een ongezegeld afschrift.

Van de alsdan ontstane vacatüre geeft de Burgemeester kennis aan het schooltoezicht, teneinde met den arr.-schoolopz. in

de tijdelijke waarneming der vacature, welke niet langer dan zes maanden mag duren, te voorzien; en met den distr.-schoolopz. de zaken te regelen om tot de benoeming van een nieuw hoofd der school te geraken.

De tijdelijke waarneming kan ook opgedragen worden aan een onderwijzer, die den gevorderden leeftijd nog niet heeft bereikt, of den rang van hoofdonderwijzer nog niet bezit, mits geen onderwijzer, in het bezit der hoofdakte, aan die school verbonden zij; doch niet langer dan zes maanden. Die als hoofd fungeert, heeft gedurende dien tijd aanspraak op de daaraan verbonden jaarwedde.

De benoeming van een nieuw hoofd der school geschiedt door den Raad, uit eene voordracht van minstens drie bevoegden, opgemaakt door Burg. en Weth. in overleg met den distr.-schoolopz. Kunnen deze autoriteiten niet tot overeenstemming komen, dan gaat een vergelijkend examen vooraf, waarvan de kosten komen voor de gemeente.

De oproeping van sollicitanten voor de vacature vermeldt de vakken, waarin de benoemde onderwijs zal moeten geven en de daaraan verbonden jaarwedde. Melden zich drie of meer bevoegden aan, dan wordt door den distr.-schoolopz. nagegaan of de stukken in orde zijn. Daarna treden, zooals boven vermeld is, Burg. en Weth. met den distr.-schoolopz. in overleg tot het opmaken van de voordracht, en worden minstens zes candidaten tot het vergelijkend onderzoek door den districts-schoolopziener opgeroepen.

Kunnnen Burg. en Weth. met den distr.-schoolopz. het niet eens worden, welke candidaten daartoe opgeroepen zullen worden, dan nemen alle sollicitanten aan het vergelijkend examen deel.

Na dit onderzoek geeft de distr.-schoolopz. aan den Raad de voordracht op, waarbij hij een met redenen omkleed advies voegt. Die voordracht bevat minstens 3, hoogstens 5 candidaten, terwijl dan daaruit door den Raad de definitieve keuze geschiedt. Van deze benoeming wordt aan de school-autoriteiten kennis gegeven.

'S-HEER HENDRIKSKINDEREN. C. VAN STRIEN.

De Drankwet.

De wet van den 28 Juni 1881 (St.bl. no. 97) heeft tot hoofddoel „de regeling (beperking) van den kleinhandel in sterkedrank en beteugeling van openbare dronkenschap".

Tot bereiking van het eerste, waaruit het tweede kan en zal volgen, zijn in bovengenoemde wet, ministeriëele besluiten enz., vele bepalingen vastgesteld. Alleen die, welke door den Raad, Burg. en Weth. en den Burgemeester in acht genomen moeten worden wil ik in de volgende regelen vermelden.

Wenscht iemand sterkedrank in 't klein te verkoopen, dan dient hij een desbetreffend verzoekschrift bij het bestuur der gemeente, waar hij dat bedrijf wil uitoefenen, in.

Onder iemand wordt verstaan degene die verkoopt, onverschillig of hij het doet voor eigen rekening of voor die van een ander.

In het klein, dat is bij minder dan 2 Liter.

Het verzoekschrift is aan het zegelrecht onderworpen en behelst een nauwkeurige vermelding der lokalen, waarin men wil verkoopen, en de namen, voornamen, beroep, ouderdom der personen boven de 16 jaar, die voortdurend met den verzoeker in hetzelfde huis wonen. Bestuur, dat is het Dagelijksch Bestuur (Burg. en Weth.).

Van het indienen van dit verzoekschrift zijn vrijgesteld zij, die verkoopen aan logeergasten in logementen, aan opvarenden aan boord van vaartuigen en aan militairen, mits zij van de militaire overheid toestemming verkregen hebben (z.g. marketensters) (zie art. 15).

B. en W. onderzoeken eerst of het maximum der vergunningen (zie art. 2) reeds is bereikt en dan of den verzoeker de vergunning geweigerd m o e t worden om een of meer der in art. 3 genoemde redenen.

Van het inkomen van het verzoekschrift doen B. en W. eene openbare kennisgeving op de ter plaatse gebruikelijke manier.

Het maximum van het aantal vergunningen, zooals in art. 2 genoemd, mag verhoogd of verlaagd worden voor een bepaalden tijd, op voorstel van den Raad, na verhoor van Ged. Staten, door den Koning; deze tijd kan op dezelfde wijze ook worden verlengd.

B. en W. hebben ook het recht vergunningen boven het maximum, na bekomen machtiging van Ged. Staten, in bijzondere gevallen te verleenen. Dit besluit wordt in de *Staatscourant* geplaatst, terwijl het getal der vergunningen zoo spoedig mogelijk tot het maximum wordt teruggebracht.

Behoudens de bevoegdheid van den Raad, genoemd in art. 135 Gem.wet, kan hij verordeningen in het leven roepen, waarbij wijken of buurten worden aangewezen, waar niet of niet dan onder door den Raad vastgestelde voorwaarden „vergunningen" mogen verrijzen of eischen stellen voor de localiteiten, bestemd tot verkoop van sterke of alcohol bevattende dranken.

Wat betreft de redenen tot weigering op een ingekomen verzoekschrift zij nog vermeld, dat Ged. Staten op voordracht van B. en W. vrijstelling kunnen verleenen voor een localiteit, waarin eene andere winkelnering wordt uitgeoefend of loten der Staatsloterij verkocht, mits die localiteit ligt in een kom van het dorp, waar op niet meer dan 2 plaatsen vergunning is verleend, en dat de Koning van de onder no. 9 genoemde reden kan afwijken indien het een Rijksbetrekking, Ged. Staten als het een provinciale of andere betrekking is, immer na verhoor van B. en W.

Doch laat ons nu terugkeeren op de behandeling van het ingekomen verzoekschrift.

Binnen eene maand na het inkomen wordt er schriftelijk door B. en W. op beslist, welk college de aangewezen macht is om te vergunnen of te weigeren.

Op het verzoekschrift m o e t gunstig beschikt worden, indien een der in de wet genoemde redenen tot weigering niet aanwezig is. Burg. en Weth. hebben heel eenvoudig de wet na te gaan of dit het geval is en naar hunne bevinding moeten zij hun besluit regelen, hetwelk vrij is van zegel en registratie.

De vergunning is alzoo gegeven, maar om van die vergunning

gebruik te maken moet men, onverminderd het patentrecht, nog een recht „vergunningsrecht" betalen.

Dit recht wordt geheven ten bate der gemeente, en wordt berekend naar eene schatting der lokalen met het oog op den verkoop van sterkedrank daarin.

Het bedrag van dit recht wordt door den Raad vastgesteld, die niet den tijd kan bepalen, binnen welken het moet zijn voldaan, omdat zoolang men niet heeft betaald, men van de vergunning geen gebruik mag maken; doet men dit, dan is men strafbaar volgens de wet.

De Raad stelt dit recht vast naar een jaarlijks te schatten huurwaarde.

De schatters worden door den Raad benoemd, genieten hunne bezoldiging uit de gemeentekas en zijn gemeenteambtenaren, wier acten van aanstelling aan zegel- en registratierecht zijn onderworpen.

Zij leggen alvorens hun werk te verrichten een eed af in des Burgemeesters handen; de acte daarvan is vrij van zegel en registratie, hetgeen eveneens het geval is met de rapporten, die zij omtrent de schatting inleveren.

Zij (de schatters) taxeeren de huurwaarde der lokalen, in verband met den omvang van het bedrijf. Naar hunne gegevens stellen Burg. en Weth. de huurwaarde vast, waarnaar het vergunningsrecht wordt geregeld.

Dit recht hetwelk met 25 pct. vermindert, wanneer er in het lokaal niet wordt getapt van Zaterdagavond 6 tot Maandagmorgen 6 uren, mag niet lager zijn dan *f* 20 tot 30 April 1895, dan *f* 25 van iedere *f* 100 huurwaarde van 30 April 1895 (zie het K. B. vervat in St.bl. 78 van 1885).

Dit recht loopt van 1 Mei tot 30 April, ook voor tusschentijds verleende vergunningen waarvoor echter voor ieder kwartaal of gedeelte daarvan $^1/_4$ van het recht moet betaald worden.

Tijdelijke vergunningen kent de wet niet.

Omtrent de invordering van het recht moet de Raad onder 's Konings goedkeuring verordeningen vaststellen; de invordering geschiedt overeenkomstig artt. 232—236 der Gemeentewet.

Indien den verzoeker de vergunning verleend en het recht, op de hiervoren genoemde manier vastgesteld, door hem is betaald, dan ontvangt hij een door den Gem.-Ontvanger geteekende quitantie, die dit recht moet innen naar de door hem van den Raad ontvangen staten.

Een afschrift van de vergunning moet door den tapper in zijn lokaal zichtbaar worden opgehangen opdat de bezoeker kan zien dat hij zich bevindt in een lokaal, waarvoor vergunning is verleend.

Zegt de tapper voor het verloopen van de vergunning deze niet op, dan wordt geacht dat de vergunning na het betalen van het recht stilzwijgend doorgaat.

Bij verandering van het lokaal of van eigenaar moet er een nieuwe vergunning worden verleend en daardoor ook opnieuw het recht weer worden betaald.

Maken Burg. en Weth. vóor het eindigen der vergunning gebruik van het recht hun toegezegd om haar niet op denzelfden voet te laten doorgaan dan geven zij aan belanghebbende tijdig genoeg daarvan kennis, opdat deze in de mogelijkheid zij, vóór 1 Mei d. a. v. herschatting aan te vragen maar ook, dat vóór dien dag de gansche zaak zij geregeld.

Heeft iemand vergunning verkregen dan moet hij zorgen dat boven de deur, die toegang tot het lokaal geeft, zijn naam zij vermeld, benevens het woord „vergunning".

De vergunning geldt alleen en uitsluitend voor de daarin genoemde lokaliteit.

Komt de houder der vergunning te overlijden, of in omstandigheden te verkeeren, waardoor hij zijn bedrijf niet langer kan uitoefenen, dan behoeft degene die voor hem in de plaats treedt om de zaak gedurende dit vergunningsjaar voor zijnentwege voort te zetten, daartoe tot het eindigen der vergunning niet op nieuw het recht te betalen.

Tapt iemand niet van Zaterdagavond 6 tot Maandagmorgen 6 uren dan zal dit ook boven den ingang tot de lokaliteit vermeld moeten staan.

De schatting van lokalen, waarin gedurende dien tijd niet wordt getapt, heeft plaats alsof dit wel het geval ware.

Na het in werking treden der vergunning kunnen zich gevallen voordoen, die, waren zij er bij het verleenen geweest, weigering der vergunning ongetwijfeld tengevolge zouden gehad hebben.

Burg. en Weth. behooren alsdan de vergunning in te trekken, wat ook het geval is, indien opzettelijk gedurende 3 achtereenvolgende maanden van de vergunning geen gebruik is gemaakt en wanneer het voortblijven bestaan der vergunning gevaar oplevert voor de publieke orde en veiligheid.

Wordt op een ingekomen verzoekschrift afwijzend beschikt of wordt een reeds verleende vergunning ingetrokken, dan geschiedt zulks bij een met redenen omkleed besluit van B. en W., dat den verzoeker in gesloten omslag wordt toegezonden.

Wordt de vergunning geweigerd of ingetrokken, dan kan de belanghebbende, wordt zij verleend de Burgemeester daartegen in beroep komen bij Ged. Staten binnen 14 dagen nadat het besluit is genomen.

Tegen het verlengen der stilzwijgende verlenging der vergunning kan de Burgemeester overeenkomstig art. 70 Gem.wet verzet aanteekenen.

Gedep. Staten beslissen binnen 3 maanden na de instelling van het beroep, tenzij die termijn door hen bij besluit verlengd wordt.

Wordt het besluit van Ged. Staten door den Koning vernietigd, dan beslissen zij andermaal, maar dan met inachtneming van 's Konings besluit.

Gedurende den tijd dat de zaak in hooger beroep behandeld wordt, blijft het besluit, zoowel wat het verleenen als het intrekken der vergunning betreft, buiten werking.

Burg. en Weth. zenden aan Ged. Staten jaarlijks (vóor 1 Februari) een opgaaf der verleende, ingetrokkene en bestaande vergunningen met vermelding van het daarvoor betaalde recht.

Houdt een vergunning op te bestaan dan wordt het exemplaar der drankwet, het afschrift der vergunning (dat door den secretaris wordt geteekend) aan Burg. en Weth. teruggegeven en het woord „vergunning" boven zijn deur weggenomen.

Burg. en Weth. beletten den verkoop van sterkedrank indien hij plaats heeft zonder de vergunning, doch eerst nadat zij den overtreder gewaarschuwd hebben.

Het beletten van den verkoop vangt aan met het weghalen van het woord „vergunning" boven de deur, opdat de bezoekers van het lokaal weten dan strafbaar te zijn en er zeer zeker niet zullen binnentreden.

Helpt deze maatregel niet dan gaat de Burg. tot sluiting over ook al lijdt, zoo zij er is, de winkelzaak er onder.

Vele beslissingen en besluiten in zake deze wet zijn sedert hare inwerkingtreding genomen, ja te veel haast om te noemen, daarom is in bovenstaand opstel slechts eene schets der drankwet gegeven.

Mochten er gevallen van meer ingewikkelden aard dan hier genoemd, zich in de practijk voordoen, dan raadplege men de wet en de beslissingen daaromtrent genomen.

BERKHOUT. O. BRAMER.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 11. In welke categorieën worden de instellingen van weldadigheid door de armwet onderscheiden? Geef eene omschrijving van elke categorie, met hare rechten en verplichtingen.

De instellingen van weldadigheid worden door de armwet onderscheiden in 4 categorieën:

a. staats-, provinciale- of gemeente-instellingen door de burgerlijke overheid geregeld en bestuurd;

b. instellingen eener kerkelijke gemeente, bestemd voor de armen eener bepaalde godsdienstige gezindheid en vanwege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd;

c. instellingen door bijzondere personen of door bijzondere, niet kerkelijke, vereenigingen geregeld en bestuurd;

en *d.* instellingen van gemengden aard, in welker regeling of bestuur door de burgerlijke overheid en vanwege eene kerkelijke gemeente of door bijzondere personen of bijzondere, niet kerkelijke vereenigingen gezamenlijk wordt voorzien.

In den zin der wet zijn instellingen die, welke armverzorging voortdurend ten doel hebben.

Als zoodanig is wel te beschouwen eene instelling, die zich ten doel stelt op gezette tijden, b. v. bij gestrenge winters, onderstand te verstrekken. (*De Gem.-Stem* no. 2052).

Op instellingen, welke voorkoming van armoede ten doel hebben, b. v. de spaarbanken, de beleenbanken, is de wet niet van toepassing. Loon voor arbeid (werkverschaffing) is nimmer als onderstand aan te merken.

De sub *a* genoemde zijn instellingen door de burgerlijke overheid, in dezen de staat, de provincie of de gemeente, geregeld en bestuurd.

Bij raadsbesluit wordt eene nieuwe gemeente-instelling opgericht en het reglement wordt bij hetzelfde besluit vastgesteld.

De reglementen van de instellingen, die bij de inwerkingtreding der wet reeds bestonden, zijn voor 1 Juli 1856 herzien, of zoo er geen reglementen bestonden nieuwe vastgesteld.

De sub *d* genoemde zijn instellingen, die door de burgerlijke overheid en van wege eene kerkelijke gemeente of bijzonder persoon of vereeniging worden geregeld en bestuurd.

Beide besturen, èn de overheid èn het bestnur der kerk, of de bijzondere vereeniging of de bijzondere personen moeten voor de instelling te zamen een reglement vaststellen. Van de vaststelling moet blijken uit een raadsbesluit.

Voor de bij de inwerkingtreding der wet bestaande instellingen zijn voor 1 Juli 1856 nieuwe reglementen vastgesteld.

Herziening of wijziging der reglementen geschiedt op dezelfde wijze als de vaststelling.

De reglementen worden in afschrift, door den Burgemeester en den Secretaris gewaarmerkt, aan Ged. Staten ingezonden binnen 8 dagen na de vaststelling. Dit college ziet toe dat de reglementen de noodige voorschriften tot verzekering van het regelmatig beheer inhouden en is daarom bevoegd den Raad op de gebreken te wijzen. Het ziet tevens toe dat de reglementen niets bevatten, strijdig met de wetten of het algemeen belang. Wanneer dit het geval is, dan kunnen zij den Raad voorstellen tot wijziging of den Koning de bepaling ter vernietiging voordragen.

Ged. Staten geven binnen 8 dagen na de ontvangst den Raad hiervan kennis. In de praktijk richten Ged. Staten de brieven tot Burg. en Weth. als hun college aan- of opmerkingen op het medegedeeld besluit heeft. Hieruit blijkt wel van de ontvangst, maar toch is het bewijs niet geldig daar het niet tot den Raad is gericht; eerst na het opheffen der aan- en opmerkingen wordt den Raad reçu afgegeven.

De goederen, zoowel roerende als onroerende, behoorende aan instellingen sub *a* en *d*, daarvoor vatbaar, moeten tot den door deskundigen geschatte volle waarde of koopprijs worden verzekerd tegen brandschade.

De bij de inwerkingtreding der wet bezeten goederen zijn

binnen 3 maanden verzekerd; de goederen daarna verkregen worden binnen een maand na den eigendomsovergang verwaarborgd.

Bij verzuim zijn de nalatige leden van het bestuur geheel aansprakelijk voor de schade, bij het ontstaan van brand, en kan het openbaar Ministerie ambtshalve de toepassing dezer bepaling vorderen.

De bestuurders zijn verplicht de beschikbare gelden der instelling te beleggen. Als regel is aangenomen belegging en inschrijving op het Grootboek der Nederl. schuld.

Van de inschrijving wordt geen bewijs, dat in rechten dienen kan, afgegeven.

Ook kunnen de gelden worden belegd: *a.* door aankoop van onroerende goederen of in rentegevende schuldbrieven van geldleeningen van den Staat, eene provincie of van eene gemeente, onder voorwaarde dat de stukken op naam zijn gesteld en niet aan toonder, benevens de verklaring inhouden dat zij niet dan krachtens de door de wet gevorderde machtiging kunnen worden vervreemd; *b.* door hypotheek op vaste goederen, welker onbezwaarde waarde tenminste een derde boven de te beleggen som bedraagt.

Voor deze geldbelegging is de goedkeuring van Ged. Staten benoodigd. Bij weigering der goedkeuring staat beroep open bij den Koning.

De bestuurders die zich schuldig maken aan grove nalatigheid in het beleggen van gelden, niet noodig voor het dagelijksch beheer, zijn hoofdelijk, voor het geheel, de interessen daarvan verschuldigd. Ook kan het O. M. ambtshalve de toepassing van dit voorschrift vorderen.

Evenals dit ten aanzien van verzuim in de assurantie het geval is, is de bestuurder die bewijst het zijne te hebben gedaan tot toepassing der voorschriften niet aansprakelijk. Overigens worden de bestuurders te zamen vervolgd.

Verder is de goedkeuring van Ged. Staten benoodigd op de besluiten:

tot het opnemen van gelden;

tot vervreemding, uitgifte in erfpacht, het verruilen of verpanden van onroerende goederen;

het verkoopen of overdragen van inschrijvingen in een der grootboeken van de Ned. schuld of van andere effecten, actiën en schuldvorderingen;

het verleenen van kwijtschelding of afslag van pachtgelden, huurpenningen en interessen (niet van beloopen boeten bij te late oplevering van werk door aannemers);

het voeren van rechtsgedingen, uitgezonderd de geschillen, bedoeld in art. 72, die, bij het niet in der minne berechten door den administratieven rechter, tot de kennisneming der rechterlijke macht behooren;

het aangaan van dadingen;

het opdragen van beslissing eener zaak aan scheidsmannen, en voor alle andere daden die buiten het gewoon beheer vallen.

Eene algemeene uitdrukking is in de wet opgenomen omdat alle bijzonderheden niet konden worden vermeld. Onder het gewoon beheer is te verstaan elke handeling, die tot den dagelijkschen werkkring behoort en het bestuur en beheer der gewone ontvangsten betreft. Handelingen, welke wegens haar gewicht en den invloed, dien zij op de bezittingen der instellingen uitoefenen, van meer belang zijn te achten en niet tot de dagelijksche administratie behooren, vallen niet onder het gewoon beheer. Redev. M. B. Z.

Met goedkeuring van Ged. Staten kan worden afgeweken van het voorschrift om de onroerende goederen in het openbaar te verhuren of te verpachten, als onderhandsche verpachting in het belang der instelling is.

Verder is de machtiging van Ged. Staten benoodigd op besluiten tot het oprichten van nieuwe of het vernieuwen van bestaande gebouwen en het doen van buitengewone met vernieuwing gelijk staande herstellingen, waarvan de kosten eene som te boven gaan door Ged. Staten bepaald.

(Deze bepaling ziet alleen op gebouwen, in eigendom aan de instelling behoorende, en niet op gebouwen van de gemeente door de instelling gehuurd. Zie *De Gem.-Stem* no. 1883.)

De som, door Ged. Staten bepaald, is voor alle provinciën een vast bedrag, uitgezonderd voor de provinciën Zuid- en Noord-Holland en Groningen. In de eerstgenoemde provincie wordt verschil gemaakt naar het gemiddeld inkomen der instelling; in de beide andere provinciën is de som verschillend naar het zielental der gemeente.

De vastgestelde sommen zijn opgenomen in het Bijv. tot het St.bl. 1854, blz. 437.

Alle werken, eene uitgave vorderende van meer dan *f* 500, worden in het openbaar aanbesteed.

In bijzondere gevallen kunnen Ged. Staten, in het belang der instelling, dispensatie verleenen.

Van elk besluit van Ged. Staten tot weigering der goedkeuring is beroep op den Koning toegelaten.

De rechter verklaart, op vordering van belanghebbenden of van het Openbaar Ministerie, alle handelingen waarop goedkeuring van Ged. Staten wordt vereischt, die niet n a de volbrenging door dit college zijn bekrachtigd, nietig (dan is geen hooger beroep toegelaten).

Uitgaven, tengevolge onderhandsche aanbesteding, waarvan de aannemingssom *f* 500 te boven gaat, zonder dat Ged. Staten het besluit door onderhandsche aanbesteding hadden goedgekeurd, worden in de rekening niet geleden.

Aan de goedkeuring van den Raad zijn onderworpen de begrooting en de rekening van alle burgerlijke en gemengde gemeente-instellingen. Bij weigering der goedkeuring is beroep op Ged. Staten.

De instellingen, die uit de gemeentekas subsidie genieten, behoeve ten aanzien der begrooting en rekening de goedkeuring van den Raad. Door de armwet is ook hen het recht van hooger beroep toegekend.

De sub *b* genoemde instellingen zijn de diaconiën der erkende kerkgenootschappen. Ook de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo behoort tot deze rubriek, benevens hare afdeelingen. Miss. M. B. Z. 8 Sept. 1855.

Tot de bijzondere instellingen, sub *c*, behooren de hofjes, de gasthuizen enz., door bijzondere personen of vereenigingen opgericht en bestuurd.

De armenzorg der doleerenden behoort er ook onder te worden gerangschikt. De doleerenden, die vermeenen dat zij (de Nederd. Geref. kerk) de eenig ware kerk, gegrond op de besluiten van de Synode van Dordrecht van 1618 en 1619, vormen, en op de vraag der Regeering bij de inzending hunner statuten, ten antwoord gaven geen afzonderlijk kerkgenootschap op te richten, zijn niet als kerkgenootschap erkend. Zie Tijdschrift V, 250.

Ook voor deze instellingen wordt een reglement gevorderd. De bij het inwerkingtreden der wet bestaande instellingen moesten de bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur binnen 6 maanden na dien dag aan B. en W. mededeelen.

Binnen eene maand geschiedt deze mededeeling van nieuwe reglementen en van de daarin gebrachte wijzigingen.

Heeft de instelling niet uitsluitend armenzorg ten doel, dan wordt de mededeeling tòt de daarop betrekking hebbende bepalingen beperkt.

Instellingen, voor welke de gevorderde mededeelingen niet binnen den gestelden termijn zijn geschied, missen het recht, bij art. 1691 B. W. aan zedelijke lichamen toegekend, tot het aangaan van burgerlijke rechtshandelingen.

Zoodanige instelling kan geen vergunning bekomen tot het aanvaarden van een legaat of schenking.

Alvorens op een verzoek om machtiging wordt beschikt, vraagt de Koning mededeeling van B. en W. of van Ged. Staten, of aan art. 7 is voldaan.

Zoover de benoeming niet aan anderen behoort, worden door den Raad alle leden en beambten (ook de geneeskundigen) van het bestuur van godshuizen en andere instellingen van liefdadigheid benoemd.

Aan het toezicht van B. en W. zijn onderworpen alle aan burgerlijke en gemengde instellingen van weldadigheid behoorende gods- en werkhuizen, niet zijnde rijks- of provinciale instellingen,

onverminderd het toezicht dat daarop, in verband met hunnen oorsprong, stichtingsbrief of andere verordening aan anderen is opgedragen.

B. en W. houden eene lijst aan van de in de gemeente gevestigde instellingen van weldadigheid. Dit college brengt, volgens de Red. van *De Gem.-Stem* (nos. 2051, 2052) daarop alle instellingen, ook die, welke het reglement niet hebben ingezonden.

De Min. van Binn. Zaken (Mackay) was eene andere meening toegedaan. Zie ingezonden stuk in *De Gem.-Stem* no. 2054. *De Gem.-Stem* beroept zich op eene miss. M. B. Z., van wien de wet afkomstig is, dd. 16 April 1856, no. 144 (Bijv. St.bl. no. 90). Bij deze miss. zijn de gemeentebesturen uitgenoodigd afschrift der lijst te zenden en mededeeling te doen of de instellingen sub *b* en *c* aan art. 7 hebben voldaan.

De ondersteuning der armen is overgelaten aan de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid; de burgerlijke armbesturen mogen alleen onderstand verstrekken, als deze niet van eene andere instelling kan worden verkregen en slechts bij volstrekte onvermijdelijkheid. De ondersteuning van overheidswege beperkt zich tot politiezorg.

Geene instelling van weldadigheid kan rechtens worden gedwongen tot het verstrekken van bedeeling.

Wanneer kerkelijke instellingen tekort komen, kunnen zij door collecten de uitgaven en ontvangsten in balans houden. Voor collecten aan de huizen der lidmaten en in kerken is vergunning noch kennisgeving noodig. Wanneer de collecte zich verder uitstrekt of door eene andere instelling dan eene kerkelijke wordt gehouden is voorafgaande kennisgeving aan B. en W. noodig. B. en W. kunnen de inzameling stuiten, van welke beslissing hooger beroep op den Koning openstaat. Ook voor collecten bij begrafenissen is voorafgaande kennisgeving noodig. Waar geen burgerlijke instelling bestaat zijn B. en W. met de armverzorging belast.

Het burgerlijk bestuur kan de bestuurders der kerkelijke, bijzondere en gemengde instellingen, in of buiten de gemeente ge-

vestigd, vragen of een arme, die zich heeft aangemeld, van hen ondersteuning kan genieten, welke vraag binnen 14 dagen moet worden beantwoord. Bij verzuim zijn zij, die de opgave hebben verzuimd of teruggehouden, strafrechtelijk vervolgbaar. De vraag kan zonder nadere uitweiding met ja of neen worden beantwoord.

Dubbele bedeeling, door een burgerlijke en eene andere instelling, mag niet voorkomen, uitgezonderd het geval, dat de eene instelling b.v. in geld, de andere door het verschaffen van geneeskundige hulp ondersteunt.

Ten behoeve van het verslag, jaarlijks door den Koning aan de Staten-Generaal uit te brengen, zijn alle besturen van instellingen verplicht, binnen den door den Min. van Binn. Zaken bepaalden tijd en in den voorgeschreven vorm, aan B. en W. opgave te doen van het getal ondersteunde armen of verpleegden, van het beloop der uitgaven voor beheer en voor onderstand van allerlei aard, en van dat hunner inkomsten door collecten, inschrijvingen of andere vrijwillige bijdragen en subsidiën.

Bovendien verschaffen de besturen der burgerlijke en gemengde instellingen nog die opgaven, welke de Min. vraagt.

Het materiëel wordt jaarlijks van rijkswege verstrekt; de termijn van inzending aan Burg. en Weth. is bepaald op 20 Juli, volgende op het jaar, tot hetwelk de opgaven betrekking hebben. Burg. en Weth. zenden de opgemaakte verzamelstaten met de memoriën van toelichting en de nota's van inlichting voor 1 Aug. aan Ged. Staten. (Verschillend in de onderscheidene provinciën.)

Bij miss. M. B. Z. van 8 Jan. 1855, no. 234, 7e afd. B 60 zijn opgaven verzocht van instellingen, die voorkoming van armoede ten doel hebben; dit voorschrift steunt niet op de wet.

Op overtreding van het voorschrift tot het verstrekken van de opgaven is straf bedreigd tegen de bestuurders hoofdelijk en voor het geheel.

De bestuurder, die bewijst het zijne te hebben gedaan tot naleving van het voorschrift, wordt niet gestraft.

De instellingen kunnen den verstrekten onderstand verhalen, naar de regelen in de wet genoemd.

Omtrent het verhaal is onderscheid gemaakt tusschen bedeeling in Godshuizen en die aan huiszittende armen.

Bij eene verpleging in burgerlijke, kerkelijke of bijzondere Godshuizen kunnen de inkomsten van bezittingen van weezen, vondelingen, verlaten kinderen en andere armen, gedurende den tijd der verpleging, worden genoten door het bestuur, dat de verpleging bekostigt.

Op de nalatenschappen van hen, die in Godshuizen verpleegd waren, kunnen de resteerende kosten dier verpleging en de begrafenis worden verhaald.

Deze bepalingen zijn niet van toepassing op meerderjarigen, die op andere voorwaarden in een Godshuis ter verpleging zijn opgenomen.

Onder Godshuizen worden verstaan alle inrichtingen, waarin armen met een weldadig doel worden gehuisvest, met of zonder verdere verzorging.

Andere onderstand (d. i. aan huiszittende armen), waaronder belooning voor arbeid niet wordt verstaan, kan door het burgerlijk-, kerkelijk- of bijzonder bestuur, voor welks rekening de verstrekking plaats had, renteloos worden verhaald op den ondersteunde, wanneer hij daartoe in staat geraakt; op zijne bloed- of aanverwanten, die, ingevolge de artt. 376 e. v. B. W. tot zijne alimentatie verplicht zijn.

Niet kan de ondersteuning aan huiszittende armen verhaald worden op de nalatenschappen der bedeelden.

De vorderingen tot ternggave zijn preferent en nemen rang onmiddellijk na die in art. 1195 B. W. omschreven, voor zoover daarin niet reeds begrepen.

Rechtsvorderingen tot verhaal van onderstand kunnen ingesteld worden gedurende 5 jaren na 31 December van het jaar, waarin de bedeeling is verstrekt.

Vervallen zijn de octrooien, vroeger verleend, omtrent het verhaal– van verplegings- of ondersteuningskosten of het erfrecht van burgerlijke-, kerkelijke- of bijzondere instellingen van weldadigheid.

Aan de instellingen van weldadigheid sub *b* en *c* kan van gemeentewege subsidie worden verstrekt bij gemotiveerd raadsbesluit.

Daaruit moet blijken : de volstrekte onvermijdelijkheid van het subsidie, te bewijzen door de rekening en verantwoording der inkomsten en uitgaven van het betrokken bestuur over het afgeloopen en de begrooting voor het volgende jaar; dat ten behoeve van het betrokken bestuur, naar 's raads oordeel, op eene billijke wijze is bijgedragen door hen van wie, overeenkomstig den aard der instelling, in den regel bijdragen worden verwacht; en dat het bestuur naar behooren aan zijne verplichtingen, overeenkomstig haren aard en hare bestemming, naar vermogen voldoet.

Binnen 8 dagen na de dagteekening wordt 's raads besluit in afschrift aan Ged. Staten gezonden, welk college toeziet, dat geene subsidiën worden verleend dan bij volstrekte noodzakelijkheid. Het heeft goedkeuring te verleenen aan de begrooting van plaatselijke inkomsten en uitgaven.

De geschillen over de inrichting en bestemming van instellingen *a* en *d*, over het recht tot benoeming, schorsing en ontslag der bestuursleden, beslist de Koning, na verhoor van het bestuur der betrokken instelling.

Wanneer deze niet door de administratieve macht in der minne worden bijgelegd, behooren tot de kennis der rechterlijke macht de geschillen :

over de vraag of eene instelling al dan niet is eene instelling van weldadigheid en tot welke categorie zij behoort ; over de toepassing van het verhaal van onderstand; omtrent de aanspraken, die mochten worden ontleend uit akten van ideminiteit, borgtocht, ontslag, readmissie en dergelijke, of uit overeenkomsten tot het wederkeerig ondersteunen van elkanders armen, aangegaan vóór het in werking tredeu der wet van 28 Nov. 1818, St.bl. no. 40, door Gemeentebesturen en burgerlijke en gemengde armbesturen.

De armbesturen hebben het recht tot gratis procedeeren.

Alle stukken krachtens de wet opgemaakt zijn vrij van zegel en het recht van registratie.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Zelden heeft de samenstelling eener aflevering ons zooveel moeite gekost als die van deze aflevering. De ijver der medewerkers vermeerdert, hun getal neemt toe en de keuze vereischt studie. Wij verheugen ons daarin zeer, maar meenden dit toch te moeten kenbaar maken, omdat op iedere vraag in den regel slechts één antwoord geplaatst wordt, en voor velen de niet-plaatsing eene teleurstelling medebrengt.

Hetzelfde geldt ook voor de onderwerpelijke vraag. Dat zij, wier stukken ditmaal niet werden opgenomen, zich vleien een andermaal gelukkiger te zullen zijn. En dat vooral zij, die voor het eerst in de rei onzer medewerkers traden, voortgaan op den ingeslagen weg.

Met het geplaatste antwoord, kwamen zeer in aanmerking de studievruchten van de heeren P. Van Gosliga te Tjerkwerd, mr. W. N. Grothe te Maartensdijk, L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, C. A. W. Nairac te Lochem, J. H. H. Piccardt te Adorp, P. F. Reddingius te Ten Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

Vraag 12. Hoe geschiedt de toelating van een vreemdeling? Wat is daaraan verbonden?

De tweede alinea van art. 4 van onze Grondwet dateert van 1848. De daarin vervatte bepaling werd noch in de Grondwet van 1840, noch in die van 1815 gevonden. De opname van die alinea maakte het tot stand komen van eene organieke wet noodzakelijk, die dan ook reeds den 13 Augustus van het volgende jaar in het St.bl. verscheen. Zij is gewijzigd door de uitleveringswet van 6 April 1875 (St.bl. no. 66) en deze weer door art. 18 van de invoeringswet, dd. 15 April 1886 (St.bl. no. 64).

Ik zal mij niet begeven in uitweidingen over den vroegeren toestand van vreemdelingen hier te lande en de rechtsloosheid, waaronder zij eertijds te lijden hadden. Die toestanden, welke eene

beschaafde natie tot oneer strekken, zijn gelukkig voorbij en de vreemdelingen hebben gelijke aanspraak op bescherming van personen en goederen als de ingeborenen des lands. Ik zal mij bepalen tot eene eenvoudige beantwoording van de gestelde vraag, wier tweede deel mijns inziens niet al te duidelijk geredigeerd is.

Alle vreemdelingen, die middelen van bestaan hebben of door hunnen arbeid kunnen verkrijgen, worden in Nederland toegelaten, mits zij voorzien zijn van een niet verjaard paspoort, dat is afgegeven door de regeering van hun land en geviseerd door den Nederlandschen consul.

Toelating kan desnoods ook met minder formaliteiten geschieden (zie artt. 3 en 4 der wet van 1849); dit schijnt van de betrokken autoriteit af te hangen, maar het blijft uitzondering.

De vreemdeling moet zich met zijne papieren wenden tot het hoofd der politie in de eerste gemeente van ons land, die hij aandoet. Deze, het zal veelal de Burgemeester zijn, geeft hem dan eene verblijfpas, geldig voor 3 maanden. Krachtens missive van den Min. v. Justitie dd. 28 Febr. 1852 moet hij zich in twijfelachtige gevallen om inlichtingen wenden tot den fungeerenden directeur van rijks-politie, onder wiens ressort de gemeente behoort.

Heeft de man die pas gekregen dan is hij een „toegelaten vreemdeling"; hij moet dat papier steeds bij zich dragen en op vordering van bevoegde personen vertoonen.

De vreemdeling, die zonder pas binnen de grenzen wordt gevonden, kan er van het hoofd der politie nog een bekomen, maar anders wordt hij als „niet toegelaten vreemdeling" over de naastbij zijnde grens vervoerd.

Een „toegelaten vreemdeling", die noch middelen van bestaan heeft, noch ze krijgen kan, wordt na verhoord te zijn, bij een met redenen omkleed bevel van den kantonrechter verwijderd. Wordt hij binnen vijf jaar weder binnen de grenzen gevonden zonder bewijs van toelating, dan is hij strafbaar met eene hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Eindelijk kan een „toegelaten vreemdeling", die gevaarlijk is

voor de rust van den staat, op bevel des Konings worden uitgezet. Hij heeft echter 14 dagen tijdruimte en mag kiezen over welke grens hij wil worden gebracht, opdat er nooit sprake zij van vermomde uitlevering. Keert hij zonder verlof terug dan kan hij tot hoogstens drie maanden gevangenisstraf worden veroordeeld. (Zie art. 197 Wetb. van Strafv.) In beide gevallen wordt de vreemdeling, na zijne straf te hebben ondergaan, over de grenzen gezet.

De Koning heeft bovendien het recht tot interneeren; hij mag den vreemdeling verbieden in of uit eene bepaalde plaats of provincie te komen.

Uitzetting kan dus plaats hebben: 1o. door het hoofd der politie; 2o. door den kantonrechter; 3o. door den Koning.

In de praktijk schijnt echter met de wettelijke bepalingen wel een weinig de hand gelicht te worden. Het hoofd der politie geeft nl. geene verblijfpas aan den vreemdeling opdat deze, als het later blijkt dat hij geen middel van bestaan heeft, eenvoudig over de grens kan worden gezet door de administratieve macht, zonder dat de kantonrechter er bij te pas behoeft te komen. (Zie hierover *W. B. A.* no. 2150, 2151.)

De bepalingen der wet van 1849 zijn niet toepasselijk op de vreemdelingen, bedoeld in art. 8 B. W., noch op vreemdelingen, aan wie in Nederland één of meer kinderen geboren zijn uit het huwelijk met eene Nederlandsche vrouw.

Quaesties over den persoonlijken staat met betrekking tot deze wet, worden beslist door den Hoogen Raad.

Mr. W. T. GROTHE,
Vol. te Maartensdijk.

Zeer goede antwoorden ontvingen wij nog van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, E. Van Douwen te Dokkum, L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerk te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te Sint-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. F. Reddingius te Ten Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse. De Redactie.

VRAAG 13. Welke bemoeiingen zijn den Burgemeester opgedragen bij de wet van 27 April 1884 (St.bl. no. 96)?

Deze wet regelt het toezicht van den Staat op krankzinnigen en krankzinnigen-gestichten.

Het toezicht is opgedragen aan inspecteurs, onverminderd de opdracht aan geneeskundigen, rechterlijke ambtenaren en den burgemeester. Het strekt zich uit over alle krankzinnigen, uitgezonderd over die, welke niet van hunne vrijheid zijn beroofd en verpleegd worden in eigen woning, bij hunne echtgenooten en door hunne ouders. Van de verpleging van krankzinnigen, die onder Staatstoezicht staan, moet kennis gegeven worden binnen 2 maal 24 of 48 uren na den aanvang der verpleging aan den Burgemeester, die binnen gelijk tijdsbestek daarvan bericht heeft te zenden aan een der inspecteurs en aan den Officier van Justitie in het arrondissement, waaronder zijn gemeente ressorteert. Tot uitoefening van het toezicht dient de woning, waarin de verpleging plaats heeft, open te staan voor de met het toezicht belasten. De binnentreding kan geweigerd worden zoo daartoe geen schriftelijken last van den kantonrechter of den Burgemeester is verstrekt. Voorzien van dezen lastbrief mag binnentreding niet geweigerd worden. De binnentreding heeft plaats in tegenwoordigheid van den kantonrechter, den Burgemeester, een der Wethouders of een Commissaris van politie. Van de binnentreding wordt door hem, die er bij tegenwoordig was, proces-verbaal opgemaakt en een afschrift daarvan gegeven aan hem wiens woning is bezocht. Bevindt een inspecteur dat de verpleging te wenschen overlaat, zoo tracht hij daarin verbetering te brengen. Gelukt hem dit niet, zoo geeft hij van een en ander kennis aan den Officier van Justitie. De president der rechtbank beveelt daarna de opname van den verpleegde in een krankzinnigengesticht.

De president eener rechtbank, alsook een kantonrechter, kan de opname van iemand bevelen, echter voor niet langer dan éen jaar, indien deze vervolgd wordt wegens een strafbaar feit, en hun uit de behandeling van het rechtsgeding blijkt, dat de oorzaak der misdaad gelegen is in of voortspruit uit de gebrekkige of ziekelijke

toestand zijner zedelijke vermogens. Heeft dit plaats, dan wordt door hem, die de opname beveelt, hiervan kennis gegeven aan den Burgemeester, die hiermede onmiddellijk de naaste bloedverwanten in kennis stelt.

Krankzinnigen kunnen ook in een gesticht geplaatst worden, op verzoek van bloedverwanten en op eigen verzoek, zoo ze meerderjarig zijn. Bij de aanvrage om opname moeten de bescheiden overgelegd worden, waaruit blijkt dat krankzinnigheid aanwezig is of aanwezig moet geacht worden. Een onderzoek daarnaar kan zoo noodig plaats hebben. Levert de aanwezigheid van een krankzinnige het vermoeden, dat zijne vrijheid aanleiding kan geven tot verstoring der openbare orde of tot ongelukken — wat ter beoordeeling staat van den Burgemeester — zoo kan deze hem in bewaarstelling geven, echter voor niet langer dan acht dagen. De officier van justitie kan dien tijd echter verlengen. Meerderjarige krankzinnigen kunnen den Burgemeester verzoeken, zoo ze meenen, dat hunne vrijheid gevaar voor de maatschappij oplevert, om in bewaring gesteld te worden.

De inbewaringstelling heeft zoo mogelijk in een gesticht plaats, maar kan des noods in een gevangenis plaats hebben. Binnen 24 uren na de inbewaringstelling geeft de Burgemeester hiervan bericht aan den Offic. van Just., in wiens arrondissement de bewaring geschiedt.

De Officier onderzoekt onmiddelijk de handeling van den Burgemeester; terwijl de Burgemeester of de familie van den krankzinnige diens opname in een gesticht verzoekt.

De terugkeer van den ontslagene in de maatschappij heeft plaats na overleg van den directeur van het gesticht met den herstelde krankzinnige, zoo hij op eigen verzoek was opgenomen, of met hem, op wiens verzoek de opname heeft plaats gehad, of met zijne naaste bloedverwanten. Ontbreken die, of zijn ze niet bekend, dan wordt de terugkeer geregeld met den Burgemeester van de laatste woonplaats van den verpleegde.

Is deze woonplaats ook onbekend dan heeft omtrent de terugkeer overleg plaats met den Burg. der gemeente waar het gesticht is gelegen.

GOES. G. A. WEIDE.

Mede zeer goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, E. Van Douwen te Dokkum, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, L. J. Van Helvoirt te Heusden, H. Jongsma te Witmarsum, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerk te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. O. Reddingius te Ten Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, A. J. De Wilt te Heusden en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

Vraag 14. Ontwerp verordeningen tot heffing en invordering van schoolgeld, wanneer dit, voor ieder kind van dezelfde klasse, niet gelijk is. (Art. 46, laatste al. Ond.wet).

Het hierboven aangehaald art. 46, laatste al. Ond.wet luidt:

„De invordering van het schoolgeld wordt geregeld door eene plaatselijke verordening, overeenkomstig de bepalingen van de artt. 258—262 dier wet (d. w. z. Gem.wet).

Indien het schoolgeld, behalve voor zooveel betreft de gevallen in het 2e lid van dit art. en in art. 48 vermeld, voor ieder kind van dezelfde klasse niet gelijk is, zijn daarop artt. 264—266 dier wet (Gem.wet) van toepassing, met dien verstande dat het schoolgeld voor geen kind meer bedrage dan hetgeen voor het onderwijs van dat kind kan gerekend worden, voor rekening der gemeente te blijven.”

Met dit geval hebben wij nu hier te doen: het schoolgeld is voor ieder kind van dezelfde klasse niet gelijk, zoodat artt. 264—266 Gem.wet moeten toegepast worden, d. i. het kohier van het schoolgeld moet op dezelfde wijze behandeld worden als de kohieren der hoofdelijke omslagen en andere directe plaatselijke belastingen.

Hieronder volgen ontwerp-verordeningen tot heffing en invordering van schoolgeld, zoo dit voor ieder kind van dezelfde klasse niet gelijk is, benevens eenige desbetreffende opmerkingen.

VERORDENING op de heffing van schoolgelden voor het openbaar lager onderwijs in de gemeente P.

De Gemeenteraad van P....

Besluit:

Art. 1. Er zal voor het L. O., dat op de openb. school in deze gemeente gegeven wordt, een schoolgeld worden geheven, hetwelk verschuldigd zal zijn door de ouders der schoolgaande kinderen, en bij ontstentenis der ouders, door de kinderen zelf.

Van dit schoolgeld zijn vrijgesteld de bedeelden en zij, die, hoewel niet bedeeld, onvermogend zijn.

Art. 2. Het te betalen schoolgeld wordt berekend naar het zuiver inkomen, dat door de belastingschuldigen genoten wordt, en zullen daartoe behooren:

tot de 1e klasse de belastingschuldigen met een zuiver inkomen van *f* 2000 en daarboven;

tot de 2e klasse: de belastingschuldigen met een zuiver inkomen van *f* 1300 tot *f* 2000;

tot de 3e klasse: de belastingschuldigen met een zuiver inkomen van *f* 700 tot *f* 1300; en

tot de 4e klasse: de belastingschuldigen met een lager inkomen dan *f* 700, met uitzondering der onvermogenden.

Art. 3. Het schoolgeld, in art. 2 genoemd, bedraagt per maand: Voor de belastingschuldigen, behoorende tot de:

1e klasse: voor 1 kind *f* 0,80; voor 2 kinderen uit één gezin, gelijktijdig schoolgaande *f* 0,60; voor 3 of meer kinderen *f* 0,40 per kind;

2e kl; voor 1 kind *f* 0,50; voor 2 kinderen uit hetzelfde gezin gelijktijdig schoolgaande *f* 0,40; voor 3 of meer kinderen *f* 0,30 per kind;

3e kl.: voor 1 kind *f* 0,30; voor 2 kinderen, uit hetzelfde gezin gelijktijdig schoolgaande *f* 0,25; voor 3 of meer kinderen *f* 0,20 per kind; en

4e kl.: voor 1 kind *f* 0,20; voor 2 kinderen, uit hetzelfde gezin gelijktijdig schoolgaande *f* 0,12[5]; voor 3 of meer kinderen *f* 0,10 per kind.

Art. 4. Ter berekening van het in art. 3 bepaalde schoolgeld worden gedeelten van maanden voor geheele gehouden.

Art. 5. Deze verordening treedt in werking op den 1en dag van de maand, volgende op de Koninklijke goedkeuring.

Op dien dag houdt de verordening op de heffing van schoolgelden voor het openb. lager onderwijs in deze gemeente, vastgesteld bij Raadsbesluit van 10 Dec. '79 no. 8 op, van kracht te zijn.

Aldus vastgesteld door den gemeenteraad van P. . . . den 4n October '90.

De Voorzitter A. . . . De Secretaris B. . . .

VERORDENING op de invordering van schoolgelden, voor het Openbaar Lager Onderwijs in de gemeente P. . . . . .

Art. 1. Jaarlijks vóor den 7 Januari, maken B. en W. een kohier op van den volgens art. 3 der verordering op de heffing van verschuldigde schoolgelden, over het nieuw begonnen jaar, en welk kohier uiterlijk den 15en Januari d. a. v. aan den gemeenteraad ter vaststelling zal worden aangeboden.

Voorts zullen vóor den 7en van elke maand, voor zoover dat noodig mocht zijn, suppletoire kohieren worden opgemaakt.

Art. 2. Leerlingen, die na de opmaking van het 1e kohier, tot de school worden toegelaten, worden op de in art. 1 genoemde suppletoire kohieren gebracht.

Art. 3. Onmiddellijk, na ontvangst van de door Ged. Staten goedgekeurde kohieren, worden deze aan den gemeente-ontvanger ter invordering uitgereikt.

Art. 4. De gemeente-ontvanger zal, binnen 2 maanden na de goedkeuring van de kohieren, kosteloos aan iederen daarop voorkomenden belastingschuldige, doen toekomen een aanslagbiljet, waarvan het model door B. en W. is vastgesteld. Art. 265 Gem.-wet, gew. bij de wet van 28 Juni '81, opgenomen in St.bl. 102 is hierop van toepassing.

Art. 5. De aanslagen op het primitief kohier zijn invorderbaar in twaalf gelijke termijnen: die van de suppletoire kohieren in

zooveel gelijke termijnen, als het getal maanden bedraagt, waarover de aanslag loopt, vervallende telkens met het einde der maand, waarover het schoolgeld is verschuldigd.

De bij de uitreiking van het aanslagbiljet reeds verschenen termijnen, zijn vorderbaar tegelijk met den eerstvolgenden termijn, of zoo het kalenderjaar dan reeds geëindigd is, op den 28en dag nà de dagteekening van het aanslagbiljet.

Art. 6. Voor elke maand, waarin een leerling de school niet bezoekt, wordt afschrijving verleend, tot een bedrag, gelijkstaande aan dat, hetwelk anders over dat tijdvak zou verschuldigd zijn.

Art. 7. De Gemeente-ontvanger is belast met de invordering der schoolgelden, overeenkomstig de bepalingen, voorkomende in de artt. 258—262 der wet van 29 Juni '51 (St.bl. 85) gewijzigd bij de wet van 7 Juli '65 (St.bl. 79).

Aldus vastgesteld door den Gemeenteraad van P . . .
den 4en October '90.

De Voorzitter A . . . . De Secretaris B . . . .

En nu nog eenige opmerkingen:

Vooreerst, wat betreft art. 1 van de Verordening op de heffing van schoolgelden.

De Min. van Binn. Zaken maakte (bij miss. van 10 Juli '90 no. 2416, afd. B. B.) er bepaald bezwaar tegen, dat het schoolgeld afhankelijk zou gesteld worden van het vermogen der voogden. Zoo de ouders overleden zijn, gaat de verplichting tot opvoeding der weezen wel over op de voogden, maar voor de daarvoor noodige uitgaven zijn alleen de goederen der pupillen, niet die der voogden aansprakelijk.

De Min. achtte het aldus wenschelijk, dat in de verordening duidelijk zou blijken, dat het bedrag van het schoolgeld voor weezen geregeld wordt naar hun vermogen, en niet naar dat hunner voogden. (Zie Hartman *Onderwijswet* blz. 274, 20*bis*).

Aangaande art. 3 van het heffingsbesluit, rijst de vraag, of dat niet in strijd is met art. 46 al. 1 onderwijswet. Oogenschijnlijk ja, doch bij nader inzien blijkt het tegenovergestelde, daar

tusschen het 1e en 2e lid van dat art. (welk laatste bepaalt, dat minvermogenden slechts voor een gedeelte aan „die heffing", d. i. de in de 1e al. genoemde heffing, zijn onderworpen), het nauwste verband bestaat. Zoo de Raad van meening is, dat een schoolgeld van *f* 0,20 per maand voor gegoeden voldoende is, dan m o e t hij voor minvermogenden een lager cijfer vaststellen; voor deze cathegorie van schoolgaande kinderen geldt het minimum niet.

Wanneer nu de Raad verschillende klassen voor de heffing van schoolgeld vaststelt, zooals hier, blijkens het heffingsbesluit, gedaan is, moeten natuurlijk de minvermogenden in een of meer dier klassen worden geplaatst; daar voor dezen de Raad niet aan het wettelijk minimum is gehouden, kan het schoolgeld voor een of meer dier klassen op minder dan het minimum worden gesteld.

Eene tweede vraag, die zich voordoet is deze:

Hoe wordt het maximum van het te heffen schoolgeld, in verband met art. 46, laatste lid, berekend?

De Regeering gaf hierop in hare Memorie van Beantwoording op dit art. te kennen, dat: „de becijfering van dit bedrag zal worden gemaakt door het bedrag der kosten van de school, die voor rekening der gemeente blijven, te deelen door een cijfer, gelijkstaande met het aantal der kinderen, dat de school bezoekt. Het ligt m. i. voor de hand, dat onder dit bedrag der „kosten van de school" ook te rekenen zijn, de uitgaven voor renten en aflossingen eener leening, aangegaan ter bestrijding der kosten van de stichting van het gebouw, waarin de school is gevestigd.

Wat de „opmaking der kohieren" betreft, is m. i. volstrekt overbodig, en zelfs zeer omslachtig, om, zooals in vele verordeningen voorkomt, (in de verordening) te bepalen, dat elk kwartaal een kohier zal worden opgemaakt. Eenmaal opmaken is genoeg, b.v.: in Januari, dan kan voor elke maand, dat het kind de school bezocht heeft, $^{1}/_{12}$ van den aanslag worden betaald. (Zie hierover o. a. *De Gem.Stem* no. 2018).

Met betrekking tot art. 3 van het heffingsbesluit, acht ik het niet overbodig, er op te wijzen, dat de Min. van Binn. Zaken het

volstrekt noodig acht, in de verordening een vasten maatstaf aan te geven, waarnaar de ouders der schoolgaande kinderen in klassen worden geplaatst. Uit de verordening moet blijken, volgens oordeel van den Min. van Binn. Zaken, dat de evenredige heffing geen anderen grond heeft, dan verschil in vermogen, en dat de belastingschuldige door het noemen van een bepaalden maatstaf in de verordening, in de gelegenheid wordt gesteld, tegen zijn aanslag in beroep te komen. Welke „maatstaf" men nu hier heeft aan te nemen, is reeds verschillend beantwoord: terwijl Ged. Staten van Zuid-Holland en Gelderland (zie *De Gem.-Stem* nos. 2017 en 2033) van oordeel zijn, dat het in strijd met de onderwijswet (art. 46) is, het kohier van den hoofdelijken omslag tot basis voor de evenredige schoolgeldheffing te nemen, is de redactie van *De Gem.-Stem* (zie no. 2042) van tegenovergesteld gevoelen, aan wier kant ook ik mij schaar, op grond, dat art. 46 zich volstrekt niet uitlaat over de grondslagen, waarnaar de classificatie moet plaats hebben.

De laatste opmerking, die ik over dit onderwerp nog wensch te maken, is deze:

„Wie moet, bij evenredige schoolgeldheffing, bepalen, wie on-„vermogend zijn: de raad of B. en W."

Hierover zijn de gevoelens verdeeld.

In een ingezonden stuk van mr. d. V. in *De Gem.-Stem.* no. 2044 was deze van oordeel, dat B. en W. zulks moeten doen. Hij zegt daarin ongeveer het volgende:

Als de classificatie in de verordening wordt geregeld aldus:

in de 1e kl.	zij met een inkomen van	*f* 1500 of meer,
„ „ 2e „	„ „ „ „ „	*f* 1000—*f* 1500
en „ „ 3e of laagste kl.	„ „ „ „	*f* 500—*f* 1000,

dan stelt die verordening vast, dat iemand, met een kleiner inkomen dan *f* 500 per sé onvermogend is, en hij met een inkomen van b. v. *f* 501 per sé vermogend is, al heeft deze laatste ook veel meer lasten en kinderen te onderhouden, dan eerstgenoemde.

Dit strijdt z. i. tegen de wet op het L. O.

„Niet de raad" (zegt hij verder) „mag eens en vooral regelen

wie onvermogend is, maar B. en W. moeten dit voor elk bepaald geval beoordeelen."

Van geheel andere inzichten, getuigt het ingezonden stuk van H. J. G. H., voorkomende in *De Gem.-Stem* no. 2046, alwaar schrijver er op wijst, dat bij regeling van schoolgeld op de gewone wijze de Raad het bedrag vaststelt, dat door gegoede en mingegoeden moet betaald worden, en dat daarmede zijne werkzaamheden in zake de „heffing" zijn afgeloopen, terwijl dan B. en W. de verordening moeten uitvoeren, en uitmaken wie tot de gegoeden, wie tot de mingegoeden, en wie tot de onvermogenden behooren.

Niet alzoo bij „evenredige" schoolgeldheffing, zegt hij vervolgens. In dat geval strekken de werkzaamheden van den Raad zich verder uit, dan het vaststellen der verordening; hij moet tevens voor de uitvoering zorgen, in zoover, dat hij moet bepalen, wie het hoogste schoolgeld zal betalen, wie het daarop volgende, enz., en eindelijk ook, wie het laagste bedrag aan schoolgeld moet opbrengen.

Zoo de Raad het noodig oordeelt, een persoon, door B. en W. op het kohier van schoolgeld gebracht, daarvan te schrappen, mag hij zulks doen, op dezelfde wijze als voor het kohier van den Hoofdelijken Omslag, bij artt. 264—266 Gem.wet is bepaald.

De schrijver schrijft verder ongeveer:

Waarop zou de bevoegdheid van B. en W., om te bepalen wie onvermogend zijn, rusten?

Toch niet op art. 179*a* Gem.wet, daar art. 46 slot Onderwijswet bij evenredige schoolgeldheffing dit deel der uitvoering van de verordening aan den Raad opdraagt.

Ten laatste wijst H. J. G. H. er nog op, dat de Onderwijswet in overeenstemming met art. 126, 2e lid, en door verwijzing naar artt. 264—266 der Gem.wet, de bepaalde medewerking van den Raad vordert, tot uitvoering van het in art. 46 der Onderwijswet neergelegd beginsel, dat onvermogenden niet betalen zullen.

Op grond van bovenstaande, schaar ik mij gaarne aan den kant van H., en ben mitsdien ook van oordeel, dat niet B. en W.,

maar de Raad, bij evenredige schoolgeldheffing moet bepalen, wie tot de onvermogenden zullen gerekend worden.

En hiermede eindig ik mijne beschouwingen, in zake evenredige schoolgeldheffingen.

MIDDELBURG. Z. W. VAN TEIJLINGEN.

Wij zijn het niet geheel eens met de laatste beschouwing; doch vonden daarin geene reden, om het stuk, dat overigens van zooveel studie getuigt, ter zijde te leggen. In eene volgende aflevering hopen wij, onder mededeeling van de dezer dagen (Maart 1891) in eene gemeente vastgestelde verordeningen, onze denkbeelden dienaangaande te ontwikkelen.

De heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, E. Van Douwen te Dokkum, A. De Klerk te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te St. Annaland, Y. Van der Plaats te Witmarsum, P. F. Reddingius te Den Boer, P. J. Wortman te Zaamslag en J. C. Zaneveld te Lisse leverden ook bruikbare verordeningen.

DE REDACTIE.

VRAAG 15. Geef eene schets van de benoeming, den werkkring en de bevoegdheden der Wethouders.

Vóor de invoering der Gemeentewet behoorde, volgens art. 52 van het Stedelijk Reglement en art. 11 van het Plattelands-Reglement, de benoeming van wethouders aan den Koning, die der assessoren aan den Commissaris des Konings in de provincie. Het kwam echter der Regeering wenschelijk voor, dat de Raad, evenals de Provinciale Staten, de personen benoemde, die met den voorzitter van den Raad het dagelijksch bestuur zullen hebben uit te maken. Vandaar, dat in art. 79 der Gemeentewet de bepaling werd opgenomen: „De wethouders worden door den Raad uit zijn midden benoemd”.

Volgens de Memorie van Toelichting op dit artikel achtte de Regeering twee wethouders voldoende in gemeenten van 20.000

zielen en daar beneden, terwijl in de overige gemeenten aan het oordeel van den Raad werd overgelaten, drie of vier wethouders te benoemen. Blijkens het verslag der Tweede Kamer vorderden eenige leden in gemeenten boven de 20.000 zielen steeds vier wethouders, daar zij, op grond der bevoegdheid, in art. 92 laatste lid, aan den voorzitter gegeven, een te sterken invloed van dezen vreesden, dewijl in een college van drie wethouders slechts één hunner door zijne stem zijn gevoelen deed doorgaan. Hierop werd geantwoord, dat het beter ware, in gemeenten boven 20.000 zielen vrij te laten aan den Raad, drie of vier wethouders te benoemen, hetgeen ook aanbeveling verdient uit een oogpunt van vereenvoudiging en bezuiniging. Blijkt de vrees voor te grooten invloed van den Burgemeester gegrond, de Raad kan door het benoemen van een vierden wethouder aan dit bezwaar tegemoet komen.

Omtrent het eerste lid van art. 79 zij opgemerkt, dat de Raad iemand tot Wethouder kan benoemen, die krachtens artt. 31 v.v. als raadslid is toegelaten, zonder dat het noodig is, dat hij den eed hebbe afgelegd, en alzoo in functie zij; raadslid toch wordt men door eene toelating, in kracht van gewijsdé gegaan; men is dan lid van den Raad, ofschoon nog niet in functie. Een sterk argument ligt m. i. ook in art. 84; de tijd van 14 dagen wordt daar gerekend van af den dag, waarop het ter vervulling benoemde lid is toegelaten. Echter mag, volgens K. B. van 19 Oct. 1863 (St.bl. no. 125) een toegelaten raadslid niet tot wethouder worden benoemd, voordat de in art. 33 en het 2e lid van art. 35 der Gemeentewet bepaalde tijd verstreken is, of, ingeval van beroep, hierop beslist is.

De wethouders worden gekozen voor zes jaar. De helft treedt om de drie jaren af op den 1en Dinsdag van September, terwijl de aftredenden dadelijk weder verkiesbaar zijn, (art. 80). Dit artikel moet in dien zin worden toegepast, dat, wanneer iemand ophoudt raadslid te zijn, hij ook ophoudt wethouder te wezen, daar de wethouders eene commissie uitmaken, door den Raad uit zijn midden gekozen, hetgeen art. 87 dan ook uitdrukkelijk beveelt. Ware het toch een aftredend raadslid vergund wethouder te blijven,

totdat de in art. 80 2e lid, gestelde termijn geheel verstreken was, hij zou dan gedurende een zekeren tijd als zoodanig werkzaam zijn, terwijl het hem niet vergund was de vergaderingen van den Raad bij te wonen. (Aldus eene missive van den Min. van Binn. Zaken, dd. 9 Augustus 1853).

De tijd, waarop elk der wethouders aftreedt, wordt door loting bepaald; de wijze, waarop deze loting plaats heeft, zal moeten aangeduid worden in het reglement van orde, volgens art. 93 voor het college van B. en W. vast te stellen, met inachtneming der artt. 82 en 87.

Artikel 83, in verband met artt. 80 en 27 der Gem.wet levert eenigszins bezwaar op, dat niet zoo zwaar zoude wegen, wanneer de nieuw benoemde raadsleden dadelijk na het onderzoek der geloofsbrieven direct op den 1n Dinsdag van September zitting nemen, en zoowel medestemmen, als tot wethouders benoembaar zijn.

Maar dit wordt belet door de bepaling van art 38: „De nieuw benoemde leden aanvaarden hunne betrekking niet, alvorens de in art. 33 en art. 35 2e zinsnede en in sommige gevallen de termijn van art. 36 verstreken is." Op den 1en Dinsdag van September zou dus bij de tweejaarlijksche aftreding de Raad onvoltallig niet alleen, maar ook in zijne keuze van Wethouders beperkt zijn. Omtrent dit punt werd in het verslag der Tweede Kamer opgeteekend, dat het zeer wenschelijk is, de keuze van Wethouders niet te doen plaats hebben, zoo niet de Raad zooveel mogelijk voltallig is

Dit is echter zeer moeielijk in toepassing te brengen, want, moest met de vervulling der opengevallen plaatsen tot eene zooveel mogelijk voltallige raadsvergadering worden gewacht, het kon dan gebeuren, dat gedurende ettelijke weken het dagelijksch bestuur in handen was van de helft van hen, aan wie de wet het opdraagt. De regeering heeft er dan ook geen bezwaar in gezien, om de verkiezing van Wethouders op den 1en Dinsdag van September verplichtend te stellen; de eventueele onvoltalligheid van den Raad ontstaat niet door toevallige verhindering van sommige leden, maar is hiervan het gevolg, dat,

om den anderen, de aftreding van een derde deel van den Raad met de aftreding van de helft der Wethouders samenvalt.

Een ander bezwaar hieromtrent kon zich voordoen, door dat allicht een of meer der aftredende wethouders tevens op dat tijdstip als raadsleden kunnen aftreden en dus niet herkiesbaar zouden zijn, hoezeer zij als leden van den Raad waren herkozen. Art. 79 toch beveelt uitdrukkelijk, dat de Raad de wethouders uit zijn midden benoemt; zij, die nog niet zijn toegelaten en hunne betrekking dus nog niet aanvaard hebben, en nog lichtelijk kunnen worden afgewezen, kunnen bezwaarlijk als leden van den Raad worden beschouwd; eene benoeming van één hunner zou dus niet kunnen geacht worden uit het midden van den Raad te zijn geschied.

Hieraan kan men tegemoet komen door een eenvoudig hulpmiddel, zooals b.v. sommige Provinciale Staten-vergaderingen deden, toen zij nog vóór den geheelen afloop der verkiezingen en ten deele onvoltallig, geroepen werden tot het benoemen van leden der Eerste Kamer en der Gedeputeerde Staten. Eenige leden n.l. verlieten eenvoudig de vergadering, waardoor het getal der aanwezige leden tot beneden de helft van dat der leden der vergadering daalde, waardoor zij het nemen van eenig besluit en het doen van eenige keuze beletten.

Volgens art. 48 der Gem.wet mag de Raad niet beslissen of beraadslagen (ook stemmen), zoo niet meer dan de helft van het bij art. 4 bepaalde getal leden aanwezig is. Ook hier zou dat hulpmiddel dus kunnen worden toegepast.

Al de hierboven genoemde bezwaren kunnen echter worden voorkomen door een vroeger onderzoek der geloofsbrieven. (Missive Min. van Binn. Zaken, dd. 11 Aug. 1853).

Het benoemen van wethouders in eene zooveel mogelijk voltallige raadsvergadering wil ook art. 84, waar gezegd wordt, dat de keuze van wethouders ter vervulling van tusschentijds opengevallen plaatsen, indien dit gepaard gaat met het openvallen van eene plaats in de raad, plaats heeft binnen veertien dagen nadat het ter vervulling benoemde lid is toegelaten. In den zelfden

geest luidt eene missive van den Min. v. Binn. Zaken dd. 14 September 1855, een Kon. Besluit dd. 9 December 1855, tot vernietiging van een besluit van den gemeenteraad van Wijk bij Duurstede, dd. 10 September 1855 en een dd. 10 Juli 1861, tot vernietiging van een besluit van den raad der gemeente Ooststellingwerf, dd. 14 April 1861.

Omtrent het hiervoren reeds aangehaalde feit, dat hij, die ophoudt lid van den raad te zijn, tevens ophoudt wethouder te wezen, zie men nog de missive van den Min. v. Binn. Zaken, dd. 9 Augustus 1853, het Kon. Besluit, dd. 28 Februari 1853, ter vernietiging van eene verordening van den Gemeenteraad van Gaasterland, dd. 3 April 1852, en dat, dd. 27 September 1853, tot vernietiging van een besluit van den raad der gemeente Ambt.-Delden, dd. 6 September 1853.

De wethouders staan den Burgemeester bij in het bestuur der verschillende takken der gemeentehuishouding en vormen met hem het college van Burgemeester en Wethouders, of kortweg het dagelijksch bestuur; de Burgemeester is voorzitter van dit college.

In de vergaderingen van B. en W. mag niet besloten of beraadslaagd (ook niet gestemd) worden over benoemingen van personen door de leden van dat college, die dien persoon in bloedverwantschap tot in den derden graad bestaan of bij een zaak, dien persoon betreffende, betrokken zijn.

Volgens eene missive van den Min. van Binn. Zaken, dd. 12 October 1853 behoeft een Burgemeester, die naar de betrekking van secretaris staat, of de wethouder, wiens bloedverwant zich onder de sollicitanten bevindt, zich niet aan het opmaken der aanbevelingslijst te onttrekken, hetgeen in overeenstemming is met herhaaldelijk uitgesproken meeningen in *De Gemeente-Stem* e. a., dat art. 46 Gem.wet (mede van toepassing op de leden van B. en W.) niet toepasselijk is op vrije, maar alleen op herstemmingen.

Besluiten mogen door dit college niet genomen worden, zoo niet meer dan de helft der leden, of, is dit getal oneven, de grootste helft der leden aanwezig is. Volgens de aanteekeningen van mr. Boissevain op art. 92 moet onder „het getal zijner leden”

geacht worden het door de wet in art. 79 of naar aanleiding daarvan het door den Raad bedoelde getal verstaan te zijn. Ingeval van eene vacature in het college zal geen wettig besluit door de grootste helft der leden genomen kunnen worden. Vandaar, dat het noodig kan zijn, gevolg te geven aan het voorschrift van art. 90 1e alinea, dat bij ontstentenis van den Burgemeester, wanneer een der wethouders diens plaats bekleedt, dien wethouder door een lid van den Raad te doen vervangen.

De zooveel gerucht gemaakt hebbende zaak van Vledder heeft hierop betrekking, voor zooveel betreft het uitvoeren door B. en W. van een besluit, in zake overeenkomsten van den raad dier gemeente met commissarissen der Maatschappij van Weldadigheid over de regeling van het ter school gaan van kolonisten in die gemeente, welk besluit door den Raad geweigerd werd, ten uitvoer te brengen, terwijl tot vijfmalen toe raadsleden tot wethouders benoemd werden, doch voor die betrekking bedankten.

Alle besluiten van het college van B. en W. worden bij volstrekte meerderheid van stemmen opgemaakt. Een Kon. Besluit van 24 November 1857 (St.bl. no. 116), inhoudende vernietiging van bepalingen van een Reglement van Orde, in strijd met art. 48, is ook hier van toepassing.

De grootste helft moet medestemmen, wil een besluit wettig genomen zijn; tegenwoordigheid zonder medewerking is niet voldoende. Bij staken van stemmen, waar het benoemingen of voordrachten van personen geldt, zal, evenals in art. 51 dezer wet, voor de raadsvergaderingen is voorgeschreven, en in art. 90 Prov. wet is bepaald, het lot beslissen. Maar in alle andere gevallen wordt hier, in afwijking van hetgeen in art. 51 dezer wet en in artt. 88 en 89 Prov. wet, is voorgeschreven, aan den voorzitter van het college van B. en W. eene beslissende stem gegeven.

De Memorie van Toelichting op art. 92 vermeldt hieromtrent: „Met afwijking van hetgeen omtrent het staken van stemmen in de vergadering van Ged. Staten is bepaald, wordt hier aan den voorzitter eene beslissing gegeven". Dit schijnt in overeenstemming met den aard van het ambt desgenen, die het hoofd is van

het plaatselijk bestuur, die te dien aanzien tot de gemeente in eene andere betrekking staat dan de Commissaris des Konings in de provincie".

De helft der jaarwedden van de wethouders genieten zij als vast inkomen; de andere helften worden bijeengevoegd en om de drie maanden tusschen hen verdeeld als presentiegeld.

Die wegens commissiën, hem als wethouder opgedragen, is afwezig geweest, behoudt zijne aanspraak op het presentiegeld.

Vóor 1851 deelde, naar luid van de Memorie van Toelichting op artikel 94, de Burgemeester mede in het presentiegeld, waarvoor een deel zijner jaarwedde werd ingehouden. De Regeering heeft toen gemeend, deze bepaling te moeten doen vervallen, daar zij het altijd in hare macht heeft, dien ambtenaar, zoo hij zijn plicht verzuimt, te ontslaan.

De jaarwedde wordt, den Raad gehoord, door Ged. Staten onder 's Konings goedkeuring vastgesteld. Tot deze bepaling is betrekkelijk een Kon. besluit van 9 December 1857, tot vernietiging van een besluit van den Raad der gemeente IJsselstein.

Behalve die jaarwedde genieten de wethouders, onder welke benaming ook, geenerlei inkomen uit de gemeentekas, dan hetgeen verbonden is aan eene andere, hun opgedragen openbare gemeentebediening. Van toepassing hierop is een Kon. besluit, dd. 15 Juni 1854 (St.bl. no. 87), tot vernietiging van een besluit van den Raad der gemeente Nijmegen, waarbij bepaald was, dat de wethouders in het aan den Raad toegekende presentiegeld niet zouden deelen. Gelijkluidend eene missive van den Min. van Binnenl. Zaken, dd. 21 Februari 1856.

De wethouders kunnen naar willekeur hun ontslag nemen. Zij zenden het in aan den Raad. Zij blijven hunne bediening waarnemen tot aan het in functie treden hunner opvolgers. Op deze bepaling is van toepassing eene resolutie van den Min. van Binn. Zaken, dd. 7 April 1856.

De wethouders mogen geene der in art. 62 vermelde betrekkingen met de hunne tegelijk bekleeden, met uitzondering van die van ambtenaar bij het bestuur van 's Rijks directe belastingen. Art. 93

is niet op de Wethouders van toepassing, teneinde de benoeming van geschikte Wethouders in sommige gemeenten niet te moeielijk, ja zelfs onmogelijk te maken. (Mem. v. Toel.)

Omtrent de vraag, of een Wethouder met de waarneming van het Secretariaat mag worden belast, zie men de Kon. besluiten van 12 Nov. 1854 (St.bl. no. 42) en van 15 Januari 1855 (St.bl. no. 2).

Ingeval van ongesteldheid, afwezigheid, of van tijdelijke waarneming van het Burgemeesterschap, wordt de Wethouder, zoodra noodig, vervangen door een ander lid van den Raad, door dezen te benoemen. Die buiten het geval van ongesteldheid langer dan eene maand onafgebroken met het Wethouderschap is belast, heeft gedurende dien tijd op de daaraan verbonden jaarwedde aanspraak.

LAREN (Gelderl.) P. L. WILLINGE PRINS,
Volontair ter Secretarie.

Met ons „welkom”, hebben wij voor den heer Prins een woord van aanmoediging, vooral bij den triomf, door hem behaald. Zijn stuk had te kampen met de antwoorden van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, E. Van Douwen te Dokkum, L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lelij te Maasdam (wiens opstel later eene plaats erlangt), A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. F. Reddingius te Ten Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. A. Weide te Goes en G. B. Werther te Capelle (N.-Brab.)

DE REDACTIE.

Onze Leestafel.

OTTO HENNE-AM RHIJN. Geschiedenis van den vooruitgang der menschheid. Studiën op het gebied van ontwikkeling en beschaving. Naar het Hoogduitsch door J. Sepp, Predikant bij de Doopsgezinde gemeente te Beverwijk, Arnhem en Nijmegen, Gebr. E. en M. Cohen.

In den vierden jaargang van ons Tijdschrift deden wij aankondiging van de proefaflevering van bovenstaand werk. De uitgave is thans voltooid en het werk compleet, in zes fraaie banden, verkrijgbaar bij de ondernemende Gebr. E. en M. Cohen te Arnhem en Nijmegen voor den spotprijs van *f* 5,90. Wij nemen na de kennismaking met het geheel, geen woord terug van onze voorloopige aankondiging. Voor den beoefenaar van het administratief recht is de spreuk: „De wereldgeschiedenis is het wereldgericht" eene heilige waarheid. Wie de Renaissance wil begrijpen, moet met de kunst en de letterkunde der oudheid vertrouwd zijn. Wie de beteekenis van de tegenwoordige wetten en voorschriften wil leeren, moet kennis gemaakt hebben met de middeneeuwen, wier verdiensten en fouten, dikwijls zoo overdreven voorgesteld, een gewichtigen invloed op die wetten en voorschriften hebben uitgeoefend. Wie de staatsinrichtingen van onzen tijd, in hare samenstelling wil nagaan, kan dat niet doen zonder te weten, hoe de verhouding van regeering en onderdaan in vroegere tijdperken was. Daardoor leert men inzien, hoe uit het oude het nieuwe zich ontwikkeld heeft, en hoe ook in het recht de nieuwe staatsleer uit de ontwikkeling en beschaving der menschheid is geboren.

Dit standaardwerk (gaarne onderschrijven wij de woorden der uitgevers) bevat de geheele algemeene geschiedenis en tevens bronnenstudiën voor elke tak van wetenschap in den uitgebreidsten zin.

De verplegingskosten van behoeftige krankzinnigen. Academisch proefschrift door mr. C. DE WITT HAMER J.Gz. Leiden, E. Ydo.

Het is niet uit kracht der gewoonte, noch uit zucht, om als instructeur of redacteur van een tijdschrift een aanloopje te hebben, als we mededeelen, dat wij met genoegen kennis namen van bovenvermeld academisch proefschrift, met welke verdediging de schrijver op 24 Maart 1891 den graad van doctor in de rechtswetenschap aan de hoogeschool te Leiden verwierf.

De grondslag van het geschrift is art. 26 der Armwet, zooals dit, na de wijziging bij de wet van 1 Juni 1870 (St.bl. no. 85) moet verstaan worden. De jeugdige rechtsgeleerde is van oordeel, dat, terwijl het artikel aan volledigheid en duidelijkheid weinig te wenschen overlaat, de oorsprong van de vele koninklijke besluiten, tot beslissing, wie de verpleegkosten van een behoeftig krankzinnige moet betalen, gezocht en gevonden kan worden in „de sterk heerschende neiging van zeer vele gemeentebesturen, om . . . als het ware een wedstrijd te houden in het vinden van allerzonderlingste wets-interpretaties."

Een overzicht van de wetgeving in Nederland op het gebied van armverzorging of krankzinnigenwezen, vormt den inhoud van Hoofdstuk I, bij welks samenstelling een oordeelkundig gebruik is gemaakt van de werken van De Bosch Kemper, Boissevain, Smidt, Trip, Blaupot Ten Cate, en van de Handelingen der Kamers van de Staten-Generaal, tijdens de vaststelling van de oorspronkelijke wet, en hare wijziging.

Na de beschouwing van de Nederlandsche wetgeving volgt een overzicht van de voornaamste buitenlandsche wetgevingen op het gebied der verpleging van arme krankzinnigen, welk overzicht een woord van bewondering afperst voor de belezenheid van den schrijver over het door hem gekozen onderwerp.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie van het Tijdschrift ter beoefening van het Administratief Recht.

Vergun mij een paar opmerkingen naar aanleiding van het stuk: „Ons Vorstengeslacht en de Troonsopvolging", van de hand van den heer L. B. Van Bokhoven, candidaat-secretaris te Waalwijk, voorkomende op bladz. 2 en volg. van den loopenden jaargang van uw Tijdschrift.

1o. Prinses Wilhelmina werd ingevolge artikel 12 der Grondwet de troonopvolgster van haren Koninklijken Vader niet bij het overlijden van Prins Hendrik, maar eerst bij het overlijden van Prins Alexander; want toen Prins Hendrik stierf (13 Januari 1879) waren nog drie Prinsen in leven, die, ingevolge artikel 11 der Grondwet, tot de Kroon konden geroepen worden, nl.:

a. Prins Willem van Oranje, gestorven 11 Juni 1879;

b. Prins Frederik, gestorven 3 September 1881; en

c. Prins Alexander, gestorven 21 Juni 1884.

Eerst toch door het overlijden van Prins Alexander ontstond dus de bij artikel 12 der Grondwet bedoelde ontstentenis.

2o. Ik kom tot dezelfde conclusie als de geachte schrijver, waar hij zegt dat de lijn van Prinses Marianne gaat voor de dochters van Prins Frederik, doch op andere gronden. De heer v. B. schrijft (pag. 7 reg. 8 v. o.) dewijl Prins Frederik alleen dochters heeft nagelaten, komt in de eerste plaats de zoon van wijlen Prinses Marianne, enz.; dus daar de laatste ook een zoon en de eerste alleen dochters naliet, volgt de lijn waar de zoon is eerst op, dit is, naar mijne bescheiden meening, niet juist, wat de argumentatie betreft.

Artikel 14 der Grondwet zegt dat de naaste bloedverwante (door geboorte tot het Huis van Oranje-Nassau behoorende) van den overleden Koning opvolgt, bij vooroverlijden gerepresenteerd door

hare nakomelingen. Het is wel eene anomalie, dat de kinderen van eene jongere zuster gaan voor die van een ouderen broeder, doch de Grondwet wil dat de naaste vrouw opvolgt, en representatie van mannen kent artikel 14 der Grondwet niet; de Prinsessen, die volgens dit artikel tot de Kroon geroepen worden, komen dus uit eigen hoofde op.

Mocht onverhoopt Koningin Wilhelmina kinderloos komen te overlijden, dan volgen op:

a. Prinses Sophie, de Zuster van wijlen Koning Willem III, en hare nakomelingen, (vergelijk artikel 22 der Grondwet);

b. bij representatie de nakomelingen van wijlen Prinses Marianne, de vooroverledene Tante van wijlen Koning Willem III (vergelijk de artikelen 14 en 22 der Grondwet);

c. bij representatie de nakomelingen van wijlen Prinses Louise, (oudste dochter van wijlen Prins Frederik) de vooroverledene volle-Nicht van wijlen Koning Willem III (vergelijk de artikelen 14 en 22 der Grondwet); en

d. Prinses Marie, (de jongste dochter van wijlen Prins Frederik) de volle-Nicht van wijlen Koning Willem III, en hare nakomelingen (vergelijk artikel 22 der Grondwet).

Wellicht kan het zijn nut hebben het bovenstaande in uw Tijdschrift optenemen, ik heb daar niets tegen.

Hoogachtend uw abonné,

E. G. CORN^s^. DE GROOT VAN EMBDEN.

'S-GRAVENHAGE, 28 Jan. 1891.

Volgaarne verleenen wij aan bovenstaande bedenkingen eene plaats in ons Tijdschrift, omdat wij daardoor gelegenheid hebben een abuis, dat bij de correctie is ontglipt, te verbeteren, en tevens eene bepaling van de Grondwet, die (de geachte inzender houde ons dit ten goede) door hem niet juist begrepen schijnt te zijn, te verduidelijken.

Ad 1um. In den eersten regel op bladz. 7 staat abusief.: Prins Hendrik; dit moet zijn Prins ALEXANDER.

Ad 2um. Art. 14 der Grondwet luidt: „Bij ontstentenis van

een opvolger, krachtens *een der drie voorgaande artikelen* tot de kroon gerechtigd, gaat deze over op de Prinses, door geboorte tot het Huis van Oranje-Nassau behoorende, die den laatst overleden Koning, in de lijn der afstamming van wijlen Koning WILLEM FREDERIK, Prins van Oranje-Nassau, het naast bestaat" enz.

Deze bepaling ontstond, zooals de gecursiveerde woorden aanduiden, uit den wensch om te voorzien in het geval, dat er geene nakomelingen (ook geene vrouwelijke) van den laatst overleden Koning, meer in leven zijn. D a n gaat de kroon over op de vrouwelijke bloedverwanten uit de zijdlinie. En zoo stemt het nieuwe voorschrift (art. 14) geheel overeen met de bepaling van artt. 18 en 19 der Grondwet van 1848; maar, in meer dan een opzicht verbeterd.

Het is dus niet uit kracht van het woord bloedverwant*e*, waarop de inzender bijzonder nadruk legt, dat de z o o n van wijlen Prinses Marianne gaat vóór de d o c h t e r van Prins Frederik, maar alleen, omdat die z o o n de m a n n e l ij k e nakomeling en de dochters van Prins Frederik v r o u w e l ij k e nakomelingen van wijlen Koning Willem I zijn, die beiden in gelijken graad van afstamming staan.

DE REDACTIE.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 16. Beschrijf Hoofdstuk VI*a* van het jaarverslag der gemeente.

Hoofdstuk VI van het gemeenteverslag is verdeeld in twee afdeelingen: A. en B. De eerste handelt over de Medische Politie, de tweede over de Gemeente-Politie.

Afdeeling A. is weer in onderafdeelingen gesplitst die wij stuk voor stuk zullen bespreken.

I. Toestanden welke invloed kunnen uitoefenen op de volksgezondheid.

Onder dit opschrift wordt verslag gedaan van den toestand der openbare wegen en werken, voor zoover die op openbare reinheid betrekking hebben en der wateren met opgave van hetgeen ter waterverversching is gedaan. Verder van den toestand van goten, riolen, privaten en urinoirs, ten slotte van openbare gebouwen, als: scholen, gestichten, slaapsteden, kerken, enz. Zooals men ziet zijn er hier onder, die onder de rubriek „openbare gebouwen" niet al te wel op hunne plaats zijn.

Wanneer er openbare badplaatsen zijn, behoort hetgeen daarop betrekking heeft ook onder deze afdeeling tehuis.

Vervolgens gaat de verslaggever over tot de vermelding van hetgeen geschied is tot verbetering van den toestand, waar die verbetering behoefde.

Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op:

a. Afvoer van vuil, door middel van goten, riolen, privaten en urinoirs.

Hierbij wordt vermeld de vervanging van oude secreetputten door nieuwe, of de verbetering er van, of de daarstelling waar ze ontbraken. Ook de demping of afsnijding van dit soort inrichtingen indien zulks geschied is.

Mede treffen we hier aan de vermelding van woningen, die als schadelijk voor de openbare gezondheid en wegens bouwvalligen stand zijn verbeterd.

b. Mestverzamelingen. Hier wordt medegedeeld wat er gedaan is om deze voor de gezondheid zoo schadelijke factoren op te ruimen of door bedekking of doelmatige plaatsing onschadelijk te maken.

c. Kanalen, grachten en sloten. Wat hieronder behoort is de vermelding van hetgeen geschiedde om deze op de bepaalde breedte en diepte te houden, herstelling van kaden, schoeiingen en jaagpaden, demping of overkluizing tot het tegengaan van schadelijke uitwasemingen. Ook hier is de waterverversching op hare plaats.

d. Openbare gebouwen. Hier wordt mededeeling verlangd van de verandering of inrichting van deze, voor zoover dit op de gezondheid betrekking heeft.

II. Heerschende ziekten.

Onder deze rubriek wordt opgave gedaan omtrent het voorkomen van aziatische cholera, typhus, typheuze koorts, pokken, roodvonk, diphtheritis, mazelen en dysenterie met vermelding tevens van de maatregelen, die genomen zijn om de uitbreiding van die ziekten, voorzoover die voorkwamen, tegen te gaan.

III. Begraafplaatsen.

Over deze wordt ook reeds in Hoofdstuk V gesproken. Hier wordt echter verlangd opgave van de wijzigingen in de uitgebreidheid of de inrichting der begraafplaatsen aangebracht, b.v. maatregelen om den afvoer van het hemelwater te bevorderen, en van het aantal lijken, dat op elke begraafplaats in het afgeloopen jaar werd ter aarde besteld.

IV. Gast- en ziekenhuizen en krankzinnigengestichten.

Hier moet de verslaggever vermelden den toestand van deze inrichtingen met opgave, voor elk huis of gesticht, van het aantal lijders van elk geslacht op 1 Jan. en 31 Dec., van het aantal der gedurende het jaar opgenomen zieken, van de ontslagenen en overledenen en van het totaal der verpleegdagen. Hij moet hierbij

in acht nemen dat, waar eene ziekeninrichting bestaat als afdeeling van eene andere instelling of gesticht, dergelijke opgave uitsluitend vereischt wordt van de in die afdeeling van dat gesticht verpleegden.

Zooveel mogelijk wordt bij elke inrichting opgegeven het aantal daaraan verbonden genees-, heel- en verloskundigen met vermelding van hunne bezoldiging, de kosten van de geneesmiddelen en het aantal der gereed gemaakte recepten.

V. Geneeskundige dienst bij armen, verpleegd in hunne woningen.

Wanneer er in den geneeskundigen dienst ten behoeve der gemeente wijzigingen zijn gebracht, behooren die hier te worden vermeld, ook die met betrekking tot de koepokinenting, hoewel daarover speciaal in de volgende afdeeling wordt gehandeld. Verder de verdeeling der gemeente in geneeskundige wijken en wat voorts tot de regeling behoort, de bezoldiging van genees-, heel- en verloskundigen en de kosten van geneesmiddelen.

VI. Koepokinenting.

Hier wordt opgave gedaan van het in het afgeloopen jaar verrichte koepokinentingen, vergeleken met die van de laatste drie jaren, onder vermelding van de geneeskundigen, die ze verrichtten, tenzij ze op een gemeentelijk vaccinebureau of dergelijke inrichting plaats hadden. Mededeeling van al of niet naleving van art. 17 der wet op de besmettelijke ziekten kan hier mede worden gedaan.

VII. Toezicht op de prostitutie.

De mededeelingen hieromtrent bestaan in:

Een verslag van den geneeskundige met de visitatie belast of vermelding dat zoodanige visitatie niet plaats heeft.

Opgave van het aantal verrichte visitatiën:

a. bij vrouwen in publieke huizen wonende;

b. bij op zich zelve wonende vrouwen;

c. bij nog niet ingeschreven vrouwen.

Opgave van het aantal der ziek bevonden vrouwen van elk dezer rubrieken en van den vorm der ziekte.

VIII. Toezicht op de levensmiddelen.

Hier wordt vermeld of keuring van levensmiddelen in de gemeente plaats heeft, en zoo ja, van welke artikelen met opgave van de uitkomsten der keuring d. w. z. van de voorgekomen gevallen van afkeuring en de straffen krachtens plaatselijke verordening opgelegd.

Verder alles wat betrekking heeft op het drinkwater, zoowel wat betreft de soorten van water daarvoor gebezigd, als: pomp-, put-, wel-, vaart- of slootwater, als wat betreft de eigenschappen daarvan als: kleur, reuk, helderheid en smaak.

Vanzelve knoopt zich hieraan vast de vermelding der maatregelen die genomen zijn tot verbetering van het drinkwater waar de qualiteit, en tot vermeerdering waar de quantiteit te wenschen overliet.

IX. Gezondheidscommissie.

Wanneer eene gezondheidscommissie in de gemeente bestaat, moet hier mededeeling van haar verslag worden gedaan. Dit verslag bevat mededeelingen over het personeel der commissie en over hetgeen zij deed in het belang der openbare gezondheid met betrekking b. v. tot den afvoer van faecaliën, tot het onbewoonbaar verklaren van woningen, tot het onderzoek van drinkwater en levensmiddelen, tot de inrichting van fabrieken enz.

In een door mij geraadpleegd jaarverslag der gemeente Utrecht vond ik eene afdeeling die ik elders niet aantrof nl. een overzicht van de weersgesteldheid gedurende het afgeloopen jaar. Het bevatte een kort overzicht daarvan, maand voor maand besproken, en een tabellarisch overzicht der metereologische waarnemingen van dat jaar, waarschijnlijk afkomstig van het met instituut aldaar.

Hoewel zonder twijfel de weersgesteldheid grooten invloed op de gezondheid kan uitoefenen, komt zulk een verslag in een hoofdstuk, gewijd aan de bespreking der medische politie, mij toch vrij zonderling voor.

Mr. W. Th. GROTHE,
Vol. te Maartensdijk.

Alle inzenders van een antwoord op deze vraag verdienen lof, voor de wijze, waarop zij zich van hunne taak kweten. Zonder iets op de waarde der andere stukken (waarvan wij enkelen e n p o r t e f e u i l l e behouden) af te dingen, verkreeg het geplaatste stuk de voorkeur. Eene eervolle vermelding verdienen de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, E. Van Douwen te Dockum, L. J. Van Helvoirt te Heusden, C. A. W. Nairac te Lochem, jhr. H. Van Panhuijs te Goes, P. L. Willinge Prins te Laren, P. T. Reddingius te Ten Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

Vraag 17. Moet eene akte van aanbesteding door de gemeente op het repertoire van den secretaris gesteld worden?

De secretarissen van de plaatselijke besturen houden een repertorium aan, waarin worden vermeld alle akten der besturen, die op de minuut moeten worden geregistreerd. Voor elk verzuim is de secretaris eene boete verschuldigd van *f* 7,50. Het repertoire is in kolommen afgedeeld, en elk art. bevat: het nummer; de dagteekening der akte; den aard der akte; de namen en voornamen van partijen en hunne woonplaats, en het relaas van registratie.

Eene akte van aanbesteding, door het gemeentebestuur opgemaakt, is eene onderhandsche akte, die eerst dan behoeft te worden geregistreerd, wanneer in rechten gebruik van haar zal worden gemaakt. Voor de registratie is geen termijn voorgeschreven, zelfs de verplichting tot het laten registreeren niet opgelegd.

Het bestuur der registratie vordert de registratie van de akten van aanbesteding, van verhuring, verpachting enz. Voor de akte eener geldleening, dat eveneens een burgerrechtelijke handeling is, acht zij registratie onnoodig, vóór dat daarvan in rechten gebruik wordt gemaakt.

De Hooge Raad staat eene andere meening voor. (Zie zijne arresten van 21 Febr. 1868 en 20 Dec. 1878 in *De Gem.-Stem* nos. 859 en 1428). Laatstgenoemd arrest overweegt: dat het hierbij voornamelijk aankomt op art. 49 der wet van 22 Frimaire an VII, houdende dat de secretarissen der gemeentebesturen verplicht zijn een repertoire te houden, waarin zij zullen inschrijven „tous les actes des administrations, qui doivent aussi être enrégistrés sur les minutes"; dat dit art. wel is waar geen nadere aanduiding dier akten inhoudt, maar niettemin kennelijk verband houdt met de in art. 20 der wet vastgestelde regeling der termijnen, binnen welke de dàar vermelde „actes publics des administrations municipales" geregistreerd moeten worden, zoodat het evenzeer als dit art. geacht moet worden alleen oog te hebben op openbare akten; toch, dat de strekking van art. 49 geene andere is dan om de ambtenaren der registratie, door inzage van het répertoire, in staat te stellen na te gaan of ter registratie zijn aangeboden alle akten, van welke de wet de registratie verplichtend heeft gesteld, en daartoe aan vaste termijnen verbonden, doch dat dit laatste niet geldt voor onderhandsche akten, van welke akten, hoewel voor sommige, na zekeren termijn, onder bezwarende bepalingen, de registratie alleen bij gebruikmaking behoeft te geschieden, en anders is vrijgelaten, zoodat hieruit reeds volgt, dat in art. 49 alleen openbare akten bedoeld zijn; dat dit echter ook voortvloeit uit de woorden van het art. „qui doivent aussi être enrégistrés sur les minutes," daar het woord „minute" in de wet steeds gesteld wordt tegenover dat van „expeditie," dus alleen gebezigd wordt van akten, waarvan expeditiën worden afgegeven, en alzoo duidt op openbare akten, zooals blijkt o. a. uit de artt. 7, 8, 41 en 44 der wet, dat mitsdien voor de toepassing van art. 49 op de onderwerpelijke akte wordt vereischt, dat deze zij een „acte public des administrations municipales"; echter, dat onder zoodanige akten alleen te verstaan zijn die, waarbij een gemeentebestuur handelt als zoodanig, dat is als een openbaar gezag uitoefenend lichaam, en dat de onderwerpelijke onderhandsche akte, bij welke de Burg. optreedt namens het

gemeentebestuur als contracteerende partij, ter uitvoering van eene zaak van gewoon burgerlijk recht, hieronder niet kan worden begrepen; enz.

Bij de rechterlijke macht bestaat geene eenstemmigheid te dezen opzichte; bij vonnis der rechtbank te Arnhem van 8 Dec. 1890 werd de secr. der gemeente Arnhem verklaard kwaad opposant tegen een dwangbevel van het bestuur der registratie, tegen hem uitgevaardigd, omdat hij de akte van openbare verpachting van een aan de gemeente behoorend gebouw, niet ter registratie had aangeboden. (*De Gem.-Stem* no. 2047.)

De Gem.-Stem staat de leer voor door den Hoogen Raad aangenomen op de gronden in vorenstaand arrest opgenomen, (zie no. 2046). Zij acht art. 49 der registratiewet niet van toepassing op privaatrechtelijke contracten.

Bij het bestaand verschil, handelt de secretaris echter het verstandigst de akte van aanbesteding te laten registreeren en op het repertoire te brengen; het overbodige schaadt niet en hij is in elk geval gevrijwaard voor het beloopen van boete.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

In de antwoorden, die wij op deze vraag ontvingen, heerschte geen eenstemmigheid. Welk ons gevoelen is, kan uit het geplaatste stuk blijken. De tegenstanders hebben echter hun gevoelen, niet zonder verdiensten, uiteengezet. Eervolle vermelding komt toe aan de heeren O. Bramer te Berkhout, E. Van Douwen te Dockum, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. H. H. Piccardt te Adorp, J. Polderman te St. Maartensdijk, P. L. Willinge Prins te Laren, P. T. Reddingius te Ten Boer, G. Schoonus te De Heen, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 18. Is het K. B. van 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51) nog van kracht?

Bij art. 1 van het Koninklijk Besluit, dd. 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51) is aan de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand vóórgeschreven van alle sterfgevallen schriftelijke mededeeling te doen aan den vrederechter (thans kantonrechter), en zulks binnen 24 uren na de aangifte, terwijl art. 2 van genoemd Koninklijk Besluit bepaalt, dat de ambtenaren bij die mededeeling tevens melding moeten maken, of de overledene al dan niet minderjarige kinderen, of afwezige erfgenamen heeft nagelaten.

Art. 417 al. 2 B. W. legt aan de ambtenaren van den Burgerlijken Stand de verplichting op, om alleen van het overlijden van personen, welke minderjarige kinderen nalaten, mededeeling te doen aan den kantonrechter, en zulks met het oog op de aanvulling der voogdij.

Door dit artikel zou men het K. B. van 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51) als vervallen kunnen beschouwen, doch bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 12 November 1838, opgenomen in het Prov.blad van Friesland, dd. 19 November 1838, no. 95, gaf Z. E. te kennen, dat het besluit moet worden nageleefd, omdat er op die wijze ook wordt gezorgd voor de belangen van afwezigen.

Ook de Hooge Raad besliste bij arrest van den 10 October 1860 (*De Gem.-Stem* no. 477), dat bedoeld Koninklijk Besluit niet is afgeschaft door latere wettelijke bepalingen, en dat mitsdien overtreding daarvan strafbaar is, ingevolge art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St.bl. no. 12).

Later bleek de Hooge Raad eene andere zienswijze te zijn toegedaan. Bij zijn arrest van den 13 Januari 1879 (*De Gem.-Stem* nos. 1425 en 1432) toch werd verklaard, dat niet naleving van het besluit niet gestraft kan worden met de bij art. 1 der wet van 1818 bedreigde straffen. En bij zijn arrest dd. 30 Maart 1880 (*De Gem.-Stem* no. 1495), waarbij in cassatie is behandeld een beroep van den officier van justitie bij de rechtbank te

's-Hertogenbosch, tegen een vonnis van die rechtbank, volgens hetwelk meerbedoeld K. B. niet als eene algemeene maatregel van (inwendig) bestuur kan worden beschouwd, bleef de Hooge Raad bij zijne in 1879 uitgesproken zienswijze.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Vessem, Wintelre en Knegsel had verzuimd, om binnen 24 uren, nadat hem van 2 sterfgevallen aangifte was gedaan, daarvan mededeeling te doen aan den kantonrechter van het kanton Oirschot. Zoowel de kantonrechter als (in hooger beroep) de Arrondissements-Rechtbank, hadden den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand ontslagen van alle rechtsvervolging, op grond, dat het Koninklijk Besluit van den 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51), niet strekte tot uitvoering eener wet, noch op eene wet berustte, en alzoo niet als een algemeene maatregel van inwendig bestuur kan worden beschouwd.

De Hooge Raad besliste, dat bij ontstentenis eener wettelijke bepaling, tot welker uitvoering het genoemde Koninklijk Besluit strekt, of waarop het berust, de straf bepaling van de wet van den 6 Maart 1818 (St.bl. no. 12) niet op dat besluit toepasselijk is en het middel van cassatie alzoo is ongegrond.

Op dien grond komt het ook mij voor, dat aan bedoeld Koninklijk Besluit rechtskracht moet worden ontzegd en dat het alzoo nimmer van kracht is geweest.

DOCKUM. E. v. DOUWEN.

Wij zijn het volkomen eens met de denkbeelden van den geachten medewerker, wiens stuk eene plaats verlangde. Echter onderschrijven wij gaarne, wat de heer A. J. Van Luijk te St.-Annaland aanvoerde: „De A. v. d. B. S. zullen evenwel goed doen aan het besluit de hand te houden, en te helpen medewerken, tot het nemen van de noodige voorzieningen tot verzekering der belangen van minderjarigen en afwezigen". Het denkbeeld, dat een nieuwe medewerker, de heer A. J. A. Dootjes te Middelburg, opperde, verdient overweging. Hij schrijft: „M. i. ware het wenschelijker, dat de kantonrechter eene opgave ont-

ving van alle natuurlijke geboorten, in het belang dier geborenen, alsook dat den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand de verplichting ware opgelegd, niet bij het huwelijk, maar bij de huwelijks-aangifte eener moeder, die minderjarige kinderen heeft, kennis te geven aan den kantonrechter, ten einde deze met het oog op art. 405 B. W. nog vóór het huwelijk kunne beslissen, of de moeder de voogdij zal kunnen behouden".

Behalve de genoemden kweten ook de volgende heeren zich goed van hunne taak: W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk (wiens stuk later eene plaats erlangt), L. J. Van Helvoirt te Heusden, G. A. Kesteloo te Domburg, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St.-Maartensdijk, P. L. Willinge Prins te Laren, P. T. Reddingius te Ten Boer, C. Van Strien te 's-Heer Hendrikskinderen, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

VRAAG 19. Is de benaming „Hertogdom" voor de provincie Limburg gewettigd?

Op het Weener-congres werd bepaald, dat België met de Nederlanden zou worden vereenigd tot één koninkrijk en tevens kreeg de Koning, Willem I, het Groot-Hertogdom Luxemburg in ruil voor zijne Nassausche erflanden, ofschoon het een deel bleef uitmaken van het Duitsche Verbond.

Bij de aanneming der 24 artikelen werd België als een onafhankelijk Koninkrijk erkend. Een deel van Luxemburg kwam aan België en onze Koning werd, als Groot-Hertog, daarvoor schadeloos gesteld door een gedeelte van Limburg, een der zuidelijke gewesten, terwijl het overige gedeelte bij België werd ingedeeld (Belgisch Limburg). In plaats van het aan België afgestane deel van Luxemburg, zou voortaan het deel van Limburg, dat onder den naam van Hertogdom Limburg onder bestuur van onzen Koning kwam, tot het Duitsche Verbond behooren, behalve de vestingen Maastricht en Venlo en hare kringen. De Hertog kon

Limburg een afzonderlijk bestuur schenken evenals Luxemburg of wel, hij kon het besturen als eene gewone provincie, natuurlijk met inachtneming der verplichtingen jegens het Verbond. Hij gaf de voorkeur aan het laatste. Limburg werd als eene Nederlandsche provincie geregeerd en zond afgevaardigden ter Staten-Generaal, maar moest, als behoorende tot het Duitsche Verbond, een contingent leveren voor de bondsarmee en eene zekere som opbrengen voor de bondskas. In Maastricht of Venlo mochten geen bondstroepen gelegd worden, omdat deze steden niet tot het Verbond behoorden; ook konden de lotelingen uit deze steden en hare kringen niet voor het bondscontingent bestemd worden. Alleen als deel van het Verbond had Limburg aanspraak op den naam van Hertogdom; voor het overige was het eene gewone provincie. In 1866 bij de oplossing van het Duitsche Verbond hield de betrekking van Limburg tot Duitschland op. Na dien tijd stond het met de overige provinciën gelijk. In de gewijzigde Grondwet van 1887 wordt er dan ook geen onderscheid meer gemaakt tusschen Limburg en de overige provinciën en komt de benaming „Hertogdom" niet meer voor.

De Heen (Steenbergen). G. SCHOONUS.

Mede zeer goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, O. Bramer te Berkhout, J. A. Keeman Pzn. te Zwijndrecht, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St.-Maartensdijk. P. L. Willinge Prins te Laren, P. T. Reddingius te Den Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

Vraag 20. Wat is zakelijke borgtocht?

Het Burg. Wetboek geeft in artikel 1857 de navolgende definitie: „borgtocht is eene overeenkomst, waarbij e e n d e r d e zich verbindt om te voldoen aan de verbintenis van den schuldenaar",

Duidelijk wordt hiermede te kennen gegeven, dat dit artikel, en in verband daarmede, ook de overige artikels van het Burg. Wetboek slechts persoonlijken borgtocht veronderstellen.

Nevens persoonlijken wordt daarentegen in art. 109 der Gemeentewet gesproken van *zakelijken* borgtocht. „De ontvanger (gemeente) stelt voldoenden zakelijken borgtocht, ter waarde van ten minste een tiende van den ontvang, doch van niet minder dan *f* 100". Persoonlijke borgtocht behoort volgens de laatste zinsnede van dit artikel tot de uitzonderingen.

Zakelijke borgtocht is voor dien ambtenaar dus regel. Meermalen echter is de juistheid dier bewoordingen betwist. De Hooge Raad vereenigde zich bij arr. van 1 Nov. 1861 (*W. v. h. R.* 2325) o. a. met navolgende overweging van de Rechtbank van Amersfoort: „zakelijke borgtocht zijn eene zonderlinge en juridisch ondenkbare uitdrukking, omdat borgtocht altijd persoonlijk is".

De gemeente-wetgever heeft met deze uitdrukking blijkbaar van den ontvanger gewild, zekerheidstelling in roerend- of onroerend goed, kortom in iets, waarop het eventueel tekort van dien titularis kan worden verhaald. Borgtocht is derhalve zakelijk, wanneer zij b. v. bestaat in hypotheek, in pand (gereed geld of andere roerende zaken), in eigendom van den ontvanger. Zeer juist komt dit o. a. nog uit in navolgende overweging van genoemd arrest: „de hypotheekgever verbindt niet, zooals de borg, zijnen persoon, maar alleen zijne goederen. Uit hypotheek ontstaat slechts een zakelijk recht op het verbonden goed, hetwelk het goed volgt, in welke handen het zich ook bevindt".

ADORP. J. H. H. PICCARDT,
Cand.-secretaris.

Onder de vele goede en juiste antwoorden, die wij ontvingen, muntte vooral uit dat van mr. W. T. Grothe te Maartensdijk; het was echter wat te uitgebreid voor de plaatsruimte, waarover wij te beschikken hadden. Wij namen ons daarom voor genoemd

stuk later eene plaats te verleenen, en gunden de eer voor nu aan het opstel van den heer Piccardt.

Ook de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, P. Van der Grijp te Brielle, L. J. Van Helvoirt te Heusden, J. A. Keeman Pz. te Zwijndrecht, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St. Maartensdijk, P. L. Willinge Prins te Laren, P. T. Reddingius te Ten Boer, G. Schoonus te De Heen, C. Van Strien te 's-Heer Hendrikskinderen, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, G. A. Weide te Goes en D. Wijnne te Elburg leverden goede stukken.

DE REDACTIE.

Kroondomein.

Het ten name van het Kroondomein op het Grootboek der $2^1/_2$ pct. N. S. ingeschreven kapitaal, bedroeg op den 31 December 1890 de som van *f* 6,357,100. Gedurende het afgeloopen jaar is het bedrag der gemelde inschrijving vermeerderd met *f* 4100.

De inrichting van N. Samsom te Alfen a./d. Rijn.

In lang maakten wij geen gewag van bovenstaande inrichting, vroeger door ons meermalen besproken; en wij zouden ook nu nog het zwijgen bewaren, gedachtig aan het „Goeden wijn behoeft geen krans", ware het niet, dat het „Maandblad", 't welk uit die inrichting verschijnt, ons gereede aanleiding geeft, om ons gunstig oordeel van vroeger te bevestigen.

Dit maandblad, uitgegeven hoofdzakelijk met het doel, om het materiëel, dat ter inrichting verkrijgbaar is, aantekondigen, heeft echter het middel, om dat doel te bereiken, tevens aan iets anders dienstbaar gemaakt. En het is juist datgene, wat ons er toe bracht, de aandacht op het blad te vestigen en een woord van lof voor den wakkeren en ondernemenden uitgever aan het papier toe te vertrouwen.

Het maandblad is namelijk een betrouwbare gids op de tijdbaan der periodieke werkzaamheden voor de gemeente-administratie. In elk nommer komt eene opgave voor, van het in de aanstaande maand benoodigde materiëel voor die werkzaamheden. Met een oogopslag wordt dus het hoofd of de ambtenaar der secretarie herinnerd aan de taak, die door hem moet verricht worden. Die opgave is bovendien zeer praktisch ingericht, door de rubrieken, waarin zij is gesplitst.

Om ons tot het April-nommer, dat voor ons ligt, te bepalen, kunnen wij mededeelen, dat daarin voorkomen de volgende hoofden: algemeene zaken, jaarverslag, legesgelden, kas-opneming, attestatiën de vita, burgerlijke stand, statistiek, kiesverrichtingen, nationale militie, schutterij, drankwet, rijksbelastingen, hoofdelijke omslag en belasting op de honden, toelating school, heffing schoolgeld, jacht en visscherij, justitie en politie.

Men ziet dus, de ondernemer heeft zijne taak breed opgevat, en ten meeste gemakke van de gebruikers van zijn maandblad uitgevoerd.

Maar nog is dit niet alles. Er volgt eene rubriek Aankondigingen en berichten, in welke rubriek door den uitgever gastvrij en kosteloos gelegenheid wordt gegeven, om te adverteeren, mits men slechts zorgt dat de annonces uiterlijk den 20 van iedere maand zijn ingezonden. Jongelieden, die geplaatst willen worden, mentors die gelegenheid tot opleiding willen verleenen, zij, die van boeken zich willen ontdoen, of zij, die bepaalde werken zich willen aanschaffen, — allen kunnen hier op deze markt terecht, en hun voordeel doen. De uitgever zelf maakt ook gebruik van dit gedeelte van het maandblad, door de aankondiging van nieuwe modellen en benoodigdheden, alsmede van boeken, wier bestudeering voor den man van de gemeente-administratie noodzakelijk is en die bij hem te verkrijgen zijn.

Een zeer nuttig en onmisbaar staatje maakt het dessert van ieder nommer uit. Het is een staatje, dat tot leiddraad kan dienen bij het bepalen der tijdstippen, waarop gedurende de maand het aansteken en blusschen der lantaarns moet geschieden. Dit staatje, waarvan de blanco's, om, ingevuld aan het hoofd en den lantaarnopsteker van de gemeente te worden uitgereikt, verkrijgbaar zijn, geeft aanwijzing van den tijd van zons-ondergang, maans- open ondergang, schijngestalte der maan, tijdstip van het aansteken der lantaarns, terwijl het uur van blusschen, naar gemeentelijke omstandigheden, wordt ingevuld.

Het maandblad, dat reeds zijn zesden jaargang beleeft, wordt door den uitgever gratis verspreid, en toegezonden, als maar het verlangen daartoe wordt geopenbaard.

Waarlijk de heer Samsom kent zijn tijd! maar ook hem komt een woord van lof en aanmoediging toe.

Goes, 31 Maart '91. De Redactie.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 25 APRIL 1891.

21. Geef eene verklaring van art. 2 der drankwet.

22. Welk college moet, bij het heffen van een evenredig schoolgeld, het on- en minvermogen der leerlingen beoordeelen? De raad, of dat van dagelijksch bestuur?

23. Is de akte van beteekening van een dwangbevel ter invordering van plaatselijke belastingen aan de formaliteit van registratie onderworpen? Is de ambtenaar, bedoeld in art. 261 der gemeentewet, verplicht een repertoire te houden?

24. Zijn er ook voorschriften voor het houden van bijen? Wat kan daaromtrent bepaald worden?

25. Hoe moet gehandeld worden, als iemand een buitenlandsch paspoort verlangt?

VÓÓR 20 MEI 1891.

26. Kan ook van de verpleegkosten van krankzinnigen verhaal plaatshebben?

27. Iemand, veroordeeld wegens ontduiking van plaatselijke belasting, wordt veroordeeld tot boete, bij niet betaling te vervangen door hechtenis. Hij betaalt niet. Wat moet nu gedaan worden?

28. Mag een Raadslid het voor de gemeente tijdelijk benoodigde kasgeld verstrekken tegen rente?

29. Welke stukken moeten worden overgelegd bij de aanvrage om vergunning tot oprichting eener stoommeelfabriek?

30. A. woont te B. en C. te D. Zij doen huwelijksaangifte te B., doch wenschen hun huwelijk voltrokken te zien te E., werwaarts C. gedurende den tijd der afkondigingen met terwoon vertrokken is. Kan dit?

Sigarenverkoop en kleinhandel in sterkedrank.

Het onderwerp is niet nieuw, maar het heeft zijn frischheid nog niet verloren. De vraag, die het beheerscht is deze: Is sigarenverkoop in een lokaliteit, waarvoor vergunning is verleend tot uitoefening van den kleinhandel in sterkedrank, w i n k e l n e r i n g? En om deze te beantwoorden, dient men eerst eene andere te stellen: w a t i s w i n k e l n e r i n g?

Volgens de redactie van het *Weekblad voor de Burg. Adm.* (no. 1679) is onder winkelnering te verstaan: „het in een voor het publiek toegankelijk lokaal in het klein verkoopen, te koop aanbieden of ten verkoop in voorraad hebben van goederen, van welken aard ook."

Strikt genomen, zou, volgens deze definitie, „sigarenverkoop in eene herberg" steeds als winkelnering moeten worden beschouwd.

De Min. van Justitie drukte zich bij missive van 27 April 1885 aangaande deze zaak, volgenderwijze uit:

„Verkoop van sigaren k a n eene andere winkelnering vormen, nl. wanneer deze zich niet tot verkoop van losse sigaren aan de bezoekers der dranklokaliteiten bepaalt. Is dit wel het geval, dan valt hij onder het begrip koffiehuis, restauratie enz. Verkoop eenigszins in het groot en aan anderen dan consumeerende bezoekers der drankgelegenheid zou een sigarenwinkel doen ontstaan en dus in vereeniging met drankverkoop in het klein verboden zijn".

Deze definitie verschilt in zooverre van de voorgaande, dat verkoop van sigaren niet altijd als winkelnering wordt beschouwd en dus eenigszins aan de tappers ten goede komt.

Ten derden nog het gevoelen van de redactie van *De Gem.-Stem.* Volgens haar (no. 1753) drijft hij, die in een winkel goederen ten verkoop voorhanden heeft, winkelnering. De omstandigheid

dat de sigaren alleen aan drinkers verkocht worden, kan, daargelaten nog dat dit moeielijk te controleeren is, daartegen niets afdoen.

Onder deze vlag zouden de tappers ook wel-broodjes, koek, kruidenierswaren enz. kunnen verkoopen. Eene sigaar is geen noodwendig appendix van een borrel.

Nog een ander beweert, dat sigarenverkoop in het klein in de drankwinkels mag plaats hebben, mits dit niet geschied als winkelnering, door uitstalling voor de glazen of verkoop aan personen, die geen gelag maken.

En zoo zou ik wellicht nog 'n tal zienswijzen van anderen kunnen citeeren, ware het niet, dat ik mijne eigene meening wil kenbaar maken.

Ik schaar mij oogenblikkelijk aan de zijde van hen, die sigarenverkoop in herbergen niet directelijk als winkelnering beschouwen.

Zie hier, wat mij tot deze zienswijze heeft bewogen.

Wat kan de bedoeling geweest zijn van den wetgever, toen hij in de wet het verbod neerschreef van combinatie tusschen winkel en herberg?

Voornamelijk om te voorkomen, dat zoogenaamde drinkebroers, onder den schijn van winkelwaren te halen, doch meer met het doel een borrel te koopen, eene tapperij zouden binnentreden, waar tevens winkel wordt gehouden, m. a. w. dat, was de herberg niet tevens winkel, de menschen zich meer zouden schamen, rechtstreeks den drempel van een herberg te overschrijden.

Doch die schijn zal wel nimmer bestaan, wanneer in de herberg, behalve sterkedranken, aan de bezoekers, om ze als 't ware uit de verlegenheid te helpen niet te kunnen rooken, voor 5 à 10 cents sigaren worden verkocht. Geen mensch zal toch gelooven, dat iemand, die zoodanig dranklokaal bezoekt, dit doet met het oogmerk om sigaren te koopen.

Wat alzoo de b e d o e l i n g d e r w e t betreft, zou sigarenverkoop, gelijk hierboven aangegeven, zeer wel gepaard kunnen gaan met 't verkoopen van sterkedrank in het klein.

Dit is ook de zienswijze van de Ministers van Justitie en van Binnenlandsche zaken.

Ik geloof ook niet, dat door de tappers van deze bevoegdheid misbruik zal worden gemaakt; zij zullen wel bedenken, dat hun steeds het zwaard van art. 9 sub 1 der drankwet boven het hoofd hangt.

Want, mocht inderdaad verkoop van sigaren van die kracht worden, dat hij grenst aan winkelnering, zóo, dat de herberg mee het karakter verkrijgt van een sigarenwinkel, dan zullen er blijkbaar genoegzame omstandigheden gevonden worden, waaruit die onwettige toestand kan worden geconstateerd en de tapper zal zich daardoor blootstellen aan het gevaar, dat zijne vergunning wordt ingetrokken.

Aan dit gevaar zal hij zich niet wagen ten believe van enkele centen.

Dat de tappers, gelijk *De Gem.-Stem* veronderstelt, evengoed koek en kruidenierswaren zouden kunnen verkoopen, stem ik nog niet dadelijk toe.

Bij den verkoop van deze artikelen wordt toch veel eerder gedacht aan winkelnering, dan wanneer een tapper, ten gerieve zijner bezoekers, voor 5 a 10 cents sigaren verkoopt.

Zoolang daarom de sigarenverkoop in herbergen en koffiehuizen zich alleen bepaalt tot de bezoekers, om die als 't ware te gerieven, zie ik in dezen verkoop, in den zin der drankwet, geene winkelnering.

OLDEKERK. H. A. AALFS.

Bepalingen omtrent de Munt.

Het gewicht, de gehalte en de waarde der muntspeciën worden door de wet geregeld (Grondwet art. 177).

Het toezicht en de zorg over de zaken van de munt, en de beslissing der geschillen over het allooi, essai en wat dies meer zij, worden door de wet geregeld (art. 178).

Een soortgelijke reden als waaraan andere artikelen van het zevende hoofdstuk der Grondwet hun ontstaan te danken hebben,

verklaart ook de inlassching van art. 177. Wanneer de regeling van den muntvoet aan de wet werd opgedragen, dan geschiedde dit niet omdat die regeling uit haren aard bij den wetgever te huis behoorde, maar om de misbruiken, waartoe de uitoefening van het muntregaal in vroeger eeuwen aanleiding gaf voor het vervolg af te snijden. Terecht merkte Hogendorp (Bijdragen, IV pag. 385) daarenboven op, dat het crediet van den staat voor een deel afhangt van den goeden staat der munt en reeds daarom lag het voor de hand om, op het voorschrift betreffende de schuld, dat betreffende de regeling van het muntwezen te laten volgen.

Toch ontbrak het voorschrift in de Grondwet van 1814, maar werd in 1815 opgenomen en toen ontleend aan hetgeen daaromtrent in art. 8 der Staatsregeling van 1806 was bepaald geworden. Behoudens eene geheel onbeduidende wijziging van redactie is het tegenwoordige voorschrift aan dat van 1815 gelijk.

Het gebod geldt alleen het moederland; maar art. 61 alin. 3, heeft een dergelijk voorschrift voor de koloniën ingevoerd.

Behalve de regeling van het muntwezen, heeft de Grondwet gemeend ook regeling van het toezicht op de samenstelling van de munt aan de wet optedragen. Vroeger belastte zij zich zelve met die taak en van daar dat er naar de constitutie van 1814 een college van raden en generaalmeesters van de munt zoude worden gevestigd, welks leden door den Koning gekozen werden uit een drietal candidaten, door de Staten-Generaal opgemaakt. De staatscommissie en de regeering van 1848 wenschten die instelling te handhaven. Alleen werd den Koning het recht om de leden vrij te kiezen teruggegeven, omdat er eigenlijk geen enkele afdoende reden bestond om de inmenging van de Tweede Kamer in die keuze te rechtvaardigen.

In de afdeelingen van de Tweede Kamer stonden echter sommige leden de meening voor, dat men een stap verder gaan moest. Naar hun inzien behoorde de instelling van het college van raden en generaalmeesters niet op de Grondwet zelve te steunen, maar kon het veilig aan den gewonen wetgever overgelaten worden, om zoodanige regeling van het toezicht in te voeren als zij,

lettende op tijden en omstandigheden, meest geraden zou oordeelen.

De juistheid van deze opmerking viel niet te loochenen en de Regeering heeft dan ook niet geaarzeld zich daarnaar te voegen en niet te luisteren naar de vertoogen van andere leden der Kamer, die het voortbestaan èn van het oude muntcollege èn van het recht der Tweede Kamer om candidaten voor te stellen in de Grondwet wilden waarborgen.

Bij de herziening der Grondwet in 1887 bleven de beide artikelen onveranderd.

De regeling van het toezicht en de zorg over de zaken van de munt heeft plaats gehad bij de wet van 1 Juni 1850 (St.bl. no. 25), waaraan nader uitvoering is gegeven bij K. B. van 2 Sept. 1850 (St bl. no. 56).

De geschillen, wier beslissing door die wet, overeenkomstig het grondwettig voorschrift, aan het nieuwe muntcollege is opgedragen, zijn veelal geschillen van administratieven aard, maar die beslissing is ook bindend voor de rechtelijke macht.

Jaarlijks brengt het muntcollege een verslag uit over de muntwerkzaamheden van het afgeloopen jaar, dat aan de Staten-Generaal wordt aangeboden.

De uitvoering van het muntwerk is opgedragen aan een muntmeester, die daarvoor een muntloon ontvangt naar een door den Koning vastgesteld tarief. Aan de leden van het muntcollege — met uitzondering van den muntmeester — is verboden, handel te drijven in edele metalen of in voorwerpen daaruit vervaardigd. Verder is hun opgedragen: 1o. het onderzoek van muntspeciën, die van valschheid of waardevermindering verdacht zijn; 2o. de uitspraak over de echtheid en het juiste gebruik der keurteekenen op de gouden en zilveren werken; de uitspraak over geschillen van allooi en essai.

MONTFOORT. J. C. STALENHOEF.

Vervoer en verkoop van buskruit.

Omtrent het vervoer en den verkoop van buskruit zijn het laatst bepalingen vastgesteld bij de wet van 26 April 1884 (Staatsblad no. 81) en bij het Koninklijk Besluit van 15 October 1885 (Staatsblad no. 187), een uitvloeisel van art. 1 van genoemde wet.

De wet van 1884 bevat enkel bepalingen betreffende het opsporen en straffen van de overtredingen, begaan tegen de door den Koning krachtens artikel 1 uitgevaardigde voorschriften en omtrent de inbeslagneming, vernietiging enz. van voorwerpen, waarmede de strafbare feiten zijn gepleegd.

Het kwam mij niet onnut vóor, eenige bepalingen uit gemeld Koninklijk besluit onder de oogen van de gebruikers van dit Tijdschrift te brengen. Er zullen toch weinig gemeenten zijn, waar die bepalingen of enkele daarvan niet van toepassing geacht kunnen worden.

Het vervoer van buskruit mag niet plaats hebben met de brievenpost, de pakketpost en met openbare middelen tot vervoer van personen. Met deze laatste gelegenheid kan het echter geschieden, zoo het buskruit behoort tot de uitrusting van reizende militairen, politie-beambten en ambtenaren der invoerrechten en accijnzen; of wanneer het geacht kan worden te behooren tot de uitrusting van het vaartuig. Reizigers mogen niet meer dan één kilogram buskruit bij zich hebben, dat goed verpakt is. Ook is het verboden geladen vuurwapenen op die vervoermiddelen te hebben.

Stoombooten, die niet bepaaldelijk gebezigd worden tot het vervoer van personen, mogen hoogstens 100 kilogram medenemen.

Deze bepalingen zijn niet toepasselijk op het vervoer van buskruit van eene Nederlandsche haven naar en ten behoeve van de overzeesche bezittingen en koloniën. De reeders van de vaartuigen zijn dan gehouden de passagiers met de verzending in kennis te stellen.

Stoomtrammen, niet dienende tot vervoer van personen, mogen ten hoogste 25 kilogram buskruit en 10000 metaalpatronen vervoeren. Voor het vervoer met stoomtrammen wordt, wat de toepassing van dit besluit betreft, alleen gehouden het vervoer, bedoeld bij art. 2 der wet van 9 Augustus 1878 (Staatsblad no. 124), dus het vervoer, dat met geene grootere snelheid dan hoogstens 15 kilometer per uur geschiedt.

Hoofdstuk II handelt over het vervoer van meer dan 100 kilogram buskruit.

Wanneer het vervoer van buskruit niet plaats heeft door en voor rekening van het Rijk, mag dat niet geschieden dan met verlof van den Commissaris des Konings in de provincie, waardoor het buskruit wordt vervoerd; of indien het vervoer door verschillende provinciën plaats heeft, van den Commissaris dier provincie, waar het vervoer begint. De Commissaris van laatstbedoelde provincie geeft van de verleende vergunning dadelijk kennis aan zijne ambtgenooten van de provinciën, waardoor het vervoer ook nog plaats heeft en zendt tevens afschrift daarvan aan den Minister van Oorlog. Wat bij de aanvraag om vergunning moet worden opgegeven, bepaalt art. 19, als:

1e. de hoeveelheid van het te verzenden buskruit en de wijze van inpakking;

2e. de naam der gemeenten, waaruit, waardoor en waarlangs het vervoer zal geschieden, met opgaaf van de bergplaats, waar het buskruit zal worden opgeslagen en van het vaartuig, waarin het zal worden overgeladen;

3e. de naam van den geadresseerde;

4e. wanneer het transport zal worden afgezonden;

5e. waarmede het buskruit zal worden vervoerd, en

6e. de naam van den voerman en bij vervoer te water die van den schippér en de vaartuigen.

Deze opgaven worden ook in de vergunning vermeld, evenals de tijd, waarvoor zij geldig blijft.

Aan de vergunning kunnen ook voorwaarden worden verbonden, niet strijdig met de bepalingen van het Koninklijk besluit.

Mocht het vervoer op een ander tijdstip plaats hebben dan in de vergunning is aangegeven, dan geeft de afzender van het buskruit hiervan terstond kennis aan den Commissaris des Konings, die de vergunning heeft verleend; deze bericht dit ook weder aan zijne ambtgenooten, onder wier ressort het vervoer nog meer plaats heeft.

De Commissaris des Konings ontvangt van elk vervoer van buskruit, voor rekening van het Rijk, bericht.

De Commissarissen geven van ieder vervoer, onverschillig of het buskruit voor het Rijk of voor particulieren is, kennis aan de Burgemeesters der gemeenten, uit-, in-, door- en langs welke het plaats heeft, opdat deze die maatregelen van voorzorg kunnen nemen, die zij in het belang der openbare veiligheid noodig en dienstig achten. Het spreekt van zelf, dat die maatregelen van den Burgemeester niet mogen strijden met de bepalingen van dit Koninklijk besluit, noch met de voorwaarden, die de Commissaris des Konings aan de vergunning heeft verbonden.

Bij elk transport moet een geleide van ten minste twee personen zijn, dat toeziet, dat de bepalingen, voor het vervoer van buskruit vastgesteld, en de voorwaarden, aan de vergunning daartoe verbonden en de maatregelen van voorzorg, veiligheidshalve genomen, behoorlijk worden nageleefd.

De tweede alinea van art. 25 bepaalt, welke stukken het hoofd van het geleide moeten worden verstrekt, nl.:

1°. eene beknopte instructie;

2°. een gedrukt exemplaar der wet van 26 April 1884 (Staatsblad no. 81);

3°. id. id. van het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (Staatsblad no. 187); en
wanneer het vervoer door en ten behoeve van particulieren geschiedt nog

4°. een afschrift der vergunning en van de daaraan verbonden voorwaarden.

Geschiedt het transport niet voor het Rijk, dan brengt het hoofd

van het geleide, na afloop van het vervoer, aan den Commissaris des Konings, die de vergunning heeft verleend, schriftelijk verslag uit.

Bij het vervoer moet er vooral voor gezorgd worden, dat de vaten of kisten, waarin zich het buskruit bevindt, bedekt zijn met haren of wollen kleeden of dekens en dat er geene wrijving kan ontstaan op hout of metaal.

Met uitzondering van de seinlichten mag geen vuur of licht aanwezig zijn op- of in de vaar- en voertuigen, waarmede het buskruit wordt vervoerd; ook mag daar niet gerookt worden. Dit laatste mag evenmin geschieden in de nabijheid van vervoermiddelen te lande. In de seinlichten mag niets anders worden gebrand dan raap-, patent- of slaolie; zij mogen niet op het vaartuig worden aangestoken of uitgedaan.

Wanneer de verpakking van de voorwerpen, waarin het buskruit zit, gevaar oplevert voor ontploffing, worden zij terstond in andere kleeden genaaid; het kruit mag niet opnieuw worden verpakt, dan wanneer het hoog noodig is.

Tegelijk met een transport van buskruit is het vervoer van lichtontvlambare stoffen verboden; wat daaronder wordt verstaan, zegt art. 30. Ook andere ontplofbare stoffen mogen niet worden vervoerd met buskruit, onverschillig of de hoeveelheid 100 kilogram te boven gaat of niet, behalve met stoomtrammen, waarmede, zooals reeds is vermeld, het vervoer van hoogstens 25 kilogram buskruit en 10.000 metaalpatronen is geoorloofd.

Het vervoer door de bebouwde kom eener gemeente moet zooveel mogelijk voorkomen worden; kan het niet anders, dan geschiedt het alleen bij dag en niet dan in de uiterste noodzakelijkheid 's nachts.

Nochtans mag het vervoer niet plaatshebben, dan nadat het hoofd van het geleide, die het transport minstens 300 Meters buiten de bebouwde kom der gemeente doet stilstaan, den burgemeester met het naderen van het vervoer heeft in kennis gesteld en van dezen bericht heeft ontvangen, dat hij de maatregelen van voorzorg, die hem in het belang der openbare veiligheid noodzakelijk voorkomen, heeft genomen of dat hij ze niet noodig acht.

Niet dan bij dringende noodzakelijkheid mag een transport binnen de bebouwde kom eener gemeente stilhouden en nooit bij fabrieken, ovens, smederijen en andere plaatsen, waar met vuur wordt gearbeid. De plaats, waar halt wordt gehouden, wordt dan bepaald door den burgemeester in overleg met het hoofd van het geleide. De eerste bepaalt ook de te nemen veiligheidsmaatregelen. Bij onweder houdt het transport te water of te lande stil op zoo mogelijk 300 Meters afstand van andere vaartuigen, van bewoonde gebouwen of van hoog opgaand houtgewas.

Voor het vervoer te lande gelden nog in het bijzonder de volgende bepalingen:

Aan elk voertuig is eene vierkante witte vlag bevestigd, waarvan de zijde minstens 0.5 meter lang is en waarop in zwarte letters duidelijk staat te lezen „b u s k r u i t”.

Het transport wordt voorafgegaan door iemand, die eene roode vlag omhoog houdt. De voertuigen moeten minstens 25 meters van elkander verwijderd zijn; bij het vervoer door de bebouwde kom eener gemeente kan hiervan worden afgeweken.

Het transport houdt op een afstand van 150 meters van eene spoorweglijn stil, waarna het geleide, alvorens den overweg te passeeren, zich overtuigt, dat geen trein in aantocht is en dat de op den weg gevallen sintels zijn uitgedoofd; heeft het vervoer plaats over een weg, die binnen dezen afstand van 150 meters evenwijdig loopt aan eene spoorweglijn, dan wordt te voren geïnformeerd, wanneer geen spoorweg daar langs rijdt, ten einde het vervoer als het kan a l s d a n te doen plaats hebben.

Het geleide maakt zoo weinig mogelijk gebruik van wegen, waarlangs het verkeer met stoomtrammen plaats heeft. Wanneer het niet anders kan en een tram aankomt, houdt deze stil op verzoek van den geleider met de roode vlag, die, zooals boven is vermeld, bij elk transport aanwezig moet zijn. De voertuigen, die dan aan den zijkant van den weg en uit den wind geplaatst worden, trekken niet voort, vóór de tram 150 meters voorbij is; de vuren van de locomotieven mogen gedurende het passeeren van het transport niet geopend of geroerd worden.

Bij het overvaren van een veer mogen op de pont geene andere voertuigen tegenwoordig zijn, noch personen, die niet voor het vervoer en het overvaren noodig zijn.

Bij het vervoer te water is vooral het volgende in acht te nemen:

Voor het vervoer worden overdekte vaartuigen gebruikt, liefst met beweegbare mast, ten einde deze bij onweder te kunnen strijken.

Niemand mag zich op het schip bevinden dan de schipper, zijne knechts en het geleide. Wanneer het vaartuig voor anker ligt moet altijd iemand op het dek de wacht houden.

Bij elk vaartuig moet zich eene goede roeiboot met toebehooren bevinden, benevens een scheepsroeper, minstens twee paar magazijnschoenen, en eene goed sluitende kist, waarvan de sleutel bij het geleide berust en waarin de seinlantaarns met hetgeen daarbij noodig is, worden geborgen.

Aan den top van de mast wappert steeds een witte vlag, waarvan de afmetingen minstens 1, 3 en 0,95 Meter zijn en waarop in zwarte letters duidelijk „b u s k r u i t" is gesteld, terwijl bij dag boven het roer eene roode vlag is geplaatst.

Er mogen niet meer dan vier vaartuigen tot het transport behooren, waarvan elk hoogstens 30000 kilogram buskruit mag bevatten en die gewoonlijk minstens 300 Meter van elkander verwijderd moeten zijn, mits zij niet gesleept worden. Worden zij wel gesleept, dan mag het transport uit niet meer dan twee vaartuigen bestaan. Tusschen sleepboot en vaartuigen moet dan een afstand van minstens 50 Meter zijn, terwijl het achterste vaartuig niet minder dan 300 Meter van de sleepboot van een ander transport moet verwijderd zijn.

Bij het schutten door eene sluis, gaat het transport vóór alle andere vaartuigen; moet het onder een spoorwegbrug door, dan houdt het 150 Meter van de brug stil, zoolang de signalen op onveilig en onvoorzichtig staan en blijft daar liggen, totdat die signalen zijn weggenomen.

Hoofdstuk III is gewijd aan de verzending en het vervoer van ontplofbare stoffen, de hoeveelheid van 100 kilogram niet te boven gaande.

Wanneer het kruit wordt vervoerd met een stoomtram, dan moeten de voorwerpen, waarin het zich bevindt, ingenaaid worden in haren of wollen dekens; geschiedt het vervoer door middel van een vaartuig, dan moet het kruit op minstens 4 meter afstand van de stookplaats worden gezet.

Het vervoer mag niet plaats hebben dan met een geleibiljet, afgegeven door den burgemeester van de gemeente, waaruit het kruit wordt afgezonden of bij in- of doorvoer van de gemeente, welke het transport hier te lande het eerst aandoet. Dat biljet wordt afgegeven aan den burgemeester der gemeente van bestemming. Heeft het vervoer plaats voor het Rijk, dan wordt het geleibiljet afgegeven door den afzender; het behoeft dan ook niet aan den burgemeester te worden vertoond.

De bepalingen van het besluit zijn niet van toepassing op het vervoer van eene hoeveelheid buskruit van hoogstens 3 kilogram; evenmin op het buskruit, behoorende tot de uitrusting van vaartuigen, noch op dat, hetwelk dient tot het nemen van proeven of het houden van oefeningen ten dienste van 's Rijks zee- en landmacht.

Ten aanzien van het vervoer van buskruit met spoortreinen gelden nog de bepalingen van het algemeen reglement voor het vervoer op de spoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 9 Januari 1876 (Staatsblad no. 7). Hiermede wordt volgens art. 44 van dat reglement geen buskruit vervoerd, met uitzondering van:

1e. de patronen en munitiën, die door troepen op marsch worden medegenomen, en

2e. hoogstens 25 kilogram buskruit en niet meer dan 5000 patronen voor 's Rijks dienst, mits verpakt op de wijze, daarbij aangegeven, nl.: het buskruit in een linnen zak, geplaatst in eene buskruitton, deze te zetten in eene daarvoor vervaardigde kist, met het opschrift „buskruit" en de patronen in dubbele goed gesloten kisten, waarop eveneens „buskruit" staat. Dit vervoer geschiedt alleen in goederentreinen.

De kisten worden gewikkeld in haren kleeden.

De wagens waarmede buskruit wordt vervoerd, worden achter aan den trein geplaatst.

Aan den verkoop van buskruit is in het besluit maar één artikel (67) gewijd, dat den verkoopers den plicht oplegt dezen handel in hunne aangifte voor het patentrecht bepaald uit te drukken.

Voor het bewaren is vergunning noodig van Burgemeester en Wethouders overeenkomstig de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad no. 95); voor hen, die reeds eene bewaarplaats vóór het inwerkingtreden dier wet hadden, kunnen Burgemeester en Wethouders die voorschriften geven, welke zij in het belang der openbare veiligheid wenschelijk achten.

Het is ieder geoorloofd eene hoeveelheid buskruit van ten hoogste 3 kilogram voorhanden te hebben; hiervoor is geene vergunning noodig.

BRIELLE. J. KARDUX.

Staking van stemmen bij benoemingen.

Bij K. B. van 6 April 1891 (St bl. no. 77) is vernietigd een besluit van den Raad der gemeente Coevorden van 27 Dec. 1890, waarbij eene benoeming was geschied met beslissing door het lot, nadat de stemmen hadden gestaakt, in de eerste vergadering, waarin die benoeming aan de orde was gesteld en welke vergadering onvoltallig was, op grond van strijd met art. 50 der Gem.wet.

Dit besluit rust op de volgende overwegingen:

„dat de tweede alinea van art. 50 der Gem.wet, in verband met de derde alinea bepaalt, dat bij staking van stemmen voor de eerste maal, in eene onvoltallige vergadering, het nemen van het besluit tot eene volgende vergadering wordt uitgesteld;

„dat de eerste alinea van dat wetsartikel ongetwijfeld ook bij voordrachten en benoemingen van personen toepassing vindt en in de wet geen grond wordt aangetroffen, die zou toelaten aan de tweede alinea van datzelfde artikel eene meer beperkte toepassing te geven."

Veranderingen in de kiezerslijsten door den Gemeenteraad.

Art. 14 der kieswet zegt, dat de Raad beslist over de bezwaren, tusschen den achtsten en den veertienden dag, nadat zij zijn ingediend, en de (kiezers)lijsten verbetert, zooals hij vindt te behooren.

Hier wordt dus gesproken van veranderingen in de kiezerslijsten, tengevolge van ingediende bezwaren. Van het recht van den Raad om daarin veranderingen te brengen, zonder dat bezwaren zijn ingediend, wordt in de wet niet gesproken.

Daar nu bij de wet den Raad de bevoegdheid daartoe niet is verleend, is hij er ook niet toe gerechtigd.

Zoo is het ook begrepen bij Kon. besl. van den 26 April 1865 (St.bl. no. 30) toen een Gemeenteraadsbesluit werd vernietigd, waarbij 8 personen op de kiezerslijst geplaatst werden, zonder dat er een bezwaarschrift was ingediend.

Toch zijn er in den laatsten tijd door menigen Gemeenteraad personen van de kiezerslijst geschrapt, zonder dat er bezwaren waren ingebracht.

Dit vindt echter zijn grond in de miss. van den Min. van Binn. Zaken van 30 Nov. 1887, waarin deze te kennen geeft, dat de opgaven, door de instellingen van weldadigheid gedaan aan den Gemeenteraad ingevolge art. 10*bis*, als bezwaarschriften moeten beschouwd worden, daar anders het door genoemd art. beoogde doel niet bereikt wordt.

Of de Minister het hierbij evenwel aan het rechte eind heeft valt te betwijfelen.

WESTKAPELLE. P. DE VOS.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 21. Geef eene verklaring van art. 2 der drankwet.

Onder de verschillende artikels der drankwet, bekleedt art. 2 ongetwijfeld niet de minst belangrijke plaats.

Het bevat in de eerste plaats het aantal vergunningen, dat in elke gemeente mag worden verleend. Het bepaalt dat het aantal te verleenen vergunningen niet meer mag bedragen dan:

in gemeenten van meer dan 50,000 zielen, 1 op iedere 500 inwoners;

in gemeenten met meer dan 20,000 en ten hoogste 50,000 zielen, 1 op 400 inwoners;

in gemeenten met meer dan 10,000 en ten hoogste 20,000 zielen, 1 op 300 inwoners;

in de overige gemeenten 1 op 250 inwoners;

een en ander echter met dien verstande, dat toeneming der bevolking geen verlaging van het maximum meebrengt.

Waar in deze eerste alinea sprake is van „bevolking" wordt bedoeld de feitelijke bevolking, daar er wordt gesproken van inwoners, terwijl voorts nog is bedoeld het cijfer, dat jaarlijks blijkt uit de bevolkingsregisters en niet dat, hetwelk verkregen wordt door eene tienjaarlijksche volkstelling. De toevoeging van deze alinea was noodig, daar anders een gemeente, geene 50,000 zielen tellende, 125 tapperijen hebben mocht, bij toeneming der bevolking b.v. 55000 er slechts 110 zou mogen hebben.

Verder is bij dat art. bepaald, dat door den Koning, Gedeputeerde Staten gehoord en op voorstel van den betrokken gemeenteraad, naar aanleiding van plaatselijke omstandigheden, een verhooging of verlaging van het maximum kan worden verleend. Deze vaststelling geschiedt voor een bepaalden termijn, die, desgevorderd, op dezelfde wijze kan worden verlengd.

Hieruit volgt dus, dat verlaging of verhooging van het maxi-

mum mogelijk is. De gemakkelijkste wijze om verhooging of verlaging te verkrijgen is, dat de gemeenteraden hun voorstel inzenden aan Gedeputeerde Staten, welke het dan, vergezeld van hun advies, aan den Minister van Justitie doen toekomen, die aan den Koning de betrekkelijke voordracht doet.

Bij de behandeling van het Wetsontwerp in de 2e Kamer werd de vraag gedaan of met „bijzondere plaatselijke omstandigheden" werd bedoeld de plaatselijke gesteldheid, aan iedere gemeente op den duur eigen, of zoodanige omstandigheden waardoor eene gemeente tijdelijk en bij uitzondering in een anderen dan in den gewonen toestand verkeert. Daarop antwoordde de Min. van Justitie: Niemand kan à priori zeggen of een bijzondere plaatselijke omstandigheid blijvend of tijdelijk is. Men begint te dispenseeren voor een bepaalden tijd; blijkt daarna dat de bijzondere omstandigheden tijdelijk waren dan wordt niet verlengd; in tegenovergesteld geval zal de termijn wel worden verlengd.

Als bijzondere omstandigheden, die verhooging wenschelijk maken kunnen beschouwd worden, de uitgebreidheid van het grondgebied der gemeente bij verspreide bevolking, het karakter eener marktplaats bij overigens beperkt zielental enz. terwijl verlaging wenschelijk kan geacht worden bij dichte bevolking op een weinig uitgestrekt grondgebied, bij gebleken voldoende voorziening in de behoeften door een bestaand kleiner aantal drankgelegenheden enz.

Het vervolg van het art. bepaalt, dat Burg. en Weth. eener gemeente, na bekomen machtiging van Ged. Staten, in bijzondere gevallen, vergunningen kunnen verleenen boven het vastgestelde maximum bij gemotiveerd besluit, in de *Staats-courant* te vermelden. Zij worden, zoodra zich daartoe de gelegenheid voordoet, binnen de grenzen van het maximum teruggebracht.

Het doel van deze bepaling is om het maximum te overschrijden ten behoeve van inrichtingen op wier behoud men prijs stelt, gelegenheden van gezellig verkeer, onderricht en uitspanning en die, niettegenstaande er ook sterkedrank gebruikt wordt, veeleer als afleiding tegen de dronkenschap dan als aanleiding daartoe kunnen worden aangemerkt; inrichtingen, die geheel beantwoorden

aan de toenemende behoefte van ons sociaal verkeer. De bedoeling is om ook daar, waar het wettelijk maximum door de plaatselijke omstandigheden volkomen gewettigd is en dus behouden moet blijven, toch aan nuttige of wenschelijke inrichtingen eene buitengewone vergunning onder behoorlijke voorwaarden te kunnen toekennen. Aldus mr. Van Gennep tot toelichting van zijn amendement tot inlassching van deze bepaling.

Wat onder „bijzondere gevallen" is te verstaan, is iets wat, onder goedkeuring van Ged. Staten, door Burg. en Weth. moet worden beslist.

De vraag heeft zich voorgedaan voor wiens rekening de kosten van de plaatsing in de *Staats-Courant* zijn. De Minister heeft deze vraag beantwoord door te zeggen: „het Gemeentebestuur, dat ze intusschen op den belanghebbende kan verhalen, en desverkiezende bij vooruitbetaling kan vorderen."

Van kostelooze plaatsing kan geen sprake zijn, daar nergens een voorschrift dienaangaande bestaat.

In *De Gem.-Stem* no. 1590 wordt het tegenovergestelde beweerd, nl. dat de vermelding in de *Staats-Courant* kosteloos moet geschieden.

Mij dunkt, waar geen wettelijk voorschrift dienaangaande bestaat, kan er volstrekt geen kostelooze plaatsing verlangd worden. De vergunning raakt den persoon die de vergunning vraagt en deze moet m. i. de kosten der plaatsing aan het Gemeentebestuur restitueeren.

De slotalinea van het art. luidt:

Bij plaatselijke verordening kan de gemeenteraad, onverminderd zijne bevoegdheid krachtens art. 135 der Gemeentewet:

1o. wijken, buurten of straten aanwijzen, waar verkoop van sterkedrank in het klein niet of niet dan onder zekere voorwaarden mag worden vergund;

2o. eischen stellen voor de localiteiten waar verkoop van sterkedrank in het klein mag worden vergund.

Omtrent deze verordeningen heeft de Min. van Just. in de 2e Kamer gezegd: „De in art. 2 bedoelde verordeningen bedreigen-

geen straf, daar dit onnoodig is. Wordt aan de verordening niet voldaan, dan wordt geen vergunning verleend; tapt men dan toch, dan valt men onder art. 16 en wordt dus gestraft krachtens de wet en niet krachtens eene gemeente-verordening.

Door de bevoegdheid, hen bij sub 1 dezer alinea verleend, zijn de gemeenteraden in de gelegenheid gesteld het verkoopen van sterkedrank in het klein tegen te gaan in inrichtingen (in havensteden), waar scheepsvolk wordt aangemonsterd, alsmede in huizen (in kleinere havenplaatsen), die door de binnenschippers worden bezocht tot het bekomen van vrachten.

Door de bevoegdheid om voorwaarden te stellen voor den verkoop in zekere wijken enz. wordt het mogelijk om b. v. tapperijen wel en andere inrichtingen niet uit een bepaalde straat te weren.

De sub 2 bedoelde verordeningen, omtrent het stellen van eischen enz. zijn niet toepasselijk op de inrichtingen bedoeld bij art. 28 der wet.

De gemeenteraad kan b. v. eischen stellen met het oog op de gezondheid, veiligheid en zedelijkheid van het algemeen.

Ten slotte merk ik op, dat omtrent deze laatste alinea vele vragen zijn gedaan en ook nog zijn te doen, zoodat een zuivere verklaring van deze niet tot de gemakkelijkste taak mag gerekend worden.

LISSE, April 1891. J. C. ZANEVELD,
Ambt. ter Secr.

Wij ontvingen onderscheidene, zeer vele goede antwoorden op deze vraag, en moeielijk was de keuze van het te plaatsen antwoord. Het stuk van den heer Zaneveld had te kampen met het opstel van den heer jhr. H. Van Panhuijs te Goes. Aan het antwoord van laatstgenoemde ontleenen wij het volgende, ten opzichte van de zinsnede waarbij den Koning de bevoegdheid wordt toegekend tot verlaging of verhooging van het maximum der vergunningen, welke zinsnede bij amendement van den heer jhr. mr. Roëll in de wet werd opgenomen:

„Hierdoor, meende de heer Roëll, zouden drie voordeelen behaald worden en wel:

1o. dat zoowel eene verhooging als eene verlaging van het maximum mogelijk wordt;

2o. dat ook de verlaging van het maximum niet geheel aan de gemeentebesturen wordt overgelaten, maar door den Koning, op voordracht van den gemeenteraad, zal geschieden;

3o. dat uit een constitutioneel oogpunt het stelsel der wet zal worden verbeterd, omdat het constitutioneel niet juist zou zijn, dat de wetgever een maximum herbergen bepaalt en tegelijk aan iederen gemeenteraad de vrije bepaling overlaat om dat maximum te verlagen.

Deze alinea, die eene permanente strekking heeft, werd aangevuld door een amendement van tijdelijke strekking door den heer Van Gennep; deze toch achtte het noodzakelijk, dat met het oog op het toenemend sociaal verkeer, aan enkele gelegenheden, die in eene bestaande behoefte zouden voorzien, tijdelijk vergunning kon worden verleend. Aan dit amendement is de volgende zinsnede van art. 2 te danken:

Vergunningen boven het vastgestelde maximum kunnen in bijzondere gevallen door burgemeester en wethouders eener gemeente, na machtiging van Gedeputeerde Staten, worden verleend bij gemotiveerd besluit in de *Staats-Courant* te vermelden. Zij worden, zoodra zich daartoe de gelegenheid voordoet, binnen de grenzen van het maximum teruggebracht.

Hieruit zien wij dus dat de bepaling, dat de vergunningen zoodra mogelijk binnen de grenzen van het maximum terug moeten worden gebracht, de strekking heeft, om de zoodanig verleende vergunningen slechts van tijdelijken aard te doen zijn.

Het besluit, waarbij dergelijke vergunningen worden verleend, moet met redenen omkleed in de *Staats-Courant* worden vermeld. Het is dus niet noodig, zooals ook blijkt door de verwerping van een voorstel van den Minister om het woord vermelden door plaatsen te vervangen, om het besluit in zijn geheel

over te nemen, men kan met een uittreksel volstaan, mits daaruit blijke, op welke gronden de vergunning is verleend."

De andere goede antwoorden waren van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, L. B. Van Bockhoven te Mijnsheerenland, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, P. Van der Grijp te Brielle, H. Jongsma te Witmarsum, G. A. Kesteloo te Domburg, L. Van Kreuningen Jr. te Wilnis, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. L. Willinge Prins te Laren (G.), J. Polderman te St. Maartensdijk, P. F. Reddingius te Ten Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, P. J. Wortman te Zaamslag en D. Wijnne te Elburg.

De Redactie.

Vraag 22. Welk college moet, bij het heffen van een evenredig schoolgeld, het on- en minvermogen der leerlingen beoordeelen? De Raad, of dat van Dagelijksch Bestuur?

Vóór de wijziging, die de wet tot regeling van het lager onderwijs heeft ondergaan in het jaar 1889, was de heffing van schoolgeld facultatief. Waar schoolgeld geheven werd, was dit voor kinderen van dezelfde klasse gelijk. Bedeelden en onvermogenden werden geheel, de minvermogenden werden geheel of voor een deel vrijgesteld. De Raad stelde de verordeningen op de heffing en invordering vast. B. en W. waren belast met de uitvoering. De beoordeeling wie on- en minvermogend zijn, stond aan B. en W. (M. B. Z. 16 Oct. 1880). Er was daarom ook bezwaar tegen de bepaling in eene verordening, dat on- of minvermogend zijn zij, die niet in den hoofdelijken omslag aangeslagen zijn (9 Nov. 1880, lett. I), of zij, die niet meer dan een in de verordening genoemd jaarlijksch inkomen hebben (17 Dec. 1880, lett. F). (Zie Hartman, bl. 187.)

Bij de wijziging is de heffing van schoolgeld imperatief gesteld. De laatste zinsnede van art. 48 werd ingetrokken en in art. 46 eene bepaling opgenomen, dat het schoolgeld voor ieder

kind van dezelfde klasse niet gelijk behoeft te zijn. Als regel is echter aangenomen bij art. 46 dat het schoolgeld gelijk is. Bij heffing van dit schoolgeld is de beoordeeling wie vermogend, wie minvermogend en wie onvermogend is, bij B. en W. Voor de heffing van evenredig schoolgeld is op den algemeenen regel, door art. 179*a* gem.wet gesteld, eene uitzondering gemaakt. Het laatste lid van art. 46 draagt het opmaken der kohieren op aan B. en W. en de vaststelling aan den Raad, onder goedkeuring van Ged. Staten. De artt. 264—266 der gem.wet zijn op deze heffing van toepassing.

In het ingezonden stuk van mr. d. V. in *De Gem.-Stem* no. 2044 is de schr. de meening toegedaan, dat in eene verordening op de heffing voor de laagste klasse geen minimum inkomen mag worden opgenomen. De redactie deelt in een onderschrift mede, dat verordeningen zijn goedgekeurd, waarin de maatstaf was opgenomen. In de verordening moeten vaste regels voor de heffing worden aangegeven. (*De Gem.-Stem* no. 2042.)

De minvermogenden kunnen gesplitst worden in minder- en minstvermogenden. (M. B. Z. *De Gem.-Stem* no. 2032.)

Alleen voor de heffing van evenredig schoolgeld van vermogenden maakt al. 5 van art. 46 eene uitzondering op den regel. De Raad stelt de kohieren vast en beslist daarbij wie tot de v e r mogenden behoort.

Door genoemde wetsbepaling is echter niet gederogeerd aan de bepalingen der gem.wet, wat de beslissing betreft wie on-, wie minvermogend is. Deze beslissing blijft aan B. en W. en kan ook geen practisch bezwaar ontmoeten. Nadat het kohier van de vermogenden door den Raad is vastgesteld en de vereischte goedkeuring heeft bekomen, beslissen B. en W. wie on-, wie minvermogend is.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Over bovenstaand onderwerp ontvingen wij, behalve het geplaatste opstel, goed gestelde stukken van de heeren E. Van Douwen te Dokkum, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom,

mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, G. A. Kesteloo te Domburg, L. Van Kreuningen Jr. te Wilnis, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St. Maartensdijk, P. F. Reddingius te Den Boer, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, P. J. Wortman te Zaamslag, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

De gevoelens der oplossers waren echter verdeeld. Er waren er die den raad, er waren er die B. en W. het oordeel over het on- en minvermogen der leerlingen wenschten overgelaten te zien. Aan welke zijde wij ons scharen, blijkt uit het geplaatste stuk. Wij kunnen daarbij mededeelen, dat de tegenwoordige Minister van Binn. Zaken ons gevoelen deelt. De gemeenteraad van Goes had verordeningen op de heffing en invordering van schoolgeld vastgesteld, geëvenredigd naar de gegoedheid der ouders of verzorgers, en aan B. en W. overgelaten de onvermogenden aan te wijzen en deze van schoolgeld vrij te laten. Gedep. Staten van Zeeland gaven in hun verslag, uitgebracht overeenkomstig art. 233 der Gem.wet te kennen, dat bij evenredig schoolgeld, naar hunne meening, het oordeel over de gegoedheid der leerlingen moest overblijven aan den raad, die ook de schoolgeldkohieren vaststelt. Tegen de bepaling dat B. en W. beoordeelen wie on- en minvermogend zijn, bestond bij den Minister geene bedenking. (Zie bladz. 170 hierna.)

De Redactie

Vraag 23. Is de akte van beteekening van een dwangbevel ter invordering van plaatselijke belastingen aan de formaliteit van registratie onderworpen? Is de ambtenaar, bedoeld in art. 261 der gemeentewet verplicht een repertoire te houden?

Ten opzichte der eerste vraag zij opgemerkt, dat uit art. 23 der wet van 22 Mei 1845 (St bl. no. 22) betreffende de vrijstelling van zegel en van het recht van registratie voor de rijksbelasting wel blijkt, dat dit art. ook toepasselijk is op plaatselijke

belastingen. Omdat er in die wet niet gesproken wordt over de formaliteit van registratie, acht ik deze ook voor de gemeentebelasting niet noodig.

Wat de tweede vraag betreft antwoord ik ontkennend.

Bij circulaire van den Minister van Financiën van 24 Sept. 1851 (P. W. 1399) was te kennen gegeven dat de bedoelde ambtenaren een repertoire moesten houden; doch deze circulaire is gewijzigd bij aanschrijving van 21 Sept. 1881 no. 10 (P. W. 6622) waarbij is beslist dat geen repertoire behoeft gehouden te worden. (Zie verder *De Gem.-Stem* no. 2054.)

DOMBURG. G. A. KESTELOO.

Mede zeer goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, A. De Klerck te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St.-Maartensdijk, P. L. Willinge Prins te Laren (G.), Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. Weerman te Delden, P. J. Wortman te Zaamslag en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 24. Zijn er ook voorschriften voor het houden van bijen? Wat kan daaromtrent bepaald worden?

In het K. B. van 31 Jan. 1824 (St.bl. no. 19) „betreffende vergunning tot oprichting van fabrieken, trafieken en andere inrichtingen, die bij eene ongepaste daarstelling of verandering het publiek met gevaar, schade of hinder kunnen bedreigen", werd niet gesproken over het houden van bijen. En daar art. 14 van genoemd K. B. luidde: „Door de vorenstaande bepalingen worden voor afgeschaft gehouden die welke vervat zijn in het decreet van 15 Oct. 1810 en alle andere welke met het tegenwoordige besluit strijdig zijn mochten," kunnen we zeggen dat onder de werking van het K. B. van 1824 een ieder bijen houden mocht waar en zooveel hij verkoos.

Laten we nu zien wat in later jaren over dit punt is beslist.

Bij vonnis van de Arr. Rechtbank te Assen dd. 25 Aug. 1858 was A. B. te de Wijk veroordeeld tot een geldboete ter zake van het plaatsen van korven met bijen binnen den afstand van 45 ellen van den weg. De Off. van Justitie vroeg cassatie en de H. R. wees toen bij een breed gemotiveerd arrest, waarvan ik kortheidshalve alleen de hoofdpunten mededeel, ook omdat het nog over eene andere veroordeeling van denzelfden persoon loopt, het volgende uit:

De boete is uitgesproken krachtens art. 471 no. 5 Str., maar de overtreding valt niet onder de zoodanigen die bij dat art. zijn strafbaar gesteld als overtredingen, rakende de p e t i t e v o i r i e, maar behoort tot de zoodanigen, waartegen de Prov. Staten krachtens artt. 2 en 3 van de wet van 6 Maart 1818 (St.bl. no. 12) straffen kunnen bedreigen binnen de grenzen daar gesteld.

De H. R. vernietigde het beklaagde vonnis voor wat betreft de schuldigverklaring en veroordeeling van den gereq. ter zake van het plaatsen van korven met bijen binnen den afstand van 45 ellen van den weg.

En uit kracht van art. 105 R. O. te dien aanzien ten principale recht doende op de als bewezen aangenomen daadzaken, verklaarde hij, dat die daadzaken daarstellen de overtreding, waartegen is voorzien bij art. 26 litt. *k* van het reglement op het beheer van wegen en waterloozingen in de provincie Drenthe van den 15 Juli 1852, goedgekeurd bij K. B. van 2 Aug. 1852 no. 57.

Het aangehaalde art. 26*k* luidt: „het is verboden om binnen den afstand van 45 ellen uit het midden der wegen, vlas of hennep te laten rooten, of geroot zijnde, uit te spreiden, alsook om binnen dien afstand korven met bijen te plaatsen."

Krachtens dit artikel werd A. B. schuldig verklaard en veroordeeld.

In 1866 werd van den Koning vernietiging verzocht van eene plaatselijke verordening, luidende: „de eigenaars of houders van bijen mogen de korven of verblijven der bijen niet plaatsen of houden binnen de wateren der stadssingels, en daarbuiten niet anders dan met toestemming van B. en W."

De vernietiging van deze bepaling werd gevraagd op grond dat zij in strijd was met het K. B. van 31 Jan. 1824 (St.bl. no. 19) als zijnde de bijenteelt een bedrijf, hetwelk volgens dat besluit vrij mag worden uitgeoefend en welks uitoefening door geene verordening van politie mag worden belemmerd.

Bij beschikking van den Min. v. Binn. Zaken dd. 26 Sept. 1866 no. 170/124 werd namens den Koning aan den adressant te kennen gegeven dat het maken van bepalingen omtrent het houden van bijen binnen den kring ligt van de bevoegdheid bij art. 135 der Gem.wet aan den Raad gegeven en dat geen strijd met andere wetsbepalingen of het algemeen belang gevonden is, zoodat er geene termen bestonden om aan zijn verzoek tot vernietiging gevolg te geven.

In het provinciaal verslag van Gelderland over 1867 blz. 135 sqq. is o. a. het volgende medegedeeld:

Het verbod om bijenstallen of bijenkorven te plaatsen op minderen afstand dan van 5 el van naburige erven in de kommen of bebouwde gedeelten der gemeente, bevatte naar het oordeel van Ged. Staten eene bepaling in het bijzonder belang der naburige erven en niet in het openbaar belang en was dus de raad krachtens art. 135 der gem. wet niet bevoegd daaromtrent te reglementeeren.

De Min. v. Binn. Zaken kon zich echter met deze bedenking niet vereenigen en gaf te dien aanzien te kennen, dat de bedoelde bepaling strekte om te zorgen, dat de veiligheid ook op eigen grond niet door naburen in gevaar werd gebracht en dit was naar het oordeel van den Minister een zaak van politiezorg, die veiligheid was een eisch van openbare orde.

Bovendien kon de bepaling gerangschikt worden onder die, waarnaar art. 703 B. W. verwijst.

Ged. Staten kwamen op de quaestie terug.

Zij gaven te kennen dat weliswaar veiligheid op eigen grond alleszins door voorwerpen op naburige erven aanwezig, zoowel als door handelingen van naburen in gevaar kan worden gebracht, maar dat bij de beoordeeling der bevoegdheid van den Raad tot

vaststelling der bedoelde bepaling de eenige vraag kon zijn of bescherming dier veiligheid, de bescherming van het naburig erf alleen, het bijzonder belang daarvan of van zijnen eigenaar, dan wel een openbaar gemeentebelang beoogde; dat de bescherming dier veiligheid alleen in het laatste geval een eisch van openbare orde was, daar toch de handhaving dier orde haar eenigen rechtsgrond had in het openbaar belang en dáartoe de bevoegdheid van den gemeenteraad tot vaststelling van politie-bepalingen bij art. 135 der Gemeentewet was beperkt.

Het verbod nu, tot het plaatsen van bijenkorven in de nabijheid van naburige erven, bedoelde en regelde huns inziens niets anders dan het privaat belang van die erven en hunne eigenaars. Dit was eene zaak van burgerlijk recht. Nu kon wel art. 703 B. W. de gemeentebesturen bevoegd gemaakt hebben tot aanvulling en toepassing van dat recht in bijzondere plaatsen, maar de nakoming daarvan kan niet krachtens regeeringsrecht door strafbedreiging worden verzekerd. Uit de burgerlijke wetgeving kan dat recht niet worden ontleend. (Verg. prov. verslag v. Zeeland 1866 blz. 195).

Deze nadere beschouwingen deden echter den Min. niet van gevoelen veranderen. Z.Exc. kon niet toegeven dat de bedoelde bepaling buiten het gebied der politie zoude liggen, aangezien toch de taak eener goede politie ook was, te zorgen dat de veiligheid op eigen grond niet door naburen in gevaar werd gebracht, gelijk door het houden van bijenstallen kon geschieden. Terwijl door Ged. Staten in de bepaling slechts de bescherming van het bijzonder belang van den eigenaar werd gezien en dit tegenover het openbaar gemeentebelang werd gesteld, was het, volgens het oordeel van den Min., inderdaad een algemeen belang dat overal de eigenaar tegen bedoelden last van naburen beschermd zou zijn, evenals b.v. de naburen beveiligd moesten zijn tegen onvoorzichtigheden, die brand konden veroorzaken.

Dat verder de bepaling in elk geval slechts als uitvloeisel van art. 703 B. W. zou zijn te beschouwen en er alzoo op de overtreding geene straf zou kunnen worden bedreigd, kwam den Min.

mede niet juist voor. Die wetsbepaling strekte niet om aan den raad eenige bevoegdheid te geven, maar alleen om te doen uitkomen, dat de burgerlijke rechten van naburen ook nog van bijzondere verordeningen afhangen, gelijk art. 625 B. W. in het algemeen de beschikking over den eigendom mede van het politierecht afhankelijk stelt.

Art. 703 B. W. was mitsdien alleen aangehaald om te doen opmerken dat ook de burgerlijke wetgever omtrent onderwerpen als de bedoelde bijzondere verordeningen erkende.

Op deze gronden gaf de Min., op machtiging des Konings te kennen, dat er geene termen tot vernietiging der bedoelde bepalingen gevonden waren. (Verg. ook *De Gem.-Stem* 1557.)

Uit het bovenstaande blijkt, dunkt mij, duidelijk genoeg dat zoowel provinciale als gemeentebesturen bevoegd zijn bij verordeningen voorschriften te geven omtrent het houden van bijen en dit binnen bepaalde kringen te verbieden.

Ook in *De Gem.-Stem* 1178, 1179 en 1180 wordt over deze zaak gehandeld.

De wet van 2 Juni 1875 (St.bl. no. 95) over het oprichten van inrichtingen die gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, waardoor het K. B. van 31 Jan. 1824 (St.bl. no. 19) is vervallen, heeft aan gemelde besturen die bevoegdheid niet ontnomen.

Mr. W. Th. GROTHE,
Vol. te Maartensdijk.

Wij gelooven niet, dat een der medewerkers onze keuze van een antwoord op de 24e vraag zullen misbillijken. Het stuk van den heer Grothe had zoovele verdiensten in ons oog, dat wij niet aarzelden het voor plaatsing af te zonderen. Echter werden ook goede antwoorden ingezonden door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, P. Van Gosliga te Tjerkwerd, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerck te Ridderkerk, A. J. Van Luyk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St. Maartensdijk, P. L. Willinge Prins te Laren (G.), Z. W. Van Teylingen te Middelburg, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse. De Redactie.

VRAAG 25. Hoe moet gehandeld worden, als iemand een buitenlandsch paspoort verlangt.

Komt iemand ter secretarie om een buitenlandsch paspoort, dan vrage men hem voor welk land hij dit noodig heeft. Meent hij het noodig te hebben voor 's rijks overzeesche bezittingen, dan behoeft geen pas te worden afgegeven, daar de vertrekkende slechts heeft in acht te nemen de voorschriften die bij K. B. van 1 Sept. 1871 (St.bl. Ned.-Indië 1872 no. 38) voor Nederlanders, Europeanen en daarmee gelijk gestelde personen zijn vastgesteld. Voor alle andere landen is het echter wenschelijk en voor vele rijken verplichtend het buitenlandsch paspoort te kunnen vertoonen. Zoo is het o. a. voor Rusland verplichtend gesteld. (Zie Prov. Blad Z.-Holl. 1873 no. 121). Men zij echter voorzichtig zoo'n pas niet te lichtvaardig bij den Commissaris des Konings aan te vragen, want zij mogen niet worden uitgereikt voor landen die, volgens artt. 5 en 10 van het Besl. Souv. Vorst 12 Dec 1813, door vijandelijke macht zijn bezet. Bovendien moet de Burgemeester kunnen verklaren in zijn brief aan 's Konings Commissaris „dat hem geene bedenkingen bekend zijn tegen het verleenen van een buitenlandsch paspoort aan N. N., wiens signalement, als ouderdom, lengte, haar, wenkbrauwen, baard, oogen, neus, mond en bijzondere teekenen, met de handteekening ook bij dat schrijven moet worden opgenomen. De Minister van Buitenlandsche Zaken geeft op deze verklaring het buitenlandsch paspoort af, dat volgens Miss. van den Min. van Buitenl. Zaken van 29 Maart 1844 ter vergoeding van zegel en legesgelden voor één persoon *f* 4,95 kost, voor 2 of meerdere personen *f* 8,40. Kan men het bovenstaande niet verklaren, dan doe men m. i. het best den aanvrager naar 's Konings Commissaris te verwijzen. Vraagt men voor onvermogenden aan, dan voege men er eene verklaring van het plaatselijk bestuur bij, dat de aanvrager werkelijk onvermogend is. Dan wordt alleen een buitenlandsch paspoort afgegeven dat vrij van zegel is.

MAASLAND. M. VAN DER LELY.

Goede, zelfs zeer goede antwoorden werden ingezonden door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. A. C. Van Dort te Bergen-op-Zoom, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerck te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Polderman te St.-Maartensdijk, P. L. Willinge Prins te Laren (G.), Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 JUNI 1891.

---

31. Is het advies van den Franschen Staatsraad, dd. 30 Maart 1808 nog van rechtsgeldige kracht?

32. Welke beteekenis moet gehecht worden aan de woorden: „of daartoe behooren" in art. 421 van het B. W.?

33. Moet de handteekening van den A. v. d. B. S. onder een uittreksel uit de registers (art. 24 B. W.) altijd gelegaliseerd zijn?

34. Wie worden geacht „hoofd van politie" te zijn, voorkomende in de wet van 5 Juni 1875 (St.bl. no. 110)?

35. Wie zijn verplicht en bevoegd tegen overtredingen van de zegelwet te waken?

Schoolgeldheffing.

Omtrent de Verordening, door den Raad der gemeente Goes vastgesteld, waarvan in het onderschrift op vraag 22 hiervoren sprake is, vindt men in de *Goesche Courant* van 12 Mei 1891 het volgende.

De bedenkingen van Ged. Staten waren:

1o. dat, overeenkomstig art. 46 der wet, niet kan volstaan worden met een lijst der verschuldigde schoolgelden naar het kohier van den H. O., maar dat *afzonderlijke* kohieren naar denzelfden maatstaf opgemaakt en door den Raad vastgesteld worden;

2o. dat de beoordeeling, wie onvermogend zijn, aan den Raad moest overgelaten worden;

3o. dat voor kinderen van elders *niet* een ander schoolgeld mocht geheven worden dan voor kinderen uit deze gemeente;

4o. dat een maatstaf ontbreekt voor de kinderen welke te Goes verblijven en schoolgaan, doch wier ouders buiten Goes, b.v. buitenslands of in de koloniën, woonachtig zijn.

Laatstgenoemde categorie was door B. en W. stilzwijgend geacht als te behooren onder de bij het ontwerp genoemde *kinderen van elders*. (In het nieuwe ontwerp zijn nu beide categorieën genoemd).

De Minister van Binnenl. Zaken vereenigde zich met de 1e en 4e bedenking. Tegen de bepaling van het heffingsbesluit, dat B. en W. beoordeelen wie onvermogend zijn en dus van de betaling van schoolgeld zijn vrijgesteld, bestond echter bij den Minister geene bedenking. Ook art. 3 van dat besluit kon, zijns inziens, behouden blijven; voor kinderen van buiten de gemeente kan geen sprake zijn van het vermoedelijk inkomen van de ouders of van de kinders zelve, dat tot grondslag van den aanslag in den H. O. te Goes dient. Het schoolgeld van *f* 60 's jaars is

ongeveer het gemiddelde van het minimum en het maximum en het art. kan daarom geacht worden, niet met de 1e al. van art. 48 der wet in strijd te zijn.

Bij deze verordening zijn dus eenige beginselen uitgemaakt, welke op het gebied van schoolgeldheffing van beteekenis zijn:

1o. dat, naar welken maatstaf ook berekend, bij evenredige schoolgeldheffing *afzonderlijke kohieren* noodig zijn;

2o. dat de beoordeeling wie onvermogend zijn bij Burg. en Weth. behoort;

3o. dat voor kinderen van buiten de gemeente een *gelijk* schoolgeld kan worden vastgesteld, ook al wordt dit voor de kinderen binnen de gemeente naar evenredigheid geheven.

De verordeningen zijn nu opnieuw ter goedkeuring opgezonden. Wordt deze verkregen — wat nu waarschijnlijk is — dan zal met ingang van 1 Sept. a. s. het schoolgeld op school E bedragen: voor kinderen, wier ouders zijn aangeslagen in den hoofd. omslag op een inkomen

van hoogstens			*f* 800,—	's jaars	*f* 10,—
"	*f* 801,—	tot	- 1100,—	"	- 20,—
"	- 1101,—	"	- 1700,—	"	- 30,—
"	- 1701,—	"	- 2300,—	"	- 40,—
"	- 2301,—	"	- 3100,—	"	- 50,—
"	- 3101,—	"	- 4100,—	"	- 60,—
"	- 4101,—	"	- 4700,—	"	- 70,—
"	- 4701,—	"	- 6200,—	"	- 80,—
"	- 6201,—	"	- 8000,—	"	- 90,—
"	- 8001,—	en	daarboven	"	- 100,—

Onvermogenden, ter beoordeeling van B. en W., zijn van schoolgeld vrijgesteld, terwijl nu natuurlijk de bepaling van het gratis schoolgaan bij goeden aanleg vervalt.

In de volgende aflevering zullen wij de verordeningen met de toelichting opnemen. DE REDACTIE.

De 6 Mei 1891.

Bovenstaande dagteekening is niet onderscheiden van anderen door het een of ander feit op het gebied van het administratief recht en toch plaats ik die dagteekening boven een opstel in het Tijdschrift. Ik gevoel behoefte een enkel woord te richten tot de vroegere en latere medewerkers aan dat Tijdschrift, waaronder verscheidene mijner leerlingen, en tevens door het Tijdschrift, tot hen, die in vroeger of later tijd door mij werden onderwezen, doch wier tegenwoordige werkkring niet toelaat hunne pen voor het Tijdschrift ten beste te geven.

Heb dank, gij allen! Gij hebt mijn 60en jaardag voor mij gemaakt tot een feestdag, die zoolang ik leef, in mijne herinnering zal voortleven. De 6 Mei 1891 staat met gulden letteren in het boek mijns levens gegrifd, en zonder trots, maar uit een gevoelvol en erkentelijk hart geweld, schrijf ik het neder: „wat ik ondervonden heb, ging mijne stoutste verwachtingen te boven."

Ik zal niet gewagen van de vele blijken van deelneming, mij betoond van buiten den kring van het Tijdschrift en van dien mijner élèves, voor wie ik zoowel theoretisch als praktisch als mentor ben werkzaam geweest, want dan zou ik stoffe hebben voor een geheel boekdeel. Ik wil alleen mededeelen, wat door die twee groepen werd gedaan.

—

Uitgenoodigd om met mijne familie des middags te 12 uren in de Trouwzaal ten Raadhuize te komen, werd ik daar, door den heer A. A. Van Dellen, Commies ter Secretarie, in tegenwoordigheid van vele élèves, volgenderwijze toegesproken.

Geachte Jubilaris!

Toen voor eenigen tijd een onzer ter sprake bracht om uw 60en geboortedag niet onopgemerkt te doen voorbij gaan, vond dit zoo algemeenen bijval, dat de Secretarie onmiddellijk aan het werk toog, en besloot al uwe vroegere leerlingen, die ter secretarie onder uwe leiding waren werkzaam geweest tot deelname uit te noodigen.

Van bijna allen ontvingen wij ruime en hartelijke medewerking.

En ofschoon enkelen om verren afstand, anderen om familie-omstandigheden of andere redenen hier thans niet tegenwoordig zijn; zoo geloof ik dat het hun allen leed doet, dat zij niet, even als wij, hier tegenwoordig zijn om u persoonlijk hun gelukwensch te kunnen aanbieden.

En geen wonder, ieder die van uwe veelomvattende kennis profiteert, moet met achting daarvoor worden vervuld, terwijl bovendien uwen humanen en aangenamen omgang met ons dankbaarheid vordert.

Het is daarom dat ik, namens uwe vroegere en tegenwoordige leerlingen die onder uwe leiding ter secretarie waren of zijn werkzaam, de eer heb u dit souvenir aan te bieden, met album der gevers, terwijl de boden Van Houten en Visser met ons hierbij deze bloemen voegen.

Moge het u gegeven zijn dat ge nog tal van jaren met uwe familie in gezondheid dezen dag met genoegen moogt herinneren!

Ik heb gezegd.

Het souvenir bestaat uit eene pendule en twee candelabres van zwart marmer, met rood marmer ingelegd, uit het magazijn van de Compagnie des Bronzes (Spuistraat 27) te 's-Gravenhage. Getuigt het stuk van den smaak der Commissie met den aankoop belast, het beveelt tevens gezegde Compagnie ten zeerste aan bij allen, die voor deze of gene gelegenheid naar een souvenir omzien.

Het geschenk was vergezeld van een album, keurig gebonden in rood juchtleder, waarin deze opdracht, vervaardigd door den calligraaf C. J. A. Van Hoek Riemens te Goes:

„Aan den heer H. G. Hartman Jz, secretaris der gemeente Goes, wordt bijgaand souvenir, als bewijs van hoogachting, aangeboden, bij gelegenheid zijner 60e verjaring, van zijne oud-leerlingen en zijne leerlingen."

De namen der gevers volgden en zijn: L. A. Paardekooper Overman, notaris te *'s-Gravenpolder*, A. A. Van Dellen, commies ter secretarie te *Goes*, D. P. Prumers te *'s-Gravenpolder*, L. A. Tindal Hallungius, oud-adj.-commies ter secretarie van Goes te *Steenbergen*, W. F. K. Lenshoek, administrateur te *'s-Heer Arendskerke*, P. E. Huet, *Zuid-Afrika*, J. A Neeteson, secretaris te *Schoondijke*, J.

Van der Bilt, secretaris te *Kloetinge,* F. D. A. Baron Van Boetselaar, burgemeester te *Renesse,* jhr. U. E. Lewe Van Nijenstein, adjunct-commies ter secretarie van *Goes,* jhr. H. Van Panhuijs, volontair te *Goes,* N. De Jong Posthumus, volontair te *Goes.*

Mijn gemoed was te vol, om veel te kunnen zeggen, maar de traan, die in mijn oog welde, zal, hoop ik, de beste tolk mijner erkentelijkheid geweest zijn.

—

Des namiddags ten twee uren vervoegde zich ten mijnen huize eene commissie, uit de medewerkers van het Tijdschrift, waaronder ook vele leerlingen zijn, bestaande uit de heeren G. Alings Sevenhuijzen, J. J. Kluit, J. C. Stalenhoef en R. Rosema, secretarissen van Duivendijke, Pernis, Montfoort en Charlois, die mij een keurig-artistiek bewerkten fauteuil aanbood, en bij monde van eerstgemelde de volgende toespraak hield:

Geachte Heer Hartman!

Hartelijk geluk gewenscht, jubilaris van 60 jaren! namens ons allen, met dezen feestdag! Ziet hem, omringd door uwe naaste familiebetrekkingen, nog menigmaal in gezondheid wederkeeren, toegerust met de noodige kracht en lust om uwe dagtaak naar behooren uit te voeren!

Ofschoon onze wensch ook uw persoon, als man en vader, en Secretaris der gemeente Goes, geldt, betreft deze toch voor het oogenblik meer den man van wetenschap en kennis, die zich op het gebied van het Administratief Recht, vooral wat de gemeente betreft, een naam heeft weten te verwerven, die van Noord tot Zuid en van Oost tot West in ons land, met eere genoemd wordt. — Die bekendheid en vereering hebt ge voornamentlijk te danken aan uwen lust en ijver om de kennis van dat recht, zooveel mogelijk door geschrift en daad te verspreiden en zoodoende mede te werken tot het vormen van goede ambtenaren, bekwaam om hunne taak naar behooren uit te voeren. — Het Tijdschrift ter beoefening van het Administratief Recht, waaraan ge om zoo te zeggen het levenslicht hebt geschonken en welks hoofdredacteur ge zijt, legt daarvoor eene schoone getuigenis af.

De eerste jaargang zag in 1884 het licht, toen in het vooraf-gegane jaar de Ned. Vereen. voor Gem.-Ambtenaren (later voor

Gem. Belangen genoemd) besloten had diploma's van bekwaamheid als Adspirant-Secretaris of Ambt. ter Secr. uit te reiken, na voorafgaand examen. De redactie daarvan stelde zich ten doel de jongelui, die zich in de gemeente-administratie wenschten te bekwamen en dat examen af te leggen, behulpzaam te zijn, hen in te lichten omtrent verschillende deelen van het programma, daarvoor vastgesteld, hen zelf werkend te doen optreden en eene vraagbaak te geven op den weg hunner studie.

Dat doel is verwezenlijkt, voornamentlijk, heer Hartman! door Uwen ijver en werkzaamheid. Daarbij werd nog eenen schriftelijken cursus door U geopend, waarvan ook zij, die elders woonden, konden profiteeren.

Dat Tijdschrift en dien cursus waren oorzaak, dat ook ik U nader leerde kennen en achting voor U kreeg.

Steeds hebt gij mij lust en moed ingeprent om mij verder in de gemeente-administratie te bekwamen, door welke studie ik haar lief kreeg.

Het was mij daarom eene aangename taak, toen ik dezen feestdag vernam, werkzaam te mogen zijn om vroegere en tegenwoordige medewerkers van genoemd Tijdschrift en anderen voor te stellen U op dezen dag een blijk van waardeering te geven.

Dit voorstel werd van verschillende zijden met zeer veel sympathie begroet, waarbij mij de gewenschte medewerking werd toegezegd, waarvoor ik mijnen dank betuig, en die tengevolge heeft, dat wij heden voor U zijn verschenen, om U, met onzen gelukwensch, ook dat blijk van waardeering aantebieden.

Het bestaat uit dezen fauteuil met dit album, waarin de opdracht en de namen der gevers voorkomen.

Gebruik dezen zetel nog vele jaren en rust daarin uit van uwen arbeid, welke wij wenschen, dat ook nog lang ten goede moge komen van de gemeente-administratie en van hen die zich daarin wenschen te bekwamen.

Ook uwe naaste familiebetrekkingen hier tegenwoordig wenschen wij heil met dezen feestdag.

Ook dit geschenk was vergezeld van een album, gebonden in blauw fluweelen pluche met Gothische koperen sluiting en waarin eene opdracht in prachtige kleuren calligraphie van den heer J. Rovers, calligraaf te Rotterdam.

De opdracht luidt:

Aan den heer H. G. Hartman Jz., *Hoofdredacteur van het Tijdschrift ter beoefening van het Administratief Recht, van tegenwoordige en vroegere medewerkers, oud-leerlingen en vereerders.*

De namen van hen, die hebben bijgedragen staan vermeld op de volgende bladzijden, twee aan twee, en wel: H. A. Aalfs, G. Alings Sevenhuizen, W. J. Berghuis, J. A. Van Bokhoven, E. J. Brinkhuis, A. Callenfels, Eugene Crets, E. A. Daniëls, J. Van den Dries, P. Den Engelsen, J. Fabricius, L. J. Van Helvoirt, C. N. Van der Heijde, J. Hogenboom, G. A. Kesteloo, J. J. Kluit, B. Koker te Rijp, B. Koker te Driebergen, H. A. Nab, C. A. W. Nairac, F. Niemantsverdriet, J. Polderman, R. Rosema, H. C. Rutgers, J. Scherphuis, G. Schoonus, G. Siccama, J. C. Stalenhoef, C. Van Strien, IJsbr. Swart, W. S. J. Tenkink, W. H. Tulp, R. A. Verploegh Chassé, K. Vortman, G. De Vries, A. W. Van Walchren, G. Weerman, G. B. Werther, P. J. Van de Wetering, A. De Wilt, S. Wijbenga, M. F. Zachariasse, J. C. Zaneveld.

Ook nu had ik geene woorden, maar gevoelde zooveel te meer. Wat ik gesproken heb, weet ik mij niet goed meer te herinneren, maar wel weet ik, dat dankbaarheid mijn gemoed doortrilde en ik mijne gevoelens weergaf, zooals zij mij de woorden in den mond legde.

—

Den geheelen dag ontving ik vele bezoeken en nog talrijker kaartjes en brieven, waarvan meerderen vergezeld waren van keurige, enkele zelfs kostbare geschenken.

Ik eindig dit opstel met herhaling der woorden: **Heb dank, gij allen! Gij hebt mijn 60e jaardag voor mij gemaakt tot een onvergetelijken feestdag.**

De Hoofdredacteur,

Goes, 12 Mei 1891. H. G. HARTMAN Jz.

Evenredige Schoolgeldheffing.

In de gemeente Goes bestaat eene school tot voortgezet lager onderwijs voor meisjes, waar een schoolgeld geheven wordt van vijftig gulden per jaar voor iedere leerlinge. Door de plaatselijke commissie van toezicht werd de aandacht van Burgemeester en Wethouders gevestigd op de vraag, of het niet wenschelijk ware een verschillend schoolgeld te heffen in verhouding naar de gegoedheid der ouders? Sommige leden waren vóór een dusdanige regeling, terwijl anderen het bezwaar opperden, dat het moeielijk zou zijn de grens te bepalen, te meer, daar het kohier van den Hoofdelijken Omslag, volgens hunne meening, geen zuiveren maatstaf kon genoemd worden.

B. en W. gaven daarop het volgende aan de plaatselijke commissie te kennen:

„De kwestie of het raadzaam zal zijn om op school E. een verschillend schoolgeld te heffen in verhouding tot de gegoedheid der ouders, werd, reeds eenigen tijd geleden, ook in ons college besproken. Nu het denkbeeld ook bij uwe commissie is opgekomen, zijn wij bereid de invoering van dat stelsel nader te overwegen. In verband daarmede was het voor ons zekere teleurstelling, dat de commissie á priori schijnt te ontraden, daarbij den voor de hand liggenden maatstaf van het kohier van den Hoofdelijken Omslag toe te passen. Is deze onze opvatting juist, dan houden wij ons aanbevolen door de commissie een anderen maatstaf of eene andere regeling te worden aangewezen."

De commissie antwoordde daarop, dat zij, bij nadere overweging kon medegaan om het kohier van den Hoofdelijken Omslag als maatstaf te nemen. Zij zou het wenschelijk achten daarbij eene groepeering van klassen te vormen, doch niet met al te groote afstanden, wat de bepaling van het schoolgeld betreft.

B. en W. hebben daarop ontworpen de volgende verordeningen.

A. Op de heffing.

Art. 1. Ten behoeve der gemeente Goes, wordt voor het onderwijs in school E van ieder schoolgaand kind, geheven een schoolgeld, dat, met uitzondering van de kinderen, welke in art. 3 dezer verordening zijn bedoeld, bedraagt, naar de onderscheiding in art. 2 vermeld:

Voor de eerste klasse	*f* 20	's jaars
〃 〃 tweede 〃	〃 30	〃
〃 〃 derde 〃	〃 40	〃
〃 〃 vierde 〃	〃 50	〃
〃 〃 vijfde 〃	〃 60	〃
〃 〃 zesde 〃	〃 70	〃
〃 〃 zevende 〃	〃 80	〃
〃 〃 achtste 〃	〃 90	〃
〃 〃 negende 〃	〃 100	〃

Art. 2. Het schoolgeld wordt geheven naar het vermoedelijk inkomen van de ouders, of wanneer deze overleden zijn, van de leerlingen zelve, dat tot grondslag van den aanslag in den Hoofdelijken Omslag dient, zulks naar de bij het aannemen der leerlingen voor dat jaar vastgestelde en de gedurende hun schoolbezoek vastgesteld wordende kohieren van den H. O. De eenmaal bepaalde aanslag blijft het geheele schooljaar van kracht.

Tot de eerste klasse worden gerekend (behoudens de uitzondering, volgens oordeel van B. en W. voor onvermogenden, welke van de betaling van schoolgeld zijn vrijgesteld) zij, die in den Hoofdelijken Omslag aangeslagen zijn tot hoogstens . *f* 1100

tot de 2de klasse van	*f* 1101	tot	*f* 1700
〃 〃 3de 〃 〃	〃 1701	〃	〃 2300
〃 〃 4de 〃 〃	〃 2301	〃	〃 3100
〃 〃 5de 〃 〃	〃 3101	〃	〃 4100
〃 〃 6de 〃 〃	〃 4101	〃	〃 4700
〃 〃 7de 〃 〃	〃 4701	〃	〃 6200
〃 〃 8ste 〃 〃	〃 6201	〃	〃 8000
〃 〃 9de 〃 〃	〃 8001	en daarboven.	

Art. 3. Voor kinderen van elders is een schoolgeld verschuldigd van zestig gulden 's jaars voor elk hunner.

Art. 4. Het schooljaar loopt van 1 September tot 31 Augustus en wordt voor het schoolgeld verdeeld in vier kwartalen, eindigende den 30 November, 28 Februari, 31 Mei, en 31 Augustus.

Gedeelten van kwartalen worden bij de berekening van het schoolgeld voor geheele gehouden.

Art. 5. Het schoolgeld is verschuldigd door ouders, voogden of verzorgers der leerlingen, die van de school gebruik maken.

Art. 6. Deze verordening treedt in werking den . . . .

B. Op de invordering.

Art. 1. Binnen drie dagen na het eindigen van ieder kwartaal van het schooljaar wordt door het hoofd der school aan Burg. en Weth. ingezonden een lijst, inhoudende de namen der leerlingen, die in het afgeloopen kwartaal de school bezocht hebben.

Art. 2. De lijst, door Burg. en Weth. aangevuld met het verschuldigde bedrag, overeenkomstig art. 1—3 der verordening op de heffing, wordt vóor den tienden der maand, volgende op het geëindigde kwartaal, na voor gezien geteekend te zijn, gesteld in handen van den ontvanger der gemeente, welke belast is met de invordering der schoolgelden.

Art. 3. Het schoolgeld moet betaald worden op vertoon der kwitantie, of hoogstens binnen acht dagen daarna.

Art. 4. Voor elk kwartaal, waarin een leerling de school in het geheel niet bezoekt, is geen schoolgeld verschuldigd, wanneer dit zijne oorzaak vindt in:

a. Verwijdering van de school.

b. Overlijden.

c. Vertrek uit de gemeente.

d. Onmogelijkheid, ter beoordeeling van B. en W., om de school verder te bezoeken.

Art. 5. De artikelen 258 tot en met 262 der wet van 29 Juni 1851 (St.bl. no. 85) voor zooveel gewijzigd bij de wet van

7 Juli 1865 (St.bl. no. 79) worden op de invordering dezer belasting toepasselijk verklaard.

Deze ontwerp-verordeningen gingen vergezeld van eene memorie van toelichting, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Ter bereiking van het doel om in den geest der wet de toegang tot deze school ook onder het bereik der meest bescheiden inkomens te brengen is de regeling zoodanig ontworpen dat — zonder dat de gemeente verlies in opbrengst zal lijden — de kinderen van minder vermogenden, voor wie het onderwijs gewenscht wordt, daarvan zonder groot bezwaar gebruik zullen kunnen maken.

„Een minimum van *f* 20 en een maximum van *f* 100 voor schoolgeld met eene verdeeling in 9 klassen, zoodat de opklimming *f* 10 bedraagt, kwam ons voor het meest aan de bedoeling te zullen beantwoorden en niet te laag of te hoog voor het belastbaar inkomen, dat aan de betrokken personen, naar eene aangenomen groepeering van klassen, op het kohier van den Hoofdelijken Omslag voor 1890 werd toegeschreven.

„Voor kinderen, wier ouders of voogden elders gevestigd zijn, kon die maatstaf niet worden aangenomen. Al kon men vorderen de overlegging van een aanslagbiljet of van eene opgave van het gemeentebestuur om den aanslag te kennen, dan zou dit weinig baten, want de grondslagen waarnaar de heffing van den Hoofdelijken Omslag geschiedt, zijn zoo verschillend en zoo onderscheiden in de verschillende gemeenten, dat onmogelijk daarnaar eene berekening voor een inkomen, gelijkstaande met dat voor Goes in aanmerking komt, kan gemaakt worden. En daarbij komt nog dat er gemeenten zijn, waar g e e n Hoofdelijke Omslag geheven wordt. Daarom hebben wij gemeend voor deze kinderen een schoolgeld van *f* 60 te moeten voorstellen, zijnde het middencijfer van de belasting die voor inwonende gesteld is (*f* 20 + *f* 100 = 120 : 2 = *f* 60).

„Nog een ander bezwaar moest uit den weg geruimd worden. Het schooljaar begint 1 September; het Hoofdelijke Omslagsjaar met 1 Januari.

„Het zou kunnen gebeuren, dat met het nieuwe omslagsjaar,

een of meerdere der ouders of verzorgers in eene andere klasse geplaatst werden als waarin zij op 1 September aangeslagen waren. Eene wijziging te brengen in het schoolgeld kwam ons ongeraden voor; van daar dat wij voorstellen, dat de eenmaal bepaalde aanslag voor het schooljaar van kracht blijft."

Deze stukken werden gezonden aan de plaatselijke commissie, die zich in overleg stelde met de districts- en arrondissements-schoolopzieners en van wie een instemmend bericht werd ontvangen.

Vervolgens werden de stukken gesteld in handen van de financiëele commissie uit den gemeenteraad, die ze terug zond met de volgende missive:

„De financiëele commissie heeft met genoegen kennis genomen van de voorstellen van B. en W. tot invoering eener schoolgeldheffing, opklimmende naar mate van het belastbaar inkomen, volgens het kohier van den Hoofdelijken Omslag, der ouders of leerlingen indien deze ouders zijn overleden.

Verordening op de heffing van het schoolgeld.

De fin. commissie is van meening, dat de laagste klasse van *f* 20 voor onbemiddelde ouders nog te hoog is en zag gaarne voor hen, wier belastbaar inkomen beneden *f* 800 is aangeslagen, het schoolgeld op *f* 10 bepaald.

Verder deed zich de vraag voor of ook met het karakter van den Hoofd. Omslag hier ter stede niet meer overeenkwam de progressie ook verder door te voeren, en voor inkomens tusschen *f* 8000 en *f* 11000 een schoolgeld van *f* 110 te eischen, stijgende voor elke *f* 4000 hooger inkomen met *f* 10.

Wat betreft „onvermogenden" scheen het der commissie beter toe als „onvermogend" voor deze regeling aan te merken hen, die niet in den Hoofd. Omslag zijn aangeslagen, dan wel zulks ter beslissing te laten van B. en W.

Voor het dagelijksch bestuur moest toch eene beoordeeling gemakkelijker vallen, indien deze afhankelijk is van een gemakkelijk te constateeren feit, dan van persoonlijke opvattingen.

Verordening op de i n v o r d e r i n g van het schoolgeld.

De vraag deed zich voor of in art. 4 niet met de eerste alinea kon worden volstaan, vervallende derhalve hetgeen volgt op „wanneer enz." Mocht men echter deze bepaling in haar geheel wenschen te handhaven dan behoort ook „ziekte" als oorzaak te worden opgenomen.

Hoewel de vraag rees of van kinderen buiten de gemeente geen hooger schoolgeld, dan *f* 60 's jaars, behoorde geheven te worden, meende de financiëele commissie met het oog op de kosten, die voor de ouders toch reeds het bezoeken eener buiten de woonplaats gelegen inrichting van onderwijs met zich brengt, daaromtrent geene verhooging te moeten voorstellen."

Burgemeester en Wethouders konden zich ten deele vereenigen met de bedenkingen, zooals blijkt uit de volgende nota, waarmede zij de stukken bij den Raad in behandeling brachten.

„Toestemmende dat voor sommige ouders een schoolgeld van *f* 20 te bezwarend kan zijn, verklaren ondergeteekenden zich bereid, hun ontwerp zoodanig te wijzigen, dat de klassen, in art. 1 der verordening op de heffing zullen zijn als volgt:

Voor de	eerste	klasse	*f* 10	's jaars
„ „	tweede	„	„ 20	„
„ „	derde	„	„ 30	„
„ „	vierde	„	„ 40	„
„ „	vijfde	„	„ 50	„
„ „	zesde	„	„ 60	„
„ „	zevende	„	„ 70	„
„ „	achtste	„	„ 80	„
„ „	negende	„	„ 90	„
„ „	tiende	„	„ 100	„

en dat in art. 2, de eerste klasse wordt aangeduid:

Zij die in den Hoofdelijken Omslag aangeslagen zijn tot hoogstens *f* 800, tot de 2de klasse van *f* 801 — *f* 1100, tot de 3e klasse *f* 1101 — *f* 1700 enz.

Daardoor zullen 3 kinderen in de 1e klasse geplaatst worden, zoodat de approximative opbrengst met *f* 30 vermindert.

De fin. commissie wenscht de progressie ook verder door te voeren „en voor inkomens tusschen *f* 8000 en *f* 11000 een schoolgeld van *f* 110 te eischen".

Hiertegen moeten wij bezwaar maken op grond der bepaling in art. 45 der wet op het lager onderwijs, luidende, dat voor de rijksbijdrage in kosten van het lager onderwijs „niet in aanmerking komen de scholen, waarvan de opbrengst der schoolgelden eene inkomst oplevert van gemiddeld *tachtig gulden* of meer per leerling en per jaar. Terwijl nu, gelijk wij in onze Memorie van Toelichting aantoonden, een gemiddeld bedrag van 52 per kind wordt verkregen, als men het aantal kinderen deelt op de totale approximative opbrengst van het schoolgeld, of van *f* 60 als men het gemiddelde neemt, van het schoolgeld tusschen de hoogste en laagste klasse (dat bij aanneming van ons voorstel hierboven *f* 55 zal worden) zou het wel eens kunnen gebeuren, dat men om een tiental guldens meer schoolgeld, de rijksbijdrage van honderden guldens in de waagschaal stelde.

Wij durven daarom het denkbeeld van de financiëele commissie, om de progressie door te zetten, niet ondersteunen.

Het schijnt der financiëele commissie beter toe, om voor onvermogend aan te merken hen, die niet in den H. O. zijn aangeslagen, dan wel zulks ter beslissing van B. en W. te laten. Wij waardeeren de bedoeling der commissie, om ons onze taak gemakkelijk te maken, en erkennen gaarne met haar, dat „eene beoordeeling gemakkelijker moet vallen, indien deze afhankelijk is van een gemakkelijk te constateeren feit dan van persoonlijke opvatting." En toch meenen wij die poging tot verlichting onzer taak niet te mogen aanvaarden, vooral niet door eene bepaling als de financiëele commissie aangeeft, omdat wij vreezen, dat hierop de hoogere goedkeuring kan afstuiten.

In de eerste plaats laat de wet niet toe, dat eene zekere categorie voor onvermogend tot betaling van schoolgeld wordt

verklaard. Art. 46 spreekt van „uitzondering van bedeelden en van hen die, schoon niet bedeeld, onvermogend zijn". En waar nu de wet zwijgt, — en althans zeker den Raad niet noemt, om in deze uitvoering aan de wet te geven, daar moet, analoog met art. 126 der Gemeentewet, ons college optreden tot aanwijzing van die onvermogenden.

Bovendien is dit bij onderscheidene decisiën en uitspraken van de regeering beslist. Bij beschikking van 16 Oct. 1880 werd door den Min. van Binn. Zaken verklaard, dat de beoordeeling wie on- en minvermogend zijn, niet aan den Raad of aan de ouders, maar aan Burgemeester en Weth. staat, waaraan bij beschikking van 16 Februari 1881 no. 729 werd toegevoegd: ook niet „in de eerste plaats" aan den Raad. Bij decisie van 9 November 1880 lett. I verklaarde de Minister (iets wat in deze alles afdoet): „Er is daarom ook bezwaar tegen de bepaling in eene verordening dat on- en minvermogenden zijn zij die niet in den Hoofdelijken Omslag zijn aangeslagen, en de Minister voegde daaraan bij beschikking van 17 Dec. 1880 lett. T toe: „of zij, die niet meer dan een in de verordening genoemd jaarlijksch inkomen hebben", en bij die van 11 Jan. 1880 no. 158 „of zij, die niet bijdragen in de rijks directe of plaatselijke belastingen".

Zijn deze decisiën van vroegere dagteekening dan de laatste wijziging der wet op het lager onderwijs, — de toestand en de omstandigheden zijn dezelfde. Dit is duidelijk verklaard door den Min. van Binn. Zaken bij de behandeling dier wijziging in de zitting der 2de Kamer van 1889: „Dat blijft ook (het aanwijzen van on- en minvermogenden) zooals onder de oude wet, geheel ter beoordeeling van B. en W., die de categoriën moeten bepalen".

Ook met dit denkbeeld van de financiëele commissie kunnen wij dus niet medegaan.

De financiëele commissie heeft eindelijk nog eene opmerking omtrent art. 4 der verordening op de invordering.

Zij vraagt of niet met de eerste alinea kon worden volstaan, en het dus genoeg zou zijn om te bepalen dat voor elk kwartaal, waarin de leerling de school in het geheel niet bezoekt geen schoolgeld verschuldigd is? Oogenschijnlijk zou een bevestigend antwoord op die vraag gegeven kunnen worden, doch om moedwillig schoolverzuim te voorkomen, of het wegblijven gedurende een kwartaal tegen te gaan, waardoor het onderwijs zou bemoeilijkt worden, achtten wij het noodig eenige oorzaken op te noemen, die tot vrijstelling konden leiden.

Wij vertrouwen dat de commissie daarom het behoud der oorzaken met ons nuttig en noodig zal achten.

Aan hare opmerking om ook z i e k t e onder de oorzaken op te nemen, willen we gaarne voldoen, ofschoon Burg. en Weth. natuurlijk deze oorzaak zouden rangschikken onder „onmogelijkheid, om de school verder te bezoeken." Wij stelllen u voor sub *d* van gemeld art. 4 te lezen:

d. Onmogelijkheid, door ziekte of anderszins, ter beoordeeling van B en W., om de school verder te bezoeken.

Mochten onze ontwerpen uwe goedkeuring verwerven, dan meenen wij, dat de aanvang van den nieuwen cursus het beste tijdstip is om de verordeningen in werking te doen treden, zijnde 1 September 1891."

De Verordeningen werden door den raad vastgesteld, zooals zij door B. en W. waren voorgedragen en aan Ged. Staten gezonden, vergezeld van de volgende approximative opgave der kosten van school E en der opbrengst van de schoolgelden, volgens de verordening vastgesteld door den gemeenteraad in zijne vergadering van den 13 Maart 1891.

UITGAVEN:

Jaarwedden	*f* 5300,—
Vergoeding voor gemis van vrije woning	„ 300,—
Onderhoud van het gebouw	„ 227,50
Transporteere . . .	*f* 5827,50

Per transport . . .	*f* 5827,50
Schoolmeubelen en kachels	" 80,—
Schoolbehoeften	" 200,—
Verlichting en verwarming	" 100,—
Concierge	" 300,—
Schoonmaken	" 92,50
Totaal . . .	*f* 6600,—

ONTVANGST:

Schoolgeld.

1e klasse	3	kinderen	*f* 30,—
2e "	2	"	" 40,—
3e "	8	"	" 240,—
4e "	2	"	" 80,—
5e "	3	"	" 150,—
6e "	2	"	" 120,—
7e "	3	"	" 210,—
8e "	2	"	" 160,—
9e "	0	"	Nihil.
10e "	3	"	" 300,—
Van andere gemeenten	12	"	" 720,—
Totaal	40	kinderen	*f* 2050,—

Uitgaven	*f* 6600
Vergoeding van het rijk, 30 pct. van *f* 5600 . . .	" 1680
Blijft voor de gemeente . . .	*f* 4920

of, over 40 kinderen, voor iedere leerlinge *f* 123.

Gedep. Staten zonden bij missive van 24 April no. 1725/41 de stukken terug, vergezeld van afschriften van hun verslag, uitgebracht ingevolge art. 233 der gemeentewet en van het daarop van den Minister ontvangen antwoord.

„Gedeputeerde Staten hadden de volgende bedenkingen:

1o. Daar het schoolgeld voor ieder kind van dezelfde klasse niet gelijk is, had ingevolge art. 46 der wet op het lager onder-

wijs, 't welk de artt. 264—266 der Gemeentewet toepasselijk verklaart, bepaald moeten worden dat kohieren opgemaakt en door den Raad vastgesteld zullen worden.

2o. De bepaling in art. 2 van het besluit tot heffing, dat Burgemeester en Wethouders beoordeelen zullen, wie als onvermogenden van de betaling worden vrijgesteld, wordt in strijd geacht met de wet, omdat bij evenredige schoolgeldheffing de kohieren door Burgemeester en Wethouders opgemaakt doch door den Raad vastgesteld worden, zoodat aan Burgemeester en Wethouders niet in eenige instantie het oordeel kon worden gelaten, wie tot de onvermogenden behooren, maar de Raad ten slotte te beoordeelen heeft, wie op het kohier al dan niet moeten voorkomen.

3o. Art. 3 van het besluit tot heffing wordt in strijd geacht zoo met het beginsel, dat naar het vermoedelijk inkomen zal worden betaald, als met art. 48 der wet op het lager onderwijs. Voor kinderen van elders, wier vermoedelijk inkomen of van wier ouders het vermoedelijk inkomen minder dan *f* 3101 bedraagt, zal desniettemin *f* 60 moeten worden betaald, alzoo meer dan voor kinderen uit Goes met gelijk inkomen. Omgekeerd zal voor kinderen van elders, wier vermoedelijk inkomen meer dan *f* 4100 bedraagt toch niet meer dan *f* 60 worden betaald. Is het eerste in strijd met de wet, het andere is in strijd met het beginsel, dat de ratio is van het geheele besluit.

4o. In het besluit tot heffing ontbreekt een maatstaf voor die kinderen welke te Goes verblijven en schoolgaan, doch wier ouders buiten Goes, b.v. buitenslands of in de koloniën, woonachtig zijn. Die kinderen toch vallen niet onder art. 3, en evenmin is art. 2 op hen van toepassing, daar met de kohieren van den Hoofdelijken Omslag in dit artikel alleen de kohieren van Goes worden bedoeld".

Het antwoord van den Minister dd. 16 April no. 1521, afd. B.B. was van den volgenden inhoud:

„Ik vereenig mij met uw onder 1 genoemd bezwaar. Tegen de

bepaling van art. 2 van het heffingsbesluit, dat Burgemeester en Wethouders beoordeelen wie onvermogend zijn en dus van de betaling van schoolgeld zijn vrijgesteld, bestaat bij mij geen bedenking. Ook art. 3 van dat besluit kan m. i. behouden blijven; voor kinderen van buiten de gemeente kan geen sprake zijn van het vermoedelijk inkomen van de ouders of van de kinderen zelve, dat tot grondslag van den aanslag in den Hoofdelijken Omslag te Goes dient. Het schoolgeld van *f* 60 's jaars bij dat artikel vastgesteld is ongeveer het gemiddelde van het bij art. 1 bepaalde minimum en maximum en het artikel kan daarom geacht worden, niet met de 1e al. van art. 48 der wet in strijd te zijn.

Aanvulling van het besluit met eene bepaling van het door U sub. 4 bedoelde leerlingen, komt ook mij wenschelijk voor.

Ik heb de eer U te verzoeken de vereischte wijziging te bevorderen."

Gedep. Staten verzochten, namens den Minister, den gemeenteraad wijziging voor te stellen van zijn besluit tot heffing en van de verordening op de invordering.

De gevoerde correspondentie werd door B. en W. aan den Raad overgelegd met voorstel:

a. in art. 3 der verordening op de heffing te lezen:

„Voor kinderen, wier ouders, voogden of verzorgers elders wonen of gevestigd zijn, is een schoolgeld verschuldigd van zestig gulden 's jaars, voor elk hunner".

(Hierdoor werd tegemoet gekomen aan het vierde bezwaar van Ged. Staten, hetwelk door den Minister gedeeld was).

b. eene verordening op de invordering vast te stellen naar dit concept.

Art. 1. Jaarlijks voor den 10 September wordt door Burg. en Weth. opgemaakt en zoo spoedig mogelijk daarna door den Raad vastgesteld een kohier van de, volgens art. 1 der verordening op de heffing, verschuldigde schoolgelden over het ingetreden schooljaar.

Art. 2. Voor den 10en der maanden December, Maart, Juni en September worden door Burg. en Weth., zoo noodig, opgemaakt

en zoo spoedig mogelijk door den Raad vastgesteld suppletoire kohieren voor de leerlingen, die gedurende het afgeloopen kwartaal tot de school zijn toegelaten.

Art. 3. De door Ged. Staten goedgekeurde kohieren worden dadelijk gesteld in handen van den gem.-ontvanger ter invordering.

Art. 4. De ontvanger zendt, zoodra mogelijk, kosteloos aan ieder der op de kohieren voorkomende schoolgeldplichtigen een aanslagbiljet naar een door Burg. en Weth. voor te schrijven model.

Art. 265 der wet van 29 Juni 1851 (St.bl. no. 85) zooals het is gewijzigd bij de wet van 28 Juni 1881 (St.bl. no. 102) wordt hierbij in acht genomen.

Art. 5. De aanslagen op de primitieve kohieren zijn invorderbaar in vier termijnen, verschijnende met het einde van het kwartaal, zooals in art. 3 der verordening op de heffing is aangegeven.

De aanslagen op de suppletoire kohieren zijn invorderbaar in zoo veel termijnen als de aanslagkwartalen geldt.

De bij het uitreiken van het aanslagbiljet reeds verschenen termijnen zijn te gelijk met den eerstvolgenden termijn invorderbaar.

Art. 6. Voor elk kwartaal, waarin een leerling de school niet bezocht wordt afschrijving verleend, wanneer dit zijne oorzaak vindt in:

a. Verwijdering van de school;

b. Overlijden;

c. Vertrek uit de gemeente;

d. Onmogelijkheid door ziekte of anderzins, ter beoordeeling van Burgemeester en Wethouders, om de school verder te bezoeken.

Art. 7. De invordering der schoolgelden geschiedt door den ontvanger, overeenkomstig artt. 258—262 der wet van 29 Juni 1851 (St.bl. no. 85) zooals die luiden volgens de wet van 7 Juli 1865 (St.bl. no. 79).

De stukken zijn door den Raad in zijne vergadering van 8 Mei 1891 aldus vastgesteld en bij brief van 9 Mei daaraanvolgende aan Ged. Staten gezonden. Tot heden (1 Juni) is daaromtrent niets vernomen.

De Redactie.

INGEZONDEN STUKKEN.

Oproeping voor het vergelijkend examen en voordracht ter benoeming van een hoofd der school.

Vergun mij een paar opmerkingen naar aanleiding van het stuk „vervulling eener vacature van hoofd der school", ingezonden door den heer C. Van Strien te 's-Heer Hendrikskinderen, geplaatst op bladzijden 82 en 83 van den loopenden jaargang.

De geachte steller zegt op bladzijde 83, alinea 3 van onderen, dat ten minste zes candidaten tot een vergelijkend onderzoek door den districts-schoolopziener worden opgeroepen.

Bij de laatste alinea van art. 6 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (St.bl. no. 184) is de oproeping van candidaten opgedragen aan Burgemeester en Wethouders. Dit is ook immer zoo geweest.

Verder zegt schrijver op bladzijde 83, alinea 1 van onderen, dat de voordracht „bevat minstens 3, hoogstens 5 candidaten".

Dit was voorheen wel het geval; doch is veranderd bij de wijziging, welke de wet in 1889 ondergaan heeft. Thans geldt het voorschrift, dat de benoeming moet plaats hebben uit eene voordracht van „minstens drie bevoegden, opgemaakt door Burgemeester en Wethouders en den districts-schoolopziener". (Zie alinea 6 van art. 28).

Het maximum der candidaten is alzoo vervallen.

Indien U dit gewenscht voorkomt, sta ik U gaarne toe deze opmerkingen in het tijdschrift op te nemen.

Hoogachtend Uw dw.dn,

P. VAN GOSLIGA.

TJERKWERD, 15 Mei 1891.

Wij danken den geachten inzender voor zijne opmerkingen, die getuigenis geven van de nauwlettendheid, waarmede hij het

onderwerpelijke stuk gelezen heeft. Wij veroorloven ons echter er op te wijzen, dat, waar de wet spreekt van „overeenstemming met den districts-schoolopziener" het in de praktijk menigmaal voorkomt, dat de schoolopziener zich met de oproeping belast. Voorts stemmen wij toe, dat de voordracht volgens de wet uit minstens drie bevoegden moet bestaan en dus geen maximum is aangewezen.

De Redactie.

Inconsequentie.

(Belasting op de Honden.)

In het Prov.-verslag van Zuid-Holland over 1889 wordt op blz. 46 vlg., Hoofdstuk IV onder de rubriek „Plaatselijke belastingen" het volgende medegedeeld:

„Volgens de bepaling van art. 2 eener den 29sten Juni door den raad der gemeente Barendrecht vastgestelde verordening tot heffing eener belasting op de honden zou de vaststelling van het kohier door burgemeester en wethouders en den raad, benevens het uitreiken van aanslagbiljetten en indienen van bezwaarschriften, geschieden overeenkomstig het bepaalde bij de artikelen 264, 265 en 266 der wet van 29 Juni 1851 (St.bl. no. 85), zooals die door de wet van 29 Juni 1881 (St.bl. no. 102) zijn gewijzigd.

„Wij deden het gemeentebestuur opmerken, dat de belasting op de honden, hoezeer zij bij art. 240 der gemeentewet onder de directe belastingen is genoemd, niet tot die directe belastingen behoort, waarop de artikelen 264—266 van toepassing zijn. Naar ons oordeel kon wijziging der verordening het eenvoudigst geschieden door de verplichting tot het doen van aangifte en voldoening van het verschuldigde bij die aangifte voor te schrijven.

„De gemeenteraad, hoewel erkennende, dat onder de in de artikelen 264—266 der gemeentewet bedoelde directe belastingen de belasting op de honden niet is te verstaan, gaf niet toe, dat

genoemd art. 2 der verordening strijd met de wet zou opleveren, omdat nergens een bepaald verbod wordt aangetroffen, om de voorschriften der meergemelde wetsartikelen geheel of gedeeltelijk op de belasting op de honden toepasselijk te verklaren. Daar de gemeenteraad derhalve ongenegen was, aan ons bezwaar tegemoet te komen, gaven wij den Minister van Binnenlandsche Zaken in overweging, die niet-goedkeuring der verordening te bevorderen.

„Bij missive dd. 23 October gaf de Minister ons te kennen, dat, zijns inziens, eene belasting op de honden niet is begrepen onder de in art. 264 der gemeentewet genoemde andere directe plaatselijke belastingen en dat er dus bezwaar bestond, dat de gemeenteraad bij plaatselijke verordening voor de invordering eener belasting op de honden de in artt. 264 en 265 omschreven taak aan Gedeputeerde Staten opdrage, waaruit echter, volgens 's Ministers oordeel, niet volgt, dat ter invordering dier belasting geene kohieren zouden mogen worden opgemaakt.

„De door den Minister aangegeven wijziging werd door den gemeenteraad aangebracht".

Niettegenstaande ik het gevoelen van Gedeputeerde Staten deel en 's Minister woorden gaarne onderschrijf, geeft dit onderwerp mij toch aanleiding tot eene vraag: W o r d t t e d e z e r z a k e w e l c o n s e q u e n t g e h a n d e l d? Het tegendeel te betoogen valt niet moeielijk. In de eerste plaats wijs ik op de alhier sedert jaren bestaande goedgekeurde verordening, zooals de gemeenteraad van B a r e n d r e c h t, die den Koning ter goedkeuring wenschte voor te dragen en waaraan Gedeputeerde Staten dan ook uitvoering geven. Voorts beroep ik mij op het besluit van Gedeputeerde Staten van 30 Augustus 1880, no. 21 (Prov. blad no. 58), houdende mededeeling van de nader vastgestelde voorschriften, betreffende de inrichting der Begrootingen en der Rekeningen van inkomsten en uitgaven van de Gemeenten in dit Gewest dd. 10 Augustus 1880, no. 1, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 d. a. v. no. 5. In de daarbij gevoegde model-rekening lett. B. treft men op blz. 8 en 9 eene noot aan die betrekking heeft op den post „B e l a s t i n g o p d e h o n d e n"

kolom 6, luidende: „Alhier te brengen het bedrag van het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde kohier, met inbegrip van dat van het suppletoir kohier".

Moge deze bescheiden opmerking een spoorslag zijn tot het verkrijgen van gelijkvormige voorschriften, dit onderwerp betreffende; dan zullen voortaan Gedeputeerde Staten geheel bevrijd worden de kohieren der belasting op de honden goed te keuren, doch zal overlegging van het kohier, als bijlage der gemeente-rekening, wenschelijk zijn.

F. NIEMANTSVERDRIET.

Numansdorp, 29 Mei 1891.

Wij vereenigen ons volkomen met den wensch van den geachten inzender van bovenstaand stuk. In Zeeland worden de kohieren van de belasting op de honden ook niet meer aan de goedkeuring van Gedep. Staten onderworpen, maar worden de kohieren in afschrift, vergezeld van de raadsbesluiten tot remissie, oninbaar-verklaring en restanten, bij de rekening gevoegd. De moeielijkheden, die kunnen voortspruiten uit de door Ged. Staten gevolgde zienswijze zijn vele. Van deze noemen wij alleen de tenuitvoerlegging van een dwangbevel bij wanbetaling en de onzekerheid, waarin de kantonrechter zich met de executoirverklaring geplaatst ziet. Wij verwijzen voor dit laatste naar een stuk van onzen hoofdredacteur voorkomende in no. 2133 in het Weekbl. van de Burg. Admn.

De Redactie.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 26. Kan ook van de verpleegkosten van krankzinnigen verhaal plaats hebben?

Ten wiens laste komen de verpleegkosten van krankzinnigen? Natuurlijk in de eerste plaats van hen zelven en waar het arme krankzinnigen geldt, in wier verpleging niet door kerkelijke of bijzondere weldadigheid wordt voorzien, ten laste van het bestuur der woonplaats van den verpleegde; of is die woonplaats niet binnen het Rijk te vinden, dan worden die kosten uit 's Rijks kas voldaan (art. 26 Armwet). In beginsel zal dus de verpleging bekostigd worden door de gemeentebesturen, wat evenwel niet verhinderd dat subsidie vanwege het Rijk of de provincie wordt verleend.

Bij art. 26 der Armwet sluit zich art. 40 der Krankzinnigenwet aan. Daaruit blijkt dat de Staat de verpleegkosten slechts bij voorschot voldoet, waar het o. m. betreft de verpleging van krankzinnigen van wien het onzeker is, door wien de kosten moeten worden gedragen; b. v. als de woonplaats der krankzinnigen onbekend is. Wel is bij K. B. van 2 Aug. 1870, betreffende de uitvoering van art. 26 der Armwet bepaald, dat de Comm. des Konings in de provincie waar de krankzinnige verblijft, het bestuur der gemeente waar de lijder zich bevindt, zal uitnoodigen de verpleegkosten voor te schieten. Het bestuur kan er evenwel niet toe worden verplicht. Waar nu de Staat de verpleegkosten, om welke rede ook, voorschiet, kunnen deze volgens art. 40 der Krankzinnigenwet worden verhaald in de eerste plaats op de bestuurders der gestichten, indien de uitgaaf het gevolg is van nalatigheid of verzuim hunnerzijds, en anders op de inkomsten en bezittingen van de verpleegden of voor zooverre deze daartoe ontoereikend zijn, op die van zijne bloed- en aanverwanten, die volgens

artt. 376, 377, 378 en 383 van het B. W. tot zijn onderhoud verplicht zijn en waar het een arme krankzinnige betreft, op de gemeente die volgens art. 26 der Armwet tot het dragen der kosten verplicht is, m. a. w. het bestuur zijner woonplaats.

Is die woonplaats onbekend en weigert het bestuur der gemeente, waar zich de lijder bevindt, de verpleegkosten voor te schieten of wordt de werkelijke woonplaats niet gevonden, dan zal de Staat zich deze uitgaaf wel moeten getroosten, wat trouwens in overeenstemming is met het slot van meergemeld art. 26 der Armwet.

Het verhaal geschiedt uit kracht van een bevelschrift van tenuitvoerlegging, gesteld op de aan den rechter overgelegde, behoorlijk gesplitste en, zooveel mogelijk, door bewijsstukken gerechtvaardigde staten van kosten, welk bevelschrift wordt verleend door den kantonrechter der woonplaats van hem, tegen wien het verhaal wordt uitgeoefend. Is geen rechter daartoe bevoegd dan wordt het bevelschrift verleend door den kantonrechter te 's-Gravenhage. Verzet wordt toegelaten bij den kantonrechter of, indien het gevorderde bedrag zijne bevoegdheid overschrijdt, bij de Arrondissements-Rechtbank. (Art. 41 Krankzinnigenwet). In de M. v. T. lees ik nog omtrent dit art.: „Moet het verhaal van hetgeen door „den Staat mocht zijn voorgeschoten, tegen bijzondere personen „worden uitgeoefend, zoo schijnt het middel van parate executie „in het belang van den Staat onmisbaar om nadeelige processen „te voorkomen. Misbruik van dit middel is, ook wegens de bij „dit art. gegeven waarborgen, niet te duchten. Rechterlijke tus„schenkomst, maar buiten proces, zal steeds noodig zijn tot execu„toirverklaring van de door of van wege den Staat overgelegde „declaratiën en het executoir zal door den rechter niet worden „verleend, tenzij de behoorlijk gespecificeerde declaratiën zooveel „mogelijk door quitantiën en andere bewijsstukken worden gestaafd".

Het tweede lid onderstelt, dat degene of een dergenen tegen wie het verhaal wordt uitgeoefend, woonplaats heeft binnen het Rijk in Europa. Bij gebreke hiervan wordt, naar aanleiding van de gewone regelen van bevoegdheid in burgerlijke zaken, de executoirverklaring opgedragen aan den kantonrechter, binnen wiens

ressort de Staat, die hier als eischer optreedt, in rechtskundigen zin domicilie heeft".

„Voor zoover het verhaal van den Staat op Gemeenten moet plaats hebben, kan het, zoo noodig, worden verkregen door toepassing van art. 212 der Gemeentewet".

De staat kan alzoo de verpleegkosten van krankzinnigen verhalen. Maar ook de burgerlijke, kerkelijke en bijzondere besturen hebben daartoe het recht en wel krachtens artt. 49 tot 54 der Armwet.

Bij art. 49 is bepaald dat de inkomsten van bezittingen van weezen enz. gedurende de tijd der verpleging kunnen worden genoten door het bestuur dat haar bekostigd, doch niet dan tot het beloop der gemaakte kosten. Hier zij opgemerkt dat wel de „inkomsten der bezittingen" maar niet de „bezittingen" zelf tot bekostiging der verpleging mogen gebruikt worden en voorts dat verhaal kan plaats hebben op de nalatenschappen van hen, die gedurende hunne verpleging zijn overleden, altijd voor zooverre die niet reeds door toepassing van art. 49 zijn vergoed. Deze beide bepalingen gelden niet voor meerderjarigen die op andere voorwaarden ter verpleging zijn opgenomen.

Overigens kan renteloos verhaal plaats hebben op de verpleegde zelf, indien deze daartoe in staat geraakt of anders op zijne bloedverwanten die krachtens artt. 376 en volg. van het Burg. Wetb. tot zijn onderhoud zijn verplicht.

De rechtsvordering tot verhaal verjaart door verloop van vijf jaren en kan worden gelijk gesteld met de vorderingen bedoeld bij art. 2012 van het Burg. Wetb.

Ik beantwoord alzoo de gestelde vraag toestemmend.

LISSE. J. C. ZANEVELD,
Ambt. ter Gem.-Sec.

Wij ontvingen onderscheidene goede antwoorden. De heer W. J. Berghuis te Loppersum herinnerde nog dat in onderscheidene K. B. o. a. in dat van 22 Juni 1890 (*De Gem.-Stem* no. 2036) is aangenomen dat met art. 26 der Armwet, blijkens de geschiedenis,

bedoeld is de gemeente, waar de woonplaats was, toen de opneming in een gesticht gevraagd werd; en voorts aan het arr. van den H. R. van 14 Nov. 1889 (*De Gem.-Stem* no. 2003), dat de kosten der verpleging van arme krankzinnigen zijn ten laste van de Gemeente of van den Staat, wanneer de rechtbank in raadkamer, na afloop der instructie, de krankzinnigheid van een beklaagde uitspreekt. De heer P. Van der Grijp te Brielle is met de Red. van *De Gem.-Stem* (no. 1949) en terecht, van oordeel, dat wanneer de vader van een krankzinnige, die een gedeelte der verpleegkosten heeft gedragen, na zijn overlijden blijkt, daartoe geheel in staat te zijn geweest, verhaal op de nalatenschap kan plaats hebben. De heer G. A. Kesteloo te Domburg deelde nog mede het gevoelen der red. van *De Gem.-Stem* (nos. 1901 en 1903) dat de gemeente het recht heeft de verpleegkosten gedeeltelijk te verhalen op de voor een gemeente-ambtenaar bestemde, bij den ontvanger berustende gelden, zoolang de krankzinnige nog niet is ontslagen. Ook de heeren A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem (die nog aanhaalde het vonnis der Rechtbank van Maastricht van 5 Juni 1890) en Z. W. Van Teijlingen te Middelburg leverden goede stukken.

De Redactie.

Vraag 27. Iemand, vervolgd wegens ontduiking van plaatselijke belastingen, wordt veroordeeld tot boete, bij niet betaling te vervangen door hechtenis. Hij betaalt niet; wat moet nu gedaan worden?

Het antwoord volgt uit de vraag zelf nl.: de persoon moet in hechtenis worden genomen. Het doel van de vraag is natuurlijk, welke formaliteiten moeten plaats hebben, eer de schuldige in hechtenis kan genomen worden. Dit willen wij nagaan.

Het oorspronkelijke art. 273 der Gemeentewet handelde over vervanging door gevangenisstraf bij niet betaling der opgelegde boete. Daar bij art. 25 der invoeringswet van 15 April 1886

(St.bl. no. 64) art. 273 Gemeentewet vervallen en daarvoor in de plaats gekomen is een nieuw art. 273, handelende over poging en medeplichtigheid tot ontduiking van plaatselijke belastingen, 't welk in vervanging der boete bij niet betaling niet voorziet, gelden mitsdien voor dat vervangen de regelen, gesteld bij art. 23 van het Wetb. van Strafrecht.

Art. 273 Gem.wet was reeds vervangen door de wet van 22 April 1864 (St.bl. no. 29), houdende bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken, welke wet op hare beurt is afgeschaft bij art. 3 der invoeringswet; gelijktijdig verviel dus ook het K. B. van 6 Aug. 1864 (St.bl. no. 89) ter uitvoering van art. 5 der wet van 22 April 1864 (St.bl. no. 29).

Art. 23 van het Wetb. van Strafrecht bepaalt, dat, bij veroordeeling tot geldboete, die boete vervangen wordt door hechtenis, bij gebreke van betaling, binnen twee maanden na den dag, waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd.

Een vonnis kan worden ten uitvoer gelegd:

1o. wanneer de termijn tot het aanteekenen van cassatie verstreken is;

2o. ingeval van beroep in cassatie, de Hooge Raad bij eindvonnis heeft beslist;

3o. acht dagen na den termijn van ten uitvoerlegging, bedoeld onder nos. 1 en 2, indien de veroordeelde dit uitdrukkelijk verlangt;

4o. wanneer de Koningin het verzoek om gratie van den veroordeelde heeft afgewezen (art. 335 en v. Strafvord.)

Volgens (oud) art. 273 Gem.wet en art. 1 der wet van 22 April 1864 (St.bl. no. 29) ving de termijn van betaling (2 maanden) aan, na de aanmaning, door den ambtenaar der plaatselijke belastingen op vordering van den gemeente-ontvanger gedaan. Deze aanmaningen nu, werden bij de behandeling van het Wetb. van Strafrecht in de 2e Kamer onnoodig geacht, omdat geene opsluiting geschiedt dan na voorafgaande oproeping en omdat door de aanmaning de straf *te lang* na het misdrijf wordt toegepast.

De duur der hechtenis wordt in dier voege bepaald, dat niet

meer dan één dag voor elke *f* 0,50 der opgelegde boete in de plaats treedt. De hechtenis is ten minste één dag en ten hoogste zooveel dagen als het maximum der bedreigde geldboete vijftallen guldens bevat, of indien dit maximum *f* 900 te boven gaat, zes maanden.

De opbrengst der boeten komen, volgens art. 282 Gem.wet ten voordeele der gemeente. Dit is de eenigste uitzondering op art. 35 Wetb. van Strafr. welk artikel bepaalt, dat alle kosten van hechtenis enz. ten laste en alle opbrengst van geldboeten en verbeurdverklaringen ten bate komen van den Staat. De kosten ter uitvoering der hechtenis blijven in deze ook ten laste van den Staat.

Wordt nu de boete niet binnen den gestelden termijn betaald, dan zal hiervan zoo spoedig mogelijk kennis gegeven moeten worden aan den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het rechterlijk college of kantongerecht dat de veroordeeling heeft uitgesproken, welke daarna de noodige bevelen tot ten uitvoerlegging der hechtenis geeft (art. 352 van het Wetb. van Strafvord.).

ELBURG. D. WIJNNE.

Mede zeer goed beantwoord door den heer W. J. Berghuis te Loppersum, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, G. A. Kesteloo te Domburg, J. H. H. Piccardt te Adorp, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg en J. C. Zaneveld te Lisse. De heer Grothe wees nog op het volgende:

„Art. 23 W. v. Str. bepaalt in al. 2 sqq. dat iedere geldboete bij niet betaling binnen twee maanden nadat het vonnis ten uitvoer kan worden gelegd, vervangen wordt door hechtenis. De regelen ter berekening van den duur dezer hechtenis in ieder speciaal geval worden daar dan zoo nauwkeurig aangegeven, dat den rechter geene speelruimte, maar ook geene kans tot falen overblijft.

Nu geeft de 16de titel van het W. v. Str. ons regelen over de wijze van ten uitvoer leggen van vonnissen. In de eerste plaats: wanneer kan een vonnis worden ten uitvoer gelegd,

m a. w. wanneer begint de termijn van twee maanden, bedoeld in art. 23 sr., te loopen? Als de termijn voor cassatie is verstreken of cassatie is aangeteekend en daarop beslissing is gevallen, tenzij de veroordeelde verlangt dat de executie 8 dagen wordt geschorst (335/36). De tenuitvoerlegging wordt verder geschorst door een tijdig ingeleverd verzoekschrift om gratie (337/39). — In de tweede plaats: hoe geschiedt de ten uitvoerlegging? Deze geschiedt op bevel van het O. M. bij het college dat de veroordeeling heeft uitgesproken dat desnoods de hulp van de openbare burgerlijke of gewapende macht kan inroepen!"

De Redactie.

Vraag 28. Mag een raadslid het voor de gemeente tijdelijk benoodigde kasgeld verstrekken tegen rente?

Het is de bedoeling dezer vraag te onderzoeken of een raadslid, door het voor de gemeente tijdelijk benoodigde kasgeld te verstrekken tegen rente, al dan niet in strijd zoude handelen met art. 24 al. 3 der Gem.wet. Dit art. toch zegt in zijne slotalinea dat de raadsleden noch middellijk noch onmiddellijk deel mogen nemen aan onderhandsche pacht van gemeentegoederen of inkomsten, aan leveringen of aannemingen ten behoeve der gemeente, aan het koopen van betwiste vorderingen ten haren laste. Door leveringen worden in dit art. bedoeld leverantiën van roerende zaken, niet de leveringen ten gevolge van verkoop van vaste goederen. K. Besluit van 28 Maart 1855 (*De Gem.-St.* no. 186).

De redactie van *De Gem.-St.* zegt in haar no. 1324: „Het „woord „leveringen" in dit art. doelt op zoodanige levering die den „eigendom van het geleverde op de gemeente doet overgaan ten „gevolge van verkoop. In dezen zin wordt het woord algemeen „gebruikt en verstaan". Verder betoogt zij in haar no. 1497: „Een raadslid mag inschrijven op eene geldleening der gemeente, „omdat leenen en leening niet is leveren of levering in den zin „van dit art., waar bedoeld is het leveren van eene zaak tegen „betaling van den koopprijs". De redactie beantwoordde in haar

no. 1689 de vraag: Of indien bij het inschrijven eener geldleening voor het gemeentebestuur bepaald is, dat makelaars en commissionairs een kwart percent zullen genieten van het toegewezen bedrag, de wethouder die zoodanig beroep uitoefent en aan de inschrijving deelneemt, die belooning mag ontvangen? als volgt: „Wat art. 24 betreft is het niet de vraag of de wethouder die „belooning mag genieten, maar of hij, door aan de inschrijving „deel te nemen in strijd handelt met dat art. Daarop nu ant„woorden wij ontkennend. Hij plaatst aandeelen in de geld„leening, en dat is geen levering, want er wordt geen zaak ge„leverd of verkocht. Het is ook geen middellijke levering, want „wel is de wethouder hier de tusschenpersoon tusschen de ge„meente en de geldschieters, maar ook deze laatsten leveren niet, „want geldleenen is geen levering. Strijd met art. 91 bestaat „evenmin. Dit art. verbiedt het genot van een „inkomen" als „wethouder buiten de jaarwedde, maar niet van belooning voor „hetgeen de wethouder niet als zoodanig ten behoeve der ge„meente doet".

Op bovenstaande gronden beantwoord ik deze vraag toestemmend.

C. A. W. NAIRAC,
Ambtenaar ter secretarie van Laren.

De heeren W. J. Berghuis te Loppersum, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luyk te St. Annaland, J. H. H. Piccardt te Adorp, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. A. Weide te Goes, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse, die allen ook zeer goede stukken leverden, vermelden wij gaarne met een woord van lof. Uit het antwoord van den heer Berghuis ontleenen wij het volgende:

Onder „aanneming" is te verstaan de overeenkomst, waarbij de een zich jegens den ander verbindt om eenig werk tot stand te brengen. (*De Gem.-Stem* no. 2062).

Levering en aanneming worden in art. 24 genoemd als twee verwante zaken. De bedoeling is aan de raadsleden de bevoegdheid te ontnemen hun invloed aan te wenden ten einde voor

leveranciers en aannemers gunstige voorwaarden te doen vaststellen. V. Emden I, blz. 212.

Het raadslid dat, als commissionair in effecten, aandeelen plaatst in eene door de gemeente uitgeschreven geldleening en daarvoor, volgens het leeningsplan, eene zekere provisie geniet, handelt niet in strijd met art. 24 (*W. B. A.* no. 1089).

DE REDACTIE.

VRAAG 29. Welke stukken moeten worden overgelegd bij de aanvrage om vergunning tot oprichting eener stoommeelfabriek?

Aangezien wij hier te doen hebben met een stoommeelfabriek moet behalve, de nader optenoemen stukken, welke overgelegd moeten worden, volgens art. 5 der wet van 2 Juni 1875 (St bl. no. 95) tevens vertoond worden de vergunning tot het inwerking brengen van den stoomketel.

Deze vergunning wordt op aanvrage verleend door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid (besluit van 6 Nov. 1877 St.bl. 194).

De aanvraag moet bevatten:

a. den naam en de woonplaats van den vervaardiger;

b. de zelfstandigheid waaruit de ketel, benevens de kookbuizen, vuurgangen en vlampijpen vervaardigd zijn;

c. den vorm, de afmetingen en de wanddikte van den ketel en van de onder *b* genoemde deelen;

d. de uitgestrektheid van het oppervlak dat verhit zal worden;

e. de veiligheidskleppen en hare afmetingen;

f. de toestellen, dienende om het waterpeil waar te nemen en op de behoorlijke hoogte te houden;

g. de toestellen, dienende om een ontstaan watergebrek aan te kondigen;

h. de grootste werkelijke drukking, uitgedrukt in kilogrammen op den vierkanten centimeter, die men voornemens is den stoom in den ketel te laten uitoefenen;

De door den Minister uit te reiken akte van vergunning vermeldt:

a. de naam en woonplaats van den persoon, aan wien de akte is uitgereikt;

b. de vorm en de afmetingen van den ketel;

c. de uitgestrektheid van het verwarmingsoppervlak;

d. het aantal en de voornaamste afmetingen van de veiligheidstoestellen waarvan de ketel voorzien is;

e. de grootste drukking, uitgedrukt in kilogrammen op den vierkanten centimeter, die op de veiligheidskleppen mag worden uitgeoefend, en, zoo de ketel van eene opene veiligheidsbuis voorzien is, de overeenkomstig de belasting der veiligheidskleppen te berekenen verticalen afstand tusschen de bovenste opening der buis en den gemiddelden waterstand in den ketel;

f. de vermelding van andere dan in § *d* goedgekeurde veiligheidstoestellen.

g. de vermelding van de op het stoomtoestel toepasselijke wijzigingen van een der bovenste paragraphen of wel vermelding van enkele speciëele voorwaarden ter voorkoming van den bij het gebruik van den ketel eigenaardige gevaren.

De akte van vergunning moet ten allen tijde ter inzage van de met het toezicht belaste ambtenaren aanwezig zijn, en wel in dit geval (vaste ketel) op eene zichtbare plaats in de nabijheid van den ketel.

. Daar wij nu omschreven hebben, hetgeen noodzakelijk was door den aard van de inrichting kunnen wij overgaan tot de gebruikelijke aanvrage volgens art. 5 der wet van 2 Juni 1875 (St.bl. no. 95).

Deze aanvrage behelst:

een ongezegeld verzoek aan het gemeentebestuur;

eene nauwkeurige beschrijving in dubbel van de plaats waar de inrichting zal worden opgericht, eene opgave van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, benevens van de beweegkracht (stoom in dit geval) die daarbij wordt aangewend;

eene platte grondteekening, in dubbel, op een schaal van minstens een op twee honderd vijftig, aanduidende de uit- en inwendige samenstelling der inrichting en toebehooren;

een uittreksel uit de kadastrale leggers aanduidende de gebouwen of lokalen, bestemd tot ziekenverpleging, uitoefening der openbare eeredienst of scholen, binnen een kring van twee honderd meter van de inrichting gelegen.

In de practijk wordt veelal genoegen genomen, indien door den verzoeker alleen het verzoek, met de teekening en omschrijving in duplo wordt overgelegd, terwijl het gemeentebestuur zelf dan de aanvraag doet van de kadastrale uittreksels.

ZEIST.

C. G. F. VAN REEDE VAN OUDTSHOORN.

Behalve het geplaatste stuk ontvingen wij ook goede antwoorden van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, E. Van Douwen te Dockum, P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. H. H. Piccardt te Adorp, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, D. A. Wijnne te Middelburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

De heer Berghuis herinnerde aan het K. B. van 28 Juli 1875 (St.bl. no. 141) waarbij de grens voor de spanning, door stoom, gassen of dampen teweeggebracht, is aangegeven, alsmede aan het K. B. van 30 Juni 1890 (*W. B. A.* no. 2159) waarbij overlegging der stukken wordt noodig geacht, om nauwkeurig te beoordeelen, welke bezwaren aan de inrichting zoude kunnen verboden zijn en om bij inwilliging de samenstelling der inrichting van bijzonderheden te doen vaststaan.

De heer Van Douwen deelde nog mede het gevoelen der redactie van *De Gem.-Stem* (no. 1673) dat als plattegrondsteekening niet in aanmerking kan komen een strookje papier, waarop een langwerpig vierkant is geteekend, waarbinnen een zeker figuurtje alleen den stoomketel met de machine voorstelt, zonder dat de werktuigen der inrichting, die door stoom gedreven zullen worden, daarop zijn aangeduid.

DE REDACTIE.

VRAAG 30. A. woont te B. en C. te D. Zij doen huwelijksaangifte te B., doch wenschen hun huwelijk voltrokken te zien te E., werwaarts C., gedurende den tijd der afkondigingen, metterwoon vertrokken is. Kan dit?

Bij de huwelijksaangifte te B. gaven A. en C. te kennen respectievelijk woonplaats te hebben te B. en D. De twee afkondigingen geschieden alzoo in deze beide gemeenten. In de week, welke verloopt tusschen de eerste en de tweede afkondiging vertrekt C. naar de gemeente E. Niets belet haar hierin natuurlijk. Oppervlakkig beschouwd, zou men denken, dat in de tweede afkondiging niet D. meer als zijne woonplaats mag worden aangegeven, daar dit niet met de waarheid zou strooken, omreden zich inmiddels te E. heeft gevestigd.

De wetgever zou, ware dit de bedoeling geweest, nadere bepalingen moeten hebben gemaakt. Den ambt. van den Burg. Stand zou daarvan door belanghebbenden moeten zijn kennisgegeven, en juist dit wordt niet gevorderd.

Op den derden dag na dien der laatste afkondiging zal het huwelijk mogen worden voltrokken. De vraag is nu, of zulks kan plaatshebben te E. Art. 131 B. W. wil het huwelijk voltrokken hebben ten overstaan van den ambt. van den Burg. Stand der w o o n p l a a t s van e e n der beide partijen. Uit de duidelijke bewoordingen van dit artikel blijkt, dat, voor het huwelijk, die gemeente slechts als woonplaats wordt aangemerkt, waarin op den dag van de voltrekking de partijen hun hoofdverblijf hebben. A. woont alzoo te B. en C. te E. Te B. of te E., ter keuze van bruid en bruidegom, zal de voltrekking kunnen plaatshebben. De ambt. van den Burg. Stand in de gemeente D. (de vroegere woonplaats van C) zou strafbaar zijn, zoo hij het huwelijk voltrok.

Ofschoon de aangifte te B. gedaan werd, is het geen vereischte, dat het huwelijk in die gemeente wordt voltrokken. Dit vereischt de wet niet. Zulks is, zooals boven gezegd, aan de keuze der partijen overgelaten, mits het slechts de woonplaats van een hunner zij. In dien geest nam ook de H. R. een arrest op 20 Februari

1857, waarbij het vonnis der rechtbank te Almelo werd bevestigd.

De partijen kunnen alzoo volgens mijne zienswijze te E. in het huwelijk treden.

Aldaar behoeven ook geene afkondigingen plaats te hebben. Voor deze formaliteiten komt slechts in aanmerking de woonplaats die partijen hebben op het oogenblik, dat zij huwelijksaangifte doen, en eventueel ook die woonplaats, welke zij voor minder dan 6 maanden hadden.

In de gemeenten B. en D. hadden de afkondigingen alzoo terecht plaats. Deze blijven krachtens art. 112 B. W. gedurende een jaar van kracht.

Veronderstellen wij eens, dat het huwelijk te E. niet kan worden voltrokken, om reden C. daarheen gedurende den tijd der afkondigingen metterwoon is vertrokken, hoevele moeielijkheden zouden zich dan niet voordoen, indien èn A. èn C. beide elders hunne woonplaats gevestigd hadden. Of het vertrek gedurende den tijd der afkondigingen plaats heeft, dan of zulks na afloop daarvan geschiedt, brengt in den gang van zaken niet de minste verandering.

Bij de huwelijksvoltrekking te E. kunnen partijen volstaan met overlegging van de bewijzen van gedane afkondigingen te B. en te D.

ADORP. J. H. H. PICCARDT,
Cand.-Secretaris.

Wij ontvingen goed-beredeneerde antwoorden van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, P. W. De Bondt te Haaren, A. A. Geldof te Veere, mr. W. T. Grothe te Maartensdijk, P. Van der Grijp te Brielle, J. Kardux te Middelburg, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, H. B. Van Slooten te Harlingen, Z. W. Van Teijlingen te Middelburg, G. A. Weijde te Goes, D. A. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse. De heeren waren het echter niet eens over de vraag: of er te E. nog afkondigingen moeten geschieden? Hoe wij over die vraag denken, blijkt uit het geplaatste stuk, waar-

mede wij ons vereenigen. De heer Nairac, wiens stuk gekampt heeft met dat van den heer Piccardt, schreef nog:

In art. 131 B. W. is bepaald, dat het huwelijk moet worden voltrokken ter woonplaats van eene der beide partijen d. w. z. de woonplaats, die zij hebben op het oogenblik der voltrekking van het huwelijk. Dit is ook aangenomen bij een vonnis van de rechtbank van Almelo van 24 September 1856, bevestigd bij arrest H. R. dd. 20 Februari 1857, waarbij is uitgemaakt dat de plaats van huwelijk en van aangifte ter keuze zijn van partijen, mits woonplaats van een hunner zijnde. Gaat men van dit standpunt uit dan is in het gestelde geval voltrekking van het huwelijk te E geoorloofd, terwijl uit de art. 107 en volgende blijkt, dat in dit geval in deze gemeente zelfs geene nieuwe afkondigingen meer noodig zijn. Deze opvatting is ook in overeenstemming met art. 112, waarbij huwelijksvoltrekking is toegelaten binnen het jaar na de eerste afkondiging zonder nieuwe afkondigingen en dat geen uitzondering stelt voor het geval men van woonplaats verandert. In no. 1735 van *De Gemeente-Stem* verklaart de redactie eveneens van meening te zijn, dat wanneer de afkondigingen ingevolge artt. 41, 107, 108 en 109 hebben plaatsgehad en een der partijen zich vóor het huwelijk elders vestigt, de afkondigingen in de nieuwe gemeente niet behoeven plaats te hebben en wel op grond dat de artt. 107, 108 en 109 niet op zich zelf maar in verband met art. 41 moeten worden gelezen en dat dus de afkondigingen moeten geschieden daar, waar partijen wonen of voor minder dan zes maanden gewoond hebben op het oogenblik dat zij huwelijks-aangifte doen.

De Redactie.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 JULI 1891.

Zijnde de opgaven voor het schriftelijk werk van het examen, op 1 Juni 1891.

D. 2 uren.

36, 37, 38. Door invulling van de verstrekte formulieren op te maken de akten van:

36. *a.* geboorte van Jan Vos, zoon van Piet Vos, overleden, en van Maria Pot, wonende te Amsterdam, tijdelijk verblijvende te Utrecht;

37. *b.* overlijden van een gehuwd persoon;

38. *c.* aangifte *bij geschrifte*;

d. afkondiging; en

e. voltrekking van het huwelijk van Jan Baars, oud 22 jaren, wiens ouders en grootouders overleden zijn, en Anna Mol, weduwe van diens broeder, oud 27 jaren, wonende te Arnhem.

Wegens ziekte van eerstgenoemden wordt het huwelijk te diens huize voltrokken.

E. 3 uren.

39. I. Ontwerp uitvoerige notulen van eene raadsvergadering, waarin zijn behandeld:

a. een bezwaarschrift tegen aanslag in den hoofdelijken omslag;

b. de benoeming van den gemeente-ontvanger en de vaststelling van den borgtocht;

c. het aangaan van eene geldleening van *f* 10,000 tot het aanleggen van een straatweg;

d. het heffen van tien opcenten *meer* op de personeele belasting.

Over elk dezer onderwerpen moet door minstens twee leden het woord zijn gevoerd.

40. II. Ontwerp de stukken ter uitvoering van de in die vergadering genomen besluiten, t. w.:

a. mededeeling aan reclamant van de afwijzende beschikking;

b. mededeeling aan den benoemde, betreffende den door hem te stellen persoonlijken borgtocht, en verzoek aan Ged. Staten tot goedkeuring van het daartoe genomen raadsbesluit;

c. de stukken voor Gedep. Staten betreffende het in de vergadering sub *c.* beslotene;

d. alsvoren betreffende het sub *d.* beslotene.

Iets over de zoogenaamde „verzoeken tot het doen van huwelijks-afkondiging".
(Artt. 108 en 109 B. W.)

Wanneer twee bij elkander behoorende (?) halve zielen elkaar gevonden hebben en den weg door het leven verder te zamen willen bewandelen „één van zin en één van ziel", dan behooren „partijen van hun voornemen aangifte te doen", als bekend is.

De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand ter plaatse der aangifte zorgt, onder voorbehoud, volgens art. 41 B. W., dat op den Zondag, eerstvolgende op den dag der aangifte (art. 107) [1]) de eerste afkondiging van het voorgenomen huwelijk in zijne gemeente plaats hebbe.

Hebben partijen niet beiden dezelfde woonplaats, òf hebben zij òf heeft eene van hen „vroeger" (d. i. binnen zes maanden, voorafgaande aan de aangifte) woonplaats gehad elders dan ten tijde der aangifte, dan behoort het voorgenomen huwelijk ook elders dan ter plaatse der aangifte afgekondigd te worden (artt. 108 en 109).

De praktijk leert nu, dat de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand bij wien de aangifte geschiedde, op zegel van ƒ 0,75 (beter ƒ 0,50 in hoofdsom), eene verklaring naar de respectieve andere en vroegere woonplaatsen zendt, inhoudende: „dat bij hem aangifte is gedaan", tevens „verzoekende", dat in deze woonplaatsen de afkondigingen geschieden.

Daartegen, voor zoover de Ambtenaar zich bereid verklaart, bestaat natuurlijk geenerlei bezwaar.

Wanneer nu evenwel eens een Ambtenaar weigert bedoelde verklaring (tevens verzoek) af te geven (de wet verplicht hem

---

[1]) Minder juist m. i. luidt art. 107, dat de afkondigingen zullen geschieden „op de twee volgende Zondagen". Zonder bezwaar, had men, bij de redactie van dit artikel, met eventuëele stuiting rekening kunnen houden.

daartoe niet) dan zou, volgens den evengenoemden regel der praktijk, de afkondiging elders niet kunnen plaatshebben.

Wellicht zegt men, dat geen Ambtenaar weigeren zal. De mogelijkheid bestaat niettemin en ik stelde haar, naar aanleiding van een gesprek, onlangs door mij gehouden met een hoofdcommies eener afdeeling „Burgerlijke Stand".

Deze toch beweerde, dat, wanneer eenen Ambtenaar v. d. Burg. Stand verzocht wordt afkondiging te doen van een elders aangegeven huwelijk, hem, alvorens hij daartoe kan en mag overgaan, moet overgelegd worden het „bewijs der gedane aangifte."

Niet wijl ik beweer het beter te weten dan bedoelde geroutineerde ambtenaar, maar, omdat zijne stelling mij onhoudbaar voorkomt, wensch ik daartegen iets in het midden te brengen.

Vooreerst eischt de wet nergens een „bewijs van de gedane aangifte" en schijnt het mij derhalve ongewettigd dit bewijs te vorderen.

En, in verband hiermede, zou ik geen bezwaar zien voor den Ambtenaar v. d. Burgerl. Stand tegen het doen eener verzochte afkondiging, zonder zekerheid, dat elders aangifte geschiedde.

Slechts zou hij dan, om aan den eisch van art. 41 (wettig beletsel) te voldoen, zich de stukken behooren te doen overleggen. [1])

Strafbaar zal de Ambtenaar, in het hier bedoelde geval, nimmer zijn.

Hij toch is aansprakelijk voor het richtig „houden" der registers. Dit wil m. i. zeggen, dat hij, onder strafbedreiging, gehouden is te zorgen, dat de akten ingeschreven (volgorde, doorhaling, open vakken enz.) worden en inhouden,

---

[1]) Ook art. 41 is m. i. minder juist geredigeerd. Hoe toch kan de Ambtenaar, bij wien de aangifte geschiedde, de afkondigingen, vermeld in artt. 108 (voor zooveel de woonplaats van een der partijen betreft) en 109 „doen"? Zou men hieruit wellicht de verplichting van den Ambtenaar afleiden, om voor het doen dier afkondigingen „zorg te dragen", zoo geloof ik dit beweren te kunnen tegenspreken, op grond, dat m. i., in dit artikel, de beoordeeling van het wettig beletsel het critisch punt is, en dus de bedoeling schijnt: niet het zorgdragen voor afkondiging elders, maar wel het verhinderen van afkondiging van een huwelijk, waartegen wettig bezwaar bestaat.

zooals de wet zulks bepaalt, doch niet, dat hij verantwoordelijk is voor eene akte, die, formeel juist, betrekking heeft op een valsch feit, waarvan evenwel de valschheid hem onbekend is. (Men denke bijv. aan de inschrijving eener overlijdens-akte op valsche aangifte.) Temeer geldt dit voor de akte van huwelijks-afkondiging, omdat deze niet inhoudt, dat „de aangifte is gedaan", [1]) doch slechts (in ieder geval een w a a r feit) „dat afkondiging geschied is."

Overtreding van de voorschriften van den III Titel van het B. W. kan m. i. de handelwijze in quaestie evenmin genoemd worden, omdat ik in dezen Titel, zoomin als ergens anders, haar verboden zie.

Onder de strafbepaling van art. 227 W. v. Str. valt zij evenmin, omdat omtrent het f e i t, w a a r v a n d e a k t e m o e t d o e n b l ij k e n (in casu: de afkondiging) geene valsche opgave in de akte voorkomt.

Artikel 466 Strafr. vindt m. i. op grond van het voorvermelde geene toepassing.

Artikel 467 straft het n a l a t e n, niet het t e v e e l d o e n eener inschrijving en art. 468 is weêr niet voor dit geval geschreven, omdat m. i. van den Ambtenaar ter plaatse van aangifte, ten dezen geene opgaven krachtens wettelijk voorschrift kunnen gevorderd worden.

De straf, bedreigd op overtreding van Titel V, B. W. (zie art. 137) geldt ten dezen niet, omdat in genoemden Titel de besproken handelwijze niet v e r b o d e n wordt.

Zoek ik dus te vergeefs naar verbod van te handelen, als voorvermeld, dan neem ik aan dat zulks geoorloofd is. En dan moet zich hieraan d e z e vraag aansluiten: „Zou de bereidwillige Ambtenaar van den B. S. het publiek niet nog meer kunnen dienen, door bijv. bij gewone missive (dus ter besparing van zegelgelden) aan zijn ambtgenoot te schrijven: „Ik verzoek U beleefd de vereischte afkondigingen te doen plaatshebben van het voorgenomen huwelijk tusschen . . . . . . ?"

[1]) Dit zou niet mogen (art 107).

Maar wellicht voert men mij tegen: „Waar blijft dan het bewijs, dat tegen het huwelijk geen wettig beletsel bestaat?" En dan moet ik erkennen, dat dit bewijs niet geleverd is.

„Maar," vraag ik, „is strikt genomen dit bewijs geleverd, door de gezegelde verklaring van eenen Ambtenaar, dat bij hem aangifte is gedaan en het verzoek om afkondiging te doen?"

Men kent de vaak gestelde vraag, wanneer A. zijne fout wil verontschuldigen door te verwijzen naar 't verkeerde voorbeeld van B.: „als B. in 't water gesprongen ware, zoudt gij 't dan óók gedaan hebben?" En zou die vraag hier zoo ten onpas wezen? Als de Ambtenaar A. iets verzuimt bij de beoordeeling van het wettig beletsel, is dan de Ambtenaar B. verschoond door te erkennen, dat hij door de oogen van zijn collega heeft gekeken?

„Maar," hoor ik, „bij de door U laatst-vooronderstelde handelwijze, handelt de Ambtenaar in strijd met art. 8 (2e al) der zegelwet. Immers, hij maakt dan zijne akte op krachtens of tengevolge van een ongezegeld stuk" (de bedoelde missive).

En ik daar weer tegen: Aangezien ik — strikt genomen — (de rechter zou misschien, het algemeen gebruik in aanmerking nemend, den Ambtenaar verantwoord achten) de verklaring van aangifte (gezegeld of ongezegeld) dus ook den brief, dien ik voor dezelve in de plaats stel, bewijskracht ontzeg, behoeft nòch verklaring, nòch brief op zegel gesteld te zijn en mag, tengevolge dezer ongezegelde stukken, de akte van afkondiging worden opgemaakt.

Redactie en lezers worden ten slotte uitgenoodigd, in het vorenstaande niet te zien een revolutionair optreden tegen bestaande en tot heden doeltreffend gebleken praktijk, doch slechts het uiten eener theoretische meening, die ik gaarne voor beter geef.

Hof van Delft. E. A. DANIËLS.

Enkele beschouwingen over het K. B. van 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51).

Het besluit van den 31sten Juli 1828, houdende last op de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand, om van alle sterfgevallen schriftelijk mededeeling aan de Vrederechters te doen, luidt aldus:

Wij Willem, enz.

In aanmerking nemende de noodzakelijkheid, dat de Vrederechters dadelijk kennis bekomen van de in hun kantons plaats gehad hebbende sterfgevallen, ten einde kunne blijken, of minderjarigen of afwezenden daarbij belang hebben en zoodanige voorzieningen kunnen worden genomen, als de bestaande wetten, te dezen aanzien, aan de hand geven, om de belangen van die minderjarigen of afwezenden te verzekeren; dat, hoezeer bij het arrêté van 22 Prairéal, jaar V, in de zuidelijke provinciën des koninkrijks executoir verklaard, op dat stuk doelmatige voorzieningen zijn daargesteld; wij echter zijn ontwaar geworden, dat dezelve op sommige plaatsen niet genoegzaam worden nagekomen en ook te dezen aanzien in de noordelijke provinciën voorgeschrevene maatregelen niet volkomen worden nageleefd;

Gezien de rapporten van onze Min. van Justitie en van Binn. Zaken;

Den Raad van State gehoord;

Gelet op de wet van den 6 Maart 1818 (St.bl. no. 12);

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De Ambtenaren van den Burgerlijken Stand in het geheele Rijk, zullen gehouden zijn, om van alle sterfgevallen zonder onderscheid, schriftelijke mededeeling te doen aan den Vrederechter van ieder kanton, waarin de overledene gewoond heeft, en zulks binnen vier-en-twintig uren, nadat de aangifte van het sterfgeval zal zijn gedaan.

2. Voor zoover de voorzegde Ambtenaren van den Burgerlijken

Stand mochten kennis dragen dat de overledene minderjarige of afwezende erfgenamen heeft nagelaten, zullen zij, ter gelegenheid der bij art. 1 vereischte opgaven, van die omstandigheid melding maken.

(Volgt slot en onderteekening.)

Dat in 1860 bedoeld K.B. nog van kracht was, blijkt, meen ik, voldoende uit een arrest van den Hoogen Raad dd. 10 Oct. van dat jaar, dat dan ook werd aangehaald in het Prov. blad van Utrecht no. 97, waar de Comm. des Konings aan H. H. Burgemeesters schrijft:

Het is blijkens eene bij mij ontvangen mededeeling van den heer Procureur-generaal bij het provinciaal gerechtshof in Utrecht bevonden, dat door de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand niet altijd wordt nageleefd de bepaling van art. 417, 2de al. van het B. W. en zij dikwerf in gebreke blijven aan den betrokken kantonrechter kennis te geven van het overlijden van personen, die minderjarige kinderen nalaten.

Vermits nu het bij dit artikel voorgeschrevene ook nog bij Zr. Ms. besluit van den 31 Juli 1828 (St.bl. no. 51) aan de Ambtenaren van den Burgerlijken Stand de verplichting wordt opgelegd van zoodanige sterfgevallen aan den kantonrechter schriftelijk mededeeling te doen, en naar luid van een arrest van den H. R. der Ned. dd. 10 Oct. jl. gemeld besluit geacht moet worden allezins nog van kracht te zijn, naardien de daarbij betrokken Ambt. van den Burg. Stand bij genoemd arrest, ter zake van verzuim van behoorlijke mededeeling als hierboven vermeld, uit kracht van art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St.bl. no. 12) tot eene geldboete is veroordeeld, is het in het belang van de meergenoemde Ambtenaren om hunne aandacht op deze aangelegenheid te vestigen en hen aan te sporen tot nakoming der vorenbedoelde voorschriften.

Enz.

Nu is echter bij art. 22 van de Wet van 15 April 1886 (St.bl. no. 64) bepaald dat art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St.bl. no. 12) met 1 Sept. 1886 zijne kracht verloor. Met dien

datum verloor dus ons K. B. zijne sanctie en werd eene lex imperfecta, eene doode letter.

Is dan de overtreding van art. 417, 2de al. niet meer strafbaar? Zeer zeker, en wel krachtens art. 468 1o. W. v. S.

Het K. B. van 1828, vóor 1 Oct. 1838 noodig, omdat die materie niet voldoende was geregeld, na dien datum, omdat art. 417 B. W. eene lex imperfecta was, heeft dus, hoewel niet in letterlijken zin afgeschaft, door art. 22 der wet van 15 April 1886 en art. 468 W. v. S. alle kracht verloren. Lex posterior abroyat priorem.

Mr. W. Th. GROTHE,
Vol. te Maartensdijk.

INGEZONDEN STUKKEN.

Onze Staatsinrichting.

Het regeerstelsel van Nederland is een democratische monarchie.

Het heeft een monarchalen vorm, wijl aan het hoofd staat een (e) Koning (in) en de Koninklijke waardigheid of het dragen der kroon erfelijk is; terwijl de democratische vorm blijkt uit de bevoegdheid der Staten-Generaal, die voor $^2/_3$ rechtstreeks en voor $^1/_3$ trapsgewijze door het volk worden gekozen.

Naast of met de Koningin wordt het bestuur over het rijk uitgeoefend door: de Ministers, de Staten-Generaal (verdeeld in een 1e Kamer, die 50 leden, en een 2e Kamer, die 100 leden telt) en in zekeren zin, als hoogste rechterlijke college ook door den Hoogen Raad, terwijl de Raad van State door zijne adviezen en het Kabinet des Konings, waar het soms eene scheidsrechtelijke uitspraak moet doen, gewichtigen invloed uitoefenen.

Aan de Koninklijke waardigheid, thans waargenomen wordende door de Koningin-Regentes Emma, Prinses van Waldeck-Pyrmont, — daar hare dochter, onze Koningin Wilhelmina, minderjarig is — zijn eenige attributen of rechten verbonden.

Hare rechten zijn:

a. Het instellen van ministerieëele departementen en het benoemen hunner hoofden en het geven van ontslag.

De hoofden der departementen, Ministers genaamd, zijn raadslieden der Kroon en dienen het volle vertrouwen van de Kroon te bezitten. Zij zijn de eerste Staatsambtenaren; voeren als zoodanig de wetten uit of doen ze uitvoeren; en treden op als bemiddelaars tusschen Kroon en volksvertegenwoordigers. Zij moeten, om 's lands belang naar eisch te behartigen, op staatkundig gebied

het volle vertrouwen bezitten van de volksvertegenwoordiging. Missen zij dit, zoo kunnen zij zich niet in hunne positie staande houden. Het gevolg hiervan zou zijn dat òf de Ministers òf de Kamers dienen af te treden. De bevoegdheid hiertoe behoort noodwendig aan de Kroon. Het geven van ontslag en tevens het benoemen behoort alzoo niet te berusten bij de Staten-Generaal.

Buitendien zijn de Ministers — schoon ambtenaren van den Staat — toch min of meer ondergeschikten of beambten van de Kroon daar

b. D e u i t v o e r e n d e m a c h t b e r u s t b ij d e n K o n i n g.

De hoofden der departementen zorgen echter dat de bevoegde autoriteiten last tot uitvoering ontvangen, die dan de uitvoering weer aan hun minderen opdragen, welke eindelijk in werkelijkheid voor de uitvoering zorgen. Zoodoende gaat de uitvoerende macht van de Koningin uit, of liever: Zij is het middelpunt van de uitvoerende macht. Verzoeken om gratie worden dan ook tot Haar gericht, door haar afgewezen of toegestaan; evenwel is zij niet eigenmachtig, maar oefent dit recht uit, zooals art. 68 der Grondwet voorschrijft, na het advies te hebben ingewonnen van den rechter, daartoe bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen, hetgeen geschied is bij K. B. van 13 Dec. 1887 (St.bl. no. 215).

Geheel in overeenstemming daarmede is het Haar toegekende recht tot

c. H e t v e r l e e n e n v a n d i s p e n s a t i e van wetsbepalingen òf van algemeene maatregelen van bestuur.

Voor het verleenen van dispensatie van wetsbepalingen moet insgelijks raad of advies worden ingewonnen en wel van den Raad van State. Voor dispensatie van algemeene maatregelen van bestuur moet de bevoegdheid daartoe in den maatregel zijn voorbehouden. — Amnestie en abolitie hebben betrekking op staatkundige misdaden; vandaar dat hiertoe niet de Kroon het recht heeft; maar deze bij wet worden verleend.

Als hoofd van den Staat mag de drager der Kroon geen voorliefde hebben voor deze of gene partij. Hij moet zich buiten den

partijstrijd houden. Hiertoe is noodzakelijk dat hij niet verantwoordelijk is voor regeeringsdaden, waarom de Grondwet dan ook zegt

d. De Koning is onschendbaar.

In eenen adem laat de Grondwet hierop volgen: „de Ministers zijn verantwoordelijk".

Door mede-onderteekening aanvaarden de Ministers deze verantwoordelijkheid.

Willen de Ministers niet medeteekenen, zoo stellen zij hunne portefeuille ter beschikking en zoekt de Kroon andere personen, daartoe wel bereid. Wanneer bij verschil tusschen Ministers en volksvertegenwoordiging de Kroon van meening is dat de Ministers gelijk hebben, zoo maakt hij gebruik van het recht van

e. Ontbinding van een of beide Kamers der Staten-Generaal.

Hij blijft hierdoor evenwel boven de partijen, daar het ontbinden meebrengt dat het volk nieuwe vertegenwoordigers kiest en dus in werkelijkheid uitspraak doet in het geschil. Is de uitslag gunstig voor de Staten-Generaal zoo zullen de portefeuilles worden aangenomen en aan anderen worden toevertrouwd.

Het maken van wetten berust bij de volksvertegenwoordigers nochtans niet uitsluitend; want bij de Kroon berust het recht tot

f. Het deelnemen aan de wetgevende macht.

Dit kan trouwens niet anders. De Kroon, als middelpunt der uitvoerende macht, moet de wetten handhaven en oordeelen of de wet, zooals zij is aangenomen, in het wezenlijk belang is van den Staat. Het recht om een wet goed te keuren dient dus noodwendig aan de Kroon. Maar buitendien dient de Kroon het recht te hebben om ontwerpen van wet in te dienen, wanneer dit wenschelijk is.

Aan de Kroon behoort ook

g. Het recht van de munt.

Hieronder moet enkel verstaan worden dat het hoofd van den Staat het recht heeft zijn naam en beeltenis op de munt te doen slaan.

Verder behoort aan de Kroon het recht tot

h. Het verleenen van adeldom en ridder-

orden; ten einde daarvan gebruik te maken tot het toekennen van beloonigen of onderscheidingen voor daden in het belang des rijks of der samenleving verricht.

i. Het opperbestuur over zee- en landmacht. Dit recht moet noodwendig bij de Kroon berusten daar hij te waken heeft voor de onafhankelijkheid van den Staat.

Nochtans is de Kroon, die de militaire officieren benoemt, niet eigenmachtig in het bevorderen, ontslaan of op pensioen stellen van deze, daar dit geschieden moet naar vaste regelen door de wet gesteld.

k. Het opperbestuur over koloniën en bezittingen.

Dit recht schijnt mij meer schijn dan werkelijkheid te zijn. Alles wat met onze koloniën en bezittingen in verband staat wordt toch door de Staten-Generaal geregeld.

Wel wordt de Kroon in alles erkend; maar in werkelijkheid berust alles bij de Staten-Generaal. Trouwens, dit is geheel overeenkomstig de Grondwet, die de koloniën en bezittingen beschouwt als een deel van het Staatsgebied.

Eindelijk berust bij de Kroon

l. de beslissing over geschillen van bestuur. Geschillen van bestuur zijn geschillen die bestaan op administratief gebied tusschen provinciën, provinciën en gemeenten of gemeenten onderling of tusschen een hunner en den Staat.

Uit vorenstaande blijkt dat alle macht, en toch volstrekt geen macht bij de Kroon berust. De Kroon is de eerste dienaar van den Staat, zonder wiens medewerking noch de volksvertegenwoordiging, noch de ministers iets kunnen uitvoeren.

Hij heeft in zooverre alle macht, maar misbruikt zijn macht zoo hij den wil des volks tegenwerkt door herhaalde kamerontbinding of recht van veto — voortspruitende uit zijn aandeel in de wetgevende macht.

De Kroon moet zich dus regelen, wanneer de volkswil zich bij herhaling openbaart, naar dien wil. In zekeren zin heeft de Kroon dus geen macht.

Op dezen grond zouden wij onzen Staat kunnen noemen een democratische monarchie.

Mocht men hieruit willen afleiden dat bij de volksvertegenwoordiging alle macht berust, zoo heeft men slechts te bedenken, dat deze zonder medewerking door de Kroon niets kan uitrichten. Alle macht berust dan trouwens ook enkel bij beiden gezamenlijk; en hierin ligt voor het volk een waarborg dat zijne belangen zullen worden behartigd.

Mocht de Kroon — hoe verknocht het Ned. volk ook aan het huis van Oranje is — de door het volk gewenschte veranderingen niet willen bekrachtigen, wanneer dit naar de overtuiging van het hoofd van den Staat, door het Staatsbelang gevorderd wordt — dan zou mogelijk op den duur een minder gewenschte verhouding tusschen het volk en zijn hoofd ontstaan, welke niet anders dan ten nadeele van het volk zou zijn.

Een waarborg voor de Kroon, dat hij in den geest van het volk handelt, vindt hij in de adviezen, welke hem door den Raad van State worden gegeven.

Dit lichaam doet weliswaar niets anders dan de Ministers in dezen doen, maar de onafhankelijkheid der leden door hun levenslange benoeming en hunne ondervinding geven de Kroon een waarborg dat het advies van den Raad van State steeds in het welbegrepen belang van den Staat zal zijn. Het advies der ministers toch kan — hoewel het niet te onderstellen is — min of meer een partij-advies zijn.

Dat de Kroon verplicht is het advies van den Raad van State in te winnen geeft aan het volk min of meer de zekerheid, dat onverschillig welke partij ook het roer van Staat in handen heeft, de belangen van de de minderheid vormende partij niet verwaarloost worden. Ook de verdeeling en samenstelling der Staten-Generaal in een 1e en 2e Kamer geeft daartoe min of meer zekerheid.

De 2e Kamer rechtstreeks gekozen door het volk, is als het ware de wettenfabriek.

Een door haar of namens de Kroon aangeboden wetsontwerp — dat gewoonlijk in de bureaux van een of meer der Ministers

is ontworpen en waaromtrent het advies van den Raad van State is ingewonnen — kan zij in alle opzichten wijzigen of zonder wijziging aannemen of verwerpen. Zij maakt dus de wet geheel naar haren geest.

De 1e Kamer, wie de al of niet gewijzigde wet wordt aangeboden, kan geen veranderingen aanbrengen, maar moet de wet aannemen of verwerpen zooals die haar is aangeboden. Opnieuw wordt de wet dus onderzocht en in dit tweede onderzoek heeft het volk min of meer waarborg dat met omzichtigheid wordt te werk gegaan.

Is de verdeeling van de Staten-Generaal alzoo al niet geschikt om spoedig iets tot stand te brengen, de waarborg dat niet overijld met 's lands belangen wordt omgesprongen is daartegen een voordeel dat er ruimschoots tegen opweegt.

Iedere aangenomen wet kan, na aanneming door de beide Kamers, nogmaals aan den Raad van State gezonden worden ter fine van advies. En deze bevoegdheid, bij art. 75 der Grondwet aan de Kroon toegekend, is zeer goed, daar de wet wel zoodanig kon gewijzigd zijn dat zij juist het tegendeel inhield van wat de oorspronkelijke bedoeling was. De taak van den Raad van State is dus een zeer gewichtige.

Heeft het volk door de inrichting van het Staatswezen alzoo zekerheid dat op wetgevend gebied — zooals uit vorenstaande blijkt — zijn belangen niet roekeloos verwaarloosd zullen worden, nochthans is het voor het volk van groot belang om afgevaardigden te kiezen, welke zijne belangen naar eisch kunnen behartigen en die naar men mag vertrouwen ook *zullen* behartigen. Worden toch zulke personen niet gekozen, dan mag men zeker aannemen dat geen enkele verandering, op welk gebied en hoe noodig ook, tot stand zal komen.

Te meer zou zoo iets zijn te betreuren omdat juist het algemeen welzijn in meer of mindere mate aan de 2e Kamer is toevertrouwd en het behartigen der algemeene belangen in ieders voordeel is. Is het b.v. niet in elks belang dat de minst onevenredig drukkende belasting geheven wordt; dat de handel en nijverheid bloeit en niet wordt gedrukt door alle mogelijke formaliteiten

als invoer-, uitvoer- of doorvoerrechten; dat er goede wetten en een goede rechtspraak is. Voor dit alles kan de 2e Kamer zorgen.

Een goede rechtspraak hebben we op strafrechterlijk gebied voorzeker, al zou misschien menige formaliteit kunnen vervallen. Niemand toch behoeft zich te onderwerpen aan een geveld vonnis, daar beroep is toegelaten, waarop zijn zaak door een ander rechterlijk college opnieuw wordt onderzocht; terwijl eindelijk bij den Hoogen Raad cassatie kan worden aangevraagd die daarop onderzoekt of ook eenig wetsartikel verkeerd is toegepast.

Door de benoeming der rechters voor hun geheele leven en de zekerheid dat de rechters onpartijdig zijn, wordt aan den beschuldigde de overtuiging gegeven dat hij, gestraft wordende, geheel overeenkomstig de wet wordt veroordeeld.

Van alle gevelde vonnissen wordt afschrift gezonden aan den Hoogen Raad. Hierdoor kan dit college toezien op den loop en afdoening van zaken en de Kroon van advies dienen zoo dit noodig is bij aanvrage om gratie. Ook kan het daardoor nagaan of eenig wetsartikel verkeerd is toegepast en zoo noodig het vonnis vernietigen.

De Rekenkamer, wier leden evenals die van den Hoogen Raad door de Kroon uit een voordracht van drie personen, aangeboden door de Tweede Kamer, worden benoemd, dient om de uitgaven en inkomsten van den Staat te controleeren. Zij is als het ware de kashouder van den Staat, daar zij zorgt dat voor geen enkel ding iets meer wordt uitgegeven dan de door de Tweede Kamer goedgekeurde begrooting aanwijst.

Het kabinet des Konings is de werkkamer der Kroon.

De directeur van het kabinet treedt slechts handelend op, wanneer tusschen de Kroon en de Ministers mogelijke verwijdering zou kunnen ontstaan.

Het kabinet des Konings is een staatsarchief; de secretarie van den Staat, waar noch ministers, noch eenig lid van eenig staatslichaam iets heeft te zeggen. Nochtans heeft de Grondwet, vreemd genoeg, dit kabinet niet genoemd.

GOES, Juni 1891. G. A. WEIDE.

Grondslagen voor de heffing van een Hoofdel. Omslag.

Door den Raad dezer gemeente is onlangs een nieuw besluit genomen tot heffing van een hoofdelijken omslag. Als grondslagen komen daarin o. a. voor

a. de uiterlijke staat, dien de belastingschuldigen voeren;

b. hunne vertering;

c. vermoedelijk inkomen.

Door den Minister van Binn. Zaken werd daartegen bedenkingen gemaakt en verlangt dat er vaste kenteekenen worden aangegeven en de wijze wordt bepaald waarop naar die kenteekenen de grondslagen worden berekend of geschat; vervolgens behoort een regel te worden gesteld, volgens welke het vermoedelijk inkomen (dat hier tot maatstaf dient van de classificatie en den aanslag) uit de berekende of geschatte grondslagen wordt afgeleid.

Tevens deel ik U mede dat zoowel hier als elders diezelfde grondslagen zijn genomen zonder dat ooit daartegen aan- of opmerkingen daartegen zijn gemaakt.

Ik vind vorenstaande bemerkingen nog al van eenig belang en zou gaarne uw gewaardeerd gevoelen willen weten hoe U een en ander zoudt omschrijven om aan des Ministers verlangen te voldoen.

Zou ik de eer mogen hebben van U dienaangaande eenig licht te ontvangen?

Met achting UwEds. Dienaar,

L. 1891. X.

Wij vereenigen ons geheel met des ministers gevoelen. De grondslagen zijn te vaag en de ingezetenen daardoor te zeer aan een ongemotiveerden aanslag blootgesteld.

Wij geven in bedenking de volgende bepalingen op te nemen, en een minimum en maximum van inkomen voor elke klasse aan te geven. Wij twijfelen niet, door de ondervinding geleerd, of de koninklijke goedkeuring zal volgen:

„De heffing geschiedt naar het zuiver inkomen der belastingschuldigen, tot bepaling waarvan de volgende regels gelden:

Als *voordeel* komt bij de bepaling van het zuiver inkomen in

aanmerking al hetgeen in geld of in vruchten (eigen gebruik daaronder begrepen) genoten wordt, uit:

a. eigendom of bezit van onroerende goederen, van daarmede gelijkgestelde zakelijke rechten en van roerende goederen;

b. pensioenen, wachtgelden, lijfrenten, uitkeeringen uit weduwenfondsen, levensverzekeringen en dergelijke;

c. uitkeeringen, door wie ook verstrekt;

d. industrie, handel, bedrijf, arbeid en onderneming;

e. ambten, bedieningen en betrekkingen;

f. toelagen, verbonden aan tijdelijke bedieningen of commissiën en verder uit alles, wat uit anderen hoofde wordt genoten.

Als *nadeel* daarentegen worden de volgende uitgaven in rekening gebracht:

a. alle onderhoudskosten van gebouwde eigendommen;

b. de hiervoor te betalen assurantie-penningen;

c. de grond- en polderlasten, op de vaste goederen drukkende;

d. de daarop gevestigde renten en uitkeeringen;

e. de interessen van kapitalen, onverschillig of die al dan niet onder verband zijn opgenomen;

f. de uitkeeringen, aan wie ook verstrekt;

g. de huisselijke omstandigheden, welke den belastingschuldige bijzonder drukken;

h. de bijdragen in het pensioenfonds, die ambtenaren, krachtens wettelijke verordeningen, moeten storten;

i. bureau-, reis- en verblijfkosten, voor zooverre die begrepen zijn in de bezoldiging uit ambten en bedieningen, en deze naar hare bruto-opbrengst als voordeel in rekening zijn gebracht.

Het verschil tusschen de som van al hetgeen als *voordeel* in rekening gebracht is, en het bedrag der uitgaven, die als *nadeel* in aanmerking komen, wordt geacht het zuiver inkomen te vertegenwoordigen.

Bij iederen aanslag wordt bovendien gelet op den uiterlijken stand, de levenswijze en de verteringen der belastingschuldigen en op den aard en den omvang der bedrijven of neringen."

DE REDACTIE.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 31. Is het advies van den Franschen Staatsraad, dd. 30 Maart 1808, nog van rechtsgeldige kracht?

Het advies van den Franschen Staatsraad, dd. 30 Maart 1808, is opgenomen in de uitgave van Fransche wetten etc. van mr. Fortuijn, deel I, blz. 13. Ook is het, en wel vertaald, opgenomen in de Verzameling van wetten enz. van G. Luttenberg, no. 1, Burgerl. Stand, blz. 71 en in Bestuur en Administratie van H. G. Hartman Jz. I, 143.

Wij veronderstellen dat niet alle lezers en gebruikers in het bezit zijn van het advies en laten het daarom hier volgen.

„Advies van den Staatsraad over de gevallen waarin de verbetering der registers van den Burgerlijken Stand door de Rechtbank niet noodzakelijk is.

Van den 30sten van Lentemaand 1808.

(Bulletin der Wetten no. 188).

De Staatsraad, tengevolge van het renvooi, door Zijne Majesteit bevolen, gehoord hebbende het rapport van de sectie van wetgeving op dat van den grootrechter, Minister van Justitie, strekkende, om de ongelegenheden te voorkomen voor personen, die een huwelijk willen aangaan, voortvloeiende uit de verplichting, om door de Rechtbanken de akten te doen verbeteren, welke zij verplicht zijn in verscheidene gelegenheden te vertoonen, waarin nochtans de verbetering op de registers niet noodzakelijk is;

Overwegende dat, zoo aangelegen als het is, niet over te gaan tot de verbetering der registers van den Burgerlijken Stand, dan op gezag der Justitie, het niet min voegzaam is, de burgers geenszins te drijven op de onkosten eener verbetering der registers, wanneer deze niet volstrekt noodzakelijk is;

Is van gevoelen, dat in het geval, wanneer de naam der aanstaande echtgenooten niet zoo gespeld is in de akten van hunne geboorte, als die van hunnen vader, en wanneer men een der voornamen hunner ouders mocht uitgelaten hebben, het getuigenis der vaders en moeders of der grootouders, bij den trouw tegenwoordig zijnde en de identiteit getuigende, moet volstaan om met de huwelijksvoltrekking voort te gaan;

dat hetzelfde moet plaatshebben, in het geval van afwezigheid der vaders en moeders of grootouders, wanneer zij bij hun consent, hetwelk op eene wettige wijze is gegeven, hunne identiteit getuigen;

dat ingeval van overlijden der vaders, moeders of grootouders de identiteit voldoende getuigd wordt, ten aanzien der minderjarigen, door den familieraad of door den voogd, tot dat einde bijzonderlijk benoemd, en wat de meerderjarigen betreft, door de vier getuigen van de trouwakte;

dat eindelijk in het geval, wanneer de uitlatingen van een letter of van een voornaam gevonden worden, in de akte van overlijden des vaders, moeders of grootouders, de beëedigde verklaring der personen, wier toestemming noodig is voor de minderjarigen en die der partijen en getuigen voor de meerderjarigen, almede voldoende moeten zijn, zonder dat in alle drie gevallen noodig is, de registers van den burgerlijken stand aan te roeren, die nooit mogen verbeterd worden, dan uit krachte van een vonnis.

De voormelde formaliteiten worden alleen vereischt bij de akte van voltrekking en niet van afkondiging, die altijd geschieden moet overeenkomstig de opgaaf, door de partijen aan den Ambt. van den Burg. Stand gedaan.

In geen geval hoegenaamd, zullen, volgens art. 100 van het Burgerl. Wetb., de verklaringen door de ouders of getuigen afgelegd de partijen kunnen benadeelen die deze niet gevorderd, noch daartoe ingestemd hebben.

Dit advies zal worden gebracht in het Bulletin der wetten".

Tot het jaar 1838 werd de Burgerlijke Stand beheerscht door wetten enz. van Franschen oorsprong. Bij de invoering der Neder-

landsche wetboeken gaf de Min. van Justitie bij circulaire van den 25 Sept. 1838, no. 18 (Bijv. St.bl. no. 218) eenige inlichtingen aangaande de oude Fransche verordeningen, adviezen van den Staatsraad, decreten of besluiten, die niet in het B. W. zijn opgenomen.

Om den geest eener wet te leeren kennen kan de beraadslaging daarover dienstig zijn. Evenwel moet men hieraan geen al te groot gewicht hechten en het verhandelde in de vergaderingen der Staten-Generaal als eene authentieke interpretatie der wetten aanmerken. Het zijn de wetten zelve, die hoofdzakelijk tot richtsnoer moeten strekken en het zoude niet aan voorbeelden ontbreken dat door dezen of genen spreker een anderen zin en bedoeling in eenig art. was gezien of verondersteld, dan waarmede het werkelijk voorgesteld en aangenomen is.

Bij gemelde circulaire werd te kennen gegeven dat in verdere toepassing van het advies van den Staatsraad, dd. 30 Maart 1808, geen zwarigheid werd gezien, te minder omdat men zich, volgens art. 127 B. W., op dezelfde wijze, waarop men vroeger kleine onregelmatigheden heeft kunnen herstellen, zich zelfs van de geheele productie der geb.-akte zal kunnen ontslaan. De algemeene beginselen omtrent de verbetering van akten van den B. S. brengen mede, dat eene verbetering eener akte alleen dan noodzakelijk is, wanneer men beweert, dat in deze of gene bepaalde akte eene dwaling is ingeslopen. Bij huwelijken nu, ook wanneer er eenig verschil bestaat in de schrijfwijze der namen en voornamen is dit zeer zelden het geval; de vraag welke de eigenlijke en ware schrijfwijze is, wordt daarbij in het midden gelaten en het komt er alleen op aan om zich van de identiteit der personen te verzekeren.

De verklaring, die wordt afgelegd, luidt dat beide, van elkaar verschillende namen een en dezelfde persoon aanduiden (*W. B. A.* no. 2154).

In het B. W. zijn geene uitdrukkelijke bepalingen opgenomen omtrent dit onderwerp. Om deze reden en op grond van het gevoelen door den Minister van Justitie bij de behandeling van het B. W., op een hem door een der leden der Staten-Generaal

gedane vraag, is mr. Vaillant, *Handb.* blz. 476 en vlg., van oordeel dat het advies nog van kracht is.

De Min. van Just. gaf bij circ. van April 1876 (*De Gem.-Stem* no. 1318) te kennen, dat het voornoemd advies, door de invoering van het B. W. is vervallen, en dat de Ambt. van den B. S., wanneer in de volgens art. 126 B. W. overgelegde akten kleine verschillen in de spelling der namen of in de opgave der voornamen van één en denzelfden persoon voorkomen, op zijne verantwoordelijkheid, behoudens het bij art. 129 toegelaten beroep van partijen op den rechter, heeft te beslissen, of het verschil tusschen de onderscheidene overgelegde stukken onzekerheid doet ontstaan omtrent de identiteit der daarin aangewezen personen, doch dat hij, wanneer dit, naar zijn oordeel, niet het geval is, bij dusdanige kleine verschillen niet verplcht is te vorderen, dat door de belanghebbenden eene rechterlijke verbetering van de akten of van eene daarvan gevraagd of verkregen zij, alvorens door hem tot de voltrekking van het huwelijk wordt overgegaan. *De Gem.-Stem* no. 1907 laat hierop volgen: „Beëediging komt dus volgens den Min. in geen geval te pas. Daargelaten of de leer des Mins. juist is (waarover men zie v. d. Helm, *Burgerl. Stand*, p. 177 tot 179) raden wij den ambtenaren, die zich voor eventuëele vervolging willen vrijwaren, aan, zich daarnaar te gedragen". Zie ook *De Gem.-Stem* no. 2018.

Naar onze meening is in laatstgemelde circ. niet het verbod van eedsaflegging opgesloten en zijn beide circs. zeer goed met elkaar in overeenstemming te brengen. De Ambt. van den B. S. is verantwoordelijk dat de akten van één en denzelfden persoon worden overgelegd. Vooral in groote gemeenten is het onmogelijk de partijen en ouders allen te kennen. Ten einde nu zekerheid te erlangen laat de Ambt. van den B. S. verklaren dat beide van elkaar verschillende namen één en denzelfden persoon aanduiden, en deze verklaring onder eede bevestigen. Door dergelijke verklaring mag niet eene vermomde wijziging eener akte plaats vinden en verklaard worden dat de naam in eene dier akten uitgedrukt de juiste is, maar wegens het laten afleggen

van den door ons bedoelden eed kan de Ambt. van den B. S. nimmer in moeielijkheden geraken en is hij meer zeker dat de uiste akte is overgelegd.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Mede zeer goed beantwoord door de heeren mr. W. Th. Grothe te Maartensdijk, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. H. H. Piccardt te Adorp en P. De Vos te Westkapelle.

DE REDACTIE.

VRAAG 32. Welke beteekenis moet gehecht worden aan de woorden : „of daartoe behooren" in art. 421 van het B. W. ?

In 1821, bij gelegenheid der beantwoording van de vraagpunten van stellige wetgeving, heeft de kamer eenstemmig verlangd „da bij het wetboek het beginsel zoude worden vastgesteld, dat voorzien zal worden in de voogdij der kinderen, in de godshuizen zich bevindende." Aan de commissie van 28 April werd echter overgelaten regelen daaromtrent vast te stellen. Deze stelde nu in art. 29 van het ontwerp van 13 Febr. 1823 voor deze materie in deze termen te regelen : „kinderen welke in eenig gesticht van weldadigheid, hoe ook genaamd, zijn opgenomen, staan onder de voogdij der regenten van dit gesticht."

In art. 29 der wet van 28 Maart 1823 (St.bl. no. 11) en in art. 474 B. W. van 1830 werd aldus gelezen. Het voorstel om aan het slot van het art. bij te voegen de woorden : „op de wijze, zooals hieromtrent afzonderlijk bepaald zal worden", vond geen ingang.

Bij art. 19 van het ontwerp van Febr. 1832 werd voorgesteld dat art. 474 zoude luiden zooals het tegenwoordige art. 421. Zoo kwam de bepaling in ons Wetboek. In de geschiedenis van ons art. vind ik geene oplossing voor de vraag naar de beteekenis der woorden : „of daartoe behooren".

Eene enkele lichtstraal echter werpt de wet van 15 Pluviôse

an XIII, waar we in art. 3 lezen: La tutelle des enfants admis dans les hospices durera jusqu'à leur majorité ou émancipation par mariage ou autrement;

en in art. 2: Quand l'enfant sortira de l'hospice pour être placé comme ouvrier, serviteur ou apprenti, dans un lieu éloigné de l'hospice où il aveut été placé d'abord, la commission de cet hospice pourra, par un simple acte administratif, visé du préfet ou du sous-préfet, déférer la tutelle à la commission administrative de l'hospice du lieu le plus voisin de la résidence actuelle de l'enfant.

Ik denk dat die gevallen, in het begin van art. 2 genoemd, onzen wetgever voor oogen hebben gezweefd en dat hij die bedoeld heeft toen hij de duistere woorden „of daartoe behooren" ter neer schreef. Wanneer we onze schrijvers raadplegen zullen wij tot een niet zoo geheel verschillend resultaat komen.

Ik dien daartoe dus latere schrijvers op te slaan en wel in de eerste plaats mr. Opzoomer, die in zijne aant. bij dit artikel stilstaat. Hij is het met den steller van deze vraag eens, dat de bewuste uitdrukking niet door ondubbelzinnigheid uitmunt. Zij geeft, zoo zegt hij, duidelijk te kennen dat men tot het gesticht kan behooren, zonder er juist persoonlijk zijn verblijf in te hebben, maar zij wijst door niets aan wat er dan toch noodig is om den band met het gesticht vast te houden. Is het genoeg zoo de minderjarige eens opgenomen, voortaan maar eene geldelijke ondersteuning, of zelfs een geheele geldelijke onderhouding geniet?

Of behooren ook, zooals Prof. Diephuis (N. B. R. II 296) zegt, zij nog tot het gesticht, die tot het aanleeren van eenig bedrijf of om andere redenen buiten het gesticht verkeeren of uitbesteed zijn?

Of zullen we ons scharen aan de zijde van Prof. Willeumier, volgens wien door ontslag uit het gesticht, dat, volgens de reglementen, plaats heeft op bepaalden leeftijd, regenten niet gezegd kunnen worden de voogdij te verliezen, omdat de pupil niet ontslagen wordt uit de geheele liefdadige instelling, maar alleen uit het gebouw, zoodat wel het verleenen van huisvesting ophoudt,

maar de regenten hem met raad en daad blijven bijstaan, hem dan ook dikwijls weer opnemen of nog een bijzonderen uitzet geven.

Of is er eindelijk alleen aan hen te denken die hetzij om eenige andere reden niet in het gesticht zelf verpleegd kunnen worden, ten koste (lees s. v. p. op kosten) daarvan bij anderen worden uitbesteed.

Zie, deze vragen stelt Opzoomer zich en hij alleen. Noch bij Asser en Van Heusde, noch bij Diephuis, wordt de quaestie zóo uitvoerig besproken en daarom aarzel ik niet mij bij zijn oordeel neder te leggen, waar hij komt tot de volgende conclusie: „tot een gesticht te behooren, in dien zin, dat bij hen eene voogdij der regenten in de oogen der wet gepast kan schijnen, kunnen zij alleen gezegd worden met wier verzorging, opvoeding, bewaking, de regenten middellijk of onmiddellijk in voortdurende feitelijke betrekking staan."

Nog op twee punten wensch ik even te wijzen. In de eerste plaats op het beweren in Rechtsgeleerd Bijblad 1843, dat onder de redenen, waarom minderjarigen niet in een gesticht werden verpleegd, ook behooren zou de reden „dat er geen gesticht bestaat, zooals in kleine gemeenten en te Amsterdam met het gewezen Aalmoezeniersweeshuis het geval is."

Wanneer in art. 421 werd gesproken van eene „instelling van weldadigheid" zou ik deze opvatting kunnen deelen, maar ook in verband met art. 1 der armenwet meen ik aan het woord „gesticht" eene zóo ruime opvatting niet te mogen geven.

In de tweede plaats ben ik het volkomen eens met Asser en v. Heusde, waar zij zeggen dat huns inziens geene voogdij van regenten mag worden aangenomen ten aanzien van in een gesticht verpleegde kinderen, wier beide ouders nog in leven mochten zijn. Het tegendeel is wel eens uit art. 421 afgeleid. Ten onrechte echter, want zoodanige kinderen staan in het geheel niet onder voogdij, dus ook niet onder die van regenten.

UTRECHT. Mr. W. TH. GROTHE.

Wij ontvingen ook goede antwoorden van de heeren W. J.

Berghuis te Loppersum (die ook nog verwees naar *De Gem.-Stem* no. 2020), E. A. Daniëls te Hof van Delft (wiens stuk nog en portefeuille blijft), P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. Nauta te Ezinge, P. F. Reddingius te Ten Boer — de beide laatsten herinneren wij aan ons verzoek om elk antwoord op afzonderlijk papier te stellen — K. Venhuizen te 't Zandt, P. De Vos te Westkapelle, P. J. van de Wetering te Wervershoof, P. J. Wortman te Zaamslag en J. C. Zaneveld te Lisse.

De Redactie.

Vraag 33. Moet de handteekening van den A. v. d. B. S. onder een uittreksel uit de registers (art. 24 B. W.) altijd gelegaliseerd zijn?

Art. 24 B. W. zegt, dat de uittreksels van den B. S., wanneer zij met de registers overeenstemmen en door den voorzitter van de arrond.-rechtbank of door den rechter die dezen vervangt, zijn gelegaliseerd, geloof zullen verdienen, tot enz.

Moet nu dit art. zoo worden opgevat, dat een uittr., dat niet gelegaliseerd is, ook niet geloofwaardig is? Hierover heerscht geene eenstemmigheid.

Vaillant, Opzoomer, Godefroi, Vernède e. a. achten legalisatie altijd noodig, — ook de Red. van de *De Gem.-Stem* (nos. 895 en 896) is van oordeel, dat de ambt. die ongelegaliseerde uittreksels als geldig aanneemt, een voorschrift der wet overtreedt: art. 24 stelt h. i. toch de legalisatie, als voorwaarde voor de geloofwaardigheid. Het *W. v. B. A.* (no. 1222) acht evenzeer art. 24 gebiedend; het geeft geen aanleiding tot de meening dat legalisatie eerst noodig is, wanneer het uittr. buiten het arrond. gebruikt wordt.

Dit laatste heeft echter steeds plaats met de uittr. die bij de huwelijks-akten overgelegd worden: bijna in alle gemeenten worden alleen de uittr., die buiten het arrond. zijn afgegeven, gelegaliseerd.

Bij arresten van den Hoogen Raad van 11 Febr. 1845 en 12 Dec. 1848 werd beslist, dat het gemis aan legalisatie geen grond kan opleveren om bewijskracht aan de uittr. te ontzeggen, daar de legalisatie niet behoort tot het wezen der akte, maar eeniglijk strekt, om daar, waar dit noodig is, de overtuiging te geven, dat de uittr. door den bevoegden A. v. d. B. S. zijn afgegeven, zoodat de rechter of een ander ambt. wien een ongelegaliseerd uittr. wordt overgelegd, alleszins bevoegd is het aan te nemen en er recht op te spreken, indien hij voor zich zelven overtuigd is van de echtheid der handteekening en van de bevoegdheid van den ambt. die het heeft afgegeven; de wetgever kan niet bedoeld hebben, dat uittr. geen geloof zouden verdienen, alleen omdat de handteekeningen, daaronder gesteld, niet zouden gelegaliseerd zijn.

Zoo ook bij arr. v. d. H. R. van 5 Jan. 1880 (*De Gem.-Stem* nos. 1489, 2022), waarbij is beslist, dat legalisatie niet is te beschouwen als vereischte voor deauthenticiteit, maar enkel als een middel om de echtheid der onderteekening en de bevoegdheid van den onderteekenaar onbetwistbaar vast te stellen, zoodat bij twijfel aan een en ander de rechter ongelegaliseerde uittreksels niet als bewijs behoeft aan te nemen, maar in het tegenovergesteld geval volkomen bevoegd is ze als zoodanig te laten gelden.

Ook verschillende rechtbanken deden uitspraak in gelijken zin.

Ik ben ook van meening dat legalisatie geen vereischte is voor de geloofwaardigheid. Wel wordt — evenals bij andere legalisatiën — ook hier de geloofwaardigheid van het uittr. er door verhoogd. Dat art. 24 de legalisatie voor ieder geval voorschrijft, kan ik er niet in lezen. Wel kan, zoolang het legaliseeren niet heeft plaatsgehad, de geloofwaardigheid, naar wat de echtheid der onderteekening betreft, in twijfel worden getrokken.

Meent de A. v. d. B. S. aan de echtheid niet te moeten twijfelen, dan kan hij het stuk ook ongelegaliseerd aannemen. Had de wetgever bepaald gewild, dat geene andere dan gelegaliseerde uittr. zouden worden gebruikt, hij had dit wel bepaald gezegd.

Eene goede gewoonte vind ik het echter om de buiten het arrond. afgegeven uittreksels te doen legaliseeren. Twijfelt de ambt. evenwel aan eene handteekening of de bevoegdheid van den onderteekenaar, hij late zich door die gewoonte niet weerhouden, om zich door het vorderen van de legalisatie zekerheid te verschaffen.

WESTKAPELLE. P. DE VOS,
Secretaris.

Ook de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, mr. W. Th. Grothe te Maartensdijk, P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. Nauta te Ezinge, J. H. H. Piccardt te Adorp, P. F. Reddingius te Ten Boer, K. Venhuizen te 't Zandt, P. J. van de Wetering te Wervershoof, P. J. Wortman te Zaamslag, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse zonden goede antwoorden.

DE REDACTIE.

VRAAG 34. Wie worden geacht „hoofd van politie" te zijn, voorkomende in de wet van 5 Juni 1875 (St.bl. no. 110)?

Uit art. 1 van die wet blijkt niet, wie het meest te zeggen heeft, de kennisgeving als daarin bedoeld kan m. i. naar willekeur gedaan worden, òf aan den Burgemeester òf aan den Commissaris van politie.

Uit art. 2 is het ook niet duidelijk; naar gelang de kennisgeving, hierboven bedoeld, aan den Burgemeester of aan den Commissaris van politie is gedaan, zal ook een van beiden weêr kennis moeten geven aan den districts-veearts enz. en deze geeft wederkeerig òf aan den Commissaris van politie òf aan den Burgemeester kennis van den uitslag van het onderzoek.

Bij al. 1 van art. 3 wordt wederom gesproken van den Burgemeester of den Commissaris van politie, doch bij de 2e alinea van dat art. wordt maar alleen gewag gemaakt van „den Burgemeester", daar is het dus duidelijk wie de baas is.

Art. 4 luidt als volgt: „Ambtenaren van politie, waaronder voor

de uitvoering van deze wet ook worden verstaan de door den Burgemeester of den Commissaris van politie enz."; hier wordt dus weder van 2 personen, op de politie betrekking hebbende, gesproken.

De overblijfselen van honden of katten die aan dolheid gestorven, enz...... zijn, worden door de zorg van den Burgemeester op Rijks kosten verbrand of begraven, zoo zegt art. 5 al. 1 en in de 2e al. van datzelfde art. staat: „Voorwerpen, welke met zoodanige honden of katten in aanraking zijn geweest, worden enz..... door de zorg van den Burgemeester gereinigd; uit deze beide bepalingen blijkt dus weêr duidelijk wie of er bedoeld is.

Nog erger is het met art. 6 al. 6, daar toch staat: „Ingeval de eigenaar, houder of hoeder het maximum der boete betaalt, beslist het hoofd der politie of de hond hem kan worden teruggegeven of moet worden afgemaakt".

Uit de bepalingen hierboven aangehaald waar gesproken wordt van den Burgemeester of den Commissaris van politie blijkt, dat in de meeste gevallen de Commissaris van politie evenveel macht heeft als de Burgemeester; doch daarom is eerstgenoemde nog geen „hoofd der politie".

Nu zijn er ook nog enkele bepalingen, waar alleen gesproken wordt van den Burgemeester; doch daar wordt meer het hoofd der gemeente dan wel het hoofd der politie mêe bedoeld.

In de vraag wordt echter hoofdzakelijk gedoeld op de laatste door mij aangehaalde bepaling der wet (nl. art. 6 al. 6) waar alleen gesproken wordt van „hoofd der politie".

Hierop moet naar mijn gevoelen geantwoord worden „de Burgemeester"; in gemeenten waar geen Commissaris van politie is spreekt het van zelf dat het daar de Burgemeester is, doch in gemeenten waar die er wel is, is het m. i. toch nog de Burgemeester en dit leid ik af van de bepaling van art. 190 al. 1 Gemeentewet waar staat: „De Commissarissen en dienaren van politie of veldwachters tevens aan de algemeene of Rijkspolitie, onder het daarmede belast gezag dienstbaar, staan zooveel de gemeente-politie betreft, onder bevelen van den Burgemeester".

Uit dit aangehaalde art. blijkt dus dat de Commissaris van politie

ondergeschikte is en nu zal het toch niet te weerleggen zijn, dat waar iemand ondergeschikte is, hij dan ook tevens geen hoofd kan zijn.

Ik antwoord dus op de bovengeplaatste vraag: „de Burgemeester".

DOMBURG. G. KESTELOO.

Behalve het geplaatste stuk voldeden goed de antwoorden van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, mr. W. Th. Grothe te Maartensdijk, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. Nauta te Ezinge, J. H. H. Piccardt te Adorp, P. F. Reddingius te Ten Boer, K. Venhuizen te 't Zandt, P. De Vos te Westkapelle, P. J. van de Wetering te Wervershoof, P. J. Wortman te Zaamslag, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE

VRAAG 35. Wie zijn verplicht en bevoegd tegen overtredingen van de zegelwet te waken?

De zegelwet wijst geene bijzondere ambtenaren aan, als belast met de taak om overtredingen van die wet op te sporen.

Art. 33 der wet van 3 Oct. 1843 (St.bl. no. 47) luidt o. m. „De Ambtenaren van de registratie en het zegel zijn verplicht alle akten en registers, welke hun ter hand komen of worden aangeboden, en welke niet van behoorlijk zegel zijn voorzien, of niet naar het voorschrift van art 15 zijn opgemaakt, aan te houden, ten einde, na beteekening van het proces-verbaal, bij het zelve te worden gevoegd, tenzij partijen door medeonderteekening van het proces-verbaal, de daarin vermelde daadzaak erkennen, of de verbeurde boeten en verschuldigde rechten betalen". Worden deze niet onmiddelijk betaald dan zullen genoemde ambtenaren van alle overtreding proces-verbaal opmaken. (art. 34.)

De 2e al. van art. 34, waarbij alle ambtenaren en bedienden van justitie en politie en ambtenaren bij de posterijen bevoegd waren proces-verbaal op te maken wegens overtreding der wet

voor zooveel aangaat het zegel op gedrukte stukken, is vervallen door de wet van 9 April 1869 (St.bl. no. 60.)

Daar bosch- en veldwachters bevoegd zijn de overtredingen te constateeren dezer wet — zie *De Gem. Stem* no. 1789 — zoo zijn mijns inziens ook de personen, genoemd in art. 8 van het wekboek van strafvordering, daartoe wèl bevoegd.

In art. 29 worden genoemd wie verplicht zijn om hunne registers en akten, aan het zegel onderhevig, zonder verplaatsing van deze, aan de ambtenaren van het zegel te vertoonen, en toe te laten, dat deze daarvan inzage nemen, zoo dikwijls, zij zulks noodig zullen oordeelen; doch op werkdagen tusschen voormiddags acht en nam. vier uren en niet langer dan vier uren daags. Bij iedere weigering hiervan of van verzet tegen het ter plaatse opmaken der processen-verbaal van overtreding is eene boete van *f* 50 verbeurd.

Dezelfde overtreding, meermalen in een stuk begaan, is maar eens beboetbaar. Zie art. 31.

De Koning kan in bijzondere gevallen of in 't algemeen belang, kwijtschelding of vermindering van recht en boete verleenen. (Art. 44).

WERVERSHOOF. P. J. VAN DE WETERING.

Ook goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, P. Nauta te Ezinge, J. H. H. Piccardt te Adorp, P. F. Reddingius te Ten Boer, K. Venhuizen te 't Zandt en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

Onze Leestafel.

De beoefening van het administratief recht mag zich niet bepalen tot het erlangen van kennis der wetten en wettelijke voorschriften op dit gebied, maar zij moet zich ook uitstrekken tot kennismaking met geschiedenis en met de mannen, die door hun leven, denken en werken invloed hebben gehad op den gang van zaken. Onder hen, die wij daaronder rangschikken, behoort voor ons vaderland en voor onze eeuw aan mr. G. Groen van Prinsterer eene groote, eene voorname plaats. Met genoegen hebben wij de lectuur ondernomen van een kostbaar werk, dat deze staatsman in de lijst van zijn tijd tot onderwerp heeft en tevens belangrijke beschouwingen levert voor de geschiedenis van de bijna afgeloopen negentiende eeuw. En gaarne zouden wij willen, dat al onze medewerkers en vrienden ons voorbeeld volgden, want wij hebben zeer aangename en zeer nuttige uren doorgebracht.

Het werk is getiteld:

> Groen van Prinsterer en zijn tijd. Studiën en schetsen enz. door dr. G. J. Vos Az., Dordrecht, bij J. P. Revers, 1886 en 1891.

Het boek is in twee deelen of liever twee gedeelten gesplitst, waarvan het eerste de jaren 1800—1857, het tweede de jaren 1857—1876 omvat. Leidt de schrijver ons in het eerste gedeelte rond in den doolhof van vele stelsels en inrichtingen, door mr. G. v. P. omhelsd of bestreden, ondersteund of lijdelijk toegelaten, totdat hij ons brengt aan de schoolwet van 1857 en wat aan haar ontstaan voorafging — in het tweede gedeelte zijn wij getuigen van den strijd, die door en om de school is ontstaan. Wij achten ons Tijdschrift niet de plaats, om bepaald voor deze of gene richting partij te kiezen; wij wenschen ons, zooveel mogelijk, te dien aanzien, op neutraal standpunt te handhaven; maar moeten toch verklaren, dat ons door het lezen van dit kostelijk boek

veel in een ander, in een helderder licht is verschenen, dan waarin het ons vroeger voorkwam. En altijd staat de groote man voor ons in zijne uitnemende arbeidskracht, in zijn stalen ijver voor zijne beginselen, in zijn onverzettelijk vertrouwen op het welslagen van zijne pogingen. Mr. Groen v. P. wordt ons geschetst met kleuren, die aangrijpen, maar daarom het beeld niet benevelen; de staatsman verrijst op zijn voetstuk in volle waardigheid, maar daarom niet met lijnen gehouwd, die de oorspronkelijkheid, de waarheid doen verloren gaan. Mr. G. v. P. staat in de studiën en schetsen van dr. Vos voor ons, zooals hij was, zooals hij zich voordeed, zooals hij zich openbaarde, zooals hij gewerkt, geworsteld en ongeschonden uit den strijd teruggekeerd is.

De uitgever heeft voor een goed gewaad en een netten druk gezorgd.

Een ander werk op onze leestafel wenkt ons. De titel is:

De Rijks- en Gemeentebelastingen in Nederland door mr. J. P. SPRENGER VAN EYK. 's-Gravenhage, M. Nijhoff, 1891.

Het kan niemand verwonderen, terwijl reeds sedert lang en nu weer bij vernieuwing wordt gevraagd en gezocht naar het beste stelsel voor belastingen, naar een goed verband tusschen Rijks- en gemeentebelastingen en naar een middel om de gemeenten uit haren benarden financiëelen toestand te verlossen, dat wij belangstellend en — laat ons het maar bekennen — nieuwsgierig naar het boek grepen, toen het ons „ter aankondiging" was toegezonden. Onze hoofdredacteur heeft in den tweeden druk van zijn *„Bestuur en Administratie der gemeenten in Nederland"* (Gebr. Belinfante te 's-Hage, 1891) zich zeer gunstig over het boek uitgelaten en wij voegen ons volgaarne aan zijne zijde. Mr. S. v. E. laat zijne lezers een helderen blik slaan in het samenstel van onze belastingen, haar onderling verband en de gebreken, die haar aankleven. Maar daarnaast wijst hij duidelijk aan, wat door afschaffing en hervorming behoorde verwijderd en verbeterd te worden. Ten aanzien van

de gemeentebelastingen, waaraan een afzonderlijk hoofdstuk gewijd is, toont de schrijver zich geen voorstander van een belasting naar het inkomen. Hij acht deze zoo verkeerd „dat zelfs de gelegenheid niet moet bestaan, om haar te heffen, in geen enkelen vorm, zelfs niet in dien van opcenten op de rijksbelastingen.” Daarentegen is hij voorstander van eene belasting naar het verteer. Deze noemt hij „de beste maatstaf”, omdat zij „over het algemeen het meest verband houdt met het voordeel dat de gemeente oplevert aan hen, die binnen hare palen wonen”. Gelijk bekend is, zijn wij het in dit opzicht niet met den schrijver eens; maar dit neemt niet weg, dat wij bij het lezen van het werk, zijn getroffen door de theoretische en praktische kennis van den schrijver, die hij op zoo eenvoudige maar klaarheldere wijze weet mede te deelen. De Redactie.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 AUG. 1891.

41. Mag een gepensioneerd hoofd eener school, weder tot onderwijzer benoemd worden en de jaarwedde, daaraan verbonden, boven zijn pensioen genieten?

42. Schets het verband en de verhouding van de rijks- en gemeente-politie, ingevolge de gemeentewet.

43. Welk recht of welke bevoegdheid heeft de gemeente tot inning der plaatselijke belastingen, door rijks-ambtenaren of gepensioneerden verschuldigd, doch niet betaald?

44. Is een raadsbesluit, tot huur van lokalen voor het geven van onderwijs, tijdens den bouw eener school, aan de goedkeuring van Ged. Staten onderworpen?

45. Wat wil art. 17 der wet op de inkwartiering? En wat is omtrent de uitvoering en toepassing daarvan voorgeschreven?

De benoeming van wethouders, tengevolge van periodieke aftreding.

Art. 83 der Gemeentewet luidt: „De gewone tijd, ter verkiezing der wethouders, is de eerste Dinsdag in September. Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen van hen, die op dien dag aftreden."

Dit artikel spreekt gebiedend. Het wijst den 1en Dinsdag in September aan, als de gewone tijd ter verkiezing van de wethouders, als de dag, waarop moet worden voorzien in de vervulling der plaatsen van hen, die op dien dag aftreden; dus de plaatsen, die door de periodieke aftreding openvallen, zonder eenige uitzondering toe te laten.

En waar de wet nu zoo beslist en duidelijk spreekt, daar kan geen twijfel bestaan omtrent de bedoeling en is het dus niet geoorloofd in gewone omstandigheden de benoeming van wethouders, tengevolge van periodieke aftreding, op een anderen tijd dan op den 1en Dinsdag in September te doen plaatshebben. Dat deze opvatting de juiste is, blijkt ook uit de geschiedenis der bepaling. Op eene vraag, in het voorloopig verslag der Tweede Kamer gedaan, of deze bepaling, overeenstemmende met art. 46 der Prov.-wet, den gewonen tijd der verkiezing zoo streng voorschrijft, dat daarin geene verandering gebracht zou kunnen worden, antwoordde de Regeering: „De wenschelijkheid, dat de raad bij het kiezen der wethouders, zooveel mogelijk, voltallig zij, zal door niemand worden betwist. Maar de wetgever kan dit niet wel vorderen. Deed hij dit, de dag der gewone verkiezing zou onzeker worden, zou afhangen van het toeval eener voltalligheid, *die geenszins op hetzelfde tijdstip altijd te verwachten is.*"

Bij Kon. Besluit van 12 October 1869 (St.bl. no. 158) en evenzoo bij dat van 1 November 1878 (St.bl. no. 164) werd

dan ook een raadsbesluit, waarbij vóór den 1en Dinsdag in September een wethouder was benoemd, ter vervulling der vacature, door de periodieke aftreding ontstaande, vanwege strijd met de wet, door den Koning vernietigd.

De redactie van *De Gem.-Stem* laat zich in no. 624 volgenderwijze uit, waar zij de wettigheid aantoont van de benoeming van een wethouder door den Haagschen gemeenteraad, welke door het *Nieuwe Dagblad* van 's-Hage onwettig werd genoemd: „De gansche kwestie wordt beheerscht door de vraag: behoorde de heer Janssens tot de wethouders, die dit jaar moesten aftreden? Zoo ja — en daaromtrent bestaat geen twijfel — dan is hier met volle recht art. 83, al. 2 toegepast. De daar gestelde regel lijdt geen uitzondering, evenmin als die van art. 7, al. 2, ten opzichte der raadsleden".

En in no. 1409, waar zij de vraag bespreekt of de benoeming op een later en dag dan den 1en Dinsdag in September mag plaats hebben, leest men: „Ook mag men niet vergeten, dat, evenals bij K. B. van 12 October 1869 (St.bl. no. 158) de benoeming van een wethouder, bij periodieke aftreding, vóór den 1en Dinsdag in Sept., in strijd met de wet werd verklaard, eene benoeming na dien dag eveneens in strijd met de wet moet worden geacht".

Ook de redactie van het *W. B. A.* is, zooals blijkt uit een antwoord in no. 1882, van hetzelfde gevoelen.

In zijn *Staatsrecht van Nederland* zegt Mr. Boissevain: „Dat de bepaling van art. 83 gebiedend is, zal moeielijk ontkend kunnnen worden." En ook in Hartman's *Bestuur en Administratie der gemeenten in Nederland* wordt dezelfde meening uitgedrukt met de woorden: „Dit voorschrift van art. 83 is imperatief".

Het is dus duidelijk, dat de benoeming van wethouders, tengevolge van periodieke aftreding, steeds moet plaats hebben op den 1en Dinsdag in September.

Bij de voorziening in eene vacature, ontstaan ingevolge art. 87 der Gem.wet door het aftreden van een wethouder als raadslid, wiens tijd van aftreden als wethouder nog niet is gekomen,

is dit natuurlijk anders. Dan geldt art. 84 en moet de benoeming plaats hebben binnen 14 dagen na den dag, waarop het nieuw benoemde raadslid is toegelaten, dewijl het dan niet eene periodieke aftreding is, maar tusschentijds eene plaats is opengevallen. Zie Kon. besluiten van 9 Dec. 1855 (St.bl. no. 137) en 30 Dec. 1883 (St.bl. no. 255).

Toch zijn er ook gevallen, waarin eene benoeming van wethouders, ter voorziening in vacatures, door periodieke aftreding ontstaan, wel op een lateren dag dan den 1en Dinsdag in September mag en moet plaats hebben, en wel:

1o. in het geval, bedoeld in art. 49 der Gem.wet; wanneer op den 1en Dinsdag in September, na behoorlijke oproeping, de volstrekte meerderheid der raadsleden niet is opgekomen en er dus geen besluiten mogen worden genomen dan in een volgende vergadering;

2o. Wanneer men voor het feit staat, dat de 1e Dinsdag in September is voorbijgegaan, zonder dat eene benoeming, die moest plaats hebben, is geschied; en

3o. Wanneer een raadsbesluit tot benoeming van wethouders, tengevolge eener periodieke aftreding, door den Koning is vernietigd en er dus later opnieuw eene benoeming moet geschieden.

In die gevallen (die buitengewoon zijn en dus niets afdoen aan den algemeenen regel) handelt men natuurlijk het meest in den geest der wet door de benoeming zoo spoedig mogelijk na den 1en Dinsdag in September te doen plaats hebben.

WINTERSWIJK. W. S. J. TENKINK.
Cand.-Secretaris.

Borgtocht.

„Borgtocht", zoo luidt art. 1857 B. W., „is eene overeenkomst, waarbij een derde zich, ten behoeve van den schuldeischer, verbindt om aan de verbintenis van den schuldenaar te voldoen, indien deze niet zelf daaraan voldoet."

Wanneer men deze definitie en de volgende artt. van titel 18 boek III B. W. leest, komt men tot de overtuiging, dat daar onder borgtocht verstaan wordt persoonlijke borgtocht en aan geen zakelijken borgtocht wordt gedacht.

Wie dan ook de verklaring van „zakelijke borgtocht" (voorkomende in art. 109 der Gem.wet) in het B. W. zou willen zoeken, zou bedrogen uitkomen.

Maar hoe komt men dan aan die benaming en wat moet men er onder verstaan?

Borgtocht is eene overeenkomst, die strekt tot meerdere zekerheid van den crediteur. Wanneer een persoon niet bijzonder solide is, of men vreest, dat hij zich verwijderen en zijne zaken in den steek laten zal, — om kort te gaan, wanneer men argwaan heeft, dat hij eene aangegane verbintenis niet zal gestand doen, zal men aarzelen om met hem eene zoodanige verbintenis te sluiten. Maar als nu een derde persoon, dien men als genoegzaam solide kent, voor den eersten instaat en zegt: „indien hij zijne verplichtingen niet nakomt, zal ik u voor schade vrijwaren; gij hebt mij slechts aan te spreken om betaling te erlangen"; waarom zou men dan nog vreezen de verbintenis aan te gaan? Of wanneer genoemde derde of de persoon zelf zegt: „gij durft niet; welnu, ik zal u zekerheid geven. Hier zijn effecten, die ruim de waarde vertegenwoordigen van het bedrag, waarover de overeenkomst loopt, die geef ik u in pand; blijft de debiteur, blijf ik in gebreke, dan kunt ge het verschuldigde op die effecten verhalen"; zullen wij ook dan niet bereid worden bevonden de gewenschte verbintenis aan te gaan?

Welnu, was het eerste een misschien overtollig voorbeeld van persoonlijken, het laatste is er een van zakelijken borgtocht.

Hoewel het eigenlijk geen borgtocht is, hoewel het eigenlijk niets anders is dan in-pand-geving, heeft men er echter zulk eene overeenkomst met den eigenlijken borgtocht in gezien dat men, vergetende het begrip „persoonlijk" dat in dat woord „borgtocht" ligt opgesloten, de uitdrukking „zakelijke borgtocht" is gaan bezigen en naar analogie daarvan weer gekomen is tot het pleonasme: „persoonlijke borgtocht".

In 1858 had de heer v. d. G. te Amersfoort, tot zekerheid van de richtige administratie van den heer v. W. als directeur der Bank van Leening eenige zijner onroerende goederen tot een bedrag van *f* 10,000 hypothecair verbonden. De akte was geregistreerd tegen een proportioneel recht van ½ pct. ten bedrage van *f* 50 makende met de 38 opcenten eene som van *f* 69.

Op 9 Mei 1860 werd nu voor de Rechtbank te Amersfoort behandeld de eisch van den heer v. d. G. tegen het bestuur der Registratie, tot teruggave van eene som van *f* 67,89⁵ met de renten, aangezien de registratie van bedoelde akte had moeten geschieden tegen een vast recht van *f* 0,80, makende met de 38 opcenten eene som van *f* 1,10⁵ en dus genoemde som te veel was betaald.

De gedaagde, hoewel de feiten erkennende, bestreed in zijne memorie van antwoord den eisch, op grond dat de registratie overeenkomstig art. 69 § 2 no. 8 der Wet van 22 Frimaire VII richtig was geschied, omdat daar het woord „cautionnement" alle zekerheidstelling bedoelde, zoowel persoonlijke als zakelijke.

In het vonnis der Rechtbank leest men:

„Overwegende, dat mitsdien ten dezen, in rechten, valt te beslissen, of de gemelde akte aan een vast registratierecht van 80 cts., dan wel aan een evenredig-recht van ½ pct. is onderworpen;

„O., te dien aanzien, dat, bij art. 4 van gemelde Wet alleen de overeenkomsten, nader bij art. 69 gespecificeerd en getarifeerd,

aan een evenredig recht zijn onderworpen, terwijl de overige, volgens art. 3, tegen een vast recht worden geregistreerd;

O., dat art. 69 § 2 no. 8 alleen opnoemt: cautionnement de sommes et objets mobiliers, en: garanties mobilières, en mitsdien de cautionnement d'objets immobiliers, voor zoover die denkbaar zijn, en de garanties immobilières daaronder niet begrepen zijn, terwijl er in dat nommer nergens van hypotheken of andere verbintenissen van onroerende goederen iets wordt vermeld;

„O., dat cautionnement (borgtocht), naar het gemeen burgerlijk recht, tijdens de daarstelling der registratiewet vigeerende, (zoowel vroeger als thans) is eene persoonlijke verbintenis, terwijl door hypotheekstelling niet de persoon, maar de zaak wordt verbonden; dat, bij gevolg, naar dat recht, het stellen van hypotheek wel kan zijn een waarborg (garantie) voor de verbintenis van een derde, maar niet is de persoonlijke verbintenis van borgstelling, veel minder van cautionnement d'objets mobiliers of garantie mobilière;

„O., dat de gezegde wet, het tegendeel niet bepalende, als eene fiscale wet, geene uitbreidende uitlegging gedoogt, en dat onder het woord: cautionnement, in meer gemeld nommer voorkomende, niet alle zekerheidstelling kan begrepen zijn van welken aard ook, en dus ook in vaste goederen, dewijl alsdan geheel overtollig en ongerijmd zouden zijn de onmiddellijk daarop volgende woorden: garanties mobilières, welke in dat geval, reeds in de algemeene uitdrukking van cautionnement zouden begrepen zijn;

„O., dat de gedaagde, wel is waar, beweert, dat onder het woord: cautionnement des comptables, aan het slot van dat nommer voorkomende, niet bloot de borgtochten, maar ook de hypotheekstellingen der beambten zijn begrepen, doch daarvoor geen bewijs levert, en mitsdien de geheele daaruit geputte redeneering, ten bewijze voor zijne toegedichte beteekenis, welke dat zelfde woord aan het begin van no. 8 zoude hebben, is eene petitio principii;

„O., dat evenmin daarvoor eenig bewijs oplevert, dat in eenige Wetten en Koninklijke Besluiten van Nederlandschen oorsprong en veel lateren datum, welke bovendien niets gemeen hebben met de registratie of het burgerlijk recht, het woord: borgtocht in minder juisten zin wordt gebezigd en dat in art. 109 der Gemeentewet, zelfs de zonderlinge en juridisch ondenkbare uitdrukking van: zakelijke borgtocht wordt aangetroffen;

„Enz., enz., enz., enz.

„Veroordeelt den gedaagde . . . . terug te geven de som van ƒ 67,89[5] met interessen en kosten".

Naar aanleiding van deze quaestie verscheen in R. B. XI een ingezonden stukje, waar de schrijver, na gesproken te hebben over een werk van den heer A. Hoijtema, betreffende de registratiewetgeving, deze woorden bezigt: „Het schijnt dat het bestuur der registratie voor de uitlegging der wet niet te rade gaat bij rechtswetenschap en taalkunde, maar bij eene andere voor de leeken (sit venia verbo) in het vak der registratie onbekende en niet te begrijpen autoriteit; tenminste de bovengenoemde schrijver, die zeker ook bij die onbekende autoriteit ter schole ging, spreekt bij de uitlegging van art. 69 § 1, no. 8 der wet van 22 Frim. VII (t. a. p. dl. II bl. 192), van een borgtocht op eigene vaste goederen of effecten. Ik voor mij heb altijd gemeend, dat een borgtocht voor zich zelven eene onmogelijkheid was, en dat een verband van vast goed, ten behoeve van een ander, wel hypotheek kon zijn, maar geen borgtocht."

Het bestuur der registratie kwam van dit vonnis in cassatie terwijl de primitieve eischer het onnoodig achtte van zijnen kant procureur te stellen. De H. R. wees hierop dato 1 Nov. '61 een arrest, (zie W. R. no. 2325) dat ik hier niet in zijn geheel zal overnemen, maar welks hoofdinhoud is dat de cassatie, gegrond op de schending der artt. 4 en 69, en verkeerde toepassing van

art. 3 der Frimairewet werd verworpen wegens onaannemelijkheid van het middel.

Ook de H. R. zag in cautionnement eene persoonlijke verbintenis, die daarom niet ook de zakelijke verbintenis van hypotheek kan omvatten; hij gaf wel toe, dat hypotheek een waarborg zijn kan voor de verbintenis van een derde, maar het moet niet worden verward met de persoonlijke verbintenis van borgtocht.

Wat moet nu onze toepassing zijn?

De uitdrukking „zakelijke borgtocht" is onjuist. Het is eene overeenkomst, die een zakelijk recht schept, nl. het recht van pand of van hypotheek, al naarmate roerende of onroerende goederen tot waarborg voor het nakomen der overeenkomst worden gesteld. Maar juist uit dit zakelijk karakter blijkt luce clarius de onjuistheid van den naam van „borgtocht". Borgtocht is toch een zuiver persoonlijk recht en daarom is de uitdrukking „persoonlijke borgtocht" een pleonasme, even goed als de uitdrukking „zakelijke borgtocht" eene onjuistheid is.

Wil men één naam voor beiden, met de onderscheiding persoonlijk en zakelijk, dan spreke men van persoonlijke en zakelijke zekerheid.

Mr. W. Th. GROTHE,
Vol. te Maartensdijk.

Art. 50 al. 2 B. W.
ten opzichte van buitenslands overledenen.

Art. 50 B. W. luidt: „De acten van overlijden zullen worden opgemaakt door den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der plaats, alwaar de persoon overleden is en op de verklaring van twee getuigen.

„Wanneer het blijkt, dat de overledene elders zijne woonplaats heeft gehad, zal de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand een uittreksel van de acte van overlijden doen toekomen aan dien van de laatst bekende woonplaats van den overledene, ten einde insgelijks in de registers aldaar te worden ingeschreven".

In dit artikel wordt alleen gesproken van het overlijden van iemand, die elders, d. w. z. op eene andere plaats binnenslands, zijne woonplaats had; hier wordt derhalve bedoeld een extract van eenen Nederlandschen Ambtenaar van den Burgerlijken Stand; van een in het buitenland afgegeven extract wordt geen melding gemaakt.

In de artt. 60 en 61 B. W. wordt bepaald hoe gehandeld moet worden, wanneer iemand op eene zeereis of te velde, in den slag, buiten het Koninkrijk is overleden.

Wat is evenwel de plicht of liever hoever strekt zich de bevoegdheid uit van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand met betrekking tot het al of niet inschrijven van een overlijdens-extract van iemand, die, niet als krijgsman te velde gesneuveld, noch op eene zeereis gestorven, maar in een vreemd land, bv. in Duitschland of België, overleden is?

Terwijl de artt. 60 en 61 B. W. hier niet van toepassing kunnen zijn, bestaan er buiten art. 50 B. W. geene bepalingen op dit punt en dit laatste artikel spreekt, zooals boven is aangetoond, alleen van extracten, afgegeven van overledenen binnenslands.

Evenwel zegt de wet niet, dat alleen in het geval van art. 50 al. 2 B. W. mag worden ingeschreven, maar vordert daarentegen inschrijving in de laatste woonplaats van een overlijden, dat daarbuiten heeft plaatsgehad.

Hieruit zal dan ook de bevoegdheid of de verplichting van den Ambt. v. d. Burg. Stand tot het al of niet inschrijven van zoodanig extract moeten afgeleid worden.

Voor het bestaan van die bevoegheid of verplichting zal ik in de eerste plaats wijzen op de bedoeling van den wetgever met het bepaalde in art. 50 al. 2 B. W., om vervolgens het groote nut aan te toonen, hetwelk dit art. nog heeft, terwijl ik daarna zal nagaan in hoeverre en wanneer een buitenslands (ter inschrijving) afgegeven extract bij onzen wetgever geldig is.

Behalve dat inschrijving van een overlijden, dat buiten de laatst bekende woonplaats voorgevallen is, in die plaats, door de toezending van een extract ingevolge art. 50 al. 2 B. W., niet alleen kan plaats hebben, maar ook door den wetgever gewild werd, was oorspronkelijk nog het doel van dat artikel om het gemeentebestuur, waar de overledene zijne laatste woon- d. i. verblijfplaats had in de gelegenheid te stellen den overledene in de bevolkingregisters door te halen. Dit laatste doel is wel is waar, sinds de inschrijving in die registers op werkelijk verblijf gegrond is, vervallen en daarvoor thans de bij art. 13 van het K. Besl. van 27 Juli 1887 (St.bl. no. 140) voorgeschreven kennisgeving in de plaats getreden, maar daarom is het stellige voorschrift (van art. 50 al. 2 B. W.) nog niet buiten kracht gesteld en moet dus toch nog steeds dienovereenkomstig gehandeld worden.

Het nut, dat er in het overzenden van een uittreksel ingevolge art. 50 al. 2 B. W. en het inschrijven daarvan gelegen is, bestaat hierin, dat nabestaanden, onbekend met de plaats van toevallig overlijden of mogelijk zelfs wel met het overlijden zelve, in staat zullen zijn althans met eenige zekerheid naar dat overlijden op die laatste verblijfplaats te kunnen informeeren. Mocht dat werkelijk hebben plaats gehad, zullen zij ook aldaar, zoo noodig, een overlijdens-extract kunnen bekomen.

Kan dit reeds gemakkelijk zijn bij een overlijden binnenslands — van hoeveel te meer nut moet dit dan niet zijn voor betrekkingen, die belang hebben bij de wetenschap van het overlijden van iemand, die zich jaren op verschillende plaatsen en wel in den vreemde heeft opgehouden.

Als een bewijs, dat onze Regeering zich van dat belang bewust is en de kennis van een overlijden wenschelijk acht voor de belanghebbende betrekkingen, dient, dat, blijkens miss. van den Min. v. B. Z. dd. 10 Februari 1819, uit de overlijdens-akte van een hier te lande overleden vreemdeling een extract moet gezonden worden aan de Regeering van den staat, waartoe de vreemdeling behoorde.

Evenzoo wordt door vreemde regeeringen ook wel aan onze regeering insgelijks een extract gezonden uit de overlijdens-akte van een ten hunnent overleden (niet genaturaliseerden) Nederlander, welk extract alsdan door bemiddeling van den Minister van Buitenl. Zaken aan het bestuur der laatste bekende woonplaats of, is deze onbekend, aan dat der geboorteplaats gezonden wordt.

(Zulk een extract is ingevolge art. 16 no. 1 der wet van 13 Brumaire en art. 70 § 3 der wet van 22 Frimaire VII vrij van zegel en registratie.)

Zoodanige extracten zijn geldig voor onzen wetgever, zoo ze zijn opgemaakt op de wijze, en in den vorm, zooals in het land, waar ze worden afgegeven, gebruikelijk is; want art. 10 der Algem. Bepalingen, vervat in de wet van 15 Mei 1829 (St.bl. no. 28) zegt, dat de vorm van alle handelingen wordt beoordeeld naar de wetten van het land of de plaats, alwaar die handelingen zijn verricht.

Zullen evenwel zoodanige stukken in Nederland gebruikt kunnen worden, dan moet er zekerheid bestaan omtrent de echtheid van den vorm, zoowel als van den inhoud daarvan en deze bestaat, wanneer deze stukken door tusschenkomst der regeeringen worden overgemaakt, daar ze alsdan langs legalen, wettigen weg worden ontvangen.

Die zekerheid bestaat evenwel niet terstond, in het geval, dat een buitenslands afgegeven extract wordt aangeboden aan den Ambt., v. d. Burg. Stand der laatste woonplaats van eenen buitenslands overledene door eenen belanghebbende b. v. door den zoon van den overledene.

Om gebruikt te kunnen worden moet *zulk* een uittreksel eerst behoorlijk gelegaliseerd, voor zegel geviseerd (artt. 8, 12 en 16 der zegelwet) en vertaald worden.

Daar nu de wetgever, zooals reeds boven is vermeld, de inschrijving wil in de laatste woonplaats van een overlijden, dat daar buiten heeft plaatsgehad en bovendien nergens zegt, dat alleen in het geval van art. 50 al 2 B. W. mag worden ingeschreven en evenmin dat het niet kan geschieden, zoo ben ik van oordeel, dat de Ambt. v. d. Burg. Stand wel is waar niet verplicht maar toch zeer zeker bevoegd is een extract uit een buitenlandsche akte van overlijden in de registers der laatste woonplaats hier te lande in te schrijven, zoo het ten minste langs officiëelen, legalen weg ontvangen of anders aan de, voor de geldigheid en voor het wettig gebruik maken er van voorgeschreven formaliteiten voldaan is.

Is zoodanig extract ingeschreven, dan moet het aan het einde des jaars ter griffie gedeponeerd worden (art. 23 B. W.), terwijl de nabestaanden van een buitenslands overledene dan ook alhier op de laatst bekende woonplaats, desgevorderd, een overlijdens-extract kunnen bekomen. (Art. 24 B. W.)

NIJKERK.

H. A. NAB,
Ambt. ter Secretarie.

Bepaling van het sluitingsuur van tapperijen bij verordening.

Bij art. 9 der Grondwet is het recht tot vereeniging en vergadering erkend en bepaald dat de wet de uitoefening van dat recht in het belang der openbare orde regelt en beperkt. De hierbedoelde wet is die van 22 April 1855 (St.bl. no. 32), gewijzigd bij de wetten van 14 September 1866 (St.bl. no. 123) en 15 April 1886 (St.bl. no. 92).

„Het recht van vereeniging en vergadering is de bevoegdheid, om zich onderling te vereenigen, hetzij tot eene blijvende samenwerking (vereeniging), hetzij om samen te komen voor gedachtenwisseling of handeling (vergadering)". Mr. L. Ed. Lenting, *Het Nederl. en Nederl.-Indisch Staatsbestuur*, blz. 45.

Wordt bij de Grondwet alleen het recht der ingezetenen erkend, bij de wet van 1855 wordt indirect ook toegestaan dat vreemdelingen, niet-ingezetenen, lid zijn van vereenigingen, uitgezonderd van staatkundige vereenigingen.

Elke vereeniging heeft recht van bestaan in Nederland; om burgerlijke rechtshandelingen te kunnen aangaan behoeft zij de erkenning bij wet, zoo de duur der vereeniging is onbepaald of langer dan 30 jaren en overigens bij Kon. Besl.

De vereeniging strijdig met de openbare orde is verboden. Met de openbare orde wordt strijdig geacht de vereeniging, die ten doel heeft: 1o. ongehoorzaamheid aan of overtreding van de wet of wettelijke verordening; 2o. aanranding of bederf der goede zeden; 3o. stoornis in de uitoefening der rechten, van wie het ook zij.

De vergadering, waarin de openbare orde wordt gestoord of tegen de bepalingen der wet wordt gehandeld gaat, op vordering der politie, terstond uiteen. De roeping der politie is niet preventief, maar repressief; tot het houden der vergadering is geen toestemming noodig.

Het toezicht over de tapperijen en alle voor het publiek openstaande gebouwen en samenkomsten behoort tot de bevoegdheid van den Burgemeester. Hij waakt tegen het doen van vertooningen, die strijdig zijn met de openbare orde of zedelijkheid.

Deze laatste bevoegdheid eischt geen nadere regeling; de Burg. heeft het recht de opvoering van sommige tooneelstukken te verbieden. Maar de eerstgenoemde zou weinig beteekenen wanneer geen nadere regeling was vastgesteld. Waarop zal de Burg. toezien? hij mist het recht van wetgeving (uitgezonderd bij oproer).

De Raad is de bevoegde macht, die de verordening vaststelt in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid en van andere betreffende de huishouding der gemeente. Hij is het, die het sluitingsuur der tapperijen dient te regelen.

De wet van 1855 erkent het recht tot vereeniging en vergadering, maar is deze wet wel toepasselijk en wordt eene vergadering gehouden in den zin der wet door de gewone bezoekers van tapperijen? Bij arrest van den Hoogen Raad van 7 Maart 1871 werd beslist dat de gelegenheid tot het uitoefenen van het bij art. 10 (nu 9) der Grondwet bedoeld recht, geenszins wordt beperkt door eene plaatselijke verordening, waarbij het bezoeken van tapperijen op bepaalde tijden verboden wordt.

Houden sociëteiten hare vergaderingen in tapperijen en is geen uitzondering in de verordening opgenomen, dan is het sluitingsuur ook hierop van toepassing en de verordening daardoor niet met de Grondwet in strijd. Niet het recht tot vereeniging en vergadering wordt beperkt, maar, in het belang der openbare orde, worden bepalingen vastgesteld tot beperking van de uitoefening van het bedrijf van tapper; en ten einde ontduiking tegen te gaan, wordt het verboden in de tapperijen te vertoeven. De ingezetenen en niet-ingezetenen blijven daardoor volledig vrij hunne vergaderingen in andere huizen voort te zetten of te houden.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

De kosten van de zegels der bevelschriften van betaling.

Eene lange reeks van jaren hadden de gemeentebesturen — wellicht eenige uitgezonderd — de gewoonte, de voor bevelschriften van betaling verschuldigde zegelgelden als 't ware namens hare schuldeischers voor te schieten. Bij de afgifte van de gezegelde mandaten toch vorderde men het voorgeschoten recht terug.

Langzamerhand ontstond hieromtrent meer en meer verdeeldheid, met dit gevolg, dat naar aanleiding van de verschillende opvattingen dienaangaande, Ged. Staten van N.-Brabant (zie o. a. *De Gem.-Stem* no. 1856) zich tot den M. v. B. Z. hebben gewend, om diens gevoelen te vernemen. Deze informeerde bij zijnen ambtgenoot, den M. v. F., die daarop antwoordde bij missive dd. 27 Januari 1887, met den inhoud waarvan de M. v. B. Z. zich geheel vereenigde, bij schrijven van 16 Maart d. a. v.

Als hun gevoelen gaven zij nl. te kennen, dat met het oog op de bepalingen van artt. 114 en 224 der Gem.wet de bevelschriften geacht moeten worden te behooren tot de stukken, die op de betaling betrekking hebben, niet tot de stukken opgemaakt om des schuldeischers vordering te bewijzen. De zegelwet bepaalt niet, wie de belasting op de bevelschriften moet dragen; daarom zal het zegelrecht, naar art. 1431 B. W., ten laste der gemeente komen. Met de voorheen gevolgde gewoonte heeft men dan ook algemeen sedert 1887 gebroken.

Bepaalt de zegelwet niet uitdrukkelijk wie het zegel van het mandaat moet betalen, de 2e zinsnede van art. 28 dier wet brengt slechts het voor de kwitantie verschuldigde zegelrecht ten laste van bijzondere personen. Ergo, men moet wèl onderscheiden: mandaat-zegels en kwitantie-zegels.

De kwijting nu kan op tweeërlei wijze plaats hebben, nl. òf op het mandaat zelf, òf bij afzonderlijk geschrifte. Art. 7 sub 8 immers laat kwijting op alle mandaten toe, en zal, indien

een gemeentebestuur dit tot gewoonte heeft, de schuldeischer dientengevolge van de betaling van kwitantiezegel zijn vrijgesteld.

Was het niet dwaas, dat indertijd de schuldeischers van de gemeente de mandaatzegels betaalden? Zij toch waren niet verplicht op het mandaat te kwiteeren, daar zij konden volstaan met het afgeven eener afzonderlijke kwitantie, waarvoor slechts een plakzegel ten bedrage van 5 cts., door hen (ingevolge art. 28 al. 2) verschuldigd was. Waarom zouden zij moeten boeten voor de regelen, waarnaar een gemeentebestuur zich heeft te gedragen? Dit college immers was en is nog verplicht, na ontvangst eener deugdelijke nota, een bevelschrift tot betaling af te geven en op klein zegel te stellen, indien het bedrag *f* 10 te bovengaat. Zoodanig mandaat nu — zoo schreef de redactie van *De Gem.-Stem* in no. 1847 — is een op zich zelf staand stuk en is als zoodanig zegelplichtig. „Dit volgt," alzoo staaft zij haar gevoelen, „1e uit de algemeene bepaling van art. 12, al. 1, want een mandaat levert voor hem, op wiens naam het staat, een titel of recht op; 2e uit art. 13, 2e gedeelte, no. 3, bepalende, dat mandaten en ordonnantiën van betaling en betaalsrollen op een zegel van 15 cts. kunnen worden gesteld, en 3e uit eene missive van den M. v. F. van 5 Maart 1869, no. 59 (B. W. 5672), waarin gezegd wordt, dat „de wet de mandaten en ordonnantiën *als zoodanig* belast, afgescheiden van daarop al of niet te stellen kwitantiën."

Nu de zegelwet niet uitdrukkelijk bepaalt, ten laste van wie de kosten van de zegels dier bevelschriften moeten worden gebracht en zij derhalve niet aan de bepaling van art. 1431 B. W., luidende: de kosten, op de betaling vallende, komen ten laste van den schuldenaar — derogeert, is het buiten twijfel, dat die kosten komen ten laste van de gemeente, tenzij bij aanbesteding of ander contract, het tegenovergestelde bedongen is.

ADORP. J. H. H. PICCARDT,
Cand.-Secretaris.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

Nimmer ontvingen wij zoovele antwoorden of oplossingen van de door ons gestelde vraagstukken dan thans. Is dit aan de eene zijde een aangenaam blijk, dat ons Tijdschrift, door dit gedeelte van onze taak, in eene gevoelde behoefte voorziet en een spoorslag om op den ingeslagen weg voorttegaan, — aan de andere zijde brengt het de moeielijkheid aan, dat wij, hetgeen niet naar den wensch van ons harte is, aan het verlangen van slechts enkelen kunnen voldoen, door de vruchten hunner studie eene plaats te verleenen. Onze medewerkers zullen zelf beseffen, hoe moeielijk het voor ons is, met allen op goeden voet te blijven. Eerst moeten al de ontvangen stukken gelezen, soms herlezen worden, om eene keuze te doen, en die keuze geschiedt soms pas na rijp wikken en overwegen. Ons in de plaats stellende van de oplossers, erkennen wij gaarne, dat menigmaal de verzuchting opkomt: waarom dit en niet mijn antwoord geplaatst!!, doch wij geven de plechtige verzekering, dat het ons menigmaal leed doet, een stuk, dat wij gaarne de eer der plaatsing gunden, ter zijde te moeten leggen.

Wij hebben het ons ten plicht gesteld, vooral nu, dewijl zulk een schoonen oogst van studievruchten voor ons ligt, dit kenbaar te maken, opdat zij, wie niet het voorrecht te beurt valt, dat hun antwoord of hunne oplossing is opgenomen, den moed niet laten zakken, want: „ook 't pogen zelfs is groot in 't worstelperk der eer!"

Onder het postmerk Harlingen ontvingen wij zeer goede oplossingen van de vraagstukken, betreffende den Burgerlijken Stand, doch ongeteekend en zonder begeleidend schrijven, zoodat wij deze moesten ter zijde leggen.

Dit is ons tevens eene welkome gelegenheid, aan eenige onzer medewerkers te herinneren, dat elk hunner stukken op afzonderlijk papier en dit slechts aan de eene zijde beschreven moet worden.

De Redactie.

VRAAG 36. Geboorteacte. (Zie blz. 208).

Heden den twintigsten Juni achttienhonderd een-en-negentig verscheen voor ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Utrecht, Jacob Buitenboer, oud veertig jaren, koopman, wonende binnen deze gemeente, die verklaarde, dat Maria Pot, zonder beroep, wonende te Amsterdam, den zeventienden Juni dezes jaars, des middags te twaalf uur te zijnen huize, wijk A numero tien, is bevallen van een kind van het mannelijk geslacht, aan hetwelk de voornaam Jan gegeven zal worden, zijnde de vader Piet Vos overleden.

Deze verklaring is geschied in tegenwoordigheid van Jan Peereboom, oud veertig jaren, fabrikant, en Jan Baars oud dertig jaren, koopman, beiden wonende te Utrecht. En hebben wij hiervan deze acte, reeds aan den aangever en de getuigen voorgelezen, opgemaakt.

(Volgen de handteekeningen).

ADORP. J. H. H. PICCARDT,
Cand.-Secretaris.

Wij gunden de eer der plaatsing aan dit stuk, ofschoon wij het nu juist niet het beste, althans niet zooveel beter dan menig ander stuk, vonden, ja — wat misschien zeer zonderling zal klinken, — niettegenstaande wij ons niet geheel met vorm en inhoud konden vereenigen. Maar de geachte opsteller heeft bij zijne ontwerp-akte eenige aanteekeningen gevoegd, waarin hij rekenschap geeft van zijne woordenkeus en inkleeding. En deze gaven den doorslag aan onze overlegging, te meer, omdat wij daardoor ook ons gevoelen, zoo noodig, konden kenbaar maken.

De aanteekeningen luiden:

„a. 20 Juni is de dag waarop de aangifte uiterlijk door den Ambtenaar mag worden ingeschreven. Mocht de aangifte tot en met 20 Juni verzuimd zijn, dan is de Ambtenaar, zoo dit ter zijner kennis komt, verplicht, daarvan mededeeling te doen aan den Officier van Justitie, op grond van art. 448 Wetb. van Strafrecht.

De akte mag in zoodanig geval niet opgemaakt worden; om reden deze handeling strafbaar zou zijn, met het oog op het bij de wet van 31 December 1887 (St.bl. no. 265) gewijzigd art. 27 Burg. Wetboek. De aangever moet verwezen worden naar de rechtbank, welke op verzoek de inschrijving alsnog zal kunnen bevelen. De belanghebbende kan alsdan inschrijving in de geboorteregisters vorderen van het vonnis, waaraan de Ambtenaar moet voldoen.

„*b*. Buitenboer is bevoegd van deze geboorte aangifte te doen, om reden uit de akte blijkt: 1e. dat de bevalling plaats had buiten de woning der moeder, die te Amsterdam woont, doch tijdelijk te Utrecht verblijft; en 2e. dat de vader is overleden. Ware de vader in leven, dan rustte op hem de verplichting de aangifte te doen, al ware het ook, dat de moeder, zooals in dit geval, buiten hare woning mocht zijn bevallen.

Met *De Gem.-Stem* (no. 2024) ben ik van oordeel, dat de laatste zinsnede van art. 30 B. W. niet op zich zelve staat, zoodat de persoon, ten wiens huize de moeder bevallen is, met uitsluiting van alle anderen in het daar genoemde geval verplicht zou zijn tot aangifte, maar dat die zinsnede eenvoudig is eene voortzetting van de opsomming der bij gebreke van den vader, tot aangifte verplichte personen, onder welke geen rangorde bestaat. Eventueele aangifte van een vroedvrouw, geneesheer, heelmeester, vroedmeester of andere personen, welke bij de bevalling zijn tegenwoordig geweest, moest dus ook door den ambtenaar zijn aangenomen.

M. i. moest de wetgever in de laatste zinsnede den persoon, ten wiens huize de bevalling mocht hebben plaats gevonden, al was hij niet daarbij tegenwoordig, tot aangifte verplichten, omdat het kon voorkomen, dat niemand bij de geboorte tegenwoordig was. Had hij zoodanige bepaling niet opgenomen, zoo konden, wanneer de vader ontbreekt, de in bovenstaande acte bedoelde geboorte, waarbij niemand tegenwoordig was, nimmer worden ingeschreven dan krachtens vonnis der rechtbank, daar in den regel de moeder de aangifte binnen den voorgeschreven termijn niet zal kunnen doen."

„*c*. De nadere aanduiding, „wijk A nummero tien" acht ik in overeenstemming met art. 31 sub 1, waar vermelding in de akte wordt gevorderd van de plaats der geboorte.

„*d*. Ingeval de vader overleden mocht zijn, kan volstaan worden met hetgeen door mij daaromtrent in de akte is opgenomen. Ook *De Gem Stem* no. 1903 was van meening, dat wanneer eene weduwe na den dood van haar man bevalt, in de acte niet behoeft vermeld te worden de datum van overlijden van den echtgenoot. Een Off. v. Just. maakte de opmerking, dat hem in zoodanig geval wenschelijk voorkwam den dag van het overlijden in de akte te vermelden, opdat uit die akte kan blijken, dat het kind in echte is verwekt. Zooals reeds werd vermeld, kan ik mij met deze zienswijze niet vereenigen, en wel om reden m. i. de opname in strijd zou zijn met hetgeen de akten moeten en mogen behelzen. Art. 17, juncto art. 31 B. W. Wellicht ware het wenschelijk geweest, dat de wetgever zoodanige opname gebiedend had voorgeschreven.

„*e*. Met *De Gem.-Stem* (no. 1956) acht ik het overbodig van de onderteekening in de akte — gelijk veelal geschied t — melding te maken, want de akte wordt eerst onderteekend, nadat zij is opgemaakt en kan dus daarvan geen relaas bevatten."

Met de twee laatstgenoemde meeningen kunnen wij ons niet vereenigen.

Ten opzichte van die, sub *d*, achten wij de vermelding van de dagteekening van het overlijden een gebiedend vereischte, want anders zouden kinderen, eerst meerdere jaren na het overlijden van den man uit zijne weduwe, buiten echt geboren, toch als wettige kinderen bekend staan. Ons is bijv. bekend, dat een vader met de weduwe van zijn zoon bleef samenwonen, en, hoe gaarne beiden dit wenschten, natuurlijk niet konden trouwen. Uit dit vrij-huwelijk, dat gelukkiger was, dan menige echt, zijn verscheidene kinderen geboren. Zonder de vermelding van den sterfdag van den overleden man der weduwe, zouden die kinderen allen als kinderen van dien man moeten aangemerkt worden.

De heer J. C. Zaneveld te Lisse heeft de volgende, in ons oog zeer juiste opmerking gemaakt:

„Hetzij mij vergund het navolgende hieraan toe te voegen: Uit de akte moet ten duidelijkste blijken dat het kind wettig is, door in de akte optenemen de datum van overlijden van Piet Vos, waardoor blijkt, dat het kind is geboren binnen 300 dagen na het overlijden. (art. 310 Burg. Wetb.)

„Een wettelijk voorschrift, dat die overlijdens-datum in de akte moet worden vermeld, bestaat niet. Evenmin een wettelijk verbod. Maar de wenschelijkheid laat geen twijfel over. Immers toch wanneer eenvoudig in de geboorte-akte wordt vermeld „weduwe van” dan is niet uit te maken of het kind al dan niet wettig is. Wel is waar kan dat bewezen worden door overlegging der overlijdens-akte, maar het blijft toch altijd een lastig geval voor den Ambtenaar die later uit deze akte een uittreksel moet afgeven. De Redactie der *Gem.-Stem* zegt in haar no. 1197: „Er bestaat geen recht om den burgerlijken staat der moeder onvermeld te laten. Bevalt een weduwe, dan vermeldt men den dag van het overlijden van haren echtgenoot en hieruit kan blijken of hij reeds meer dan 300 dagen overleden is, ten bewijze of het kind al dan niet „onecht” is. In datzelfde no. zegt de Redactie nog: „Indien de man reeds 300 dagen dood is, bestaat er geen reden om zijn overlijdens-datum te vermelden omdat het kind dan onecht is.” Omtrent deze tegenstrijdige gevoelens merkt Hartman (in zijn *Bestuur en Administratie,* deel III p. 276) op: „Als nu de Redactie der *Gem.-Stem* toestemt dat, bij zwangerschap der vrouw, tijdens het overlijden van den man de persoonlijke staat der moeder moet vermeld worden in de geboorte-akte, ten einde het kind den staat van echt te verleenen, waarom wil zij dit dan niet in de akte van een later geboren kind? En wie zal constateeren, wanneer een vrouw negen maanden na het overlijden van haren man bevalt, dit kind echt of onecht moet heeten? De Ambt. van den Burg. Stand is het best verantwoord door de persoonlijke staat der moeder en, is zij weduwe, de dagteekening van het overlijden van haren echtgenoot in de akte van ge-

boorte op te nemen". Met het gevoelen van Hartman vereenig ik mij ten volle. Krachtens de 2e alinea van art. 12 van het K. B. van 27 Juli 1887 (St.bl. no. 140) behoort van deze geboorte, binnen éene maand, kennis te worden gegeven aan het gemeentebestuur van Amsterdam, alwaar de moeder woonplaats heeft."

Het gevoelen sub *e* ontwikkeld, deelen wij ook niet, en wij zouden de akte gewijzigd hebben, indien wij de verdediging van den steller hadden achterwege kunnen laten. Maar wij willen, zijne verdediging voor een oogenblik aannemende, hem alleen vragen, of ook het voorlezen der acte niet *na* het opmaken geschiedt? Of kan hij eene acte voorlezen, die niet opgemaakt is?

De heer M. J. E. Baron Van Tuijll van Serooskerken te Barneveld, wien wij welkom heeten in de rei onzer medearbeiders, voegde aan de door hem gestelde akte de kennisgeving toe, bedoeld in art. 12 van het K. B. van 27 Juli 1887 (St.bl. no. 140).

Behalve de reeds besproken stukken mogen wij nog vermelden de ontwerp-akten van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, L. B. Van Bokhoven te Mijnsheerenland, O. Bramer te Schoonhoven, E. Van Douwen te Weidum, P. Van Gosliga te Tjerkwerd, P. Van der Grijp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, H. Jongsma te Witmarsum, J. Kardux te Middelburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St. Annaland, H. C. Van Mansvelt te Utrecht, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Nauta te Ezinge, P. L. Willinge Prins te Laren, P. F. Reddingius te Ten Boer, J. Rijpma te Ierseke, J. M. Slegt te Middelburg, A. P. Tolk Jz. te Alfen a/d. Rijn, K. Venhuizen te 't Zandt, K. Vortman te Nieuwolda, G. A. Weide te Goes, J. K. Weissenbach te Franeker, J. Werkhoven te Witmarsum, P. J. van de Wetering te Wervershoof en D. Wijnne te Elburg.

De Redactie.

Vraag 37. Overlijden van een gehuwd persoon. (Zie blz. 208.)

Op heden den eersten Juli achttienhonderd een-en-negentig zijn voor mij ondergeteekende Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Barneveld, provincie Gelderland, verschenen: Aalt Van de Pol, dertig jaren oud, van beroep bakker en Willem Voskuilen, vier-en-twintig jaren oud, van beroep smid, beiden wonende in deze gemeente, welke ons hebben verklaard, dat op Donderdag den acht-en-twintigsten Juni dezes jaars, des nachts te een uur, Willem Van de Pol, bakker, geboren en wonende in deze gemeente, zoon van wijlen de echtelieden Jan Van de Pol en Stientje De Boller, gehuwd met Maria Van Elzen, zonder beroep, wonende in deze gemeente, broeder van den eersten comparant in den ouderdom van vijftig jaren binnen deze gemeente is overleden.

Waarvan deze akte is opgemaakt die na voorlezing door de comparanten en mij is geteekend.

(get.) A. v. d. Pol.
" W. Voskuilen. (get.) N. N.
M. J. E. v. TUIJLL v. SEROOSKERKEN,
Barneveld. Volontair ter Secretarie.

Wij wenschen onzen nieuwen mede-arbeider geluk met de plaatsing van zijne akte. Moge het een spoorslag zijn voor volhardende studie. Over het algemeen hebben de akten die wij ontvingen nog te veel den ouden en verouderden kanselarijstijl.

Velen vangen aan met: „In den jare . . ., op den . . . van de maand . . ." enz. Wanneer zal men toch eens, ook in officiëele stukken, zuiver Nederlandsch gaan schrijven?!!

De heer J. H. H. Piccardt deed nog de volgende aanteekeningen, die wel behartigenswaard zijn:

„*a.* Het B. W. schrijft in tegenstelling van de bepaling, betrekkelijk de aangifte van geboorte, geen bepaalden termijn voor tot het doen eener aangifte van overlijden, ja zelfs niet, dat er aangifte moet plaats hebben. Hierin voorziet de wet betrekkelijk

het begraven van lijken, waar zij bepaalt, dat geene begraving mag plaats vinden zonder schriftelijk verlof van den Ambt. v. d. Burg. Stand. Deze zal de benoodigde autorisatie niet mogen afgeven voor en aleer het overlijden te zijnen overstaan bij akte zal zijn geconstateerd. De begraving zal moeten geschieden uiterlijk op den 5en dag na het overlijden, zoo daarvan niet door den Burg. bij geschrifte dispensatie is verleend.

„*b*. Van het doen der aangifte zijn minderjarigen niet uitgesloten. *De Gem.-Stem* no. 2038 beantwoordt de vraag, of de in art. 50 B. W., bedoelde „getuigen" moeten voldoen aan de vereischten van art. 20, eveneens ontkennend.

(*Deze meening zouden wij niet onvoorwaardelijk durven onderschrijven.* RED.)

„*c*. Mocht een der aangevers in den een of anderen graad van bloedverwantschap tot den overledene bestaan, dien graad uitdrukkelijk in de akte te vermelden.

„*d*. In tegenstelling van den inhoud eener geboorteakte, is voor eene akte van overlijden niet voorgeschreven daarin te vermelden de plaats (ter nadere aanduiding der woonplaats) van het overlijden.

„*e*. Blijkt bij de aangifte, dat de overledene elders zijne woonplaats (in dezen domicilie; niet verblijfplaats of habitation) heeft, dan dient de Ambtenaar v. d. Burg. Stand een uittreksel van de akte aan zijne college daar ter plaatse op te zenden.

„*f*. Ten aanzien van de vrouw mag geen ouderdom, beroep en woonplaats opgenomen worden. Zulks behoeft niet door de aangevers te worden verklaard. (Art. 51 sub 2 juncto art. 17 B. W.)

„*g*. Komt het voor, dat voornamen, namen, het beroep, de woonplaats der ouders of de geboorteplaats van den overledene onbekend zijn, in de akte de opgaven zooveel mogelijk op te nemen en ten aanzien der hiaten te vermelden: „zijnde de verdere renseignementen omtrent den overledene aan de aangevers niet bekend".

De heer J. C. Zaneveld merkte nog op „dat vele Ambtenaren van den Burg. Stand de gewoonte hebben, om wanneer de aangevers of

één hunner niet aan de comparanten verwant zijn, hen in de akten te vermelden als bekenden van den overledene. Overbodige moeite, daar art. 51 B. W. alleen vermelding vordert van den graad van bloedverwantschap. Ook de vermelding van het beroep en de woonplaats van den anderen echtgenoot behoeft niet vermeld te worden. De wet schrijft het niet voor; in sommige gevallen kan het evenwel wenschelijk zijn.

Een laatste opmerking is deze: Mag de Ambtenaar van den Burg. Stand de „plaats" van overlijden vermelden in de akte. Art. 51 B. W. schrijft het niet voor. V. d. Wijnperse beschouwt het als een verbod, terwijl Vaillant het vermeld als een verplichting. Van verplichting kan evenwel geen sprake zijn, omdat de wet het niet beveelt. Evenwel beschouw ik het als een verzuim van den wetgever, daar het m. i. zeer nuttig is de „plaats" van overlijden te vermelden. Ik geloof dat verreweg de meeste Ambt. v. d. Burg. Stand het in de practijk ook wel zoo zullen opvatten. Voor het gevoelen van V. d. Wijnperse bestaat, mijns bedunkens, geen enkele grond.

(*Wij scharen ons aan de zijde van mr. Van de Wijnperse en wel op grond van art.* 59 *B. W.* — Red.).

Behalve de reeds genoemden ontvingen wij nog goede stukken van de heeren W. J Berghuis te Loppersum, L. B. Van Bokhoven te Mijnsheerenland, O. Bramer te Schoonhoven, E. Van Douwen te Weidum, P. Van Gosliga te Tjerkwerd, P. Van der Grijp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, H. Jongsma te Witmarsum, J. Kardux te Middelburg, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, H. C. Van Mansvelt te Utrecht, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Nauta te Ezinge, P. L. Willinge Prins te Laren, P. F. Reddingius te Ten Boer, J. Rijpma te Ierseke, J. M. Slegt te Middelburg, A. P. Tolk Jz. te Alfen a/d. Rijn, K. Venhuizen te 't Zandt, K. Vortman te Nieuwolda, G. A. Weide te Goes, J. K. Weissenbach te Franeker, J. Werkhoven te Witmarsum, P. J. van de Wetering te Wervershoof, en D. Wijnne te Elburg.

De Redactie.

VRAAG 38. Akte van de schriftelijk gedane huwelijksaangifte van Jan Baars, oud 22 jaren, wiens ouders en grootouders overleden zijn, en Anna Mol, weduwe van diens broeder, oud 27 jaren, wonende te Arnhem.

Heden den eersten Juli achttienhonderd een-en-negentig, is door Ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Arnhem, het aan deze akte gehechte geschrift ontvangen, luidende:

„Wij ondergeteekenden, Jan Baars, oud twee-en-twintig jaren, van beroep timmerman, en Anna Mol, oud zeven-en-twintig jaren, zonder beroep, beiden wonende te Arnhem, geven bij deze den heer Ambtenaar van den Burgerlijken Stand dier gemeente te kennen, dat zij met elkander in den echt wenschen te treden."

geteekend { J. BAARS. A. MOL.

Waarvan akte.

(Handteekening van den Ambtenaar.)

N.B. Bij het 2e lid van art. 40 B. W. is voorgeschreven, dat, wanneer eene huwelijksaangifte schriftelijk is gedaan, de Ambt. v. d. Burg. Stand haar zal overschrijven in de daarvan op te maken akte.

Op grond van dit voorschrift meen ik het model voor eene akte van schriftelijk gedane huwelijksaangifte, voorkomende in de Gem. Adm. van V. d. Helm II blz. 14 (2e druk), onjuist te kunnen noemen.

Waar het Burg. Wetb. overschrijving van het geschrift in de akte van aangifte uitdrukkelijk beveelt, is bloote vermelding dat de aangifte „bij hieraan gehecht geschrift" geschiedde, m. i. zeker niet voldoende.

WESTKAPELLE. K. DEN HOLLANDER.

De aangifte kan geschreven worden op een zegel van 15 cent; zij verbindt partijen geenszins, maar geeft den A. v. d. B. S. alleen kennis van het voornemen der aanstaande echtgenooten.

Het stuk is vrij van registratie. M. v. F. 7 Jan. 1847 no. 11, R. (Per. Woord 60).

Twijfelt de A. v. d. B. S. aan de echtheid der handteekeningen dan kan hij legalisatie door den Burg. vorderen.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Volgens Vaillant zou een schriftelijke aangifte al datgene moeten bevatten, wat tot het doen der afkondigingen noodig is. M. i. ten onrechte. Art. 40 B. W. schrijft voor dat de aangifte (persoonlijke zoowel als schriftelijke) zal vermelden: de namen, voornamen, ouderdom, beroep en woonplaats der aanstaande echtgenooten, mitsgaders hun voornemen om met elkander in den echt te treden. Vermelding alzoo van de namen, beroep en woonplaats der ouders, alsmede van de vorige echtgenooten is dus onnoodig. Daarom evenwel niet verboden.

LISSE. J. C. ZANEVELD.

Het zij mij vergund hierbij te wijzen op een euvel, waaraan art. 40 B. W. m. i. mank gaat. De 2e alinea van dit art. bepaalt, dat wanneer de aangifte in geschrifte is gedaan, de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand haar zal overschrijven (dus het stuk letterlijk copiëeren) en alleen op het register zal teekenen. Zou de wetgever hier niet gedacht hebben aan de mogelijkheid van het geval, dat één der partijen bij geschrifte en de ander in persoon de aangifte kan doen? Een geval toch, dat zich vaak in de praktijk voordoet! Volgens de letter van de wet zou ook de Ambtenaar alleen moeten teekenen en niet degene der partijen, die de aangifte in persoon doet!

De gegevens van de ouders der partijen heb ik hier in het geschrift laten vermelden, omdat anders den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand de noodige gegevens zouden ontbreken tot het doen der vereischte afkondigingen.

MIDDELBURG. J. KARDUX,
Commies ter Secretarie.

a. De huwelijksaangifte bij geschrifte, bedoeld bij artt. 40, 2e lid en 106 B. W., behoort op zegel (15 ct. bij een-, 25 cts. bij wederzijdige aangifte) gesteld te zijn; geschiedt zij bij brief, dan moet deze van zegel zijn voorzien vóór dat krachtens dit stuk de daarvan op te maken akte wordt ingeschreven. (Min. res. van 10 Dec. 1889, no. 39.)

De schriftelijke huwelijksaangifte is vrij van de formaliteit van registratie volgens art. 70 § III no. 8 der wet van 22 Frimaire VII. (Min. res. van 7 Januari 1847, no. 11)

b. Jan Baars is volgens opgaaf 22 jaren, ouderloos en niet gehuwd geweest. Onderstellen wij, dat in de voogdij nog niet voorzien was. De huwelijksaangifte mocht in dit geval niet geschieden, voordat voogden gesteld zijn, omdat Baars (minderjarig) nog geen woonplaats heeft. De plaats van zijn werkelijk verblijf kan daarvoor niet worden gehouden, omdat art. 74, al. 2 B. W. alleen toepasselijk is bij gebreke van een woonplaats, op de bij al. 1 bepaalde wijze verkregen, hetgeen door een minderjarige niet kan geschieden De aangifte zal in de woonplaats van den voogd moeten geschieden of in Arnhem, woonplaats der bruid. *De Gem.-Stem* no. 1905.

c. De bruid, Anna Mol, deed verkieselijk hare handteekening onder de schriftelijke aangifte te doen legaliseeren door den Burgemeester van Arnhem.

d. Bevindt de Ambt. v. d. Burg. Stand, dat de vorenstaande aanteekeningen bij het doen der schriftelijke aangifte zijn in acht genomen, zal hij, zooals art. 40 B. W. woordelijk voorschrijft, haar overschrijven, alleen op het register teekenen, en het stuk daaraan vasthechten. Ik acht dat het meest in overeenstemming met het artikel wordt gehandeld, wanneer de ontvangene aangifte als copie in de akte wordt opgenomen.

e. Veelal worden de huwelijksstukken bij de aangifte (hoewel geenszins verplichtend) onmiddellijk overgegeven. Geschiedt dit bij schriftelijke aangifte niet, dan zijn de trouwlustigen verplicht alle voor de afkondigingen benoodigde opgaven in de aangifte te doen opnemen.

ADORP. J. H. H. PICCARDT.

Akte van afkondiging van het voorgenomen huwelijk tusschen Jan Baars en Anna Mol.

Heden den vijfden Juli achttienhonderd een en negentig, des middags te twaalf uren, is door Ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Arnhem, voor de deur van het gemeentehuis, de eerste (tweede) afkondiging gedaan van het voorgenomen huwelijk tusschen:

Jan Baars, oud twee en twintig jaren, van beroep timmerman, wonende te Arnhem, zoon van Pieter Baars en Helena Versteeg, beiden overleden, ter eene; en

Anna Mol, oud zeven en twintig jaren, zonder beroep, wonende te Arnhem, weduwe van Thomas Baars, dochter van Frederik Mol, van beroep metselaar, en van Maatje Struik, zonder beroep, beiden wonende te Arnhem, ter andere zijde, waarvan akte.

(Handteekening van den Ambtenaar).

WESTKAPELLE. K. DEN HOLLANDER.

Akte van de voltrekking van het huwelijk van Jan Baars, oud 22 jaren, wiens ouders en grootouders overleden zijn, en Anna Mol, weduwe van diens broeder, oud 27 jaren, wonende te Arnhem. Wegens ziekte van eerstgenoemde wordt het huwelijk te diens huize voltrokken.

Heden den vijftienden Juli achttienhonderd een-en-negentig verschenen voor Ons, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Arnhem, in het openbaar, binnen het huis, wijk B nummer zestig, het woonhuis van den na te noemen echtgenoot — die, wegens ziekte, buiten staat was om in het gemeentehuis te verschijnen — teneinde een huwelijk aan te gaan:

Jan Baars, oud twee-en-twintig jaren, van beroep timmerman, geboren en wonende te Arnhem, minderjarige zoon van Pieter Baars en Helena Versteeg, beiden overleden, hebbende tot voogd Leendert Baars, wonende te Arnhem, en tot toezienden voogd Jakob Baars, wonende te Lochem, beiden persoonlijk in dit huwelijk toestemmende, ter eene; en

Anna Mol, oud zeven-en-twintig jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Arnhem, sedert den vijftienden Mei achttienhonderd negentig weduwe van Thomas Baars, broeder van Jan Baars voornoemd, meerderjarige dochter van Frederik Mol, van beroep metselaar, en van Maatje Struik, zonder beroep, beiden wonende te Arnhem, persoonlijk in dit huwelijk toestemmende, ter andere zijde.

Waartoe zij Ons hebben overgelegd: de extracten uit de geboorteacten van beide partijen; de overlijdensacten van de ouders en grootouders van den echtgenoot; de overlijdensacte van den vorigen man der echtgenoote; het Koninklijk Besluit houdende dispensatie van het eerste lid van artikel acht-en-tachtig van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van voldoening aan de Nationale Militie van den bruidegom;

Vervolgens door Ons gelet zijnde op de zonder stuiting afgeloopen afkondigingen van dit voorgenomen huwelijk, die alhier op Zondagen den vijfden en den twaalfden Juli dezes jaars hebben plaats gehad, hebben wij partijen afgevraagd of zij elkander tot echtgenooten aannemen en getrouw de plichten zullen vervullen die door de wet voor den huwelijken staat zijn bepaald, waarop door beiden afzonderlijk toestemmend geantwoord zijnde, hebben wij in naam der wet verklaard, dat Jan Baars en Anna Mol door den echt aan elkander zijn verbonden.

Van al hetwelk door ons deze akte is opgemaakt in tegenwoordigheid van:

Izak Baars, oud dertig jaren, van beroep timmerman, wonende te Arnhem, Willem Baars, oud zes-en-twintig jaren, van beroep smid, wonende te Harderwijk, Abraham Mol, oud veertig jaren, van beroep bakker, wonende te Amsterdam, Kees Mol, oud vijf-en-veertig jaren, van beroep schilder, wonende te Rotterdam, Jan Evers, oud vijftig jaren, van beroep landbouwer, wonende te Wageningen en Jacob Akker, oud drie-en-twintig jaren, van beroep landbouwer, wonende te Nijkerk; zijnde de eerste en de tweede broeders van den echtgenoot, de derde en de vierde broeders der echtgenoote en de vijfde en zesde geen bloed- of aanverwanten der echtgenooten.

Deze acte is door Ons aan de echtgenooten en getuigen voorgelezen en met hen geteekend.

(Handteekeningen).

WESTKAPELLE. K. DEN HOLLANDER,
Vol. ter Secretarie.

a. Art. 132 B. W. bepaalt niet op welke wijze het beletsel, om zich naar het huis der gemeente te begeven, moet bewezen zijn, noch wie dit te beoordeelen heeft. Het ligt echter in den aard der zaak, dat de wet dit aan den Ambt. v. d. Burg. Stand heeft overgelaten. Zij stelt toch gebiedend voorop (art. 131) dat het huwelijk in het huis der gemeente moet voltrokken worden. De Ambt. v. d. Burg. Stand moet dus, ook met het oog op zijne strafrechtelijke aansprakelijkheid (art. 466 W. van Strafr.) voor zich zelf de zekerheid hebben, dat hij, ingevolge art. 132, van genoemd voorschrift kan afwijken en een huwelijk in een bijzonder huis voltrekken. Dit is ook het gevoelen van Mrs. *De Pinto, Handl. B. W. II*, p. 72; *Diephuis, Burg. Recht I*, p. 288 en *Asser* en *Van Heusde, Hand. Ned. Burg. Recht I* (2e druk) p. 182 en *De Gem.-Stem* no. 1997.

b. Een krachtens art. 88 B. W. verleende dispensatie behoeft in de huwelijksakte niet vermeld te worden. De wet schrijft het niet voor. Toch is dit aan te bevelen.

c. Voor zoover de toestemming niet gegeven wordt door de ouders (wier namen, voornamen en beroep ingevolge no. 3 van art. 45 B. W. moeten vermeld worden) is het voldoende het feit der toestemming te constateeren. *De Gem.-Stem* no. 2037.

d. Zijn de ouders en grootouders van een minderjarige, die huwen wil, allen overleden, is de Ambt. v. d. Burg. Stand niet verplicht zich te overtuigen of de benoeming van den voogd en den toezienden voogd, die hunne toestemming tot het huwelijk wenschen te geven, wettig is, maar is hij bij twijfel bevoegd, het bewijs der benoeming te vorderen, door inzage te vragen van het testament of de rechterlijke beschikkingen, en zoo noodig, van beide, waarbij de benoemingen zijn gedaan.

De stukken, die tot bewijs dier benoeming dienen, behoeven niet bij de huwelijkspapieren te worden overgelegd, daar die stukken niet worden gevorderd (art. 23 B. W.). *De Gem.-Stem* no. 1874.

e. De wet schrijft niet voor, wat de uittreksels uit de registers van den B. S. moeten bevatten. Wanneer er uit blijkt, wat te bewijzen is, zijn ze voldoende. Op de extracten van overlijden van vader en moeder van een minderjarige, benoodigd voor zijn huwelijk, behoeven de namen der respectieve grootouders niet geplaatst te worden, om te doen blijken, dat de ouders van bruidegom of bruid overleden zijn. Mochten ook grootouders allen overleden zijn, is die vermelding wel aan te bevelen. *De Gem.-Stem* no. 1921.

f. Bij missive Min. van Justitie van 28 Juli 1864 is verstaan, dat alleen dan, wanneer het huwelijk wordt voltrokken in een andere gemeente dan waar de afkondigingen hebben plaats gehad, zich de ambtenaar een afzonderlijk bewijs moet laten overleggen, dat de afkondigingen aldaar zonder stuiting zijn afgeloopen, en dat hij in het andere geval dit bewijs kan putten uit het register van huwelijksafkondigingen zelf. Met deze zienswijze vereenigde zich een van 's Ministers opvolgers in 1884 (zie het eerst ingezonden stuk in *De Gem.-Stem* no. 1728). Ook de redactie zelve verklaarde zich in dezen zin in nos. 1624 en 1899. Voorts zijn Verwoert p. 138, aant. 6 en Vaillant p. 307 no. 8 hetzelfde gevoelen toegedaan.

Niettemin maakte een Off. v. Justitie in 1878 en ten overvloede nog eens in 1879 den A. v. d. Burg. Stand eener gemeente, die zich trouwens beter met bovenstaande adviezen kon vereenigen, de navolgende aanmerking: „Bij de huwelijks-akten zijn niet overgelegd de certificaten van afkondigingen binnen de gemeente. De overlegging wordt vereischt krachtens art. 126 B. W. Dezelfde aanmerking werd ook reeds ten vorigen jare gemaakt. Dit geeft mij aanleiding U met aandrang in overweging te geven voortaan op de door mij gemaakte bedenkingen meerder acht te slaan en U daarnaar te gedragen, zullende bij gebreke van dien door mij tot eene vervolging in rechten moeten worden overgegaan."

Alweer blijkt hieruit, hoe jammer het is, dat sommige wets-

bepalingen, welke zonder verderen omhaal van woorden tot geene quaesties aanleiding hadden behoeven te geven, aan onduidelijkheid mank gaan. De ambtenaren, welke over 't algemeen onwillekeurig aan de eischen van het O. M. tegemoet komen, om toch maar niet in het labyrinth te geraken, zullen alzoo niet gelijkelijk bejegend worden. Bovengemelde Off. v. Justitie wil de afkondigingen, waarvan daar gewaagd wordt, overgelegd hebben, doch hoevele zullen er worden aangetroffen, welke zulks, in overeenstemming met de zienswijze èn van de Ministers van Justitie, èn van *De Gem.-Stem*, èn van Verwoert, èn van Vaillant niet verlangen. Mijne leus in dit opzicht is deze: gelijk recht voor alle ambtenaren v. d. B. S. in Nederland. Dat de eene Ambt. vervolgd wordt, de andere niet, en wel naar aanleiding van een en hetzelfde feit, moest m. i. niet geduld worden.

ADORP. J. H. H. PICCARDT,
Cand.-secretaris.

Nog een drietal opmerkingen tot slot:

a. Wat betreft het voltrekken in een bijzondere woning:

Slechts eenmaal gedurende mijn administratieve loopbaan heeft zich een geval voorgedaan dat een huwelijk in eene bijzondere woning werd voltrokken. Ik heb in de huwelijksakte daarvan melding gemaakt op de wijze als in vorenstaande ontwerp-akte. De Ambt. van den Burg. Stand had zich van de ziekte van den bruidegom overtuigd door een behoorlijk gezegelde en gelegaliseerde geneeskundige verklaring. Ik heb echter in de akte van dat stuk geen melding gemaakt, veel minder het aan de akte gehecht. Dit kwam mij overbodig voor, omdat art. 132 B. W. wel spreekt van een behoorlijk bewezen wettig beletsel, zonder nader aan te geven op wat wijze zich de Ambt. van den Burg. Stand daarvan moet overtuigen. M. i. kan de ambtenaar ook genoegen nemen met de mondelinge verklaring van een geneesheer, te meer daar volgens art. 132 B. W. slechts de oorzaak behoeft vermeld te worden, tengevolge waarvan het huwelijk in een bijzondere woning voltrokken is.

b. Sommige ambtenaren hebben de gewoonte om in een geval als is opgegeven de namen der overleden grootouders te vermelden. Mij komt dit nuttelooze moeite voor. Geeft een der grootouders toestemming dan is dit een ander geval. Zijn ze allen overleden dan kan volstaan worden met de vermelding dat de overlijdensakten der grootouders zijn overgelegd.

c. Overlegging van een akte van benoeming als voogd of toeziende voogd wordt door de wet niet gevorderd, maar daarmede is den ambtenaar de bevoegdheid niet ontzegd om zoodanige akte te kunnen vorderen van personen omtrent wier hoedanigheid van voogd of toeziende voogd twijfel bestaat. Ik herhaal evenwel: vermelding daarvan in de akte komt mij overbodig voor.

LISSE. J. C. ZANEVELD,
Ambtenaar ter Secretarie.

Den heer K. Den Hollander roepen wij van harte een welkom toe, terwijl wij tevens, behalve de reeds genoemden, nog met lof vermelden de akten van de heeren L. B. Van Bokhoven te Mijnsheerenland, O. Bramer te Schoonhoven, E. Van Douwen te Weidum (die ook het attest van een geneesheer, omtrent de ziekte van Jan Baars wil overgelegd hebben, hetgeen ons onnoodig voorkomt, daar de ambtenaar op eigen ervaring kan afgaan), P. Van Gosliga te Tjerkwerd, P. Van der Grijp te Brielle, H. Jongsma te Witmarsum, M. Van der Lely te Maasland, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, H. C. Van Mansvelt te Utrecht, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Nauta te Ezinge, P. L. Willinge Prins te Laren, P. F. Reddingius te Ten Boer, J. Rijpma te Ierseke, J. M. Slegt te Middelburg, M. J. E. Baron Van Tuijl van Serooskerken te Barneveld, K. Venhuizen te 't Zandt, K. Vortman te Nieuwolda, G. A. Weide te Goes, J. Werkhoven te Witmarsum, P. J. van de Wetering te Wervershoof, J. K. Weissenbach te Franeker, D. Wijnne te Elburg.

DE REDACTIE.

VRAAG 39. Ontwerp uitvoerige notulen enz. (zie bladz. 208).

Vergadering van den Raad der gemeente . . . . , gehouden den 14en Juli 1891.

Voorzitter, de heer N. N., Burgemeester.

Tegenwoordig: alle leden en de Secretaris.

I. De Voorzitter opent de vergadering, waarna de notulen van de vorige vergadering worden voorgelezen en goedgekeurd.

II. Hierop brengt de Voorzitter ter tafel de navolgende ingekomen stukken:

a. een afschrift van het proces-verbaal van kasopneming door Burg. en Weth., waaruit blijkt, dat op 2 Juli ll. in kas was de somma van drie duizend twee honderd twintig gulden (*f* 3220). Voor „kennisgeving" aangenomen.

b. een bezwaarschrift, ingediend door Jan Mantel tegen zijn aanslag in den hoofdelijken omslag over het dienstjaar 1891;

c. eene door Burg. en Weth. opgemaakte aanbeveling ter benoeming van een gemeente-ontvanger;

d. een ontwerp-besluit tot het aangaan eener geldleening; en

e. een voorstel van Burg. en Weth., aangaande het verhoogen der geheven wordende opcenten op de personeele belasting.

De vier laatstgenoemde stukken komen dadelijk in behandeling.

III. Aan de orde is: het bezwaarschrift van J. Mantel, sub *b.* bedoeld.

Nadat de inhoud van het adres is voorgelezen, vraagt en bekomt de heer A. Van Dal het woord. Hij wenscht de gegrondheid van het bezwaarschrift — ondanks de door adressant réeds aangevoerde motieven — nader aan te toonen en brengt den leden in herinnering, dat reclamant in het najaar van 1890 is verhuisd en eene woning heeft betrokken, welke aanmerkelijk kleiner is dan zijne vorige en dat hij ééne dienstbode minder houdt. Spreker acht den tegenwoordigen aanslag van reclamant niet meer in verhouding met den uiterlijken staat, dien hij voert, en vindt de door reclamant aangevoerde bezwaren volkomen gegrond.

De heer Hamer is het niet met den vorigen spreker eens.

Wel is het hem bekend, dat de heer Mantel eenvoudiger is gaan wonen, doch het is hem evenzeer bekend dat adressant een strook bouwland heeft aangekocht, waaruit spreker meent te mogen afleiden dat Mantel, wat diens geldelijke middelen aangaat, niet achteruit is gegaan.

De Voorzitter acht het bezwaarschrift ten eenen male ongegrond. De aanslagen in den hoofdelijken omslag toch worden niet — zooals reclamant blijkbaar meent — alleen berekend naar den „uiterlijken staat" dien de belastingschuldigen voeren, doch ook naar het vermoedelijk inkomen. Al moge nu de heer Mantel kleiner zijn gaan wonen en eene eenvoudiger levenswijze leiden, zijn vermoedelijk inkomen is — de heer Hamer toonde dit aan — niet ingekrompen. Hij acht het verzoek mitsdien niet voor inwilliging vatbaar.

Niemand over deze aangelegenheid meer het woord verlangende wordt het verzoek gewezen van de hand met 10 tegen 1 stem. Tegen stemde de heer Van Dal.

IV. Alsnu wordt overgegaan tot de benoeming van een gemeente-ontvanger.

De Voorzitter herinnert de leden dat het bedrag en de aard van den borgtocht moet worden vastgesteld vóór tot de benoeming wordt overgegaan. Wat het bedrag betreft, toont hij aan dat de gewone inkomsten gedurende de laatste 5 jaren gemiddeld *f* 6250 hebben bedragen en aangaande den aard deelt de Voorzitter mede dat, met het oog op de sollicitanten, met persoonl. borgtocht genoegen kan worden genomen, waartegen bij spreker geene bezwaren bestaan.

De Voorzitter stelt alsnu voor dat de Raad besluit:

1o. dat de door den te benoemen ontvanger te stellen borgtocht zal bedragen zevenhonderd gulden (*f* 700);

2o. dat met persoonl. borgtocht genoegen zal worden genomen.

Het voorstel wordt, wat beide punten aangaat, aangenomen.

Thans wordt overgegaan tot de benoeming van een gemeente-ontvanger, waartoe op de aanbevelingslijst zijn geplaatst de h.h. W. H. Den Daas en H. C. Weide.

De heer Van Dal beveelt de benoeming van den heer Weide ten zeerste aan, omdat deze persoon gehuwd is en een talrijk gezin heeft, wat zijns inziens — met het oog op de in de gemeente geheven wordende plaatselijke belastingen — in aanmerking dient te worden genomen.

De heer Jansen kan zich niet met de zienswijze van den vorigen spreker vereenigen. De beweegredenen door den heer Van Dal aangevoerd mogen bij de onderwerpelijke benoeming niet in aanmerking komen.

Het is niet de vraag, door welke benoeming de gemeente het meest geldelijk gebaat zal zijn, maar aan wien de betrekking van ontvanger het best kan worden toevertrouwd en dan komt zijns inziens de heer Den Daas in de eerste plaats in aanmerking. Deze persoon toch heeft reeds jaren lang de betrekking van ontvanger eener naburige gemeente vervuld en is alzoo volkomen met de betrekking op de hoogte.

De heer Lamme merkt op dat de betrekking van gemeente-ontvanger door den heer Jansen te gewichtig wordt opgenomen. Dat de heer Den Daas volkomen op de hoogte is wil hij gaarne aannemen en als aanbevelenswaardig erkennen, doch de practijk bewijst dat ieder zich met geringe moeite de bekwaamheid, welke van een gemeente-ontvanger geëischt wordt, kan eigen maken. Hem zijn gemeenten bekend waar de betrekking van gemeente-ontvanger wordt waargenomen door een eenvoudig man, zonder dat deze op buitengewone bekwaamheid aanspraak kan maken. Dat de heer Weide een groot gezin heeft moet zijns inziens wel degelijk in aanmerking worden genomen; daarenboven is de heer Weide rentenier en heeft deze ruimschoots tijd en gelegenheid de betrekking van ontvanger naar behooren te vervullen.

De heer Jansen vraagt en bekomt andermaal het woord en drukt zijn leedwezen uit over de wijze waarop de vorige spreker de betrekking van gemeente-ontvanger kenschetst. Dat in e n k e l e gemeenten aan minder bekwame personen de geldelijke belangen zijn toevertrouwd bewijst nog niet dat de betrekking van ontvanger van weinig belang is en het is de vraag of het

geldelijk beheer dier gemeenten niet veel te wenschen overlaat.

In ieder geval acht hij het voorbeeld niet navolgenswaardig en blijft hij bij zijn beweren dat men in de eerste plaats de geschiktheid der sollicitanten in aanmerking moet nemen. Van den heer Den Daas is die geschiktheid bewezen; zijn lust, ijver en nauwgezetheid zijn door zijne betrekking van penningmeester van het waterschap „Waterland" ook in deze gemeente ten volle bekend.

De heer Van Dal wenscht niet te herhalen wat hij zooeven reeds gezegd heeft, maar beveelt nogmaals de benoeming van den heer Weide met nadruk aan.

Niemand over deze zaak meer het woord verlangende wordt tot stemming overgegaan en tot gemeente-ontvanger benoemd de heer W. H. Den Daas met acht stemmen, terwijl drie stemmen zijn uitgebracht op den heer H. C. Weide.

V. Aan de orde is het door Burg. en Weth. opgemaakt ontwerp-besluit tot het aangaan eener geldleening.

Nadat het plan van leening is voorgelezen licht de Voorzitter de zaak toe en deelt der vergadering mede, dat het aangaan der leening hoog noodig is, aangezien de kosten van het aanleggen van den straatweg, die den dorpsweg met den rijksweg zal verbinden — en waartoe in de voorlaatste vergadering besloten is — niet uit de gewone geldmiddelen kunnen worden bestreden.

De heer Van Dal vraagt waarom de leening tot zulk een aanzienlijk bedrag moet worden aangegaan? De kosten van aanleg van den straatweg zijn geraamd op *f* 10800 en spreker meent, dat op de begrooting van het loopend dienstjaar voor „onderhoud van wegen en bruggen" nog eene som van *f* 1200 beschikbaar is.

De Voorzitter deelt mede, dat de door den vorigen spreker bedoelde som wel oorspronkelijk op de begrooting was uitgetrokken doch door de herstellingen aan de hulpbrug is nog slechts *f* 900 beschikbaar. De kosten welke noodzakelijk aan het sluiten der leening zijn verbonden, zijn door Burg. en Weth. geraamd op *f* 100 waardoor benoodigd zijn *f* 10800 + *f* 100 = *f* 10900 zoodat het bedrag der te sluiten leening niet minder dan *f* 10000 kan bedragen.

De heer Jansen wenscht eene opmerking te maken omtrent het plan van leening. In het ontwerp-besluit, zooals het door Burg. en Weth. is aangeboden, komt nl. een artikel voor, luidende: „Jaarlijks worden in de maand Maart twee aandeelen van ƒ 100, door loting aan te wijzen, afgelost”. Spreker zag gaarne tusschen de woorden „Maart” en „twee” het woordje „minstens”. Nu toch kan de Raad slechts twee aandeelen per jaar aflossen.

De heer Van Manen acht de bijvoeging van het woord „minstens” overbodig. De Raad toch kan bij eenvoudig besluit overgaan tot eene buitengewone aflossing, zonder de voorwaarden of verplichtingen tegenover de geldschieters te schenden.

De Voorzitter acht de toevoeging van het besproken woord niet strikt noodig, doch ook niet overbodig en vraagt of de heer Jansen een voorstel wenscht in te dienen tot wijziging van het bewuste artikel in den door hem aangegeven zin.

De heer Jansen stelt alsnu voor art. 6 van het ontwerp-besluit te lezen als volgt: „Jaarlijks worden in de maand Maart minstens twee aandeelen van ƒ 100 door loting aan te wijzen, afgelost”.

Het voorstel wordt in stemming gebracht en aangenomen met negen tegen twee stemmen. Tegen stemden de heeren Van Manen en Den Hommel.

De heer Van Dal vraagt of geen proeve kan worden genomen met het sluiten van eene leening tegen 2½ pct.

De heer Jansen acht dit niet raadzaam. In den tegenwoordigen tijd is eene rente van 3 pct. niet te hoog te noemen.

De heer Van Dal wenscht zijn voorgenomen voorstel niet in te dienen.

Hierop wordt het ontwerp-besluit tot het aangaan eener geldleening, groot ƒ 10000 tegen 3 pct., volgens het bij het ontwerp overgelegd plan, in stemming gebracht en met algemeene stemmen aangenomen.

VI. Aan de orde is:

Het voorstel van Burg. en Weth. aangaande het verhoogen der geheven wordende opcenten op de personeele belasting.

De heer Mantel vraagt en verkrijgt het woord.

Het bevreemt spreker ten zeerste, dat het college van dagelijksch bestuur een dergelijk voorstel heeft ingediend en de commissie voor de comptabiliteit daaromtrent een gunstig advies heeft uitgebracht. Deze laatste schijnt zich ten doel gesteld te hebben de gemeente-belastingen zoo hoog mogelijk op te voeren. Eerst verleden jaar is het maximum van den hoofdelijken omslag verhoogd en nu reeds worden van de ingezetenen nieuwe geldelijke offers geëischt. Hij vraagt of eene dergelijke opvoering van plaatsel. belastingen hoog noodig is.

De heer Hartogh wil, als voorzitter der commissie, den vorigen spreker beantwoorden. Hij toont aan dat de uitgaven der gemeente in de laatste jaren aanzienlijk zijn geklommen, wat een natuurlijk gevolg is van de uitbreiding die de gemeente heeft ondergaan, waardoor o. a. de politiemacht versterking behoefde, het onderwijs op ruimer schaal moest worden ingericht en talrijke noodzakelijke uitgaven bestreden dienden te worden.

De heer Mantel merkt op dat in een goed huishouden de uitgaven naar de inkomsten dienen te worden geregeld, hij zou haast tot de slotsom komen dat de commissie een tegenovergestelde leer is toegedaan en daarenboven komt de aanzienlijke uitbreiding der gemeente, waarvan de wethouder gewaagde, de gemeente-inkomsten toch zeker ten goede.

De Voorzitter herinnert dat bij de comptabiliteit van openbare lichamen de oude spreuk in omgekeerde rede moet gelden en wel: Zet de nering naar de teering. Bovendien is rekening gehouden met art. 247 der gemeentewet, zooals uit het voorstel blijkt.

De heer Hartogh drukt zijn leedwezen uit, dat de heer Mantel zoo weinig vertrouwen stelt in het beleid der commissie voor comptabiliteit. Hij kan verzekeren dat de geldmiddelen zoo zuinig mogelijk worden beheerd; de begrooting van het loopend en de rekening van het afgesloten dienstjaar waarborgen de juistheid van zijne verzekering. Hoe gaarne de commissie het voorstel had ontraden, de noodzakelijkste uitgaven, die van de gemeente worden gevorderd, eischen dringend vermeerdering van inkomsten en

om tot die vermeerdering te geraken wist de commissie geen beter middel dan de nu door B. en W. voorgestelde verhooging.

Hierop wordt het voorstel tot verhooging der geheven wordende opcenten op de personeele belasting en deze te brengen van 10 op 15, in stemming gebracht en aangenomen met 10 stemmen tegen 1 stem. Tegen stemde de heer Mantel.

Niets meer te behandelen zijnde en niemand het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

UTRECHT. H. C. VAN MANSVELT.

Wij ontvingen enkele „notulen", die de duidelijkste sporen droegen, dat de ontwerpers er zich met een „Jantje van Leiden" hadden afgemaakt. Immers hoe men, bij de veelheid en belangrijkheid der onderwerpen en met den eisch, dat over ieder onderwerp door minstens twee leden het woord moet zijn gevoerd, de „notulen" kan samenvatten in *eene* of *anderhalve* bladzijde schrift, is, als men *iets* goeds wilde leveren, onmogelijk.

De examen-commissie — het moet ons uit de pen — is met deze opgave niet gelukkig geweest, of . . . . zij is afgeweken van haar vroeger ingenomen standpunt om duidelijk en overeenkomstig de wettelijke voorschriften hare vraagpunten te stellen. Dat zij, om het zoo eens te noemen, eene strik-opgave heeft gesteld, mag niet worden uitgesproken. Maar toch dringen zich de volgende vragen aan ons op: *a.* Behandelen de leden der commissie in hunne gemeenten de reclames tegen den aanslag in den H. O. in eene openbare raadsvergadering? Ons dunkt, daarbij kunnen zulke teedere snaren worden aangeroerd, en zooveel openbaringen omtrent den financiëelen toestand van den reclamant gedaan worden, dat het beter is, daarover in eene beslotene vergadering te beraadslagen en alleen het resultaat, zonder beweegredenen, in de openbare vergadering mede te deelen. In enkele voor ons liggende stukken wordt dit dan ook opgemerkt; in anderen wordt zelfs genotuleerd, dat de deuren tot de behandeling gesloten worden. De redactie van de opgave liet echter geen twijfel of de „behandeling" in „openbare vergadering" is bedoeld.

b. Heeft de commissie punt *b*. der opgegeven onderwerpen met voordacht zoo geredigeerd? Art. 110 der Gem.wet vordert toch, dat de aard en het bedrag van den borgtocht wordt bepaald, vóór de benoeming geschiedt, hetgeen ook door den M. v. B. Z. bij miss. van 3 Jan. 1852 no. 207 (VAN OOST, bl. 423) nog nader is te kennen gegeven. En in de practijk wordt zelfs, althans in enkele provinciën, nadat de borgtocht is bepaald, het daartoe strekkende besluit aan Ged. Staten medegedeeld en geschiedt de benoeming eerst in eene volgende vergadering. *c*. Is de stof niet wat te uitgebreid, om met de stukken (zie vraag 40) in drie uren verwerkt te worden, vooral met het oog op den toestand, waarin de examinandi verkeeren?

Het spijt ons, dat wij slechts één stuk konden plaatsen; want er zijn onder de voor ons liggende „n o t u l e n" verscheidene goede opstellen. Wij herhalen hier onze verontschuldiging, op bladz. 257 voorkomende.

Loffelijke vermelding verdienen de studievruchten van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, L. B. Van Bokhoven te Mijnsheerenland, O. Bramer te Schoonhoven, E. Van Douwen te Weidum (wiens stuk met het geplaatste heeft gekampt), P. Van Gosliga te Tjerkwerd, P. Van der Grijp te Brielle, H. Jongsma te Witmarsum, A. J. Van Luijk te St.-Annaland (wiens opstel ook zeer in aanmerking kwam), C. A. W. Nairac te Lochem, J. Nauta te Ezinge, P. F. Reddingius te Ten Boer, J. M. Slegt te Middelburg, K. Venhuizen te 't Zandt, K. Vortman te Nieuwolda, G. A. Weide te Goes, J. Werkhoven te Witmarsum, P. J. van de Wetering te Wervershoof, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 40. Ontwerp de stukken enz. (Zie blz. 208).

A. De Raad der gemeente:

Gelezen het adres van A. B., dd. Mei jl., houdende bezwaren tegen zijn aanslag in den hoofdelijken omslag, daarbij verzoekende hem aan te slaan naar een inkomen van *f* 5000 tot *f* 6000.

Overwegende dat reclamant de huurwaarde van het groen- en bouwland te laag schat en geene opgave doet van de bedrijfswinst;

O. dat de rente van hypotheken en andere vorderingen den Raad te laag voorkomt, tenzij hij een deel van zijn vermogen bij het huwelijk van zijne dochter haar als bruidschat heeft medegegeven;

O. dat reclamant niet in aanmerking neemt de huurwaarde zijner woning, die volgens art. 4 der verordening op de heffing van den omslag wordt bepaald op de huurwaarde voor de personeele belasting;

O. dat de verordening den aftrek van onderhoudskosten van woningen niet toelaat;

O. dat reclamant een inkomen bezit:

100 H.A. groen- en bouwland, huurwaarde *f* 60	*f* 6000,—
Bedrijfswinst	" 1200,—
	f 7200,—
af: grondbelasting, waterschapslasten en vaste huren	" 980,—
	f 6220,—
Rente van uitstaande gelden	" 1500,—
Vaste huren in zake het beklemrecht	" 300,—
Huurwaarde der woning	" 280,—
	f 8300,—

Besluit:

afwijzend op de reclame te beschikken.

Gedaan te . . . . ., ter raadsvergadering van den Juli 1891.

De Voorzitter,

Aan den reclamant. De Secretaris.

P. S. De beschikking is vrij van zegel en registratie.

B. De Raad der gemeente:

Gelet op de aanbeveling van twee personen ter benoeming van den ontvanger der gemeente, ingevolge art. 106 der Gemeentewet, door B. en W. opgemaakt, alsmede op de ingekomen stukken van de sollicitanten;

Besluit:

te benoemen tot Ontvanger der gemeente de heer A. op eene jaarwedde van

Gedaan te ter openbare raadsvergadering van den

De Voorzitter,

De Secretaris,

Deze aanstelling moet op zegel van 50 cent in hoofdsom worden gesteld en moet binnen 20 dagen ter registratie worden aangeboden op straffe eener boete tot het dubbel bedrag van het recht, ten laste van den Secretaris. Het registratierecht bedraagt 1 1/2 pct. der inkomsten.

, den Juli 1891.

Onder inzending uwer akte van aanstelling tot ontvanger dezer gemeente heeft ons college de eer u mede te deelen, dat bij raadsbesluit van den dezer, behoudens goedkeuring van Gedeputeerde Staten, de borgtocht, die door u moet worden gesteld is vastgesteld en zal bestaan in borgstelling door een voldoend gegoed persoon voor eene som van vijfhonderd gulden; welke borgtocht moet worden gesteld binnen eene maand na de goedkeuring van 's raads besluit. Onverwijld na ontvangst van de resolutie tot goedkeuring zal u daarvan worden kennis gegeven.

De kosten van zegel en registratie uwer aanstelling ad *f* worden bij den secretaris ingewacht.

Den heer B. en W.,

benoemd ontvanger der gemeente . . . . De Secretaris.

De Raad der gemeente:

Overwegende dat alvorens tot de benoeming van den ontvanger der gemeente wordt overgegaan de te stellen borgtocht moet worden geregeld;

dat de ontvangsten, de buitengewone ontvangsten en de batige sloten van vorige dienstjaren niet medegerekend, gedurende de laatste vijf jaren gemiddeld hebben bedragen *f* 5000;

dat de borgtocht op een minimum bedrag van *f* 500 moet worden bepaald en er voor een hoogere borgtocht geene reden bestaan;

dat de geringheid van den ontvang het wenschelijk maken, dat de ontvanger zekerheid stelle door persoonlijke borgtocht;

Gelet op art. 109 laatste lid der gemeentewet;

Besluit, onder goedkeuring van Gedep. Staten:

dat de borgtocht van den te benoemen ontvanger zal bestaan in borgstelling door een voldoend gegoed persoon voor eene som van vijfhonderd gulden.

Gedaan te . . . . . . ter openbare raadsvergadering van den Juli 1891.

De Voorzitter,
De Secretaris,

, den Juli 1891.

Wij hebben de eer hiernevens, in duplo, ter goedkeuring aan uw college in te zenden 's raadsbesluit, dd. dezer, no. tot vaststelling van den borgtocht van den ontvanger der gemeente, bestaande in borgstelling door een voldoend gegoed persoon voor eene som van *f* 500.

Burg. en Weth.,
De Secretaris.

Aan Gedeputeerde Staten
der provincie . . . .

C. De Raad der gemeente;

Gelet op zijn besluit van den tot den aanleg van een straatweg langs den weg van A. tot B;

In aanmerking nemende dat de inkomsten dezer gemeente ontoereikend zijn tot dekking van de kosten van aanleg van den straatweg, geraamd op *f* 10,000;

dat ter voorziening dezer kosten eene geldleening moet worden aangegaan, zijnde het niet wenschelijk haar voor een deel uit de bezittingen te bestrijden;

Gelet op artt. 136 en 194 der gemeentewet;

Besluit, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten:

a. tot het aangaan van eene geldleening tot zoodanig nominaal bedrag, als vertegenwoordigt eene werkelijke waarde van

tienduizend gulden, rentende naar 4 ten honderd in het jaar, naar het bijbehoorend plan van leening; en

als middelen tot dekking der renten en aflossingen aan te wijzen de bezittingen der gemeente.

b. tot wijziging der begrooting van inkomsten en uitgaven, dienst 1891, als volgt:

aan hoofdstuk , afd. , der uitgaven wordt toegevoegd: art. voor den aanleg van een straatweg langs den weg van A tot B . . . . *f* 10000,—

aan hoofdstuk , afd. der inkomsten wordt toegevoegd: art. Geldleening ter voorziening in de kosten van aanleg van een straatweg van A tot B . . . . *f* 10000,—

Gedaan te . . . . . ter openbare raadsvergadering van den Juli 1891.

De Voorzitter,
De Secretaris.

Plan van leening van *f* 10,000 ten laste der gemeente . . . . . . tot dekking der kosten van aanleg van een straatweg van A tot B, behoorende tot het raadsbesluit dd. Juli 1891, no.

Art. 1. De inschrijving wordt opengesteld ten kantore van den Gemeente-Ontvanger, op door B. en W. te bepalen dagen en uren.

Art. 2. De inschrijving geschiedt bij besloten en onderteekende briefjes, vermeldende in schrijfletters het getal aandeelen waarvoor wordt ingeschreven en den koers waarnaar de inschrijver aanneemt deze aandeelen te nemen en voorts eene duidelijke opgave van de namen, het beroep en de woonplaats van den inschrijver.

Art. 3. Van de ingeschreven aandeelen worden aangenomen zoovele van de naar den hoogsten koers ingeschrevene, als te zamen uitmaken zoo nabij mogelijk het bedrag der leening.

Indien de inschrijvingen voor een en denzelfden koers gedaan, niet ten volle kunnen worden aangenomen, zullen aan ieder der inschrijvers zoovele aandeelen worden toegewezen als door ieder in verhouding tot het beschikbaar aantal wordt gewenscht.

Aan B. en W. blijft overgelaten te beslissen aan wie de aandeelen zullen worden toegewezen.

Art. 4. Binnen tien dagen na de dagen van inschrijving wordt aan de inschrijvers kennis gegeven of hunne inschrijvingen zijn aangenomen.

Art. 5. Bankiers, makelaars en commissionairs in effecten genieten een vierde ten honderd van hunne aangenomen inschrijvingen.

Art. 6. Het bedrag der toegewezen aandeelen moet in de gemeentekas worden gestort in de eerste helft der maand November 1891.

De rente verschijnt in halfjaarlijksche termijnen op den 1 Mei en den 1 November, voor het eerst den 1 Mei 1892.

Art. 7. Bij de storting van het ingeschreven bedrag worden aan de inschrijvers afgegeven obligatiën, groot *f* 1000 of *f* 100, op naam of in blanco, invoege als een en ander door het inschrijvingsbiljet wordt aangegeven.

Iedere obligatie is voorzien van een stel coupons en van een bewijs ter bekoming van nieuwe coupons.

De obligatiën zijn gemerkt met een doorloopend nommer; de obligatiën van *f* 100 worden gerekend te zijn onderdeelen van eene van *f* 1000 en behalve het nummer geletterd met a—k.

Art. 8. Telken jare wordt eene som van *f* 1000,00 of meer afgelost, naar mate de Raad zal bepalen, behoudende de Raad de bevoegdheid om de geheele leening of het nog onafgelost deel der leening in eens af te lossen.

Bij loting wordt in de vergadering van den Raad, in de maand September te houden, bepaald welke aandeelen zullen worden afgelost. Van deze loting wordt in de . . . . courant openbare kennisgeving gedaan.

De af te lossen aandeelen kunnen op den 1 November daaropvolgende ten kantore van den gemeenteontvanger ter aflossing worden aangeboden.

Art. 9. Geene betaling van afgeloste aandeelen zal geschieden dan tegen overgifte van de schuldbekentenis met de daarbij be-

hoorende coupons en het bewijs ter bekoming van nieuwe coupons; geene betaling van rente dan tegen afgifte der verschenen coupon.

Art. 10. Het bedrag der ter aflossing aangewezen obligatiën en van de verschenen coupons, hetwelk door den belanghebbende niet binnen 5 jaren na den verschijndag van de coupons of na den dag, waorop de obligatiën aflosbaar zijn, is in ontvang genomen, is niet meer vorderbaar en komt ten voordeele der gemeente.

Vastgesteld door den Raad der gemeente . . . .
bij besluit van den Juli 1891.

De Voorzitter,
De Secretaris,

, den Juli 1891.

Wij hebben de eer hiernevens, in duplo, ter goedkeuring aan uw college te zenden, 's Raads besluit do. dezer, no. tot het aangaan eener geldleening en tot wijziging der begrooting, benevens het plan van leening.

B. en W.,

Aan Ged. Staten der provincie . . . . .

D. De Raad der gemeente;

Gelet op de voordracht van B. en W.;

In aanmerking nemende de noodzakelijkheid tot het bekomen van meerdere middelen;

O. dat de hoofdelijke omslag tot het maximum is opgevoerd en het niet wenschelijk is deze te verhoogen;

dat het wenschelijk is het aantal opcenten op de personeele belasting met tien te verhoogen;

dat volgens de kohieren over het vorig dienstjaar de opbrengst dan zal bedragen *f* 1000, terwijl de hoofdelijke omslag wordt geheven tot een bedrag van *f* 2000.

Gelet op art. 247 der gemeentewet;

Besluit, onder goedkeuring van Hare Majesteit, de Koningin-Weduwe, Regentes:

Art. 1 der verordening op de heffing van opcenten op de personeele belasting, vastgesteld bij raadsbesluit van den goedgekeurd bij Kon. Besl. van den , te wijzigen en dit art. te lezen als volgt:

Ten behoeve der gemeente worden op de hoofdsom der personeele belasting 20 opcenten geheven.

Deze wijziging treedt in werking op den 1 Mei 1892.

Gedaan te ter openbare raadsvergadering van den

De Voorzitter,
De Secretaris.
. den Juli 1891.

Wij hebben de eer, ter voldoening aan art. 233 der gemeentewet, hiernevens aan uw college in te zenden: vijf exemplaren der verordening tot wijziging der verordening op de heffing van opcenten op de personeele belasting, en drie exemplaren der verordening op de invordering der opcenten.

Burg. en Weth.,
De Secretaris.

Aan Gedeputeerde Staten
der provincie . . . .

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Na onze opmerking op blz. 257 en onze aanteekening onder opgave no. 39 hebben wij omtrent vraagstuk 40 niets te vermelden, dan dat ook de ontworpen stukken van de volgende heeren zeer goed waren: L. B. Van Bokhoven te Mijnsheerenland, E. Van Douwen te Weidum, P. Van der Grijp te Brielle, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, J. Nauta te Ezinge, P. F. Reddingius te Ten Boer, K. Venhuizen te 't Zandt, K. Vortman te Nieuwolda, P. J. van de Wetering te Wervershoof, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

Het examen voor Candidaat-secretaris.

Aan bovenstaand examen namen dit jaar 54 aspiranten deel. Het schriftelijk gedeelte werd te Utrecht op 3 Juni, het mondeling gedeelte te 's-Gravenhage op 13 Juli en volgende dagen afgenomen. Tot het mondeling gedeelte werden 28 aspiranten toegelaten en van dezen ontvingen 23 het diploma. Zij zijn de heeren :

J. H. Frieswijk . . . . te Tiel.
A. P. De Graaff . . . . . . „ Oldekerk.
F. Mahlstede . . . . „ Warnsveld.
W. H. Helmich . . . . „ Raalte.
A. X. Th. M. Vos de Wael . . „ „
A. J. A. Dootjes . . . . „ Middelburg.
L. Rempt . . . . „ Spanbroek.
D. A. J. G. L. Eggink . . . . „ Haarlemmermeer.
Jhr. H. Van Panhuijs . . . . „ Goes.
B. H. Vaags . . . . „ Aalten.
L. N. Kruijff . . . . „ Enkhuizen.
G. Bossen . . . . „ Zijpe.
G. C. Dalman . . . . „ Lemmer.
A. A. Van Gils . . . . „ Wouw.
J. Kremer . . . . „ Appingedam.
H. H. Lemke . . . . „ Balk.
J. De Vrieze . . . . „ Wildervank.
M. F, Van Gransoen . . . . „ Zeeland.
J. Post Jz. . . . . „ Blokzijl.
J. Polderman . . . . „ St. Maartensdijk.
H. Buscher . . . . „ Winschoten.
B. Holscher . . . . „ Wildervank.
Chr. Verdaasdonk . . . . „ Teteringen.

INGEZONDEN STUKKEN.

Het verstrekken van kasgeld door leden van den Raad.

De leden van den Raad mogen:

noch middellijk, noch onmiddellijk deelnemen:

1o. aan onderhandsche pacht van gemeentegoederen of inkomsten, 2o. aan leveringen of aannemingen ten behoeve der gemeente, 3o. aan het koopen van betwiste vorderingen ten haren laste.

Valt het onder de verbodsbepalingen, dat een Raadslid het tijdelijk benoodigde kasgeld voor de gemeente verstrekt tegen rente, dan moet het kunnen gebracht worden tot een der punten van de 4de alinea van art. 24 der Gem.wet, hierboven genoemd.

Verstrekken van kasgeld kan nooit gezegd worden een onderhandsche pacht van gemeentegoederen of inkomsten, noch een koopen van betwiste vorderingen, ten laste der gemeente te zijn, rest dus het verbod om deel te nemen aan leveringen of aannemingen.

Wat wordt verstaan onder levering? Wat onder aanneming?

Van levering kan alleen dan gesproken worden, wanneer het betreft iets dat aan hem onderworpen is. Het leveren van kleederen ten behoeve der gemeente (aan het alg. burgerl. armbestuur) bv. is eene levering, begrepen onder de verbodsbepalingen der Gem.wet. Geld daarentegen is aan geen keur, is aan geen wisselvallige prijzen onderworpen, van wie het ook afkomstig is, de waarde blijft dezelfde.

Onder levering verder is te verstaan hetgeen volgt op verkoop, opdracht of aanneming. Geld tegen rente uitzetten is noch het gevolg van verkoop, noch van opdracht, noch van aanneming; niet van verkoop, dit spreekt van zelf, niet van opdracht,

omdat een opdracht is een last tot uitvoering, een last door een meerdere aan zijne ondergeschikten gegeven, niet van aanneming, dit volgt uit het onderstaande.

Onder aanneming is te verstaan de verbintenis tot het uitvoeren van werken of tot levering van eenig roerend goed. Het verstrekken van kasgeld tegen rente is natuurlijk geen uitvoering van werken en is, op grond van het bovenstaande, ook geen levering van roerend goed.

De gemeentewet verbiedt in art. 24 (het eenig artikel, waarin verboden handelingen voor raadsleden voorkomen) niet, dat door de leden van den raad tijdelijk wordt voorzien in den financiëelen nood der gemeente, door het verstrekken van kasgeld, zelfs tegen rente.

ZAAMSLAG. P. J. WORTMAN.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 SEPT. 1891.

41. Geef een beknopte toelichtende schets van de wet van 9 Mei 1890 (St.bl. no. 81).

42. Welke is de taak van het Stembureau in de hoofdplaats van het kiesdistrict, wanneer een benoemde zijne benoeming niet aanneemt, of wanneer een persoon, die voor herstemming in aanmerking komt, eene benoeming in een ander district heeft aangenomen?

43. Wat is te verstaan onder de „verantwoording", die jaarlijks door B. en W., onder overlegging der hun door den ontvanger aangeboden rekening, aan den Raad moet worden gedaan?

44. Welke instellingen van weldadigheid vallen onder de toepassing van de wet van 28 Juni 1854 (St.bl. no. 100)?

45. Mag ook voor Middelbaar Onderwijs een evenredig of progressief schoolgeld geheven worden?

Een paar verkiezingskwestiën.

Dit jaar (1891) moest in menige gemeente, bij de verkiezing, tengevolge van periodieke aftreding van raadsleden, tevens voorzien worden in de vermeerdering van het getal, tengevolge van bij de jongste volkstelling gebleken bevolking. De M. v. B. Z. was van oordeel, dat de beide verkiezingen bij éen stembriefje konden plaats hebben, en dat dan later de rooster van aftreding door het lot zou worden aangevuld. Dit oordeel schijnt voor sommige gemeenten wat laat bekend te zijn gemaakt, zoodat de verkiezing met twee verschillende stembriefjes reeds was uitgeschreven.

De uitkomsten dier verkiezingen hebben hier en daar protesten uitgelokt, waarvan een paar ons belangrijk genoeg voorkomen, om er eene plaats in ons Tijdschrift voor in te ruimen.

De eerste is die van Nieuwer-Amstel, waar de kiezer, mr. D. A. Koenen protesteerde, omdat door het gebruik van twee stembriefjes een andere uitslag is verkregen, dan het geval geweest zou zijn, indien éen biljet ware gebruikt, blijkens het geval van den heer A. F. Insinger, die op de witte biljetten 480 en op de gele 25 stemmen verkreeg, zijnde samen meer dan het cijfer voor iedere verkiezing vereischt om te worden gekozen.

In het uitvoerig gemotiveerd concept-besluit tot toelating der gekozenen zegt de commissie o. a., dat, wat het ingediende bezwaar betreft, dit niet gezegd kan zijn te zijn gericht tegen de stemopneming, maar tegen de wijze van verkiezing;

dat het bezwaar mitsdien niet in het proces-verbaal van opening der stembriefjes had behooren te zijn opgenomen, omdat het daarin, naar de duidelijke bewoordingen der wet, niet thuis behoort als niet tegen de s t e m o p n e m i n g gericht;

dat niettemin, nu het bezwaar ter kennis van den raad is gebracht en het blijkbaar een geschil, de verkiezing rakende, betreft, de raad behoort te onderzoeken in hoeverre dat geschil,

aan de wet getoetst, bezwaar oplevert voor de toelating der nieuw gekozen leden;

dat aldus (door het gebruik van twee soorten biljetten) aan de kiezers de gelegenheid is gelaten, bij het uitbrengen hunner stem, het jaar van aftreding der te benoemen leden in aanmerking te nemen, waardoor de uitslag der verkiezing overeenkomstig hunne bedoeling kon worden opgemaakt;

dat het wel niet minder dan vast staat dat zij, die in de plaats van de periodiek aftredenden zullen worden verkozen, aanspraak hebben op zes zittingjaren, een aanspraak die de vier overigens benoemden niet kunnen laten gelden, vermits de wet bij toenemen van het ledental geen voorschrift bevat, hoe aan hen een zittingtijd van zes jaren te verzekeren;

dat de praktijk dus naar een redmiddel heeft moeten omzien en dat gevonden heeft door eerst het getal der bij de tweejarige periodieke aftreding aan de beurt zijnde leden evenredig te verhoogen om vervolgens tusschen de nieuwe gekozenen door het lot uit te maken tot welke aftreding zij zullen behooren;

dat ook deze wijze van handelen strookt met het gevoelen van den Minister van Binnenlandsche Zaken, uitgedrukt bij diens circulaire van 1 Mei 1862, door Gedeputeerde Staten van Noord- en Zuid-Holland o. a. den gemeentebesturen ter opvolging aanbevolen en sedert door geen andere wettig ter kennis gebrachte meening van hooger bestuur vervangen;

dat hier het geval van twee op zich zelf staande verkiezingen zich voordeed en wel op geene andere dan de toegepaste wijze viel uit te maken, wie ter vervulling van de open plaatsen der periodiek aftredenden zouden zijn gekozen en wie ter aanvulling;

dat ook de kiesvereenigingen bij het doen der aanbevelingen met de meeste juistheid hebben aangewezen wie op het witte en wie op het gele briefje te plaatsen en dus de goeddenkende kiezer hierdoor reeds, zoo men wil, den juisten weg vond ter waardeberekening van zijn uit te brengen stem;

dat stellig de 25 op het gele stembriefje op den heer Insinger uitgebrachte stemmen niet mogen worden geteld bij de 480 op

het witte briefje uitgebrachte, evenmin omgekeerd, eendeels niet, omdat de heer Insinger duidelijk door de kiesvereeniging „Nederland en Oranje" en door anderen werd aangewezen ter vervulling van een plaats door periodieke aftreding opengevallen, dus voor het witte briefje was aanbevolen, met het kennelijk doel om hem een zittingtijd van zes jaren te verzekeren (een omstandigheid die ter bepaling van de waarde der stemmen niet over het hoofd mag worden gezien); anderdeels niet, omdat de volstrekte meerderheid bereids door negen anderen en wel met een hooger stemmencijfer was verkregen en het vervolgens wel tot de verborgenheden zal blijven behooren of de stemmen op den heer Insinger uitgebracht, den geschreven wil uitdrukten van even zoovele kiezers;

dat dit laatste in de eerste plaats ter waardebepaling van het geschil moet vaststaan;

dat er mitsdien geen wettige gronden aanwezig zijn om de gevolgde wijze van verkiezing van invloed te verklaren op den uitslag der stemming en er dientengevolge geen termen bestaan het ingediende bezwaar als zoodanig langer onder de oogen te zien.

In de raadsvergadering van 10 Augustus was dit rapport en voorstel aan de orde.

Mr. Koenen vond er aanleiding in tot het voorlezen van een uitvoerige memorie; daarna stelde spr. voor de beraadslaging te verdagen tot na de beslissing van Ged. Staten op het bij hen door hem ingebracht bezwaarschrift.

Volgens den Voorzitter was dit onmogelijk. Ged. Staten kunnen eerst kennis nemen van de zaak als de raad over de al of niet toelating van de gekozenen heeft beslist en binnen acht dagen tegen die beslissing protest wordt aangeteekend.

Mr. Koenen verklaarde daarop te zullen reclameeren, en verzocht den Voorzitter de bovenbedoelde memorie te voegen bij de aan Ged. Staten te zenden stukken betrekkelijk deze zaak.

De Voorzitter verklaarde hierin niet te kunnen treden, omdat Ged. Staten zelfstandig het raadsbesluit hebben te beoordeelen, zonder te letten op de daarover gevoerde beraadslagingen.

Na lang debat over dit punt werden de beraadslagingen gesloten,

en bij hoofdelijke stemming, waarbij de heer Koenen telkenmale tegen stemde, tot toelating der 9 gekozen heeren besloten.

De andere door ons bedoelde kwestie deed zich te Haarlem voor. Hier was bij de op 4 Augustus gehouden herstemming door acht kiezers een schriftelijk protest ingeleverd tegen de herstemming als uitvloeisel van de eerste vrije stemming, gehouden den 21 Juli bevorens. Deze eerste stemming had, naar hun oordeel, tegen de bedoeling en de letter der wet in, plaats gehad in twee verschillende rubrieken op twee verschillend gekleurde briefjes — eene ter vervulling der vacatures, ontstaan door periodieke aftreding van acht leden, en eene ter verkiezing van zes leden ter aanvulling van het, door het vermeerderd zielenaantal der gemeente Haarlem noodig geworden aantal Raadsleden. — Zij meenden dat door die splitsing een andere uitslag is verkregen dan het geval zou geweest zijn, indien één biljet gebruikt ware, zooals duidelijk blijkt uit de op de heeren H. D. Kruseman, G. C. C. Reeser Jr. en J. v. d. Wijde uitgebrachte stemmencijfers. De eerste, H. D. Kruseman, verkreeg op het witte briefje 726 stemmen en op het groene 119, samen dus 845 stemmen en is niet verkozen, terwijl de heeren A. v. d. Steur Jr. en C. G. Loomeyer Jr. respectievelijk met 798 en 797 stemmen wel dadelijk gekozen zijn. De heer Reeser kreeg alleen op het witte briefje 462 stemmen en is niet in herstemming, terwijl de heeren P. Heyting en G. E. L. Heymans respectievelijk slecht 429 en 408 stemmen op het groene briefje kregen en wel in herstemming zijn. De heer v. d. Wijde eindelijk kreeg op beide briefjes samen 562 stemmen en ook deze komt niet in herstemming.

De mogelijke tegenwerping, dat de stemmencijfers van de heeren Kruseman en v. d. Wijde niet tot maatstaf kunnen dienen, wijl wellicht enkele kiezers hunne stem èn op het groene èn op het witte op hen hebben uitgebracht, berust op niet meer dan eene onderstelling, werd bovendien door het bureau der stemopneming van de eerste vrije stemming, dat alle op hen uitgebrachte stemmen als wettig uitgebracht beschouwde, blijkbaar niet gedeeld en

kan bovendien in geen geval tegen het stemmencijfer van den heer Reeser worden ingebracht.

Dit protest zou, volgens toezegging van den Voorzitter van het stembureau worden gehecht aan het proces-verbaal van de stemopneming. Bij den Raad werd tevens door de bedoelde kiezers nog een protest ingediend, waarbij zij, onder verwijzing naar hun vroeger protest, opnieuw te kennen gaven, dat de nu gevolgde wijze van stemming heeft geleid tot onbillijkheden en dus onmogelijk kan gelegen hebben in de bedoeling van den wetgever, terwijl zij bovendien geen grond vindt in de letter der wet. Zij staafden deze meening door verder aan te voeren, dat de wet slechts één geval kent, waarin ter voorkoming van misverstand onderscheid moet worden gemaakt bij de stemming over een aftredend en een nieuw te benoemen lid, art. 30 der gemeentewet namelijk, dat voorschrijft dat hij, die ter vervulling eener buiten den rooster bepaalden tijd opengevallen plaats tot lid van den Raad verkozen is, aftreedt op het tijdstip, waarop degeen in wiens plaats hij is verkozen, moest aftreden. In dit geval alleen is splitsing noodig. Voor alle andere gevallen is in de Gemeentewet niets voorgeschreven. Duidelijk genoeg blijkt dus hieruit, dat eene verkiezing als de onderwerpelijke door haar wordt beschouwd als eene verkiezing van veertien nieuwe leden, waarvoor de algemeene bepaling van art. 29 der Gemeentewet geldt.

Op deze gronden verzochten zij den Raad te besluiten, dat de op 21 Juli jl. gehouden stemming, alsmede de op 4 Augustus daaraanvolgende gehouden herstemming van veertien leden is geschied op eene wijze, in strijd met de wet en dienovereenkomstig alsdan verder te handelen.

In de Raadsvergadering van 12 Augustus werd door de daartoe benoemde commissie, bestaande uit de heeren Waller, 't Hooft en Van der Mersch een rapport uitgebracht, waarin zij, na mededeeling, dat er verschil van gevoelen was in den boezem der commissie, laat volgen:

Naar de meening der meerderheid primeert hier niet de bepaling van art. 29 of 30 der Gemeentewet, maar wel de vraag of

eene verkiezing als de onderhavige moet worden beschouwd als éène, dan wel als twee verkiezingen.

De wet heeft blijkbaar niet op het oog gehad te regelen de verkiezing van leden van den gemeenteraad, ter vervulling van plaatsen door vermeerdering der bevolking.

Het geldt hier eene verkiezing van zes nieuwe leden van den Raad, ten aanzien van wie, ingevolge art. 29, het lot den tijd bepaalt, waarop elk gekozen lid naar den rooster moet aftreden. Dezen kunnen derhalve niet allen, gelijk de wet in art. 27 al. 1 omschrijft, zitting hebben gedurende zes jaren.

Dit is evenwel niet het geval met de 8 andere plaatsen, die wegens periodieke aftreding van leden van den Raad moeten vervuld worden. Voor deze plaatsen is de rooster vastgesteld en is geloot. Zij, die deze 8 plaatsen op nieuw innemen, krachtens de keuze der kiezers, moeten voor 6 jaar zitting nemen.

Aan de kiezers moet worden overgelaten te beslissen, wie zij wenschen dat de bestaande plaatsen zullen innemen, en wie in de nieuwe plaatsen zullen gesteld worden.

De verkiezing van nieuwe leden van den Raad voor de plaatsen, die te vervullen zijn wegens de vermeerderde bevolking, behoeft niet te geschieden op den 3den Dinsdag van Juli. Zij kan plaats hebben, zoodra het gebleken is, dat eene vermeerdering van het aantal leden van den Raad om bovenvermelde reden noodzakelijk is geworden.

Uit het bovenstaande blijkt derhalve voldoende, dat het hier geldt twee verschillende verkiezingen, en deze wijze van handelen vindt steun in art. 7 der Gemeentewet, voorschrijvende dat op den derden Dinsdag der maand Juli „wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen der leden, die met den volgenden eersten Dinsdag van September, volgens den bij art. 27 bedoelden rooster, moeten aftreden." Dat voorschrift wettigt de hier plaats gevonden hebbende rondzending van een (wit) stembriefje aan de kiezers om 8 leden voor den Raad dezer gemeente te kiezen. Nu er bovendien nog 6 leden gekozen moesten worden, wegens de vermeerderde bevolking der gemeente, en d e z e verkiezing even goed

een dag, eene week of eene maand vroeger dan den derden Dinsdag van Juli had kunnen plaats vinden, is het duidelijk dat men hier te doen had met twee afzonderlijke verkiezingen. Het feit, dat zij op een en denzelfden dag plaats vonden, bracht daarin geene verandering en de rondzending van een gekleurd stembriefje aan de kiezers voor deze gelijktijdige verkiezing van zes Raadsleden moet geacht worden den kiezers duidelijk genoeg voor oogen gehouden te hebben, dat het hier twee afzonderlijke verkiezingen gold; gelijk dan ook twee stembussen op den dag der stemming in elk stembureau geplaatst waren, twee lijsten gehouden zijn van de opgekomen kiezers en twee processen-verbaal zijn opgemaakt van den uitslag der stemming.

Aangezien dus ieder kiezer heeft kunnen weten, dat hij op 21 Juli jl. aan t w e e verkiezingen deelnam en ieder kiezer volkomen vrij was, aan te wijzen welke candidaten hij in aanmerking wilde doen komen voor de acht oude, welke voor de zes nieuwe plaatsen, schijnt het onnoodig zich te verdiepen in de becijferingen van adressanten. Zelfs bij het voorbeeld, waarop zij den meesten nadruk leggen (het voorbeeld van den heer G. C. C. Reeser Jr) kan er naar het oordeel van de meerderheid onzer commissie geen spraak zijn van onbillijkheden, waartoe de nu gevolgde wijze van stemming zou hebben geleid. De kiezers immers, die den naam van den heer Reeser plaatsten op het witte briefje en niet op het gekleurde, hebben daarmede getoond dat zij dien candidaat alleen voor een der acht oude plaatsen in aanmerking wilden doen komen: het kan dus niet onbillijk heeten, dat hij buiten de herstemming bleef voor een der zes nieuwe plaatsen.

Ten slotte mag nog worden vermeld, dat Thorbecke, die zeker de vader der Gemeentewet mag worden genoemd, en beter dan iemand anders hare bedoeling kende, in zijne ministeriëele missive van 1 Mei 1862 in overeenstemming met het hierboven gerelateerde, betrekkelijk de loting heeft gezegd, dat bij vermeerdering van leden van den Raad, alleen tusschen de nieuw gekozenen moet worden geloot, en dat de aftreding der oude leden op denzelfden tijd blijft, als vroeger bij loting werd uitgemaakt.

Indien dit de uitspraak is van hem, die beter dan iemand anders de bedoeling der Gemeentewet kende, dan behoeft het zeker geen betoog meer, dat eene verkiezing als de onderhavige is eene tweevoudige verkiezing, die als zij op één dag plaats vindt, moet worden gehouden, gelijk deze verkiezing is gehouden.

De minderheid der commissie was evenwel van een ander gevoelen, en wel op de volgende gronden:

Volgens art. 29 der Gemeentewet bepaalt h e t l o t den tijd waarop e l k l i d van den Raad naar een rooster aftreedt. Deze bepaling geldt dus voor elk lid, behalve voor hem, voor wien de wet zelve een anderen tijd van aftreden bepaalt en de eenige, voor wien de wet dit bepaald heeft is (volg. art. 30) hij, die ter vervulling eener buiten den bij den rooster bepaalden tijd opengevallen plaats verkozen is; deze treedt volgens dat art. af op het tijdstip waarop dengeen, in wiens plaats hij is verkozen, moest aftreden.

Voor e l k a n d e r l i d bepaalt volgens art. 29 h e t l o t den tijd der aftreding. Heeft het lot eenmaal dien tijd bepaald, dan blijft dit gelden totdat het lid (of bij tusschentijds aftreden, zijn opvolger) periodiek aftreedt.

Dat nu bij eene gewone periodieke aftreding zonder meer, door de nieuwe leden, al zijn die ook andere personen dan de aftredenden, feitelijk niet opnieuw geloot wordt, ligt in den aard van de zaak, want zij zouden niet anders kunnen trekken dan allen hetzelfde jaar, het lot heeft dus al beslist.

Maar ditzelfde is niet het geval indien, zooals in casu, bij periodieke aftreding van a c h t leden, v e e r t i e n leden moeten gekozen worden en er dus, volgens 's raads besluit van 17 Juni jl. in 1897 tien leden zullen aftreden, van de vier overigen twee in 1893 en twee in 1895 zullen moeten aftreden. Thans moeten alle nieuw inkomende leden loten, onverschillig of zij tot de aftredende behooren of niet, want een lid wiens tijd van aftreding gekomen is, staat met ieder verkiesbaar ingezetene volkomen gelijk; noch hij, noch zijn opvolger, heeft recht op een langeren zittingstijd dan hem door het lot wordt toebedeeld. Heeft het lot eenmaal

uitspraak gedaan, zooals bij enkel periodieke aftreding het geval is, dan is loting overbodig, maar heeft het lot de zaak nog niet beslist, gelijk in het onderhavige geval, dan heeft ieder van de veertien nieuw inkomende leden gelijk recht, ieder is voor 6 jaar gekozen; maar dit is geen minimum het is een maximum, het lot moet voor ieder, die niet tusschentijds gekozen is, het jaar van aftreding bepalen.

In dit geval bestond er derhalve volstrekt geene reden om door middel van witte en groene briefjes onderscheid te maken. Dergelijke wijze van stemmen kon alleen verwarring brengen en kan dus niet geacht worden met de wet in overeenstemming te zijn.

Ten bewijze hoe onzuiver de resultaten van zoodanige stemming kunnen en dikwijls zullen zijn een enkel voorbeeld. Indien op het witte briefje acht heeren de volstrekte meerderheid hadden behaald en een of meer anderen b.v. 760 stemmen, dan zouden deze laatsten geheel afvallen, terwijl personen die op het groene briefje even over de vierhonderd stemmen hebben behaald in herstemming zijn gekomen.

Alzoo zou iemand wien 760 kiezers de, in het systeem van burgemeester en wethouders beste plaats hadden toegekend, moeten onderdoen voor iemand dien slechts ruim 400 kiezers op het groene briefje plaatsten.

Dat nu het onzuivere resultaat zich niet in die mate heeft voorgedaan, doet niets ter zake; niemand kan bepalen in welke mate het zich wel heeft voorgedaan.

De kiezers, die b.v. de 7 aftredenden op nieuw wilden benoemen en er 7 nieuwe bijvoegen, moesten, ook afgezien van de aanbevelingen der kiesvereenigingen, in onzekerheid verkeeren op welk briefje zij elk dier nieuwe candidaten zouden plaatsen; want als andere kiezers, die dezelfde personen verlangden, ze anders geplaatst hadden, zou het geval zich voordoen dat een van de meest gewilde en door de meesten gestemde candidaten toch niet werd verkozen. Wel kon men den meest gewilden candidaat op beide briefjes plaatsen, maar dit kon alleen geschieden door eén anderen candidaat op te offeren.

De minderheid der commissie vertrouwt dat deze enkele voorbeelden voldoende zullen aantoonen dat de wijze, waarop de verkiezing heeft plaats gehad, niet den minsten waarborg geeft dat tot Raadsleden verkozen zijn diegenen, die door de meesten van de gestemd hebbende kiezers verlangd werden.

De meerderheid der commissie heeft de eer mitsdien te concludeeren tot toelating van alle leden, wier geloofsbrieven in hare handen zijn gesteld en die door haar onderzocht en in orde bevonden zijn.

Dit rapport kwam in de raadsvergàdering van 15 Augustus in behandeling. Aan het verslag (*Bijbl. Haarl. Cour*. van 17 Aug.) ontleenen wij het volgende.

De Voorzitter gaat de conclusie van de commissie kortelijk na en releveert, dat het bezwaar tegen alle geloofsbrieven door de meerderheid der commissie ongegrond is bevonden. Om resultaat te krijgen moet eerst in beraadslaging worden gebracht en gestemd over het bezwaarschrift in verband met het rapport der commissie. Is de meerderheid het eens met de minderheid der commissie, dan behoeft men de geloofsbrieven niet meer te onderzoeken. In het tegenovergestelde geval kunnen de geloofsbrieven afzonderlijk worden beoordeeld.

De vergadering vereenigt zich met de opvatting van den voorzitter.

De heer 't Hooft verklaart te beseffen het onaangename dat zal voortvloeien uit het houden van eene nieuwe verkiezing. Maar het geldt de vraag of de verkiezing, die heeft plaats gehad een voldoenden waarborg oplevert, dat zij, die als gekozen zijn aangemerkt, door de meerderheid der kiezers verlangd worden. Spreker verklaart zich met de conclusie der meerderheid niet te vereenigen. Hij begint met de missive van Thorbecke, waarop de meerderheid zich beroept, omdat dàt het mooiste klinkt.

Hij betuigt hooge achting te hebben voor Thorbecke. Daarom vraagt hij, wat zou de vader van de gemeentewet gezegd hebben bij lezing van het rapport der commissie. Thorbecke zou hebben

gezegd: lees de missive van 1862 eens onbevangen over, dan zal het blijken, dat die missive lijnrecht indruischt tegen de meening der meerderheid en in alle opzichten overeenkomt met die der minderheid.

Spr. leest het slot der bewuste missive en doet uitkomen, dat dit z. i. inderdaad de meening der minderheid staaft.

De meerderheid der commissie verstaat onder nieuw gekozenen alleen zij, die op het groene biljet zijn gekozen. Maar de heer Kruseman is op het witte biljet gekozen, is die nu een oud lid daardoor geworden? En als die kiezers het oudst aftredend lid op het groene briefje hadden geplaatst, onder welke categorie zou die vallen? Er is iets aandoenlijks in, dat men brieven van den vader der gemeentewet verkeerd begrijpt.

Spreker acht zich verplicht de verdediging van Thorbecke op zich te nemen. Zou Thorbecke niet hebben gezegd tegen de meening der meerderheid: lees eens art. 8 der gemeentewet. Daaronder valt ook de reden: vermeerdering van bevolking. Als de wetgever verzuimd had te regelen de verkiezing in dit geval, is het dan te verdedigen, dat de verkiezing wordt geregeld, zoodat de meest onzuivere resultaten het gevolg zijn? Men mag de kiezers niet in verwarring brengen. Wel is de kiezer vrij, op welk briefje hij stemmen zal, maar daardoor viel thans menige stem in 't water.

Nog eene opmerking. Vroeger is de zaak op dergelijke wijze geregeld, zegt men, maar laten wij ons wachten te dweepen met het oude. Er zijn vroegere besluiten van den Raad, die niet slechter zijn dan de nieuwere, doch dat een besluit goed zou zijn omdat het vroeger genomen is, die opvatting moet men overlaten aan verstokt conservatieven.

De heer Waller zegt, dat, daar de commissie uit 3 leden bestond, het duidelijk is, dat de heer 't Hooft de minderheid uitmaakte. Hij betreurt de afwezigheid van den rapporteur, den heer Van der Mersch, die beter had kunnen antwoorden. Toen spr. benoemd werd had hij het voorrecht te staan op een onpartijdig standpunt, want hij had niet kunnen medewerken tot voorberei-

ding van de verkiezing. Spr. ziet in deze zaak geene quaestie. Het argument van den heer 't Hooft, nl. de uitlegging van de missive van Thorbecke, zou spr. een aandoenlijkheids-argument noemen. Spr. wijst er op, dat bij het leven van Thorbecke op deze wijze gestemd is zonder dat hij er zijne stem tegen verhief. Dit argument moet dus vervallen. Even weinig indruk maakt de aanhaling van art. 8. Als de wet spreekt van opengevallen plaatsen, dan wordt hier bedoeld aftredende leden, niet van de leden, die krachtens de vermeerdering der bevolking gekozen worden; hunne plaatsen zijn niet opengevallen.

Het blijkt dat de wetgever niet gedacht heeft aan nieuwe leden wegens vermeerdering der bevolking, evenmin als gelet is hoe te handelen bij vermindering der bevolking. De praktijk heeft uitgezien naar een redmiddel om dit gebrek aan te vullen. En steeds is aldus gestemd onder goedkeuring der Gedeputeerde Staten en der Ministers. Kan men dus aannemen dat hier eene wetsovertreding is gepleegd?

De wet nauwkeurig nalezende kwam de meerderheid tot de conclusie die bekend is en gedrukt.

Spr. wil geen uitvoerige critiek uitoefenen op de conclusie der minderheid, toch wil hij opmerken, dat hier en daar eene kleine salto mortale wordt gedaan. Art. 30 moet niet zoo uitgelegd worden. Verder staat er: „het lot heeft al over de acht oude plaatsen beslist", welnu dan behoeft er over die plaatsen ook niet meer geloot te worden, maar alleen over de zes.

Spr. meent, dat de minderheid zich op art. 29 heeft blind getuurd. Dit blijkt ook uit de volgende phrase: „Alzoo zou iemand, wien 760 kiezers de in het systeem van B. en W. beste plaats hadden toegekend enz". Waar is bepaald, dat de plaatsen op het witte briefje de beste plaatsen waren; dit was juist niet het geval, daar een candidaat dan moest concurreeren met de aftredende leden. En nu de peroratie: het verstokte conservatisme. Dit beteekent: als men medegaat door dik en dun met het oude, alleen omdat het oud is. Doch als men medegaat met wat steeds gebeurd is en met hetgeen door eene hoogere autoriteit is voorgeschreven,

dan handelt men alleen volgens hetgeen het gezond verstand voorschrijft; immers handelt men tegen de beslissing van een hoogere autoriteit, dan heeft men toch alle kans, dat het besluit vernietigd wordt.

De heer 't Hooft antwoordt, dat de heer Waller de uitdrukking *verstokt conservatisme* verkeerd begreep. Hij maakt er volstrekt geen grief van aan B. en W., dat zij hebben gedaan wat zij vroeger deden. Maar nu op de gevolgen wordt gewezen is ook spreker wakker geworden. Hij heeft zich afgevraagd : kan Thorbecke met de wet verwarring bedoeld hebben? Nieuw-gekozen en oude leden, daar zit de quaestie in. Het heet nu, dat die van het witte briefje voor 6 jaren, en die van het groene briefje voor een nog onbepaald aantal jaren zijn gekozen. Waarom dan aan de kiezers niet overgelaten om aan te wijzen wie voor 2, 4 of 6 jaren moeten zitten. Is het onder Thorbecke's bestuur ook zoo gegaan, welnu dan hebben zich toen geene gevolgen doen gevoelen. Een rooster is iets eeuwigs, maar op 17 Juli ll. is de rooster nog veranderd. Welk meerder recht heeft een aftredend lid van den Raad boven ieder ander verkozen burger. Behalve de aangename herinnering neemt hij niets mede. Geen verkregen recht op de plaats is bestaanbaar. Spreker beroept zich op een anderen brief van Thorbecke van 5 Mei 1862, waaruit blijkt dat hij geen verschil wil tusschen aftredende leden en ieder ander, maar gelijk recht. Wat betreft het beroep op art. 29, vraagt spreker: als er eene wet is die door een verstandig man is gemaakt, opgehelderd door een brief van denzelfden man, en bij de opvatting van het een wordt een treurig resultaat nl. gebrek aan waarborg voor een zuiver resultaat verkregen, kan die wet dat hebben gewild? Spreker wijst er op, dat de zaak ook anders wordt ingezien door Gedeputeerde Staten en andere autoriteiten. Zoo ook de tegenwoordige Minister van Binnenlandsche Zaken. Spreker leest voor een stuk van Gedeputeerden van Noord-Brabant opgenomen in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant.* Men had de verkiezing ook op twee tijdstippen kunnen houden, zegt de meerderheid. Maar zouden die twee verschillende verkiezingen een verschillend karakter hebben gehad. Immers neen.

Spr. zegt met het oog op den rooster, dat bij eene gewone periodieke verkiezing loting overbodig is. Maar thans is het geheel anders. Er moet nu geloot worden; de acht aftredenden kunnen niet zeggen: wij doen nu niet mede aan de loting, want wij zitten voor 6 jaar. Hoe zou het dan moeten met den heer Kruseman, die nooit lid van den Raad is geweest?

De heer Prins wil zijne stem motiveeren. Spr. heeft het rapport met groote belangstelling gelezen, doch hij voegt zich bij de meening der minderheid. Zijne overtuiging is dat alle nieuw inkomende leden moeten loten en dat er alzoo eene verkiezing plaats had van 14 leden. Het geval, door Thorbecke genoemd, ziet alleen op aanvulling van den Raad, niet samenvallende met periodieke aftreding. De witte en groene briefjes hebben verwarring gebracht en hebben geene zekerheid gegeven, dat degenen die gekozen zijn werkelijk ook de gewenschten zijn door de meerderheid der kiezers.

De heer Waller beantwoordt den heer 't Hooft. Spr. herhaalt: voor 8 plaatsen was reeds geloot en nu hebben de kiezers het recht om aan te wijzen wie voor de aftredenden moeten zitting nemen. Dat een aftredend lid geen voorrecht heeft is eene redeneering waartegen natuurlijk niets te zeggen valt, doch de periodieke verkiezing moet eene afgescheiden verkiezing blijven.

De heer 't Hooft vraagt, onder welke categorie behoort dan de heer Kruseman, onder de oude of de nieuw ingekomen leden?

De heer Waller zegt, dat de heer Kruseman behoort tot de oude leden, immers hij is door de kiezers gedésigneerd voor eene der oude plaatsen.

De heer Macaré meent, dat de Raad is geplaatst voor eene netelige quaestie. Het verwondert spreker, dat niet meer klem is gelegd op de vraag: wat moet door ons geschieden? Er is eenon oplosbare strijd in de gemeentewet. Er is strijd tusschen art. 27 en art. 29. De practijk is er op uit geweest, dat conflict op te lossen. De hoofdvraag is, hebben wij het recht te zeggen: omdat eene wetsbepaling niet recht duidelijk is, casseeren wij alles wat gebeurd is en wij leggen de uitspraak der kiezers op zijde. Was eene bepaling

der wet overtreden, dan moest men de verkiezing vernietigen. Nu is de vraag mogen wij vernietigen? De geheele strijd is ontstaan omdat de beide verkiezingen op één dag zijn gehouden. Waren op 21 Juli alleen 8 gekozen dan had er geene loting plaats gehad en men had geene quaestie. Er is nu verwarring gesticht kunnen worden en dat is te betreuren. Spreker wijst er op, dat het aantal stemmen, op iemand uitgebracht, dikwijls afhangt van de meerdere of mindere belangstelling der kiezers. Men mag niet zeggen, dat de kiezers niet wisten wat zij deden. Een wettige grond om het gedane werk te vernietigen bestaat voor spr. niet. De uitspraak der kiezers heeft rechten in het leven geroepen en het gaat niet aan die verkregen rechten te vernietigen als een wettige grond ontbreekt.

De heer 't Hooft antwoordt den heer Waller. Deze zegt: de heer Kruseman behoort tot de oude leden, maar dan leest deze meer in den brief van Thorbecke dan er in staat, dan breidt hij den brief uit. Door den heer Macaré is gezegd: wij hebben eene wettige verkiezing en wijs mij nu eene bepaling waaruit blijkt, dat de wet is overtreden. Doch de Raadsleden zitten hier niet als de Hooge Raad om na te gaan of een artikel der wet geschonden is, doch zitten hier als de Raad van Haarlen. De wet heeft niet gezegd, dat mag niet op die of die manier. De wet heeft eenige vrijheid gelaten, maar die vrijheid moet gebruikt worden om tot een goed resultaat te komen. Waren de 6 nieuwe leden eerst gekozen, dan hadden die eerst moeten loten, maar nu zijn er 14 nieuw ingekomen, die tegelijk moeten loten. Spreker gelooft niet, dat de Raad of Gedeputeerde Staten deze verkiezing zullen goedkeuren.

De heer Macaré antwoordt den heer 't Hooft, dat deze op zijne vraag: wijs eene bepaling in de wet, die de vernietiging voorschrijft, alleen heeft geantwoord: zij bestaat niet. Zij bestaat wel, zij staat in de kieswet. Maar zulk eene overtreding van de kieswet bestaat hier niet. Spr. herhaalt dat in deze de verkiezing niet mag worden vernietigd.

De heer 't Hooft zegt, dat er bepalingen zijn die voorschrijven

dat vernietiging moet plaats hebben. Maar al is de vernietiging hier niet uitdrukkelijk voorgeschreven, dat sluit niet uit, dat men toch tot die vernietiging kan besluiten.

In stemming wordt gebracht het voorstel om aan adressanten te berichten, dat de Raad geen wettigen grond gevonden heeft, om de verkiezing te vernietigen.

Aangenomen met 8 tegen 2 stemmen.

Tegen de heeren 't Hooft en Prins.

Achtereenvolgens worden nu in behandeling gebracht de verschillende geloofsbrieven, en al de gekozen leden toegelaten.

De heeren 't Hooft en Prins stemmen tegen de toelating van al de leden.

De Redactie.

Formulieren, ambtstitels enz.

De wet van 22 Juni 1891 (St.bl. no. 125), die ook verbindend is voor de Koloniën, en den 1 September in werking treedt, bepaalt, dat, zoolang de Koningin de kroon draagt, bij het gebruik van alle wettelijke vastgestelde formulieren, ambtstitels en officieele benamingen, waarin het woord „Koning" voorkomt, in plaats daarvan het woord „Koningin" gebezigd moet worden, met inachtneming van de daardoor noodzakelijk wordende taalkundige veranderingen. De stukken, sedert den overgang van de kroon op H. M. Wilhelmina, al is daarin het woord „Koning" gebezigd, zijn rechtsgeldig en van kracht.

De Redactie.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 41. Mag een gepensioneerd hoofd eener school weder tot onderwijzer benoemd worden en de jaarwedde, daaraan verbonden, boven zijn pensioen genieten?

De 1e al. van art. 25 der wet van 9 Mei 1890 (St.bl. no. 78), volgens het bij die wet gewijzigde art. 42 der Wet op het lager onderwijs ook van toepassing op de pensioenen der onderwijzers, luidt:

„Indien een gepensioneerde, wiens pensioen uit de inkomsten van den Staat of uit die van zijne Koloniën en bezittingen in andere werelddeelen wordt gekweten, herplaatst wordt in eene betrekking, waaraan het uitzicht op burgerlijk pensioen verbonden is, dan wordt zijn pensioen, te dier zake, op den voet van het voorgaande artikel, behoudens de daarbij vermelde uitzonderingen, verminderd."

Uit deze bepaling blijkt, dat de wetgever er in het algemeen geen bezwaar in ziet indien een gepensioneerde weêr wenscht op te treden in eene betrekking, die hem uitzicht geeft op burgerlijk pensioen.

Hij verbindt daar echter de voorwaarde aan, dat zulk een gepensioneerde, wanneer hij in eene betrekking met uitzicht op burgerlijk pensioen wordt herplaatst, behoudens eene enkele uitzondering, een deel van zijn pensioen zal moeten missen, eene zeer practische bepaling, die niet alleen het geval (zooveel mogelijk) voorkomt, dat iemand te veel naar evenredigheid uit de Staats- en gemeentekas zou ontvangen, maar ook eventueele kwade praktijken zooveel mogelijk afsnijdt.

En daar deze bepaling nu in het algemeen spreekt van hen, wier pensioen uit de inkomsten van den Staat enz. wordt gekweten en voor geen enkele betrekking eene uitzondering maakt, zoo moeten we komen tot de conclusie, dat in dezen ook de onderwijzers niet zijn uitgesloten en dat een gepensioneerd hoofd

eener school wel weêr tot onderwijzer mag worden benoemd (daar ook de wet op het l. o. dit niet verbiedt); maar aan de beperkende bepaling van art. 25 der pensioenwet is onderworpen en zich dus, tenzij hij in de termen valt van art. 24, voorlaatste al., zoolang hij in zijne betrekking blijft, eene korting op zijn pensioen zal moeten laten welgevallen.

De meergenoemde bepaling spreekt m. i. zoo duidelijk mogelijk en laat geen ruimte voor eene andere opvatting.

In Hartman's „Wet op het L. O." vind ik echter op pag. 161 eene aanteekening, waarin wordt gezegd, dat een gepensioneerd onderwijzer, die weder tot onderwijzer benoemd wordt, tegelijk met zijne jaarwedde als onderwijzer zijn volle pensioen mag genieten en waarbij wordt verwezen naar eene missive van den Min. van Fin. van 19 Mei 1885 no. 30, afd. Gen. Thes. en eene van den Min. van Binnenl. Zaken van 27 Mei 1885 no. 1485, afd. O.

Deze missives zijn evenwel niet in mijn bezit. Op welke gronden men tot deze conclusie komen kan, is mij dan ook duister, zoodat ik, niettegenstaande deze opvatting, in alle bescheidenheid meen bij mijn uitgesproken meening te moeten blijven.

Het bovenstaande slaat echter alleen op hen, die voorgoed (d. i. niet tijdelijk) weêr worden benoemd.

Met eene tijdelijke benoeming staat het anders.

Hij, die tijdelijk wordt benoemd (d. i. die bij ziekte, schorsing of ontslag van een onderwijzer voorloopig in diens plaats wordt gesteld en niet degene die, al is het ook voor een bepaald tijdvak, definitief is aangesteld), heeft uit den aard der zaak geen aanspraak op pensioen en behoeft ook geen pensioensbijdrage te betalen.

En wanneer aan de betrekking geen uitzicht op pensioen verbonden is, vervalt natuurlijk het bezwaar en mag hij het volle pensioen genieten.

(Zie o. a. ook de missives van den Min. van Binnenl. Zaken van 22 Oct. 1858, Bijv. St.bl. no. 226; 6 Februari 1872, Bijv. St.bl. no. 47; van den Min. van Fin. van 9 Nov. 1883, no. 81, Afd. Gen. Thes. en van den Min. van Binnenl. Zaken, van

16 Nov. 1883, no. 4143, Afd. O., waar in hoofdzaak wordt te kennen gegeven, dat hij, die tijdelijk eene betrekking als onderwijzer waarneemt, daarvoor geene pensioensbijdrage behoeft te betalen, maar ook geen aanspraak op pensioen heeft, en dat een gepensioneerd onderwijzer, aan wien de tijdelijke waarneming van de betrekking van hoofd eener school is opgedragen, gelijktijdig met de belooning voor die waarneming zijn volle pensioen geniet.)

Mijn antwoord, in 't kort saâmgevat, is dus: Een gepensioneerd hoofd eener school mag weder tot onderwijzer worden benoemd. Hij moet zich echter onderwerpen aan de bij art. 24 der pensioenwet bedoelde korting indien hij definitief wordt aangesteld en kan zijn volle pensioen blijven genieten bij eene tijdelijke waarneming.

WINTERSWIJK. W. S. J. TENKINK.

Onderscheidene zeer goede antwoorden ontvingen wij op deze vraag. Vooral muntten uit, behalve het geplaatste stuk, de opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, P. Van Gosliga te Tjerkwerd (wiens opstel later eene plaats zal erlangen), K. Den Hollander te Westkapelle, H. C. Mansvelt te Utrecht, C. A. W. Nairac te Lochem, F. Nauta te Ezinge, K. Venhuizen te 't Zandt, G. A. Weide te Goes, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

VRAAG 42. Schets het verband en de verhouding van de rijks- en gemeentepolitie, ingevolge de Gemeentewet?

De commissarissen en dienaren van politie en veldwachters, die uit de gemeentekas worden bezoldigd, hebben een tweeledig karakter; zij zijn dienstbaar aan de algemeene of rijkspolitie en oefenen de gemeentepolitie uit. De gemeentepolitie rust op de plaatselijke verordeningen en bevelen, die, tengevolge der Gemeentewet, in het huishoudelijk belang der gemeente zijn gegeven. Bij plaatselijke verordening worden de voorschriften vastgesteld in acht te nemen in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid en andere onderwerpen, de huishouding der gemeente

betreffende. De handhaving der betrekkelijke verordeningen van den Raad en uitvoering van de bevelen van den Burgemeester bij stoornis der openbare orde enz. is de taak der gemeentepolitie. (*De Gem.-Stem* no. 1965.)

De Burgemeester is en blijft steeds het hoofd der gemeentepolitie; geen ander persoon kan, als hoofd der rijkspolitie, bevelen, de gemeentepolitie rakende, aan commissarissen of dienaren van politie of veldwachters geven.

De algemeene en plaatselijke politie kunnen zich binnen de gemeente op menigvuldige punten ontmoeten; op alle punten, waar het Rijk, even als de gemeente, bij de handhaving der orde belang heeft. Maar de grens tusschen beide soorten van politie zal niet duidelijk zijn. Uit dien hoofde is het wenschelijk dat dezelfde ambtenaren verplicht worden voor de eene zoowel als voor de andere soort te waken. Tevens dient de wet hunne tweeledige betrekking in het algemeen te onderscheiden. De commissaris van politie dient van het hooger rijkspolitiegezag onmiddellijk bevelen te kunnen ontvangen. Een strijdig belang tusschen rijks- en gemeentepolitie is moeilijk te onderstellen. Tegenstrijdige bevelen echter zouden kunnen worden gegeven.

Het spreekt in allen geval van zelf, dat de Burg., krachtens art. 190, van de comm. en dienaren van politie zal kunnen eischen, dat zij zijne bevelen volgen, zoolang zij hem geene daarmede strijdige van een hooger gezag kunnen vertoonen. Reg. Antw.

In gemeenten, waar geen commissaris van politie bestaat, is de Burg. belast met de opsporing van strafbare feiten; waar hij wel bestaat is alle bevoegdheid te dezen aanzien bij den comm. van politie en is de Burg. daartoe onbevoegd.

De veldwachters zijn belast met de opsporing van strafbare feiten en de dienaren van politie ten aanzien van die feiten aan hunne bijzondere waakzaamheid toevertrouwd.

Als hulpofficier van justitie staat de comm. van politie en waar deze niet bestaat de Burg. onder de bevelen van het Openbaar Ministerie.

Omtrent het beheer en beleid der algemeene of Rijkspolitie

zijn bepalingen vastgesteld bij Kon. Besl. van 17 Dec. 1851 (St.bl. no. 166).

Aan de proc. gen. bij de gerechtshoven zijn alsnog de functiën van directeur van politie opgedragen. Zij zijn belast met het beheer en beleid der algemeene of Rijkspolitie en waken voor de handhaving van de wetten, a. m. v. b. en Kon. Besl., voor de rust en veiligheid van den Staat, voor de bescherming van personen en goederen en inzonderheid dat de voorschriften der vreemdelingenwet worden uitgevoerd.

Het doel der politie is strafbare feiten te voorkomen. De dir. van politie moeten zorgen dat de politie behulpzaam is aan de justitie in het nasporen van strafbare feiten, die niet konden worden voorkomen. Te dezen opzichte worden de voorschriften van den Min. van Justitie, bij wien mede het gezag der Rijkspolitie berust, in acht genomen. Alle ambtenaren van Rijkspolitie staan onder de bevelen van den dir. van politie.

De Burg. wordt dikwijls, ook wel in de wet, aangeduid als „hoofd van politie". De gemeentewet spreekt niet van het hoofd van politie. Alleen de comm. en dienaren van politie zijn mede dienstbaar aan de Rijkspolitie, niet de Burg. (*De Gem.-Stem* no. 1942).

De directeur treedt voortdurend i n o v e r l e g met den Burg., ten aanzien van de dienstregeling van de commissarissen, dienaren, veldwachters en andere beambten van plaatselijke politie, die tevens aan de algemeene politie dienstbaar zijn en voorts ten aanzien van alle onderwerpen van politie, die met de Rijkspolitie in betrekking staan.

De Min. van Binn. Zaken schreef den 18 Febr. 1852, no. 170, 2e afd. aan den Min. van Justitie: „Zoo ik dus meen dat de directeur van politie tot dusver over de Burg. niet kan gebieden met betrekking tot zaken van Rijkspolitie, die hun niet bij eene wet ter behandeling zijn opgedragen, zou ik het niettemin zeer wenschelijk achten, dat zij steeds, zooveel mogelijk, kennis droegen van hetgeen de directeur, ten aanzien dier zaken, aan de plaatselijke politie-ambtenaren krachtens art. 190 der gemeentewet mocht bevelen. Dit kan, dunkt mij, niet anders dan van

eene behoorlijke samenstelling der in den Staat gestelde machten tot het algemeen belang bevorderlijk wezen".

Met deze uitlegging vereenigde zich de Min. van Just. (28 Febr. 1852, no. III, Bijv. St.bl. no. 75), die er op wees dat de openbaarmaking der voorschriften van wege zijn departement door middel van het algemeen politieblad in deze behoefte voorziet. Het schijnt evenwel dat de Min. van Just. den directeur bevoegd acht den Burg. bevelen te geven in betrekking tot onderwerpen van rijkspolitie. Verder leest men, dat in het algemeen wel in het oog moet worden gehouden, dat de Burg. uit de gem.wet geene andere bevoegdheid kan ontleenen, ook ten aanzien der politie, dan eene van zuiver gemeentelijken, huishoudelijken aard. In al wat daarbuiten ligt kan de Burg. zich niet op die wet beroepen, noch om zich van het opvolgen van hoogere bevelen te verschoonen, noch om een eigenheerig gezag te doen gelden.

Het is evenwel in geene wet opgenomen dat den Burg. bevelen van hooger gezag, aangaande de politie, kunnen worden gegeven.

Alle verordeningen van politie en bevelen van algemeenen aard brengt de Burg. ter kennis van den directeur van politie, die de verbeteringen aanwijst, die de aangelegenheden der politie in de gemeente, uit het oogpunt van rijkspolitie, schijnen te vorderen.

Tot deze voorschriften behooren in de eerste plaats de instructiën, die de Burg. vaststelt voor de dienaren van politie.

De dienaren van politie, bedoeld in art. 190 Gem.wet, worden beëedigd op de wijze in art. 17 van het K. B. van 1851 bepaald. M. v. J. (*De Gem.-Stem* no. 116). Zie *De Gem.-Stem* no. 1794.

De Burg. geeft den directeur van politie kennis van de wijze van voorziening in den dienst bij ontstentenis van den commissaris van politie.

De rijksveldwachters kunnen overtredingen van plaatselijke verordeningen constateeren, echter alleen op last van en in overleg met den Burg. en zich naar zijne bevelen gedragende. Min. v. Just. 6 Jan 1856 (Bijv. St.bl. no. 6).

Zij zijn, volgens hunne instructie, verplicht de bevelen van de hulpofficieren van justitie op te volgen, bij absentie van den officier.

Aan gemeentelijke dienaren van politie kan, op aanvrage van den Burg., door den Min. van Justitie eene commissie tot onbezoldigd rijksveldwachter worden uitgereikt, in welk geval hunne bevoegdheid zich over het geheele rijk uitstrekt.

De maréchaussée is op den voet van het krijgsvolk ingericht en bestaat uit krijgslieden. Zij dient dus onder de bevelen der krijgsoversten te blijven. Voor het overige zal ook hierop art. 185 toepasselijk zijn." Reg. Antw.

Het wapen der maréchaussée staat, wat het materiëel en de discipline betreft onder het Departement van Oorlog, wat aangaat het bewaren der openbare rust en het uitoefenen der algemeene en rechterlijke politie, onder het Departement van Justitie. Bij oproer zijn bij voorkeur maréchaussée te requireeren, in overleg met den dir. van politie. (Bijv. St.bl. 1890, no. 121).

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

In vergelijking met andere vraagstukken, schijnt het opgegevene weinig aantrekkelijks voor onze medewerkers gehad te hebben en bovendien vele moeielijkheden te hebben opgeleverd. Wij ontvingen weinig opstellen, en daaronder waren er meerderen, die in het geheel niet bruikbaar waren. Alleen vermelden wij met lof de opstellen van de heeren E. Van Douwen te Weidum en C. A. W. Nairac te Lochem. DE REDACTIE.

VRAAG 43. Welk recht of welke bevoegdheid heeft de gemeente tot inning der plaatselijke belastingen, door rijksambtenaren of gepensionneerden verschuldigd, doch niet betaald?

Rijksambtenaren zijn zij, die Staatsambten bekleeden. Onder „gepensionneerden" verstaat men de gewezen ambtenaren, die gedurende een zekeren tijd gediend, een zekeren leeftijd bereikt hebben en aan wie eene jaarlijksche geldelijke uitkeering is toegekend (het pensioen).

De aanspraak op pensioen door ambtenaren is overeenkomstig de Grondwet (zie art. 63).

Onder rijksambtenaren heeft men dus zoowel militairen als burgerlijke ambtenaren te verstaan.

Ten aanzien van beide categorieën is de gemeenteontvanger verplicht, ingevolge art. 258 der Gemeentewet, om tegen d e n g e n e, die nalaat de door h e m verschuldigde plaatselijke belasting te betalen, een dwangbevel af te geven, medebrengende het recht om de roerende en onroerende goederen des schuldenaars zonder vonnis aan te tasten. Ook kan de gemeenteontvanger den nalatigen belastingschuldige, alvorens tegen hem een dwangbevel af te geven, door de inlegering van een krijgsman tot betaling dwingen (art. 259 Gem.wet).

Bij art. 260 der Gem.wet wordt de wet van 22 Mei 1845 (St.bl. no. 22) op de invordering van 's rijks directe belastingen toepasselijk verklaard op de invordering der plaatselijke (directe en indirecte) belastingen, en wel de regelen, gesteld ten aanzien der waarschuwing en aanmaning van den belastingschuldige, de inlegering bij en van het dwangbevel tegen hem. De Memorie van Toel. op de gemeentewet, zeide dat daarmede bedoeld zijn de artt. 13 tot 19, 21 tot 23 der wet van 22 Mei 1845 (St.bl. no. 22). (Zie *De Gem.-Stem* no. 1892) Van art. 7 dier wet is daar geen sprake, bijgevolg in deze ook niet toepasselijk. En gemeld art. 7 regelt juist de verplichting van ontvangers, griffiers, rentmeesters, deurwaarders enz. enz. om op vordering van den (rijks) ontvanger voor rekening van den belastingschuldige, „voor zoover de penningen onder hen berustende of door hen verschuldigd strekken", de belasting door dezen verschuldigd, te betalen.

Uit een en ander vloeit dus voort, dat de gemeente geene andere rechten of bevoegdheden heeft, tot inning van plaatselijke belastingen, dan die gesteld bij de artt. 258—260 der Gemeentewet, tenzij het recht tot inhouding berustte op eenige wetsbepaling.

Mij is geen wetsartikel bekend, waarop het recht van inhouding op tractementen van burgerlijke ambtenaren rust.

Ingevolge art. 68 der wet van 28 Augustus 1851 (St.bl. no. 127) en art. 67 der wet van 28 Augustus 1851 (St.bl. no. 129) kunnen geene kortingen worden toegestaan op pensioenen, v e r -

leend aan schepelingen of mariniers beneden den rang van officier, of aan weduwen van officieren en minderen der zeemacht, aan militairen beneden den rang van officier, of aan weduwen van officieren en minderen der landmacht, zoomede op voortdurende of tijdelijke onderstanden, respectievelijk bedoeld in art. 25 en in art. 24 der boven aangehaalde wetten, dan ter zake van gelden, verschuldigd wegens woning, kleeding en verdere noodwendige levensbehoeften. Voor plaatselijke belastingen valt hier dus niets te innen.

Op tractementen en pensioenen van officieren der land- en zeemacht van allen rang, mitsgaders der administrateuren en officieren van gezondheid, tot deze behoorende, is bij de wet van 24 Januari 1815 (St.bl. no. 5) het recht tot het leggen van arresten en het vragen van kortingen verleend.

Deze wet is ook van toepassing verklaard ten aanzien van pensioenen van burgerlijke ambtenaren, zoowel wat de arresten als wat de kortingen betreffen, bij art. 30 der wet van 9 Mei 1890 (St.bl. no. 78), tot regeling van de pensioenen der burgerl. ambtenaren.

Korting, wegens belastingschulden, is bij de wet van 24 Januari 1815 (St bl. no. 5) niet uitgesloten.

Mitsdien kan naar aanleiding van het bepaalde bij die wet korting worden verleend door de betrokken departementen (Financiën, Oorlog of Marine).

De korting mag zijn 1/4 van pensioenen van *f* 1600 of daar beneden en 1/3 van die welke hooger dan *f* 1600 zijn. Korting kan niet verkregen worden voor minder dan *f* 25; de vordering behoeft geen jaar oud te zijn.

Ten einde korting ten laste van een gepensionneerde te verkrijgen, dient de gemeente-ontvanger zich te wenden bij behoorlijk gezegeld request aan het betrokken departement, daarbij opgevende: naam en woonplaats van den gepensionneerde en den aard der schuld, met overlegging van authentieke afschriften van alle bewijzen, waarop requestrant zijne vordering grondt.

De gem.-ontv. is echter gehouden te zorgen, dat die korting geboekt wordt ten kantore, waar de betaling moet geschieden.

Ingeval hij langer dan een maand na het verleenen der korting mocht verzuimen de te boekstelling te doen bewerkstelligen, zal de verleende korting vervallen.

ELBURG. D. WIJNNE,
Ambt. ter Secretarie.

Deze vraag werd mede zeer goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, G. A. Kesteloo te Domburg, F. Nauta te Ezinge, K. Venhuizen te 't Zandt, G. A. Weide te Goes en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

VRAAG 44. Is een raadsbesluit, tot huur van lokalen voor het geven van onderwijs, tijdens den bouw eener school, aan de goedkeuring van Ged. Staten onderworpen?

Volgens art. 19 litt. a der wet op het Lager Onderwijs is een raadsbesluit „betreffende de plaats waar een schoollokaal zal gevestigd zijn", aan de goedkeuring van Ged. Staten onderworpen.

De vraag is nu maar: mag men hieruit opmaken dat dit ook het geval is met een raadsbesluit tot huur van lokalen, waarin tijdens den bouw eener school, onderwijs zal gegeven worden.

M. i. niet. Immers, de woorden der wet geven duidelijk te kennen dat Ged. Staten alleen te oordeelen hebben omtrent de vestigingsplaats van een schoollokaal, d. i. de plaats waar het zal gebouwd worden; over de geschiktheid van het lokaal heeft dit College niet te beslissen, daar zulks aan den Raad is overgelaten.

Huurt de Raad nu lokalen om daarin tijdelijk (gedurende den bouw eener school) onderwijs te geven, dan valt er niet te beslissen, omtrent de plaats waar deze gevestigd zullen zijn, om de eenvoudige reden, dat de lokalen reeds bestaan.

In *De Gem. Stem* no. 1704 geeft de redactie van dit blad als hare meening te kennen, dat raadsbesluiten waarbij, tijdens schoolbouw, lokalen gehuurd worden, tot het geven van onderwijs, wél aan de goedkeuring van Ged. Staten zijn onderworpen.

In no. 1721 van hetzelfde blad komt echter het Koninklijk

Besluit van den 20 Augustus 1884 voor, waarin o. m. wordt vermeld, dat een raadsbesluit tot huur van lokalen, waarin onderwijs zal gegeven worden tijdens den bouw eener school, aan de goedkeuring van Ged. Staten onderworpen zoude zijn, onjuist is, „daar zoomin uit de woorden als uit de geschiedenis der onderwijswet iets kan worden aangevoerd dat deze stelling rechtvaardigt." Ook met het oog op de gem. wet moet bovenstaande vraag ontkennend beantwoord worden, daar art. 194, vermeldende de raadsbesluiten die aan de goedkeuring van Ged. Staten onderworpen zijn, wél spreekt van raadsbesluiten betreffende het onderhandsch verhuren van gemeente-eigendommen en het koopen van onroerend goed, doch niet van besluiten van den Raad betreffende het huren van het een of ander. (Zie voorts: Hartman, *De Onderwijswet*, bl. 96.)

WESTKAPELLE. K. DEN HOLLANDER.

De opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, H. C. Van Mansvelt te Utrecht, F. Nauta te Ezinge, H. Jongsma te Witmarsum, C. A. W. Nairac te Lochem, K. Venhuizen te 't Zandt, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse, kwamen ook zeer in aanmerking voor de plaatsing. Wij moeten onze medewerkers ontraden, om zooveel, als sommigen deden, letterlijk uit het een of ander werk af te schrijven. Wij vernemen liever de eigene gedachten van de heeren dan die van andere schrijvers. DE REDACTIE.

VRAAG 45. Wat wil art. 17 der wet op de inkwartiering? En wat is omtrent de uitvoering en toepassing daarvan voorgeschreven?

Bij art. 17 der wet van den 14 Sept. 1866 (St.bl. no. 38) zijn Burgemeester en Wethouders verplicht eene lijst aan te leggen, bevattende de namen der inwoners enz., die voor het verleenen van inkwartiering en onderhoud van krijgslieden in aanmerking komen.

Voorschriften, hoe die lijst moet worden aangelegd, zijn mij niet bekend. Bij missive van den M. van B. Z. dd. 20 Mei 1867

no. 286 is dit ter keuze gelaten van de gemeentebesturen. Wel heeft Z. E. een model aanbevolen, hetwelk zijns inziens de voorkeur verdiende, als: in kolom 1 de volgnommers der perceelen, en in kolom 2 de namen der inkwartieringsplichtigen enz. In de provincie Groningen is onderstaand model het meest in gebruik.

Woonplaats.		Namen der inwoners, die voor 't verleenen van inkwartiering en onderhoud in aanmerking komen.	Getal in te kwartieren		Getal paarden dat gestald kan worden.	Getal te stallen paarden.	Naam en woonplaats der personen bij wie inkwart. zal geschieden tengevolge van ruiling of aanbesteding.	Aanmerkingen.
Letter. No.	Dorp, gehucht of buurtschap.		officieren.	onderofficieren of soldaten.				

Op die lijst moeten voorkomen volgens art. 13 der inkwartieringswet huizen of gedeelten van huizen, waarvan aanslag in de personeele belasting plaats heeft naar een huurwaarde, welker bedrag, volgens de wet op het middel, geen aanspraak geeft op verminderde belasting. Art. 14 bepaalt echter de gevallen, waarin huisgezinnen, wonende in inkwartieringsplichtige perceelen, tijdelijk van inkwartiering moeten worden vrijgesteld.

Om nu bovenstaande lijst goed te kunnen invullen zijn de Ontv. der Dir. Bel. bij resolutie van den Min. v. Fin. dd. 13 Mei 1867 no. 158 uitgenoodigd, telken jare en wel in het begin der maand Mei aan de gemeentebesturen opgaven te doen toekomen van alle perceelen of perceelsgedeelten, die niet in de termen van vrijstelling of remissie vallen. Die staat moet door de gemeentebesturen nauwkeurig worden nagezien, wijl er op die lijst ook kunnen voorkomen huisgezinnen, zonder mannelijke personen boven de 20 jaren, welke niet op de lijst moeten worden gebracht bedoeld in art. 17. Die lijst moet jaarlijks worden herzien, na den algemeenen verhuistijd of wel in den loop der maand Juni. Na die herziening moet ze worden aangeplakt en gedurende 14 dagen voor een ieder ter inzage op de secretarie der gemeente

worden nedergelegd (art. 18), waarvan oogenblikkelijk openbare kennisgeving geschiedt op de in de gemeente gebruikelijke wijze; terwijl gedurende 14 dagen na de ter visie ligging de inwoners schriftelijk hunne bezwaren tegen de lijst bij Burgemeester en Wethouders kunnen indienen. Beschikken B. en W. afwijzend, dan kan de reclamant wederom 14 dagen, nadat de beslissing hem is medegedeeld (hetwelk binnen 14 dagen moet geschieden) in beroep komen bij den Gemeenteraad, wiens besluit binnen drie weken ter zijner kennis wordt gebracht. Dat men zeer nauwkeurig moet zijn met het opmaken en herzien der lijst, zal ieder mij dadelijk toestemmen, wijl zij het eenige bewijs is, waardoor iemand kan worden verplicht, krijgslieden te herbergen. Gedurende den loop van het jaar mogen in die lijst geene veranderingen worden gemaakt, dan ter zake van:

1o. het nieuw aankomen of het verhuizen in- en het verlaten van de gemeente;

2o. gegrond bevonden klachten, ingediend en afgedaan, in overeenstemming met de artt. 19 en 20.

Ten slotte zij nog opgemerkt dat bij circulaire van den C. d. K. in de prov. Gron. dd. 26 Mei 1887 no. 2*a* 3e afd. (Prov. Blad no. 31) de gemeentebesturen in dat gewest zijn uitgenoodigd, om jaarlijks vóor den 15 Juli aan hem te berichten, dat de lijst van inkwartiering in Juni te voren is herzien en ter visie heeft gelegen.

EZINGE. F. NAUTA.

Met lof verdienen nog vermeld te worden de opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, E. Van Douwen te Weidum, P. Van Gosliga te Tjerkwerd, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, C. A. W. Nairac te Lochem, IJ. Van der Plaats te Witmarsum, E. Smith te Stadskanaal, J. K. Weissenbach te Franeker (wiens opstel sterk mededong en wellicht later eene plaats erlangt, doch dat nu als antwoord niet bruikbaar was, dewijl het papier aan beide zijden was beschreven), D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

Onze Leestafel.

Staatsrecht en Staatsinrichting van Nederland, door H. G. HARTMAN Jz., Secretaris van Goes. Tweede, geheel om- en bijgewerkte druk. 's-Gravenhage, Gebr. Belinfante, 1891. Prijs f 1,25.

De geschiedenis van de laatste helft onzer eeuw kenmerkt zich door een toenemende belangstelling in economische onderwerpen, d. w. z. vraagstukken, die in rechtstreeks verband staan met de volkswelvaart. Niet te verwonderen. 't Blijkt immers allengs meer, zoowel in monarchieën als in republieken, 't zij democratisch of van aristocratische samenstelling, op gecentraliseerden of op foederatieven grondslag gebouwd, dat de maatschappij, door den staat omvat, o, zooveel nog te wenschen overlaat. De staat is de rechtsband die de zich ontwikkelende samenleving van maats — de maatschappij — behoort te leiden in dien geest, dat, onder meer, de voorwaarden voor den strijd om het bestaan voor allen, zooveel 't kan, minder ongelijk, het algemeen belang inderdaad behartigd worde; zijn macht ontleent hij aan het algemeen belang, dat tevens den aard en den omvang van zijn werkkring bepaalt. Mitsdien geraken de muggenzifterijen omtrent de grenzen van de staatsbemoeiing uit den tijd, vinden de redeneeringen van fantaseerende architecten, die in hun studeercel boekdeelen vol schrijven over de architectonische lijnen van het alleen in hunne fantasie bestaand staatsgebouw, minder lezers, maar vraagt daarentegen de invloed van den staat, door zijne wetgeving, op de volkswelvaart allengs meer belangstelling. Vandaar dat de staathuishoudkunde, beter gezegd : de economie die — staande, ciel merci, evenals de onschendbare Koning boven alle politieke partijen — tot heerlijke taak heeft het causaal verband op het gebied der volkswelvaart aan te wijzen, als 't ware tot de onderwerpen van den dag behoort. Onder de fakkel der economische nasporingen zoekt men in onze dagen in alle staten, van welke inrichting ook, terecht naar meerder licht omtrent de oorzaken die zoovele maatschappelijke wonden hevig doen bloeden. Kent men die, dan verlangt men — de grenzen der economische

wetenschap overschrijdend en het terrein der politiek, de staatkunst (kunde?) betredend — van den Staat — den dienaar der maatschappij — die oorzaken weg te nemen om de nadeelige gevolgen te doen ophouden en door andere, weldadig voor de m a a t schappij, te doen vervangen.

Vraagt mitsdien het maatschappelijk belang in onze dagen in de allereerste plaats economische ontwikkeling, daarnevens mag de kennis van de tegenwoordige inrichting en arbeid van den Staat niet ontbreken. Wil men, als lid der gemeenschap, medewerken om haren dienaar, den Staat, meer in haar belang dienstbaar te maken, dan behoort men te weten wat hij thans doet en op welke wijze men hem anderen, we willen hopen, beteren arbeid kan doen verrichten. Men dient bekend te wezen met de bestaande wetgeving op staatsrechtelijk, burgerrechtelijk en strafrechtelijk gebied, door den drager van het gezag in het algemeen belang, d. i. door den Staat, verordend.

Wie medewerkt om die kennis meer algemeen, beter gezegd: minder zeldzaam te maken die doet daarom een nuttig werk, die arbeidt mede aan de algemeene belangen van maatschappij en Staat.

Als bewijs van zulken arbeid ligt voor me ter aankondiging het hierboven genoemde boek van den hoofdredacteur van dit tijdschrift.

Eene aandachtige lezing van dit handboek gaf mij de overtuiging dat de schrijver de ontelbare veranderingen en bijvoegingen die in de wetgeving, sedert den eersten druk van zijn werk, zijn tot stand gekomen, bij de bewerking van de tweede uitgave, met nauwkeurigheid heeft in acht genomen. Van andere handleidingen onderscheidt deze zich gunstig, behalve door zeer talrijke aanwijzigingen naar betrekkelijke wetboeken en wetsartikelen, door belangstellingwekkende opstellen over het volkenrecht, de consulaire rechtsmacht, de justitie, de politie en de wetboeken. Ook deze onderwerpen behooren den ontwikkelden staatsburger niet onbekend te zijn; dit geldt in de eerste plaats eenig begrip en eenige kennis van onze wetboeken.

Hiermede wordt den staatsburger minstens evenveel voor het practische leven nuttige kennis verstrekt als met den inhoud van vele ondergeschikte, gewone organieke wetten van den derden of vierden rang.

Bovendien moet den lezer duidelijk blijken dat aan bijzondere studie van een gedeelte van het zoo uitgestrekte gebied van

wetgeving, eene algemeene verkenning van het terrein dient vooraf te gaan als men eene meer dan zeer gebrekkige ontwikkeling verlangt.

Dat het boek niet volmaakt is, behoeft niet betoogd te worden allerminst voor hen, die door ervaring weten, dat voor diepgaande studie verschillende werken noodig zijn en dat het levende woord van den meester, door leerzame aan- en opmerkingen, de wetenschappelijke beoefening eerst de verlangde vruchten kan doen dragen.

Het werk kome in veler en in velerlei handen!

GOES. D. STIGTER.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 OCT. 1891.

---

46. Zijn de gemeentebesturen bevoegd verordeningen te maken omtrent de samenstelling, het gewicht en den prijs van het brood?

47. Kan vanwege de gemeente een persoon worden aangesteld, die, met uitsluiting van anderen, alleen bevoegd is tot het doen van aankondigingen (omroepen en aanplakken)?

48. De gemeente X. meent recht te hebben op den eigendom van een weiland, dat door de gemeente Y. ter goeder trouw bezeten wordt. Over beide gemeenten is dezelfde persoon burgemeester. Wat kan gedaan worden om deze zaak in der minne te vereffenen? Wat moet gebeuren als dit niet gelukt?

49. Wat bepaalt het B. W. omtrent de erkenning van natuurlijke kinderen?

50. Mag een burgemeester een certificaat van onvermogen weigeren?

De Wapenwet. [1])

Door bovengenoemde wet is voorzien in eene leemte, die sedert 1 September 1886 (datum van het in werking treden van het nieuwe Wetboek van Strafrecht en afschaffing van den Code Pénal) bestond.

Tot dat oogenblik toch was nog van kracht art. 314 van den Code Pénal, welk art. luidde:

„Ieder, die dolken, pistolen (stilets, tromblons), of welke soort ook van wapenen, die door de wet of door reglementen der openbare administratie verboden zijn, zal hebben vervaardigd of verkocht, zal gestraft worden met gevangenis van zes dagen tot zes maanden.

Hij, die genoemde wapenen draagt, zal gestraft worden met eene boete van zestien tot twee honderd francs.

De wapenen zullen in beide gevallen worden verbeurd verklaard.

Alles onverminderd zwaardere straf als het plaats grijpt, ingeval van medeplichtigheid aan misdaad".

„Het vervaardigen en alle handel, verkoop, debiet, koop, zoomede het dragen en gebruiken van dolken, messen in den vorm van dolken, hetzij om in den zak of aan een vuurroer te dragen, bajonetten, zakpistolen, degenstokken, stokken met ijzeren beslag, behalve die, welke aan het ondereinde met ijzer zijn beslagen, en van alle verder verborgen en heimelijk moordgeweer, zal voortaan en ten allen tijde onbepaald zijn en blijven afgeschaft en verboden": aldus luidde de Déclaration du Roi van 23 Maart 1728; en in het Keizerlijk Decreet van 2 Nivôse XIV (opgenomen in het Decreet van 12 Maart 1806 en hier te lande ingevoerd in 1810 door genoemd art. 314 C. P.) werden de windroeren

[1]) De redactie vond dit stuk, haar toegezonden als antwoord op vraag 46, zoo belangrijk, dat zij het gaarne eene plaats als hoofdartikel in haar tijdschrift verleent.

en windpistolen verklaard onder het beschadigend, verborgen en geheim wapentuig begrepen te zijn, waarvan de vervaardiging, het gebruik en het dragen bij de wetten verboden was.

Zoolang dus de Code Pénal, de Declaration en het Decreet bovenbedoeld, van kracht bleven, was het maken, verkoopen, koopen en dragen van verborgen wapenen op straffe van gevangenis of boete verboden, doch door de afschaffing van het Fransche Wetboek van Strafrecht verviel ook de strafbepaling op het dragen van wapenen, en hoewel daarmede nu genoemde verbodsbepalingen niet waren opgeheven, was de overtreding daarvan, bij gemis van eene poenale sanctie, volgens de Rijkswetten niet meer strafbaar.

Bij arrest van den H. R. van 28 Mei 1888 (opgenomen in Lutt. Chr. verzameling) werd dan ook het feit, dat een persoon op den openbaren weg een vuurwapen had gedragen, niet strafbaar verklaard.

Ten einde in deze leemte te voorzien en tevens de verbodsbepalingen een weinig uit te breiden (in de Declaration was alleen sprake van verborgen wapenen) en te verduidelijken, werd door den Minister een wetsvoorstel ingediend, dat, met intrekking van de Declaration du Roi van 27 Maart 1728 en het Decreet van 2 Nivôse XIV, deze zaak opnieuw regelde, tot wet werd verheven en reeds algemeen als „De Wapenwet" bekend is.

Hoewel vele bezwaren tegen eene wet als deze werden geopperd — dat zij zou strekken om de goedgezinde burgers van slechter conditie te maken tegenover de kwaadgezinden, daar overtreding door het dragen van verborgen wapenen niet is te voorkomen noch tegen te gaan; dat nadeel en groote last aan den rustigen burger zouden worden bezorgd — toch werd het ontwerp in de Tweede Kamer met 53 tegen 20 en in de Eerste Kamer met 25 tegen 22 stemmen aangenomen.

De wapenwet bevat in art. 1 een verbod tegen het bij zich hebben van wapenen en eene verklarende opsomming van de meest voorkomende rubrieken van wapenen; in art. 2 strafbepalingen; in artt. 3 en 4 bepalingen betreffende de vrijstellingen; in art.

5 eene bepaling, waarbij het feit, bij de wapenwet strafbaar gesteld, wordt gebracht onder de rubriek „overtredingen", en in art. 6 de intrekking van de Declaration du Roi van 23 Maart 1728 en het Decreet van 2 Nivôse XIV.

„Het is verboden," zegt de 1o. al. van art. 1, „op den openbaren weg of op eenige voor het publiek toegankelijke plaats een wapen bij zich te hebben."

Was in het eerste ontwerp sprake van „het dragen van wapenen," na eene opmerking in het V. V. omtrent de verklaring van het woord „dragen" (moet, zoo werd gevraagd, bijv. met „dragen" gelijk gesteld worden „het onder zijn onmiddellijk bereik hebben," zóo, dat onder „dragen" ook verstaan wordt het bij zich hebben van een wapen in een rijtuig of het dragen daarvan door een ruiter in den zadel?) werd in plaats van het woord „dragen" de uitdrukking „bij zich hebben" gebezigd.

Het zal altijd moeielijk zijn overtreding van dit verbod te constateeren bij het dragen van verborgen wapenen.

Dat de goedgezinde burger, — hij die, uit gehoorzaamheid aan de wet, zich onthoudt van het dragen ook van verborgen wapenen, — daardoor zwak staat tegenover den kwaadwillige, behoeft m. i. geen betoog. De politie toch heeft, zooals ook blijkt uit de breede discussies in de beide Kamers over dit artikel, niet het recht om op bloot vermoeden een onderzoek aan den lijve in te stellen. Een politiebeambte mag niet maar bijv. aan iederen wandelaar, wiens wandelstok hem voorkomt wel een degen te kunnen verbergen, hem dezen ontnemen om te onderzoeken of zijn vermoeden juist is, noch ook bij het hooren van een pistoolschot elken wandelaar aanhouden; hij mag alleen, volgens de artt. 39 tot 41 van het Wetb. van Strafvord., bij ontdekking op heeter daad, den overtreder aanhouden en tot het instellen van een onderzoek voor den officier van justitie of een der hulpofficieren brengen.

Dit doet echter niet te kort aan de heilzame strekking der wet. Al was het dragen van wapenen niet verboden, toch zou de kwaadwillige dit boven den ander voorhebben, dat hij met

voorbedachten rade te werk gaat en zich, naarmate er gevaar bestaat, des te beter zou kunnen wapenen.

Neen, er is een ander voordeel aan deze wet verbonden en dat is dit, dat de goede gewoonte der burgers om steeds ongewapend in het openbaar te verschijnen, er door zal worden bevorderd, dat daardoor minder aanleiding zal bestaan tot het plegen van misdaden in een onbewaakt oogenblik, door eene plotselinge opwelling van drift, bij een onvoorzienen volksoploop, en dat niet alleen het misbruiken van, maar ook het dreigen met wapenen in het openbaar een strafbaar feit zal zijn.

Nog een ander bezwaar zou bestaan tegen dit verbod, in de gevallen dat het dragen van wapenen noodzakelijk is, omdat gevaar bestaat van aanranding of dat van een wapen moet worden gebruik gemaakt tot zelfverdediging, indien de vrijstelling van art. 3, sub 9 dezer wet en de ontheffende bepaling van art. 41 van het Wetb. van Strafr. niet bestonden.

Art. 3 sub 9 der wapenwet toch voorziet in het geval, dat men van te voren weet niet veilig te zijn en art. 41 van het Wetb. van Strafr. ontheft van straf, indien men zich bij een onverhoedschen aanval, ter zelfverdediging, van een wapen bedient.

Het 2e lid van art. 1 bepaalt: „Onder wapenen verstaat deze wet: geweren, karabijnen, revolvers, pistolen en andere vuurwapenen, windroeren, dolken, dolkmessen, sabels, degens, degenstokken, priemstokken, wapenstokken en diergelijke voorwerpen”.

Tijdens de behandeling der wet werden voornamelijk drie methoden besproken, waardoor de wetgever in dezen zou kunnen voorzien: 1o. door eene definitie te geven van het woord „wapenen”, 2o. door de tweede zinsnede van dit art. geheel weg te laten en aan den rechter ter beoordeeling over te laten wat „wapenen” zijn, en 3o. door het stelsel te volgen, bij de wet aangenomen.

Zich onthoudende van het geven van een definitie wegens het moeielijke, ja schier onmogelijke daarvan, kwam het den Minister ook niet raadzaam voor aan den rechter over te laten om in elk voorkomend geval te beslissen of het voorwerp al dan niet een wapen

is en alzoo kwam men tot het besluit om door eene enuntiatieve opnoeming van de meest bekende soorten van wapenen, met toevoeging van „en diergelijke voorwerpen" een middelweg te volgen, die het doel zooveel mogelijk nabij komt.

Eene goede definitie van wapen zou, zooals de Minister in zijn antwoord op het V. V. ook schreef, de voorkeur verdienen boven het gevolgde stelsel. Dat dit, zoo niet onmogelijk, dan toch hoogst moeielijk zou zijn, blijkt ook uit eene vergeefsche poging, daartoe aangewend, die we vinden in het V. V.

Daarin komt voor de volgende omschrijving, die in overweging werd gegeven:

„Onder wapenen verstaat deze wet: alle schietwapenen en alle scherpe en puntige voorwerpen, waarmede ernstig lichamelijk letsel kan worden toegebracht, voor zoover die niet gedragen worden ten einde te worden gebezigd voor de uitoefening van eenig bedrijf of voor huishoudelijke doeleinden".

Daargelaten nu de vraag of onder deze omschrijving ook behooren bommen en granaten, aalshuid met handstuk en kogel, zoogenaamde ploertendooders en dergelijke voorwerpen, is de uitdrukking „ernstig lichamelijk letsel" zóó rekbaar, dat ze zeker tot groote moeielijkheden zou aanleiding geven.

Nu echter is ook wel aan den rechter eene speling gelaten, maar zal toch niet licht de wet kunnen worden ontdoken anders dan door het dragen van verborgen wapenen.

De bedoeling toch is, volgens een antwoord van den Minister, geene andere dan dat:

1o. het voorwerp het karakter van wapen draagt, en

2o. wat het karakter betreft, kan worden geassimileerd aan een der in de wet opgenoemde rubrieken.

En later merkte de Minister op:

dat het verbod betreft de met name opgenoemde soorten van wapenen, benevens al die voorwerpen, welke in karakter met een der genoemde soorten overeenkomen.

Zoo werden onder de behandeling der wet ook als wapenen aangemerkt o. a. bommen en granaten, ijzeren vingerringen, aals-

huiden, ploertendooders en verder al die voorwerpen, welke het karakter dragen van wapenen.

Volgens art. 2 wordt overtreding van het verbod, in het vorige artikel gesteld, gestraft met hechtenis van ten hoogste 7 dagen of geldboete van ten hoogste 100 gulden en kan het wapen, waarmede de overtreding plaats heeft, worden verbeurd verklaard.

De 3e al. van dit art., bepalende dat, indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verloopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, hechtenis van ten hoogste vier weken of geldboete van ten hoogste 300 gulden kan worden opgelegd, luidde eerst: „Indien enz., wordt hechtenis van ten hoogste vier weken opgelegd."

Nadat vele leden daar hunne bezwaren tegen hadden ingebracht, werd de bepaling gewijzigd zooals ze nu luidt en dus aan den rechter de keuze tusschen hechtenis en boete gelaten.

Hierbij dient ook art. 5 behandeld te worden, bepalende: „Het feit bij deze wet strafbaar gesteld wordt beschouwd als overtreding."

Art. 44 der wet op de Recht. Organ. bepaalt, dat de kantonrechters vonnissen over alle overtredingen, waarvan de kennisneming niet aan een anderen rechter is opgedragen.

De kennisneming van overtredingen der wapenwet behoort dus bij den kantonrechter, terwijl, volgens het tweede lid van laatstgenoemd art., de betrekkelijke vonnissen aan hooger beroep onderworpen zijn.

Volgens art. 3, 1e al., is art. 1 niet van toepassing op openbare ambtenaren of beambten die krachtens voorschrift, gegeven door of vanwege het hoofd van het departement van algemeen bestuur waaronder hun werkkring behoort, het wapen bij zich mogen hebben.

De strekking van deze bepaling blijkt het beste uit de uitvoering, welke door den Min. van Just. er aan is gegeven.

Bij res. van 27 September 1890, no. 91, 2e afd. A, bepaalde deze, dat de hierna genoemde ambtenaren en beambten, gedurende

de uitoefening van hunne ambtsbediening, een wapen bij zich mogen hebben:

de fungeerende directeuren van politie;

de commissarissen van politie;

de officieren van justitie;

de substituut-officieren van justitie;

de burgemeesters en kantonrechters, als hulp-officieren van justitie;

de rechter-commissarissen belast met de instructie van strafzaken;

de griffiers en substituten- of waarnemende griffiers, die de rechters-commissarissen, belast met de instructie van strafzaken, vergezellen;

de deurwaarders.

Al deze ambtenaren en beambten komen soms onverwachts, en wellicht alleen, in gevaar en bij gemis van zulk eene bepaling zou wèl de ondergeschikte en niet de ambtenaar, onder wiens bevelen hij staat, een wapen bij zich mogen hebben.

Voorts is art. 1 niet van toepassing op hen die:

1o. een wapen bij zich hebben, dat behoort bij hunne ambtskleeding of bij de door hen met vergunning van het boven hen gesteld openbaar gezag gedragen kleeding.

Hier had, volgens de Mem. van Toel., het ontwerp o. a. het oog op het dragen van een uniform, zonder dat de drager deel uitmaakt van de gewapende macht, bijv. een gepensioneerd officier.

Onder „openbaar gezag" wordt ook gerekend bijv. een polderbestuur.

2o. deel uitmaken van de gewapende macht, van de rijks- of van de gemeente-politie, voor zoover het wapen dat zij bij zich hebben tot hunne uitrusting behoort.

Volgens de Mem van Toel. zijn de onbezoldigde rijksveldwachters, die geen uniform hebben, krachtens hunne instructie bevoegd een wapen te dragen.

3o. op weg zijn naar of van bijeenkomsten, bedoeld bij art. 21 der wet van 22 April 1855 (St.bl. no. 32) tot regeling en beperking der uitoefening van het recht van vereeniging en vergade-

ring, mits voor het houden van die bijeenkomsten, voor zoover zij gevorderd wordt, vergunning zij verleend.

Hier zijn bedoeld bijeenkomsten om zich in het hanteeren van wapenen te oefenen.

Voor deze bijeenkomsten is, wanneer zij worden gehouden op plaatsen, in den regel voor het publiek toegankelijk, zoomede wanneer zij door meer dan tien personen worden bijgewoond (al worden zij dan ook op niet voor het publiek toegankelijke terreinen gehouden) vergunning van den Burgemeester noodig; en nu werd het te omslachtig geacht hen, die zich begeven naar of terugkeeren van zulke bijeenkomsten, te noodzaken zich te voorzien van de machtiging, in punt 9 van art. 3 bedoeld.

Art. 23 der wet op het recht van vergadering en vereeniging bedreigt eene geldboete van ten hoogste *f* 100 of hechtenis van ten hoogste twee maanden op de overtreding der bepaling dat het dragen van wapenen in de vergaderingen in de artikelen 18 en 19 bedoeld (openbare vergaderingen tot gemeenschappelijke beraadslaging in de openlucht en vergaderingen in gebouwen, waarbij het publiek wordt toegelaten) is verboden.

Waar nu, bij overtreding van art. 20 der genoemde wet, het feit ook valt onder de strafbepaling van art. 2 der Wapenwet, zal, volgens art. 55 van het Wetboek van Strafrecht, slechts één dezer bepalingen en wel die, waarbij de zwaarste hoofdstraf is gesteld (en dus die der wet van 1855) moeten worden toegepast.

De wet van 1855 spreekt slechts van „wapenen", terwijl de Wapenwet het idée „wapen" beperkt door eene opsomming der voorwerpen, die als wapen worden beschouwd.

Volgens den Minister kan in eene openbare vergadering als wapen worden aangemerkt een voorwerp, dat de Wapenwet daaronder niet rangschikt.

Het zoogen. vogelschieten (ook wanneer het gedaan wordt door vereenigingen, wier doel is oefeningen in den wapenhandel) is, volgens een antwoord in *De Gem.-Stem* in de nos. 2027 en 2029, niet onder deze vrijstelling begrepen. De deelnemers daaraan zullen

dus elk moeten voorzien zijn van eene machtiging van den Comm. der Koningin of moeten de wapenen ingepakt vervoeren.

4o. Zonder lid te zijn van eene door den Koning erkende vereeniging als in art. 4 bedoeld, onder leiding van militairen deelnemen aan vrijwillige oefeningen in den wapenhandel, en zulks gedurende den tijd voor die oefeningen bestemd, daaronder begrepen de tijd om zich naar en van de loopplaatsen te begeven.

Sedert eenige jaren werd, inzonderheid door aanstaande militieplichtigen, gebruik gemaakt van de gelegenheid om zich, onder leiding van militairen, te oefenen in den wapenhandel, en het is hier aan, dat deze vrijstelling, waardoor ook weer veel omslachtigheid wordt voorkomen, haar ontstaan heeft te danken. Zij was in het eerste ontwerp niet opgenomen.

5o. Krachtens de bepalingen van de wet op de jacht en visscherij bevoegd om hetzij in open, hetzij in gesloten jachttijd buiten openbare wegen en voetpaden zich met schietgeweren in het veld te bevinden, van die bevoegdheid gebruik maken zich daartoe op weg bevinden of zich, na van die bevoegdheid gebruik te hebben gemaakt, naar huis begeven.

Hiermede zijn dus bedoeld zij, die in het bezit zijn eener jachtakte, zij, aan wie eene buitengewone machtiging is verleend, bedoeld bij art 26 der jachtwet, en zij, die overeenkomstig art. 12, litt. *b*, dier wet, noch jachtakte, noch buitengewone machtiging behoeven.

Hoewel deze bepaling alleen van schietgeweren spreekt, mogen bedoelde personen, volgens de Mem. van Antw., behalve het schietgeweer, ook andere wapenen, dus ook een hartsvanger bij zich hebben omdat voor hen de g e h e e l e verbodsbepaling van art. 1 niet geldt;

6o. in dienst van personen in het vorige nummer bedoeld, deze vergezellen of door hen belast zijn met het overbrengen van het wapen van of naar het jachtveld;

7o. geen ander wapen vervoeren dan dat zoodanig is ingepakt, dat het niet voor dadelijk gebruik kan worden aangewend.

Gold deze vrijstelling in het eerste ontwerp slechts voor de

wapenfabrikanten en hunne bedienden ten opzichte van gedragen wapenen, met de bepaling, zooals zij thans luidt, is, om 's Ministers eigen woorden te gebruiken, aan alle redelijke eischen tegemoet gekomen. Indien het wapen is ingepakt in een zak, een foudraal, een doos, mits die het dadelijk gebruik beletten, zal het vrij mogen worden vervoerd;

8o. van den burgemeester hunner woonplaats schriftelijke machtiging hebben om als deelnemer aan een optocht een in de machtiging aangewezen wapen bij zich te hebben, gedurende den tijd, mede in de machtiging uitgedrukt.

Deze vrijstelling is gemaakt met het oog op de gecostumeerde optochten die, ook bij het zoogen. vogelschieten, dikwijls worden gehouden.

Als optochten zijn, volgens een antwoord van den Min. van Just., ook te beschouwen de wedstrijden van schutters, die zich daarvoor naar eene andere gemeente begeven, waarom in zoodanig geval een bewijs van den Burgemeester hunner woonplaats voldoende is.

Volgens een antwoord, voorkomende in no. 2138 van het *W. B. A.*, moet de aanvraag om machtiging en de machtiging zelve op gezegeld papier worden gesteld. Dat de machtiging op zegel — en wel van 50 cents in hoofdsom — moet worden gesteld, lijdt m. i. geen twijfel, maar er bestaat geen reden, waarom de Burgemeester niet op eene mondelinge aanvraag machtiging zou mogen verleenen.

9o. voorzien is van eene machtiging tot het bij zich hebben van een wapen, voor een bepaalden tijd, afgegeven door den Commissaris der Koningin in de provincie waar de aanvrager woont, welke machtiging te allen tijde kan worden ingetrokken:

Het doel dezer vrijstelling, waartoe geen machtiging wordt verleend dan na behoorlijk onderzoek naar den persoon des aanvragers en de reden der aanvraag, is om in buitengewone omstandigheden, wanneer bijv. iemands leven bedreigd wordt, hem in staat te stellen zich te wapenen.

Er bestaat eenig bezwaar in spoedeischende gevallen tegen dat

de machtiging van den Comm. der Koningin moet komen, doch niet alleen is, zooals reeds vroeger werd gezegd, hij, die tot zelfverdediging als aangevallene gebruik maakt van een wapen, vrij van straf, maar er zijn ook in tijd van nood, zooals in de Mem. van Antw. terecht werd opgemerkt, wel andere veiligheidswaarborgen te zoeken en te vinden.

Het voorlaatste lid van art. 3 bepaalt, dat het model dezer machtiging door den Min. van Just. wordt vastgesteld.

Dit model is vastgesteld als volgt:

De Commissaris der Koningin in de provincie . . . . .

Gelet op art. 3, 9o., de wet van den 9den Mei 1890 (Staatsblad no. 81);

Verleent aan [1]) . . . . . oud . . . jaren, van beroep . . . . . wonende te . . . . . machtiging tot het bij zich hebben van een [2]) . . . . . uiterlijk tot den . . . . . 1800 . . . .

. . . . . den . . . . . 189 . . .

De Commissaris der Koningin voornoemd,

Handteekening van den houder.

N.B. Deze machtiging geldt niet dan nadat daarop de handteekening van den houder is geplaatst en moet ingeval van intrekking onverwijld aan den Commissaris der Koningin worden teruggezonden.

Eindelijk verklaart het laatste lid van art. 3 de bepaling van art. 1 mede niet van toepassing te zijn op voor het publiek toegankelijke plaatsen, waar met vergunning van het bevoegd openbaar gezag oefeningen in het schieten worden gehouden, doch alleen voor zoover betreft het soort van wapen waarop de vergunning betrekking heeft.

Naar aanleiding van eene opmerking in het V. V. of niet voor schiettenten eene uitzondering moest worden gemaakt, voegde de Minister nog deze slotbepaling bij dit artikel.

---

[1]) Naam en voornaam voluit.

[2]) Naam van het wapen, waarvoor de machtiging geldt.

Volgens punt 3 van dit art. is er wel vrijstelling voor het gaan naar of van dergelijke oefeningen, maar voor de plaats zelf bestond nog geen vrijstelling en daar nu schietoefeningen in den regel in de open lucht en dikwijls op niet afgesloten plaatsen worden gehouden, bestaat wel reden voor deze vrijstelling.

Nog ééne bepaling, betreffende eene vrijstelling, bevat art 4. Is reeds bij art. 3, punt 3, het gaan naar en komen van eene bijeenkomst tot oefening in den wapenhandel met oningepakt wapen toegestaan en bij de slotbepaling van art. 3 voor de publieke plaatsen, waar geoorloofde schietoefeningen worden gehouden, vrijstelling verleend, nog meerdere vrijheid genieten de door den Koning erkende vereenigingen tot oefeninging in den wapenhandel. Deze vereenigingen toch worden gedurende den tijd, voor de oefeningen bestemd, waaronder is begrepen de tijd om zich naar en van de loopplaatsen te begeven, begrepen onder de gewapende macht, bedoeld in art 3.

Zonder deze bepaling zouden de leden dier vereenigingen, op grond van art. 3, punt 3, wel het recht hebben om een wapen bij zich te dragen bij het gaan naar en het terugkeeren van hunne bijeenkomsten tot oefening in den wapenhandel, doch verder op voor het publiek toegankelijke plaatsen (volgens de slotbepaling van art. 3) niet anders dan schietoefeningen mogen houden.

Nu echter mogen zij, wanneer zij daartoe de vergunning hebben, bij art. 21 der wet op het recht van vereeniging en vergadering bedoeld, tevens vrijelijk op publieke plaatsen oefeningen met andere wapenen houden.

Het art. spreekt van „de door ons erkende vereenigingen". De redactie van het *W. B. A.* gaf in no. 2138 als hare meening te kennen, dat hier niet uitsluitend zijn bedoeld die vereenigingen, wier statuten, overeenkomstig art. 6 der laatstgenoemde wet, door den Koning zijn goedgekeurd, maar ook en wel in de eerste plaats vereenigingen, opgericht met 's Konings toestemming, overeenkomstig het K. B. van 12 Mei 1867 (St.bl. no. 49) en 20 Dec. 1886 (St bl. no. 215).

Deze bewering heeft veel grond, vooral ook, omdat in genoemde

K.K. B.B. de met Koninklijke toestemming opgerichte vereenigingen tot oefening in den wapenhandel reeds tot op zekere hoogte met de gewapende macht zijn gelijk gesteld en omdat, wanneer uitsluitend bedoeld waren vereenigingen die rechtspersoonlijkheid hebben, het art. moest spreken van „door Ons o f d o o r d e w e t erkende vereenigingen" (art. 5 der wet van 22 April 1855, St.bl. no. 32).

Art. 5 werd reeds bij art. 4 behandeld en art. 6 bevat alleenlijk de intrekking van de nog geldende bepalingen op dit gebied.

WINTERSWIJK. W. S. J. TENKINK.

Vergunningsrecht.

Den 27 Augustus 1891 is te Haarlem gehouden de algemeene vergadering van de Nederlandsche Vereeniging van Gemeentebelangen. Door onzen Hoofdredacteur is daar, als afgevaardigde van de Bevelandsche Vereeniging, bij de bespreking van de schatting der dranklocalen, een lans gebroken voor het wenschelijke eener algeheele herziening der drankwet, zoodanig, dat geene beperking meer zou bestaan in de uitoefening van den kleinhandel in sterkedrank, maar dat alle inrichtingen, waar genotgevende dranken te verkrijgen zijn — dus ook de bier- en wijnhuizen — aan de heffing van het vergunningsrecht zullen onderworpen zijn. Het is zijn plan, om, wanneer hij verslag zal hebben uitgebracht in de eerstvolgende vergadering der Vereeniging, die hem afvaardigde, dit verslag in ons Tijdschrift te doen opnemen.

DE REDACTIE.

INGEZONDEN STUKKEN.

Bespreking van candidaten voor eene betrekking in openbare raadsvergadering.

Aan
de Redactie van het Tijdschrift ter beoefening van het Administratief Recht
te Goes.

Over het door UEd. geplaatste antwoord van den heer H. C. Van Mansvelt te Utrecht op vraag no. 39 in uw Tijdschrift van dezen jaargang, veroorloof ik mij de vrijheid de volgende opmerking te maken en wel over punt IV der in genoemd antwoord aan de orde gestelde zaken: Benoeming van een gemeente-ontvanger, waartoe op de aanbevelingslijst door Burgemeester en Wethouders zijn geplaatst de heeren W. H. Den Daas en H. C. Weide.

Door de raadsleden Van Dal, Jansen en Lamme werd over candidaten gedebatteerd, waaruit duidelijk bleek dat de raadsleden Van Dal en Lamme voor den candidaat Weide waren en dat het raadslid Jansen voor de candidatuur Den Daas was.

Daardoor is toch m. i. in strijd gehandeld met de bedoeling van art. 52 der gemeentewet, hetwelk voorschrijft dat bij het doen van keuzen of voordrachten van personen bij besloten en ongeteekende briefjes moet worden gestemd. Het doel van dit gedeelte van art. 52 is toch, dat voor die zaken geheimhouding moet bestaan, welke door het gehouden debat zoo niet geheel, dan toch gedeeltelijk is verbroken.

(Men zie hierover de nos. 815, 1019, 1021 en 2023 van *De Gem.-Stem.*)

In de opgegeven vraag no. 39 werd wel is waar gesteld, dat over elk der onderwerpen door minstens twee leden het woord moest zijn gevoerd, doch de bedoeling daarvan kan toch niet

wezen, dat dit het eerste gedeelte van punt *b* betrof (benoeming van den gemeente-ontvanger) althans niet over het geschikt zijn enz. der gestelde candidaten, doch wel het 2e gedeelte van dat punt (vaststelling van den borgtocht) waardoor volgens mijne bescheiden meening in geenen deele in strijd met de wet of met de bedoeling der wet kan worden gehandeld.

Ik acht het niet ondienstig deze, mijne opmerking, indien het u gewenscht voorkomt, in het Tijdschrift te plaatsen.

UEd. dw. dienaar,
A. A. C. VAN DORT.

BERGEN-OP-ZOOM, 26 Augustus 1891.

Wij zijn het volkomen met den geachten opmerker eens, doch, zooals wij bereids te kennen gaven (zie bl. 281, 282 hiervoren) en ook door onzen Hoofdredacteur in de algemeene vergadering der Nederlandsche Vereeniging is te berde gebracht, leidde de vraag er toe, dat bespreking van de candidaten m o e s t plaatshebben. De redactie van het betrokken punt van het examen is niet gelukkig gekozen, tenzij men van de veronderstelling uitga, dat de Commissie heeft willen beproeven of de examinandi op alle eventualiteiten bedacht zijn. Behalve toch, dat de vaststelling van den borgtocht aan de benoeming moest voorafgaan, had, voor de bespreking der candidaten, eene besloten vergadering moeten gehouden worden; — althans men had de deuren moeten sluiten, om de leden gelegenheid te geven, e n c o m i t é, van gedachten te wisselen.

Het antwoord van den heer Van Mansvelt voldeed aan de eischen van de vraag.

DE REDACTIE.

Vrij-woning voor het hoofd eener openbare lagere school.

De wet op het Lager Onderwijs bepaalt, dat het hoofd der school boven zijne jaarwedde vrij-woning geniet, zoo mogelijk met eenen tuin, en dat, indien hem geene vrij-woning kan worden verschaft, hij eene vergoeding voor huishuur ontvangt, waarvan het bedrag door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld.

De aan het hoofd eener school door het gemeentebestuur afgestane woning is uitsluitend tot huisvesting voor hem en zijn gezin bestemd. Op hem is dan ook van toepassing art. 873 B. W. hetwelk bepaalt, dat hij, die het recht van bewoning van een huis heeft, daarin mag wonen met zijn gezin, zelfs wanneer hij op het tijdstip, waarop hem dat recht werd toegestaan, ongehuwd was. Dat recht bepaalt zich echter alleen tot hetgeen noodzakelijk is ter bewoning van den gebruiker en zijn gezin, dus niet om er ook anderen in te huisvesten.

Nog zij opgemerkt, dat, indien het hoofd der school kostleerlingen houdt, de gemeente voor de hem verstrekte vrij-woning niet meer den vrijdom van grondbelasting geniet, bedoeld bij art. 25 lett. *d* der wet op de grondbelasting.

WEIDUM. E. VAN DOUWEN.

Staatsrecht.

Het Staatsrecht regelt de betrekkingen van den staat met de ingezetenen en wordt verdeeld in straf- en politierecht, staatsrecht in engeren zin (kiesrecht, benoembaarheid enz.) en administratiefrecht, en in volkenrecht, dat de betrekkingen regelt tusschen de verschillende staten en gesplitst wordt in internationaal, publiek- en internationaal privaatrecht.

DALFSEN. A. J. WENTZEL.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 46. Geef eene beknopte toelichtende schets van de wet van 9 Mei 1890 (St.bl. no. 81).

Louis, par la grâce de Dieu, Roi de France et de Navarre; à tous ceux qui ces présentes lettres verront, salut. Les différens accidens qui sont arivés de l'usage et du port des couteaux en forme de poignards, des baïonnettes et pistolets de poche, ont donné lieu à différens réglemens, et notamment à la déclaration du 18 Décembre 1660, et à l'édit du mois de Décembre 1666; néanmoins, quelques expresses que soient les défenses à cet égard, l'usage et le port de ces sortes d'armes pareût se renouveler: et comme il importe à la sureté publique que les anciens réglemens qui concervent cet abus, soient exactement observés, nous avons eru devoir les remettre en orgueux.

Ziedaar den aanhef van de „Déclaration du roi concernant le port des armes, donnée à Versailles le 23 Mars 1728".

In deze „déclaration", die te lang is om ze in haar geheel mede te deelen, worden alle wapens, die men niet dragen mag, opgenoemd en vrij zware straffen tegen de overtreding bedreigd.

Het „Décret Impérial, qui interdit l'usage et le port des fusils et pistolets à vent", du 2 Nivôse XIV (23 Dec. 1805) verklaart bovengenoemde wapenen, die in 1728 nog niet bestonden, te behooren tot diegenen, wier fabricatie en gebruik zijn verboden, met verwijzing naar de straffen van de wet van 23 Maart 1728.

Het schijnt echter dat laatstgenoemde wet in onbruik was geraakt, althans het Keizerlijk decreet van 12 Maart 1806 schrijft uitdrukkelijk het drukken en het uitvoeren van de beide genoemde wetten voor.

Deze wetten nu zijn het, die bij art. 6 der wet van 9 Mei 1890 (St.bl. no. 81) worden ingetrokken, om door andere, meer met den geest van onzen tijd strookende bepalingen te worden vervangen.

Art. 1 der wet noemt de wapenen op, die men op den openbaren weg of op eenige voor het publiek toegankelijke plaats niet bij zich mag hebben. De limitatieve opsomming der wapenen werd ontleend aan de déclaration van 1728 daar dit „voorzoover bekend, nimmer tot bezwaar aanleiding gegeven" had. De woorden „en diergelijke voorwerpen" dienen, om den rechter macht tot veroordeelen te geven zoo soms nieuwe wapenen werden uitgevonden of tot dusver niet als wapenen gebruikte voorwerpen daartoe werden gebezigd.

De uitdrukking „bij zich hebben" werd gekozen, omdat sommigen het woord „dragen" niet ondubbelzinnig genoeg vonden.

Art. 2 bevat de sanctie van art. 1 daar het de straffen aangeeft die bij overtreding kunnen worden opgelegd.

Deze bepalingen waren tyrannisch te noemen, zoo niet art. 3 daar was om tal van gevallen op te sommen, waarin het bij zich hebben van wapenen wordt veroorloofd, hetzij ten allen tijde, hetzij in bijzondere gevallen, met verlof van de bevoegde autoriteit.

Toen deze wet pas in werking trad hoorde men meermalen van al te ijverige veldwachters, die, de wet nog niet goed kennende, rechts en links proces-verbaal opmaakten; ik geloof echter dat art. 3, nauwkeurig gelezen, geene toelichting behoeft, vooral niet waar art. 4 nog eene nadere verklaring bevat van de dan ook misschien wel wat al te vage uitdrukking „gewapende macht".

In art. 5 wordt het feit, bij deze wet strafbaar gesteld, gestempeld tot eene „overtreding". De strekking van dit artikel kan slechts voor niet-juristen duister zijn. Het stempelt het onderhavige feit tot een wetsdelict, dat dus alleen strafbaar is omdat de wet het strafbaar stelt. Ik acht het hier echter de plaats niet uit te wijden over de onderscheiding der strafbare feiten in misdrijven (rechtsdelicten) en overtredingen (wetsdelicten).

Ik wijs er alleen op dat bij overtreding noch poging, noch medeplichtigheid strafbaar is, dat bij overtreding altijd hechtenis, nooit gevangenisstraf wordt bedreigd.

UTRECHT. Mr. W. TH. GROTHE.

Wij plaatsten dit stuk, omdat het op meerdere punten tot aanvulling en toelichting van het hoofdartikel in deze aflevering

kan dienen. Ook de heeren W. J. Berghuis te Loppersum (wiens opstel later wellicht nog gebruikt wordt), K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, E. Smith te Stadskanaal, K. Venhuizen te 't Zandt, P. J. van de Wetering te Wervershoof, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse, leverden goede stukken. De Redactie.

Vraag 47. Welke is de taak van het stembureau in de hoofdplaats van het kiesdistrict, wanneer een benoemde zijne benoeming niet aanneemt, of wanneer een persoon, die voor herstemming in aanmerking komt, eene benoeming in een ander district heeft aangenomen?

De taak, die bij de gevallen, in bovenstaande vraag genoemd, aan het stembureau in de hoofdplaats van het kiesdistrict is opgedragen, is geregeld bij artt. 108—110 der kieswet, zoo het eene verkiezing voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal betreft; waar het eene verkiezing voor leden van de Provinciale Staten geldt, bij art. 13 der provinciale wet.

Daar de verplichtingen, het stembureau bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer opgedragen, eenigszins verschillen bij verkiezingen voor de Staten, zoo zal ik ze afzonderlijk nagaan.

Neemt een benoemde zijne benoeming voor lid van de Tweede Kamer niet aan, zoo geeft het bureau van stemopneming der hoofdplaats van het betrokken kiesdistrict daarvan onmiddellijk kennis aan de besturen van al de gemeenten van het district. Binnen 14 dagen na die kennisgeving geschiedt eene nieuwe keuze, zegt art. 108 der kieswet. Volgens art. 110 van diezelfde wet moet het stembureau ook daarvan kennisgeven aan den Min. v. Binn. Zaken, opdat deze den dag der nieuwe verkiezing bepale. Wanneer de dag voor de nieuwe verkiezing door den Minister is bepaald, zal de burgemeester der hoofdplaats van het kiesdistrict dezen aan de verschillende gemeenten van het district bekend maken; (dus niet het bureau van stemopneming). Zie verder *De Gem.-Stem* no. 772 en *W. B. A.* no. 892.

Wanneer iemand, die in een district voor herstemming in aanmerking komt, eene benoeming voor lid van de Tweede Kamer in een ander district heeft aangenomen, wordt door het bureau van stemopneming van het laatstgemelde district daarvan aan het eerstgenoemde kennisgegeven. Alsdan wordt eene nieuwe verkiezing uitgeschreven, die op dezelfde wijze wordt bekend gemaakt en plaats heeft als in het geval, hierboven bedoeld.

Bij de verkiezing voor leden der Prov. Staten heeft het stembureau van de hoofdplaats van het kiesdistrict ongeveer dezelfde taak als bij verkiezingen voor de Tweede Kamer, bij een der gevallen in onze vraag genoemd. Art. 13 der prov. wet beveelt niet het kennisgeven aan de onderdistricten, wanneer een benoemde binnen den bepaalden tijd zijne benoeming niet aanneemt, wat toch wel bevolen is bij verkiezingen voor de Tweede Kamer. (Men vergelijke art. 108 der kieswet en art. 13 der prov. wet.) In de praktijk zullen Gedeputeerde Staten, daar dit college in dit geval de eenige bevoegde macht is, de onderdistricten verwittigen. Hoe toch moeten de besturen der onderdistricten anders weten, dat eene nieuwe verkiezing uitgeschreven moet worden, of dat eene herstemming niet doorgaat?

Aanneming van eene benoeming legt aan het stembureau van het eene district de verplichting op, daarvan kennis te geven aan het stembureau van het district, waar deze persoon op de lijst van herstemming stond. Ged. Staten der provincie bepalen den dag eener nieuwe verkiezing; dit college krijgt van het aannemen van eene benoeming kennis door den benoemde zelve; evenwel niet van het stembureau, zooals bij verkiezingen voor de Tweede Kamer dit aan den Minister verplicht is.

Een kwestieus geval kan zich evenwel nog voordoen bij het laatste geval in onze vraag omschreven. Het is nl. dit: Wordt iemand, die op een lijst van herstemming, voor meer dan éene vacature, voorkomt, alléen geschrapt, of, vervallen alle namen, die op zoodanige lijst voorkomen? Bepaalt zich alzoo de nieuwe verkiezing slechts tot éene vacature, of verliezen alle personen, die op de lijst voorkomen, kans op benoeming?

De schrijvers verschillen van meening hieromtrent.

Volgens Boissevain moet eene geheele nieuwe keuze plaats hebben en moet de geheele lijst van herstemming als vernietigd beschouwd worden al moest er ook in meer dan éene vacature voorzien worden. Hij bespreekt een geval, dat zich te Harderwijk voordeed. Daar moesten bij herstemming 5 personen benoemd worden uit eene lijst van tien namen. Één naam viel weg door de aanneming eener benoeming elders.

Moest hier, ingevolge de wet, eene geheele nieuwe keus voor alle vijf de te benoemen personen, dan wel enkel eene nieuwe keus voor het éene lid plaats hebben? Boissevain geeft het antwoord in bovenstaanden geest. Ged. Staten raadpleegden den Minister over dit geval, welke van meening was, dat eene nieuwe verkiezing alleen voor dien éenen persoon behoorde plaats te vinden, zoodat in het district Harderwijk, waar 5 personen te kiezen waren, thans door het wegvallen van éen naam, uit de dubbeltallen bij herstemming slechts 4 zouden gekozen worden. Ook was de Minister nog van oordeel, dat behalve de naam, die, door eene benoeming in een ander district, wegvalt, ook nog een andere van de lijst moest worden geschrapt en wel diegene, welke het minste aantal stemmen heeft verkregen. In het district Harderwijk werd alzoo de lijst van 10 op 8 namen gebracht.

De Savornin Lohman is van oordeel, dat eene nieuwe keus, die voor het besproken geval noodig is, zich slechts tot die éene vacature bepaalt, zoodat, wanneer op de lijst nog andere namen voorkomen van personen, over wie moet worden herstemd, de herstemming van de overige plaatsen voortgang moet hebben.

Naar mijne bescheiden meening geef ik de voorkeur aan des Ministers beslissing. Ik vind het niet billijk, dat deze personen alle kans op benoeming ontnomen wordt, door de geheele lijst van herstemming te vernietigen, zooals Boissevain wil, en waar Lohman tegen opkomt.

Ten slotte vestig ik nog de aandacht op de aanteekening van De Savornin Lohman in zijn handboek (*De Nederlandsche Staatswetten*) op art. 13 der prov. wet. Hij maakt de aanmerking, dat,

wanneer bij eene vacature van twee leden dezelfde persoon voor de éene vacature gekozen wordt en hij voor de andere in herstemming komt, de herstemming, zoolang de gekozene zijne benoeming niet heeft aangenomen, voortgang moet hebben. *De Gem.-Stem* no. 794.

BRIELLE. P. VAN DER GRIJP.

Behalve dit stuk kwamen voor plaatsing nog zeer in aanmerking de opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, L. B. Van Bochoven te Mijnsheerenland, E. Van Douwen te Weidum, P. Van Gosliga te Tjerkwerd, mr. W. Th. Grothe te Utrecht, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac, ambt. ter Secretarie van Laren te Lochem, F. Nauta te Ezinge, J. M. Slegt te Middelburg, E. Smith te Stadskanaal, K. Venhuizen te 't Zandt, G. B. Werther te Hazerswoude, P. J. van de Wetering te Wervershoof, D. Wijnne te Elburg, en J. C. Zaneveld te Lisse. De heer B. S. Hijlkema te Zurich (Friesland) maakte met zijn opstel eene goede intrede in de rei onzer medewerkers. Aan zijn stuk ontleenen wij nog het volgende:

„Een paar opmerkingen omtrent den vorm en de toepassing wensch ik nochtans hier te laten volgen.

Vooreerst dan komt het mij voor, dat het slot van art. 110, van het woord „die" af, daar minder goed geplaatst is. Ik laat het nog daar, dat het met onzen wetgevenden stijl kwalijk is overeen te brengen eene opdracht aan een stembureau samen te koppelen aan eene taak van den M. v. B. Z.; maar m. i. behoort de opdracht aan het stembureau tehuis in de artt. 104, 108 en 109. Ook had men een afzonderlijk art. tusschen 109 en 110 er van kunnen maken.

Het verband van de bepalingen brengt mede, dat de opdracht v o o r a f moest gaan aan het onderdeel waar de taak van den Min. vermeld is.

Nu komt ze d a a r n a op eene plaats, waar men ze niet zoeken zou.

In de tweede plaats wil ik er op wijzen, dat het bepaalde in art. 109 de gemeentebesturen in een moeilijk parket kan brengen. De herstemming moet volgens de slotalinea van art. 104 geschieden „binnen veertien dagen" na de dagteekening van het proces-verbaal van stemopneming.

De oproepingsbrieven moeten „tenminste acht dagen" vóór den verkiezingsdag uitgereikt zijn. (art. 37.)

De in een ander district benoemde behoeft zich eerst „binnen drie weken" na dagteekening van het ontvangbewijs over de aanneming der benoeming te verklaren. Hoe men de zaak ook keere, altijd zal er wel zooveel tijd verloren gaan, dat het feit van een geheel n i e u w e k e u z e ter kennis komt van het hoofdbureau van het district, waar herstemd moet worden, wanneer de oproepingsbrieven reeds uitgereikt zijn.

Hoe moet in zulk een geval gehandeld worden?

Moeten de brieven dan worden teruggehaald?

Het kan zelfs gebeuren, dat dit laatste niet mogelijk is, b.v. wanneer eerst 's daags voor de herstemming het bericht inkomt, dat deze geen voortgang zal hebben.

Welk eene onaangenaamheid zou daarmede aan de gemeentebesturen en de kiezers berokkend worden!"

De Redactie.

Vraag 48. Wat is te verstaan onder de „verantwoording", die jaarlijks door Burgemeester en Wethouders, onder overlegging der hun door den ontvanger aangeboden rekening aan den Raad moet worden gedaan?

Bij art. 179*e* der Gemeentewet wordt bepaald, dat tot het dagelijksch bestuur, aan B. en W. opgedragen, ook behoort het beheeren der gemeente-inkomsten en uitgaven, *zoover dit niet aan anderen is opgedragen.* De gecursiveerde woorden zijn geschreven met het oog op de artt. 113 en 114 al. 1 der Gemeentewet, welke den Ontvanger belasten met de invordering van alle de inkomsten der gemeente en met het doen van alle betalingen

uit de gemeentekas. Het financiëel beheer aan B. en W. opgedragen is dus alleen van administratieven aard; de Ontvanger heeft het geldelijk beheer. Hij mag echter in het doen van uitgaven niet willekeurig handelen; hierin voorziet art. 224 van evengenoemde wet, hetwelk bepaalt, dat de uitgaven uit de gemeentekas worden bevolen door B en W. bij bevelschriften, die door hunnen Voorzitter en een der Wethouders worden geteekend.

De Ontvanger is verplicht aan zoodanig bevelschrift te voldoen, ook dan, wanneer de aangewezen begrootingspost niet toereikend is om de betaling te kunnen doen, ja zelfs wanneer B. en W. voor de betaling een begrootingspost hebben aangewezen, die niet met de uitgaaf overeenstemt. Vermeldt het bevelschrift echter niet den begrootingspost, waaruit de uitgaaf moet plaats hebben, dan alleen kan en moet de Ontvanger de betaling weigeren. Bij K. B. van 12 April 1881 (St.bl. no. 49) werd vernietigd een besluit van den Raad der gemeente Woerden, waarvan de strekking was de nakoming van deze wettelijke verplichting aan den Ontvanger te verbieden.

Oogenschijnlijk is alzoo de macht van B. en W. om (binnen de grenzen van de begrooting altijd) bevelen tot het doen van betalingen uit te vaardigen, onbeperkt, en door sommigen wordt die meening ook voorgestaan. Toch geloof ik niet, dat die opvatting geheel juist is. De Raad is het, die de koorden der beurs in handen heeft. Zonder diens toestemming geschieden geene uitgaven; hem toch behoort het budget-recht. En het komt mij voor, dat de door hem vastgestelde en door Ged. Staten goedgekeurde begrooting voor Burgemeester en Wethouders niets anders is dan een aan hen verleend crediet, om daaruit de betaling te bevelen van de uitgaven, noodzakelijk voor het dagelijksch bestuur voor het uitvoeren van raadsbesluiten en van de uitgaven door bijzondere wetten aan de gemeente opgelegd. Tot het doen van alle andere uitgaven is machtiging van den raad noodig. Aan hem alleen is de beschikking over de andere op de begrooting uitgetrokken fondsen.

De wetgever heeft bij Hoofdstuk II, Titel IV der 2e Afdeeling

van de gemeentewet gezorgd, dat B. en W. niet ongestraft de grenzen van hunne bevoegdheid, ter zake het hun opgedragen financiëel beheer, kunnen overschrijden. Hierin voorzien de artt. 218 en 219, welke hen verplichten, om binnen 7 maanden na afloop van het dienstjaar aan den raad verantwoording te doen van hun beheer, onder overlegging van de door den gemeente-ontvanger hun aangeboden rekening, vergezeld van alle daarbij behoorende bescheiden. Die rekening wordt, met de daarbij behoorende verzamelstaten, gelijktijdig op de secretarie voor èen ieder ter lezing nedergelegd en in afschrift of in druk, tegen betaling der kosten algemeen verkrijgbaar gesteld, waarvan openbare kennisgeving geschiedt. De gemeentenaren kunnen alzoo ook het beheer van B. en W. leeren kennen.

De raad onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt het bedrag der ontvangsten en uitgaven voorloopig vast bij een besluit, waarvan het ontwerp hem, tegelijk met de rekening, wordt aangeboden. B. en W. zijn bij de beraadslagingen daarover tegenwoordig, doch onthouden zich van medestemmen over het besluit. Zij kunnen alzoo niet medewerken tot goedkeuring, zij het ook eene voorloopige goedkeuring, van hun eigen daden van beheer. De verantwoording van B. en W. betreft alleen hun administratief beheer; rekenplichtig aan den raad, gelijk de ontvanger is, zijn ze niet. Het dagelijksch bestuur moet zich alleen verantwoorden over de rechtmatigheid der door hen bevolen uitgaven.

Art. 226 regelt hunne financiëele aansprakelijkheid, voor het geval dat door hen uitgaven zijn bevolen, waardoor het eindcijfer der begrooting of de aangewezen begrootingspost is overschreden, of die ter kwader trouw zijn aangewezen op een post, waarmede die uitgaven niet overeenstemmen. Voor dergelijke uitgaven zijn de leden van het dagelijksch bestuur, die daartoe hebben medegewerkt, persoonlijk aansprakelijk jegens de gemeente . . . . indien die uitgaven niet door Ged. Staten, die de rekening vaststellen, onder de uitgaven der gemeente worden opgenomen in hun besluit tot vaststelling der rekening. Van het besluit van Ged. Staten is beroep op de Koningin opengesteld.

Ziedaar een artikel, dat nog al verschillend kan worden opgevat; op duidelijkheid mag het geen aanspraak maken. Bij aandachtige lezing vraagt men zich af: zijn B. en W. dan gerechtigd tot het bevelen van elke uitgaaf, zelfs zulke, die niet verschuldigd zijn, zoolang de betrokken begrootingspost maar niet wordt overschreden? Heeft de wetgever dan aan Ged. Staten de bevoegdheid willen schenken om uitgaven, die B. en W. te kwader trouw hebben aangewezen op een post, waarmede die uitgaven niet overeenstemmen, onder de gem. uitgaven op te nemen? Op het verslag van de Tweede Kamer ten aanzien van dit artikel antwoordde de Regeering alleen, dat het niet te wachten was, dat Ged. Staten de kwade trouw van B. en W. zouden goedkeuren. Eindelijk nog blijft de vraag of art. 226 ook de grenzen van de aansprakelijkheid van B. en W. wegens hun beheer bepaalt, m. a. w. of B. en W. niet geacht moeten worden aansprakelijk te zijn voor hunne verzuimen ten aanzien van het beheeren der gemeente-inkomsten. De redactie van het artikel geeft tot die interpretatie alle aanleiding, daar het hen alleen aansprakelijk stelt voor de uitgaven. Mij komt het voor, dat B. en W. eveneens aansprakelijk voor het beheeren van de inkomsten der gemeente zijn, anders zou het doen van verantwoording daarover aan den Raad, waartoe art. 218 hen ook verplicht, weinig beteekenen. Zij behooren te zorgen, dat de inkomsten der gemeente naar behooren en tijdig worden geind. Bij de door hen te houden verificatiën der boeken en kas van den Gemeente-Ontvanger kunnen ze nagaan of de Ontvanger in dezen zijne verplichting nakomt, en blijkt hun dat dit niet het geval is dan kunnen en moeten zij maatregelen nemen, die eventueele financieele verliezen aan de gemeente kunnen voorkomen. Verzuimen ze dit, en lijdt de gemeente daardoor schade, dan zijn B. en W., naar het mij toeschijnt, daarvoor persoonlijk aansprakelijk. De wetgever kan toch niet bedoeld hebben de gemeente tegen de gevolgen van dergelijke nalatigheid van hen, die geroepen zijn het allereerst hare belangen te behartigen, weerloos te laten. Volgens het slot van genoemd art. 226 benoemt de Raad, wanneer daartoe volgens dit

artikel termen zijn, iemand uit zijn midden met de rechtsvervolging tot schadevergoeding belast. Deze bepaling is noodig voor het geval, dat de Burgemeester die, krachtens art. 71 der Gem.wet in rechtsgedingen voor de gemeente als eischer of verweerder optreedt, medegewerkt heeft tot eene onrechtmatige uitgaaf, welke Ged. Staten of, bij hooger beroep, de Koningin niet onder de gemeente-uitgaven opneemt.

WEIDUM. E. v. DOUWEN,
Ambt. ter Secret.

Mede zeer goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersüm, P. Van Gosliga te Tjerkwerd, mr. W. Th. Grothe te Utrecht, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, M. Van der Lely te Maasland, C. A. W. Nairac te Lochem, F. Nauta te Ezinge, IJ. Van der Plaats te Witmarsum, J. M. Slegt te Middelburg, E. Smith te Stadskanaal, K. Venhuizen te 't Zandt en P. J. van de Wetering te Wervershoof.

DE REDACTIE.

VRAAG 49. Welke instellingen van weldadigheid vallen onder de toepassing der wet van 28 Juni 1854, (St.bl. no. 100)?

Welke instellingen van weldadigheid onder de toepassing der wet van 28 Juni 1854 (St.bl. no. 100) vallen, leert art. 1 dier wet. Volgens de eerste alinea zijn instellingen van weldadigheid die, welke armenverzorging, in of buiten gestichten, voortdurend ten doel hebben. De tweede alinea zegt, dat de wet niet van toepassing is op instellingen, uitsluitend bestemd tot voorkoming van armoede.

Volgens de Memorie van toelichting ad art. 1, is de wet niet van toepassing op instellingen, bij welke hetgeen aan de daarin betrokken personen wordt uitgekeerd, de vrucht is van door hen zelven bijeengebrachte middelen, of slechts als teruggegeven voorschot wordt beschouwd, met of zonder onderpand, zooals spaarbanken, spaarkassen, bussen, banken van leening, hulpbanken enz. Om te weten te komen of eene instelling is eene instelling van

liefdadigheid, moet, volgens Boissevain (ad art. 1) tot leiddraad strekken:

1o. dat de individueele liefdadigheid of de beschikking van een particulier over zijn eigendom, hetzij alleen of in vereeniging met anderen, buiten de wet valt;

2o. dat het wettelijk armbestuur eerst begint met eene instelling van middelen tot een vaste en blijvende armverzorging bestemd, en naar zekere regels bestuurd;

3o. dat vereenigingen voor een speciaal en voorbijgaand doel van onderstand niet onder wettelijke instellingen kunnen gerangschikt worden;

4o. dat genootschappen of vereenigingen, die voorschotten of geldelijke hulp verleenen met een ander doel dan voorziening in dadelijk levensonderhoud, daar evenmin toe behooren;

5o. dat het hoofddoel der inrichting in geregelde armenzorg moet bestaan en geen zoodanige in de termen dezer wet valt, die, als eene nevenzaal, of bij buitengewone gelegenheden, ondersteuningen van armen beoogt;

6o. dat het evenwel niets ter zake doet of de instelling in het dadelijk levensonderhoud van armen voorziet door uitdeeling van geld, dan wel door het verschaffen van levensbehoeften in natura of door het geven van werk, mits met dit laatste niets anders beoogd worde dan de behoeftigen te hulp te komen en werkelijk onderstand te verleenen;

7o. dat in het algemeen voorziening in en leniging van bestaanden nood en niet de poging om armoede te voorkomen en hen, die op de grens der behoeftigheid staan, in stand te houden, het criterium is van elke instelling van weldadigheid, die in de termen der wet valt.

Eenige instellingen van weldadigheid op te noemen, welke vallen onder de termen der bedoelde wet, is m. i. niet overbodig.

Alhier volgen er eenige:

godshuizen, waarin ook niet-armen worden opgenomen, voor zooveel de huisvesting der armen betreft;

geneeskundige gestichten, waarin arme krankzinnigen worden verpleegd;

de provenierslhuizen en hofjes, omdat zij ongetwijfeld in het algemeen zijn ingesteld met het liefdadig doel om personen, wie het ontbreekt aan genoegzame middelen om geheel in hun noodzakelijk levensonderhoud te voorzien, daarin tegemoet te komen;

eene inrichting van werkverschaffing, die, wat zij voor het onderhoud aan de opbrengst van het werk te kort komt, door inteekeningen aanvult enz. enz.

Bij arrest van den Hoogen Raad van den 11 November 1862 is verstaan, dat de armwet onder hare werking begrijpt alle instellingen van weldadigheid, omschreven bij art. 1 al. 1, zonder, hetzij den eigendom of de herkomst der goederen, aan of tot die instellingen behoorende, hetzij de wijze van regeling en bestuur als kenmerken van eenige uitzondering te hebben aangeduid of bedoeld;

dat bij gedeeltelijke verzorging de wet niet ophoudt van toepassing te zijn;

dat dus een gesticht, waar slechts gedeeltelijke verzorging plaats vindt, het karakter niet kan worden ontnomen eener instelling van weldadigheid, als bij art. 1 al. 1 der wet bedoeld.

Met een en ander meen ik voldoende aangetoond te hebben, welke instellingen van weldadigheid vallen onder de toepassing der wet van 28 Juni 1854. (Staatsblad no. 100).

SINT ANNALAND. A. J. VAN LUIJK.

De heeren W. J. Berghuis te Loppersum, mr. W. Th. Grothe te Utrecht, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg (wiens opstel later eene plaats erlangt), C. A. W. Nairac te Lochem, F. Nauta te Ezinge, J. M. Slegt te Middelburg, D. Wijnne te Elburg, en J. C. Zaneveld te Lisse leverden ook zeer goede antwoorden.

DE REDACTIE.

VRAAG 50. Mag ook voor Middelbaar Onderwijs een evenredig of progressief schoolgeld geheven worden?

Art. 37 der wet op het Middelbaar Onderwijs bepaalt dat, ter tegemoetkoming in de kosten der scholen, van iederen leerling eene bijdrage kan geheven worden.

Voor burger dag- en avondscholen, tot welker oprichting de gemeenten, wier bevolking 10,000 zielen te boven gaat, verplicht zijn, kan die bijdrage niet hooger dan op *f* 12, voor de Rijks-hoogere burgerscholen niet hooger dan op *f* 60 gesteld worden. De bepaling der eerstgenoemde bijdrage geschiedt door den Gemeenteraad, die der laatstgenoemde door den Min. v. B. Z.

Hierbij verdient opmerking dat de wet wel een maximum aangeeft voor de bijdrage die voor 't genot van onderwijs aan burger dag- en avondscholen en Rijks-hoogere burgerscholen van elken leerling kan gevorderd worden, doch zulks niet doet voor de bijdrage aan gemeente-hoogere burgerscholen, zoodat de Raad, bij het bepalen van het schoolgeld dat aan zoodanige school zal geheven worden, niet aan eenig beperkend wetsvoorschrift gehouden is, behoudens art. 254 der Gemeentewet.

Nu bestaat er m. i. in art. 37 der wet op het M. O. geen motief om een besluit van den Raad, tot heffing van een schoolgeld, waarvan het bedrag zich regelt naar de gegoedheid der leerlingen of hunne ouders en waarbij het maximum (in de gevallen waarin de wet dit bepaalt) niet overschreden wordt, onwettig te verklaren.

In deze mijne meening word ik gesteund, wanneer ik de bepalingen omtrent de bijdrage voor het genot van Lager Onderwijs naga.

Bij dit onderwijs toch is het heffen van een progressief schoolgeld geoorloofd. Vroeger was dit zoo niet, omdat art. 48 der onderwijswet bepaalde, dat het schoolgeld van ieder kind in dezelfde klasse gelijk moest zijn.

Deze bepaling is nu uit de wet verwijderd en heffing van een schoolgeld, waarbij dit voor ieder kind van dezelfde klasse niet gelijk is, derhalve niet verboden.

Was het nu, dat de wet op het M. O. geene progressieve schoolgeldheffing wilde, dan zou art. 37 voorzeker bepalen dat het schoolgeld voor iederen leerling van dezelfde klasse gelijk moest zijn. Wijl dit artikel zulks niet doet, beantwoord ik bovenstaande vraag bevestigend.

WESTKAPELLE. K. DEN HOLLANDER,
Vol. ter Secretarie.

De antwoorden van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, F. Nauta te Ezinge en J. C. Zaneveld te Lisse hebben gekampt met het geplaatste stuk. DE REDACTIE.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 NOV. 1891.

---

56. Kan het huwelijk van een Pruis, oud 26 jaren, met eene Nederlandsche vrouw van gelijken leeftijd, in Nederland voltrokken worden zonder toestemming van de ouders?

57. Hoe worden de telegrammen onderscheiden? En wat is bepaald omtrent den voorrang van de eene categorie boven de andere, en van sommige uit de eerste categorie?

58. Wat is u bekend omtrent de afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag?

59. Hebben de gemeentebesturen ook eenige bemoeiingen in zake de wet tot regeling der Coöperatieve vereenigingen?

60. Welke beteekenis moet gehecht worden aan het woord „overtuigd" in art. 89 van het B. W.?

Art. 514 van het B. W.

„Een minderjarig kind van een onder curateele gestelden persoon kan geen huwelijk aangaan, noch bedingen deswege maken, dan met inachtneming der voorschriften van de artt. 95 en 206 van het Burgerlijk Wetboek" zegt art. 514.

Volgens eerstgenoemd artikel kan de minderjarige, indien de vader en de moeder, mitsgaders de grootvaders en grootmoeders van beide zijden ontbreken, of zich in de onmogelijkheid bevinden hunnen wil te verklaren, geen huwelijk aangaan zonder toestemming van den voogd en den toezienden voogd. Indien dus de vader verkeert in een der zoo evengenoemde gevallen, vordert de wet uitdrukkelijk en onmiddellijk na den vader de toestemming der moeder.

Immers indien de vader onder curateele staat verkeert deze stellig in de onmogelijkheid om zijnen wil te verklaren, daar hij zelf in een toestand van afhankelijkheid verkeert, die hem belet een wil te hebben; immers volgens het B. W. staat een onder curateele gestelde met een minderjarige gelijk, en heeft dus zelf toestemming noodig tot het aangaan van een huwelijk. Ofschoon de curator eigenlijk de plaatsbekleeder en verzorger van den vader is, mag hier volstrekt niet gedacht worden aan de toestemming van zijnentwege, aangezien deze hoedanigheid geenszins van invloed is op het bepaalde bij art. 95 B. W.

Ten slotte zij opgemerkt, dat, indien, zooals volgens het B. W. mogelijk is, de vrouw met een toezienden curator aan hare zijde, tot curatoire over haren man wordt benoemd, daardoor allen twijfel wordt opgeheven, en zij en niemand anders de toestemming geeft.

HEUSDEN. L. J. VAN HELVOIRT.

De Staten-Generaal.

Een kenmerk der constitutioneele monarchie is: dat het bewind gevoerd wordt gezamenlijk door den Vorst (de Vorstin) en door het Volk.

Het „Volk" wordt vervangen door personen, uit en door het volk te verkiezen; deze vormen de volksvertegenwoordiging of „de Staten-Generaal".

Karel V riep een staatslichaam in het leven, dat op betere grondslagen gevestigd was als tot toen aanwezig waren en dat bestond uit de aanzienlijkste personen, die door de edelen waren gekozen en uit de vroedsten der ingezetenen, die door de graven geroepen waren om als scheidsrechter op te treden of tot het ontwerpen van verschillende voorschriften moesten medewerken.

De werkkring der Staten regelde zich niet naar de constitutie, maar naar de omstandigheden en bestond voornamelijk in de ondersteuning van den Vorst in zijn bestuur en het verleenen van medewerking bij het maken der wetten.

Zij waren afhankelijk van den Vorst en moesten, wilden zij iets in het belang van den Staat verrichten, eerst zijne toestemming hebben.

Bij het ontstaan der Republiek veranderde, ofschoon men dit niet had bedoeld, de grondtrekken van het staatswezen.

De afgevaardigden der tot de Unie behoorende gewesten vormden in 1580 de „Algemeene Staten", die een staatsrechtelijke instelling uitmaakte.

Uit het college van de „Algemeene Staten" waren enkele leden met bijzondere commissiën of werkzaamheden belast en wel het „Secreet Besogne" van Hunne Hoogmogenden voor de Buitenlandsche Zaken. Anderen hadden de zorg voor het zeewezen, de financiën, het krijgswezen, de handhaving van het Recht, enz.

Bij den val der Republiek bleef den naam van „Staten-Gene-

raal" behouden, alhoewel zij nu waren saamgesteld uit door het volk gekozen personen, die de Nationale Vergadering vormden. Deze vergadering werd in 1798 gesplitst, wat echter slechts duurde tot 1801, daar de Staatregeling van dat jaar bepaalde, dat er een door de provinciën gekozen Staatsbestuur tot een getal van 12 leden zou zijn.

In 1806 werd dit getal bepaald op 39; dit duurde tot 1810, toen het wetgevend lichaam, door de inlijving bij Frankrijk, ophield te bestaan.

In 1813 werd het herboren met een getal van 55 leden, gekozen door de Provinciale Staten.

De Grondwet van 1815 verdeelde de Staten-Generaal in twee Kamers. De Eerste Kamer zou 40 à 60 door den Koning voor hun leven benoemde leden tellen, terwijl de 110 leden der Tweede Kamer voor 3 jaar door de Provinciale Staten werden afgevaardigd.

Zoowel nu, als in 1798 en 1815, zijn de Staten-Generaal in twee Kamers verdeeld.

Het valt niet te ontkennen dat de wetsvoorstellen spoediger en eenvoudiger behandeld zouden worden, indien dit niet het geval ware, hetgeen ongetwijfeld ook zeer veel zou medewerken tot het verkrijgen van „eenheid van Staat".

Doch evenmin behoeft het betoog dat het, met het oog op het groote belang, dat veelal van de tot-stand-koming eener wet voor velen afhangt, zeer wenschelijk is, dat eene wet vóór hare wording van alle kanten besproken en bezien wordt.

Men heeft ingezien dat het zeer doelmatig is een wetsvoorstel door twee van elkander onafhankelijke colleges te doen behandelen, en dat dit een waarborg is tegen het heerschen van partijzucht.

Daar de tot-stand-koming eener wet niet, zooals tegenwoordig alles, met stoom behoeft te geschieden en men met de nadeelige gevolgen van het heerschen van partijzucht in onze geschiedenis heeft kennis gemaakt, zoo heeft men bij de Grondwet van 1848 en bij die van 1887 het Twee-Kamer-stelsel bestendigd.

Art. 78 der Grondwet bepaalt, dat de Staten-Generaal het gansche volk vertegenwoordigen.

De leden der Eerste Kamer zijn 50, die der Tweede 100 in getal.

De eerstgenoemden worden door de Staten der provinciën, in verhouding naar haar zielental, gekozen uit de hoogstaangeslagenen in 's Rijks directe belastingen of uit diegenen die één of meer der hooge en gewichtige betrekkingen, omschreven in de wet van 12 Augs. 1890 (St.bl. no 148), bekleeden of bekleed hebben.

De lijst der hoogstaangeslagenen wordt in iedere provincie ieder jaar opnieuw vastgesteld en bedraagt op iedere 1500 inwoners een persoon, die tevens de vereischten bezit om tot lid der Staten te kunnen worden benoemd.

De leden worden door de Prov. Staten gekozen (dus indirect door het volk dat de Prov. Staten kiest) voor den tijd van 9 jaren; een derde treedt om de 3 jaar af, maar is dadelijk herkiesbaar.

Zij leggen de in art. 87 bedoelde eeden (beloften) af in handen der Koningin of in die van den daartoe gemachtigden Voorzitter der Eerste Kamer in eene openbare vergadering. Zij genieten alleen reis- en verblijfkosten. (Wet van 4 Mei 1889 St.bl. no. 46.)

De Grondwetswijziging in 1887 heeft zeer veel verandering gebracht in de inrichting der Tweede Kamer.

Men heeft om een verkiezing te houden twee categoriën van personen noodig, t w. „verkiesbaren" en „kiesgerechtigden."

Verkiesbaar is hij, die is mannelijk Nederlander, die niet bij rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer zijner goederen verloren heeft, noch van de verkiesbaarheid ontzet zij en den ouderdom van 30 jaren bereikt heeft.

Waaraan men moet voldoen om tot de tweede categorie, de kiesgerechtigden, te behooren is niet met zoo weinig woorden te zeggen.

De leden der Tweede Kamer worden gekozen door de mannelijke meerderjarige (op den dag der sluiting — 25 April — 23 jaar) ingezetenen (gedurende 18 maanden of 3 jaren voorafgaande aan den dag der sluiting binnen het Rijk gewoond hebben) tevens Nederlanders — volgens de wet van 28 Juli 1850 (St bl. no. 44) — die aan de navolgende bepalingen voldoen;

1o. Dat men over het laatstverloopen dienstjaar (in 1891 was het dus den dienst 1889—90 want de dienst 1890—91 was in Februari nog niet afgeloopen) in de personeele belasting zij aangeslagen naar eene hoogere huurwaarde dan die welke volgens de wet van 24 April 1843 aanspraak op vermindering geeft en dien aanslag ten volle hebbe betaald.

Huurwaarde is wel te onderscheiden van huurprijs.

Vermenigvuldigt men het bedrag van den eersten grondslag op het aanslagbiljet der pers. bel. met 20 (van de huurwaarde wordt 5 pct. geheven) dan krijgt men het bedrag der huurwaarde.

Het bedrag der vereischt wordende huurwaarde wordt berekend naar het zielental, b.v. boven 48000 inw. (Amsterdam) *f* 100, beneden 3000 inw. (Berkhout) *f* 24 met 7 categoriën daartusschen.

2o. Dat men in het laatstverloopen dienstjaar in de grondbelasting (hoofdsom en rijksopcenten) zij aangeslagen voor ten minste *f* 10 en dien aanslag ten volle hebbe betaald.

Hierbij zij opgemerkt dat de man geacht wordt te betalen den aanslag zijner vrouw en zijner minderjarige kinderen, wegens de goederen, waarvan hij het vruchtgebruik heeft. Ook het aandeel in de nog niet verdeelde onroerende goederen, alsmede grondbelasting in andere gemeenten, dan de plaats zijner inwoning, betaald, kan men hierbij voegen.

3o. Is hij kiesbevoegd, die geen afzonderlijke woning in gebruik heeft, maar een gedeelte in huur van anderen gebruikt, echter met dien verstande:

a. dat de woning, waartoe het in gebruik hebbende gedeelte behoort, minstens voor het dubbele van de zooevengenoemde huurwaarde in de personeele belasting moet zijn aangeslagen;

b. dat het gedeelte gedurende 9 maanden, voorafgaande aan den 15 Februari, door den persoon bewoond moet zijn geweest. (Dit is, naar mijn bescheiden meening, een leemte in de wet, die vervallen zou door de bepaling: „dat de kiezer gedurende 9 maanden, voorafgaande aan den 15 Februari, betrokken of bewoond heeft een perceelsgedeelte, aan de vereischten, in dit artikel genoemd, voldoende.” Nu is het een waarborg voor com-

mensalenhouders, dat hunne huurders ten minste, indien zij waarde aan het kiesrecht hechten, niet zoo spoedig gaan verhuizen.)

c. dat het gedeelte niet afzonderlijk in de personeele belasting is aangeslagen;

d. dat het gedeelte door beëedigde schatters ongemeubeleerd op de minimum huurwaarde getaxeerd wordt.

Van het kiesrecht zijn uitgesloten 1o. zij, die een vonnis ten hunne laste hebben, waarbij dit recht hun is ontzegd;

2o. die onder curateele staan;

3o. die in staat van faillissement verkeeren; en

4o. zij, die onderstand hebben genoten, hetzij van een gemeentebestuur, hetzij van een instelling van weldadigheid;

terwijl het kiesrecht niet wordt nitgeoefend door hen, die in gevangenschap zijn.

De door en uit de bovengenoemde personen gekozen wordende leden der Tweede Kamer leggen, evenals de leden der Eerste Kamer, de eed of belofte af, in art. 87 omschreven.

Zij genieten, onverminderd de reiskosten voor iedere zitting eens heen en terug zooals in de wet van 4 Mei 1889 (St.bl. no. 46) is bepaald, eene schadeloosstelling van *f* 2000 's jaars.

Deze schadeloosstelling wordt niet genoten door de leden, die ministers zijn, noch door hen, die gedurende eene geheele zitting afwezig waren.

De leden der beide Kamers stemmen zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen, terwijl over zaken mondeling, over personen schriftelijk gestemd wordt.

Eén persoon kan geen lid van beide Kamers zijn, iemand als zoodanig gekozen wordende of in twee districten het mandaat verkrijgende, verklaart welke keuze hij zich laat welgevallen.

De ministers hebben in alle vergaderingen zitting en raadgevende stem, tenzij zij leden der Kamers zijn, hetgeen met het oog op hunne verantwoordelijkheid, zoowel jegens de Koningin als de volksvertegenwoordiging, niet wenschelijk is.

Ook nog uit andere hoofde is de vereeniging van beide betrekkingen in een persoon niet aanbevelenswaard. De minister, die de

zaken van zijn departement wil behartigen, kan geen tijd vinden om de afdeelingsvergaderingen der Kamer getrouw bij te wonen en omgekeerd; bovendien helpen zij hun eigen wetsvoorstellen aannemen.

Zij, de ministers, zijn verplicht alle gevraagde inlichtingen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, aan de Staten-Generaal te geven; dit is het recht van interpellatie. Ook kunnen zij tot het bijwonen eener vergadering worden uitgenoodigd.

De wet regelt de vereeniging van het lidmaatschap met een uit 's rijks kas gesalarieerd wordende betrekking, uitgezonderd: vice pres. of lid v. d. Raad v. State, president, vice-pres., lid van of Proc.-Gen. bij den Hoogen Raad, Comm. der Koningin, pres. of lid van de Alg. Rekenkamer.

De tot lid der Kamer verkozen wordende krijgsman gaat van rechtswege op non-activiteit, terwijl hij, indien hij ophoudt lid te zijn, op dezelfde wijze tot den werkelijken dienst terugkeert.

Beide Kamers (vóór 1887 alleen de Tweede Kamer) hebben het recht van enquête, dat door de wet geregeld wordt.

De leden zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hunne in de vergadering, mondelinge of schriftelijke geuitte meening.

Door en voor elke Kamer wordt een griffier benoemd; deze mag geen lid van een der Kamers zijn; hetgeen eene waarborg is voor de onafhankelijkheid der Kamers van de Regeering.

De Kamers komen minstens eenmaal 's jaars te zamen. De zittingen worden in vereenigde vergadering door de Koningin of van Harentwege met het uitspreken eener troonrede geopend.

De zitting duurt een geheel jaar, tenzij de Koningin haar vroeger sluit of van Haar recht tot ontbinding gebruik maakt.

De troonrede, een zeer gewichtig staatsstuk, bevat: de verhouding jegens andere mogendheden, een verslag der te behandelen zijnde wetsvoorstellen, enz.

De Koningin heeft het recht, zoo dikwijls Zij dit noodig oordeelt, de Staten-Generaal in vergadering bijeen te roepen.

Alle vergaderingen zijn openbaar, tenzij $^1/_{10}$ der aanwezige leden of de Voorzitter vordert of noodig acht, dat de vergadering met gesloten deuren beraadslaagt.

De publiciteit der vergadering, die, wat betreft de Tweede Kamer in 1815, voor de Eerste Kamer in 1848, is aangenomen, is een waarborg voor de flinke behartiging van 's lands belangen door de volksvertegenwoordigers en een uitstekend middel om de beraadslagingen en besluiten onder het volk te verspreiden.

Indien de vergadering in „Comité Generaal" overgaat is zij niet te vergelijken met een vereeniging met geheime bedoelingen; neen, die handeling vloeit voort uit de overtuiging dat de belangen met juistheid behartigd worden.

Een reglement van orde bepaalt de wijze van vergadering; alle werkzaamheden der Kamers worden door commissiën voorbereid.

Bij afstand van de Kroon of bij overlijden komen de Staten-Generaal, indien de zitting gesloten is, vijf dagen na den dag, waarop zulks is geschied, zonder voorafgaande bijeenroeping, bijeen. Zijn de Kamers op dat tijdstip ontbonden, dan heeft deze samenkomst vijf dagen na de nieuwe verkiezing plaats.

De vergadering der vereenigde Kamers wordt door den Voorzitter der Eerste Kamer geleid; de leden nemen daarin door elkander zitting.

Een vereenigde vergadering vindt plaats in de gevallen, omschreven in de artt. 19, 20, 21, 33, 34, 37, 39, 40, 42, 44, 47, 51, 53 der Grondwet.

De wetgevende macht wordt door de Staten-Generaal met de Koningin gezamenlijk uitgeoefend, terwijl de Staten-Generaal contrôle uitoefenen op de handelingen der Regeering.

Tot het vervullen van de eerste taak stellen zij met de Koningin en de Ministers de wetten vast, terwijl zij tot het volbrengen der tweede verplichting het recht hebben alle inlichtingen van de Ministers te vragen en hen uit te noodigen ter vergadering tegenwoordig te zijn.

De Koningin zendt haar voorstel met Koninklijke boodschap aan de Tweede Kamer; dit kan ook door een commissie gedaan worden.

De Tweede Kamer en de vereenigde vergadering hebben het recht dit voorstel te wijzigen.

De Eerste Kamer heeft dit recht niet.

De Tweede Kamer kan ook voorstellen van wet doen en zendt ze ter goedkeuring aan de Eerste Kamer. Bewilligt deze in het voorstel, dan zendt zij het wetsontwerp aan de Koningin en geeft daarvan aan de Tweede Kamer kennis, wat zij van zelf ook doet, indien het voorstel hare goedkeuring niet wegdraagt.

De door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen wetsvoorstellen, onverschillig of zij door de Koningin of de Tweede Kamer zijn ontworpen, zijn aan de bekrachtiging der Koningin onderworpen.

Zij geeft van hare bevinding kennis aan de Staten-Generaal met dit formulier: „De Koningin bewilligt in het voorstel", of „de Koningin neemt het voorstel in nadere overweging"; terwijl de verzending der voorstellen aan de Koningin en aan de Kamers geschiedt met de formulieren, omschreven in artt. 113—118 Grondwet.

Deze formulieren zijn in de wet opgenomen om zorg te dragen, dat de verschillende Staatsmachten, bij den eerbied, dien zij elkander verschuldigd zijn, de vormen niet uit het oog zouden verliezen.

Door de bekrachtiging der voorstellen worden zij wet, doch hebben nog geen kracht als zoodanig, dan 20 dagen na de afkondiging in het *Staatsblad* of 5 dagen, indien zij ook in de *Staats-Courant* geplaatst zijn.

Het voordragen tot benoeming van ambtenaren van wie onafhankelijkheid gevorderd wordt, zooals leden der Alg. Rekenkamer, van den Hoogen Raad enz. is mede een hun toegekend recht, bij welker vervulling zij een aandeel bezitten in de uitvoerende macht.

Zij hebben het recht vervolging tegen die ambtenaren in te stellen; dit is niet door de Grondwet geregeld, maar wordt verleend als een recht, dat in het belang van den Staat noodzakelijk is.

Mocht hierboven van onafhankelijke personen gesproken zijn, hun is ook het recht toegekend van benoeming van een voogd voor den minderjarigen Koning of den Regent, indien de Koning buiten staat geraakt de regeering waar te nemen.

De Staten-Generaal in „dubbele getale" beteekent: dat aan de

fungeerende Kamers een even zoo groot getal leden, als van deze toegevoegd worden, die op dezelfde manier door en uit dezelfde personen gekozen zijn.

De Koningin neemt het besluit en doet dit afkondigen, welke zeldzaamheid alleen plaats vindt, indien Zij een voorstel indient tot verandering der grondwettelijke bepalingen betreffende de troonopvolging of tot benoeming van een bevoegden troonopvolger, indien die bij Haar leven niet is benoemd. Die tijdelijke leden der Staten-Generaal hebben, zoolang zij als zoodanig en dan alleen voor de behandeling dier onderwerpen fungeeren, dezelfde rechten maar ook dezelfde verplichtingen als de definitieve Staten-Generaal.

SCHOONHOVEN. O. BRAMER.

Tijdstip der benoeming van Wethouders tengevolge van periodieke aftreding.

Volgens de Gem.wet is de gewone tijd, ter verkiezing der Wethouders den 1sten Dinsdag van September. Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen van hen, die op dien dag aftreden (art. 83). De redactie van dit art. kan in de practijk tot zeer vele moeilijkheden aanleiding geven. Ook wordt op verschillende vragen aan de Regeering, of de verkiezing der Wethouders op den 1sten Dinsdag van September verplichtend is? geen antwoord gevonden. In het verslag der Tweede Kamer werd ten aanzien van dit art. opgeteekend:

„Vooral werd op de wenschelijkheid aangedrongen, dat de keus van Wethouders niet zou geschieden, tenzij de Raad zooveel mogelijk voltallig ware. Tevens vroeg men of deze bepaling, overeenstemmende met art. 46 der Prov.wet, den gewonen tijd der verkiezing zoo streng voorschreef, dat daarin geene verandering gebracht zou kunnen worden? De wenschelijkheid, dat de Raad bij het kiezen der Wethouders zooveel mogelijk, voltallig zij, zal door niemand worden betwist. Maar de wetgever kan dit niet

wel vorderen. Deed hij het, de dag der gewone verkiezing kan onzeker worden, zou afhangen van het toeval eener voltalligheid die geenszins op het zelfde tijdstip altijd te verwachten is. Ook de tijd der aftreding van de Wethouders werd dan, indien althans de in art. 80 gestelde regel, dat zij voor zes jaren gekozen worden, behouden bleef, onzeker; die tijd zou zich dan richten naar den dag waarop de benoeming had plaats gevonden. Moest met de vervulling der opengevallene plaatsen tot eene zooveel mogelijk voltallige Raadsvergadering worden gewacht, het kon gebeuren dat gedurende ettelijke weken het dagelijksch bestuur der gemeente in handen was van de helft dergenen waaraan de wet het opdraagt. Een en ander pleit voor het behouden der bepaling, volgens welke de gewone verkiezing op een vasten dag moet geschieden. Staat deze ook vast, is hij dus lang te voren bekend, de raadsleden zullen dan in staat zijn, hunne overige zaken en werkzaamheden zoo te regelen, dat zij bij de benoeming kunnen tegenwoordig wezen".

Boissevain merkt evenwel op:

„dat de vervulling van de plaats van een Wethouder, die, ingevolge art. 87 aftreedt, omdat hij met den 1sten Dinsdag van September als lid van den Raad aftreedt, zonder dat die aftreding tevens naar den rooster van aftreding der Wethouders plaats vindt, niet verplichtend is op dien zelfden 1sten Dinsdag van September. Immers spreekt art. 83 van de gewone tijd der verkiezing, ter vervulling van de plaatsen van hen die op Dinsdag aftreden; waarmede alleen bedoeld kan zijn de gewone aftreding van de helft overeenkomstig art. 80. Alle buitengewone vacatures, door overlijden, ontslag en ook in het geval van art. 87 ontstaan, vallen buiten de bepaling van art. 83. Niets schijnt dus te beletten dat de vervulling van eene plaats van Wethouder, opengevallen doordien een Wethouder als raadslid is afgetreden, eenige dagen, mits niet langer dan veertien, ingevolge art. 84 wordt uitgesteld. Hierdoor zal men de gelegenheid verkrijgen, wanneer die afgetreden Wethouder tot lid van den Raad herkozen mocht zijn, den tijd af te wachten dat hij volgens art. 38 kan zitting nemen, en hem

dus ook als Wethouder weder in te kiezen. Dit is geheel in overeenstemming met en vloeit voort uit het tweede lid van art. 84. Met dat voorschrift was het blijkbaar de bedoeling van den wetgever te zorgen dat èn de Raad bij het doen eener benoeming tot Wethouder voltallig, èn de keuze niet beperkt zij. Het heeft echter alleen betrekking op vacatures door buitengewone oorzaken ontstaan, niet op de gewone aftreding naar den rooster, volgens art. 80".

Als men deze meening aanneemt, komt men tot de conclusie, dat in sommige gevallen de benoeming van wethouders, ter vervulling van vacatures, die door periodieke aftreding ontstaan, op een anderen dag dan den eersten Dinsdag van September geoorloofd is. De K. B. van 12 October 1869 (St.bl. no. 158), 1 Nov. 1878 (St.bl. no. 164) en 28 Dec. 1878 (St.bl. no. 230) hebben echter de leer verkondigd, dat noch vóór, noch na den eersten Dinsdag van September de verkiezing mag plaats hebben.

Alleen zou het kunnen gebeuren, dat ter vergadering, die tegen den eersten Dinsdag van September belegd was, een niet genoegzaam aantal leden opkomen; doch dan is er een wettig beletsel, dat evenwel hoogstens twee dagen duren kan, als men ten minste geen werkstakenden gemeenteraad heeft.

LOCHEM. C. A. W. NAIRAC,
Ambt. ter secretarie van Laren
(Gelderland).

Administratieve rechtspraak.

Bij K. B. van 16 Sept. 1891 is eene Staatscommissie ingesteld tot voorlichting van de regeering omtrent de grondslagen, waarop de regeling van de administratieve rechtspraak, volgens de Grondwet, behoort te berusten; met bepaling dat het door haar daaromtrent uit te brengen verslag zal vergezeld gaan van een beredeneerd voorstel, bevattende de uitwerking harer denkbeelden in den vorm van een ontwerp van wet.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan
de Redactie van het Tijdschrift ter beoefening
van het Administratief Recht.

Mijnheer de Redacteur!

In de negende aflevering van den loopenden jaargang van uw tijdschrift is vraag 44 door den heer K. Den Hollander in ontkennenden zin beantwoord.

Hoewel uit de plaatsing van bedoeld antwoord kan worden afgeleid, dat de redactie met den heer Den Hollander van meening overeenstemt, zij het mij vergund het volgende op te merken:

De meergenoemde beantwoorder grondt zijn gevoelen op de woorden van art. 19*a* der wet op het lager onderwijs luidende: „De „besluiten van den gemeenteraad, betreffende: *a.* de plaats, waar „een schoollokaal zal zijn gevestigd .... worden aan de „goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen".

Nu redeneert de heer Den Hollander: „Gedeputeerde Staten „hebben alleen de vestigingsplaats, *niet* de geschiktheid van het „lokaal te beoordeelen". Dit is volkomen juist, maar, vervolgt de beantwoorder: „de vestigingsplaats, d. i. de plaats waar het school„lokaal zal gebouwd worden"; en de vraag: Wordt in een lokaal, dat de gemeente huurt, teneinde daarin gedurende eenigen tijd lager onderwijs te doen geven, tijdelijk een schoollokaal gevestigd? beantwoordt de heer Den H. ontkennend, want, schrijft hij: „van „vestiging kan geen sprake zijn, om de eenvoudige reden dat het lokaal reeds bestaat".

Mijns inziens wordt het lokaal in het gestelde geval tijdelijk voor het geven van onderwijs ingericht en wordt er wel degelijk (tijdelijk) een schoollokaal gevestigd.

Indien iemand, die een kantoor houdt, zijne zaken tijdelijk

naar een ander perceel verplaatst, is het kantoor dan niet tijdelijk elders gevestigd?

De vraag doet zich nu voor: Is art. 19*a* der wet op het lager onderwijs ook op tijdelijke vestiging van toepassing?

Gaat men de letter der wet na, dan moet worden opgemerkt, dat het besproken artikel geen onderscheid maakt tusschen „vestigen" en „tijdelijk vestigen". Indien art. 19 nu *niet* op „tijdelijke" vestiging van toepassing is, voor hoe langen tijd mag de Raad dan, zonder hoogere goedkeuring onderwijs doen geven in een lokaal, oorspronkelijk en op den duur niet voor dit doel bestemd?

Wat zal bij de vaststelling van art. 19*a* de bedoeling des wetgevers geweest zijn? M. i. om te voorkomen dat een schoollokaal worde gevestigd op een plaats, minder geschikt met het oog op een deel der bevolking.

De gemeente heeft ingevolge art. 16 te zorgen dat *ten allen tijde* voldoend lager onderwijs worde gegeven in een genoegzaam aantal scholen. Wanneer nu de Raad besluit om onderwijs te doen geven — zij het ook maar tijdelijk — in een lokaal, door de ligging minder geschikt voor een deel der bevolking, dan is dat deel tijdelijk van onderwijs verstoken en de Raad komt in dat geval zijne verplichtingen niet na.

Ten slotte nog dit: Indien de vraag luidde: „Is een raads- „besluit tot huur van lokalen aan de goedkeuring van Ged. Staten „onderworpen?" ik zou niet aarzelen de vraag ontkennend te beantwoorden, want het h u r e n, a l s z o o d a n i g eischt geen goedkeuring — de heer Den Hollander toonde dit bij het slot van zijn antwoord, met aanhaling van art. 194 der gemeentewet, terecht aan — doch zooals de vraag nu gesteld is zou ik, om de aangevoerde redenen, geneigd zijn haar bevestigend te beantwoorden.

Met de opname dezer regelen, Mijnheer de Redacteur, en de mededeeling van uwe zienswijze kunt U mij ten zeerste verplichten.

UTRECHT, 26 September 1891.

Achtend,
H. C. VAN MANSVELT.

Wij plaatsten het antwoord van den heer Den Hollander, omdat wij met hem en met het K. B. van den 20 Aug. 1884 no. 20 van oordeel zijn, dat de aanwijzing van het lokaal, waarin tijdens den bouw eener school onderwijs zal worden gegeven, niet aan de goedkeuring van Gedep. Staten onderworpen is. De redeneering van den geëerden inzender heeft ons niet overtuigd. Hij is blijkbaar van meening, dat voor tijdelijke maatregelen in het algemeen dezelfde regelen moeten gelden als voor definitieve, zooals b.v. voor den tijdelijken secretaris dezelfde uitzonderingen gelden als voor hem, die definitief met de functie is belast. Ook wij zijn in het algemeen dien regel toegedaan, maar . . . er is geen regel zonder uitzondering. Zulk eene uitzondering meenen wij hier te vinden.

Wanneer eene school, tijdens den verbouw der lokalen waarin zij gevestigd is, tijdelijk gehouden wordt in een ander lokaal, dan achten wij de aanwijzing van dat lokaal van betrekkelijk gering gewicht. Voor hoe langen tijd die aanwijzing duren zal, hangt natuurlijk samen met de vraag, hoelang de verbouw van het eigenlijk schoollokaal duren zal. Aan het schooltoezicht is de taak opgedragen om daarop te letten.

De Redactie.

Uitvoering der arbeidswet.

(Register van kaarten en werklijsten).

Hoewel de wet van 5 Mei 1889 (St.bl. no. 48) den Burgemeester niet verplicht een register aan te leggen en bij te houden van afgegeven arbeidskaarten en gewaarmerkte werklijsten en daaromtrent ook geene voorschriften gegeven zijn, acht ik het in het belang eener ordelijke administratie en stipte contrôle zeer noodzakelijk dat dit geschiedt.

Het register van de afgegeven kaarten kan ingericht worden als volgt:

MODEL A.

Nummer.	Namen.	Voornamen.	Datum van geboorte.	Geboorteplaats.	Vermelding van den naam en de woonplaats van het hoofd des gezins waarbij, of van het gesticht, waarin de persoon, gemeld in kolom 2 van dit register inwoont.	Vermelding van den naam en de woonplaats van het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming, waarin de persoon, vermeld in kolom 2 van dit register werkzaam is.	Dagteekening waarop de kaart is afgegeven.	Dagteekening waarop de kaart is terug-gebracht.	Verwijzing naar register model B.			Aanmerkingen.
									Deel.	Fol.	No.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		10		11

Het register van de afgegeven werklijsten kan op deze manier worden ingericht:

MODEL B.

Nummer.	Naam en voornamen van het hoofd of den bestuurder van het bedrijf of de onderneming.	Woonplaats van dezen.	Naam en voornamen van den persoon, die werkzaam is bij den in kolom 2 genoemden.	Datum van geboorte van den persoon bedoeld in kolom 4.	Dagteekening waarop de lijst is afgegeven.	Dagteekening waarop de arbeidskaart is teruggebracht.	Verwijzing naar register model A.			Aanmerkingen.
							Deel.	Fol.	No.	
1	2	3	4	5	6	7		8		9

Het is zeer wenschelijk deze beide registers alphabetisch bij te houden.

Wanneer in register model A kolom 9 ingevuld wordt, zullen de gegevens in de kolommen 2 en 3 van dat register doorgehaald moeten worden. Dan geschiedt tevens aanteekening in kolom 7 van register model B en ook in dat register worden de gegevens in kolom 4 doorgehaald.

Door op de af te geven kaarten het nummer en folio van register model A te vermelden wordt de administratie zeer gemakkelijk en eenvoudig gemaakt. Door bovenstaande bewerkingen kan de tijd geweten worden hoeveel en welke personen beneden den leeftijd van 16 jaren in fabrieken of werkplaatsen werkzaam zijn.

De Minister van Justitie gaf nog de volgende inlichting:

„Het is noodig, dat wanneer de lijst gewijzigd wordt, zij ook

worde gewaarmerkt, want de fabrikant, de werkgever moet niet in de gelegenheid zijn om door het werk vroeger te laten aanvangen en later te laten eindigen, den werktijd te veranderen en zoodoende door de zekere speling, die er bestaat, de wet te ontduiken. De lijst moet na iedere wijziging gewaarmerkt worden. Is een van de op de lijst voorkomende personen niet meer op het werk, en er komt geen ander in de plaats, dan is daarvoor het waarmerken overbodig. Het is toch in de eerste plaats voor de contrôle te doen om te weten welke de uren van aanvang en einde van het werk zijn, en in de tweede plaats welke personen er werkzaam zijn. Komt er nu iemand op de lijst voor, die niet meer aan het werk gevonden wordt, dan kan dat minder bezwaar opleveren. Als allen maar op de lijst staan, die in het lokaal zijn".

Het waarmerken der werklijsten bij iedere verandering van arbeiders of arbeidsuren berust echter op geen wettelijk voorschrift.

BERGEN-OP-ZOOM. A. A. C. VAN DORT,
Cand.-Secrs.

Raad van State.

Het in de artt. 74—76 der Grondwet bedoelde staatsrechtelijk college, de Raad van State, is samengesteld volgens de wet van 21 Dec. 1861 (St.bl. no. 129) gewijzigd bij die van 28 Juni 1881 (St.bl. no. 123) en 11 Juli 1884 (St.bl. no. 122).

Voorts zijn op dit college toepasselijk de Kon. besluiten van 4 Sept. 1862 (St.bl. no. 174), 29 Maart 1875 (St.bl. no. 32), 8 Dec. 1877 (St.bl. no. 201) en 16 Nov. 1881 (Stbl. no. 177).

Verg. ook mr. Lenting „Korte aanteekeningen op de Grondwet" bl. 81 v. v., mr. De Hartog „de Gronden voor Staats-, Prov.- en Gem.-inrichting" bl. 28 v. v. en dit Tijdschrift, 1e jaargang bl. 79 en 156.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 51. Zijn de gemeentebesturen bevoegd verordeningen te maken omtrent de samenstelling, het gewicht en den prijs van het brood?

De gemeentelijke wetgever, de Raad, is bevoegd, krachtens art. 135 der Gem.wet, verordeningen te maken, die in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid worden vereischt en van andere, betreffende de huishouding der gemeente.

Eene verordening als in onze vraag bedoeld, behoort tot die, betreffende de openbare orde en gezondheid en moet altijd een openbaar belang bedoelen.

Behandelen wij bovenstaande vraag in 2 gedeelten:

1o. de bevoegdheid van het Gemeentebestuur om verordeningen te maken omtrent de samenstelling; 2o. omtrent het gewicht en den prijs van het brood.

Art. 150 der Gem.wet verbiedt, dat plaatselijke verordeningen treden in hetgeen van algemeen rijks- of provinciaal belangis. Wij hebben dus in de eerste plaats te onderzoeken, of ten aanzien van het 1e gedeelte onzer vraag, dat onderwerp ook al reeds geregeld is door eene wet. Laat ons echter eerst in het kort aanstippen, hoe het hieromtrent gesteld was vóor het nieuwe Wetboek van Strafrecht op 1 September 1886 in werking trad.

De wet van 19 Mei 1829 (St.bl. no. 35), welke bij art. 3 *c* der Invoeringswet van 15 April 1886 (St.bl. no. 64) afgeschaft is, voorzag in de gevallen, dat eet- of drinkwaren of andere tot eet- of drinkwaren bestemde zelfstandigheden met vergiftige of andere voor de gezondheid schadelijke stoffen werden vermengd. Bij een Kon. besluit van 15 Maart 1863 (St.bl. no. 17) werd een artikel eener politie-verordening vernietigd, op grond dat het inmengen van voor de gezondheid schadelijke bestanddeelen in het tot verkoop of uitdeeling bestemde brood reeds verboden was bij

de wet van 19 Mei 1829 (St.bl. no 35), zoodat eene dusdanige verordening viel onder art. 150 der Gemeentewet. Vóor dien tijd heerschte de meening, dat voor zulk eene verordening de wet van 19 Mei 1829 geen beletsel opleverde. (Zie Mr. Van Oosterw. pag. 680—687).

In hetzelfde geval verkeerden de verordeningen, die, zonder broodzetting, bepaalden, welke bestanddeelen in het brood niet mochten voorkomen.

Het bij de wet van 3 Maart 1881 (St.bl. no. 35) vastgestelde Wetboek van Strafrecht, bij welks invoering de wet van 19 Mei 1829 (St.bl. no. 35) verviel, ontneemt m. i. aan de gemeentebesturen *niet* de bevoegdheid om verordeningen te maken omtrent de samenstelling van het brood. Het Wetb. van Strafrecht bedreigt straf:

1o. bij art. 174 tegen hem, die waren verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of uitdeelt, *wetende* dat zij voor het leven of de gezondheid schadelijk zijn en tevens dat schadelijk karakter *verzwijgt*;

2o. bij art. 175 tegen hem, aan wiens schuld te wijten is, dat waren, schadelijk voor het leven of de gezondheid verkocht, afgeleverd of uitgedeeld worden, *zonder dat de kooper of verkrijger met dat schadelijk karakter bekend is*; en

3o. bij art. 330 tegen hem, die eet- of drinkwaren of geneesmiddelen verkoopt, te koop aanbiedt of aflevert, *wetende* dat zij vervalscht zijn en die vervalsching *verzwijgende*. Vervalsching beteekent hier: het verminderen der waarde of bruikbaarheid door bijmenging van vreemde bestanddeelen.

In deze drie artikelen treedt m. i. duidelijk op den voorgrond, dat strafbaar gesteld wordt *het verzwijgen van het schadelijk karakter of de vervalsching der eet- of drinkwaren, wetende dat zij schadelijk of vervalscht zijn*.

Het verkoopen, te koop aanbieden of afleveren van schadelijke

of vervalschte waren is bijgevolg niet strafbaar gesteld. De Raad treedt dus niet in hetgeen reeds bij eene wet geregeld is, wanneer hij in het openbaar belang bepaalt, welke bestanddeelen niet in het brood mogen voorkomen, mits deze bestanddeelen ook werkelijk voor de gezondheid schadelijk zijn.

De behandeling van het 2e gedeelte onzer vraag is minder ingewikkeld. Gerugsteund door een arrest van den Hoogen Raad van 18 Februari 1889 kunnen wij dat deel der vraag mede toestemmend beantwoorden. Wanneer bepalingen betreffende het gewicht en den prijs van het brood zijn vastgesteld ter voorkoming van bedrog en teneinde te waken, dat de ingezetenen voor den door hen te besteden prijs van het brood, eene met dien prijs overeenkomende hoeveelheid voedsel ontvangen, raken die bepalingen zoowel de openbare orde als de openbare gezondheid en vallen mitsdien onder de bevoegdheid, bij art. 135 Gem.wet den Raad toegekend. (Zie aangehaald arrest). Mede werd in dat arrest aangenomen, dat die bepalingen der verordeningen niet vallen onder de toepassing van artt. 150 en 151 der Gem.wet, op grond dat bij art. 329 aanhef en no. 2 van het Wetboek van Strafrecht, strafbaar is gesteld de verkooper, die den kooper bedriegt o. a. ten opzichte van de hoeveelheid van het geleverde door het aanwenden van listige kunstgrepen.

Bij missive van den Min. van Binnenl. Zaken van 28 April 1856 is reeds te kennen gegeven, dat de gemeentebesturen bevoegd zijn over onderwerpen, behoorende tot hunne bevoegdheid, doch waaromtrent reeds bij de wet of bij provinciale reglementen is voorzien, nadere daarmede niet-strijdige en daarin niet opgenomene voorzieningen te maken, in verband met de plaatselijke omstandigheden.

Omtrent de deugdzaamheid van het brood kan de Gemeenteraad gebruik maken van de wet van 31 Aug. 1853 (St.bl. no. 83), niet omtrent het gewicht en den prijs van het brood, daar toch laatstgemeld voorschrift niet strekt tot handhaving van de openbare rust of veiligheid, noch tot bescherming van het leven of de gezondheid van personen. Zie Kon. Besl. van 20 Juli 1854 (St.bl. no. 106) en Kon. Besl. van 18 Januari 1856 (St.bl. no. 1).

Ingevolge art. 161 der Gem.wet kan de Raad tegen overtreding dezer verordening hechtenis van hoogstens 6 dagen of geldboete van hoogstens *f* 25 bedreigen, alsmede verbeurdverklaring der voorwerpen, door middel der overtreding verkregen, of waarmede zij is gepleegd, voor zoover zij den veroordeelde toebehooren.

ELBURG. D. WIJNNE,
Ambt. ter Secretarie.

Wij ontvingen vele en zeer goede antwoorden op deze vraag. Gaarne hadden wij meerdere opstellen geplaatst, want moeielijk was de keuze; doch gewoonte en ruimte laten dit in den regel niet toe. Met lof teekenen wij de namen op van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, P. Van der Gryp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, A. De Klerck te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te St. Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, T. Nauta te Ezinge, P. J. van de Wetering te Wervershoof, P. J. Wortman te Zaamslag en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

VRAAG 52. Kan vanwege de gemeente een persoon worden aangesteld, die, met uitsluiting van anderen, alleen bevoegd is tot het doen van aankondigingen (omroepen en aanplakken)?

In eene gemeente waar ieder, die daartoe slechts een patent wilde nemen, bevoegd was tot het doen van aankondigingen, zou het zeer licht op ongeregeldheden kunnen uitloopen.

Ter voorkoming daarvan, en alzoo *in het belang der openbare orde*, kan, krachtens art. 135 der Gem.wet, in de politie-verordening bepaald worden, dat niemand iets in het openbaar mag aankondigen dan met toestemming van den Burgemeester of van de politie. In dat geval behoeft de gemeente-aankondiger geene aanstelling van gemeentewege, daar Burg. en Weth. eenvoudig een als omroeper en aanplakker gepatenteerde met het doen der gemeente-publicatiën belasten.

Genoemde verordening kan echter ook bepalen, dat alleen hij

tot het doen van openbare aankondigingen bevoegd is, die daartoe van gemeentewege is benoemd. Alsdan behoort de benoeming aan den Raad — tenzij deze dit aan Burg. en Weth. of eene andere autoriteit opdrage — omdat art. 145 der Gem.wet het benoemen van gemeente-ambtenaren en bedienden, onder gemeld voorbehoud, aan hem opdraagt (*De Gem.-Stem* no. 1844).

Behalve dat de aldus benoemde door het Dagelijksch Bestuur met het doen der gemeentelijke aankondigingen wordt belast, tegen de daarvoor gestelde belooning, staat hij ten dienste van alle ingezetenen der gemeente, die hem natuurlijk voor zijne werkzaamheden ten hunnen behoeve een zeker bedrag als vergoeding hebben te betalen.

Eindelijk zij nog opgemerkt dat, indien bij verordening aan niet van gemeentewege aangestelde personen verboden is om in het openbaar om te roepen of aan te plakken, het woord omroepen moet worden opgevat in de meer uitgebreide beteekenis daarvan, als stond er bv.: „het al rondgaande luidkeels openbaar bekend maken van iets", zoodat het te ver getrokken zoude zijn, indien men het in het openbaar aanprijzen van waren door kooplui als overtreding wilde beschouwen.

WESTKAPELLE. K. DEN HOLLANDER,
Vol. ter Secretarie.

Onderscheidene medewerkers hebben met meer of minder succes hunne krachten aan de beantwoording der vraag beproefd. Meerderen zijn van gevoelen, dat de vraag ontkennend moet worden beantwoord, o. a. de heer W. J. Berghuis te Loppersum die zich beroept op het A. H. R. van 30 Juni 1890 (*De Gem.-St.* no. 2034) „waarbij is uitgemaakt, dat bij politieverordening de uitoefening van gepatenteerde beroepen niet bepaaldelijk of voorwaardelijk kan worden verboden en niet dan bij verordening, door de Koningin goedgekeurd, de uitoefening kan worden verboden." Dit arrest betrof eene verordening van de gemeente Rijssen, waarbij verboden werd „waren, van welken aard ook langs de huizen op of aan den openbaren weg te venten of te

koop aan te bieden zonder vergunning van B. en W." De verordening, *niet door den Koning goedgekeurd zijnde*, werd, *als in strijd met de wet*, verklaard „*terecht door den rechter buiten toepassing te zijn gelaten*." Wij moeten echter opmerkzaam maken, dat ons tegenwoordig Staatsrecht geene door den Koning goedgekeurde politieverordeningen kent, zooals art. 154 der Grondwet van 1815 toeliet, en ten tweede dat op onze vraag niet al. 1, maar al. 2 van art. 2 der patentwet van toepassing is. — De heeren P. Van der Grijp te Brielle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerck te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te St.-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, T. Nauta te Ezinge, P. J. van de Wetering te Wervershoof, P. J. Wortman te Zaamslag, D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse hebben hunne denkbeelden zeer helder weergegeven.

DE REDACTIE.

VRAAG 53. De gemeente X. meent recht te hebben op den eigendom van een weiland, dat door de gemeente Y. ter goeder trouw bezeten wordt. Over beide gemeenten is dezelfde persoon burgemeester. Wat kan gedaan worden om deze zaak in der minne te vereffenen? Wat moet gebeuren, als dit niet gelukt?

Indien zich het geval voordoet, dat de gemeente X. meent eigendomsrecht te bezitten op een perceel weiland, dat door de gemeente Y. ter goeder trouw wordt bezeten, dienen de besturen dier gemeenten te trachten die zaak in der minne te schikken, of anders gezegd, zij trachten te dier zake eene dading te treffen.

Dading is eene overeenkomst, waarbij partijen tegen overgave, belofte of terughouding eener zaak een aanhangig geding ten einde brengen of een te voeren geding voorkomen. Deze overeenkomst is slechts van waarde, wanneer zij schriftelijk is aangegaan, al mocht zij ook eene zaak betreffen, waaromtrent het bewijs door getuigen zoude kunnen worden toegelaten (art. 1888 B. W.)

Het bestuur van de gemeente X. treedt dus in correspondentie met dat van de gemeente Y. en geeft daarbij op de gronden, waarop zijne bewering rust, ten einde te trachten het bestuur der laatstgenoemde gemeente te overtuigen. De besturen kunnen elkander dan voorwaarden stellen, waarop zij meenen aan het geschil tegemoet te kunnen komen. Een ontwerp van de akte, waarbij het geschil uit den weg wordt geruimd (de akte van dading), wordt opgemaakt en aan het oordeel der gemeenteraden onderworpen (art. 137 der gemeentewet). Wordt het ontwerp door de raden aangenomen, dan is nog goedkeuring van Gedeputeerde Staten noodig (art. 194 lett. *g* der Gem.wet).

Deze dading moet, om voor goedkeuring door Gedep. Staten vatbaar te zijn, zoo duidelijk mogelijk uitdrukken hetgeen van weerszijden is bedongen en ondubbelzinnig een einde aan het proces maken: iedere quaestie te dier zake moet er door uit den weg geruimd worden.

Voor het treffen van zoodanige dading behoeft geen rechtskundig advies te worden ingewonnen.

Wordt de dading door Gedep. Staten goedgekeurd, dan wordt daarvan eene akte, in dubbel, opgemaakt op zegel van 50 cts. in hoofdsom, en geregistreerd tegen een recht van *f* 1,20, indien ten minste de akte geene geldelijke bepalingen bevat.

Weigeren Gedep. Staten hunne goedkeuring, dan kan binnen 30 dagen na hunne beslissing in beroep worden gekomen bij de Koningin.

Dat over beide gemeenten dezelfde persoon burgemeester is, doet er m. i. niets toe. Integendeel, ik vind het zelfs nuttig, dat om eene zaak in der minne te schikken, in beide raden door denzelfden persoon de zaak verdedigd wordt: op deze manier zal men eerder tot eene schikking kunnen geraken, dan in het tegenovergestelde geval.

Bestaat er tusschen de besturen der beide gemeenten geenerlei eenstemmigheid, zoodat van eene dading geen sprake kan zijn, dan zal de gemeente X. langs rechterlijken weg moeten trachten het weiland in bezit te krijgen.

Burg. en Weth. der gemeenten dienen in het oog te houden, dat zij blijkens art. 179 lett. *r* Gem.wet bevoegd zijn, tot het nemen van alle conservatoire maatregelen zoo in als buiten rechten, en het doen wat noodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht of bezit.

Het Dag. bestuur der gemeente X. stelt den Raad dan voor te besluiten tot het voeren van een rechtsgeding. Dit besluit is aan de goedkeuring van Gedep. Staten onderworpen; bij de inzending van dat besluit moet tevens het rechtskundig advies, over de zaak in te winnen, worden overgelegd. De commissie, wier advies zal worden gevraagd, kan door den Raad worden aangewezen; doet hij dit niet dan is het natuurlijk de taak van het Dag. bestuur. Het kan worden ingewonnen zoowel voor als nadat het besluit om te procedeeren genomen is. In die commissie kunnen ook raadsleden zitting hebben.

Volgens het *Weekbl. v. h. R.* no. 2350 behoort het advies te worden gegeven door anderen dan de rechtsgeleerden, welke later met de behandeling van de zaak worden belast. Hoewel dit in de wet niet is bepaald, vind ik het toch wel wenschelijk, indien nl. de rechtsgeleerde, die met de zaak belast zal worden, alsdan reeds bekend is.

Ged. Staten zullen m. i., alvorens machtiging tot procedeeren te verleenen, overeenkomstig art. 147 Prov.wet eerst trachten de zaak in der minne af te doen.

Wordt de machtiging tot procedeeren verleend, dan zal ook de Gemeenteraad van IJ. moeten besluiten om òf zich te verweren, òf in de tegen de gemeente ingestelde rechtsvordering te berusten, òf geene verdediging te doen.

Zoowel voor het verweren als voor het berusten is goedkeuring noodig, en moet een rechtsgeleerd advies worden ingewonnen. Berusten heeft alleen dan plaats, wanneer men uitdrukkelijk toestemt, niet wanneer men procureur stelt en zich aan de beslissing der rechtbank refereert; in dat geval wordt een rechtsgeding gevoerd.

Heeft de Raad besloten geene verdediging te doen en dus

verstek te laten gaan, dan is geene goedkeuring van Ged. Staten vereischt. Met berusten, d. i. uitdrukkelijk toestemmen in den gedanen eisch, is dit anders, daarop is — gelijk zooeven gezegd — goedkeuring noodig.

Ook voor het voeren van een rechtsgeding in hooger beroep of cassatie, voor het berusten in een tegen de gemeente gewezen vonnis, waartegen het middel van hooger beroep of cassatie nog openstaat, is eveneens goedkeuring van Ged. Staten noodig. Echter is voor iedere instantie geen herhaald rechtskundig advies noodig.

Bij cassatie is het genoeg indien de goedkeuring is aangevraagd, al wordt zij eerst verkregen nadat de termijn van cassatie verstreken is, omdat in het tegenovergesteld geval de tijd voor het in beroep komen zou kunnen verstreken zijn.

De burgemeester moet als hij de gemeente in rechten zal vertegenwoordigen een gezegeld raadsbesluit overleggen, waarbij hij hiertoe is gemachtigd; zij kan voor alle instantiën eener procedure tegelijk worden verleend.

In het rechtsgeding treedt de burgemeester als eischer of verweerder op, en worden de vonnissen voor of tegen hem uitgesproken en ten uitvoer gelegd. In het geval echter hierboven gesteld, treedt in eene der gemeenten de oudste wethouder als zoodanig op. (art. 71 Gem.wet).

Verder doet het er m. i. niets toe of dezelfde persoon over beide gemeenten burgemeester is; voor zoover mij bekend, bestaan hieromtrent geene nadere bepalingen dan evengenoemd art. der Gemeentewet. Noodzakelijkheid hiervoor kan ik ook niet inzien.

WESTKAPELLE. P. DE VOS.

Mede uitmuntend beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum; G. A. Kesteloo te Domburg; A. J. Van Luijk te St-Annaland; C. A. W. Nairac te Lochem; T. Nauta te Ezinge en D. Wijnne te Elburg. DE REDACTIE.

VRAAG 54. Wat bepaalt het B. W. omtrent de erkenning van natuurlijke kinderen?

Dit onderwerp wordt behandeld in de artikelen 335—344 van het B. W.

Art. 335 zegt: Door het erkennen van een natuurlijk kind worden burgerlijke betrekkingen geboren tusschen dat kind en zijnen vader of zijne moeder. Met andere woorden zegt dus dit artikel, dat men door het afleggen eener authentieke verklaring, dat men vader of moeder van een kind is, daarover naar de wet ook rechten verkrijgt als bijv. het recht om de vaderlijke macht uit te oefenen (art. 361 B. W.), om toestemming te geven tot het aangaan van een huwelijk, evenals dit bij echte kinderen het geval is (artt. 97, 104) enz. Deze burgerlijke betrekkingen houden evenwel op bij vader of moeder; een dusdanig erkend kind heeft niets te maken met ouders of bloedverwanten van dezen.

Art. 336. Het erkennen van een natuurlijk kind kan door alle authentieke akten geschieden, wanneer zulks niet reeds bij de akte van geboorte, of bij gelegenheid van het aangaan des huwelijks, gedaan is.

Zoodanige erkenning kan ook plaats hebben door eene akte, bij den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand opgemaakt, en in de registers ingeschreven, op de wijze als bij art. 38 is bepaald.

Volgens dit artikel 38 worden dergelijke akten ingeschreven door den A. v. d. B. S. in het geboortenregister en daarvan melding gemaakt op den kant der geboorte-akte, wanneer die aanwezig is; en zoo niet, dan geeft de A. v. d. B. S. kennis aan dien der plaats, waar de geboorte-akte is ingeschreven, opdat die dan op den kant der akte daarvan melding make.

Volgens art. 327 heeft eene erkenning, plaats grijpende bij het aangaan van het huwelijk, de wettiging van dat kind tengevolge.

Art. 337. De erkenning van een natuurlijk kind, door een minderjarige gedaan, zal niet van waarde zijn, tenzij de minderjarige den vollen ouderdom van negentien jaren hebbe bereikt, en de erkenning niet het gevolg zij van dwang, dwaling, bedrog of verleiding.

Eene minderjarige dochter nogthans zal die erkenning kunnen doen, voordat zij den ouderdom van negentien jaren vervuld heeft.

De ouderdom van 19 jaar wordt hier aangenomen, omdat vóór dien leeftijd er veel meer aanleiding zal zijn tot bedrog of verleiding, die de wet juist wil voorkomen.

Immers voor dien tijd zal een minderjarige allicht gehoor geven aan de inblazingen van anderen, die in dergelijke dingen soms voordeel zouden kunnen zien.

Evenwel verzuimt de wet niet het beletten van het erkennen van een kind, dat reeds eenige jaren oud is, zoodat op die manier het verbod vrij wel opgeheven wordt.

Art. 338. Kinderen in overspel of in bloedschande geteeld kunnen niet worden erkend, behoudens ten opzichte van laatstgemelde de bepaling van art. 328.

Hieruit volgt dus: 1o. dat in overspel geteelde kinderen nooit erkend kunnen worden, tenzij door overlijden van de echtgenoot van een der beide partijen en daarop gevolgd huwelijk van den overblijvende, met de aan het overspel medeplichtige, wanneer geene veroordeeling van beide partijen wegens overspel heeft plaats gehad;

2o. dat (volgens art. 328) in bloedschande geteelde kinderen gewettigd kunnen worden door opvolgend huwelijk van hunne ouders, na bekomen Koninklijke dispensatie. Er zijn evenwel natuurlijk gevallen, waarin die dispensatie nimmer verleend kan worden. (art. 87.)

Art. 339. Geene erkenning van een natuurlijk kind zal, gedurende het leven van de moeder, worden aangenomen wanneer zij niet in die erkenning heeft toegestemd.

Wanneer zoodanig kind, na het overlijden der moeder erkend is, heeft de erkenning geen ander gevolg, dan alleen met opzicht tot den vader.

Door dit artikel wordt voorkomen, dat individuën met slechte bedoelingen zich op die wijze zouden dringen in familiën, om, of hun stilzwijgen te laten afkoopen voor eene belangrijke som gelds, of, wanneer na het levend ter wereld komen van dit kind, na zijn overlijden hunne rechten als erfgenaam van dit kind te laten gelden.

Art. 340. De erkenning, staande huwelijk, door een der echtgenooten gedaan, ten voordeele van een natuurlijk kind, hetwelk hij, voor zijn huwelijk, bij een andere persoon dan zijne echtgenoot verwekt heeft, kan noch aan dien echtgenoot, noch ook aan de kinderen uit dat huwelijk geboren, schade toebrengen.

Niettemin zal die erkenning hare gevolgen hebben, na de ontbinding des huwelijks, wanneer daaruit geene afkomelingen overblijven.

Dat deze verwekking per sé bij een andere persoon moet plaats gehad hebben, spreekt van zelf, want was dit bij dezelfde geschiedt, dan heeft de erkenning natuurlijk het gewone gevolg.

Art. 341. Alle erkenning door den vader of de moeder gedaan, gelijk mede alle inroeping van staat van de zijde van het kind, kan betwist worden, door al degenen die daarbij belang hebben.

Deze hierbij belanghebbenden kunnen bijv. de naaste bloedverwanten van den eenigen overgebleven echtgenoot zijn, wanneer het in het vorige artikel, laatste lid bedoelde geval zich voordoet.

Art. 342. Het onderzoek naar het vaderschap is verboden. In geval echter van verkrachting of schaking, wanneer het tijdstip, waarop het misdrijf begaan is, met dat der zwangerschap overeenstemt, kan de schuldige, op de daartoe gedane vordering der belanghebbende partijen, verklaard worden vader van het kind te zijn.

Een werkelijk vaderschap toch is nimmer te ontdekken, maar in het aangehaalde geval is er toch een zeer gewettigd vermoeden aanwezig. Door deze bij rechterlijk vonnis gedane erkenning wordt het kind erkend.

Art. 343. Het onderzoek, wie moeder van het kind is, word toegelaten.

In zoodanig geval is het kind verplicht te bewijzen, dat het is hetzelfde kind van hetwelk de moeder is bevallen.

Tot geen bewijs door getuigen wordt het kind toegelaten, ten ware reeds een begin van bewijs bij geschrifte mocht bestaan.

Dit is iets anders dan bij het vorig artikel. Geneeskundig toch kan bewezen worden, dat eene vrouw bevallen is en daaruit blijkt dus het moederschap.

Dit bedoelde begin van bewijs zal wel zijn een geboorte-akte, waarin de naam der moeder vermeld is.

Art. 344. Geen kind zal worden toegelaten om te onderzoeken wie zijn vader of zijne moeder is, in de gevallen in welke, volgens art. 338, eene erkenning niet kan plaatshebben.

Een dergelijk onderzoek zou te onvoegzaam zijn en daarom laat de wetgever dit niet toe.

MIDDELBURG. J. M. SLEGT.

Van het stellen dezer vraag hebben wij veel genoegen. Het heeft ons in kennis gebracht met verscheidene beoefenaren van ons recht, en de kennis making is van dien aard, dat wij haar gaarne willen voortzetten. Zij, wier antwoord ditmaal niet geplaatst wordt, moeten daarom niet denken, dat dit niet voldeed aan de eischen; maar . . . wij konden slechts éen stuk plaatsen. De anderen blijven echter bewaard en uit deze doen wij later wellicht nog eene keuze voor eene plaats. Reeds nu kunnen wij berichten dat de studievrucht van den heer S. Luiking te Kollum in de eerste aflevering van 1892 zal worden opgenomen. Overigens vermelden wij met lof de opstellen van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, M. Ferwerda te Dockum, A. A. Geldof te Veere, P. Van der Grijp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. J. Van Luijk te St. Annaland, H. C. Van Mansvelt te Utrecht, C. A. W. Nairac te Lochem, T. Nauta te Ezinge, J. H. H. Piccardt te Adorp, Y. Van der Plaats te Witmarsum, J. F. Rijpma te Yerseke, P. J. van de Wetering te Wervershoof (wien wij beleefd herinneren, dat het papier slechts aan eene zijde beschreven moet worden), D. Wijnne te Elburg en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

Vraag 55. Mag een Burgemeester een certificaat van onvermogen weigeren?

Het antwoord op deze vraag is gegeven bij missive van den Min. van Binnenl. Zaken van den 19 November 1844.

In die missive wordt er op gewezen dat steeds als beginsel is aangenomen dat de Burgemeester eigenlijk de persoon is, die het onvermogen constateert, hoezeer ook bij art. 858 van het Wetb. van Burg. Rechtsv. het getuigenis van wijkmeesters of van twee ter goeder naam en faam bekend staande ingezetenen gevorderd wordt. De destijds fungeerende Min. van Just. was echter dat gevoelen niet toegedaan. Deze was van gevoelen, dat de Burgemeester onbevoegd was een certificaat van onvermogen te weigeren, daar anders de gelegenheid bestond, dat een ingezetene van de mogelijkheid zou worden beroofd om b. v. een rechtsvordering in te stellen of zich daartegen te verdedigen. Het eenige dus, waarop de Burgemeester zou hebben te letten is de aannemelijke bekendheid met de omstandigheden en moraliteit der personen, wiens getuigenis wordt aangeboden en dat, indien hij twijfelt aan de geloofwaardigheid dier getuigen, hij nog bevoegd zou zijn het getuigenis van meer dan 2 personen te vorderen.

Met dit laatste gevoelen kan ik mij volkomen vereenigen. Waartoe zou toch anders het gevoelen van twee of meer personen moeten dienen? De Burgemeester constateert niet het onvermogen van den persoon die het certificaat behoeft, maar hij constateert dat de verklaring der getuigen aannemelijk is.

Ik beantwoord dan ook de vraag ontkennend.

Lisse. J. C. ZANEVELD.

Ook zeer goed beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, E. Van Douwen te Weidum, P. Van der Grijp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerck te Ridderkerk, A. J. Van Luijk te Sint-Annaland, C. A. W. Nairac te Lochem, T. Nauta te Ezinge, J. H. H. Piccardt te Adorp, J. M. Slegt te Middelburg, P. J. van de Wetering te Wervershoof, P. J. Wortman te Zaamslag en D. Wijnne te Elburg. De Redactie.

Waaggelden.

Terwijl het in 't algemeen moeielijk is begripsbepalingen te geven, waardoor de zaak op eene heldere, scherp afgebakende wijze wordt voorgesteld, moet dit zeker in het bijzonder van belastingen gelden. Intusschen komt het mij niet gewaagd voor, mij in deze te gedragen overeenkomstig de zienswijze van professor De Bosch Kemper, die in zijn bekende *Handleiding* (pag. 510) de twee volgende vereischten tot het begrip van belasting te zamen brengt:

„1o. Het geld moet geheven worden tot stijving van de schatkist, tot voorziening in algemeene behoeften en niet tot bijzonder doel.

„2o. De betaler der belasting mag immediaat niets voor de belasting ontvangen."

Hij voegt er bij, dat eene betaling voor een genoten dienst, voor een ontvangen voorwerp, geene belasting is.

Dat waagrechten niet vallen onder deze kenmerken van belasting, doch moeten worden beschouwd als een vergoeding voor diensten, van gemeentewege bewezen, is niet twijfelachtig. Dit blijkt ook uit den aanhef van art. 238 der Gemeentewet, waarin van de onderwerpelijke rechten sprake is, en volgens welke deze voor plaatselijke balasting worden gehouden of daarmede, wat de toepassing van art. 232—237 betreft, gelijkgesteld. Deze rechten liggen dus, ook geheel overeenkomstig het stelsel der wet, buiten het eigenlijk begrip van belasting. De wetgever achtte hunne gelijkstelling daarmede alleen noodzakelijk om te voorkomen, dat een druk op de ingezetenen werd gelegd, die anders niet zou kunnen worden voorkomen.

WESTKAPELLE. P. DE VOS.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 DEC. 1891.

---

1. Welk onderwijzend personeel moet op 1 Jan. 1892 behooren tot eene openbare lagere school met 500 leerlingen?

   Op verzoek aangegeven.

2. Geef een overzicht (liefst geschiedkundig en beschrijvend) van de boterwet.

   Als boven.

3. Hoe wordt het recht van gratie uitgeoefend?

4. Mag de burgemeester bij onderhandsche acte den eigendom verkrijgen van een stuk gemeentegrond?

5. Welke werkzaamheden zijn met betrekking tot den Burgerlijken Stand in Januari door de gemeentebesturen te verrichten?

Onderhoud van wegen.

Het onderhoud van de „aan de gemeente behoorende" wegen is een gemeentelast. Veel verschil van gevoelen bestaat omtrent de artt. 230 en 231 der Gemeentewet, die dit onderwerp regelen. In dit Tijdschrift (V, blz. 332 en volg.) wordt geantwoord op de vraag: welke beteekenis de aangehaalde woorden hebben, en de meening verdedigd dat de woorden niet beteekenen „de tot de gemeente behoorende en onder de administratie van het gemeentebestuur staande," maar dat de bepaling alleen doelt op openbare wegen enz., waarvan de gemeente eigenares is. De meer beperkte beteekenis werd daaraan gehecht door den Hoogen Raad bij arresten o. a. van 26 Juni 1867, 3 Mei 1875 (*De Gem.-Stem* nos. 849 en 1245), alsmede bij Kon. Besluiten van 1 Aug. 1867, 12 Dec. 1867, 14 Juni 1870 (*De Gem.-Stem* nos. 840 en 868) en andere Kon. Besluiten en Ministeriëele beslissingen. De uitgestrektere beteekenis werd gedeeld door Min. Thorbecke (beschikking van 14 Febr. 1862) en Min. Tak van Poortvliet (K. B. 12 Febr. 1879, St.bl. no. 32), mr. v. Oosterwijk p. 733 e. v., mr. A. R. Arntzenius in Bijdr. XX p. 212, mr. Yssel de Schepper in Bijdr. IV p. 148, *W. B. A.* nos. 972, 1274 en 1275. (*De Gem.-Stem* nos. 954, 977, 983, 1023, 1150—1153, 1197, 1202, 1242 en 1244.) Het regl. voor het toezicht op de wegen in de prov. Groningen houdt eene bepaling in, die mede dezen geest verraadt. Bij art. 9, 2e lid wordt het onderhoud van alle wegen, waarop het reglement van toepassing is, dat niet op anderen rust, ten laste der gemeente gebracht.

Burg. en Weth. zijn belast met de zorg, voor zoover van hen afhangt, voor de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid der publieke wegen. De woorden „voor zoover van hen afhangt" zijn opgenomen, omdat de onderhoudsplicht ook op het rijk, de provincie of het waterschap, een der drie andere staats-

machten, kon rusten. Hun is de zorg voor de bruikbaarheid opgedragen en deze verplichting brengt mede dat dit college, behoudens later verhaal der kosten op den nalatige, bevoegd is het gebrekkige te herstellen. K. B. 7 Nov. 1869, 20 April 1875, 24 Juli 1875 enz. (*De Gem.-Stem* nos. 972, 1249, 1263).

Op den regel, dat het onderhoud der bovenbedoelde wegen een gemeentelast is, is eene uitzondering. Het onderhoud kan wegens wettige verplichtingen aan anderen opgedragen zijn. Volgens de M. v. T. wordt hiermede bedoeld „krachtens vroegere overeenkomst of op eenigen anderen rechtsgrond." Deze verplichtingen werden door de Gemeentewet bestendigd. Zoo is het onderhoud van de klei- en zandwegen bijna steeds ten laste van de aangrenzende landbezitters. Maar waarop grondt zich dit? In vele gevallen alleen op de vroegere verplichting krachtens bestaande besluiten, maar niet op eenige overeenkomst of anderen rechtsgrond. In zijn academisch proefschrift verdedigt mr. W. C. Lohman (1886) de stelling dat het onderhoud moet voortvloeien uit een contract of bijzonderen rechtstitel en niet uit verordeningen zooals die vroeger bestonden (z. o. m. Keiz. instructie of ordonnantie op het onderhoud der heerbanen enz. van 24 April 1810). Het onderhoud was geregeld door het vroeger bestaan hebbend souverein gezag en door strafbedreiging verzekerd. Met een beroep op de M. v. T. verklaart genoemde schrijver, dat de Gemeentewet dergelijken last niet wilde bestendigen, niet alleen op de na de invoering aan te leggen wegen, maar ook op de voor dien tijd bestaande. De Min. Thorbecke (miss. 3 Nov. 1871) was echter van eene andere meening, waar hij schrijft: „onderhoudsplicht, hier (art. 231) bedoeld, is geen privaatrechtelijke, maar een publieke last, niet naar de regelen van het burgerlijk recht te beoordeelen. Daarom verwijst het B. W. in art. 720 naar bijzondere wetten en verordeningen."

De reglementen voor het toezicht op de wegen dragen de schouw, mede in verband met art. 179*h*, op aan B. en W. Om deze schouw naar behooren te kunnen uitoefenen is noodig, dat registers worden aangehouden, waaruit blijkt, wie onderhoudsplichtig is en

van welk deel. Deze registers, liggers of kohieren, worden opgemaakt en vastgesteld door de administratieve macht, na verloop van de termijnen voor reclame en met inachtneming der vormen bij het reglement voorgeschreven. Wie zich bezwaard acht met de aanduiding van onderhoudsplichtigheid, kan de. zaak in den regel eerst aan het oordeel van den Raad en in hooger beroep aan Ged. Staten en later aan de Koningin onderwerpen, en zóó, langs administratiefrechtelijken weg, de zaak doen beslissen. Deze handelwijze is geheel in overeenstemming met de miss. van Min. Thorbecke van 3 Nov. 1871 voornoemd. De reglementen bepalen dan ook, dat de goedgekeurde ligger den grondslag van ieders verplichtingen uitmaakt.

Bij de schouw het een of ander in onvoldoenden toestand bevonden wordende, wordt de nalatige gewaarschuwd om alsnog binnen een te stellen termijn aan de verplichtingen te voldoen. Wordt hieraan niet voldaan, dan wordt proces-verbaal van bekeuring opgemaakt en aan den Ambt. v. h. O. M. bij het kantongerecht ter vervolging gezonden. Alsdan wordt de strafrechter geroepen den overtreder van de bepalingen van het reglement straf op te leggen.

Mag nu de rechter treden in een onderzoek of de aanwijzing terecht is geschied, of moet hij den ligger, ingevolge de bepalingen van het reglement, als den grondslag van ieders verplichtingen aannemen? De strafrechter mag niet in dit onderzoek treden, maar wel de burgerlijke rechter. De beklaagde moet, ingevolge art. 6 W. v. Str., schorsing van de vervolging eischen en inmiddels de zaak aan het oordeel van den burgerlijken rechter onderwerpen. „De strafrechter mag over dit geschilpunt van burgerlijk recht m. i. niet oordeelen." Lohman p. 91. Maar naar evengemelde interpretatie van den Min. Thorbecke is het geen geschilpunt van burgerlijk recht. De rechterlijke macht heeft evenwel meer dan eens uitspraak gedaan omtrent de juiste aanwijzing. Zoo werd bij arrest van den Hoogen Raad van 5 Dec. 1884 uitgemaakt, dat de rechterlijke macht, krachtens art. 148 (153) der grondwet en art. 6 R. O., oordeelt over de open-

baarheid van een weg op privaat terrein, maar niet of de onderhoudsplicht terecht is aangeduid. Maar later is de rechterlijke macht verder gegaan en heeft zich ook de beslissing aangematigd omtrent de aanwijzing van onderhoudsplichtigheid. Zie o. a. Arrest H. R. 19 Mei 1891. (*De Gem.-Stem* nos. 2077, 2085, 2086, 2089).

De onderhoudsplicht is niet personeel, maar berust op den eigendom van het perceel en is daarom een zaak van burgerlijk recht.

Het Kon. Besl. van 28 Maart 1876 (St.bl. no. 55), houdende voorschriften omtrent het opmaken en bijhouden van liggers der toegangswegen tot de stations, houdt in overeenstemming daarmede de bepaling in (art. 12): „de vaststelling van den ligger doet niet te kort aan aanspraken wegens eigendom en andere burgerlijke rechten.”

Bij de wet zal, volgens het grondwettelijk voorschrift, de wijze worden geregeld, waarop de geschillen over bevoegdheid tusschen de administratieve en de rechterlijke macht ontstaan, worden beslist, en voor en aleer de liggers der wegen niet bij de wet zijn geregeld zal in den stand van zaken geene verbetering komen. Is eenmaal de onderhoudsplicht op den ligger bekend dan dient ook deze te worden gehandhaafd.

Wenschelijk mag het echter genoemd worden, dat het onderhoud van alles, wat ten dienste van het algemeen bestaat, op gemeene kosten worde onderhouden. Zoo dienden alle publieke wegen uit de staats-, provinciale-, gemeente- of waterschapskas onderhouden te worden. De meerdere kosten, hierdoor veroorzaakt, moeten worden omgeslagen en bij wijze van belasting van de ingezetenen gevraagd, ingericht naar eene progressieve inkomstenbelasting. In gemeenten, waar eene verhooging van belasting, wegens de ongunstige finantiëele positie der ingezetenen, niet kon worden ingevoerd, diende eene verordening van den Raad de verplichting op te leggen tot het verrichten der werkzaamheden. Bij arrest van den Hoogen Raad van 4 April 1881 (*De Gem.-Stem* no. 1552) is beslist, dat deze verplichting niet kan worden opgelegd bij verordening op het onderhouden van openbare wegen.

Art. 192 der Gemeentewet bepaalt, dat persoonlijke diensten van de ingezetenen kunnen worden gevorderd, wanneer de bijstand der plaatselijke beambten of vrijwillige hulp ongenoegzaam is en de plaatselijke middelen het betalen van hulp niet gedoogen. Zij kunnen alleen worden gevorderd ter handhaving der openbare orde of in het algemeen belang. De verplichting tot onderhoud van wegen moet worden opgelegd bij verordening tot heffing eener belasting in natura of verplichting tot arbeid of levering ten behoeve der gemeentewerken.

Hieromtrent vindt men bij Hartman, *Best. en Adm.*, blz. 227, een uittreksel uit het prov. verslag van Zeeland over 1854. De ingezetenen van zekeren leeftijd werden bij eene verordening op de persoonlijke diensten verplicht tot het effenen en tonronden der wegen en het uitwieden der straten, op door B. en W. te bepalen tijdstippen. Ged. Staten waren echter van meening, dat het nimmer de bedoeling van art. 192 der Gem.wet kan geweest zijn, om eene dergelijke bevoegdheid aan de gemeentebesturen te geven, „dewijl, als die hier opging, er schier geen geval zou denkbaar zijn, waarin niet de ingezetenen, in het belang van de huishouding der gemeente, tot het verrichten van persoonlijke diensten zouden kunnen verplicht worden.” In overeenstemming met het gevoelen van Ged. Staten kwam het den Min. v. B. Z. voor, dat genoemde verrichtingen veeleer behoorden te worden gerangschikt onder de belastingen in natura of verplichting tot arbeid, waarvan in art. 239 der Gem.wet de rede is, en waarop de artt. 232—237, voor zooveel de aard der zaak het toelaat, van toepassing zijn.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

De benoeming van een minderjarige tot Secretaris.

Dezer dagen deed in de nieuwsbladen de ronde het bericht van de benoeming van een minderjarige tot secretaris der gemeente Hoek (Zeeland) met bepaling, dat hij de betrekking met de meerderjarigheid zal aanvaarden.

Eene dergelijke benoeming van den minderjarigen C. Bosman tot secretaris van Voorschoten, heeft in 1887 eenige artikelen in administratieve en andere bladen uitgelokt en ofschoon daardoor het onderwerp bijna als afgezaagd mag worden beschouwd, zal het zeker velen genoegen doen dat de redactie zijne lezers in de gelegenheid stelt, haar gevoelen over deze zaak te leeren kennen, te meer, daar het eene quaestie geldt, die niet van belang ontbloot is, en ten volle onze aandacht verdient.

De redactie van de *N. R. Ct.* achtte in 1887 de benoeming van een minderjarige tot secretaris in strijd met de wet. „Volkomen correct" verklaarde de redactie van *De Gem.-Stem* (zie no. 1847), doch dan toch enkel met de letter der wet en geenszins met de bedoeling van den wetgever.

De redactie van het *Tijdschrift ter beoefening van het Adm. Recht* ontving toen een opstel, waarmede zij volkomen instemt, en dat zij, nu het geval zich in de gemeente Hoek voordoet, onder de oogen harer lezers brengt. Het luidt:

De motieven, over en weer door beide bladen aangevoerd, wil ik liever zooveel mogelijk ter zijde stellen, om daardoor een meer geregelden loop aan mijn eigen gedachtengang te kunnen geven.

„Niemand is tot secretaris benoembaar, dan die Nederlander, meerderjarig, en in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsrechten is". Dit is de inhoud van het artikel, hetwelk in dezen strijd den doorslag moet geven. Op den voorgrond zij geplaatst, dat onder meerderjarigheid moet verstaan worden den leeftijd van 23 jaren.

De benoeming van den heer B. tot secretaris van Voorschoten is alzoo — en hierin zijn beide bladen het eens — in strijd met de duidelijke letter van art. 96 der gemeentewet, daar de meerderjarigheid niet afhankelijk is van het tijdstip, waarop de betrekking zal worden aanvaard, doch wel van het oogenblik, waarop de benoeming geschiedt — bijgevolg, is de sollicitant op den dag der benoeming nog geen 23 jaren, dan mag hij absoluut niet in aanmerking komen.

Met deze zienswijze kan ik mij volkomen vereenigen.

Tot zoover de letter der wet.

Thans nog een enkel woord aangaande de bedoeling van den wetgever.

Ik voor mij geloof, dat die vrij wel in overeenstemming is met de letter der wet.

Duidelijk en helder geeft het art. te lezen, wat de wetgever in dezen heeft gewild, nl. dat de secretaris minstens 23 jaren oud zou zijn op den dag zijner benoeming.

Geeft men eene andere uitlegging aan de woorden, dan leest men iets, wat er niet in het art. staat. Daarom ook acht ik het hoogst gevaarlijk, den zin van art. 96 bij analogie uit te strekken tot art. 19 der Gemeentewet, waar de vereischten worden opgenoemd, die men moet bezitten, om lid van den Raad te kunnen zijn en niet om tot die betrekking benoemd te kunnen worden.

M. i. bestaat tusschen artt. 19 en 96 een principieel verschil, dat niet voor oplossing vatbaar is.

Had de wetgever bij art. 96 de vereischten afhankelijk willen stellen van het aanvaarden der betrekking, en niet van de benoeming, waarom dan ook hier niet de redactie van art. 19 gevolgd?

Niets toch ware eenvoudiger geweest dan dit.

Doch neen! de wetgever heeft voor art. 96 met opzet, en zeer terecht, eene andere redactie gekozen dan bij art. 19 der Gemeentewet.

Juist door het gebiedend voorschrift, dat de secretaris 23 jaren oud moet zijn op het tijdstip zijner benoeming heeft hij een waarborg willen stellen, dat er geen langdurige vacatures zullen ontstaan, wat maar al te dikwijls voor de gemeentebesturen van zoo groot belang is.

Dit belang heeft de wetgever ingezien, en met veel zorg is door hem gewaakt, dat de leeftijd van den benoemde nimmer eene spoedige vervulling der betrekking in den weg zou behoeven te staan.

Ik zal de laatste zijn, die ontkennen wil, dat in dit speciale geval de benoeming van den heer Bosman tot secretaris van Voorschoten niet zeer is in het belang dier gemeente, doch dit mag nimmer eene reden zijn tot wetsontduiking.

Een voorbeeld, als door de *N. R. Ct.* gegeven, dat men, op deze wijze, een zuigeling zou kunnen benoemen tot secretaris, met de bepaling, dat hij die betrekking eerst op zijn 23sten jaar zal aanvaarden, is, ik stem het gaarne toe, moeielijk denkbaar. Doch de veronderstelling, die *De Gem.-Stem* daar tegenover plaatst, nl. dat men van een gemeenteraad mag verwachten, dat hij alleen dan een minderjarige zal benoemen, wanneer deze zijne meerderjarigheid nabij is, komt mij evenzeer uiterst gewaagd voor.

Het begrip „nabij" toch is zoo relatief mogelijk.

Vier maanden bijv., gelijk in V. het geval is, goed! doch waarom dan geen 2 maanden, waarom geen 4½, 5, 5½, 5¾ maand, of wel een tijdsverloop van 1 jaar.

Neen! hier dient geen stroobreed van het duidelijke voorschrift van art. 96 der Gem.wet te worden afgeweken, wil men de deur niet wijd openzetten voor wetsovertredingen, waaruit de grootste moeielijkheden, en de meest mogelijke willekeur *kunnen* voortvloeien.

Men bedenke toch wel, dat het hier een beginsel geldt, dat mede is gehuldigd ten opzichte van benoeming tot andere openbare betrekkingen, als: burgemeester, ontvanger, notaris enz. En om nu dit algemeen beginsel op te offeren ter wille van een

bijzonder geval als te V. zich voordoet, zal toch wel uit geen enkel oogpunt te verdedigen zijn.

Volgens mijne meening mag dan eerst rekenschap gehouden worden met de bedoeling van den wetgever, wanneer de woorden der wet voor verschillende uitleggingen vatbaar zijn of wel wanneer er in de wet zelve tegenstrijdigheden voorkomen, m. a. w.: is de wet voor het gezond verstand goed begrijpelijk, dan ook mag men aannemen, dat de wetgever in duidelijken vorm heeft weergegeven, wat zijne bedoeling is geweest En dit laatste aan 't adres van art. 96 der Gem.wet, dat, van welke zijde men het ook beschouwe, slechts voor ééne uitlegging vatbaar is.

Mocht men mij soms willen tegenwerpen, dat mijn argument geen stand houdt, omdat een onwillige gemeenteraad ook om andere redenen dan minderjarigheid, eene vacature zou kunnen bestendigen, dan ben ik zoo vrij een beroep te doen op de artt. 126 en 127 Gem.wet, die ongetwijfeld in dusdanige gevallen met goed succes zouden worden toegepast.

Op grond van 't bovenstaande antwoord ik op de vraag of de benoeming wettig is, positief ontkennend.

CAPELLE. H. A. AALFS.

Brandmeester — Lid van den Raad.

Onlangs werd te Goes een brandmeester gekozen tot lid van den Raad. Hij verzocht ontslag uit zijne betrekking bij de brandweer en nam daarna de benoeming tot lid van den Raad aan. Men vraagt ons of dit wel noodig was?

Wij antwoorden in toestemmenden zin. De brandmeester is een ambtenaar, vanwege het gemeentebestuur aangesteld. Nu zou omgekeerd een lid van den Raad wel tot brandmeester benoemd kunnen worden, doch zoo die benoeming werd aangenomen, mag de benoemde niet langer zitting hebben als lid van den Raad.

Artikel 179 Gem.wet *o*. toch verklaart, dat aan Burg. en Weth. opgedragen is het benoemen en ontslaan der wijk- en brandmeesters.

Ook is een brandmeester ondergeschikt aan het gemeentebestuur, daar toch den burgemeester (het hoofd van dat bestuur) volgens art. 189 derzelfde wet, bij brand het opperbevel opgedragen is, en hij alzoo onmiddellijk het bevel voert over de brandmeesters, behoudens de gewone dienstregeling.

In hoeverre nu brandmeesters ambtenaren kunnen genoemd worden, daartoe verwijzen wij naar eene missive van den M. v. B. Z. dd. 19 Juli 1851, waarin o. a. gezegd wordt:

„Daarentegen zijn de wijkmeesters, de opperbrandmeester en de brandmeesters, mijns inziens, plaatselijke ambtenaren. Niet slechts de aard hunner betrekking, die hen tot waarneming van een deel van den openbaren gemeentedienst roept, ook de Gemeentewet zelve geeft hun, naar ik meen, daar zij hunne benoeming en ontslag in art. 179 *o* aan burgemeesters en wethouders opdraagt, het karakter van ambtenaren. *Het lidmaatschap van den Raad schijnt mij dus met hunne betrekking niet vereenigbaar*. (Wij cursiveeren).

Hoe uiteenloopend echter de opiniën hieromtrent zijn, blijkt uit eene latere missive (31 Dec. 1852) van denzelfden Minister, waarin deze o. m. zegt: „het lidmaatschap van den Raad is vereenigbaar met de onbezoldigde betrekking van brandmeester, en van geëmploieerde bij de brandweer, in geval zoodanige betrekking is opgedragen en wordt uitgeoefend krachtens eene verordening, bedoeld bij art. 193 der Gemeentewet, doch niet wanneer de benoeming van brandmeester of geëmploieerde bij het brandwezen krachtens art. 179 lett. *o* der Gemeentewet is gedaan."

In denzelfden geest spreekt eene missive van den Min. v. B. Z. dd. 31 Dec. 1856 aan Ged. Staten van Overijsel (zie Bijv. St.bl. 1857, no. 10). Hierin vinden wij onder meer:

„Uit art. 179 lett. *o* Gem.-wet (waarbij de benoeming van brandmeesters aan B. en W. wordt opgedragen) kan niet volgen dat de brandmeesters steeds ambtenaren moeten zijn. Immers

waar de geldmiddelen der gemeente het aanstellen van bepaalde brandmeesters niet toelaten, kunnen de gemeentebesturen krachtens art. 192 tot die functiën de ingezetenen oproepen, die daardoor evenmin ambtenaren worden als b.v. de ingezetenen, die met het betrekken der nachtwachten, met de handhaving der openbare orde enz. belast worden. Hierbij valt op te merken dat de Minister in dezelfde missive er op wees dat de dienst slechts t ij d e l ij k was.

De regeering kwam echter van deze meening terug en wel in een K. B. van 21 Dec. 1862 no. 2, voorkomende in het Bijv. van het Staatsblad van 1862 no. 409, waarin afwijzend beschikt werd op een request van A., houdende bezwaren tegen een besluit van Ged. Staten, die een raadsbesluit hadden vernietigd, waarin requestrant tot lid van den Raad werd toegelaten.

Hierin vinden wij o. a.:

„Overwegende dat de verzoeker tijdens zijne verkiezing als lid van den Gemeenteraad van C. de betrekking vervulde en sedert is blijven vervullen van brandmeester dier gemeente;

„Overwegende dat volgens art. 179 letter *o* der Gemeentewet, de brandmeesters benoemd worden door Burgemeester en Wethouders, en mitsdien aan het gemeentebestuur zijn ondergeschikt;

„Gelet op art. 23, lett. *f* 35, 36, 37 en 179 lett. *o* der wet van 29 Juni 1851 (St.bl. 85);

Hebben goedgevonden en verstaan het door A. ingestelde beroep voor ongegrond te verklaren en alzoo het ingediende verzoekschrift af te wijzen”.

Deze zienswijze is volgens ons de juiste.

Wat nu het t ij d e l ij k e van hunnen werkkring betreft, hiermede zijn wij het niet eens. De brandmeester toch moet voortdurend in zijne betrekking werkzaam zijn.

Hij is dikwijls belast met het handhaven van de politie-verordeningen ter voorkoming van brandgevaar, en het nagaan en opsporen van overtredingen, die hij dan op zijn ambtseed constateeren kan. Bovendien moet hij vaak vergaderingen bijwonen tot bespreking der belangen van het brandwezen, die dan door den Burgemeester kunnen gepresideerd worden.

Wij zijn alzoo van meening dat een brandmeester *wel degelijk* èn een aangesteld, èn een ondergeschikt ambtenaar is, en dat hij dus *niet* tevens lid van den Raad mag zijn.

LISSE. HENRI A. W. TORCHIANA.

Getuigen, volgens het Burg. Wetboek.

De vereischten van getuigen zijn de volgende:

1o. Zij moeten gekozen zijn door degenen, die belang hebben bij het opmaken eener akte. Dit „kiezen" moet zoo worden opgevat, dat de belanghebbenden hunne getuigen van buiten het huis der gemeente medebrengen. Er zijn, zegt men, gemeenten, waar steeds bij iedere akte, dezelfde personen als getuigen worden ingeschreven, zonder door partijen te zijn opgegeven, maar door den ambtenaar zelf zijn verzocht „even als getuige te willen verschijnen" of, voor het verschijnen, gelijk Van den Helm zegt, „dikwijls een drinkgeld ontvangen." Dit beginsel verdient afkeuring, daar deze personen, bij een eventueel onderzoek naar hetgeen de akte inhield, menigmaal zich niet zullen herinneren wat de comparanten hebben verklaard.

2o. De getuigen moeten meerderjarige manspersonen zijn. Deze bepaling is zoo te verstaan, dat ook gehuwden beneden den leeftijd van 23 jaren en zij, die meerderjarig verklaard zijn, als getuigen mogen fungeeren.

Het is gewenscht, dat, wanneer zoodanige personen getuigen zijn, daarvan in de akte wordt melding gemaakt. Mr. Diephuis en anderen meenen dat zulks moet geschieden.

3o. De getuigen moeten woonplaats hebben in het Koninkrijk. Vreemdelingen mogen alzoo ook als getuigen optreden.

Vele schrijvers zijn van oordeel, dat personen, die bij de akte toestemming moeten geven, niet als getuigen kunnen aangenomen worden.

Het doel van de getuigen is om de waarheid te helpen be-

vestigen van hetgeen door partijen aan den ambtenaar van den Burg. stand wordt verklaard.

Volgens vele wetsartikelen worden bij huwelijksvoltrekking onder partijen slechts de echtgenooten verstaan, maar ook hen wier toestemming tot het aangaan van een huwelijk noodig is zou men daaronder kunnen rekenen.

Van den Helm beschouwt als partijen allen, die iets doen of verrichten, wat door den ambtenaar in zijne akte wordt geconstateerd. Ouders, of grootouders, of voogden, die bij eene akte hunne toestemming geven, zouden dus niet als getuigen mogen gekozen worden, daar dan in zekeren zin geen vier getuigen tegenwoordig zijn.

Dat het echter niet verboden is personen, die bij de akte hunne toestemming moeten geven, ook als getuigen te kiezen, blijkt uit arresten van den Hoogen Raad van 14 Mei 1847 en 11 April 1862, waarbij werd beslist, dat bij huwelijken ouders en grootouders, die toestemming geven, daar zij niet tot de partijen behooren, getuigen kunnen zijn.

Volgens sommigen mogen zij, die eene lijf- of onteerende straf hebben ondergaan, geen getuigen zijn. Meermalen is de rechtsgeldigheid dezer meening betwist. Sommige schrijvers zijn van oordeel, dat zij nog moet gehandhaafd worden, anderen, dat het de belanghebbenden vrij staat voor getuigen te kiezen wie zij goedachten.

Echter bepaalt art. 1950 al. 4 van ons B. W., dat als getuigen k u n n e n worden gewraakt zij, die tot eene lijf- of onteerende straf, of zelfs ter zake van diefstal, oplichting, valschheid of misbruik van vertrouwen tot eene niet onteerende straf zijn veroordeeld. Deze bepaling geeft alzoo, indien zij op den B. S. van toepassing is, den ambtenaar bevoegdheid personen, die tot eene onteerende straf veroordeeld zijn, (de lijfstraffen bestaan hier te lande niet meer) niet als getuigen aantenemen.

Mr. Godefroi is van oordeel, dat de wet aan de belanghebbenden bij hunne keuze heeft vrijgelaten te beoordeelen of deze lieden genoegzame waarborgen opleveren om in de akten van den Burgerlijken Stand als getuigen te dienen.

Vooral uit een oogpunt van vooruitgang en zedelijke beschaving verdient het door genoemden rechtsgeleerde betoogde wel overweging. Men moet in het oog houden, dat een vonnis vooral dient tot verbetering van den moreelen toestand van een misdadiger en deze na zijn volbrachten straftijd, nog eene zeer goede plaats in de maatschappij kan innemen. Waarom dan zoo iemand voor zijn geheel volgend leven uit te sluiten van rechten, welke hij even goed heeft als anderen, en er hem, wegens een over hem uitgesproken vonnis en daarvoor ondergane straf, geen gebruik van te laten maken?

Wel laat de wet toe, dat personen voor zeker tijdperk worden uitgesloten van het genieten der burgerlijke en burgerschapsrechten, maar ook bepaalt de wet de gevallen, waarin dit mag geschieden; zoodat, wanneer de bedoelde stelling toepassing erlangt, afbreuk zou gedaan worden aan de wet en personen in hunne rechten zouden verkort worden.

Art. 18 Burg. Wetb. bepaalt, dat bij de akten van den burgerlijken stand zal worden uitgedrukt het jaar en de dag der inschrijving, de voornamen, namen, de ouderdom, het beroep en de woonplaats der verschijnende partijen alsmede van de getuigen.

De akten behooren achter elkander te worden ingeschreven, zonder dat eenig wit vak tusschen beide zal mogen opengelaten worden.

Buiten hetgeen door partijen overeenkomstig de wet moet verklaard worden, zullen de Ambtenaren in de door hen op te maken akten niets mogen invoegen, hetzij bij aanteekening, of door eenige inlassching. Vandaar, dat art. 21 B. W. bepaalt, dat de akten door den ambtenaar van den Burgerl. Stand aan de partijen en de getuigen zullen worden voorgelezen, waarna de akte door partijen, getuigen en daarna door den Ambtenaar geteekend zal worden.

Wanneer op den kant der akte eenige aanteekening is gedaan of tusschen de akten is doorgehaald zal dit moeten worden geteekend als de akte zelve, ten bewijze van goedkeuring.

Van verkortingen of cijfers mag in de akten van den Burgerlijken Stand geen gebruik worden gemaakt.

Wanneer op den kant van eene reeds ingeschreven akte mel-

ding moet gemaakt worden van eene andere akte betrekkelijk den Burgerlijken Stand (b.v. bij erkenning of wettiging van kinderen, echtscheiding; enz) wordt dit door den Ambtenaar gedaan in de loopende onder hem berustende registers of in die, welke in het archief der gemeente zijn overgebracht.

Van die kantmelding wordt door den Ambtenaar kennis gegeven aan het Openbaar Ministerie, dat belast is met de eenvormige overschrijving, terwijl de Griffier der rechtbank belast is met de inschrijving der kantmelding in de registers, welke ter griffie van de rechtbank berusten.

Voor de eenvormige overschrijving is het dus noodzakelijk, dat de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand woordelijk de in de onder hem berustende registers gedane kantmelding aan het Openbaar Ministerie opgeeft.

Bij de akten van huwelijksvoltrekking moet den graad van bloedverwantschap of aanhuwelijking, welke tusschen de getuigen en de partijen mocht bestaan, vermeld worden, en evenzoo moet in de akte van overlijden opgegeven worden den graad van bloedverwantschap, welke tusschen de getuigen en den overledene bestaan heeft.

Alleen bij de akte van geboorte is de vermelding van verwantschap tusschen partijen en getuigen onnoodig.

GOES. L. F. FAGEL JR.

Reglement van Orde voor den Ministerraad.

Het thans werkend reglement is van 20 Juli 1866 (gewijzigd 26 Maart 1875), en gecontrasigneerd door den Minister Mijer (de reglementen voor den Ministerraad worden bij Kon. Besluit vastgesteld).

Uit het aan de Tweede Kamer overgelegd afschrift blijkt het volgende:

De Raad van Ministers beraadslaagt en beslist in het algemeen over al wat een gemeenschappelijk overleg tusschen hen vordert,

ten einde eenparigheid in de toepassing der regeeringsbeginselen te verzekeren en voorts in het bijzonder:

a. over de ontwerpen van wet, eer deze bij den Raad van State zijn ingediend;

b. over de wetsontwerpen, die bij den Raad van State tot belangrijke bezwaren en aanmerkingen hebben geleid, ten ware de spoed, welken de behandeling mocht vereischen, nadere overweging verbood;

c. over de algemeene reglementen van inwendig bestuur;

d. over de verdragen met buitenlandsche mogendheden en gewichtige aan de gezanten te verstrekken instructiën;

e. over de voordrachten aan den Koning tot benoeming en ontslag van hooge staatsambtenaren en andere met gewichtige betrekkingen bekleede personen, meer bepaald:

de voorzitters van de beide Kamers der Staten-Generaal;

den vice-president en de leden van den Raad van State; den president en de leden van de Algemeene Rekenkamer en den directeur van het Kabinet der Koningin;

de hoofden van buitenlandsche missiën, den rang hebbende van Minister;

den president, den procureur-generaal, de leden en de advocaten-generaal van den Hoogen Raad der Nederlanden;

den president van het hoog militair gerechtshof en den advocaat-fiscaal;

de presidenten en procureurs-generaal der gerechtshoven;

de commissarissen der Koningin in de provinciën;

den bevelhebber van het leger te velde;

de curatoren van 's rijks hoogescholen;

de burgemeesters van de hoofdstad, van de hoofdplaatsen der provinciën en van gemeenten boven de 50,000 zielen;

den president van de Nederlandsche Bank;

den president van de Nederlandsche Handelmaatschappij;

den gouverneur-generaal en den luitenant-gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië;

den vice-president en de leden van den Raad van Indië;

den commandant van het leger en dien van de zeemacht in Nederlandsch-Indië;

den president van het Hooggerechtshof en dien van de Algemeene Rekenkamer van Nederl.-Indië,

de gouverneurs van de overige koloniën.

Omtrent het voorzitterschap is bepaald, dat de leden van den raad elk op hunne beurt naar orde van benoeming het voorzitterschap waarnemen gedurende drie maanden.

Het staat echter aan ieder lid vrij van zijne beurt af te zien; in dat geval kiest de raad een voorzitter uit zijn midden.

Bij afwezigheid van den voorzitter fungeert de oudste in jaren als zoodanig.

De laatst aftredende voorzitter is secretaris; bij ontstentenis of afwezigheid van dezen kiest de Raad een secretaris uit zijn midden. (Dit laatste is bepaald bij besluit van 26 Maart 1875.)

Buitengewone vergaderingen worden door den voorzitter of op verzoek van een der leden opgeroepen.

De leden van den Raad nemen zitting en brengen hunne stem uit naar de volgorde hunner benoeming. De voorzitter stemt het laatst.

Tenzij op eigen verzoek of in spoedeischende gevallen worden geen stukken of voordrachten behandeld buiten tegenwoordigheid van den Minister wien ze aangaan.

Tot het nemen van een besluit moet meer dan de helft van de leden tegenwoordig zijn. Bij staking van stemmen wordt de zaak in de eerstvolgende vergadering opnieuw in behandeling gebracht. Herhaalde staking staat gelijk met verwerping.

Indien een lid een besluit in strijd acht met zijne verantwoordelijkheid, geeft hij daarvan kennis aan den Raad. In geen geval zal een lid mogen handelen tegen een besluit van den Raad, waarbij de eenparigheid in de toepassing der regeeringsbeginselen betrokken is.

Het verbaal der zittingen wordt aan den Koning (de Koningin) ter kennisneming aangeboden, gelijk ook de koninklijke goedkeuring vereischt wordt voor wijzigingen in het reglement van orde.

Beantwoording der door de Redactie gestelde vragen.

VRAAG 56. Kan het huwelijk van een Pruis, oud 26 jaren, met eene Nederlandsche vrouw van gelijken leeftijd, in Nederland voltrokken worden zonder toestemming van de ouders?

De beantwoording dezer vraag hangt geheel af van de uitlegging welke men aan art. 9 der Algemeene bepalingen geeft, niet ten opzichte van het al of niet geven van toestemming, maar met het oog op welke toestemming voor den Pruis gegeven moet worden, die volgens de Pruisische of die volgens onze wet.

Art. 9 der Alg. bep. luidende: „Het burgerlijk recht van het Koninkrijk is hetzelfde voor vreemdelingen, als voor de Nederlanders, zoo lange de wet niet bepaaldelijk het tegendeel vaststelt" geeft tot tweeërlei opvatting aanleiding.

De 1ste opvatting is, dat het burgerlijk recht voor den vreemdeling gelijk is als voor den Nederlander, d. w. z. de vreemdeling die hier te lande vertoeft is aan het Nederlandsche burgerlijk recht, in zijn geheel, onderworpen en dus ook verplicht aan de bij onze wet gestelde eischen te voldoen.

De 2e is dat het burgerlijk recht voor den vreemdeling hetzelfde is als voor de Nederlanders, met dien verstande dat de bepaling van art. 6 Alg. bep., waar gezegd wordt „De wetten, betreffende de rechten, den staat en de bevoegdheid der personen, verbinden de Nederlanders ook wanneer zij zich buiten 's lands bevinden" door toepassing van art. 9 ook aan den vreemdeling het recht geeft, dat de rechten, den staat en bevoegdheid van zijn persoon beoordeeld worden naar de wetten van het land waartoe hij behoort, en dat hij dus te dien opzichte niet aan het Nederlandsch burg. recht is onderworpen.

Wanneer wij ons bij de eerste opvatting aansluiten zal een Pruis, die 26 jaar oud is, wanneer hij hier te lande een huwelijk wil aangaan, de bij art. 99 B. W. vereischte toestemming

zijner ouders moeten hebben verzocht, of, bij gebreke dier toestemming, de tusschenkomst van den kantonrechter hebben ingeroepen overeenkomstig de bepalingen van artt. 100—103 B. W.

Zoo wij echter de 2e opvatting deelen, komen wij tot de conclusie, dat een Pruis in het onderhavige geval geene toestemming noodig heeft. Immers een Pruis behoeft volgens § 29 der wet van 6 Februari 1875: „Ueber die Beurkundung des Personenstandes und die Eheschliessung", met vijf-en-twintig-jarigen leeftijd geene toestemming meer tot het aangaan van een huwelijk.

Voor de Nederlandsche vrouw gelden de bepalingen van art. 99 of 100—103 B. W.

KOLLUM. S. LUIKING.

Wij plaatsten bovenstaand stuk, omdat het den lezers dadelijk en tevens duidelijk den strijd doet kennen, die over de vraag ook onder onze medewerkers is en wordt gevoerd. Van de opstellen, waarin verklaard wordt, dat men niet genoeg op de hoogte is of dat het er van afhangt enz. gewagen wij niet, en vermelden alleen het volgende. De meesten, waarvan wij alleen noemen, dewijl hunne antwoorden een helder betoog voor hun gevoelen leverden, de heeren E. Van Douwen te Weidum, J. W. Ferwerda te Dokkum, P. Van der Grijp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, A. De Klerck te Ridderkerk, C. A. W. Nairac te Lochem en J. C. Zaneveld te Lisse, zijn van oordeel, dat het huwelijk in de vraag bedoeld, kan voltrokken worden, zonder toestemming van de ouders van den Pruis. Zij gronden zich op art. 6 der wet, houdende Alg. Bep. van Wetg., ofschoon enkelen, tot meerderen waarborg, het wenschelijk achten dat de A. v. d. B. S. de afkondiging van het huwelijk in Duitschland verzoekt, en zich het bewijs, dat deze zonder stuiting zijn afgeloopen, laat overleggen" — iets, wat, indien werkelijk gezegd art. 6 geldende is, niet noodig is — en anderen aanbevelen „zich eerst te vergewissen van het gevoelen van den Off. van Justitie." Tegenover deze staan de medewerkers,

waarvan wij met lof vermelden den heer W. J. Berghuis te Loppersum, die zich vasthouden aan art. 9 van dezelfde wet. De heer Berghuis schrijft:

„Art. 9 der Algem. Bep. verklaart het burgerlijk recht van het koninkrijk voor vreemdelingen en Nederlanders eenerlei, zoolang de wet niet bepaald het tegendeel vaststelt. Bij het B. W. worden geene afzonderlijke voorschriften gegeven voor vreemdelingen ten aanzien van het huwelijk. De tweede titel van het eerste boek verklaart wie Nederlanders, wie vreemdelingen zijn. De titels handelende over den Burgerlijken Stand spreken alleen van „personen," zonder onderscheid.

De Gem.-Stem no. 1897, die blijkens meerdere nummers (1891, 1995, 2002, 2076, 2078 enz.) de meening is toegedaan, dat de Staat van den persoon hem overal volgt, verwijst naar de Rechtspraak van mr. Leon, 2e druk, bewerkt door mr. Van Emden, p. 203 e. v., waar een overzicht van de jurisprudentie en de litteratuur betreffende dit vraagpunt wordt gevonden.

„Mocht de Pruis zich op het personeel statuut kunnen beroepen, dan zou, als zijnde ouder dan 25 jaren, geene toestemming van den vader of bij gebreke van dien, van de moeder benoodigd zijn. (Zie *De Gem.-Stem* no. 2002.)

„De meening komt mij wel gewaagd voor; de hoofdgrond, waarop zij berust, zal zijn dat art. 6 der Algem. Bep. bevat een voorschrift van volkenrecht. Een uitdrukkelijk voorschrift, zooals art. 9 dat wil, is mij onbekend en daarom zoude ik meer tot de leer overhellen, mede gehuldigd bij sommige rechterlijke uitspraken, dat voor den vreemdeling dezelfde bepalingen gelden als voor den Nederlander."

De vraag is behandeld in de vergadering der Vereeniging van Burg. en Secr. in Zuid- en Noord-Beveland, den 19 Nov. 1891 te Goes gehouden en ook daar waren de strijders in twee partijen verdeeld. Van de eene zijde werd een beroep gedaan op het statutum personale, welke uitzondering door art. 9 niet verboden zou worden; doch van de andere zijde werd gewezen

op het hellend vlak, waarop de A. v. d. B. S. geplaatst wordt, wanneer hij, bij onbekendheid met de wet van het land, waartoe de vreemdeling behoort, van diens verklaring, en dus van zijne waarheidsliefde afhankelijk wordt bij zulk eene gewichtige handeling, als de voltrekking van een huwelijk is.

Ons komt het voor, dat de A. v. d. B. S. zich heeft te gedragen naar art. 9. Het onderwerpelijke geval betreft eene handeling, door den Nederlandschen Ambtenaar, in Nederland te verrichten. Zal de burgerlijke rechter, bij een twistgeding tusschen een Nederlander en een vreemdeling over een zakelijk recht, vragen: welke de voorschriften van de wet in het land van den vreemdeling te dien opzichte zijn? Immers neen? En daarbij tot welke ongerijmdheid zal men vervallen, zooals in bovengenoemde vergadering nog werd aangetoond. Om van niets anders te gewagen — en wij blijven dan nog bij eene wetgeving voor ons eigen grondgebied — werd gewezen op het reglement voor de inlandsche Christenen in het gouvernement der Moluksche eilanden, opgenomen in het *Indisch Staatsblad* voor 1861 no. 38, volgens hetwelk een jongedochter van vijftien jaar mag huwen, en, wanneer de aanstaande echtgenooten den leeftijd van 23 jaren hebben bereikt, geene toestemming meer noodig is. Zal men deze voorschriften ook in Nederland toepassen bij een eventueel huwelijk van een Nederlander met eene Moluksche schoone? Wij zouden het niet durven doen.

Mr. Van Emden deelt, ter plaatse door den heer Berghuis aangehaald, nog mede, dat de off. van justitie bij de rechtbank te Leiden in de zaak, beslist bij het vonnis van 11 Juli 1842, van oordeel was, „dat, ingevolge art. 9, de vreemde wet, ook met betrekking tot de persoonlijke bevoegdheid, hier te lande alle toepassing moet missen", en laat dan volgen: „Van hetzelfde gevoelen is Foelix, *Traité du droit international privé* (Paris 1843) p. 48, waar hij zegt: Dans les Pays-Bas l'art. 6 du nouveau Code Civil (?) étend le 3e alinea de l'art. 3 du Code Français à tous les droits quelconques; cette disposition est ainsi conçue:

„les lois concernant les droits, l'état et la capacité des personnes, obligent les Neerlandais même lors qu'ils se trouvent en pays étranger". Mais loin d'applique, le même principe aux étrangers, que se trouvent dans les Pays-Bas, l'art. 9 les soumet entierement aux lois Neerlandaises." Geheel overeenkomstig die rechtsleer wordt deze vraag ook beantwoord door mr. Diephuis, B. R. d. I, p. 32 en 33 no. 52; door De Martini ad art. 9 Alg. Bep. *b*; door N. Olivier, Themis, IV, 431 en door den hoogleeraar Opzoomer ad art. 9 Alg. Bep. p. 54".

De Redactie.

Vraag 57. Hoe worden de telegrammen onderscheiden? En wat is bepaald omtrent den voorrang van de eene categorie boven de andere, en van sommige uit de eerste categorie?

De telegrammen worden onderscheiden in:

1o. regeeringstelegrammen;

2o. diensttelegrammen;

3o. bijzondere telegrammen.

Tot de eerste categorie behooren o. a.:

a. telegrammen van de Koningin en van het Koninklijk Huis;

b. telegrammen van de Ministers en van de Commissarissen der Koningin in de provincie;

c. telegrammen, aan welke door den Minister tijdelijk den rang van regeeringstelegram wordt toegekend;

d. de antwoorden op de regeeringstelegrammen.

Als regeeringstelegrammen worden aangenomen die betreffende verstoring der openbare orde van den Burgemeester aan de regeering, Officier van Justitie of Kommandanten van de gewapende macht.

De op die telegrammen vallende kosten komen ten laste van het Departement van Binnenlandsche Zaken.

Als diensttelegrammen worden beschouwd die, welke uitsluitend den dienst van den telegraaf betreffen.

Bijzondere telegrammen zijn die, welke niet tot bovengenoemde twee soorten behooren.

Regeeringstelegrammen moeten, ten blijke dat zij door een daartoe bevoegd persoon worden afgezonden, voorzien zijn van een zegel of stempel.

Betreffende den voorrang van de eene categorie boven de andere, is bepaald dat het eerst de regeeringsberichten moeten worden overgeseind, daarna de bijzondere telegrammen en eindelijk de diensttelegrammen, de laatsten echter met dien verstande, dat, wanneer het een spoorwegtelegraafkantoor is, de dienst- voor bijzondere telegrammen gaan, wanneer er gevaar is. Zie art. 7 sub c der wet van 7 Maart 1852 St.bl. no. 48.

Diensttelegrammen zijn geheel kosteloos.

RIDDERKERK. A. DE KLERCK,
Ambt. ter Secretarie.

Zeer goed ook beantwoord door de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, C. A. W. Nairac te Lochem, T. Nauta te Ezinge en J. C. Zaneveld te Lisse.

DE REDACTIE.

VRAAG 58. Wat is u bekend, omtrent de afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag?

De afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag is geregeld bij de wet van den 28sten Mei 1869 (St.bl. no. 96).

Art. 1 van genoemde wet bepaalt, dat elk zeeschip, dat de Nederlandsche vlag voert, moet zijn voorzien van een zeebrief. Onder zeeschepen worden in deze wet verstaan alle schepen, varende buiten de tonnen in zee, met uitzondering van:

a. oorlogschepen;

b. vaartuigen van zeilvereenigingen of jachtclubs, als zoodanig door den Minister van Financiën erkend;

c. vaartuigen in dienst bij 's Rijks loodswezen, betonning en bebakening en in het algemeen alle vaartuigen, in dienst van het Rijk;

d. reddingsvaartuigen;

e. visschersvaartuigen, uitsluitend tot vischvangst of schelpvisscherij of tot het vervoeren van visch of schelpen gebezigd wordende;

f. binnenschepen, die bij uitzondering buiten de tonnen varen.

Zeebrieven worden alleen afgegeven voor zeeschepen, voor meer dan de helft toebehoorende aan:

a. ingezetenen van Nederland;

b. vennootschappen onder eene firma of bij wijze van geldschieting, gevestigd in Nederland, mits minstens de helft der vennooten onder de firma of minstens de helft der hoofdelijk voor het geheel aansprakelijke vennooten der commanditaire vennootschap ingezeten van Nederland zij;

c. naamlooze vennootschappen van koophandel of vereenigingen, die rechtspersoonlijkheid bezitten, beiden gevestigd in Nederland en opgericht volgens de aldaar geldende wettelijke voorschriften, mits minstens de helft der bestuurders ingezeten van Nederland zij.

Voor de toepassing dezer wet worden onder ingezetenen van Nederland verstaan:

1o. Nederlanders in Nederland woonachtig;

2o. alle andere personen, die in Nederland gewoond hebben gedurende het jaar, geëindigd met den dag, waarop de zeebrief wordt aangevraagd.

Voor schepen, op den voet van oorlog uitgerust, of die waarvan het vermoeden rijst, dat zij in strijd met de onzijdigheid van den Staat op voet van oorlog uitgerust zullen worden, worden geene zeebrieven afgegeven.

In de gewone gevallen zal de zeebrief vermelden:

a. den naam van het schip;

b. den inhoud, waarop volgens de bestaande wettelijke bepalingen is gemeten;

c. de soort en andere voornaamste kenmerken van het schip;

d. den naam van den schipper.

De uitreiking der zeebrieven geschiedt door den Minister van Financiën in naam der Koningin, onder overlegging van eene schriftelijke met eed (belofte) bevestigde verklaring, dat het schip voldoet aan de hiervoren genoemde verklaring. Deze verklaring wordt afgelegd door den eigenaar, door den boekhouder der reederij, door één der vennooten onder de firma, door één der hoofdelijk, en voor het geheel aansprakelijke vennooten van de commanditaire vennootschap of door één der bestuurders van de naamlooze vennootschap of vereeniging, naarmate het schip van één of meer personen, of wel aan een vennootschap van koophandel, of vereeniging toebehoort. Het formulier dezer verklaring is vastgesteld door den Koning (Zie St.bl. 1869 no. 153 en 1875 no. 242). De belanghebbende wendt zich bij verzoekschrift tot den kantonrechter zijner woonplaats om tot eedsaflegging te kunnen worden toegelaten en legt bij dat verzoekschrift over:

a. de te bevestigen verklaring;

b. een meetbrief, afgegeven volgens de bestaande wettelijke voorschriften;

c. het bewijs, dat het schip hier te lande is in- of overgeschreven in de daartoe bestemde openbare registers.

d. de koop- of bijlbrief.

Wanneer een of meer dezer bescheiden niet in orde worden bevonden, wordt de bevestiging der verklaring geweigerd. In dit geval wordt eene met redenen omkleedde beschikking op het verzoekschrift gesteld. Bij de aanvrage om den zeebrief wordt overgelegd de bevestigde verklaring en de meetbrief.

De zeebrieven vervallen:

a. door het verloop van vier jaren na den dag van afgifte;

b. wanneer de eigendom van het schip ophoudt te voldoen aan de zoo even genoemde voorwaarden;

c. door naamsverandering van het schip;

d. door gebruik van het schip tot kaapvaart, zeeroof of slavenhandel;

e. wanneer het schip wordt gesloopt, door schipbreuk of stranding vergaat, verbrandt of wel door zeeroovers of vijanden is genomen.

Doen de gevallen, onder *a* en *b* vermeld, zich voor tijdens het schip zich buitenlands bevindt, dan blijft de zeebrief van kracht tot de terugkomst van het schip in Nederland. Gaat het schip in vreemden eigendom over, dan ook vervallen de zeebrieven. In geval de zeebrieven door eene der hiervoren genoemde omstandigheden vervallen, worden zij door den schipper zoo spoedig mogelijk ingezonden aan de autoriteit welke ze heeft afgegeven. Mocht het schip buitenlands verongelukken of gesloopt of verkocht worden, dan geschiedt die inzending door tusschenkomst van den naastbijzijnden Nederlandschen gezant, consul, vice-consul, consulairen agent of kolonialen Nederlandschen ambtenaar, welke van de oorzaak van het vervallen van den zeebrief bij de inzending melding maken.

De schipper ontvangt voor den ingezonden zeebrief een bewijs van ontvangst.

Bij resolutie van den Minister van Financiën, d.d. 20 Maart 1873 (Cron. Verz.) is te kennen gegeven, dat herhaaldelijk aan het Departement van Financiën zeebrieven worden ingezonden, enkel met opgaaf, dat zij door verkoop der daarin vermelde schepen vervallen zijn. Verkoop van het schip, zonder meer, is, blijkens art. 6 der wet van 28 Mei 1869 (St.bl. no. 96), geen oorzaak waardoor de zeebrief vervalt. Volgens letter *b* van dat artikel moet bovendien de eigendom ophouden te voldoen aan de voorwaarden gesteld in art. 2 van evengenoemde wet.

Geschiedt de inzending naar de voorschriften van art. 8 derzelfde wet, dan moet voorts de oorzaak van het vervallen van den zeebrief worden opgegeven. In zoodanige gevallen moet de belanghebbende op het onvoldoende dier opgaaf worden gewezen en desverkiezende in de gelegenheid worden gesteld om zich nader te overtuigen of de zeebrief vervallen is.

In de gevallen onder *a* en *c* hiervoren vermeld, kan den belanghebbende op aanvraag een nieuwe zeebrief worden uitgereikt.

Deze aanvraag moet met de inzending van den vervallen zeebrief gepaard gaan, en vergezeld zijn van een nieuwe bevestigde verklaring en van den meetbrief. Indien buiten de schuld van de belanghebbenden vroegere zeebrieven zijn verloren geraakt, kunnen op dien grond nieuwe worden uitgereikt.

Voor schepen, die buitenlands worden gekocht of gebouwd en aan de eischen voldoen, gesteld bij art. 2 der wet van 28 Mei 1869 (St.bl. no. 96), kan door den Minister van Financiën een voorloopige zeebrief worden uitgereikt. Deze zeebrief vermeld den inhoud volgens buitenlandsche meting en is geldig voor een termijn, daarin met overleg van den belanghebbende uitgedrukt, welke nimmer vier jaar mag te boven gaan. Bij aankomst in Nederland wordt deze zeebrief ingetrokken en moeten de wettelijke formaliteiten, tot het verkrijgen van een gewonen zeebrief, worden inachtgenomen. Voor schepen hier te lande voor buitenlandsche rekening gekocht, gebouwd of uitgerust, kan door den Minister van Financiën een buitengewone zeebrief worden uitgereikt, met welke zij onder Nederlandsche vlag binnen een bepaalden termijn naar het land hunner bestemming kunnen worden overgevoerd. Bij aankomst dezer schepen op de plaats hunner bestemming, vervallen de zeebrieven en geschiedt de inzending op dezelfde wijze als die, welke voor de Nederlandsche schippers is bepaald. Wordt van zoodanigen zeebrief misbruik gemaakt, dan kan hij onmiddellijk buiten werking worden gesteld.

Voor schepen, voldoende aan de eischen van art. 2 der zooeven genoemde wet, welke alleen voor de rivier- of kustvaart dienen en tot dat einde buiten Europa gebruikt wordende, kunnen door de daartoe door de Koningin aangewezen consuls of andere autoriteiten tijdelijk vergunning worden verleend tot het voeren der Nederlandsche vlag, welke vergunning echter niet langer geldig is dan voor een jaar, doch na dien tijd vernieuwd kan worden.

De afgifte dezer vergunningen geschiedt met inachtneming derzelfde bepalingen als die voor het verleenen van een zeebrief aan Nederlandsche schippers. Van het verleenen dezer vergunningen wordt, onder overlegging van gewaarmerkte afschriften der

bewijzen van eigendom, door den consul of de betrokken autoriteit ten spoedigste kennis gegeven aan den Minister van Buitenlandsche Zaken. Bij ontdekking van misbruik worden zij onverwijld ingetrokken. Zoowel de zeebrieven, als de vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag, moeten door den schipper geteekend worden, in tegenwoordigheid van en die doen bekrachtigen door den eerstaanwezenden ambtenaar der in- en uitgaande rechten ter ligplaats van het schip, of wel, wanneer dit laatste zich buitenlands bevindt, door den naastbijzijnden consul, vice-consul of consulairen agent.

De schippers van Nederlandsche zeeschepen, die eene vreemde haven binnenvaren, zijn gehouden, om, indien zij daar langer dan 24 uren verblijven, uiterlijk op den tweeden dag na dien hunner komst zich in persoon bij den Nederlandschen consul, vice-consul of consulairen agent te vervoegen, teneinde hun zeebrief of vergunning te doen afteekenen. De schippers van stoombooten, welke in geregelden dienst op vreemde havens varen, zullen hunne zeebrieven eenmaal per jaar en wel bij de eerste binnenkomst in die havens doen afteekenen. Het niet inzenden van vervallen zeebrieven of vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag wordt gestraft met eene boete van *f* 0,50 tot *f* 2000.

WEIDUM. E. v. DOUWEN,
ambt. ter sec.

De heeren W. J. Berghuis te Loppersum, A. De Klerck te Ridderkerk, C. A. W. Nairac te Lochem, T. Nauta te Ezinge, J. M. Slegt te Middelburg en J. C. Zaneveld te Lisse leverden ook zeer goede antwoorden. DE REDACTIE.

VRAAG 59. Hebben de gemeentebesturen ook eenige bemoeiingen in zake de wet tot regeling der coöperatieve vereenigingen?

De wet van 22 April 1855 (St.bl. no. 32) regelt het recht tot vereeniging. Bij de wijziging van 14 Sept. 1866 (St.bl. no. 123)

werden de artt. 1—13 niet van toepassing verklaard op de burgerlijke maatschap of vennootschap, vennootschap van koophandel, wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen en scheepsreederijen. Op deze onderwerpen werden de bepalingen van het B. W. en van het W. v. K. voortdurend van kracht verklaard. De coöperatieve vereenigingen kunnen niet worden gerangschikt onder de drie categorieën van handels-vereenigingen bij het W. v. K. bedoeld.

Bij de wet van 17 Nov. 1876 (St.bl. no. 227) zijn de regelen vastgesteld voor deze vereenigingen. De wet onderging eene kleine wijziging bij die van 7 Mei 1878 (St.bl. no. 41), betreffende de vrijstelling van zegelrecht der rekening en verantwoording, voorzien van het bewijs van goedkeuring.

Eene coöperatieve vereeniging is eene vereeniging van personen, waarbij de in- en uittreding van leden is toegelaten, en die de bevordering van de stoffelijke belangen der leden ten doel heeft, als door middel van gemeenschappelijke uitoefening van hunne nering of ambacht, door aanschaffing van hunne benoodigdheden of het hun verstrekken van voorschotten of crediet.

Behalve door de bepalingen van burgerlijk recht en, wanneer zij zich eene handelsonderneming ten doel stelt, ook de bijzondere bepalingen van den koophandel, wordt de coöperatieve vereeniging geregeld door de overeenkomst der partijen, die voor een notaris moet worden verleden. Ook de veranderingen in de statuten moeten notariëel zijn, zoomede de verlenging van den duur. De akte moet in haar geheel ter griffie van het kantongerecht ingeschreven en in de *Staats Courant* aangekondigd. De aankondiging in de *Staats-Courant* wordt in een der nieuwspapieren van de gemeente of, bij gebreke van dit, in dat eener naburige gemeente bekend gemaakt.

Op het kantoor der vereeniging, gehouden wordende ter plaatse harer vestiging, wordt dagelijks aangehouden een door den kantonrechter vooraf gekantteekend en gewaarmerkt ongezegeld register, inhoudende de statuten der vereeniging, eene voldoende aanwijzing van naam en woonplaats der leden en van de bestuurders en

commissarissen, zoo die er zijn, het bedrag der door ieder lid gestorte en der aan hen terugbetaalde gelden, het tijdstip van de toetreding tot en de uittreding of ontzetting uit het lidmaatschap, en de aanwijzing van een gekozen domicilie binnen de gemeente, waar de vereeniging is gevestigd voor elders wonende leden.

In het register moet aan ieder, die daartoe aanvrage doet, gedurende de kantooruren kosteloos inzage worden verleend en, tegen betaling, afschrift of uittreksel afgegeven.

Op de algemeene vergadering, te houden binnen 6 maanden na afloop van het dienstjaar, wordt rekening en verantwoording gedaan.

De coöperatieve vereenigingen worden, bij niet voldoening aan hare verbintenissen, in staat van faillissement verklaard en is de eerste titel van het W. v. K. van toepassing.

De Burg. heeft, evenals de andere bij art. 8 W. v. Sv. genoemde ambtenaren, te letten op art. 22 der wet, van kracht verklaard na eenige wijziging bij de wet van 15 April 1886, (St.bl. no. 64), waarbij op straffe eener geldboete van *f* 1 tot *f* 50 de naleving der bepalingen wordt verzekerd, dat het register dagelijks moet worden bijgehouden, dat inzage of afschrift en uittreksel moet worden verleend, en dat de rekening en verantwoording binnen eene maand na de goedkeuring wordt nedergelegd ter griffie van het kantongerecht, in welks gebied de zetel der vereeniging is gevestigd.

Overigens worden in het jaarlijks op te maken landbouw-verslag eenige opgaven gevorderd omtrent de werking der coöperatieve vereenigingen, den landbouw aangaande.

LOPPERSUM. W. J. BERGHUIS.

Met het geplaatste stuk kwamen zeer in aanmerking de antwoorden van de heeren G. A. Kesteloo te Domburg en T. Nauta te Ezinge.

DE REDACTIE.

VRAAG 60. Welke beteekenis moet gehecht worden aan het woord „overtuigd" in art. 89 van het B. W.?

Bij art. 89 van het B. W. is bepaald dat een persoon, die bij rechterlijk vonnis van overspel is overtuigd, nimmer met den medeplichtige aan dat overspel in het huwelijk mag treden.

Ter verduidelijking van dit artikel in het algemeen, acht ik het niet verkeerd eenige aanteekeningen van mr. Schüller en Verwoert hierbij aan te halen.

Mr. Schüller's aanteekening op dit art. bij het woord vonnis luidt: „dat het geld niet alleen van echtscheiding, maar ook van nietigverklaring van een volgend huwelijk, bij het bestaan van het eerste aangegaan", terwijl Verwoert bij art. 89 noteert: „De bepaling van dit artikel is algemeen en bestaat zoo dikwerf iemand bij rechterlijk vonnis van overspel is overtuigd, waartoe juist geene veroordeeling wegens overspel noodig is, maar hetgeen ook plaats hebben kan, wanneer hij wegens schaking of verkrachting is veroordeeld."

Anders in de Rechtsgeleerde Adviezen, alwaar op de daar aangevoerde gronden het gevoelen wordt voorgestaan, dat indien een huwelijk bij rechterlijk vonnis is ontbonden verklaard, op grond van overspel van een der echtgenooten met eenen in dat vonnis genoemden persoon, zonder dat deze echter tevens bij strafvonnis als medeplichtige aan dat overspel is schuldig verklaard, als dan de echtgenoot, tegen wien de echtscheiding is uitgesproken, met dien persoon in het huwelijk kan treden en het mitsdien ter toepassing van art. 89 niet voldoende is, dat het vonnis, waarbij het huwelijk wegens overspel wordt ontbonden verklaard, de naam wordt opgegeven van den persoon, met wien het overspel zou zijn gepleegd.

In aanmerking nemende het bovenstaande, ben ik van oordeel dat het woord „overtuigd" hier hetzelfde beteekent als „bewezen", en dat laatstgenoemd woord in dezen zin zelfs juister zou zijn gekozen.

Immers, als ik iemand iets kan bewijzen, daarom kan ik hem

nog niet overtuigen. De bedoeling van den wetgever is toch, zoodra het aan een persoon is bewezen, overspel gepleegd te hebben, deze nimmer met den medeplichtige aan dat overspel, een huwelijk mag aangaan.

EZINGE. T. NAUTA.

De meeste medewerkers waren van gevoelen, dat het genoeg is, voor toepassing van het verbod van art. 89 B. W., als de naam van den medeplichtige slechts in het vonnis tot echtscheiding genoemd is. Wij deelen dit gevoelen niet; want dit aannemende zou een geheel onschuldig persoon van medeplichtigheid verdacht kunnen zijn. Eerst wanneer de vermeende medeplichtige in het geding is betrokken, en een veroordeelend vonnis tegen beide schuldigen is uitgesproken, mag tusschen hen geen huwelijk gesloten worden. Flink beredeneerde antwoorden ontvingen wij van de heeren W. J. Berghuis te Loppersum, P. Van der Grijp te Brielle, K. Den Hollander te Westkapelle, G. A. Kesteloo te Domburg, A. De Klerck te Ridderkerk, S. Luiking te Kollum, C. A. W. Nairac te Lochem, J. M. Slegt te Middelburg en J. C. Zaneveld te Lisse. DE REDACTIE.

VRAGEN,

WAARVAN DE BEANTWOORDING BIJ DEN HOOFDREDACTEUR WORDT INGEWACHT VÓÓR DEN 20 JAN. 1892.

6. Welke bemoeiingen hebben de gemeentebesturen bij de uitvoering der wet van 10 Mei 1886 (St.bl. no. 104)?
7. Geef eene beschrijvende toelichting van art. 13 der drankwet.
8. Hoe is art. 56 der Grondwet te verstaan?
9. Wat is afgeschaft bij art. 173 der Grondwet? En waarin bestond dit?
10. Twee minderjarige natuurlijke niet-erkende kinderen wenschen een huwelijk aan te gaan. Kan van dit voorgenomen huwelijk aangifte geschieden?